«ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Науково-дослідна частина
Наукове товариство студентів,
аспірантів, докторантів і молодих вчених

ЗБІРНИК
наукових праць студентів,
аспірантів і молодих вчених

«МОЛОДА НАУКА-2018»

Том IV

«Педагогіка вищої школи»
«Соціальна педагогіка»
«Соціологічні та політичні науки»
«Філософія та релігія»
«Менеджмент та логістика»
«Секції Економіко-правничого коледжу ЗНУ»
«Секції Криворізького факультету ЗНУ»

Запоріжжя
2018

УДК: 001 (066)
М 754

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Фролов М. О. – ректор ЗНУ
Васильчук Г. М. – проректор з наукової роботи
Меняйло В. І. – начальник НДЧ
Багрійчук О. С. – заст. декана з наукової роботи фізичного факультету
Безносюк Г. О. – провідний фахівець відділу НДЧ
Безрукова О. А. – заст. декана з наукової роботи факультету соціології та управління
Воробйова М. В. – заст. декана з наукової роботи факультету іноземної філології
Грушева Т. В. – заст. декана з наукової роботи історичного факультету
Симонік А. В. – заст. декана з наукової роботи факультету фізичного виховання
Іщук О. В. – заст. декана з наукової роботи факультету СПП
Копійка В. В. – заст. декана з наукової роботи біологічного факультету
Кусакова Ю. О. – заст. декана з наукової роботи економічного факультету
Кондрат'єва Н. О. – заст. декана з наукової роботи математичного факультету
Лютіков П. С. – заст. декана з наукової роботи юридичного факультету
Мацегора І. Л. – заст. декана з наукової роботи філологічного факультету
Носик М. О. – заст. директора Економіко-правничого коледжу з наукової роботи
Олійник О. М. – заст. декана з наукової роботи факультету менеджменту
Пєнзєва Д. М. – голова НТСАДМВ ЗНУ
Чернявська Л. В. – заступник декана з наукової роботи факультету журналістики

Збірник укладено за результатами XI університетської науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених «Молода наука-2018», що проходила 10-13 квітня 2018 року.

Автори публікацій несуть відповідальність за достовірність фактичних даних, чіткість викладу тексту, цитування, а також мовно-стилістичний рівень написання матеріалів.

Збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених «Молода наука-2018» : у 4 т. / Запорізький національний університет. – Запоріжжя : ЗНУ, 2018. – Т.4. – 362 с.

УДК: 001 (066)
М 754

©Запорізький національний університет, 2018
©Автори публікацій, 2018

СЕКЦІЯ «ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ»

Бережна Наталія
студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак-ту СПП
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Іванова Л.С.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Сучасний етап розвитку освіти характеризується зростанням пріоритету людського фактора, посиленням уваги до особистості педагога, необхідності його соціально-етичного розвитку. У концепції модернізації української освіти наголошується, що готовність людини до вибору в ситуаціях невизначеності стає необхідною передумовою його соціальної і професійної успішності, підґрунтя якої повинні закладатися освітою. Для цього потрібен педагог, орієнтований на базові цінності своєї професійної діяльності і здатний до такого проектування освітнього середовища, яке припускає можливість самовизначення, як для учнів, так і для самого педагога.

Проте цінності є орієнтиром в діяльності і поведінці педагога тільки за умови сформованості у нього ціннісної свідомості, ставлення і установок.

Цілеспрямованому формуванню у студентів ціннісного ставлення до педагогічної діяльності як внутрішній позиції особистості присвячені роботи В. Асєєва, Т. Буторіной, А. Кирьякової, І. Колесникової, Н. Никандрова, В. Сластеніна, А. Тряпіциної, Е. Федорової, Н. Щуркової і ін. Характерною рисою даних досліджень є їх орієнтація на ціннісну сферу суб'єкта діяльності.

Ціннісно-смислова сфера є найважливішою структурою особистості, оскільки цінності надають діяльності людини спрямованість, регулюють поведінку і способи самоактуалізації, тим самим впливаючи на освоєння професійної діяльності. Формування цінностей педагогічної діяльності особливо актуально на підготовчій стадії професійної самореалізації індивіда.

Ціннісні ставлення педагога визначають його емоційно-психологічний стан, задоволеність і наповненість життя, її сенс, а система цінностей регулює поведінку і діяльність, визначає мотиваційно-потребністну сферу, спрямованість особистості, готовність керуватися цими цінностями в професійній діяльності [2].

Педагогічні цінності являють собою норми, що регламентують педагогічну діяльність і виступаючі як пізнавально-діюча система, яка служить опосредующим і сполучною ланкою між сформованим суспільним світоглядом в галузі освіти і діяльністю педагога. Аналіз системи педагогічних цінностей дозволяє виділити дві площини їх існування: горизонтальну (цінності-цілі, цінності-засоби, цінності-знання, цінності-відносини і цінності-якості) і вертикальну (суспільно-педагогічні, професійно-групові та індивідуально-особистісні). Педагогічні цінності існують незалежно від індивідуального, особистісного ставлення до них людини і лише поява відносини породжує суб'єктивне значення реалізованої діяльності.

Аксіологічний аспект професійної підготовки майбутнього педагога це формування сукупності специфічних педагогічних цінностей професійної

діяльності, суб'єктивне сприйняття і присвоєння яких особистісно значуще для студентів. При цьому самі педагогічні цінності існують незалежно від індивідуального, особистісного ставлення до них людини і лише поява відносини породжує суб'єктивне значення (особистісний сенс) реалізованої діяльності (навчальної, а згодом і професійної) [1].

У юнацькому віці виникає яскраво виражена тенденція до самоствердження своєї особистості. У юнаків виникає потреба не просто чисто зовні бути схожим на дорослого, а бути визнаним, виділеним із загальної маси однолітків і дорослих. Всі норми і цінності черпаються юнаками з культури дорослого суспільства. Засвоєння цінностей дорослих сприяє досягненню певної внутрішньої і зовнішньої незалежності, утвердження свого «Я» і формуванню особистісних смислів.

Більшість вчених наголошує на тому, що ціннісне ставлення формується під впливом реальної життєвої практики при наявності внутрішньої активності людини. Формування ціннісного ставлення - складний процес, який, реалізується за допомогою різних психологічних механізмів: інтеріоризації, ідентифікації та інтерналізації. Формування ціннісного ставлення до педагогічної діяльності тісно пов'язане з формуванням ціннісних орієнтацій студентів.

Успішність формування ціннісних орієнтацій студентів обумовлена як внутрішніми, так і зовнішніми умовами і факторами, до розряду яких Н.Нікітіна відносить: педагогічну насиченість і спрямованість дисциплін спеціальності; педагогічну спрямованість позааудиторних занять студентів; застосування активних методів навчання і сучасних педагогічних технологій; квазіпрофесійна діяльність; гуманні суб'єкт-суб'єктні відносини в системах «студент - педагог», «студент - студент» та ін. [3]. Отже, формування ціннісного ставлення до професійної діяльності у майбутніх педагогів, повинно здійснюватися з урахуванням можливого впливу на даний процес чинників і умов, що відносяться як до категорії зовнішніх, так і внутрішніх.

Таким чином, формування ціннісного ставлення – складний процес, який реалізується за допомогою різних психологічних механізмів, таких як: інтериорізації, ідентифікації, інтерналізації і здійснюється у декілька етапів. Більшість учених підкреслюють те, що ціннісне ставлення формується під впливом реальної життєвої практики за наявності внутрішньої активності людини.

Література

1. Андриенко Е.В. Психолого-педагогические условия формирования профессиональной зрелости учителя / Е.В. Андриенко // Педагогическое образование и наука. – 2002. - № 4. – С.62-74.
2. Литвинов Л.А. Педагогические условия проектирования направленности на будущую профессиональную деятельность студентов колледжа: автореф. дис. … канд. пед. наук: 13.00.08 / Л.А. Литвинов. – Екатеринбург, 2006. – 25 с.
3. Никитина Н.Н. Введение в педагогическую деятельность: теория и практика / Н.Н. Никитина, Н.В. Кислинская. – М. : Академия, 2004. – 224 с.

Бойчук Анастасія
студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак-ту СПП
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Іванова Л.С.

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Кардинальна модернізація системи освіти в Україні, відповідно до політичних, соціально-економічних, культурних трансформацій, світових тенденцій глобалізації та інтеграції, зміни світоглядної парадигми вимагає висококваліфікованого, конкурентоспроможного педагога. У зв'язку з цим зростають вимоги до професійної підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів, які повинні забезпечувати гармонійний розвиток дітей, створюючи міцні основи для їхнього подальшого навчання та виховання.

Професійна діяльність педагога дошкільної освіти пов'язана з необхідністю постійного спілкування з широким колом людей – дітьми, різними за індивідуально-психологічними характеристиками; батьками, що мають різний освітній і віковий статус; колегами; адміністрацією дитячого садка. Цей факт вказує на комунікативну відповідність фахівців і підвищені вимоги до рівня їх комунікативних знань і умінь.

Теоретичними засадами формування професійної компетентності фахівців у процесі їхньої підготовки у ВНЗ виступають положення компетентнісного підходу, відображені в роботах І. Зимньої, І. Зязюна, В. Кременя, Н. Кузьміної, О. Савченко.

Вимоги до якості виконання вихователем професійних функцій істотно підвищуються в наш час, що обумовлено наданою свободою творчості, варіативністю комплексних і парціальних програм, різноманітністю видів дошкільних установ. У процесі успішного вирішення освітніх завдань в дитячому саду особливу роль відіграє характер педагога, а також його професійні якості. Навчити дитину компетентно діяти й поводитися в різних життєвих ситуаціях у різних соціальних ролях – чи не пріоритетний момент у змістовому наповненні сучасної дошкільної освіти, – переконана ініціатор і науковий керівник творчого колективу з розробки Базового компонента дошкільної освіти в Україні [2].

Відтак, особливого сенсу набуває необхідність засвоєння майбутніми вихователями відповідної педагогічної технології, заґрунтованої на теоретичних знаннях і практичних уміннях, що дозволять впливати на процес соціалізації дошкільників грамотно й ефективно.

Сучасні діти дошкільного віку живуть у динамічному середовищі, яке постійно розвивається. Їхніми характерними рисами стають – висока емоційна чутливість, розумова активність і обізнаність у більшості доступних сфер оточуючої дійсності; неврівноваженість нервової системи; незадовільний стан здоров'я, відмінності у ціннісних орієнтаціях.

У цих умовах вихователі дітей дошкільного віку здебільшого не готові до врахування у навчально-виховному процесі зазначених рис. Така ситуація зумовлює конкретні вимоги до комунікативної компетентності вихователя –

особи, від якої значною мірою залежить успішність розвитку дитини в дошкільні роки. Тож питання комунікативної компетентності фахівців сучасної системи дошкільної освіти виходить на перший план як надзвичайно значуще для прогресивного розвитку суспільства.

Професійні уміння і якості майбутніх працівників дошкільних навчальних закладів системно та цілеспрямовано формуються у вищому навчальному закладі. Тому було б доцільно розробити певну методику, яка б допомогла майбутнім вихователям набути практичних навичок в комунікативній компетентності.

Сучасні технології ефективного спілкування, що набувають поширення у практиці навчання у вищій школі, безпосередньо формують міцні комунікаційні навички та сприяють розширенню спектра засобів спілкування. До основних технологій налагодження спілкування відносять активне слухання, спостереження, уважність, "відкривання дверей", зондування і перевірку сприйняття [1].

Комунікативна компетенція є однією із складових професійної компетенції. Професійну компетентність вихователя дошкільного навчального закладу визначено як здатність вирішувати задачі професійної діяльності на основі фахових знань і умінь, що інтегруються з розвитком особистісних професійно значущих якостей, серед яких провідними є любов до дітей, що поєднується з вимогливістю, емпатія та комунікативність. Її структурними компонентами є мотиви, системні знання, фахові уміння та професійно значущі якості особистості. Такі якості в результаті набуття професійного досвіду закріплюються і з часом посідають серед компонентів чільне місце.

Отже, сьогоднішнє суспільство потребує більш мобільних, комунікабельних вихователів, які б чітко розуміли потреби сучасних дітей, та сповна їй задовольняли. Для цього їм необхідна певна методика для ефективного формування комунікативної компетентності в процесі фахової підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів.

Література

1. Машовець М.А. Сучасні технології науково-педагогічної підготовки майбутнього дошкільного педагога в умовах університетської освіти [Електронний ресурс] / М.А. Машовець // Вісник психології і соціальної педагогіки: зб. наук. пр. – Режим доступу: http://www.psyh.kiev.ua/
2. Низковська О. Формування життєво компетентної особистості / О. Низковська // Дошкільне виховання. – 2005. – № 12. – С. 10-11.

Гамій Наталія
студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак-ту СПП
Наук. кер.: к.пед.н., доц. Козич І.В.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕРЕКЛАДАЧА

Професійна підготовка перекладачів – одна з найважливіших умов успішного здійснення процесу глобалізації сучасної економіки, створення єдиного освітнього простору, діалогу культур та стабільності світу, що

зумовлює необхідність обґрунтування нових підходів і технологій професійної освіти у руслі формування професійної культури майбутнього перекладача. Актуальність даної теми обумовлена нагальною проблемою забезпечення нових підходів до підготовки спеціалістів, які поєднували б глибокі функціональні теоретичні знання іноземної мови і ретельну практичну підготовку в ситуаціях професійного спілкування та перекладу.

Проблематика міжкультурної компетентності ще з часів початку вивчення міжкультурної комунікації у 1950-х роках та виведення її у наукову галузь, була актуальною для усіх країн, що мали хоча б якісь контакти з представниками інших країн та, які не могли досягти порозуміння. Завдяки усвідомленню культурних відмінностей різних етнічних груп, що впливали на формування їх світобачення і устрій країн, та подальшому дослідженню факторів, які зумовлювали ці відмінності, у науковому світі з'явились теоретичні та практичні надбання щодо знань, вмінь та навичок, якими має володіти індивід для досягнення успіху при взаємодії з представниками інших культур.

На сьогоднішній день міжкультурна компетентність є інструментом досягнення успіху в міжкультурній взаємодії та якісному виконанні своїх професійних обов'язків, що дуже важливо для професійної діяльності майбутнього перекладача. Численні дослідження усіх аспектів міжкультурної комунікації та міжкультурної компетентності за більш як 50 років дали значну базу наукових робіт, котрі дозволяють вибудовувати алгоритм формування компетентності у міжкультурній взаємодії індивіда незалежно від сфери і особливості його діяльності.

Зміст діяльності навчальних закладів у сучасному суспільстві має передбачати цілеспрямоване виховання взаємоповаги й довіри представників різних етнічних культур, орієнтацію на міжкультурну взаємодію, запобігання виникнення непорозумінь на міжетнічному ґрунті. Ефективність такої роботи має забезпечуватися врахуванням етнопсихологічних і етнокультурних особливостей та менталітету різних народів, а також його особистою установкою на толерантну взаємодію з представниками різних країн

Незважаючи на те, що ідеї компетентнісного підходу почали розроблятися в освітянській царині ще в 60-ті рр. XX століття, досі не існує усталеного загальноприйнятого тлумачення його ключових понять: «компетентність» і «компетенція». Ця обставина змушує кожного дослідника визначатися із власною позицією щодо дефініцій та співвідношення цих понять. Етимологічно термін «компетентність» можна вважати похідним від слова «компетентний» (competens), що в латині дослівно означає «відповідний, хоча]здатний, узгоджений» (від «взаємно прагнути, відповідати, підходити») найчастіше вживається у значеннях 1) такий що має компетенцію; 2) обізнаний, тямущий в певній галузі. Поряд із цим, у латині також існує споріднене поняття «компетенція» (competentia – належність по праву), що визначається як 1) коло повноважень якого-небудь органа чи посадової особи; 2) коло питань, у яких дана особа має знання, досвід [1].

Зауважимо, що сьогодні перекладознавство надає особливого значення міжкультурній компетентності. Позитивним при цьому є той факт, що при цьому актуалізується важливість культурологічного підходу до перекладу,

специфіка якого полягає у тому, що переклад відіграє роль засобу міжкультурного зближення народів та націй, і є одночасно умовою міжмовленнєвої комунікації та інтегрування культур у єдину світову культуру. Переклад виступає як засіб міжкультурних контактів: взаємодія культур у процесі перекладу передбачає ознайомлення читачів перекладу з фактами та ідеями, притаманними іншій культурі, з метою розширення їх кругозору і виховання поваги до цих культур. Урахування особливостей культури при перекладі дозволяє розглядати переклад з точки зору міжкультурної комунікації, оскільки він передбачає подолання культурної дистанції. При перекладі має місце не лише контакт двох мов, але й зіткнення двох культур. Те, що є очевидним для носія вихідної культури, може бути незрозумілим для носія іншої культури. Переклад у даному випадку виступає як комунікативна діяльність, яка забезпечує спілкування між двома культурними співтовариствами, яка, з одного боку, спрямована до вихідної культури, а з іншого, до культури, на мову якої здійснюється переклад. Перекладачеві при цьому відводиться роль своєрідного посередника культур, комунікаційний акт яких зумовлений іншим, попереднім, уже здійсненим актом. Це вимагає від перекладача сформованості уміння поставити себе на місце читача іншої культури і, побачити ті місця в оригіналі, які не будуть достатньо зрозумілі отримувачу (читачу) через міжкультурні розбіжності, і водночас дозволить зрозуміти, які у даному випадку необхідні перетворення.

Отже, міжкультурна компетентність є важливим складником професійної культури сучасного перекладача, адже його діяльність пов’язана з виконанням ролі міжкультурного медіатора. Обґрунтовано, що міжкультурна компетентність, як один із важливих складників професійної культури перекладача, є інтегративним особистісним утворенням, яке характеризується сукупністю знань, умінь, ціннісних орієнтацій, що зумовлює успішність міжкультурної діяльності з вирішення професійних завдань в умовах міжкультурної взаємодії в стилі співробітництва й толерантності.

Література

1. Бахов І.С. Формування професійної міжкультурної компетентності майбутніх перекладачів у вищому навчальному закладі: автореф. дис. … канд. пед. наук: 13.00.04 / І.С. Бахов. – К., 2011. – 20 с.

Грандт Станіслав
студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак-ту СПП
Наук. кер.: д. психол. н., проф. Шевченко Н.Ф.

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ У МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

Проведений науковий аналіз довів, що проблема адаптації широко досліджується у філософському, соціологічному, психологічному, педагогічному аспектах. Не зважаючи на певні розбіжності, які визначаються дисциплінарними особливостями й окремими авторськими позиціями,

більшість дослідників погоджуються з тим, що адаптація – це складний, багаторівневий, динамічний процес набуття особистістю нових форм поведінки і діяльності за умови зміни життєвих обставин [2, 135]. Результатом адаптації є активне, творче пристосування (адаптованість) людини до конкретної системи.

На основі аналізу наукової літератури і теоретичного обґрунтування проблеми розкриваються першочергові передумови процесу адаптації контингенту тих, хто вчиться у ВНЗ. Студенти по своїм віковим особливостям є носіями двох тенденцій: а) мають значні резерви пластичності, бо процес особистого розвитку ще не закінчений, а це веде до ефективної адаптації, до нових умов життєдіяльності; б) часто знаходяться у стані підліткового кризу, мають недостатній життєвий опит, який ускладнює хід адаптації [1, 208].

Незважаючи на поширені у сучасній науковій літературі твердження особливостей і тенденцій адаптаційного періоду найчастіше здійснювалися лише на окремих рівнях відносин людини з певним середовищем, оточенням, у якому вона перебуває. Основою концепції адаптації, яка була реалізована у нашому дослідженні, являється концептуальною моделлю системного характеру адаптації студентів нового прийому до умов життєдіяльності. Модель має підсистеми: адаптація; самоприйняття; прийняття інших; емоційна комфортність; інтегральність - внутрішньо груповий процес який створює єдність, стабільність групи; прагнення до домінування.

Вибірку дослідження склало дві групи: У першій групі навчається 29 студентів, з них 1 хлопець та 28 дівчат, у другій групі навчається 29 студентів, з яких 2 хлопців та 27 дівчат.

На основі загального концептуального підходу використані дві методики: а) методика діагностування домінуючої стратегії психологічного захисту у спілкуванні В.В. Бойко; 2) методика діагностування соціально – психологічної адаптації К. Роджерса та Р.Даймонда, для дослідження адаптації студентів нового прийому. Отримавши первинні показники по кожному компоненту, відбувається процедура переводу первинних показників у вторинні (узагальнюючі), процедуру кількісних значень по окремим показникам в інтегральне значення сформованості кожного компоненту. Порівняльний аналіз отриманих показників в різних групах при дослідженні, показав, що після проведення занять по адаптації студентів першого курсу до навчання у ВНЗ і повторного дослідження дало покращення процесу адаптації юнаків та дівчат у ВНЗ.

Таблиця 1

Результати діагностування експериментальної групи

Показники норми	До експерименту	Після експерименту
Адаптація	60%	80%
Самоприйняття	30%	40%
Прийняття інших	30%	60%
Емоційна комфортність	60%	70%
Інтегральність	50%	60%
Прагнення до домінування	60%	50%

Таблиця 2

Результати діагностування контрольної групи

Показники норми	До експерименту	Після експерименту
Адаптація	40%	50%
Самоприйняття	30%	30%
Прийняття інших	40%	30%
Емоційна комфортність	60%	60%
Інтегральність	60%	60%
Прагнення до домінування	40%	60%

Отже, отримані результати в експериментальній і контрольній групах підтвердили необхідність проведення зі студентами перших курсів тренінгів , які б були спрямовані на покращення процесу адаптації юнаків та дівчат у вищому навчальному закладі.

Розроблена програма занять «Адаптація студентів першого курсу до навчання у ВНЗ», яка складається з п’яти сеансів , включаючи ряд теоретичних і практичних занять. Основна ціль даного курсу – сприяння психологічній адаптації першокурсників до умов навчання, зокрема: корекція психічних очікувань і типових ілюзій щодо навчання; підвищення мотивації навчання; знаходження оптимальних моделей поведінки в студентському середовищі; добір оптимальної стратегії навчання.

Література

1. Дубчак Г. М. Внутрішньоособистісні конфлікти студентів у період навчання у вузі / Дубчак Г.М. // Психологія: збірник наукових праць Національного Педагогічного Університету ім. М.П. Драгоманова. – 2000. - №1.- С.208-214.
2. Зданевич Л.В. Організаційно–методичні основи адаптації першокурсників / Зданевич Л.В. // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. – Рівне: РДГУ, 2002. – Випуск 19. – С.135. – 139

Івасина Олена
студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак-ту СПП
Наук. кер.: д. психол.н., проф. Шевченко Н.Ф.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОСТІ У СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

За умови утвердження гуманістичної парадигми освіти найголовнішою цінністю визнається здатність суб’єкта до самореалізації в професійній діяльності з опорою на творчий потенціал. Саме здатність до творчої діяльності розглядається як своєрідний індикатор успішності людини, прояв її соціального капіталу в особистісному та професійному розвитку. Креативність – необхідний складник професійного становлення, важливе підґрунтя самореалізації фахівця будь-якого профілю, освоєння нових способів діяльності, моделей мислення,

цінностей, що припускає формування в нього як критичного, так і творчого ставлення до світу.

Терміном креативність окреслюються творчі здібності індивіда, що характеризуються здатністю до продукування принципово нових ідей і що входять в структуру обдарованості в якості незалежного фактора, здатність постійно змінюватися, проявляти власну неповторність.

Дослідження креативності як характеристики особистості привертало увагу багатьох зарубіжних і вітчизняних учених. Креативний процес, креативна особистість досліджувались у роботах Дж. Гілфорда, В. Сміта, П. Торренса; складові частини креативного процесу розглядали Р. Джонс, П. Ленглі, А. Меднік, Я. Пономарьов та ін.; роль особистісних і професійних якостей у формуванні креативності як показника професіоналізму досліджували А. Брушлинський, Л. Мітіна, Л. Рожина та ін.

Формування творчої особистості – одне із завдань сучасної вищої освіти, у вирішенні якого важливим аспектом є розвиток креативності у майбутнього фахівця. Саме про умови формування творчих здібностей іде мова в багатьох наукових працях, присвячених креативності.

К. Роджерс до внутрішніх умов, що сприяють реалізації креативності відносив: екстенсіональність; внутрішній локус оцінювання; здібність до незвичайних поєднань. Зовнішніми умовами творчості є: психологічна безпека й захищеність; психологічна свобода самовираження. К. Роджерс називав і «супутні компоненти творчого акту» – емоції (естетичні, евристичні, комунікативні, «відокремленості») [2].

Процес формування креативності студентів є досить нелегким і потребує управління педагогічно та психологічно освіченими, творчими, цікавими викладачами. Важливим у навчальному-виховному процесі є оновлення змісту освіти, впровадження інноваційних форм і методів навчання, розробка сучасного навчально-методичного, матеріально-технічного забезпечення тощо.

Робота з формування творчої особистості студента може здійснюватись у багатьох напрямах. Навчання має забезпечувати оптимальні передумови для самореалізації особистості студента, розкриття всіх закладених у ній природних задатків, її здатності до свободи, відповідальності та творчості. Це має бути невід’ємною умовою змісту всіх навчальних дисциплін, органічно доповнювати навчальний процес в позааудиторній роботі, щоб забезпечити єдність знань, умінь і навичок студентів та розвиток їхніх творчих можливостей [1].

Для успішного керівництва розвитком творчих здібностей необхідно знати індивідуально-психологічні особливості студентів, постійно розвивати їх пам’ять, уяву, фантазію, а також збуджувати та підтримувати інтерес до виконання певного виду роботи. При цьому слід дотримуватися таких дидактичних принципів як науковість, свідомість, зв’язок теорії з практикою, систематичність, наочність навчання, прагнення до міцності знань і навичок.

С. Смирнов вважає, що для розкриття креативних здібностей студента викладачеві необхідно: не пригнічувати інтуїцію студента, а заохочувати за спробу використати інтуїцію й направляти на подальший логічний аналіз висунутої ідеї; формувати у студентів упевненість в своїх силах; спиратися в

процесі навчання на позитивні емоції, оскільки негативні емоції пригнічують прояв креативності; стимулювати студентів до самостійного вибору цілей, завдань і засобів їх рішення; не допускати формування конформного мислення, боротися з орієнтацією на думку більшості; розвивати уяву і не пригнічувати схильність до фантазування; формувати чутливість до суперечностей, оскільки вони є джерелом нових питань і гіпотез; частіше використовувати завдання відкритого типу, де відсутнє одне рішення; застосовувати проблемні методи навчання, стимулюючі установку на самостійне відкриття нового знання; заохочувати прагнення бути самим собою, слухати своє «Я», усіляко проявляти свою пошану й увагу до кожного студента [3].

Отже, формування креативності студентів впливає на оптимізацію процесів їхньої соціалізації, професійного становлення й удосконалювання міжособистісного спілкування, а також на активізацію їхнього творчого потенціалу та готовності проявити себе навіть у складних нестандартних ситуаціях. Креативне освітнє середовище повинно забезпечувати творчу навчальну діяльність, створювати атмосферу експериментування в умовах невизначеності й потенційної багатоваріантності, підтримувати мотивацію до творчості й позитивні емоції студентів.

Література

1. Войцехівська І.С. Формування креативності майбутніх фахівців / І.С. Войцехівська, О.П. Ільєва, Т.А. Будяк // Наукові записки Вінницького національного аграрного університету. – 2013. – Вип. 2. – С. 45-50.
2. Ильин Е.П. Психология творчества, креативности, одаренности / Е.П. Ильин. – СПб.: Питер, 2011. – 448 с.
3. Смирнов С.Д. Педагогика и психология высшего образования: от деятельности к личности / С.Д. Смирнов. – М.: Академия, 2001. – 304 с.

Казачук Юлія
студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак-ту СПП
Наук. кер.: д.психол.н., проф. Шевченко Н.Ф.

ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Чинником інноваційної активності людини є здобуті знання та рівень її культури та компетентності. В контексті підготовки фахівців для різних галузей науки проблема управлінської культури набуває особливого значення. Головною причиною системної кризи є глибока криза управління, саме тому розкриття цієї проблеми приведе до цілеспрямованого розвитку фахових знань і вмінь керівника як управлінця-професіонала. Саме справжній професіонал вміло спрямовує свою діяльність на розвиток свого підприємства, себе та своєї країни. Професійний підхід щодо формування управлінської культури у студентів, які є майбутнє нашої країни, дієво впливатиме на результативність управління в усіх галузях, а також допоможе у ліквідації в Україні проблеми управлінської некомпетентності кадрів або зведення її до мінімуму.

Комплексний підхід до розв'язання педагогічних проблем, пов'язаних із розвитком професіоналізму студентів ВНЗ, розкрито в ґрунтовних працях відомих дослідників: Г. Балла, І. Беха, Є. Барбіної, С. Гончаренка, В. Гриньової, І. Зязюна, В. Кременя, В. Лозової та ін. Проведений аналіз психолого-педагогічної літератури та наукових досліджень сучасних учених свідчить, що проблема формування управлінської культури у студентів ще не знайшла свого належного науково-методичного вирішення, а використання стандартних, апробованих принципів, методів і форм їх підготовки замало. Однак певна теоретико-методологічна база для вирішення цих завдань уже створена.

Мета даної статті полягає в уточненні поняття управлінської культури та розкритті шляхів формування управлінської культури у студентів.

Умови сьогодення ставлять особливі вимоги до компетентності, професіоналізму, культури й особистісної професійної підготовки фахівця в системі ВНЗ. Важливим завданням вищої освіті є становлення випускника нового покоління, який би кваліфіковано та ефективно вирішував проблеми сьогодення як у ролі виконавця, так і в ролі керівника. Випускники повинні не тільки оперувати власними знаннями, а й бути готовими змінюватися та пристосовуватися до нових потреб ринку праці, оперувати й управляти інформацією, активно діяти, швидко приймати рішення. Одним із вирішальних чинників зазначених перетворень є формування у студентів високого рівня професіоналізму та особистої культури, здатності компетентно й відповідально виконувати управлінські функції, впроваджувати новітні технології.

Культура – це важлива частина змісту професійної освіти фахівця. Однією з складових культури взагалі є управлінська культура. Культура управління – це сукупність теоретичних та практичних положень, принципів і норм, що мають загальний характер і стосуються різною мірою всіх аспектів людської діяльності, це важлива сфера впливу на свідомість, водночас, вона один з вирішальних факторів успіху в управлінні [1]. Перед нею стоїть завдання створити такий управлінський світогляд кожного фахівця, який здатний піднести його до висот сучасної професійної культури. Її елементами є: глибина, світогляд, морально-етичні норми праці, ставлення до праці, навички в організації роботи і виконанні її окремих сегментів, уміння володіти собою і розуміти трудовий колектив.

Формування, розвиток і функціонування культури управління здійснюється в ході практичної та теоретичної діяльності студентів. Для того, щоб досягти високого рівня управлінської культури, необхідно опановувати знаннями сутності управління, навчатися застосовувати управлінські методи на практиці. Для цього держава повинна піклуватися щодо підвищення управлінської кваліфікації викладачів, що зможе допомогти викладачам вільно орієнтувалися в різних управлінських ситуаціях та професійно довести свої знання до студентів. По суті справи, культура управління – це те ж саме що й управління завдяки культурі, якщо вважати культуру системою наявних цінностей конкретного суспільства соціальної групи та особистості.

Дуже важливим для студента є уміння здійснювати ділове спілкування з людьми незалежно від власних емоційних оцінок. Він повинен контролювати

свою поведінку таким чином, щоб негативне ставлення до особи не впливало негативно на характер ділових відносин з нею, а позитивне ставлення до співробітника ставало відомим останньому і спрацьовувало як додатковий стимул підвищення активності. Саме формування культури сприяє розвитку інтелектуальних, психологічних та діяльнісних станів фахівця в тій галузі знань, в якій він планує працювати [1].

Отже, управлінська культура є складником професійної кваліфікації та компонентою професійної компетентності фахівця, визначальним чинником удосконалення управління закладом освіти чи підприємства і результативності його управлінських дій. Основою створення нового типу управлінської культури має стати переосмислення управлінських відносин та запровадження управління, яке повинно бути зорієнтованим на співробітника, тобто застосовувати управлінський стиль, що дозволить працівникам висловлювати свою точку зору та брати участь у прийнятті рішень в контексті управлінської діяльності. Ці принципи управління повинні бути донесені студентам на перших етапах їх професійного становлення. Важливо впроваджувати в освітній процес певні заходи, які мають сприяти підвищенню рівня управлінської культури студентів вищих закладів.

Література

1. Палеха Ю.І. Ключі до успіху, або організаційна та управлінська культури навч. посіб. / Ю.І. Палеха. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2002. – 337 с.
2. Шаполова В.В. Формування управлінської культури як компоненти професійної компетентності студента-психолога / В.В. Шаповал // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: зб. наук. пр. – Харків: НТУ "ХПІ", 2010. – Вип. 27 (31). – С. 125-131.

Неманежина Юлія
студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак-ту СПП
Наук.кер.: к.пед.н., доцент Козич І.В.

ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЇ МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ФІЛОЛОГІВ

Монологічне мовлення визначають як зв’язне безперервне висловлювання однієї особи, адресоване одному або кільком співрозмовникам. Володіння монологічним мовленням передбачає вміння описувати предмети та явища оточуючої дійсності, розповідати про певні події, повідомляти про які-небудь факти і т. д. [2, 78]. Під час засвоєння монологічних висловлювань основним є розвиток в студентів здатності логічно і послідовно організовувати завершені повідомлення із структур, уже засвоєних у мовленні, а не відтворювати заучені тексти. Студенти повинні вміти логічно, обґрунтовано і з вираженням свого відношення до висловлюваного будувати своє висловлення у відповідності до запропонованої ситуації, а також передавати зміст прослуханого або прочитаного тексту, використовуючи при цьому засвоєний мовний матеріал.

Вимоги до компетенції студентів в монологічному мовленні різних років навчання конкретизовані в навчальній програмі. Вони передбачають правильність мовного оформлення, логічність викладання думок, відповідність змісту висловлювання ситуації спілкування, різноманітність вживаних структур, а також певний об'єм монологу в залежності від року навчання. Відповідно до вимог програми для ВНЗ, головним є комунікативна направленість монологічного мовлення, тож мовлення студентів має бути змістовним і якомога більш наближеним до реальних ситуацій спілкування.

Навчання монологічному мовленню у вузі відбувається на тематичній основі. Теми визначають сферу, в межах якої учні оволодівають усною комунікацією, обсяг усної комунікації і її зміст. Тематична організація навчання монологічному мовленню полягає у послідовному опрацюванні тем і підтем у ситуаціях і поступовому розширенні сфери спілкування. Мовлення школярів набуває міжтематичного характеру у межах засвоєних тем. Навчальна робота за темою будується на засвоєному студентами лексико-граматичному матеріалі, що забезпечує структурне оформлення мовлення за темою, і передбачає додаткове засвоєння лексики, яка безпосередньо стосується цієї теми.

Мовленнєва ситуація є органічним компонентом спілкування, а в багатьох випадках виступає і як засіб комунікації. Той, хто говорить, співвідносить з нею своє висловлювання, а той хто сприймає мовлення, враховує ситуацію при одержанні інформації. У навчальному процесі моделюється реально-життєва функція мови. З огляду на це навчання іноземної мови передбачає використання навчальних мовленнєвих ситуацій, які на відміну від реальних заздалегідь проектуються вчителем [1, 81].

Ситуація є такою динамічною системою взаємовідношень співбесідників, котра завдяки її відображеності в свідомості породжує особисту потребу в цілеспрямованій мовленнєвій діяльності та живить цю діяльність. Навчальна ситуація є основною вправою для формування компетенції студентів у монологічному мовленні. Вона призвана забезпечувати потреби студентів у спілкуванні і повинна являти собою сукупність життєвих умов, що спонукають їх до вираження думок іноземною мовою.

Аналіз системи вправ, що пропонуються в підручнику «Практический курс английского языка» під редакцією В.Д. Аракіна, з точки зору використання ситуацій для формування комунікативної компетенції учнів в монологічному мовленні показав, що більшість мовленнєвих вправ направлена на розвиток в учнів таких мовленнєвих умінь: висловлюватися на основі прочитаного тексту; розповідати про події; описувати певні об'єкти дійсності; коментувати прочитану, або прослухану інформацію; аргументувати і відстоювати свою точку зору; виражати свої емоції та почуття. Але він є недостатньо забезпеченим вправами на формування вмінь висловлювати свої думки без попередньої підготовки логічно й відповідно до певної ситуації; брати участь у дискусіях, логічно й аргументовано висловлюватися з обговорюваних проблем. Нажаль, підручник містить мало ситуативних завдань для навчання монологічного. А одним із головних завдань навчання монологічному мовленню у вузі є навчити студентів вмінню висловлюватися

без попередньої підготовки в певних сферах спілкування і тематики, відповідно до ситуації. Студенти навчаються в вузі іншомовному монологічному мовленню для того щоб потім застосовувати свої навички в реальній комунікації. Для формування навички здатної до переносу необхідно її формувати в умовах мовленнєвих ситуацій. Вдале навчання непідготовленому мовленню багато в чому залежить від того, наскільки ситуації являються стимулами до мовлення, тобто наскільки вони цікаві для кожного окремо взятого учня. В основі мого комплексу вправ лежить принцип моделювання реальних, життєвих ситуацій в умовах навчальних ситуацій. Метою розробленого мною комплексу вправ на використання ситуацій підчас вивчення таких тем як: «Дозвілля», «Життя суспільств», «США», «Робота і професії» є покращення процесу формування навичок монологічного мовлення на уроках англійської мови у студентів-філологів першого курсу факультету іноземної філології. Додаткове до підручника використання розроблених автором ситуативних вправ експериментальним шляхом підтвердило його гіпотезу, про те, що більш широке використання ситуативних вправ на практичних заняттях з англійської мови у студентів-філологів факультету іноземної філології підвищить їхню комунікативну компетенцію у монологічному мовленні. В учнів експериментальної групи значно покращилася комунікативна компетенція в монологічному мовленні на відміну від контрольної групи, в якій цей показник був незначним. Використання на уроці навчальних ситуацій близьких до реального життя допомогло мені урізноманітнити процес навчання монологічному мовленню, стимулювати студентів до власних висловлювань за ситуацією та значно підвищити їх комунікативну компетенцію з цього виду мовленнєвої діяльності.

Література

1. Грібкова І. Ф. Розвиток мовленнєвих навичок за комунікативними методами / І. Ф. Грібкова // Англійська мова в початковій школі. – 2006. – № 2. – С. 30 – 33.
2. Тарнопольський О.Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти / О.Б. Тарнопольський. – К.: ІНКОС, 2006. – 248 с.

Сємібратова Настя
студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак-ту СПП
Наук. кер.: к.пед.н., доц. Голованова Т.П.

ФОРМУВАННЯ ГУМАННОСТІ ЯК ОСОБИСТІСНОЇ ЯКОСТІ СТУДЕНТІВ - МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Актуальною й перспективною проблемою вищої школи *є* формування гуманності як особистісної якості студентів, майбутніх фахівців дошкільної освіти. Незважаючи на те, що в дошкільній освіті давно існують гуманістичні традиції (Я. Коменський, Й. Песталоцці, Ф. Фребель, М. Монтессорі, К. Ушинський), реальна практика масової школи не завжди характеризується гуманістичними стосунками між педагогами й учнями. Педагогічний досвід

переконує, що діти мають право на повагу своєї честі та гідності. В тої же час діти стикаються з ситуацією образ, зневажливого ставлення до дитини, приниження її гідності. Особливого значення проблема гуманності набуває в умовах впровадження інклюзивної освіти. Це зайвий раз доводить, що проблема формування гуманності, як особистісної якості студентів – майбутніх вчителів дошкільної освіти, на сьогоднішній день є актуальною проблемою теорії та практики вищої школи.

Проблема гуманізму, гуманізації, виховання гуманності, гуманних почуттів, гуманного відношення до людини знайшла своє відображення у роботах вчених - філософів: В. Андрущенка [1], В. Кременя [2]; психологів: І. Беха [4], Г. Балла [3]; педагогів: Ш. Амонашвілі [5], В. Кузьмича [6]. Теоретичні розробки культури гідності особистості, здійснені І. Бехом [4, с. 17-30], дуже важливі для нашого дослідження. Ідеї Ш.Амонашвілі, що це не педагогіка, яка ні слова не говорить про почуття, про любов, про серце, не хоче бути найвищим мистецтвом самого життя, є також актуальними з позиції нашого дослідження. Педагог звертається до педагогіки серця, розмірковує про добро і зло, біль і радість, совість і безсердечність. Він стверджує, що нам потрібен вчитель, в якого можна черпати знання, як воду з криниці, який вміє дослідити душу дитини і серцем дійти висновку: добро має панувати у школі і ніякої байдужості [5].

У роботах [6; 7] доведено, що одним із структурних компонентів професійної підготовки майбутнього вихователя є формування гуманності та гуманістичних цінностей. Розглянемо більш детально цей феномен.

Гуманність являє собою сукупність морально-психологічних властивостей особистості, що виражають усвідомлене і співчутливе ставлення до людини, як до вищої цінності. Вона розкривається в прояві доброзичливості і дружелюбності; в готовності прийти на допомогу іншій людині, уважності до неї; в рефлексії – вмінні зрозуміти іншу людину, поставити себе на її місце; в емпатичній здатності до співчуття,співпереживання; в толерантності – терпимості до чужих думок, вірувань, поведінки. Головними умовами виховання студентства є гуманізація та гуманітаризація системи вищої освіти. Під гуманізацією ми розуміємо цінність студента як особистості, його право на свободу, щастя, соціальний захист; на розвиток та прояв його здібностей, індивідуальності, під гуманітаризацією – наукові засоби для забезпечення гуманізації. Вища освіта, і особливо його гуманітарні аспекти, покликані сприяти збагаченню духовного світу студентів, залученню їх до скарбів національної та світової культури й цивілізації, розширенню кругозору, без чого неможливе формування всебічно розвиненої особистості.

Засобами виховання гуманізації студентів виступають – особистий приклад та авторитет викладачів, традиції університету, гуманістичний характер атмосфери в університеті. Особистий приклад викладача розпочинається із його спілкування зі студентами, і в подальшому виступає як приклад для наслідування. Обираючи стилі спілкування й будуючи діалог із студентами викладач ВНЗ повинен пам’ятати, що для гуманізації навчально-виховного процесу доречний тільки демократичний стиль, який ґрунтується на глибокій повазі, довірі й орієнтації на самоорганізацію, самоуправління

особистості та колективу, закликає студентський колектив до співпраці. Демократичний стиль спілкування плавно має перейти до гуманістичного, який передбачає гуманно-особистісний підхід до студента; установка викладача на взаємодію зі студентом; звернення до студента на ім'я та на «Ви»; дотримання педагогічного такту; діалогічна взаємодія у спілкуванні; гуманні партнерські взаємини; право висловити і мати власну точку зору.

Отже, позиції гуманності, в найбільш широкому значенні цього слова, безумовно присутні в роботах українських філософів, психологів, педагогів. Комплексний підхід до проблем гуманізації освіти виходить з ідеї про цілісність особистості, спирається на гуманні технології навчання і виховання студентів. Визначальними умовами формування гуманності як особистісної якостії педагогіки виступають: творча свобода; пріоритет духовного у розумінні людини та світу; морально-ціннісна домінанта світогляду; відмова від імперативної форми навчання, довіра та підтримка в процесі професійної підготовки студентів.

Перспективи дослідження полягають, зокрема, у розробці тренінгу для майбутніх фахівців дошкільної освіти з гуманної педагогіки.

Література

1. Андрущенко В. Гуманізм і гуманітаризм: спільне і специфічне / В. Андрущенко, М. Михальченко // Вища освіта України. – 2005. – № 4.
2. Кремень В. Философия образования XXI века / В. Кремень // Персонал. – 2003. – № 1. – С. 8–13.
3. Балл Г.О. Орієнтири сучасного гуманізму (в суспільній, освітній, психологічній сферах) / Г.О. Балл. – К.; Рівне: Видавець Олег Зень, 2007. – 172 с.
4. Бех І.Д.Виховання особистості: У 2 кн. Кн. 1: Особистісно-орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади / І.Д. Бех. – К.: Либідь, 2003. – 280 с.
5. Амонашвілі Ш.О. Школа життя / Ш.О. Амонашвілі. – Хмельницький: Подільський культурно-просвітницький центр ім. М.К. Реріха, 2002. – 170 с.
6. Кузьмич В.К. Виховання гуманності студентів як педагогічна проблема / В.К. Кузьмич // Вісник Черкаського університету. – 2016. – № 9. – С. 69–74.
7. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навч. посіб. / Н.Є. Мойсеюк. – [3-є вид., допов.]. – К.: КДНК, 2001. – 608 с.

Скорик Тетяна
студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак-ту СПП
Наук. кер.: к.пед.н., доц. Козич І.В.

ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВНОЇ ПОЗААУДИТОРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВНЗ

Проблема виховання майбутніх фахівців із вищою освітою на сьогоднішній день набуває особливої актуальності. Метою суспільства стає духовне вдосконалення особистості, на що акцентується увага в державних нормативних документах та актах.

Виховання – один з процесів соціалізації індивіда, який відбувається у житті індивіда в будь-якому суспільстві. В цих процесах індивід усвідомлює

доцільність визначених моральних норм і відштовхує їх або включає в свою систему цінностей. В ВНЗ соціалізація повинна стати спрямованою, але її результати не піддаються контролю і оцінюванню на іспитах і заліках: студент може знати моральні норми, але не визнавати їх частиною своїх переконань.

Питання виховання студентської молоді розглядало багато вчених педагогів: І.Бех, О.Глузман, С.Гончаренко, М.Євтух, І.Зязюн, М.Ярмаченко. Особливий інтерес для вивчення системи позааудиторної виховної роботи представляють праці О.Винославської, Н.Волкової, Л.Кондрашової, Т.Куриленко, Л.Марисової, О.Олексюк, Н.Опалко, А.Ржевської.

Основною формою діяльності, яка забезпечує виховання особистості студента, становлення його професіоналізму, є різні види позанавчальних заходів. Тут відбувається виховний вплив на свідомість і волю студентів, з одного боку, через зміст матеріалу, що вивчається, з іншого – через орієнтацію студентів на самостійну працю.

Позааудиторну виховну роботу у вищому навчальному закладі проводять на основі студентського самоврядування, активності та самостійності студентів за умови керівної ролі студентського активу і педагогічної допомоги науково-педагогічного працівника. Позааудиторна робота стимулює формування особистості студента [2].

У широкому дослідницькому контексті позааудиторна діяльність може розглядатися як видове поняття по відношенню до більш вивченого й широкого явища – навчально-виховного процесу.

Організовуючи позааудиторну діяльність, педагог має внутрішньо проектувати її на процес формування особистості з погляду завдань всебічного, гармонійного виховання: якою мірою навчальний матеріал сприятиме формуванню наукового світогляду студентів; яким чином спеціально організована пізнавальна діяльність студентів впливатиме на їх інтелектуальний розвиток, чи допоможе вона оволодінню методами самостійної пізнавальної праці; як виучуваний матеріал сприятиме становленню професіоналізму майбутнього фахівця; як впливатиме зміст навчального матеріалу на формування почуттів, переконань, естетичних смаків, морально-духовних цінностей та ін.

Позааудиторна діяльність в основному направлена на розв’язання виховних завдань, здійснення яких передбачає використання форм, які не пов’язані з процесом навчання й ґрунтуються на особистісних перевагах та інтересах. Це надає свободу вибору, якої він позбавлений у навчальному процесі, що актуалізує механізми саморозвитку, самореалізації, самовизначення, саморегуляції.

Зрозуміло, що процес відбору змісту позааудиторної діяльності, який максимально був би наближеним до реального соціуму, потребує не тільки алгоритмізації цього процесу з метою його значного поширення, але й розробки відповідної системи критеріїв. Такий підхід дозволяє відійти від схематизму й традиційних уявлень, які розглядають позааудиторну діяльність як проекцію напрямків виховання.

До видів позааудиторної діяльності відносяться: науково-дослідна діяльність, суспільно-політична діяльність, художньо-естетична діяльність, трудова (частково-трудова) діяльність, історико-культурна й етнографічна

діяльність, фізкультурно-спортивна діяльність, організаційно-управлінська діяльність [1].

Традиційно вказаним провідним видам позааудиторної діяльності відповідають напрями виховної роботи у вищому навчальному закладі, які розширюють і конкретизують ці види. Тут слід згадати про те, що проведення будь-якого масштабного виховного заходу передбачає гармонійне об'єднання багатьох видів позааудиторної діяльності, які конкретизуються через організаційні, політичні, культурно-естетичні, трудові компоненти.

Організуючі позааудиторну діяльність, треба спиратись не на фізичний простір вищої школи, а на розмаїття зв'язків і відношень, у яких присутні їх носії – викладачі, адміністрація, студенти, а також цільові установки.

Позааудиторна діяльність у системі вищої освіти має виражену тенденцію до зростання й у своєму обсязі, і за своїм значенням. Це пов'язано з оптимізацією процесу навчання, що, безсумнівно, призводить до збільшення позанавчального часу студентів, а отже, висуває завдання оновлення всієї змістовно-технологічної бази позанавчальної роботи.

Таким чином, позааудиторна діяльність як генератор виховних відносин у вищих навчальних закладах має системотворчу якість, завдяки якій створюється й підтримується внутрішня єдність і стійкість процесів навчання й виховання в сучасній вищій школі. Указана особливість примушує ставитись до організації позааудиторної діяльності у ВНЗ як до найважливішого компонента всієї системи професійної підготовки незалежно від спеціальностей і рівня акредитації.

Найважливішою особливістю позааудиторної діяльності є її висока потенційна можливість ефективно впливати на процес соціалізації студентства. Це пояснюється злиттям цільових установок особистості, направлених на реалізацію й гармонізацію своїх потреб, і можливостями їх максимального задоволення в особистісно орієнтованому освітньому середовищі. Іншими словами, позанааудиторна діяльність у вищому навчальному закладі є процесом цілеспрямованого створення умов для соціально прийнятної соціалізації студентства шляхом проектування виховного середовища, у якому культивується самостійна інноваційна діяльність студентів.

Література

1. Гіптерс З.В. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / З.В. Гіптерс. – К.: УБС НБУ, 2007. – 149 с.
2. Коваль В.Ю. Система позааудиторної діяльності студентів вищих навчальних закладів [Електронний ресурс] / В.Ю. Коваль. – Режим доступу: http://ea.donntu.edu.ua/bitstream/123456789/10841/4/koval.pdf.

Солтис Яна
студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак-ту СПП
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Іванова Л.С.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Упровадження інформаційних технологій (ІТ) полягає насамперед у якісному підвищенні навчально-виховної ефективності занять, і як наслідок – у

значному зростанні рівня реалізації принципів свідомості, активності та якості знань, умінь і навичок, яких набувають майбутні вчителі з будь-яких дисциплін під час навчання у ВНЗ. Підготовка майбутніх вчителів до використання ІТ у професійній діяльності становить систему, яка є водночас компонентом загальної системи педагогічної освіти випускника вищого педагогічного навчального закладу. Така підготовка, з одного боку, базується на досягненнях української освітньої стратегії, інноваційних підходах до її реформування зі збереженням вітчизняних традицій, а з іншого боку, враховує новітню політику України у сфері освіти, спрямовану на її інтеграцію у світовий освітній простір, формує основи для саморозвитку та самовдосконалення майбутніх учителів у використанні ІТ.

Аналіз наукової літератури засвідчив, що проблема професійної підготовки вчителя була й залишається надзвичайно актуальною на сучасному етапі, а в роботах дослідників розкриваються все нові аспекти підготовки майбутніх педагогів до роботи. Дослідження, присвячені навчальному процесу, комплекс ідей і наукових положень, зумовлених парадигмою освіченості, проблемі загально-педагогічної підготовки вчителя у вищій школі знайшли відображення в працях таких учених, як: Н. Бордовська, І. Ісаєв, А. Реан, С. Розум, В. Сластенін, Є. Шиянов та ін.

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується значним збільшенням ролі інформації та комунікації у всіх сферах життєдіяльності людини. Поява нових засобів комунікації, значно розширила та спростила процес спілкування між людьми незалежно від їх віку, національності, місця проживання, культурних і світоглядних особливостей. Тому одним із важливих завдань педагога в умовах інформаційного суспільства є використання сучасних засобів інформаційних технологій. В інформаційному суспільстві в міру розповсюдження ІТ, зокрема, можливостей мережі Інтернет, виникнення віртуальної реальності, стрімкого розвитку технологій штучного інтелекту виникає потреба в застосуванні інноваційних засобів, які в повній мірі можуть виступати в якості помічника й посередника у здійсненні багатьох навчальних цілей, у тому числі, пов’язаних із встановленням відносин і здійсненням педагогічного спілкування. Інформаційні технології в підготовці майбутніх вчителів можна застосовувати як: засоби навчання, засоби, що вдосконалюють процес викладання; інструмент пізнання навколишньої дійсності; самопізнання, засоби розвитку особистості; інформаційно-методичне забезпечення й управління навчально-виховним процесом; засобом комунікації; засоби автоматизації процесу обробки результатів експерименту і управління; засоби автоматизації процесів контролю і корегування результатів навчальної діяльності, тестування і психодіагностики; засобів організації інтелектуального дозвілля. У наш час суспільство розуміє, що володіння ІТ є одним із базових елементів сучасної освіти. Упровадження сучасних інформаційних технологій забезпечує подальше вдосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві, сприяє розв’язанню проблеми щодо їх якісного впливу на зміст, методи та організаційні форми навчання, які, в свою чергу,

створюють умови для процесу оновлення в галузі підготовки майбутніх учителів [2]. Потреби, сформовані в суспільстві до професійних вимог учителя, здатного до організації якісної освіти, зумовили відповідне соціальне замовлення до системи професійної педагогічної освіти.

Формування вмінь використовувати засоби ІТ у професійній діяльності – це тривалий процес, який виступає важливим компонентом професійної педагогічної підготовки майбутніх учителів. Цей процес проходить під впливом цілеспрямованої діяльності, власної активності майбутнього фахівця та спеціальних умов. Тому вчитель повинен володіти методикою аналізу й відбору необхідної та ефективної навчальної інформації для її подальшого використання учнями [1].

У сьогоднішніх умовах розвитку суспільства інформатизація професійно-педагогічної підготовки майбутнього вчителя має забезпечити достатній рівень його інформаційної культури; підвищити ефективність навчально-виховного процесу на основі впровадження нових інформаційних технологій навчання; удосконалити управління підготовкою майбутніх фахівців. Реалізувати ці завдання може лише інформаційно-компетентний учитель, який набув ґрунтовної підготовки до використання ІТ у майбутній професійній діяльності за період навчання у ВНЗ.

Таким чином, вміння використовувати засоби інформаційних технологій у професійній діяльності – це тривалий процес, який виступає важливим компонентом професійної підготовки майбутніх учителів. Цей процес проходить під впливом цілеспрямованої діяльності, власної активності майбутнього спеціаліста та спеціальних умов.

Література

1. Цідило І.М. Вплив ІКТ-компетентності педагога на використання інноваційних технологій у навчальному процесі / І.М. Цідило // Професійні компетенції та компетентності вчителя: матеріали регіонального науково-практичного семінару. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2006. – 188 с.
2. Шамшурина А.А. Формирование информационных умений будущего учителя / А.А. Шамшурина // Начальная школа плюс До и После. – 2010. – № 2. – С. 90–94.

Степанова Аліна
студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак-ту СПП
Наук. кер.: к.пед.н., доц. Козич І.В.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ

На сучасному етапі розвитку української держави великого значення набуває підготовка менеджерів, наділених новим економічним мисленням, здатних швидко й ефективно розв’язувати управлінські завдання, оволодівати новими формами співробітництва з зарубіжними партнерами. Діяльність

менеджера являє собою не лише професію, але й певний спосіб життя та культуру.

Основна професійна діяльність менеджера – управлінська, яку розглядають як функціональну взаємодію компонентів: цілі і мотиви діяльності; зміст, засоби досягнення мети, контроль за участю об'єктів управління у вирішенні поставлених завдань, регулювання діяльності й оцінка її результатів.

Проблемі управлінської культури в педагогіці присвячено чимало теоретичних і практичних досліджень провідних учених і практиків: Ю.М. Голубєва, В.М. Дюкова, С.Ф. Макарова, М.І. Махмутова, О.В. Морозова, Ф.М. Русинова, Е.А. Уткіна, В.І. Ярового.

Формування, розвиток та функціонування управлінської культури здійснюється під час практичної діяльності суб'єктів управління. Однак, для того щоб досягнути високого рівня управлінської культури необхідно володіти теоретичними знаннями про сутність управління, навчатися застосовувати управлінські методи на практиці. Так, класичним методом соціального управління є метод регламентування, сутність якого полягає в тому, що ефективність управління досягається шляхом розподілу та закріплення завдань, функцій, обов'язків, прав та відповідальності, встановленням взаємозв'язків між суб'єктами управлінської діяльності [1].

Управлінська діяльність – це насамперед робота з людьми, що передбачає встановлення зв'язків, прийняття рішень, управління поведінкою людей, прийняття відповідальності за успішне виконання роботи. Особистісні якості управлінців, менеджерів обумовлюють їхню здатність, уміння і навички виконання професійних знань. Важливими для управлінської діяльності також є вміння співпрацювати з людьми та мотивувати їх до активної діяльності, розуміти їх характери, здібності, психологічний стан [4].

Управлінська культура для кожної особистості носить специфічний характер, оскільки залежить від індивіда. Для кожного студента управлінська культура – це особлива сторона загальної спрямованості, що являє собою ту сферу потреб, мотивів і інтересів, яка склалася в процесі життя у вигляді досвіду й пов'язана з поведінкою при самостійному виборі професійної діяльності та опануванні фахом.

Процес формування управлінської культури розглядаємо як комплекс цілеспрямованих педагогічних впливів, що ґрунтується на знанні закономірностей розвитку особистості з урахуванням специфічних вимог професії, а також впливу факторів об'єктивного й суб'єктивного порядку, і скерований на формування особистості спеціаліста в процесі пізнавальної навчальної діяльності.

На формування управлінської культури студентів впливають: психологічні особливості студентів; рівень професійної підготовки молоді; зміст навчального матеріалу; методи й форми навчально-виховної роботи; якість викладання.

Можна стверджувати, що формування управлінської культури є результатом не лише навчальної, але й виховної роботи у широкому її

розумінні. Особлива роль у виховному процесі належить педагогічним ситуаціям, у яких студент учиться самостійно активно включатися в різні види діяльності та спілкування, проявляти ініціативу та творчість, нести відповідальність за доручену справу, приймати рішення, що стосуються не лише його самого, а й інших учасників діяльності.

Педагогічною основою формування професійної управлінської культури особистості майбутнього спеціаліста є активне застосування в навчальному процесі методів управління розумовими операціями, навчання раціональних прийомів мислення.

Проаналізувавши дослідження в галузі педагогіки, що торкаються проблеми формування управлінської культури, можна стверджувати, що цей процес передбачає наявність принаймні двох етапів. На першому етапі формування управлінської культури у студентів інтерес до професії переважно тримається на привабливості її зовнішніх сторін і безпосередньо пов'язаний з переживаннями свого ставлення в даний момент. Такий інтерес носить ситуативний характер і може зникнути разом із зміною установки. Перший етап формування управлінської культури закінчується вихованням інтересу до діяльності з оволодіння професією й становить собою нижчу стадію розвитку професійної спрямованості. Вища стадія проявляється у вигляді схильностей, якостей та переконань особистості. Другий етап формування управлінської культури завершується готовністю спеціаліста до самостійної професійної діяльності

Отже, процес формування управлінської культури майбутнього менеджера відзначається надзвичайною складністю, обумовленою як ієрархічною структурою мотиваційної сфери самої спрямованості, так і всебічним впливом численних факторів об'єктивного й суб'єктивного характеру на перебіг процесу формування.

Література

1. Белолипецкий В.К. Этика и культура управления: [уч.-практ. пособ.] / В.К. Белолипецкий, Л.Г. Павлова. – М.: ИКЦ «МарТ», 2004. – 384 с.
2. Корнещук В.В. Професійна надійність діяльності сучасного спеціаліста: [навч. посіб.]. / В.В. Корнещук. – Одеса: Видавець СВД М.П. Черкасов, 2008. – 132 с.

Хропач Наталія
студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак-ту СПП
Наук. кер.: к.пед.н., доц. Козич І.В.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО ЮРИСТА В УМОВАХ ВНЗ

Формування особистості юриста-професіонала – це складний процес перетворення вимог сучасного законодавства, певних відомчих установ, а також моральних, психологічних, політичних і естетичних норм в переконання, звички, особистісні професійні якості, навички і уміння у відповідності з його

спеціалізацією. Підвищення якості праці юриста неможливе без урахування індивідуальних особливостей його особистості і відповідності особистісних і професійних якостей.

Залежно від рівня ускладнення різноманітних аспектів юридичної діяльності зростають вимоги, які висуваються до особистості людини, яка обрала роботу правознавця в якості основної життєвої мети.

Важлива роль у формуванні професійних якостей юриста-професіонала надається системі професійної підготовки фахівця, яка являє собою двоєдиний процес навчання і виховання. Якщо освіта, головним чином, спрямована на набуття і вироблення вмінь застосовувати їх на практиці, тобто забезпечує освіченість, то виховання передбачає формування особистісних рис та якостей.

На думку О. Заболотської, розвиток студента в напрямі формування його як індивідуальності співвідноситься передусім із виникненням, становленням і зміною мотиваційно-споживчої сфери, спрямованості, рефлективності і формування образу «я» та самооцінювання [1].

В особистісному плані, як і в інтелектуальному, розвиток студента йде від мимовільності, імпульсивності, ситуативності, реакції поведінки та поведінки в цілому до його доцільності і урегульованості. Довільність і саморегуляція є основними напрямками інтелектуально-особистісного розвитку студента.

Розвиваючись як особистість студент формується і як суб’єкт діяльності. Психологічна структура діяльності студента вдосконалюється в напрямі сформованості мети, встановлення співвідношення між мотивацією і метою, ускладнення операційної сфери діяльності.

Суттєвим показником студента як суб’єкта навчально-пізнавальної діяльності є уміння його виконувати всі види і форми цієї діяльності. Перед педагогами стоїть відповідальне психолого-педагогічне завдання: формування студента як суб’єкта навчальної діяльності, що передбачає перед усім навчити його планувати, організовувати свою діяльність, повноцінно вчитися, спілкуватися, здобувати необхідних у подальшій практичній діяльності професійних якостей. Формування світогляду студена передбачає розвиток його рефлексії, усвідомлення ним себе суб’єктом діяльності, носієм певних суспільних цінностей, соціально-корисною особистістю.

Напрями розвитку професійних якостей майбутнього правника, можуть бути подані таким чином: пізнавальна сфера (становлення інтелекту, розвиток механізмів свідомості); психологічна структура діяльності (становлення мети, мотиву і розвиток свідомості, засвоєння засобів діяльності); сама особистість (спрямованість, ціннісні орієнтації, само оцінювання).

На розвиток особистості юриста у формуванні його як індивідуальності не аби як впливає середовище. Позитивний вплив мають доброзичлива атмосфера друзів і викладачів, ціннісні орієнтири студентської групи, задоволеність взаєминами, які складаються в процесі навчання, можливість реалізувати себе, свої якості, само визначеність. Негативний вплив середовища призводить до виникнення внутрішньо-особистісних конфліктів.

В період здобуття вищої освіти продовжується інтенсивний процес формування студента як індивідуальності. Молоді правники стикаються з

багатьма проблемами, розв'язання яких сприяє їхньому особистісному та професійному становленню.

Німецький учений К. Штатке, досліджуючи студентство Німеччини назвав фактори, які мають вплив на формування особистості студента, його професійні якості у період навчання у виші: навчальна робота, професорсько-викладацький склад, самостійна робота, практичні заняття, соціальна активність, мотивація навчання, навколишнє середовище, соціально-демографічні фактори, студентський колектив, професійна спрямованість, рівень інтелектуального розвитку, різні типи діяльності [2].

До аналізу розвитку правознавців нашої країни, окрім названих К. Штакте факторів впливу на формування особистості студента, можна додати ще ціннісні орієнтири та загальнокультурні цінності.

Отже, формування професійних якостей майбутнього юриста, його особистості – тривалий процес. Тому на початкових етапах діяльності, а ліпше – під час професійного навчання, доцільно враховувати індивідуальні особливості особистості студентів при побудові навчального процесу і постановці службових завдань. При цьому слід цілеспрямовано формувати значущі для діяльності властивості осіб, а у разі потреби вчасно проводити психологічну корекцію. Методами, що використовуються в цьому процесі, можуть бути фізичні вправи, раціоналізація завдань у бесідах або лекціях, консультації психолога, тренінг, ділові ігри, врахування психолого-педагогічних рекомендацій з організації навчального процесу. Зауважимо, що методи корекції та методи цілеспрямованого формування особистості багато в чому є схожими. Проте формування професійно важливих якостей особистості майбутнього правника є лише однією зі складових процесу гармонійного становлення цілісної особистості професіонала.

Література

1. Заболотська О. Формування та розвиток студента як індивідуальності / О. Заболотська // Вища освіта України. – 2005. – № 2. – С. 88-93.
2. Штатке К. Студенты. Становление личности. – М.: Прогресс, 1982. – 135 с.

Черкас Майя
студент 3 курсу фак-ту СПП
Наук. кер.: к.пед.н., доц. Голованова Т.П.

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ УЯВИ СТУДЕНТІВ-СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ

В основу сучасних концепцій освіти покладена ідея розвитку особистості дитини, її творчих здібностей. Причини інтересу дослідників до проблеми творчої уяви досить різноманітні, однак вони, передусім, визначаються тим, що сьогодні у процесі реформування освіти соціальному педагогу треба нарешті з'ясувати, яку ж людину ми виховуємо, що то є взагалі за феномен – творча особистість? Значне прискорення розвитку інформаційного суспільства також актуалізує проблему розвитку творчої уяви студентів-соціальних педагогів.

В Україні останньої чверті XX – на початку XXI століття психологічні питання творчості досліджували В.А. Роменець, В.О. Моляко, В.В. Клименко [1;2;3]. Український психолог В.А. Роменець розробив вчення про природу і механізми творчості людини,. Теорія творчості В.В. Клименка розкриває механізми творчості в єдності основних функцій психіки: відображувальної, проектувальної та матеріалізуючої (предметної). Творчий процес не можливий без творчої уяви. У педагогічному словнику С. Гончаренка дається таке визначення цього поняття: «Уява – психічний процес, що полягає у створенні людиною нових образів, думок на основі її попереднього досвіду. Уява тісно пов'язана з абстрагуючою діяльністю мислення. Уяву класифікують за ступенем умисності (довільна й мимовільна), активності (відтворююча й творча), узагальнення образів (абстрактна і конкретна) та змістом і видами професійної діяльності. Особливим видом уяви є створення образів бажаного майбутнього. Розвиток уяви – необхідний фактор підготовки підростаючого покоління до творчої діяльності» [4, 342].

Творча уява становить значний інтерес як здібність, яка відіграє важливу роль у всіх сферах людської діяльності і є її складовою [1, 129]. Сучасні психологи дають визначення цього поняття. Наприклад, С.Д.Максименко вважає, що: «Уява, яка супроводжує творчу діяльність і допомагає людині створювати нові оригінальні образи, називається творчою» [5, 347]. Сьогодні про творчість говорять не як про вид, а як про стиль діяльності, потрібний у будь-якій галузі суспільної практики людини. Але розвиток творчої уяви особистості розвивається не стихійно, а лише при певній організації навчально-виховного процесу. Підтримуємо позицію А.М. Корнєєвої, яка в своєї роботі[6] наголошує на тому, що розвиток просторової уяви відбувається двома шляхами: підтримкою рівня фантазій і розвитком мислення. При цьому творча уява, основою якої є фантазія, може не тільки полегшити процес навчання, але й розвиватися при відповідній організації навчальної діяльності.

Роботи Л.І.Шрагіної присвячені проблемам дослідження творчої уяви уяви в юнацькому віці [7]. Виходячи з аналізу творчої уяви в юнацькому віці дослідниця робить висновок того, що даний феномен пов'язаний з вирішенням таких завдань, як: встановлення дружніх відносин, самовизначення в суспільстві, професії і формування світогляду. Сформовані в юності, ці якості мають неабияке значення на весь подальший життєвий шлях людини.

Методів дослідження індивідуальних особливостей розвитку уяви є безліч. Серед них є такі відомі як: методика Е.Торренса «Неповні фігури», методика «Три кольори», модифікований тест Роршаха.

Наше дослідження індивідуальних особливостей уяви студентів-соціальних педагогів проводилося за допомогою тесту «Дослідження індивідуальних особливостей уяви». Завдяки цьому тесту ми змогли визначити складність, фіксованість, гнучкість та ригідність, стереотипність та оригінальність прояву уяви у студенток.

Експериментальною групою було обрано десять студенток ІІ курсу факультету соціальної педагогіки та психології Запорізького національного

університету. Результати дослідження показали, що лише у 30% студенток творча уява розвинута на достатньо високому рівні.

Тому можна зауважити, що головним завданням студентів-соціальних педагогів є вироблення мотивації до здійснення освітнього процесу засобами творчості, тобто пошуку креативних шляхів до розвитку власного творчого потенціалу. Перспективність розробки досліджуваної проблеми полягає у розробці психолого-педагогічного тренінгу, спрямованого на розвиток креативних здібностей соціальних педагогів.

Література

1. Роменець В.А. Психологія творчості: навч. посіб. 3-тє вид. – К. : Либідь, 2004. – 288 с.
2. Клименко В.В. Психологія творчості: [навч. посіб.]. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 408 с.
3. Моляко В.О.Психологічна готовність до творчої праці / В.О.Моляко. – К.: Знання, 1989. – 48 с.
4. Гончаренко С. Український педагогічний словник. – Київ: Либідь, 1997. – 376 с.
5. Загальна психологія: підручник / С.Д. Максименко, В.О.Зайчук [та ін.]; за заг. ред. С.Д. Максименка. Вінниця: Нова Книга, 2004. 704 с. - С. 347.
6. Корнєєва А.М. Просторова уява та образне моделювання в курсі нарисної геометрії / А.М.Корнєєва, В.П.Ткаченко. Проблеми інженерно-педагогічної освіти, 2007. № 18-19. С.257-263. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pipo_2007_18-19_32
7. Шрагіна Л.І. Керівничо-інтегруюча функція творчої уяви // Наукові записки Інституту психології імені Г.С. Костюка АПН України, Вип. 26, т. 4, Київ-2005, С.349-353.
8. Шрагина Л.И. Проблема психологической природы воображения // Вісник Одеського Національного Університету. Том 15. Випуск 11, Частина 2, Психологія, 2010. С.156-164.

СЕКЦІЯ «СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА»

Авраменко Уляна
аспірант фак-ту СПП
Наук. кер. : канд.пед.н., проф. Заверико Н.В.

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА З СІМ'ЯМИ ІНКЛЮЗИВНИХ КЛАСІВ ЯК КОМПОНЕНТ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

З 2010 року в Україні пріоритетним напрямком у реформуванні освітнього простору для дітей з особливими потребами є впровадження інклюзивної освіти. Так 2016 року Запорізька область набула статус експериментального майданчика, на якому реалізується організація

інклюзивного освітнього простору в загальноосвітніх школах за підтримки держави.

Зважаючи на значні трансформації у системі освіти, можемо говорити, що модель соціально-педагогічної діяльності школи перебуває у стадії формування. Умовно її можна поділити на дві взаємообумовлені частини: внутрішню та зовнішню соціально-педагогічну діяльність. Основні напрямки зовнішньої соціально-педагогічної діяльності – це: діагностування, реалізація соціального виховання, керівництво соціально-виховною діяльністю, захист та охорона прав дітей. Зовнішня соціально-педагогічна діяльність спрямована на педагогізацію соціального оточення школярів, яке покликане гармонізувати вплив різноманітних факторів соціалізації на процес становлення особистості дитини, крім цього вона створює можливості для застосування в реальному житті набутих у школі знань, умінь і навичок, емоційно-чуттєвого, побутового та творчого досвіду.

Соціально-педагогічна робота з сім'ями інклюзивних класів як компонент внутрішньої соціально-педагогічної діяльності, має ті ж складники, що і загальна соціально-педагогічна діяльність. Так, діагностичний компонент, на нашу думку, пов'язаний з діагностикою сім'ї як системної одиниці та діагностикою сім'ї як стрес-фактору, що впливає на розвиток, соціалізацію дитини та її світосприйняття, включаючи толерантне ставлення до оточуючих.

Реалізація соціального виховання дитини головним чином здійснюється у межах сім'ї, і те як нею буде сприйматись та засвоюватись система цінностей, норми та традиції певної культури залежать від емоційної атмосфери в родині та обраних батьками методів психологічного впливу. Грамотно побудована взаємодія між школою та сім'єю сприятиме оптимізації процесу соціального виховання. Даний компонент соціально-педагогічної роботи з сім'ями інклюзивних класів, на наш погляд, є одним з провідних для нашої роботи, адже методологічну основу соціального виховання складає загально філософський напрямок наукового пізнання (від чуттєвого до логічного, від явища до сутності), який вказує шлях дослідження функціонування всього суспільства, його груп та розвитку окремого індивіда в певних історично-культурних умовах, а також вплив окремих груп на формування соціальної особистості. Соціальне виховання акумулює вплив соціокультурних, соціально-побутових, національно-народних, природньо-екологічних, історико-географічних умов навколишнього світу на формування особистості в її найближчому оточенні, тому перетворюючи довкілля, можна створювати гуманні відносини в суспільстві, віднаходити педагогічно компетентні рішення для вирішення проблемних та особистісних кризових ситуацій. Керівництвом соціально-педагогічною діяльністю в цілому та зокрема процесом соціально-педагогічної роботи з сім'ями інклюзивних класів має займатись соціальний педагог.

В цьому контексті процес керівництва включає заходи з кооперації та розподілу праці, щодо взаємодії сім'ї та навчального закладу в межах мультидисциплінарної команди, їх реалізація забезпечується адміністративними

заходами на засіданнях та нарадах, та може включати: колективне планування заходів, делегування обов'язків, залучення зовнішніх ресурсів (наприклад, громадські організації), зворотній зв'язок від учасників освітнього процесу, контроль за ходом та результатами взаємодії з сім'єю і тому подібне. Ми впевнені, що працівники соціально-педагогічних служб мають отримувати кваліфіковану допомогу в даному аспекті, так із січня 2015 року розпочато проведення щомісячних одноденних нарад з метою надання методичної допомоги та супервізії для практичних психологів і соціальних педагогів Дніпропетровської, Запорізької, Харківської областей з питань надання психологічної та соціально-педагогічної допомоги дітям в кризових ситуаціях, а також розповсюдження інформаційних матеріалів серед педагогічних працівників, дітей та батьків. І хоча дана ініціатива була створена з метою формування і вдосконалення навичок кризового консультування, соціально-педагогічної та психологічної роботи з дітьми, які мають високий рівень стресу внаслідок воєнного конфлікту в Україні, ми вважаємо що такий же ступінь інтенсивності обміну професійним досвідом та інформацією має підтримуватись і в питаннях реалізації інклюзивного навчання.

Захист та охорона прав дітей в соціально-педагогічній роботі з сім'єю є пріоритетним напрямком, особливо в контексті переходу на інклюзивну форму навчання. Провідним державним нормативно-правовим актом останніх років у лобіюванні прав дітей з інвалідністю стало прийняття постанови КМУ «Про затвердження Державної цільової програми "Національний план дій з реалізації Конвенції про права інвалідів" на період до 2020 року» від 01 серпня 2012 року № 706. В програмі визначено завдання та заходи для системи освіти, які передбачають включення в навчальні програми освітніх установ різних рівнів навчальних курсів та тематичних занять, на яких вивчатимуть положення Конвенції про права інвалідів, підвищуватимуть рівень поінформованості населення про особливі потреби інвалідів для формування поваги до їх прав, особистості та гідності.

Соціально-педагогічна робота з сім'ями інклюзивних класів як компонент зовнішньої соціально-педагогічної діяльності має концентруватись на підвищенні педагогічної культури батьків, формуванні у членів родини толерантного ставлення до інших; в роботі з батьками дітей з особливими потребами, вона має бути додатково спрямована на підвищення рівня їхньої адаптації до життєвих умов, ускладнених інвалідністю дитини, з урахуванням соціальної специфіки явища дезадаптації батьків дітей з особливими потребами. Таким чином сімейне оточення школярів буде педагогізоване, що дозволить гармонізувати вплив різноманітних факторів соціалізації, що впливають на особистість дитини в ході її соціалізації. В значній мірі соціально-педагогічна робота з сім'ями інклюзивних класів покликана нормалізувати взаємини в діаді «батьки-діти» у випадках гіпер- та гіпо-опіки, що створює можливості для застосування в реальному житті набутих школярами знань, умінь і навичок, емоційно-чуттєвого, побутового та творчого досвіду.

Борзило Катерина
студентк 4 курсу фак-ту СПП
Наук. кер.: к.пед.н., доц. Лещенко О.Г.

ТОЛЕРАНТНІСТЬ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК АКТУАЛЬНА ПОТРЕБА СЬОГОДЕННЯ

У наш час потреба суспільства в особистості, що з розумінням та повагою ставиться до поглядів, переконань, думок і поведінки інших стає причиною дослідження проблеми формування толерантності у дітей молодшого шкільного віку.

Толерантність в системі загальнолюдських цінностей є однією з базових категорій, що забезпечують гуманізацію відносин в суспільстві, подолання негативних стереотипів у процесі спілкування, готовність до діалогу та взаємодії у будь-якій ситуації.

Питання формування толерантності у підростаючого покоління досліджували багато вчених (Грива О., Громова Є., Десятов Д., Корженко К., Матвієнко О., Ястребова Г. та ін.). В науково-педагогічних дослідженнях науковцями вивчалися такі питання: етнокультурна толерантність (Громова Є., Кожухар Г., Нечерда В., Татаренко Т. та ін.), толерантна свідомість школярів (Погодіна А., Солдатова Г., Ястребова Г. та ін.), процес виховання толерантності (Гусєв А., Донченко О., Крейн І., Стрельцова Є., Швачко Є. та ін.).

Мета дослідження полягає у визначенні актуальності формування толерантності у молодшому шкільному віці.

Досліджуючи процес виховання толерантності в учнів початкової школи слід проаналізувати різні підходи до визначення поняття «толерантність». Так Е.Койкова визначає чотири аспекти трактування даного терміну. Толерантність визначається як: «людська чеснота», «активна життєва позиція на основі визнання іншого», «прийняття іншої людини такою, якою вона є», «якість особистості, стійка властивість, о визначає характерну поведінку, діяльність і мислення» [3; 4].

Дослідниця Бондирева С. визначає толерантність як «відсутність чи послаблення реакції в результаті зниження чутливості до її впливу, що зовнішньо виявляється в стриманості, самовладанні, здатності тривалий час витримувати неприємні взаємодії, без зниження адаптивних можливостей» [1, с. 401].

Формування толерантності молодших школярів в ході педагогічного спілкування має на меті подолання міжособистісних бар’єрів, формування довірливих відносин між спеціалістом та учнем, що підвищує ефективність соціально-педагогічного впливу.

Особливого значення в умовах сьогодення набуває педагогіка толерантності, яка згідно з поглядами Т. Шеламової означає «культуру спілкування як розуміння іншого під час діалогу, як взаєморозуміння та співпереживання» [2, с.86-87]. Важливими принципами педагогіки

толерантності є «співпраця за довірою, психологічна екологія, правова культура – право на відмінність» [2, с.86-87].

Основоположними для педагогіки толерантності є ідеї гуманізації навчально-виховного процесу, які найширше висвітлюються в педагогіці співробітництва (Ш. Амонашвілі, І. Волков, Є. Ільїн, С. Лисенкова, В. Шаталов). В основі педагогічних поглядів цих вчених є формування толерантного мислення, гуманного ставлення до дітей, їхніх потреб, інтересів, прийняття їх такими, якими вони є. Цей підхід є передумовою виховання у підростаючого покоління особистісних якостей індивіда, трансформуючи їх у бік емпатії, взаємоповаги, почуття партнерства [5,6].

Отже, теоретичне дослідження даного питання розкриває потребу продовження подальшої розробки методологічних основ толерантно-орієнтованого виховання учнів початкових класів. Перспективним є вивчення факторів, що впливають на формування толерантності учнів молодшого шкільного віку. Додаткового наукового дослідження потребує питання підготовки майбутніх соціальних педагогів до формування толерантної культури підростаючого покоління.

Література

1. Бондырева С. К. Толерантность. Введение в проблему / С. К. Бондырева, Д. В. Колесов. – Москва-Воронеж: Буква, 2003. – 273 с.
2. Безюлева Г. В. Толерантность: взгляд – поиск – решение / Г. В. Безюлева, Г. М. Шеламова. – М.: Вербум, 2003. – 168 с.
3. Грива О. Толерантність як цінність освіти й виховання в християнській та мусульманській традиціях / О. Грива // Вища освіта України – 2007. – С.112-116.
4. Громова Е. Развитие этической толерантности в школе / Е. Громова // Воспитание школьников. – 2006. – С.13-17.
5. Гусев А. И. К проблеме измерения толерантности и неопределенности / А. И. Гусев // Практическая психология и социальная работа – 2007. – С.21-28.
6. Десятов Д. Виховання толерантності на уроках історії / Д. Десятов // Історія в школах України. – 2006. – С.27-31.

Головань Яна
студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак-ту СПП
Наук. кер.: к.пед.н., доц. Соловйова Т.Г.

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У СІЛЬСЬКІЙ ШКОЛІ

Проблема формування здорового способу життя підростаючого покоління була й залишається актуальною у будь-які часи. Особливо це стосується часу, коли в суспільстві відбуваються істотні соціально-політичні, економічні зміни. Це пов’язано з цілою низкою причин, серед яких умови життя, рівень культури, ціннісні орієнтації, тощо. Наразі в Україні спостерігається погіршання умов життя багатьох верств населення, зокрема, це стосується населення сільської місцевості. Сільські жителі опинились у

скрутному становищі – занепад села призводить до проблем у всіх сферах життя, і культура здоров'я та здорового способу життя зазнає негативних змін.

Питаннями формування здорового способу життя дітей та молоді займались відомі вітчизняні та зарубіжні вчені, серед яких М. Лук'янченко, Н. Зимівець, М. Мурашко, В. Петрович, Ю. Лисицин, Е. Лоуренс, Н. Херменс та багато інших. Втім, питання культури здоров'я дітей сільської місцевості вивчено недостатньо. Тому метою нашої роботи стало висвітлення особливостей формування здорового способу життя молодших школярів у сільській школі.

Здоровий спосіб життя займає особливе місце у процесі успішної соціалізації людини. Сприйняття здоров'я як цінності, піклування про своє здоров'я та здоров'я близьких є основою нормального існування людства [1]. На жаль, останнім часом, культура здоров'я, зокрема, у сільській місцевості, відкладається на задній план. Першочерговою залишається проблема існування українського села як такого. За даними досліджень, село поступово знищується через низку причин: відсутність гідної роботи та інфраструктури, відтік молоді, низька конкурентоспроможність села тощо.

Крім того, ці ж причини стають факторами, які вкрай негативно впливають на стан здоров'я сільських жителів і, в першу чергу, зростає рівень алкоголізації. Означена проблема спостерігається і в містах України, втім, саме на селі, вона постає надзвичайно гостро. За таких обставин, питання формування здорового способу життя молодших школярів у сільській школі стає стратегічним завданням сучасної соціальної педагогіки.

Існує багато визначень здорового способу життя, але всі вони у самому загальному вигляді, під здоровим способом життя розуміють спосіб життєдіяльності людини, метою якого є формування, збереження і зміцнення здоров'я. І. Звєрєва уточнює дане поняття як «спосіб життєдіяльності людини, який вона усвідомлено обирає і відповідально відтворює в повсякденному бутті з метою збереження та зміцнення здоров'я, як продукт духовних і фізичних зусиль людини, цілісна система життєвих проявів особистості, що сприяє гармонізації її індивідуальності в умовах соціального середовища» [3]. Отже, здоровий спосіб життя це певна система, яка поєднує два основні компоненти: дотримання правил збереження та укріплення здоров'я (фізичного, психічного, соціального) та зниження ризику негативного впливу на здоров'я зовнішніх факторів (дія шкідливих речовин).

Л. Бурлакова вважає, що сільська школа – це унікальне явище, тому що школа в селі це соціокультурний центр, який акумулює духовність і традиції, національну ментальність і звичаї народу [2]. Робота з формування здорового способу життя молодших школярів у сільській школі має включати означені компоненти з урахуванням специфіки сільської місцевості. До неї, крім вище перелічених факторів, можна віднести невелику наповнюваність класів, особисте знайомство вчителя і батьків (а, відповідно, і знання сімейних проблем та ресурсів), «близькість» до природи та певну обмеженість ресурсів (інфраструктура).

Таким чином, формування здорового способу життя має стати одним з головних напрямків соціально-педагогічної роботи у сільській школі. Проведене дослідження дозволило визначити такі особливості в роботі з формування здорового способу життя у молодших школярів сільської школи:

- спосіб життя молодших школярів, в першу чергу, формується під впливом сім'ї, тому соціально-педагогічна робота з батьками є обов'язковою.

Особливо це стосується сімей, що ведуть нездоровий спосіб життя;

- в сільській місцевості школа є соціокультурним центром життя, тому важливою є і робота з педагогами школи, через те, що педагоги стають прикладом для наслідування;
- особливого значення набуває робота з профілактики тютюнопаління та алкоголізму (за даними досліджень, алкоголізм, і, зокрема, підлітковий алкоголізм дуже поширений на селі);
- активне використання ресурсів сільської місцевості (близькість до природи, невелика наповнюваність класів, тісний зв'язок між родинами.);
- максимальне забезпечення охорони здоров'я дітей та їх сімей.

Перспективним напрямком подальших досліджень вважаємо більш ґрунтовний аналіз ресурсів сільської школи щодо формування здорового способу життя та відповідального ставлення до здоров'я сімей, які виховують неповнолітніх дітей.

Література

1. Lawrence E. M. Why Do College Graduates Behave More Healthfully Than Those Who Are Less Educated? / Lawrence E. M. // Journal of health and social behavior. – Series 58. – Edition 3. – P. 291 – 306.
2. Бурлакова Т. Л. Проблема формування культури здоров'я молодших школярів у навчально-виховному процесі [Електронний ресурс] / Т.Л.Бурлакова. // Науковий вісник Донбасу. – 2011. – № 1. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2011_1_14.
3. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За заг. ред. проф. І.Д. Звєрєвої. – Київ-Сімферополь: Універсум, 2012. – 536 с.

Жора Оксана
студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак-ту СПП
Наук. кер.: к.пед.н., ст. викл. Зубцова Ю.Є.

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИСОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ В УКРАЇНІ

Актуальність питання вдосконалення професійної підготовки соціальних педагогів обумовлена збільшенням кількості соціальних, політичних, економічних, особистісних проблем суспільства.

Вивченням різних аспектів даного питання займалися зарубіжні та вітчизняні вчені: П. К. Анохіна, С. Я. Батишева, П.Я. Гальперіна, В. В. Давидова, Е. А. Клімова, Н. В. Кузьмін, Е. О. Мілерян, О. М. Пічкар, З. А. Рєшетова, С. Ф. Русова, Г. І. Щукіна, В. В. Ягупов та ін. Ці публікації містять провідні ідеї основних напрямів реформування діяльності професійної підготовки працівників соціальної сфери.

Метою даної статті є висвітлення основних шляхів вдосконалення професійної підготовки соціальних педагогів в Україні.

В європейських країнах розвиток соціальної педагогіки припадає на кінець XIX століття. Важливим аспектом у професійній підготовці соціальних працівників вважається заснування в Парижі Міжнародної асоціації шкіл соціальної роботи. Незабаром, соціальна робота, як окрема галузь, починає визнаватися в таких країнах, як: Данія, Бельгія, Фінляндія, Норвегія, Португалія

та Іспанія. Для професійного становлення та підготовки працівників соціальної сфери починають проводити семінари на актуальні соціальні теми, стажування.

Нині в Європі підготовка працівників соціальної сфери здійснюється в понад 400 навчальних закладів Австрії, Бельгії, Великобританії, Данії, Ірландії, Фінляндії, Франції, Швейцарії. Кожна з держав використовує свої моделі підготовки соціальних працівників. Так, в Австрії, Бельгії, Німеччині, Франції підготовка соціальних працівників здійснюється поза системою університетської освіти; у Чехії, Болгарії, Греції, Норвегії, Польщі використовуються як університетські, так і позауніверситетські типи підготовки; в Естонії, Фінляндії, Англії, Ісландії, Швеції, США – так само, як і в Україні – підготовка фахівців для соціальної сфери здійснюється в основному університетами [1, с. 2]. Великим попитом користуються університетські курси. Зокрема, в Німеччині для суміщення практичної та академічної підготовки започаткували інтеграційні курси, що сприяє поєднанню теоретичних і практичних знань [2, с. 34].

В Україні підготовка працівників соціальної сфери почалась тільки в 90-х роках XX століття. Тоді були створені центри професіоналів у навчальних закладах та підготовлені сотні соціальних працівників, соціальних педагогів, тренерів, волонтерів. Нині розгорнута робота курсів для підготовки недипломованих спеціалістів соціальних служб. На думку І. Звєрєвої, значну консультаційну допомогу надав навчальний посібник «Соціальна робота в Україні» [3], у якому були уніфіковані визначення понять «соціальна робота» і «соціальний працівник».

Концепція соціальної роботи є новаторською для України, так само як і професія соціального працівника. Тому проблема підготовки фахівців цього профілю потребує інноваційного підходу до організації навчання студентів у закладах вищої освіти.

Ми вбачаємо такі шляхи вдосконалення професійної підготовки соціальних педагогів в Україні:

– підвищення рівня як теоретичної, так і практичної підготовки, для оволодіння практичними навичками та уміннями необхідними для виконання функціональних обов’язків;

– забезпечення змістовного взаємозв’язку соціогуманітарних, культурологічних, психолого-педагогічних навчальних дисциплін, що вивчаються студентом, майбутнім соціальним педагогом;

1. створення умов для становлення особистісної і професійної культури соціального педагога як способу його життєдіяльності;
2. вдосконалення відомчої нормативної та методичної бази;
3. використання досвіду європейських країн при підготовці соціальних педагогів в Україні.

Таким чином, у кожній країні, у тому числі в Україні, навчання фахівців соціальної сфери має ґрунтуватися на власній концептуальній моделі. Закономірно, що в процесі визначення моделі підготовки соціальних працівників необхідно враховувати і спиратися на економічні та соціальні реформи, адже власне вони впливають і вирішальним чином впливатимуть на

сутність соціальної діяльності в майбутньому і на систему вимог, що пред'являються до працівників соціальної сфери.

Література

1. Пічкар О. П. Система підготовки фахівців соціальної роботи у Великій Британії : дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Олена Павлівна Пічкар; Тернопільський держ. пед. ун-т В. Гнатюка. – Тернопіль, 2002. – 213 с.
2. Поліщук В. А. Професійна підготовка фахівців соціальної сфери: зарубіжний досвід / В. А. Поліщук. –Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. – 178 с.
3. Соціальна робота в Україні : навч. посіб. / І. Д. Звєрєва, О. В. Безпалько, С. Я. Харченко та ін. ; за заг. ред. І. Д. Звєрєвої, Г. М. Лактіонової. – К. : Центр навч. л-ри, 2004. – 256 с.

Корецька Анастасія
студент 3 курсу фак-ту СПП
Наук. кер.: к.пед.н., доц. Соловйова Т.Г.

СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ ШКОЛЯРІВ ДО УМОВ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ НОВОГО ТИПУ

В останні роки в зарубіжній соціально-педагогічній літературі активно розробляється проблема соціальної адаптації дитини. Актуальним це є зараз і для нашої країни, де за останні 8-10 років відбулися глобальні зміни соціально-політичної ситуації, і особистості необхідно адекватно реагувати на ці зміни. Питання адаптації стають актуальними і в сфері освіти: сьогоднішня школа не в змозі успішно вирішувати поставлені перед нею завдання без урахування інтенсивності, конструктивності, тривалості, «хворобливості» адаптаційних процесів, що відбуваються у школярів, їх батьків, вчителів.

Проблемами соціалізації та соціальної адаптації займалися Т. Азарова, Н.Альошина, М. Антропова, М. Битянова, Ю. Василькова, М. Галагузова, В.Гуров, Б. Єрасов, С. Козлова, М. Кольцова Л. Корела, А. Кравченко, Л.Мардахаев, В. Марков, А. Мудрик, Л. Селюкова та ін.

Метою даної роботи є вивчення особливостей та визначення умов для успішного процесу соціальної адаптації до умов профільного навчання у підлітків.

Соціальна адаптація – це процес пристосування індивіда до умов соціального середовища, формування адекватної системи стосунків із соціальними об'єктами, інтеграція особистості в соціальні групи, діяльність щодо освоєння стабільних соціальних умов, прийняття норм і цінностей нового соціального середовища [1]. Процес соціальної адаптації має особливе значення не тільки на початку навчання в школі, але і на початку профільного навчання у підлітковому віці. Актуальність даної проблеми також підтверджується численними спостереженнями за учнями підліткового віку [2; 3].

Нові заклади освіти є своєрідною школою творчого розвитку людини, її підготовки до різних видів діяльності. Досвід роботи педагогічних колективів

освітніх закладів свідчить про їх здатність до засвоєння нових форм і методів сучасної освіти, опанування ідеї морально виправданої життєтворчості молодої особи, реалізації принципу взаємодії з вищими навчальними закладами різних профілів з метою знаходження ефективних форм і методів розвитку духовності особистості учнівської молоді.

Мета профільного навчання – забезпечення можливостей для рівного доступу учнівської молоді до здобуття загальноосвітньої профільної та початкової до-професійної підготовки, неперервної освіти впродовж усього життя, виховання особистості, здатної до самореалізації, професійного зростання й мобільності в умовах реформування сучасного суспільства [4].

Основними завданнями профільного навчання є:

1. створення умов для врахування й розвитку навчально-пізнавальних і професійних інтересів, нахилів, здібностей і потреб учнів старшої школи в процесі їхньої загальноосвітньої підготовки;
2. забезпечення умов для життєвого і професійного самовизначення старшокласників, формування готовності до свідомого вибору і оволодіння майбутньою професією;
3. формування загальнокультурної, соціальної, комунікативної, інформаційної, громадянської, технічної, здоров'язбережної компетенції учнів на до-професійному рівні, спрямування молоді щодо майбутньої професійної діяльності;
4. забезпечення наступно-перспективних зв'язків між загальною середньою і професійною освітою відповідно до обраного профілю.

Профільне навчання спрямоване на формування ключових компетентностей старшокласників, набуття ними навичок самостійної науково-практичної, дослідницько-пошукової діяльності, розвиток їхніх інтелектуальних, психічних, творчих, моральних, фізичних, соціальних якостей, прагнення до саморозвитку та самоосвіти.

Таким чином, основними умовами успішної соціальної адаптації підлітків до профільного навчання в школі є: врахування освітніх потреб, нахилів, здібностей учнів; створення умов для навчання старшокласників відповідно до їхнього професійного самовизначення, що забезпечується за рахунок змін у цілях, змісті, структурі та організації навчального процесу.

Література

1. Мардахаев Л.В. Социальная педагогика: учебник / Л.В. Мардахаев. – М.: Гардарики, 2005. – 269 с.
2. Мудрик А.В. Социальная педагогика / А.В. Мудрик: под ред. В.А.Сластенина. – М.: Академія, 2005 – 200 с.
3. Булавенко С. Д. Шляхи формування соціально активної та професійно зорієнтованої особистості в загальноосвітній школі [Електронний ресурс] / С. Д. Булавенко. – Режим доступу: http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=961
4. Ніколаєску І. О. Формування соціальної компетентності учнів загальноосвітніх навчальних закладів відповідно до вимог нових державних освітніх стандартів: науково-методичний посібник / І. О. Ніколаєску. – Черкаси: ОІПОПП, 2014. – 76 с.

Краус Євгенія
студент 4 курсу фак-ту СПП
Наук. кер.: к.пед.н. Соловйова Т.Г.

АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК МЕТОД ПСИХОКОРЕКЦІЇ У МОЛОДШОМУ ДОШКІЛЬНОМУ ВІЦІ

Сьогодні перед усіма дитячими освітніми закладами постає задача – створення умов для зберігання здоров'я дітей. Численні підходи до вирішення цієї проблеми найчастіше ґрунтуються на вивченні атмосфери в сім'ї, відносин дитини з близькими дорослими, соціального оточення, а також сприйнятливості дітей до захворювань та інших зовнішніх факторів. Поряд з цим, значно менше вивчені внутрішні чинники, що впливають на психосоціальне здоров'я дітей. Для кращого вивчення і подальшої реалізації цього завдання можливе використання різноманітних методик і технологій, наприклад – арт-терапії.

Цю проблему досліджували психологи, педагоги, серед яких І. Бех, А. Венгер, Н. Гавриш, О. Кононко, В. Котирло, С. Максименко, О. Овсяннікова, Т. Поніманська, Н. Химич [1; 3 та ін]. Серед науковців та практиків слід виділити І.Сікорського, Н.Грота, Н. Ланге, В. Зіньківського, які досліджували у своїх фундаментальних працях проблеми внутрішнього світу дитини, емоційну сферу як складно організовану систему регуляції поведінки дитини. Також досліджувана проблема знайшла відображення у роботах А. Хилла, який вивчав можливість лікування мистецтвом з метою корекції психічного стану.

Метою даної роботи є аналіз доцільності і можливості використання арт-терапії як засобу психокорекції у дошкільному віці.

Дошкільне дитинство – один з найважливіших етапів у житті дитини. У цей період дитина активно пізнає навколишній світ. А в дитячому садочку дитина отримує перший досвід взаємодії з іншими людьми, намагається знайти своє місце серед них, вчиться жити у злагоді з самим собою та оточуючими і отримує перші елементарні знання.

Психіка дитини дуже вразлива й потребує дбайливого до себе ставлення, адже малюк тільки починає пізнавати самого себе і світ навколо. І на своєму шляху діти часто стикаються з серйозними труднощами: у сім'ї, в дитячому садку, в школі, у спілкуванні і наодинці з самими собою [4, с. 22-36.].

Досить потужним чинником може стати потреба дитини в самовиявленні, самоствердженні, для реалізації якої діти широко використовують творчість. Тому серед сучасних методів психокорекції особлива увага надається арт-терапії [2, с. 18].

Науковці розглядають арт-терапію як спеціалізовану форму психотерапії, основану на мистецтві, в першу чергу зображувальній і творчій діяльності Метод арт-терапії є одним з давніх форм корекції емоційного стану, для зняття накопиченої психічної напруги, щоб заспокоїтись та сконцентрувати свою увагу. Арт-терапія - змістовно розроблений напрям із величезною кількістю технік, прийомів, методик, які задовольняють одну із найголовніших фундаментальних потреб ще з дитинства – потреба в самозадоволенні та підвищенні самооцінки [2, с. 7].

В роботі з дітьми дошкільного віку доцільно використовувати такі види арт-терапії як: казкотерапія, музикотерапія, кольоротерапія, пісочна терапія, оригамі та багато інших. Всі вони мають великий потенціал для роботи з дітьми. Дитина розкривається, грає, стає розкутою та проявляє позитивні емоції та заспокоюється.

Практика показує, що арт-терапія активно використовується під час занять у дошкільних закладах, окрім доповнення вже існуючих методів, активно ведеться розробка нових, більш сучасних.

На сьогодні головною метою є збереження здоров'я дитини, підготовка її до майбутнього життя, адаптації до соціуму. Арт-терапія є одним з найважливіших методів психокорекції, вона створює додаткові можливості для всебічного розвитку. Тож, можемо стверджувати, саме вона дає можливість наблизитися до глибинних потреб, напрямів розвитку дитини, що в свою чергу призведе до позитивного самосприйняття та самооцінки. Це – ефективний чинник особистісного розвитку дитини, тісно пов'язаний з розкриттям творчих здібностей і потенціалу особистості, з мобілізацією внутрішніх механізмів саморегуляції та зцілення.

Арт-терапія сприяє гармонізації особистості, забезпечуючи корекцію психоемоційного стану дитини через дотик до мистецтва. І, на сьогоднішній день – це ефективний, доступний, безпечний та цікавий метод психічної корекції.

Це питання потребує подальшої розробки й дослідження проблеми виховних, корекційних і розвивальних можливостей арт-терапії в роботі з дітьми різного віку.

Література

1. Бех І..Д. Виховання особистості : Сходження до духовності / Бех І.Д К.: Либідь, 2006. – 272 с.
2. Вознесенська О. Арт-терапія в роботі практичного психолога: Використання Арт-технологій в освіті / О. Вознесенська, Л. Мова. – К.: Шкільний світ, 2007. – 120 с.
3. Пониманська Т.І. Виховання людяності: технологічний аспект / Т.І. Пониманська // Дошкільне виховання. - 2008. – №4. – С. 3-5.
4. Програма "У гармонії зі світом" // Бібліотечка вихователя дитячого садка. – 2006. – №3. – С. 22-36.

Літвіненко Анастасія
студент 4 курсу ф-ту СПП
Наук. кер.: к.пед.н., доц. Соловйова Т.Г.

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА ЗІ СТУДЕНТАМИ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УМОВАХ УНІВЕРСИТЕТУ

Наша країна намагається стати членом Європейського співтовариства, а однією з головних умов для цього є нормалізація життя людей з обмеженими можливостями. Втім, на сьогодні, в Україні відзначається, що люди з інвалідністю стикаються з багатьма труднощами. Окрім недостатньої медичної

допомоги, доступної соціальної підтримки, також потребують суттєвого перегляду умови отримання вищої освіти. Зауважимо, що кількість людей з інвалідністю збільшується через проблеми, пов'язані з ситуацією в східній частині України. Дана категорія є дискримінованою в повсякденному житті і має менше можливостей для отримання якісної освіти. На шляху вирішення багатьох проблем людей з обмеженими можливостями, це питання залишається в значній мірі декларативним.

Різними аспектами порушеної нами проблеми займалися такі науковці, як В.І. Бех. В. Бондар, Л. Одинченко, І. Звєрєва, А.Зіброва, І. Іванова, В. Ляшенко, Т. Соловйова. Втім, проблема соціально-педагогічної роботи з даною категорією саме в умовах університету потребує доопрацювання. Тому, метою даної роботи є висвітлення особливостей соціально-педагогічної роботи з людьми з інвалідністю в умовах вищого навчального закладу.

Взагалі під інвалідністю розуміємо стійкий розлад функцій організму, зумовлений захворюванням, наслідком травм або уродженими дефектами, що призводить до обмеження життєдіяльності, до необхідності в соціальній допомозі і захисті [2]. Звичайно, що людина з інвалідністю має певні труднощі у процесі соціалізації взагалі і адаптації до нових умов життєдіяльності, зокрема. Вступ та адаптація до вищого навчального закладу є серйозним випробуванням для будь-якого студента. Для людини з інвалідністю цей процес набагато складніший, тому соціально-педагогічна підтримка та допомога у цьому процесі є необхідною.

Науковці виділяють наступні проблеми з якими молоді люди з обмеженими можливостями стикаються в навчальному закладі: аудиторії не обладнані для навчання людей з обмеженими можливостями; меблі та атрибути аудиторій викликають незручності у пересуванні; відсутні місця для відпочинку цих студентів; дефіцит спеціальних місць для стоянки біля університету (відсутність спеціального транспорту, щоб дістатися до університету і до дому зручним способом); відсутнє спеціальне обладнання в студентських кафе, їдальні, туалетах. Крім того, існують певні упередження викладачів через труднощі роботи з такими студентами.

Звернемо увагу на те, що ефективна адаптація до навчального процесу та взагалі життя молодих людей з обмеженими можливостями можлива через залучення їх у повноцінне студентське життя та навчальну діяльність.

На нашу думку, в контексті системи вищої освіти одна з важливих ролей, які підтримують студентів з обмеженими можливостями повинна належати студентам-добровольцям, спеціальності соціальна робота або соціальна педагогіка. Їх роль є не тільки значущою для знаходження форм і методів адаптації студентів з обмеженими можливостями до умов освітнього процесу, а й у залученні волонтерів які можуть допомогти пристосувати середовище для навчання студентів з обмеженими можливостями до їх участі у студентському житті. Під час їх навчання вони вчать психологію, педагогіку, навички роботи з різними цільовими групами і різні соціальні практики.

Отже, майбутній соціальний педагог або соціальний працівник має брати до уваги деякі рекомендації з адаптації навчального середовища для студентів з

обмеженими можливостями. Серед них: індивідуальні плани в галузі освіти; адаптація форм і методів роботи; спеціальні заходи для іспитів і оцінки; створення доступних, безбар'єрних осередків для навчання та відпочинку.

Таким чином, визначено наступні особливості роботи зі студентами з інвалідністю в умовах вищого навчального закладу: організація дозвілля та позанавчальної діяльності (круглі столи, тематичні вечори, конкурси, чаювання, майстер-класи та інші заходи, в яких студенти з особливими потребами можуть стати активними учасниками студентського життя); залучення спеціалістів та волонтерів, які мають необхідні знання, уміння та навички роботи з такими студентами; індивідуальний підхід до навчання (підбір матеріалу, обсягу, темпу роботи, організація онлайн-занять; зручна організація навчального процесу (гнучкість графіка і хронологічних рамок занять, які визначаються викладачем в залежності від ситуації і індивідуальних особливостей студента, за його вибором та згодою).

Перспективним напрямком подальшого дослідження порушеної нами проблеми, вважаємо дослідження особливостей організації роботи зі студентами з інвалідністю в умовах університету.

Література

1. Байда Л. Ю. Тренінговий модуль «Міжвідомчий підхід у впровадженні інклюзивного навчання» / Байда Л. Ю., Красюкова–Еннс О. В. – К.: Педагогіка, 2013. – 48 с.
2. Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю з функціональними обмеженнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ebooktime.net/book_156_glava_91
3. Ярская-Смирнова Е.Р. Социальная работа с инвалидами / Е.Р. Ярская-Смирнова, Е.К. Наберушкина. – Санкт-Петербург: Питер, 2004. – 120 с.

Малигіна Ірина
студент 4 курсу фак-ту СПП
Наук. кер.: к.пед.н., доц. Соловйова Т.Г.

АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У сучасному світі, коли життя вимагає від людини гнучкості мислення, креативності, швидкої адаптації до нових умов, творчого підходу до вирішення різних проблем, дуже важливо не упустити сенситивний період для розвитку творчого потенціалу. Дошкільне дитинство – це саме той період, коли дитина активно пізнає навколишній світ та максимально стрімко розвивається у всіх сферах життєдіяльності, тому він є найбільш ефективним і для розвитку творчих здібностей.

Можливостями арт-терапії як засобу розвитку творчих здібностей у дітей дошкільного віку та взагалі вивченням важливості розвитку творчих здібностей займалися такі вчені як Виготський Л. Н., Єфремов В. І., Кисельова М. В., Копитін, А. І., Кравцова Е. Е., Лєбєдєва Л. Д., Левін С. А., Нікітін Б. П., Нікітіна О. О.

та багато інших. Отже, з огляду на актуальність, **метою** нашого дослідження було теоретичне обґрунтування можливостей арт-терапії як засобу розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку.

Говорячи про формування здібностей, необхідно зупинитися на питанні про те, коли і з якого віку їх слід розвивати. Існує гіпотеза, що розвивати творчі здібності необхідно з самого раннього віку. До п'яти років найсприятливіший період для початку розвитку здібностей до творчості. І від того, наскільки ефективно він буде використаний, буде залежати творчий потенціал вже дорослої людини [3]. Основними напрямками розвитку творчих здібностей у дошкільному віці є розвиток продуктивної творчої уяви та розвиток мислення (асоціативність, діалектичність, системність).

В даний час, у роботі з дошкільниками важливо вміло поєднувати традиційні підходи до виховання, навчання, розвитку і оздоровлення дітей з більш сучасними інноваційними. Одним з таких інноваційних методів є арт-терапія. Арт-терапія – це напрямок в психотерапії, психокорекції та реабілітації, заснований на заняттях творчістю [2]. Саме творчість лежить в основі всіх арт-терапевтичних технік. Для арт-терапії процес творчості дуже важливий, тому що в результаті нього дитина може розкрити себе, навчитися взаємодіяти з іншими. Володіти спеціальними навичками при цьому не потрібно, тому що з точки зору арт-терапії, творчість – це не процес створення нових матеріальних і духовних цінностей, а самовираження дитини, розширення можливостей, придбання певної гармонії з собою та розвиток уяви.

Найбільш часто до арт-терапії вдаються в роботі з дітьми, тому що на сьогодні арт-терапія вважається одним з найбільш м'яких, але ефективних методів, що використовується в роботі психологами і педагогами. Арт-терапія може використовуватися як основний метод та як допоміжний. Дитина в арт-терапевтичному процесі набуває цінний досвід позитивних змін. Поступово відбувається поглиблене самопізнання, гармонізація розвитку, особистісне зростання, розвиток творчих здібностей. Під творчою діяльністю ми розуміємо таку діяльність, в результаті якої створюється щось нове, що приводить до нових знань про світ, або почуття, що відбиває нове ставлення до дійсності [3].

Успішний розвиток творчих здібностей можливий лише при створенні певних умов, що сприяють їх формуванню. Такими умовами є: ранній фізичний та інтелектуальний розвиток; створення обстановки, що випереджає розвиток дитини; самостійне вирішення дитиною завдань; надання дитині свободи у виборі діяльності, чергуванні справ, тривалості занять; доброзичлива допомога дорослих; комфортна психологічна обстановка, заохочення дорослими прагнення дитини до творчості [1].

При виборі арт-терапевтичних технік, які спрямовані на розвиток навичок творчих здібностей у дітей дошкільного віку, насамперед слід звертати увагу на різноманіття видів арт-терапевтичної роботи: ізотерапія; музикотерапія; казкотерапія; ігротерапія; ляльковтерапія та інші.

Також існує багато технік, які ми можемо використовувати у роботі з дітьми дошкільного віку для розвитку творчих здібностей. Це може бути придумування казок, нетрадиційні техніки малювання, спеціальні ігри,

тематичні малюнки, придумування нової кінцівки відомої казки та навіть просто вільне фантазування. Введення в програму дошкільного виховання спеціальних занять, спрямованих на розвиток творчої уяви і мислення дітей – це дуже важливий крок на шляху до повноцінного розвитку дитини [2].

Таким чином, вміння мислити творчо є дуже цінним для сучасної людини. Ця здатність допомагає знаходити нові шляхи вирішення проблем, пристосовуватися до нових умов і самореалізовуватися. Але для того, щоб придбати творчі здібності їх потрібно розвивати з раннього дитинства. У цьому може допомогти арт-терапія. Це досить новий метод роботи здатний дуже ефективно і якісно впливати на дитину, навчаючи її новим засобам взаємодії з навколишнім світом. За допомогою арт-терапії дитина не тільки знаходить свою індивідуальність, але і стає творчою особистістю, яка може мислити креативно. Різноманітність видів діяльності забезпечує роботу всіх відділів головного мозку, найкращим чином впливає на розвиток особистості, стимулює уяву, розвиває увагу, пам’ять, логічне та просторове мислення.

Отже, арт-терапія має великі можливості в розвитку творчості і є одним з популярних і оптимальних методів роботи з дітьми дошкільного віку.

Література

1. Выготский Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте / Л. С. Выготский – М.: Просвещение, 1991. – 93 с.
2. Киселева М. В. Арт-терапия в работе с детьми: Руководство для детских психологов, педагогов, врачей и специалистов, работающих с детьми. – СПб.: Речь, 2006. – 160 с
3. Копытин Л. И. Руководство по групповой арт-терапии / Л.И. Копытин. – СПб.: Речь, 2003. – 320 с.

Масалабова Вікторія
студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак-ту СПП
Наук. кер. : к.пед.н., проф. Заверико Н.В.

СУЧАСНА КОРЕКЦІЙНА РОБОТА З ДІТЬМИ З РОЗЛАДАМИ АУТИЧНОГО СПЕКТРУ

На теперішній час система допомоги дітям з аутизмом в Україні лише почала формуватися, чим започатковується виконання державою обов’язків по реалізації конституційного права своїх аутичних громадян на адекватну їхнім можливостям освіту. Оскільки, як свідчить аналіз спеціальної літератури та аналіз медичних досліджень, причини виникнення аутизму та методи його лікування на разі невідомі, тому на сьогодні цим дітям можливо лише реалізовувати абілітаційні заходи, надавати реабілітаційну і корекційну допомогу. У цьому зв’язку важливою є обізнаність спеціалістів про шляхи методичного забезпечення процесу корекційного навчання даної категорії дітей у різних країнах світу.

Дослідниками проблем аутизму у світі розроблено різні теоретичні підходи і відповідні їм методи корекційної допомоги дітям з аутизмом.

У XX ст. у зарубіжних країнах найбільшого поширення набули методи поведінкової терапії, спрямовані на вироблення соціально-побутових навичок (O.I. Lovaas, 1981; L.E. McClannahan, PJ. Krantz, 1999; S. Harris, 1995). Основою даного підходу є покрокове відпрацювання простих навичок, при цьому використовується система «підкріплень» (позитивних і негативних).

Так, психолого-педагогічна корекція розвитку аутизму не має однозначності й узгодженості щодо технологій та методик, які б допомагали ефективно долати порушення аутичного спектра.

Найбільш визнані такі корекційні підходи, що їх застосовують задля корегування в разі порушень аутичного спектра, як прикладний аналіз поведінки (Applied Behavior Analysis, ABA), структуроване навчання TEACCH (Treatment and Education for Autistic and related Communication handicapped Children), сенсорна інтеграція, розвиток міжособистісних стосунків (Relationship Development Intervention, RDI), холдінг-терапія, метод "Son-Rise", середовищний підхід (І.Ю.Захарова), нейропсихологічний підхід, методи альтернативної та підтримувальної комунікації (наприклад PECS), різновиди терапій (музико- й арттерапія, метод TOMATIC, кінезотерапія, терапія за допомогою тварин (анімалотерапія) тощо).

Розглянемо науково-обгрунтований та підтверджений багаторічною практикою підхід на основі АВА-терапії, доцільно опрацьовані для занять з дітьми, що мають порушення аутичного спектру.

Прикладний аналіз поведінки (applied behavior analysis, ABA) вважають одним з найефективніших і найрозповсюдженіших методів роботи з аутичними дітьми, на основі якого побудовано багато програм у школах і центрах для дітей-аутистів, особливо в США, Канаді, Бельгії, Швеції, Ізраїлі та інших країнах. Цей метод застосовується і в Україні, а саме в соціальних реабілітаційних закладах.

Автор, прикладного аналізу поведінки (далі – АВА) – І. Ловаас (Ole Ivar Lovaas). Метод базується на головних засадах біхевіоральної (поведінкової) терапії й дає змогу визначити чинники й наслідки поведінки, які зумовлюють, контролюють, закріплюють, і найголовніше – змінюють певну поведінку.

АВА терапія має подвійне завдання:

- зменшувати надлишки поведінки;
- формувати у дитини необхідні навички, яких нема.

Унаслідок такої подвійної роботи можна досягти основної цілі модифікації поведінки аутичних дітей: допомогти дітям стати більш самостійними, соціально адаптованими, здатними до навчання. Це дає можливість дитині відвідувати дошкільні та шкільні дитячі заклади, успішно взаємодіяти з іншими людьми, інтегруватися в суспільство загалом.

На стадії планування навчання треба продумати й забезпечити певні умови для побудови ефективного навчального процесу.

Чинники навколишнього середовища, які мають вплив на поведінку дитини під час навчання, можна умовно поділити на дві групи.

1. Фізичні чинники:

• час, в який дитина може займатися найуспішніше; тривалість кожного заняття;
• місце, де буде проходити заняття вдома чи у спеціальному закладі;
• робоче місце (приміщення ретельно вивчають і створюють оптимальну обстановку);
• матеріали для навчання: безпечні для дитини і максимально відповідні змісту поточного заняття.
2. Соціальні чинники:
• присутність третіх осіб у кімнаті під час занять: аналізують потребу індивідуального чи групового навчання;
• присутність на занятті батьків, інших родичів, дорослих і дітей, не долучених у процес навчання;
• обмірковують необхідність присутності тьютора.

Основний напрям роботи фахівця (соціального педагога, тьютора, психолога) з АВА – функційний аналіз поведінки, який дає змогу визначити причини й наслідки поведінки, що зумовлюють, контролюють і закріплюють цю поведінку. Проаналізувавши ці причини і наслідки, терапевт може використовувати їх, щоб змінити поведінку, таким чином давати змогу дітям з розладами аутичного спектру реалізувати свої потреби у сучасному суспільстві.

Рибалко Альона
студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак-ту СПП
Наук. кер: к.пед.н., ст.викладач Зубцова Ю.Є.

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК УМОВА ПІДВИЩЕННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ

Питання підвищення пізнавальної активності студентів відносять до числа найбільш актуальних проблем сучасної педагогічної науки і практики. Процес навчання у закладі вищої освіти реалізується завдяки багатоманітній цілісній системі організаційних форм і методів навчання. Реалії сьогодення потребують використання інтерактивних методів навчання аби підвищити інтерес до професії, сприяти ефективному засвоєнню навчального матеріалу.

Дослідження, проведені в Україні та за кордоном переконливо свідчать, що інтерактивні методи сприяють оптимізації освітнього процесу. Їх використання дозволяє реалізувати ідею співробітництва тих, хто навчає і тих, хто навчається. Відповідно, вчить конструктивній взаємодії, сприяє налагодженню психологічного клімату, створює доброзичливу атмосферу.

Питаннями активної позиції особистості в процесі навчання, пояснення сутності інтерактивних технологій і використання їх в освітньому процесі займалися такі дослідники, як Г. П. Волошина, І. Войтова, Л. Пироженко,

О. Пометун та ін. Інтерактивні технології, як інноваційна та перспективна форма роботи потребує подальшого вивчення та удосконалення. Тому, метою даної статті є висвітлення сутності інтерактивного навчання та його

застосування у закладах вищої освіти як умови підвищення пізнавальної активності студентів.

Як зазначає О. Пометун та Л. Пироженко [3], інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент відчуває свою успішність та інтелектуальну спроможність. Особливістю такого навчання є постійна, активна взаємодія всіх його учасників. Тому інтерактивні методи є не тільки засобом ефективного засвоєння матеріалу, але й засобом посилення виховних впливів, яке відбувається завдяки аналізу як своїх дій, так і дій інших членів процесу, через зміну моделей поведінки, а також більш усвідомленому засвоєнню та формуванню вмінь.

У процесі інтерактивного навчання студент і викладач є рівноправними суб'єктами навчання. Взаємодія і співпраця – основне у процесі такого навчання. Усі учасники несуть відповідальність за його результати, досягаючи їх взаємними зусиллями та особистим внеском.

Перевагами застосування інтерактивного навчання у закладах вищої освіти є: встановлення дружньої атмосфери між учасниками спілкування; отримання студентами можливості бути більш впевненими в собі; заохочення викладачем студентів до співпраці; отримання студентами можливості подолати проблему мовного бар'єру; нівелювання авторитарної позиції викладача тощо. [3, с. 45].

Спільна діяльність студентів у процесі пізнання, засвоєння навчального матеріалу означає, що кожен робить свій особистий індивідуальний внесок в цей процес, відбувається обмін знаннями, ідеями, способами діяльності [1]. Це розвиває саму пізнавальну діяльність, піднімає її на вищий рівень кооперації і співпраці.

Сьогодні у навчальному процесі закладів вищої освіти загалом і безпосередньо у викладанні соціально-педагогічних дисциплін використовуються наступні форми організації пізнавальної діяльності студентів: фронтальна, колективна, групова, парна та індивідуальна. Кожна з цих форм тісно взаємопов'язані: одні спрямовані на успішне засвоєння студентами знань, інші забезпечують творче застосування цих знань на практиці.

О. Пометун та І. Пироженко виділяють такі групи інтерактивних технологій навчання: інтерактивні технології кооперативного навчання, технології колективно-групового навчання, технології ситуативного моделювання, технології опрацювання дискусійних питань. Серед методів, запропонованих авторами, саме для навчання студентів доцільним є застосування «Мікрофону», «Мозкового штурму», «Методу Прес», «Навчаючи – учусь», роботи в парах, групах, дискусії, дебатів тощо.

Інтерактивна навчальна діяльність створює умови для соціального сприйняття та формування самооцінки [2]. Це допомагає студентам зрозуміти і оцінити себе та свої дії, а також дії своїх партнерів, коли вони працюють у команді. Тому, необхідність застосування полягає в тому, що завдяки інтерактивним методам студенти розвивають аналітичне мислення, мобілізують пізнавальні сили, пробуджують інтерес до нових знань, виявляють творчість

особистості. Таким чином, у закладах вищої освіти створюються сприятливі умови, в яких формується сучасний фахівець.

Перспективою подальших досліджень у даному напрямкуможе бути дослідження застосування методів розвитку критичного мислення з метою активізації пізнавальної діяльності студентів.

Література

1. Вахрушева Т.Ю. Інтерактивні технології навчання як засіб активізації навчально-пізнавальної діяльності // Нові технології навчання. – К., 2007. – Вип. 47. – С. 64–69.
2. Гончаров С. М. Інтерактивні технології навчання в кредитно-модульній системі організації навчального процесу: навч.-метод. посібник / С. М. Гончаров. – Рівне: НУВГП, 2006. – 172 с.
3. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: навч.-метод. посібник / За ред. О.Пометун. – К.: А.С.К., 2006. – 192 с.

Резніченко Анна
студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак-ту СПП
Наук. кер: к.пед.н., ст.викладач Зубцова Ю.Є.

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ІСПАНІЇ

Сьогодні Україна стоїть на шляху новітніх змін у сфері вищої освіти, орієнтуючись на стандарти Європейської системи. Тож наразі важливою ланкою до встановлення ефективної та дієвої освітньої системи є якнайглибше вивчення досвіду західних країн у сфері навчання. Досліджуючи аспекти вищої освіти інших країн ми можемо більш ефективно впроваджувати новітні технології у нашій країні [3, 73].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями організації системи освіти у країнах Західної Європи, у тому числі і Іспанії займались такі науковці як Н. Лавриченко, В. Припотень, Л. Щербак, О. Яцюк та ін.

Метою статті є дослідження і аналіз особливостей системи вищої освіти в Іспанії.

На сьогоднішній день в Іспанії нараховується близько 60 вищих навчальних закладів, переважна більшість яких є державними, які забезпечують здобуття освіти класичного зразка, на відміну від приватних університетів, які пропонують більш широкий вибір професій та спеціальностей. Діяльність учбових закладів є автономною і тому кожен університет має свою власну структуру та вимоги, надаючи курси і кваліфікації різного рівня, які засновані на класичному наборі програм навчання.

Університетська освіта ділиться на цикли зі своїми специфічними освітніми цілями й академічною значимістю. Як правило, виділяють такі цикли: перший цикл, об’єднані перший і другий цикли, індивідуальний другий цикл, третій цикл. Після закінчення кожного циклу навчання студентам присуджуються різні академічні ступені. Перший цикл забезпечує отримання диплому бакалавра з обраної спеціальності, який видається на основі

отримання певної кількості кредитів. На цьому етапі навчання студент може обрати програму обміну з іншим університетом або здобувати освіту з декількох напрямів, наприклад інженерні технології та бізнес. Другий цикл освіти відповідає рівню магістра, який характеризується поглибленим вивченням професійних дисциплін та проведенням дослідницької роботи. Перший і другий цикли можуть буди об'єднані. Третій цикл – найвищий рівень університетської освіти, який дає право на викладання та проведення дослідницької діяльності [1, 8].

До складу іспанських університетів входять чотири типи учбових підрозділів: університетські факультети; вищі учбові заклади, де вивчаються нетехнічні теоретичні дисципліни; вищі технічні училища, які передбачають всі три цикли вищої освіти; університетські школи, здатні підготувати студента тільки до першого ступеня вищої освіти; університетські коледжі так само як і школи, здійснюють навчання тільки за програмами першого рівня [2, 12].

Навчальний рік починається у жовтні і триває до червня. На тиждень припадає 20-30 лекційних годин, що складає 600 – 700 годин за навчальний рік. З кожного предмету студенти складають декілька поточних екзаменів і один підсумковий. В університетах Іспанії функціонує 10-ти бальна система оцінювання. Екзамен вражається зарахованим, якщо був складений на оцінку вище 5 балів. Якщо ж студент не склав іспит, то цей предмет переноситься на вивчення у наступному семестрі.

Отже, до основних особливостей системи вищої освіти Іспанії можна віднести циклічність освіти, типізацію навчальних закладів та систему організації навчального процесу. Зважаючи на це слід зазначити, що системи освіти України та Іспанії суттєво відрізняються одна від одної.

Література

1. Домніч В. Г. Вища освіта в Україні та країнах Європи: ґенеза та перспективи розвитку / В. Г. Домніч, І. Г. Коловерова // Теоретичні питання культури, освіти та виховання. – 2013. – № 48. – С. 7-12.
2. Тимофеева С. Три шага к испанскому гранту / С. Тимофеева // Заграница. – 2003. – №40. – С.12.
3. Яцюк О. Вища освіта в розвинутих країнах / О. Яцюк // Формування ринкових відносин в Україні. – 2005. – №7–8. – С. 72-80.

Сіденко Юлія
студент 4 курсу КВНЗ «Запорізький педагогічний коледж» ЗОР
Наук. кер: викладач-методист вищої квал. категорії Ішенко І.В.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Застосування сучасних інформаційних технологій у навчанні – одна з найбільш важливих і стійких тенденцій розвитку світового освітнього процесу. У вітчизняних освітніх закладах в останні роки комп'ютерна техніка й інші засоби ІКТ стали все частіше використовуватися при вивченні навчальних предметів.

Сьогодні інформаційні технології стали невід'ємною частиною сучасного світу, вони значною мірою визначають подальший розвиток людства. В умовах революційних змін вимагає удосконалення і система навчання. Тобто актуальність даного питання має місце у сучасному освітньому середовищі, адже нині якісне викладання дисциплін не може здійснюватися без використання засобів і можливостей, які надають комп'ютерні технології та Інтернет.

ІКТ дозволяють вчителю краще пояснити матеріал, зробити його більш цікавим, швидко перевірити знання учнів та підвищити їхній інтерес до навчання. З іншого боку, вчитель має можливість отримувати найостаннішу інформацію, активно спілкуватися з колегами, учнями та батьками. Завдяки цьому підвищується авторитет вчителя, він дійсно може бути носієм культури, знань, цінностей.

Здійснення масштабних освітніх реформ неможливо без докорінної модернізації методів, форм, технологій навчання учнів. Концепція Нової української школи визначила систему життєвих компетентностей, серед яких є і інформаційна компетентність, яка передбачає, що учень зможе застосовувати технології як інструменти пошуку, організації, оцінювання та передачі інформації; належно використовувати цифрові технології (комп'ютери, персональні цифрові секретарі, медіапрогравачі, супутникові навігаційні системи, засоби комунікації та соціальні мережі) для отримання, інтегрування, оцінювання і створення інформації, управління нею.

Формування інформаційної компетентності забезпечує цілісне сприймання навчального матеріалу та розвиток логічного мислення через наочне сприйняття. За допомогою інтерактивних методів відбувається цілеспрямоване навчання, кожна дитина стає зацікавленим суб'єктом, здатним до активної взаємодії, діалогу в парі, групі або класі. Саме для цього у початковій школі поширюється використання електронних підручників, мультимедійних дошок, комп'ютерів, які сприяють активізації процесів мислення та сприймання навчальної інформації [2, 61].

При підготовці до уроку з використанням ІКТ вчитель не повинен забувати, що це урок, а значить складає план уроку виходячи з його цілей, при відборі навчального матеріалу він повинен дотримуватися основних дидактичних принципів: систематичності та послідовності, доступності, диференційованого підходу, науковості та ін. При цьому комп'ютер не замінює вчителя, а тільки допомагає йому. Збільшення кількості комп'ютерної техніки та подальше її вдосконалення розширює можливості викладачів використовувати комп'ютерні технології не тільки при вивченні інформатики, але й на інших предметах. Нині відбувається активне впровадження в навчальний процес ІКТ, зокрема, мультимедіа та інтерактивних технологій. Застосування ІКТ у освітньому процесі дозволяє реалізувати ідеї індивідуалізації та диференціації навчання, що є основними завданнями сучасної системи освіти України.

В останні роки набувають поширення комп'ютерні ігри, які передбачають індивідуальну або парну гру. Ігрова культура тісно пов'язана з інформаційною.

Захоплюючись комп'ютернимим іграми, діти можуть відійти від реального життя, обмежити інтелектуальні зусилля. Тому слід відповідально відбирати зміст комп'ютерних ігор для навчання молодших школярів; оптимальним є залучення гуманних, розвивальних ігор, які створюють цікаві динамічні ігрові ситуації з чітко визначеною навчальною і виховною метою, економлять час, підсилюють засвоєння головного [1, 256].

Разом з тим інформатизація шкіл України в цілому – процес досить некерований, що приводить до різкого розходження в рівні інформатизації різних шкіл. Основна причина – децентралізація коштів, які виділяються на комп'ютеризацію шкіл. Ще одним напрямком комп'ютеризації шкіл, є підвищення інформаційної грамотності вчителя, який зможе доцільно використовувати педагогічні програмні продукти. На сьогоднішній день існує продукт ТМ «Нова школа», в якому є розробки уроків з математики, образотворчого мистецтва, музики та української мови.

Отже, використання ІКТ в початковій школі не лише дозволяє підвищити ефективність викладання, а й раціонально і економно використовувати час і сили вчителя.

Література

1. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти / О. Я. Савченко. – Київ: Грамота. – 2013. – 456 с.
2. Шиман О. Організація триетапної інформативної підготовки майбутніх учителів початкової школи / О. Шиман // Початкова школа. – № 9. – 2014. – С. 60–62.

Соколенко Наталя
викладач ЗДШМ №4
Парій Світлана
аспірант 1 року навчання
Наук. кер.: к.п.н., доц. Омельяненко Г.А.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ ЯК ЗАСІБ ПРОФІЛАКТИКИ СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ

Особливою проблемою в Україні є підліткове самогубство. За останні роки різко збільшилася кількість самогубств серед дітей віком 5-14 років (в наш час це 0,5% самогубств серед усіх вікових груп) [1].

Мета – експериментально перевірити ефективність творчої діяльності як засобу профілактики суїцидальної поведінки молодших підлітків.

Завдання: розробити програму організації творчої діяльності молодших підлітків як засобу профілактики суїцидальної поведінки та перевірити її ефективність.

Після вивчення обізнаності молодших підлітків щодо суїциду за письмовим тестуванням (А. Куче, В. Костюкевич, Т.М. Разуваєва, К. Томас) було розроблено спеціальну програму творчої діяльності з молодшими підлітками з метою профілактики суїцідальної поведінки [2-3].

У дослідженні взяли участь учні 7 класу дитячої школи мистецтв у складі 12 дівчат і 8 хлопчиків (експериментальна група – ЕГ); 28 учнів загальноосвітньої школи у складі 19 дівчат і 9 хлопчиків (контрольна група – КГ). Заняття з молодшими підлітками ЕГ проводились за розробленою програмою, а з учнями КГ проводилися виховні години, що передбачені річними виховними планами роботи.

Програма організації творчої діяльності молодших підлітків містила три складові: організація заходів безпосередньо для молодших підлітків; робота з батьками учнів; просвітницька робота з вчителями-предметниками й класними керівниками.

У програмі використовувались такі методи роботи з організації творчої діяльності: лекції, індивідуальна та групова робота, мозковий штурм, гра за ролями, дискусія, дебати, тренінги, презентація. Програма розрахована на учнів 5-7 класів. Кількість занять – 26 (2 рази на тиждень по 2 години).

На кожному занятті передбачалось поступове формування комунікативних навичок і навичок демократичної, толерантної, доцільної поведінки; навичок аналітичного і критичного мислення, формування власної позиції, самостійного і відповідального вибору.

Визначення ефективності творчої діяльності як засобу профілактики суїцидальної поведінки молодших підлітків здійснювалось засобами письмового тестування з метою виявлення рівня сформованості у молодших підлітків показників творчого потенціалу.

На початку дослідження показники обох груп практично не відрізнялись. Отримані наприкінці дослідження результати виявили суттєві відмінності у показниках лише підлітків експериментальної групи (табл. 1, 2).

Таблиця 1

Розподіл за рівнями сформованості показників творчого потенціалу молодших підлітків на початку дослідження, %

Показники творчого потенціалу	Контрольна група			Експериментальна група		
	високий	середній	низький	високий	середній	низький
Знання форм організації та вміння організувати дозвіллєву діяльність	10,00	55,00	35,00	10,00	54,00	36,00
Наявність соціальних навичок взаємодії в колективі	-	80,00	20,00	-	82,00	18,00
Вміння використовувати свій творчій потенціал та спрямовувати його на досягнення поставлених цілей	10,00	75,00	15,00	9,00	76,00	15,00
Вміння самоудосконалюватися, здатність до розвитку власної особистості	5,00	15,00	80,00	6,00	14,00	80,00
Середні показники рівнів творчого потенціалу	6,25	56,25	37,50	5,25	56,25	38,50

Таким чином, наприкінці дослідження розподіл за рівнями сформованості показників творчого потенціалу у контрольній групі не змінився зовсім. У експериментальній групі середній показник високого рівня творчого потенціалу досяг 45,00%, середнього рівня – 43,75%, а низького рівня – 11,25%.

Таблиця 2

Розподіл за рівнями сформованості показників творчого потенціалу молодших підлітків наприкінці дослідження, %

Показники творчого потенціалу	Контрольна група			Експериментальна група		
	високий	середній	низький	високий	середній	низький
Знання форм організації та вміння організувати дозвіллєву діяльність	10,00	55,00	35,00	40,00	45,00	15,00
Наявність соціальних навичок взаємодії в колективі	-	80,00	20,00	30,00	65,00	5,00
Вміння використовувати свій творчій потенціал та спрямовувати його на досягнення поставлених цілей	10,00	75,00	15,00	60,00	35,00	5,00
Вміння самоудосконалюватися, здатність до розвитку власної особистості	5,00	15,00	80,00	50,00	30,00	20,00
Середні показники рівнів творчого потенціалу	6,25	56,25	37,50	45,00	43,75	11,25

Отже, включення молодших підлітків у творчу діяльність сприяє зниженню ризику суїцидальної поведінки за рахунок формування у особистості нових стереотипів поведінки, виховання позитивних почуттів по відношенню до інших людей та самого себе, підвищення впевненості в собі, формування потреби у самореалізації.

Література

1. Кобильченко В. Проблема підліткового суїциду. *Психологія суїцидальної поведінки, корекція, профілактика: збірник наук. праць /* [За заг. Ред. С.І. Яковенка]. Київ: РВВКІВС, 2000. С. 17-21.
2. Вашека Т.В. Рання діагностика та профілактика суїцидальної поведінки в підлітковому віці. *Практична психологія та соціальна робота*. 2006. №6. С. 64-66.
3. Прийменко В.М. Суїцидальна поведінка. Психологічний аналіз і профілактика: метод. рекомендації. Київ: КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2005. 43 с.

Шпак Людмила
студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак-ту СПП
Наук. кер. : к.психол.н., доц. Губа Н.О.

ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ ГУРТКІВЦІВ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНОГО ЦЕНТРУ

Попередні покоління жили під лозунгом «Освіта – на все життя», багато дітей наслідувало своїх батьків, створюючи цілі династії, і гордилися цим. Уважалось великою заслугою пропрацювати все життя на одному місці. Сьогодні багато чого змінилося. Часто успіх мають ті, хто живе під лозунгом «Освіта через усе життя», постійно підвищуючи свій фаховий рівень, вивчає новинки в своїй професії, освоює суміжні спеціальності. Деякі, у дорослому

віці розуміють, що обрали не ту професію і перекваліфіковуються на той рід занять, який подобався їм у шкільні роки.

Важко уявити людину, яку б не цікавили птахи, тварини або рослини. Але є люди, які хочуть присвятити себе професії, пов'язаної з живими організмами, осягнути цей таємничий і загадковий світ. Прикладні напрямки використання біології та хімії відображаються в діяльності фармацевтів, лікарів, ветеринарів, екологів, мікробіологів, зоологів, квітникарів, агроспеціалістів, тощо. Нажаль в Україні природничі науки користуються меншою популярністю, проте справи на світовому ринку йдуть трохи інакше. Динамічно розвивається сфера біотехнологій і біомедицини, актуальності набуває професія нанотехнолога. Ця спеціальність об'єднує інженерію і біологію. Не менш популярною залишається фах еколога. У топ затребуваних професій увійшли і лікарі – анестезіологи, психіатри, хірурги. В ногу с прогресом йде сфера хімії і енергетики. Футурологи склали перелік професій, які виникнуть у найближчі 20 років. До нього увійшли: фахівець з виробництва органів, фахівець з наномедицини, фахівці з вирощування генно-модифікованих сільськогосподарських культур і розведення худоби із застосуванням генної інженерії, велнес-консультант для літніх людей, хірург зі збільшення пам'яті, фахівці вертикальних ферм, фахівець з боротьби зі зміною клімату, фахівець карантину, тощо.

Ми не знаємо напевно, які спеціальності, інновації та ринки з'являться ще через десять років, а значить, не можемо з упевненістю сказати, які знання, уміння і навички знадобляться нашим дітям. Готуючи сьогодні дітей для ще неіснуючого майбутнього, в якому буде стабільнішою лише невизначеність, важливо допомогти їм полюбити, побачити широке поле можливостей, зрозуміти і прийняти різні точки зору. Дати можливість дітям займатися улюбленою справою і, можливо вже в найближчому часі, отримувати за неї винагороду. Досвід роботи керівником гуртків «Інтелектуальних ігор» в КПНЗ Одеський екологічний центр «Афаліна» показує такі можливості.

Метою статті є опис варіанту організації профорієнтаційної роботи в Одеському еколого-натуралістичному центрі «Афаліна».

Нами було проведено дослідження, яке складалося з декількох етапів. На першому етапі вивчалася нормативно-правова база, навчально-методична та науково-методична література, досвід педагогів, що займаються профорієнтаційною роботою. Проводився аналіз та синтез отриманої інформації. На другому етапі вивчався теоретичний, дослідницький матеріал та практичний досвід роботи з учнями в різних гуртках.

Специфіка еколого-натуралістичного центру «Афаліна» – його розташування у такому великому місті як Одеса, плідна взаємодія зі школами міста, особливо Суворовського району, спілкування з вищими навчальними закладами відповідного профілю, невелика кількість дітей у гуртку – до 15 вихованців, можливість роботи за власними експериментальними програмами. Профорієнтаційна робота з вихованцями гуртків проводиться в процесі учбової та трудової діяльності, індивідуальних та групових бесід, консультацій, тощо. В еколого-натуралістичному центрі функціонують наступні гуртки: «Юні натуралісти», «Юні художники-натуралісти», «Природа та творчість», «Юні

друзі природи», «Природа крізь призму англійської мови», «Юні акваріумісти», «Юні квітникарі», «Юні орнітологи», «Юні зоологи», «Юні екологи», «Юні біологи», «Юні хіміки», «Інтелектуальні ігри».

Діти дошкільного та молодшого шкільного віку запрошуються до навчання у гуртках «Юні натуралісти», «Юні художники-натуралісти», «Юні друзі природи», «Природа та творчість». Окрім знайомства з навколишнім середовищем, програма даних гуртків передбачає малювання та роботу з природними матеріалами. Гуртківці мають можливість розвинути у себе здібності до виробництва hand-made продуктів, які мають попит на ринку.

Починаючи з 10 років учні мають можливість вступити до гуртків «Юні акваріумісти», «Юні квітникарі», «Юні зоологи», «Юні орнітологи». Величезна матеріально-технічна база еколого-натуралістичного центру, до якої входить оранжерея, зоокуточок та лабораторія акваріумістики дозволяє вихованцям познайомитись не тільки з теоріє, а й закріпити вміння та навички на практиці. Діти, які впродовж кілька років виявили стійкий інтерес за доглядом за тваринним та рослинним світом, можуть піклуватися за кімнатними рослинами, акваріумами, папугами, кішками, собаками, гризунами не тільки вдома, а й у знайомих. Навіть отримувати вже якусь винагороду. А в подальшому обрати це ремесло, на яке в нашому місті є попит.

Якщо вивчення світу природи для дитини стає більшим ніж просто захоплення, то вона запрошується у гуртки «Юні біологи», «Юні хіміки», «Юні екологи». Поглиблене навчання цим дисциплінам починається з сьомого класу. І вже в старшій школі, діти знають якої професії будуть навчатися у вищому навчальному закладі та готуються на заняттях до ЗНО.

За 35 років роботи Одеський еколого-натуралістичний центр випустив багато учнів, які обрали професії за напрямом біологія, хімія, екологія, медицина, ветеринарія, фармацевтика, тощо. Є й ті випускники, для яких пізнання світу природи залишилось просто хобі. А деякі використовують придбанні знання в зовсім іншим спеціальностях.

В цілому вивчена і проаналізована профорієнтаційна робота в Одеському еколого-натуралістичному центрі «Афаліна», виділені перспективні напрямки професійного самовизначення вихованців:

- безперервне професійне самовизначення учнів на різних етапах освіти – від дошкільного до студентського віку, що дозволяє проводити роботу з професійного самовизначення учнів на основі випереджальних технологій;
- індивідуалізація безперервного професійного самовизначення учнів різних груп дозволяє проводити роботу за спеціальними програмами, призначеними для різновікових груп, обдарованих дітей, дітей з особливими потребами;
- сукупність форм, методів, прийомів, що використовуються в професійному самовизначенні учнів, дозволяє успішно здійснювати не тільки теоретичну, а і практичну діяльність.

Профорієнтаційна робота еколого-натуралістичного центру «Афаліна» - це багаторічний досвід роботи керівників гуртків та адміністрації закладу. Перш за все робота гуртків спрямована на забезпечення змістовного дозвілля

дітей та молоді. Проте заняття улюбленою справою набуває для деяких вихованців набуває профорієнтаційний зміст. Для дітей нового покоління немає чіткого розмежування між роботою, навчанням і відпочинком. В наш час заробляти на хобі стало можливим, а робота, яка приносить задоволення – найкращою.

СЕКЦІЯ «СОЦІОЛОГІЧНІ ТА ПОЛІТИЧНІ НАУКИ»

Баранова Наталія
студент 4 курсу фак-ту соціології та управління
Наук. кер.:к.психол.н., доцент Бойко Г.В.

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ПРОФІЛАКТИКИ ДЕСТРУКТИВНИХ РЕЛІГІЙНИХ КУЛЬТІВ

Сучасний етап розвитку українського суспільства супроводжується виникненням проблем, які негативно впливають на особистість. У цих умовах розгортають свою діяльність ті релігійні об'єднання, мають деструктивний характер. Особливо вразливою, щодо негативного впливу релігійних культів є молодь, в силу своєї готовності легко сприймати та засвоювати все нове та загострено переживати проблеми та життєві негаразди через брак життєвого досвіду.

Дане соціальне явище потребує всебічного дослідження, для забезпечення продуктивного розвитку соціальної сфери. Саме тому соціальна робота покликана розробляти та вивчати нові методики попередження та подолання розповсюдження деструктивних культів. Даний напрямок в соціальній роботі залишається мало досліджуваною, та актуальною проблему як на теоретичному, так і на практичному рівнях.

Родоначальником наукового дослідження релігійних сект вважається соціолог Макс Вебер. У 1905 році вчений розробив модель, за рамки якої до початку 60-х рр. XX ст. соціологія релігії не виходила. Вебер бачить в релігійних сектах насамперед невелике вільне об'єднання добровільно увійшли до нього індивідів, що підтримують високий рівень взаємної згуртованості і моральної дисципліни. Елсворс Фаріс був одним з талановитих, але забутих ранніх дослідників релігійних сект. У 1927 р. він визначав секту як організацію, що утворилася в результаті відколу від іншої релігійної групи.

Говард Беккер увійшов в історію як перший учений, який систематично розробляв поняття «культу». Під культом Беккер розуміє недовговічний, що не прагне о самозбереження тип соціальної структури, приналежність до якої визначається вільним рішенням індивіда слідувати певним релігійним віруванням.

Релігійні культи починають розглядатися як негативні явища, та набирати деструктивного характеру. В 70-х рр. XX ст. в Європі і Америці відбулося посилення антикультового рух, що ставило головним своїм завданням боротьбу з сектами. Його представники — Маргарет Сінгер, Джон Кларк та ін. —

стверджують, що головною відмітною характеристикою всіх сект і культів є їх деструктивний, руйнівний вплив як на фізичне і психічне здоров'я послідовників, так і на навколишній їх зовнішній світ.

Джон Кларк чітко сформулював переконання, якого дотримувалися його послідовники. Приєднуючись до культу, жертви піддавалися незвичайного й потужного контролю. Маргарет Сінгер також висловлювалася проти культового насильства. У своїй праці вона аналізує не тільки технології переконання та деструктивний вплив на членів культів, а й можливість виходу з нього.

Одним із напрямків допомоги та захисту від агресії деструктивних культів, яку практикували в США в 70-80-і роки минулого століття стало депрограмування. Воно передбачало собою часто насильницьке викрадення завербованого адепта з групи або секти командою депрограмістів, найнятих родичами.

Проблематикою діяльністі релігійних об'єднань деструктивного характеру займались досить активно науковці починаючи з 90-х років XX століття. Ця проблематика цікавила не тільки релігієзнавців, а й соціальних працівників, що говорить про сформовану практику міждисциплінарного підходу до вивчення даного явища.

У своїх наукових працях американські соціальні працівники Лорна та Вільям Голдберг використовуючи ряд прикладів, пояснювали, чому життєво необхідно вчити жертв культів тому, як культовий досвід впливає на їх поточні проблеми. Терапевтові необхідно застосовувати психолого-освітній підхід, спочатку даючи інформацію про культові маніпулятивні методики, щоб пояснити, як це вплинуло на післякультову поведінку, емоційні реакції і переконання особи.

Соціальний працівник Арнольд Марковіца намагався допомогти сім'ям краще зрозуміти, що вони можуть зробити для повернення свого члена сім'ї до нормального життя. Марковіц пояснює, що сім'ям слід реагувати на допомогу близькому. Підтримка родини протягом процесу одужання може бути життєво важливою. Тому сімейна терапія виступала також важливим напрямком соціальної роботи з жертвами деструктивних релігійних культів.

З появою в кінці XX ст. нових релігійних утворень на території України постала проблема їх вивчення. Необхідність дослідження причини їх виникнення і особливості діяльності деструктивних культів зумовлена потребою до вирішення проблеми їхнього впливу на свідомість і поведінку людей.

Проблематику соціальної роботи з жертвами деструктивних релігійних культів почали розкривати уже сучасні вітчизняні дослідники. Зокрема, О. Лобазова у своїй науковій праці досліджує діяльність, що здійснюється в рамках соціальної роботи, щодо подолання впливу деструктивних релігійних культів. Авторка ставить собі за мету сформулювати методологічні основи соціальної роботи з особами, які потрапили під вплив деструктивних релігійних культів, що дозволяють найбільш ефективно протидіяти формуванню культової залежності за допомогою конкретних технологій соціальної роботи.

І хоча спостерігаються значні дослідження з питань профілактики негативного впливу на молодь деструктивних релігійних культів, ця проблема залишається мало розкритою та має необхідність в розробці та здійснені практичних заходів попередження негативного явища в українському суспільстві.

Підводячи підсумки аналізу етапів вивчення соціальної роботи з профілактики впливу деструктивних релігійних культів за кордоном та в сучасній Україні слід зазначити перспективи подальшого вивчення цієї проблематики, а саме:

a) розгляд проблеми діяльності культів на місцевому рівні;
b) підбір нових методів діагностики та консультування осіб, що піддалися впливу релігійного культу;
c) розроблення методик інформування населення про діяльність культів.

Таким чином, соціальна робота з профілактики впливу деструктивних релігійних культів потребує повного вивчення та дослідження для забезпечення сталого розвитку суспільства та його структурних елементів, зокрема, соціальної сфери.

Література

1. Исцеление от культов: Помощь жертвам психологического и духовного насилия. /Под ред. Майкла Д. Лангоуни. Пер. с англ. - Нижний Новгород: Нижегородский госуниверситет им. Н. И. Лобачевского, 1996. - 373 с.
2. Лобазова О. Ф. Социальная работа с жертвами религиозных деструктивных культов: методология и технология оказания специализированной помощи культистам и их близким: моногр. – Saarbûchen (Deutschland): Palmarium Academic Publishing, 2015. – 212 с.
3. Мартинович В. А. Нетрадиционная религиозность: возникновение и миграция. Материалы к изучению нетрадиционной религиозности. Т. 1. – Минск: Минс. духовная акад., 2015. – 560 с.

Васильєва Анна
студент 1 курсу освітнього рівня магістр
фак-ту соціології та управління
Наук. кер.: проф., д. філос. н., доц. Краснокутський О.В.

ПЕРЕДУМОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ

Із розвитком сучасних інформаційних технологій важливого значення набуває система електронного врядування, яка з кінця XX століття активно впроваджується в провідних країнах світу. На сьогоднішній день електронне урядування здобуло міжнародне визнання. І це закономірно, адже воно є найефективнішою формою обслуговування населення у багатьох країнах світу: Великобританії, Австралії, Кореї, США, Німеччині, Франції, Латвії, Естонії та інших. Система електронного врядування є гарантом відкритості та прозорості

діяльності всіх органів державної влади, вона підвищує взаєморозуміння і взаємодію влади з громадськістю.

Питаннями становлення та формування електронного урядування в Україні та світі займається широке коло вітчизняних науковців такі як О.Є. Бухтатий,О.К. Волох, О.П. Голобуцький, В.П. Горбулін, Н.В. Грицяк, В.В. Єганов, Ю.В. Ковбасюк, П.С. Клімушин, К.Г. Кондаков, І.О. Кульчій, Ю.Г. Машкаров, А.І. Семенченко та інші.

Наша країна, спираючись на досвід передових країн світу, намагається використати переваги інформаційного суспільства в державотворчій сфері шляхом упровадження електронного уряду. Застосування електронного урядування як перспективної моделі державного управління потребує консолідації зусиль усіх гілок влади й активної участі громадянського суспільства. Цей процес є складним, вимагає значних фінансових ресурсів і вирішення цілого комплексу взаємопов'язаних питань у правовій, політичній, економічній, адміністративній та інших сферах життя країни.

Ефективне впровадження технологій електронного урядування можливо забезпечити тільки в умовах комплексного реформування на сучасних засадах всієї системи органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Тому, для реального втілення його в життя, необхідні конкретні об'єктивні взаємопов'язані передумови, які забезпечуються в межах єдиної державної політики: економічні, політичні, технологічні, нормативно-правові, кадрові, психологічні.

Економічними передумовами є спроможність держави забезпечити заходи із створення, впровадження та функціонування е-урядування як комплексної системи. До економічних заходів належить: підвищення життєвого рівня громадян, що є умовою рівного доступу до мережі Інтернет в домашніх умовах, психологічного сприйняття та набуття навичок застосування новітніх інформаційних технологій у своїй діяльності; фінансування функціонування програми з державного бюджету та із залученням приватного капіталу; державна підтримка розвитку національного ринку високих інформаційних технологій, виробництва ПК і програмного забезпечення, розвитку телекомунікацій та мобільного зв'язку; проведення державних тендерів для створення окремих модулів «електронного уряду»; проведення сертифікації розроблених модулів системи з урахуванням міжнародних стандартів [4, с. 47].

Політичними передумовами є формування політичної волі та політичного інтересу до впровадження системи електронного урядування. Курс на впровадження електронного уряду має бути підтриманий представниками політичної еліти держави. Як свідчить світовий досвід часто представники влади не готові до впровадження цієї системи. Адже з активним впровадженням електронного врядування, усі дані про діяльність можновладців та чиновників стануть відкритими та доступними для кожного [2, с. 38].

Внутрішня політика повинна базуватися на розвитку демократії, правової держави та громадянського суспільства. Тільки за таких умов можливе реальне впровадження е-урядування, забезпечення доступу громадян та бізнесу до державних інформаційних ресурсів, їхню участь в оцінках дій влади та у

формуванні й реалізації державної політики. Зовнішньополітичний аспект передбачає, перш за все, створення умов входження в світовий інформаційний простір та використання кращих міжнародних практик з е-урядування [2, с. 41].

Технологічні передумови характеризуються наявністю високорозвинутої науково-технічної бази галузі ІКТ, інфраструктури телекомунікаційних систем, створенням інтегрованого інформаційно-телекомунікаційного середовища урядових структур, їх технічного забезпечення та супроводження.

Важливими є правові передумови електронного урядування, з якого і повинно починатись його впровадження. Необхідною є низка документів, що встановлюють загальні рамки, стратегії і конкретні стандарти щодо електронного урядування та сфери створення і використання інформаційно-комунікаційних технологій в державному управлінні, між суб'єктами господарювання і громадянами. Обов'язковою є наявність концепції або програми загальнодержавної стратегії створення та розвитку електронного урядування в країні на чітко визначений період. Така концепція приймається окремим законом, указом глави держави або урядом і включає: проблеми, на розв'язання яких вона спрямована; мету, принципи і завдання; очікувані результати від її реалізації; основні пріоритети і напрями формування електронного урядування; основні напрями та механізми реалізації завдань; засади управління реалізацією концепції та формуванням електронного урядування; оцінку соціально-економічної ефективності запровадження електронного урядування; необхідні ресурси та джерела фінансування тощо [3, с. 86].

Кадрові передумови спираються на наявність системи кадрового забезпечення фахівцями всіх рівнів, спроможних здійснювати інформаційний менеджмент е-урядування для всіх рівнів, галузей та напрямів, запроваджувати та використовувати технології електронного урядування. Адже використання технологій електронного уряду висуває нові вимоги також і до інформаційної підготовки державних службовців. До них, насамперед, належать такі якості, як вміння аналізувати й зберігати інформацію, здійснювати її первинну та вторинну переробку, приймати й передавати інформацію з різних каналів, оцінювати її корисність тощо [3, с. 52].

Психологічні передумови зумовлені необхідністю соціально-психологічної адаптації як державних службовців так і громадян до роботи в середовищі інформаційної системи електронного урядування. Необхідно підготувати людей до нових змін у системі управління та формувати зацікавленість у громадян. Надавати зацікавленим необхідну підтримку, зокрема, через повідомлення про можливості та переваги, які надає система е-урядування, та здійснювати технічні консультації. [4, с. 49].

Таким чином, необхідними передумовами впровадження системи електронного урядування є: - економічні – забезпечення належного фінансування впровадження та функціонування системи е-урядування; - політичні – необхідно виробити чіткий і злагоджений спільно з суспільством, механізм впровадження проекту на всіх рівнях публічної влади; - технологічні – впровадження і розвиток новітніх інформаційно-комунікаційних технологій в

систему державного управління, - нормативно-правові – розробка належного законодавчого регулювання сфери е-урядування; - кадрові – організація системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації публічних службовців технологіям е-урядування; психологічні – підготовка громадян до використання нових технологій електронного урядування.

Література

1. Волох О. Генезис електронного урядування в Україні / О. Волох // Підприємництво, господарство і право. – 2017. – № 2. – С. 121-125.
2. Електронне урядування : підручник / В. П. Горбулін, Н. В. Грицяк, А. І. Семенченко, О. В. Карпенко, Ю. В. Ковбасюк. – К. : НАДУ, 2014. – 352 с.
3. Клімушин П. С. Стратегії та механізми електронного урядування в інформаційному суспільстві: [монографія] / П. С. Клімушин. – Х. : Вид-во ХарРІДУ НАДУ «Магістр», 2016. – 524 с.
4. Кондаков К. Доцільність впровадження в Україні досвіду Е-урядування зарубіжних країн / К. Кондаков // Держава та регіони. – 2016. – № 4. – С. 46-49.

Запорощенко Максим
студент 1 курсу фак-ту соціології та управління
Наук. кер.: к. філос. н., доцент Бірюкова Т.Ф.

РОЛЬ СІМ'Ї ТА СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ У ФОРМУВАННІ УСПІШНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Стрімкий розвиток сучасного суспільства потребує від людини швидкої адаптації до нових вимог, тому дуже важливо якомога раніше виробити у особистості ті якості, завдячуючи яким особистість матиме змогу самореалізуватися і стати успішною.

Бути успішною, визнаною у соціальному оточенні – це одна з базових соціальних потреб індивіда як соціального суб'єкта. Майже кожна розвинена особистість прагне бути успішною і досягти якихось вершин у своєму житті.

Дослідженню людських потреб присвячено багато наукових праць, зокрема з психології, соціології, менеджменту. Існують різні класифікації потреб. Серед них найбільш відомими є класифікації, запропоновані К. Левіном, Г. Мюрреєм, А. Маслоу, Д. Д. Мак-Клелландом, З. Фройдом та іншими. Потреба в досягненні успіху була вперше вивчена й описана Г. Мюрреєм, а згодом більш глибоко досліджена Д. Мак-Клелландом. Науковцями було з'ясовано, що дана потреба є стійкою характеристикою розвиненої особистості, і реалізується у прагненні досягти значних результатів у важливих для себе видах діяльності, наприклад у навчанні, суспільній праці, громадській діяльності. Потреба у досягненні успіху виступає значним мотиваційним потенціалом, саме тому дана проблематика зацікавила нас. Адже мотивована на досягнення успіху особистість здатна багато працювати над собою, долати різні перешкоди і, в решті решт, дійсно досягти успіху.

Відомо, що потреби першого порядку, так звані вітальні потреби, є невід'ємним атрибутом людини як біологічної істоти. Вони є вродженими. Що ж стосується потреб другого порядку – соціальних потреб, то вони формуються в процесі життєдіяльності особистості і багато в чому визначаються соціальним оточенням. Найближчим соціальним оточенням дитини є сім'я. Отже від сім'ї у значній мірі буде залежати формування потреби у досягненні успіху і в кінцевому рахунку успішної особистості (або навпаки).

Для дослідженої проблеми нам, перш за все, необхідно з'ясувати сутність понять «успіх», «успішна особистість».

На думку О. Г. Романовського і В. Є. Михайличенко «Успіх – це постійне здійснення тих цілей, що ми поставили перед собою і які винятково важливі для нас» [5, с. 36]. Успіх – це такий розвиток потенційних можливостей, за допомогою яких особистість, реалізуючи відповідним чином свою енергію й зусилля, знання та здібності, досягає бажаних цілей у своєму житті. Тоді, успішна особистість – це особистість, здатна задовольнити усі свої потреби у найбільш повному обсязі. Критерієм успішності є задоволення своїм власним життям.

Дослідник Б. Трейсі виділяє сім основних складових успішної особистості: 1) мир у душі; 2) здоров'я й енергія, тобто нормальний фізичний стан людини; 3) ставлення з любов'ю до тих, хто поруч; 4) фінансова свобода; 5) високі цілі й ідеали, що складають зміст життя; 6) самопізнання та самосвідомість, що йдуть рука об руку з внутрішнім щастям і зовнішніми досягненнями; 7) відчуття самореалізації або того, що людина відчуває, що стала тим – ким прагнула бути [6].

Важливу роль у досягненні людиною успіху відіграє рівень її соціалізації. Вагомий внесок у соціалізацію дитини вносить та соціальна мікрогрупа у якій вона перебуває з народження. Для дитини протягом усього періоду її розвитку і становлення як особистості, найбільш значущою мікрогрупою є сім'я [3, с. 146]. Основна функція сім'ї полягає в передачі дорослими членами сім'ї соціального досвіду, забезпечення їх входження в систему соціальних відношень [2, с. 146]

На соціалізацію дитини впливають такі фактори як склад сім'ї; позиція дитини у сім'ї; основні «вихователі-соціалізатори», тобто ті члени сім'ї, які є для дитини авторитетом, на кого вона хоче бути більше схожою. Важливість сім'ї полягає в тому, що тут дитина залучається до тих соціальних відносин, які формують зміст її внутрішньої культури. На формування особистісних якостей дитини впливають не тільки свідомі виховні впливи батьків, але і загальний тонус сімейного життя. Якщо батьки живуть великими суспільними інтересами, це сприяє розширенню світогляду у дітей, які з почутих розмов дорослих отримують нерідко більше уроків, ніж із спеціальних бесід. І навпаки, якщо батьки схильні до асоціальних або антисоціальних вчинків, діти теж починають це вважати нормальним і природним [4, с. 126] З цього можемо зробити висновок: щоб виховати успішну особистість треба самому бути успішним та стати для неї прикладом.

Ю. Б. Гіппернейтер пропонує досить простий метод впливу на вчинки дитини не примушуючи її. Суть цього методу полягає в тому, щоб слухати і чути, приймати, терпіти і любити дитину, не приховуючи цього. Але щоб це стало можливим, треба відмовитися від застарілої думки, що виховувати дітей – це боротися з їх неслухняністю [1].

Література

1. Гиппенрейтер Ю. Б. Общаться с ребенком. Как? [Електронний ресурс] / Ю. Б. Гиппенрайтер. – Режим доступу // http://ebooks.grsu.by/pedpsihologia/gippenrejter-yu-b-obshchatsya-s-rebenkom-kak.htm
2. Капська А. Й. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи [монографія] / А. Й. Капська, О. В. Безпалько.– К. : Наук. світ, 2002. – 424 с.
3. Кононко О.Л. Соціально-емоційний розвиток особистості (в дошкіль-ному дитинстві) : навч. посіб. [для вищ. навч. закладів] / О.Л. Кононко. – К. : Освіта, 1998.
5. Кон И. С. Социология личности [монография]. – М. : Политиздат, 1987. – 383 с.
6. Романовський О. Г. Філософія досягнення успіху. Навчальний посібібник / О. Г. Романовський, В. Є. Михайличенко. – Харків : НТУ «ХПІ», 2003. – 696 с.
7. Трейси Б. 21 секрет успеха миллионеров / Б. Трейси [Електронний ресурс]. – Режим доступу // http://www.victoria.lviv.ua/html/interesno/21sekret.htm

Єсіна Вероніка
аспірант 2 року навчання кафедри соціології ЗНУ
Науковий керівник: к.соц.н., доцент Гугнін Е.А.

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК МЕХАНІЗМ ЕФЕКТИВНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ

Розвиток сучасного суспільства України і процеси інтеграції в європейську спільноту гостро ставлять питання забезпечення соціального захисту громадян країни, і особливо тих, хто потребує його найбільше, зокрема, це діти з особливими освітніми потребами. Актуальність проблеми інклюзивної освіти пов’язана насамперед, з тим що чисельність дітей, які потребують корекційного навчання, неухильно зростає. На сьогодні дітей, які потребують корекції фізичного та(або) розумового розвитку, в Україні понад 1 млн., що становить 12% від загальної чисельності дітей у країні.

Більшість дітей з особливими потребами в Україні, перебуваючи вдома або в інтернаті, не отримує належної освіти, необхідних знань, умінь, навичок, які забезпечу вали б їм можливість нормальної адаптації до життя в суспільстві, здобуття певної професії, сприяли б саморозвитку, самореалізації, самовдосконаленню особистості в подальшому житті. Отже, такі діти виявляються непідготовленими до життя у звичайному для пересічної людини сенсі.

Сьогодні, в сучасній Україні проходить трансформація системи освіти, модель інклюзивної освіти набуває широкого значення. Спроби формування

системи інклюзивної освіти поки не приносять вагомих результатів, що проявляється у постійному поділі дітей на «нормальну більшість» та «відсталу меншість». Тому проблема соціалізації дітей з особливими потребами виходить на новий рівень актуальності.

Протягом останнього десятиліття вітчизняні науковці, зокрема В. Бондар, А. Колупаєва, Т. Євтухова, В. Ляшенко, І. Іванова, О. Столяренко, А. Шевчук, О Савченко та інші присвячують свої праці дослідженням проблеми залучення дітей з особливими потребами до навчання в загальноосвітніх навчальних закладах, їх реабілітації та соціалізації до суспільних норм.

Так, в українській науці окремі аспекти соціалізації та соціальної адаптації учнівської та студентської молоді висвітлювали О. Дікова-Фаворська526481 (соціологічна концептуалізація освіти), Н. Гордієнко (соціалізація підлітків та молоді з особливими потребами), Г. Бурова (соціологічні аспекти життєвих стратегій), Н. Теплова (державне управління процесом соціалізації), В. Кузьмін (соціальні технології в соціалізації сиріт) тощо.

Сьогодні в Україні розроблено Концепцію розвитку інклюзивної освіти, яка спрямована на виконання вимог міжнародних нормативно-правових документів та на розробку механізмів впровадження інклюзивної освіти.

Метою концепції є діяльність, спрямована на: - формування нової філософії суспільства - позитивного ставлення до дітей та особистостям з порушеннями психофізичного розвитку та інвалідністю; - створення умов для реалізації державної політики забезпечення конституційних прав і гарантій дітям з особливими освітніми в сфері освіти; - удосконалення системи освіти та соціальної реабілітації дітей з порушеннями психофізичного розвитку, через впровадження інноваційних технологій, а саме інклюзивного навчання, з використанням адаптованого міжнародного досвіду [1].

Сутністю інклюзивної освіти є право дитини на навчання в загальноосвітній школі, в якій йому повинна забезпечитися необхідна підтримка правильного розвитку і відповідне толерантне ставлення. А оскільки масові школи до цього не пристосовані, потрібно провести реструктуризацію всієї системи шкільної освіти, розширення практики і політики рівних можливостей.

Мета інклюзивної школи – дати всім дітям можливість повноцінного соціального життя, активної участі в колективі, тим самим забезпечуючи найбільш повну взаємодію та турботу один про одного як членів співтовариства [2].

Одним із аспектів інклюзивної освіти є забезпечення ефективності навчання дітей з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітньому закладі. Увага зосереджується на соціалізації дітей цієї категорії та якості навчання. Діти з особливими потребами стають частиною нашого життя, вони включаються в загальноосвітні школи, оточення, спільноти. До них ставляться як до рівних і як таких, що заслуговують на повагу і сприйняття їх такими, як вони є. Це те право, яким всі ми користуємось як члени суспільства.

Реальністю є те, що діти, які закінчують інтернати чи навчаються вдома, мають дуже серйозні проблеми із соціалізацією. Нерідко вони не впевнені в собі, несамостійні, у них відсутні соціальні компетенції, їм складно реалізувати себе, отримати вищу чи спеціальну освіту, працевлаштуватися тощо. Натомість

інклюзія передбачає, що дитина з раннього віку знаходиться в соціумі, вчиться виживати. У дітей є можливості для налагодження дружніх стосунків зі здоровими ровесниками й участі у громадському житті. З іншого боку, здорові діти, які навчаються з першого класу з дітьми з особливими потребами, в дорослому віці по-іншому ставляться до людей з обмеженими фізичними можливостями: вже не з жалістю чи презирством, а нарівні, вчаться природно сприймати і толерантно ставитися до людських відмінностей, налагоджувати й підтримувати дружні стосунки з людьми, які відрізняються від них.

Таким чином, реалізація прав на освіту дітей з обмеженими можливостями здоров'я розглядається як одна з найважливіших завдань державної політики в галузі корекційної освіти. Отримання такими дітьми якісної загальної та професійної освіти є одним з основних і невід'ємних умов їх ефективної соціалізації, забезпечення повноцінної участі в житті суспільства, успішної самореалізації в різних видах професійної і соціальної діяльності.

Література

1. Концепція розвитку інклюзивної освіти // Соціальний педагог. – 2010. - №4. – С. 3-6
2. Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю з функціональними обмеженнями // Соціальна педагогіка: Підручник / За ред. проф. Капської А. 3-є вид. перероб. і доп. – Київ, 2006. – С. 329 - 368.
3. Кузьмін В. В. Соціалізація сиріт у вищих навчальних закладах України: соціотехнологічний аспект : автореф. дис. ... канд. соціол. наук : 22.00.04 / В. В. Кузьмін ; Класичний приватний університет. – Запоріжжя, 2013. – 20 с.
4. Скідін О. Л. Управління освітою: теоретико-методологічний аналіз соціальних технологій / О. Л. Скідін. – Запоріжжя : ЗДУ, 2000. – 292 с.

Канакі Анастасія
студент 1 курсу магістратури
фак-ту соціології та управління
Наук. кер.: к.філос.н., Сорокіна О.С.

СУЧАСНИЙ СТАН ДОСЛІДЖЕННЯ НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї НА ТЕЛЕБАЧЕННІ

Ми вважаємо, що дана тема є дуже актуальною для суспільства, тому що в ній розкриваються одні з найважливіших аспектів в формуванні соціальних відносин. Завдяки цьому можна з'ясувати, що собою представляє насильство в сім'ї, чому воно виникає та як взагалі можна його уникнути.

Спочатку ми розкриємо поняття «насильство» та «реаліті-шоу»:

У кримінальному праві насильство розглядається як фізичний або психічний вплив однієї людини на іншу, що порушує право громадян на особисту недоторканність (у фізичному і духовному сенсі) [1, с. 112].

Також, у роботі ми не могли не обійтися без визначення поняття «насильство» у кримінальному праві, тому що насильство, яким би воно не було, є кримінально караним. Отже, ми визначилися з тим, що про «насильство» частіше говориться як про щось, що несе загрозу від одного

індивіда до іншого, зменшуючи його громадянські права і навіть забираючи життя.

У тлумачному словнику реаліті-шоу розглядається як показ реальної дійсності, тобто подій, які відбувалися насправді, а не були розіграні професійними акторами [3, с. 629].

Ми вважаємо, що дане поняття є доречним для застосування у нашій тематиці, тому що реаліті-шоу є проявом реальної дійсності.

Але перш, ніж ми будемо досліджувати як у теперішній час досліджується проблема насильства в сім'ї в реаліті-шоу на телебаченні, необхідно дізнатися саме про історію створення реаліті-шоу.

Вперше в історії телебачення реаліті-шоу з'явилося на екранах американців в 1948 році. Воно мало назву «Прихована камера» (Candid Camera). Глядачам були продемонстровані ролики, що відображали реакції людей на несподівані ситуації.

Наступне яскраве явище в жанрі реаліті – документальний фільм «Seven Up!». Почавши з 1964 року, розробники шоу фіксують в недосить довгому фільмі те, як живуть 14 осіб – герої і які зміни відбуваються в їхньому житті кожні 7 років.

А що стосовно прем'єри програми «Американська сім'я» («An American Family»), то вона відбулася 1973 році на каналі PBS. Дванадцять епізодів шоу розповідали про те, як жилося американській сім'ї у період ядерної загрози і гонки озброєнь між Сполученими Штатами і Радянським Союзом.

В США на каналі MTV у 1992 році з'явилося шоу «Реальний світ» («Real World»). Під наглядом відеокамер знаходилися семеро молодих людей, які мали жити в одній квартирі. За умовами шоу не передбачалося ніякого грошового виграшу.

В Швеції у 1997 році вперше запустили reality-шоу «вижив» («Survivor»). Не знайомих один з одним людей, висадили на острові зі спорядженням і припасами, які вони встигли забрати з корабля за дві хвилини. Учасники гри, були розділені на дві команди, виконували різні завдання на силу або кмітливість і добували собі їжу. Поступово з команд уходило по одному учаснику. Той, хто залишився, отримує грошовий приз [2].

Отже, ми дослідили історію виникнення реаліті-шоу, тому ми можемо переходити до того, як у теперішній час досліджується проблема насильства в сім'ї в реаліті-шоу саме на українському телебаченні.

Ми хочемо взяти за основу реаліті-шоу «Кохана, ми вбиваємо дітей», бо воно є першим на українському телебаченні, що заговорило про насильство над дітьми з екранів телебачення та надало шляхи його вирішення для кожної конкретної родини, яка зверталася до нього на допомогу. Також воно є яскравим прикладом того, що українське телебачення набуває змін і нового формату та готове не тільки розважати українське суспільство, а й надавати йому допомогу.

Що стосовно проекту «Кохана, ми вбіваємо дітей», то він був створений в жанрі реаліті за британським форматом «Honey, we're killing the kids». Герої цього проекту – сім'ї, в яких діти, як і їхні батьки, ведуть неправильний спосіб життя [4].

Мета даного проекту – це допомога неблагополучним сім'ям, у яких є бажання змінитися на кращу сторону. Будь-яка сім'я з дитиною має шанси потрапити під приціли об'єктивів телекамер – головне мати бажання змінити своє життя і життя своїх дітей. У кожному випуску програми задіяно величезну кількість фахівців, починаючи з лікарів і дієтологів, і закінчуючи інструкторами з фітнесу та навіть судмедекспертами [4].

Дана програма дає змогу змінитися не тільки сім'ям, які в ній приймають участь, а й телеглядачам, бо саме телеглядачі в змозі самостійно проаналізувати своє положення у родині, відношення з дітьми, відношення до дітей, відношення до чоловіка/дружини та зробити висновки: чи необхідно їм звертатися за допомогою у дане реаліті-шоу, чи вони в змозі самостійно подолати свої проблеми, взявши за основу та скориставшись порадою фахівців з телеекрану.

Отже, ми можемо сказати, що реаліті-шоу «Кохана, ми вбиваємо дітей» було єдиним у своєму роді на українському телебаченні, яке допомагало сім'ям з середини, наставляючи їх на правильну путь та даючи їм другий шанс на те, щоб змінитися, змінити своє життя та життя своїм дітям.

Можна зробити висновок, що ми дослідили взагалі історію створення реаліті-шоу та саме виокремили сучасний стан дослідження насильства в сім'ї в реаліті-шоу на українському телебаченні. Допомога людям у подоланні насильства в сім' ях в світі знаходиться на досить високому рівні і Україна не є винятком.

Література

1. Базаров Р. Уголовно-правовая характеристика насилия // Проблемы обеспечения личной безопасности граждан / Под ред. Р. Базарова. – М. : Академия МВД, 1995. – 112 с.
2. История реалити-шоу [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://studbooks.net/722145/zhurnalistika/istoriya_realiti.
3. Новый словарь русского языка. Толково-словообразовательный. / Под ред. Т. Ефремова. – М. : Русский язык, 2000. – 629 с.
4. Сайт телеканала СТБ [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://kohana.stb.ua/ru/o-proekte/.

Комарова Галина
студент 1 курсу освітнього рівня магістр
фак-ту соціології та управління
Наук.кер.: доц. каф. соціології, к.соц.н. Ратушна Т.О.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ В УПРАВЛІННІ ДЕРЖАВНИМИ УСТАНОВАМИ В УКРАЇНІ

Дослідження гендерної політики проводять фундаментальну наукову роботу спростовуючи тезу про природжену підпорядкованість жінок, нездатність приймати рішення, займатися діяльністю керівництва в сфері управління установами. В Україні за статистикою у сфері управління виражене переважання чоловіків. Чоловіки мають ряд переваг в проходженні у владні

структури, бо існує традиційне чоловіче домінування в керівних структурах і обмеженість політичних та гендерних поглядів начальницького складу.

На думку Н. Грицяк гендерна політика виступає як «один з основних регулятивних механізмів суспільного життя покликана підтримувати цінності справедливості, поваги до особи незалежно від її статевої належності» [1, с. 115]. Гендерна політика в системі управління державними установами в Україні повинна бути спрямована на забезпечення збалансованої участі жінок і чоловіків у прийнятті управлінських рішень, і має сприяти формуванню нового світогляду щодо ролі жінки в сфері управління, що призведе до утвердження гендерного паритету.

На сьогодні у ЮНІФЕМ термін визначається як «державна і громадська діяльність, спрямована на встановлення рівності чоловіків і жінок у всіх сферах життєдіяльності» [2].

Таким чином, необхідно підкреслити, що гендерна політика є відгалуженням політики держави, як такої. Термін гендерної політики ми використовуємо в плані встановлення рівності чоловіків і жінок у всіх сферах життєдіяльності, надання рівних прав і можливостей не залежно від статевої приналежності.

Аналіз гендерної нерівності в Україні вказує на такі фактори, як невисоке представництво жінок на вищих щаблях влади, наявності «вертикальної» професійної сегрегації, завдяки якій жінки в основному зосереджені на посадах з невисокою заробітною платою. У Стратегії державної кадрової політики на 2012-2020 роки зазначено, що забезпечення гендерної політики та рівності є одним з першочергових завдань реалізації державної кадрової політики [3]. Але стратегія ще не набула завершеного вигляду, тому що діючі механізми та інструменти забезпечення гендерної політики в управлінні досі залишаються недосконалими. Саме це перешкоджає протидіяти гендерному дисбалансу в управлінні державними установами. Так питання гендерного паритету є питанням чесності нашої державної політики і питань соціальної рівності всіх громадян нашої країни.

Складність впровадження абсолютно рівних прав і можливостей, як жінок так і чоловіків, полягає в тому, що існують перешкоди які сформовані історично та успадковані ще дуже давно. Це соціальні і культурні перешкоди як сформовані стереотипи про дихотомічні ролі статей, це брак серйозності у ставленні до питання рівності, а також спотворене сприйняття гендерної дискримінації в державі.

Варто підкреслити, що низький рівень активності щодо захисту своїх прав особистістю теж призводить до того, що існує диспропорція у сфері управління. Забезпечення коректної гендерної політики не є абстрактною метою, а важливим соціокультурним завданням. Стереотипне мислення не повинно обмежувати свободу людини, тому формування гендерної політики розглядається як процес впровадження повної свободи вибору для чоловіка і жінки. Позитивним моментом в питанні є наявність вже сформованих нормативно-правових актів які повинні бути впроваджені та використані на практиці, а не тільки за фактом наявності. Механізми забезпечення гендерної

політики досі залишаються недосконалими і це перешкоджає протидіяти гендерній нерівності.

Проблема в даному випадку полягає в суперечності між декларованими підходами до формування гендерної політики в Україні у сфері управління державними установами і реальною ситуацією щодо її реалізації і впровадження, та в явному дисбалансі в керівному складі державних установ чоловіків і жінок. Оскільки хоч кількість жінок і чоловіків у відсотковому співвідношенні приблизно рівна, залишається розрив у зайнятті найвищих керівних посад, що безпосередньо пов'язані з прийняттям управлінських рішень, де значну перевагу мають саме чоловіки.

Також, можна сказати, що концепція гендерної політики в управлінні державними установами в Україні ще не має коректних механізмів її впровадження.

Література

1. Грицяк Н. В. Формування гендерної політики в Україні: проблеми теорії, методології, практики : монографія. К. : Вид-во НАДУ, 2004. 384 с.
2. Глоссарий гендерных терминов. ЮНИФЕМ, 2001 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://vocabulary.ru/dictionary/488.
3. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Державної соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року» від 5 квітня 2017 р. № 229-р / Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/229-2017-p#n9

Кірієнко Ганна
студент 4 курсу фак-ту соціології та управління
Наук. кер.: доктор соціологічних наук, доц. Безрукова О.А.

ОСОБЛИВОСТІ ТЕОРЕТИКО-СОЦІОЛОГІЧНОГО ВИВЧЕННЯ ПРОТЕСТНОЇ ПОВЕДІНКИ МОЛОДІ ЯК ПРОЯВУ СОЦІАЛЬНОЇ НАПРУГИ СУСПІЛЬСТВА

Суспільство все частіше стикається з деструктивним сценарієм соціального напруження через прояв протестної поведінки.

Протягом майже всього XX ст. протестну поведінку як самостійний об'єкт досліджували тільки представники західної гілки соціології: У. Корнхаузер, Г. Блюмер, С. Ліпсет, Т. Гарр, Л. Кілліан, Н. Смелзер, Б. Кландерманс, Дж. Маккарті, і ін. В кінці XX ст. А. Турен, М. Кастеллс, А. Мелуччі, Д. Рухт і ін. – помітно розширили теоретичну базу розгляду феномена протестного поведінки і методологію його дослідження за рахунок сучасної економічної теорії, культурології та інших наук.

Тоді ж протестною поведінкою як самостійним об'єктом дослідження зацікавилися вітчизняні соціологи. А. Алексєєв, В. Беленисій, Л. Булавка, Л. Гордон, О. Кацва, Д. Левчик, Б. Максимов, займаються робочим рухом;

С. Лебедєв, Є. Паін, О. Тарасов – національно-державним; І. Халій, О. Яницький – екологічним; Є. Здравомислова, А. Тьомкіна, – жіночим. Т. Щепаньский займається протестною поведінкою, обумовленою приналежністю його суб'єктів до контркультури. М. Назаров, С. Поздняков займаються політичним протестом. Є. Здравомислова, В. Костюшев, І. Халій склали огляди вітчизняних і закордонних досліджень протестного поведінки.

Проведемо історичну аналогію. У період античності філософи, які не згодні з політикою, зазвичай вибирали самогубство, про що свідчать суїциди стоїків [1]. З кінця XIX століття ситуація змінюється – протести і бунти набувають масового характеру і супроводжуються терористичними актами з великим числом жертв [2]. Ідея про те, що протест є показником особистісної зрілості і моральності, знаходить своє відображення в роботах А. Швейцера. У концепції К. Поппера, навпаки, протест і бунт не завжди пов'язані з розвиненою самосвідомістю особистості.

Е. Дюркгейм одним з перших звернув увагу на феномен аномії, коли в суспільстві спостерігається руйнування соціальних стандартів, які керують соціальною поведінкою, аж до повного нормативного вакууму.

Однак молодіжні заворушення і акції протесту проти расової дискримінації, ідеї контркультури, які захопили Америку 1960-х рр., привели до розуміння обмеженості конфлікту як пояснювального принципу протестної активності та соціального розвитку в цілому.

Науковий інтерес до соціологічних проблем соціальної напруги у вітчизняній і зарубіжній соціології значно посилився за останні десятиліття. Механізми виникнення соціальної напруги мають об'єктивні підстави, пов'язані зі станом ринку праці, рівнем і якістю життя, сформованої соціальної диференціацією в суспільстві, політичною ситуацією в країні.

Теоретичні основи аналізу джерел і форм соціальної напруги були закладені в класичних концепціях соціального конфлікту К. Маркса і Г. Зіммеля, М. Вебера, Е. Дюркгейма.

У першій половині 90-х рр. XX століття проблематика соціальної напруги зайняла міцне в вітчизняних дослідженнях таких вчених: Є. Давидової, Ю. Плюсніна, П. Чернобайта, П. Куконкова, С. Яніна.

Отже, до сих пір соціологія не тільки не вивчає фактори протестної поведінки молоді як прояву соціальної напруги суспільства, але і не має єдиної теорії протестної поведінки, єдиної методології її дослідження, що ускладнює вирішення практичних завдань дослідження протестної поведінки молоді як прояву соціальної напруги суспільства. Проте, дослідження цієї проблематики набувають все більшої уваги саме українських соціологів, через трансформації суспільства, які зараз відбуваються в Україні.

Література

1. Лосев А.Ф. Философия. Мифология. Культура. М.: Политиздат, 1991, с. 273.
2. Ольшанский Д.В. Психология терроризма. СПб.: Питер, 2

Кирієнко Ксенія
студент 4 курсу фак-ту соціології та управління
Наук.кер.: доц. каф. соціології, к.соц.н. Ратушна Т.О.

ЗНАЧЕННЯ PUBLIC-SPACE ДЛЯ РОЗВИТКУ МІСТА

Одним з важливих компонентів впізнаваності і брендування міста є система public-space, саме вони формують унікальний образ міста в уявленні його гостей та жителів. Саме тому розвиток будь-якого сучасного міста неможливо уявити без процесу створення і поліпшення публічного простору. Саме ці місця завжди наповнені активністю, взаємодіями і різними подіями.

Найбільшим попитом серед public-space користуються місця, де містяни можуть поєднувати відпочинок, роботу і спілкування: парки, сквери, набережні, торгові центри, місця громадського харчування і т.д. Важливу роль відіграє благоустрій public-space і наявність можливостей для соціальної інтеграції. Щоб public-space могли успішно діяти, людям необхідно там почувати себе комфортно і безпечно. Від якості їх благоустрою і наповненості залежить ефективність і успішність використання публічних просторів для розвитку міста.

Зараз у більшості українських міст питання доступності, корисності і різноманіття публічних просторів тоїть досить гостро. Основними аспектами цієї проблеми є якість облаштування і занедбаність окремих публічних просторів, що відображається у недостатньому догляді, непрофесійно виконаних роботах та нелегальному захопленні. Однак покращення якості публічних просторів часто починається вже з підвищеної уваги до них. Це допомагає відвоювати публічні простори назад – повернути їх громаді міста.

Основою нормальної соціальної інтеграції в міському просторі є наявність різних типів public-space. Сучасні публічні простори є загальнодоступні і пристосовані місця для тривалого перебування людей, де виникають соціальні взаємодії між ними [1, с. 54]. Від якості їх благоустрою і наповненості соціальними практиками будуть залежати ефективність і успішність публічних просторів. Саме public-space визначають привабливість і якість життя міста, а також відображають рівень розвитку соціального життя і культури.

У сучасній соціології тема публічного простору є однією з найбільш популярних тем в області досліджень. Багато зарубіжних та вітчизняних дослідників, вивчаючи місто як соціокультурний феномен, розглядають публічні простори як безліч відкритих і загальнодоступних для соціальної інтеграціїї територій, на яких здійснюються соціальні практики, і проявляється «істинний сенс життя». Г. Зіммель розглядав місто як публічний простір, де розвиваються соціальні відносини, відбувається обмін поглядами та здійснюється соціальна інтеграція [2, с. 3].

Багато дослідників відзначали, що публічні простори є «театром» міського стилю життя [3]. Це пов’язано з тим, що публічні простори є місцем дозвілля, зустрічей, спілкування та здійснення найрізноманітніших форм

соціальної взаємодії та інтеграції містян. Також, ці простори в деякій мірі визначають моделі поведінки людей, дозволяють їм самовиражатися і реалізовувати свої потреби в соціалізації і проявляти активність. Важливою ознакою будь-якого публічного простору вважається виникнення комунікації та взаємодії між людьми. Іншими ознаками є відкритість, безпека, доступність, анонімність.

Отже, можна визначити спільні риси публічного простору: по-перше, це необхідність публічного простору для комунікаці та самореалізації містян, а по-друге, це пожвавлення міста, за рахунок використання його ресурсів, як для соціальної інтеграції, так і для розвитку населення.

Література

1. Желнина А.А. Малая Садовая улица в С. Петербурге: опыт становления публичного пространства / А.А. Желнина // Communitas – Сообщество. – 2006. – №1. – С. 53–71.
2. Зиммель Г. Большие города и духовная жизнь / Г. Зиммель // Логос. – 2002. – №3–4. – С. 1–12.
3. Пучков М.В. Город и горожане: общественные пространства как модератор поведения людей / М.В. Пучков // Архитектон: известия вузов. – 2014. – №45.

Куліченко Тетяна
студентка 4 курсу фак-ту соціології та управління
Наук. кер.: к.психол.н., доцент Бойко Г.В.

ДОНОРСТВО КРОВІ ЯК ВИД ВОЛОНТЕРСТВА СТУДЕНТІВ ВНЗ

Популяризація донорства крові є важливою складовою соціальної політики в країні.

Кожного року 1,5 млн людей потребують переливання крові. За статистикою, кожна третя людина протягом життя стикається з необхідністю переливання крові. За своє життя кожна четверта людина потребує переливання крові. Тільки на факультеті соціології та управління Запорізького національного університету за період 2016-2017 р. донорської крові в терміновому поряду було необхідно п’ятьом студентам.

Тому для розвитку системи донорства в країні, студентська молодь є необхідною ланкою. Адже, в період навчання у ВНЗ відбувається формування особистості, і безпосередньо через суспільну, волонтерську діяльність, студент має можливість себе виразити, перш за все як громадянин, або навіть знайти себе, як особистість. Студенти долучаються до волонтерської діяльності, зі своїми свіжими поглядами на проблеми і методами їх вирішення.

Студентство – це мобільна соціальна група, метою діяльності якої є засвоєння за спеціально розробленою програмою соціально-професійних ролей, підготовка до виконання важливих професійних, культурологічних, громадсько-політичних, сімейних та інших функцій. Воно об’єднує молодих

людей, які свідомо й цілеспрямовано оволодівають професійними знаннями, уміннями і навичками, набувають професійні якості через навчання у вищих навчальних закладах. [3, С. 13] В тому числі студенти часто створюють волонтерські рухи для вирішення багатьох суспільних проблем.

Одним з напрямів волонтерства можна вважати донорство крові. Через свою активну позицію студенти є невід'ємною частиною донорів, хоча й не переважною. Саме тому постає питання, чому одне з найбільш активних верств населення, які можуть у найбільшій мірі підійти на роль донора, так мало приділяють цій проблемі увагу?

Можна визначити основні проблеми донорства серед студентської молоді:

1) Низький відсоток поінформованості – страх перед здачею крові, ризику зараження та інші міфи відштовхують потенційних донорів;
2) Слабка державна підтримка – розвиток донорства, та перш за все його пропаганда, популяризація, повинні стати основним завданням державної політики;

Для розробки комплексу заходів соціальної роботи для допомоги вирішення проблем донорства серед студентської молоді необхідно зазначити, які досягнення є на цей час.

Сьогодні питанням донорства найбільшою мірою займаються волонтерські організації. Вони використовують такі методи:

1. Методи роботи серед студентської молоді:

- створення групи взаємодопомоги; основними формами роботи таких груп є регулярні зустрічі з метою взаємодопомоги, телефонний зв'язок, різноманітні спільні навчальні, оздоровчі та розважальні заходи тощо;
- розширення участі особи у громадському житті за допомогою донорства крові, участі у заходах щодо популяризації донорства крові;
- розробка соціальної реклами та проведення інформаційно-консультативних кампаній щодо донорства крові серед молоді;

2. психолого-педагогічні методи:

- формування свідомості особистості;
- стимулювання роботи і поведінки індивіда до донорської діяльності;
- організації пізнавальної, практичної роботи і поведінки за напрямком «донорство крові».

Перша група методів, є важливою у роботі з донорами-студентами. Адже, формування особистості багато в чому залежить від суспільства, колективів в яких він знаходиться, навчається. У більшості випадків студенту легше вирішитися на даний крок, якщо його підтримає його оточення. Створення волонтерських секторів у ВНЗ, асоціацій студентів донорів створюють оптимальні умови для ефективної допомоги молоді у вирішені питання донорства, в першу чергу його популяризації.

Серед методів другої групи можна виділити технології які застосовують для популяризації донорства крові:

1. консультування, як донорів, так і реципієнтів, з приводу донорства крові, запланованих заходах та інше;
2. проведення тренінгів, для підвищення статусу донорства серед молоді;
3. ведення лекцій (наприклад, щодо інформування ризиків донорства);
4. прийняття досвіду від Почесних донорів України, а також іноземних донорів;
5. засвоєння важливості донорства крові через його популяризацію за допомогою організації творчих, благодійних заходів молоддю;
6. кінотерапія (показ та створення фільмів, відео-роликів, реклами, що розповсюджує інформацію та пропагує донорство);
7. виїзні акції, як основний спосіб зібрати необхідну кількість цільної крові для потребуючих хворих. Проводяться акції всюди - в торгових центрах, офісних будівлях, на стадіонах, в університетах.

Головна мета використання технологій роботи з донорами полягає у просвітницькій, заохочувальній діяльності, не тільки для ефективного функціонування, наприклад станцій переливання крові, а й активної пропагандиської роботи, з не виключеними методами навіювання і переконання.

Отже, для вирішення проблеми донорства крові необхідно проводити заходи, які будуть направлені на популяризацію донорства серед молоді, які допоможуть створити дієву систему донорства, рушієм якої стануть студенти-волонтери. Така спрямованість може виражатися у створенні позитивного ефекту від волонтерьскої діяльності студентів, що завдяки ситематичності стане невідємною частиною студентського життя.

Література

1. Ананьев Б.Г. - Человек как предмет познания. Ананьев Борис Герасимович. Человек как предмет познания. СПб. : Питер, 2001. — 288 с.
2. Мусатов С.О. Розвиток особистості та мотивація взаємовідносин у студентському колективі //Проблеми вищої школи. – Вип.9. Формування нової людини в умовах вузу. – К.:"Вища школа",1972.
3. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів /Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. – К.: ТОВ “Філ-студія”, 2006. – 320с.

Міщенко Анастасія
студентка 4 курсу фак-ту соціології та управління
Наук. кер.: к. істор. н., доц. Горло Н.В

ФІНАНСОВА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ

На сьогодні реформа децентралізації вважається однією з найуспішніших реформ уряду, який є правлячим з 2014 року. Одними з основних складових децентралізації є процес перерозподілу як адміністративних функцій, так і фінансових повноважень між органами влади різного рівня. Фінансова децентралізація передбачає наявність самоврядного інституту, який буде

здатний формувати бюджет громад за рахунок місцевих доходів, податків і зборів. Тому фінансова децентралізація є головною умовою існування і розвитку громад, бо саме децентралізований процес прийняття рішень збільшує можливості громади вкладати власні фінанси на вирішення найбільш актуальних проблем або розвивати затребувані галузі господарства.

Вивченням питання фінансової децентралізації займалися В.О. Остапчук, Я.І. Арабчук, Т.В. Панченко, Л.О. Лазутіна, С.О. Осипенко та інші дослідники.

З самого початку існування незалежної України почали розвиватися принципи фінансового децентралізму, цьому доказом є той факт, що конституційні положення передбачали фінансове розмежування державного та місцевих бюджетів. Близько 10 років т.зв. бюджетна децентралізація носила лише декларативний характер, як вираження певних амбіцій щодо перебудови централізованої системи в децентралізовану. Наступні роки з 2001 по 2010 науковці виділяють як другий етап, який розпочався з прийняття Бюджетного кодексу України, згідно якого місцеві бюджети повинні були самостійно отримувати доходи, а органи місцевого самоврядування могли самостійно розвивати свою економіку. В 2006 році була прийнята Концепція реформування місцевих бюджетів, головним напрямом якої є посилення впливу формування місцевих бюджетів на розвиток соціально-економічного блага територій. Третій етап, який відбувся в 2010-2014 роках, відзначився тим, що в цей період було визначено реформу міжбюджетних відносин та податкової системи. Ці зміни відзначилися як у Бюджетному, так і у Податковому кодексах України, вони повинні були надати фундамент для підвищення якості управління бюджетами. Кінець 2014 року ознаменувався початком четвертого етапу фінансової децентралізації, який підкріпився загальною реформою децентралізації. Фінансова децентралізація від 2014 року передбачає зміну в системі оподаткування на користь місцевих бюджетів, і як результат надання утвореним громадам більше повноважень у сфері реалізації і розвитку різноманітних програм соціально-економічної направленості. З 2015 року одним з нових видів трансфертної політики стали субвенції. Субвенція – це надання грошової допомоги громадам державою, де фінанси направлені на конкретно визначені цілі. Державна субвенція надається на розвиток інфраструктури, освіти, медицини та ін. [1]. Як бачимо, до 2014 року фінансова децентралізація носила лише законодавчо-популістичний характер, тому можна вважати, що реальна фінансова децентралізація розпочалася лише з оголошенням офіційного курсу на децентралізацію, тобто створення ефективних територіальних громад.

Фінансова децентралізація зміцнила ресурсну базу бюджету громад, тим самим вона стимулює поширення ідеї об’єднання в громади. Одним з досягнень фінансової децентралізації за 2017 рік став перехід громад на міжбюджетні відносини з державним бюджетом. Загалом загальний дохід бюджетів в 2017 році збільшився на 87% відносно даних за 2016 рік [2]. Переглядаючи дані, зрозуміло, що з кожним роком, починаючи від 2014 року, фонди місцевих бюджетів зростають як за рахунок власних ресурсів, так і за рахунок трансфертних доходів. Серед основних переваг фінансової децентралізації є те,

що на місцях залишаються фінансові ресурси, а саме 100% єдиного податку, акцизного податку, платежі за надання адміністративних послуг, податки на майно та за прибуток установ комунальної власності громад і 60 % податків фізичних осіб [3, с.4]. Згідно таких даних видно, що чітко простежується тенденція до зростання місцевих бюджетів. Самостійне розпорядження власними фінансами надало право громадам реалізовувати інфраструктурні проекти та місцеві програми, вкладати гроші на розвиток місцевої культури та освіти, розвивати медицину та робити повні або часткові ремонти доріг, будинків, надавати соціальну допомогу населенню. Отже, реформа децентралізації, яка дала реальний поштовх функціонуванню фінансовій децентралізації, на сьогодні має непогані результати. Але дана система ще потребує змін, а саме чіткого законодавчого розмежування повноважень між органами місцевої та державної влади.

Література

1. Остапчук В.О. Фінансова децентралізація в Україні: поточний стан та перспективи розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/23-2-2017/17.pdf
2. 9,3 млрд власних доходів за рік: фінансовий аналіз результатів діяльності об'єднаних громад [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://decentralization.gov.ua/news/8004
3. Міністерство регіонального розвитку будівництва та житлово-комунального господарства. Фінансова децентралізація в Україні. Перший етап успіхів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://decentralization.gov.ua/uploads/attachment/document/18/Перший_етап_усп_х_в.pdf

Ченцова Діана

студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак-ту соціології та управління

Наук.кер.: доц. каф. соціології, к.соц.н. Ратушна Т.О.

САМОПРЕЗЕНТАЦІЯ ЖІНОК-ПОЛІТИКІВ В УКРАЇНСЬКОМУ ПАРЛАМЕНТІ

Людина, як особа, що наділена свідомістю, запам'ятовує і відчуває цей світ в образах. Образи – це поєднання почуттів та сприйняття людини, які формують в неї цілісну картину, щодо певного явища, події або суб'єкту. Жодна людина не може прожити без «автоматизмів» у сприйнятті та мисленні, вони полегшують нашу взаємодію із оточуючим світом та іншими людьми, а тому, ми часто прибігаємо до них та укорінених образів, як шаблону сприйняття навколишнього середовища. Споглядаючи за явищами та подіями, що відбуваються в дійсності, людина на їх фоні формує у своїй уяві певні образи, що допомагають їй орієнтуватися при виборі або прийнятті якихось рішень.

Проблема дослідження образів і самопрезентацій жінки-політика є актуальною, оскільки Україна й досі є країною, де влада належить переважно

чоловікам, які дуже не охоче делегують її жінкам чи розподіляють її з ними. У липні 2005 року Віктором Ющенком, тепер вже екс-президентом України, був прийнятий Указ «Про вдосконалення роботи центральних і місцевих органів влади щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в українському суспільстві», пізніше Верховна Рада прийняла відповідний Закон України.

Сьогодні в нашому, ще дуже традиційному суспільстві, ведеться дискусія навколо положень прийнятого закону, обговорення ситуацій, пов'язаних із упровадженням окремих його положень у життя й, звісно, постійно ведуться дискусії на побутовому рівні щодо доцільності рівності між чоловіками та жінками [1, с. 160]. У зв'язку з цим виникає необхідність дослідити найактуальніші образи, що формують та використовують жінки-політики у своїй діяльності задля самопрезентації та створення позитивного іміджу.

Коли ж говорити про політику як виключно прерогативу сильних світу цього, то побачимо, що прагнення жінки займатися політичною діяльністю більшою чи меншою мірою було присутнє в усі часи і втілювалося в міру послаблення ґендерної дискримінації та боротьби жінок за права в тій чи іншій країні [2]. Разом з тим, уявлення про політику аж ніяк не співвідносяться з жіночим образом, тому що політика це сфера, яка потребує чіткої логіки, холодного розуму, строгості, моральної, психологічної готовності та стійкості до стресових ситуацій, що більше властиво чоловікам, аніж жінкам. Питання про те, чи повинна взагалі жінка займатися політикою – постало дуже давно. Особливістю пострадянського розвитку незалежної України стали пережитки «патріархальних» настроїв в українському соціумі, внаслідок чого перспектива управління державою жінками стала актуальна лише в останні кілька років. За двадцять років незалежності в цілому через парламент пройшли майже півтори тисячі осіб, а жінок депутатів не набралося і 100 осіб. Останні роки дали поштовх для осмислення ролі жінки в політиці та виявлення значення для сучасного суспільства жінки-політика в світлі ґендерного підходу. Саме це зумовлює концентрацію уваги на вивчення як феномена жінки в сучасній українській політиці, так і образів, що вони використовують для позиціонування себе як частини політичної сфери суспільства.

Актуальність дослідження полягає ще й в тому, що Україна серед європейських країн має один з найнижчих рівнів представництва жінок у владі. Показник не перевищував 4-8% з моменту набуття Україною незалежності. У попередніх парламентах діяли такі яскраві жінки-політики як Юлія Тимошенко, І. Богословська, Наталія Вітренко та інші, але їх було мало, та вони, окрім Тимошенко, не були лідерами громадської думки. На сьогоднішній день ми маємо найвищий за всю історію незалежності нашої країни показник представництва жінок у владі – 12%, це, звичайно, не відповідає показникам розвинених країн, де частка жінок-політиків є значно більшою, що дає підстави говорити про можливе збільшення кількості образів, які використовують у своєї діяльності жінки-політики для самопрезентації.

Проблема полягає й у тому, що на сьогодні існує брак інформації про те, які образи використовують сучасні українські жінки-політики, для яких цілей

та які образи формуються в новому парламенті серед жінок-політиків. Існує також невідповідність реальних функцій які виконують жінки в політиці та тих стереотипних образів жінки, які сформовані в ЗМІ.

Жінки-політики VIII-го скликання стали уособленням якісно нових образів самопрезентації, що не були властиві попереднім скликання, зокрема новими виявилися: «солдат», «тіньовий лідер», «владна жінка», «скандальний журналіст у політиці», «віце-спікер» та «волонтер». Поява того чи іншого образу обумовлена сучасною політично-воєнною ситуацією в нашій країні, зокрема образів «миротворець» та «волонтер».

Таким чином, можна сказати, що в новому українському парламенті ситуація змінилась – жінок стає більше, вони отримують керівні посади, використовують різні підходи до самопрезентації, урізноманітнюючи тим самим образи жінок-політиків.

Література

1. Митко А.М. Імідж жінки-політика в сучасній Україні : спроба аналізу і перспективи змін // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. К. : 2009. Вип. 17. С. 160-168.
2. Балуцька Л. М. Поступ : Жінка в українській політиці : в справах і в сукнях [Электронний ресурс] Режим доступу: http://postup.brama.com/usual.php?what=63662.

Шоломко Анастасія
студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак-ту соціології та управління
Наук.кер.: доц. каф. соціології, к.соц.н. Ратушна Т.О.

ЧУТКИ ЯК ВІРУСНА ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ СПОЖИВАЦЬКОГО ПОПИТУ

У сучасному суспільстві управління і контроль над комунікативними потоками набувають вирішального значення. Володіння засобами передачі соціально значимої інформації дозволяє впливати на свідомість і поведінку аудиторії в потрібному для комунікаторів напрямку. Однак поряд з офіційним ринком інформації існує і тіньовий, неформальний ринок, свого роду альтернатива мас-медіа. Тут істотну роль відіграють чутки, які є недостатньо перевіреними відомостями невідомого походження, що передаються в процесі міжособистісного спілкування.

Дана проблематика стосовно процесу створення і функціонування чуток досліджувалась у різних аспектах у зарубіжних авторів Н. Смелзера, Е. Розена, Г. Малецке, та у вітчизняних роботах Д. Ольшанського, Г. Почепцова, О. Потеряхіна, Л. Орбан-Лембрик.

Для того щоб розглянути особливості чуток як вірусної технології формування споживацького попиту необхідно спочатку дослідити змістовні характеристики вірусного маркетингу; проаналізувати чутки у маркетинговій сфері; і виявити особливості їх функціонування як вірусної технології у формуванні споживацького попиту.

Вірусний маркетинг – це стратегія, при якій товар, послуга або їх реклама, так впливають на людину, що вона «заражається» ідеєю поширення цього продукту і сама стає активним її рекламоносієм [1]. Сам термін «вірусний», означає автономне поширення, що є основою і сутністю цього процесу. Виходячи з цього, можна визначити, що чутки є технології вірусного маркетингу, що застосовують специфічний прийом – TTL-комунікації (Through the line) – інструмент, який використовується в реальному режимі часу, помітний, але не явний для конкурентів [2].

Здебільшого вірусний маркетинг «живе» на просторах Інтернету, де створені всі умови для його розвитку і функціонування, де зібрана багатомільйонна аудиторія, яка добровільно заражається маркетинговими вірусами. Майже кожен третій, який отримав цікаве повідомлення, пересилає його своєму знайомому. В більшості випадків ефект «сарафанного радіо» виникає спонтанно, але сучасні технології в області вірусного маркетингу дозволяють маркетологам все частіше створювати даний ефект штучно.

За версією представників DNS Virus Marketing Research, «сарафанне радіо», в тому числі і чутки, найбільш сприятливі для ринків: продуктів харчування, алкогольних напоїв, медичних послуг, індустрії краси, індустрії розваг [3]. Чутки в маркетинговій сфері використовуються в різних ситуаціях, наприклад, при виведенні нового товару на ринок, при зміні іміджу компанії, в кризових ситуаціях, при агресивному вірусному маркетингу та рекламної кампанії конкурента та ін. З точки зору реклами, чутки – додатковий прийом, що використовується як тизер, або як проміжний крок при зміні іміджу компанії або бренду.

Чутки виступають специфічним видом міжособистісної комунікації, в процесі якої сюжет, до певної міри відображає деякі реальні чи вигадані події, стає надбанням великої дифузної аудиторії. Чутки є завжди перекрученою, не цілком достовірною або цілком недостовірною, принаймні, не перевіреною інформацією [4]. Досягаючи певної міри інтенсивності вони можуть перетворитися в масові дії, наприклад панічна скупка товарів. Довіряючи недостовірній інформації, частина населення починає закуповувати взагалі не потрібні їм продукти або обирає їх в нерозумних обсягах, в результаті чого дійсно спотворюється кон'юнктура ринку.

Оскільки люди по-різному сприймають і реагують на чутки можна виділити такі категорії: «скептики» – ті, хто сумнівається в достовірності чуток; «посильні/кур'єри» – поширюють чутки; «інтерпретатори» – вони додають до чуток власні міркування; «прихильники» – ті, хто вірить їм і відстоює їх правоту; «виконавці» – готові діяти відповідно чуткам.

Іноді чутки деформуються настільки, що, повертаючись через інших провідників до вихідного відправника, повністю змінюють своє значення. Спеціальні експерименти показали залежність змісту чуток від індивідуальних особливостей і поглядів ретрансляторів [2].

Однією з найбільш характерних і дієвих технологій використання механізму чуток можна вважати метод під назвою активний «посів». Інформація досить легко поширюється усередині однієї групи (кластера), де

зосереджуються люди схожих професій, приблизно рівного доходу, мають однакові інтереси. На думку Е. Розена, для того щоб збільшити швидкість поширення розголосу про товар або послугу, обізнані в питанні поширення чуток компанії використовують «насіння» (якщо продовжувати розвивати обрану метафору) в стратегічних точках самих різних кластерів. Дана технологія починає стимулювати дискусії одночасно в багатьох мережах. Замість того щоб чекати природного перенесення інформації від одного кластера в іншій, перехоплюється ініціатива і гарантується, що це перенесення відбудеться. Як приклад тут можна навести техніки штучного ажіотажу, «підсадної качки», «листів щастя» і т. д.[5].

Таким чином, керування чутками можна здійснювати розуміючи особливості цільових груп та мережевих комунікацій, використовуючи «метод снігового кому». Запускаючи вірус-ідею про певну продукцію у маркетинговій сфері, можна суттєво підвищити рівень формування споживацького попиту.

Література

1. Ляпоров В. Хождение в народ, или Слухо-маркетинг/ В. Ляпоров [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.advertology.ru/article13004.htm.
2. Ульяновский А. В. Маркетинговые коммуникации: 28 инструментов миллениума. М. : Эксмо, 2008. 356 с.
3. Сыщикова А.В. Реклама «из уст в уста» : как заставить клиента говорить. Sales Business, 2005. № 12. С. 20-31.
4. Ольшанский Д. В. Психология масс. – СПб : Питер, 2001. 368 с.
5. Розен Э. Анатомия слухов: маркетинговые приемы; пер. с англ. – СПб. : Питер, 2006. 305 с.

Штефан Анна
студент 4 курсу фак-ту соціології та управління
Наук. кер.: к.філос.н., доцент Маловічко О. В.

ДИТИНА З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ ЯК КЛІЄНТ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

На сьогоднішній час у більшій частині країн Європи та США набула неабиякого розвитку інклюзивна система навчання, яка робить школу доступною для будь-якої дитини, незалежно від її потреб. Посилена увага до інклюзивної освіти відображає ріст чисельності дітей потребуючих спеціального навчання. Така система потрібна і в Україні, адже кількість дітей з особливими потребами сягнула вже 1 млн. Стає зрозуміло, що поява та зростання кількості дітей з особливими потребами, створює розвиток нових форм соціальної допомоги та технологій соціальної роботи. Проблеми дітей з особливими потребами розглядали Е. Дюркгейм, Т. Парсонс, Р. Спенсер, Р. Андрєєва, Л. Виготський, Е. Еріксон, Ф. Гиддінгс, І. Кон, А. Мудрик, Ж. Піаже, Г. Тард. Серед науковців, що досліджували соціальний супровід

дітей з особливими потребами не існує єдиного універсального підходу до цієї проблеми.

Державна соціальна політика по відношенню до дітей з особливими потребами, їх супроводу та допомоги їхнім сім'ям, реалізується соціальними службами. Проблеми клієнтів соціальної роботи слід розглядати комплексно – для вирішення одного питання слід брати до уваги низку інших, щоб не завдати шкоди клієнтові. Соціальний працівник, який взаємодіє з сім'єю дитини з порушенням розвитку, має бути готовим до величезної кількості ролей, наприклад, в ролі тренера навичок допомагає дітям набути й закріпити практичні та соціальні навички, необхідні для щоденного життя, роль вчителя, та посередницькі ролі. В центрі нашої уваги в даній роботі є дослідження проблеми дітей з особливими потребами, що потребують корекційного навчання.

Проблема полягає в тому, що в Україні не вистачає професійних кадрів, які працюють з дітьми, важка доступність освіти для сімей, що мають дітей з особливими потребами, застарілі методики і методи роботи фахівців. Під час навчально-виховного процесу з дітьми з порушеннями психічного розвитку використовуються спеціальні методи та прийоми, серед основних можна виділити дискусії, ілюстрації, рольові ігри, вправи, створення певних ситуацій, заохочення, арт-терапія та музикотерапія. Вибір форм та методів навчання залежить від типу розладу, індивідуальних особливостей дитини. Але такі діти мають право на доступну якісну освіту, отримувати яку вони можуть в загальноосвітніх школах шляхом включення в освітнє середовище умовно здорових дітей, це можливо завдяки інклюзивній системі навчання. Діяльність соціального працівника по відношенню до дітей з особливими потребами не є вузькоспеціалізованою. Вони раніше потрапляють в поле зору соціальних працівників. Потреба в допомозі в даних випадках є безсумнівною. Проте в певної категорії дітей порушення розвитку не є очевидними або не можуть бути виявленими в ранньому віці. Відповідно, професійна соціальна допомога таким дітям та їхнім сім'ям має певні складнощі.

Окреслимо основні завдання соціального працівника в роботі з дитиною з психічними порушеннями: діагностичні, консультаційні, реабілітаційні, виховувати правильне ставлення у членів родини до дитини з особливими потребами як повноцінної людини; формувати в навчальному закладі здорову суспільну думку про дітей з особливими потребами та їхні сім'ї; розвивати творчі здібності дитини; сприяти особистісному розвитку шляхом залучення до психологічних тренінгів, психокорекційних ігор тощо; організовувати культурно-дозвільну діяльність; здійснювати профорієнтаційну роботу; надавати рекомендації та пропозиції щодо поліпшення матеріального, соціального та психологічного благополуччя дитини; координувати роботу з соціальними інститутами, органами влади щодо опіки дитини.

У висновок хочемо сказати, потрібно змінювати суспільну думку про дітей з особливими можливостями; дитина з особливими потребами потребує корекційного навчання, яке включено до інклюзивної системи, якщо надати правильний старт, то дитина повністю розкриється та буде суспільно-

корисною, однак через брак професіоналів дитина повністю не адаптована до життя у сучасному світі.

Література

1. Ляшенко В. Формування життєвої компетентності дітей-інвалідів у центрах ранньої соціальної реабілітації: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05 /Луганський педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка. – Луганськ, 2005. – 20 с.
2. Холостова Е. Социальная работа: Учебное пособие / Е. И. Холостова. – М. : Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2004. – 692 с.
3. Ярмощук, І. Інклюзивне навчання в системі освіти: [особливості роботи зі студентами з особливими психофізичними проблемами] / І. Ярмощук // Шлях освіти. - 2009. - №2. - С. 24-28.

Яблуновська Лілія
аспірант факультету соціології та управління
наук.кер.: д.філос.н., проф. Бутченко Т.І.

МІЖГАЛУЗЕВИЙ СИНТЕЗ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ НАУКОВИХ ЗАСАД СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ-АУТИСТАМИ

Актуальність статті. На сьогоднішній день у нашому суспільстві дедалі більше загострюється проблема дитячого аутизму. За останні 10 років кількість родин на Україні, що мають дітей із аутичним спектром порушень збільшилась на 27%. За оцінками українських вчених, на 150 дітей діагностується 1 дитина з аутизмом [2]. У зв'язку з цим актуалізується проведення відповідної соціальної роботи, а відтак, формується потреба у розробці її належного наукового підгрунтя.

У відповідь на цей виклик вже ведеться дуже активна дослідницька праця з позицій різних галузей наукового знання, насамперед, медико-психіатричного, психолого-педагогічного та, зрештою, сукупності підходів до відносяться до соціальної роботи як особливої науки. Виникає необхідність у пошуку шляхів синтезу зазначених напрацювань. Цієї проблемою, так чи інакше, вже займаються провідні вітчизняні вчені. Відзначимо роботи Я. Т. Багрій, І. А. Марценковського, К. О. Островської, Д. І. Шульженко та ін. Однак до сьогодні бракує цілісної інтеграції відповідних наукових знань із позицій історико-генетичного методу, використання якого дає можливість виявити історико-логічну єдність основних наукових засад професійної соціальної підтримки дітей-аутистів.

Метою цієї статті є виявлення та аналіз основних історичних етапів синтезу науково-теоретичного підґрунтя соціальної роботи з дітьми-аутистами як цілісної міждисциплінарної сукупності наукових знань, ідей і підходів.

Окремі елементи осмислення проблеми аутизму та способів підтримки людей з проявами аутизму можна зустріти вже у стародавніх легендах, міфах (наприклад, у казках про дітей, які перетворювалися на ельфів). Перші спроби цілісного систематичного дослідження цієї проблеми з'являються у XVIII ст.

Вони мали переважно медико-психіатричне спрямування. Цей підхід мав найбільш яскравий прояв у працях французьких дослідників П.-Ж. Бонатера, Ф. Пінеля та Ж. М. Ітара, присвячених випадку хлопчика Віктора, відомого як «дикун з Аверона» [1]. Великий прорив в рамках цього підходу було зроблено Е. Блейлером у 1911 році, який визначив «аутизм» як особливу форму втрати контакту з реальністю, виокремивши його з поняття «шизофренія». Це стало поворотним моментом в історії дослідження дитячого аутизму

Головні результати цього етапу – визначення поняття аутизму; закладено засади для подальшого дослідження аутизму з метою його розрізнення від псевдоаутизму.

Із часом відбувався перехід від медико-психіатричних досліджень до психолого-педагогічного осмислення дитячого аутизму. Такий поворот почав відбуватися вже у працях самих вчених-психіатрів. Насамперед, йдеться про дослідження американського дитячого психіатра Лео Каннера та психолога Бруно Беттельхейма. Також варто відзначити праці таких вітчизняних дослідників як В. М. Синьов, К. О. Островська, Д. І. Шульженко, Г. М. Хворова та ін., присвячених пошуку шляхів і форм корекції інтелектуального розвитку дітей-аутистів, формування у них соціальних, комунікативних навичок і вмінь. Основними досягненнями психолого-педагогічного етапу дослідження науково-теоретичного підґрунтя соціальної роботи з дітьми-аутистами є: пояснення природи аутизму як захисного механізму, що виникає у свідомості за певних умов; створення та апробація методик розвитку соціалізуючих навичок та моторики, корекції поведінки та розвиток мовлення у дітей-аутистів; обґрунтування необхідності роботи з найближчим соціальним оточенням.

Нині спостерігаємо зародження третього етапу, пов’язаного зі становленням соціальної роботи як окремої науки. В її рамках актуалізуються комплексні міждисциплінарні дослідження закономірностей формування сприятливого для дітей-аутистів соціального середовища на мікро-, мезо- та макрорівнях. З огляду на відповідні результати психолого-педагогічних досліджень найбільш розробленим сьогодні є мікрорівень – рівень особистості дитини-аутиста та його сім’ї. Аналіз наступних двох рівнів – на порядку денному дослідницької праці з формування сучасного науково-теоретичного підґрунтя соціальної роботи з дітьми-аутистами.

Висновки. Підсумовуючи викладене, зазначимо, що мета нашого дослідження було досягнута. Нами було проаналізовано три основних історичних етапи синтезу науково-теоретичного підґрунтя соціальної роботи з дітьми-аутистами: медико-психіатричний, психолого-педагогічний та етап оформлення соціальної роботи як окремої науки. В рамках кожного етапу було досягнуто великих успіхів в дослідженні дитячого аутизму.

Література

1. Скрипник Т. В. Феноменологія аутизму: Монографія. – К.: Видавництво “Фенікс”, 2010. – 320 с.
2. Школа для дітей з аутизмом. – Режим доступу:: http://gurt.org.ua/articles/16519

СЕКЦІЯ«ФІЛОСОФІЯ ТА РЕЛІГІЯ»

Баклицька Марія
студент 3 курсу фак-ту іноземної філології ЗНУ
Наук. кер.: к. філос. н., доц. Ель Гуессаб Карім

МОВА ЯК ПРЕДМЕТ ФІЛОСОФСЬКОЇ РЕФЛЕКСІЇ

Людина здавна замислювалась про сутність такого невід'ємного явища нашого життя, як мова. Хоча «мовна революція», або так званий «лінгвістичний поворот» узаконює філософію мови, як напрямок наукового пізнання лише в XX столітті, філософія мови була започаткована ще в працях таких античних авторів як Аристотель та Платон. Пізніше вона розвивалась в книгах середньовічних дослідників, зокрема, Фоми Аквінського, логіко-математичних розробках Джорджа Буля і Джона Мілля. Основні проблеми і поняття сучасної філософії мови були сформульовані в працях Готлоба Фреге, Джорджа Мура і Бертрана Расселла, а також — в курсі загальної лінгвістики Фердинанда де Соссюра. В західній філософії лінгвістичний поворот набував різних форм концептуалізації: «поворот від філософії свідомості до філософії мови», «поворот від ідей до значень», «поворот від гносеологічного до мовного аналізу» [4, с. 5]. Ф. Бацевич справедливо звертає увагу на те, що «історія філософії мови існує у вигляді розрізнених, а часто несумісних один з одним роздумів з цього приводу» [1, с. 7]. Тому треба зазначити, що статус філософії мови і на сьогодні не є до кінця визначеним.

Взагалі проблема мови в науці є вагомим чинником, не тільки «лінгвістичного повороту», але і його філософської передісторії. У XVIII поширюється порівняльно-історичний напрям. Основними принципами цього напряму були наявність у кожній мові своїх особливостей, що виокремлюють її з поміж інших мов, історична зміна як найважливіша особливість мови та можливість реконструювати схему попередньої загальної мови за допомогою головних елементів мови. В XIX столітті акценти дослідження змістилися на суспільні функції мов. У працях І. Бодуена де Куртене, В. Гумбольдта, А. Мейо та інших мовознавців наголошувалося, що в мовленнєвій діяльності є дві сторони – індивідуальна та соціальна – причому, одну не можна зрозуміти без іншої [3, с. 135].

Багато напрямків сучасної філософії визнають мову першорядною проблемою своїх досліджень. Наприклад, Мартін Гайдеґер – німецький філософ зазначає, що «у мисленні буття приходить до мови. Мова – це оселя буття» [2, с. 3]. Це поетичне визначення говорить про те, що мова – не є формою культури, а навпаки одночасно і середовищем нашого існування і способом дізнатися як ми опинились в цьому середовищі. Засновник філософської герменевтики (науки тлумачення та пояснення), Ганс-Георг Гадамер розуміє мову як особливу реальність або «універсальне середовище» у якій здійснюється й «розуміння» людьми світу й один одного, і їхнє «дійсне буття». Представник аналітичної філософії Л. Вітгенштейн суттєво змінив теорію мови. Він показав, що слова мають значенням лише в тій мірі, в якій виявляються складовою частиною діяльності людини. Інакше кажучи він доводив те, що в мові знаходяться невичерпні ресурси людської свідомості й практики. Однак численні емпіричні дані свідчать про тотальну присутність і

водночас суперечливість слововжитку філософії мови і її смислових параметрів. Об'єктивно й закономірно ця обставина утворює теоретимко-праксеологічну проблему, яка потребує рефлексійних зусиль, розв'язання засобами насамперед філософії. [5, с. 114]

Отже, дослідники не одне тисячоліття замислювались про сутність, причинно-наслідкові зв'язки, функції і зумовленість мови різними факторами. Філософія мови сьогодні сконцентрована на двох основних течіях – критики мови як інструменту людського спілкування та мислення, і також інструментальних можливостей конкретної мови в різні періоди її розвитку.

Література

1. Бацевич Ф. С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. К. : ВЦ «Академія», 2011. 240 с.
2. Гайдеґґер М. Дорогою до мови / пер. з нім. В.Кам'янця. Львів: Літопис, 2007. 12 с.
3. Лакан Ж. Инстанция буквы в бессознательном. Современная литературная теория: Антология. М. : Флинта : Наука, 2004. 134–155 с.
4. Пряженцева К. В. Лінгвістичний поворот в філософії та його вплив на філософію науки: дис. … канд. філос. наук: 09.00.09 / Ін-т філос. ім. Г.С.Сковороди НАН України. К., 2000. 16 с.
5. Серл Дж. Р. Философия языка. М. : Едиториал УРСС, 2010. 208 с.

Бєлякова Катерина
аспірант кафедри філософії
фак.-ту соціології та управління
Наук. кер.: к. філос. н., доц. Ель Гуессаб К.

КУЛЬТУРА ТА СОЦІАЛЬНІСТЬ В ЛЮДИНІ

Наразі знання про атрибутивні ознаки людини носять дещо фрагментарний характер, тоді як завдання вчених полягає в тому, щоб за допомогою концептів розгорнути зміст кожного поняття, що утворюють суперконцепт «людина» (соціальність, культура, гомінізація, антропізація, соціалізація, інкультурація). Обмежене розуміння або нерозуміння цих процесів зовсім призводить до помилкових уявлень про людину і про те, якою їй належить бути. Дослідженням концептів «людина», «культура», «соціальність» займались такі вчені, як П.А. Сорокін [3], М.С. Каган [1], В.І. Манжура [2], Ю.М.Рєзнік [4] і т.д. Людина з'являється на світ особиною свого виду (етап гомінізації), але представником роду їй ще належить стати в процесі антропізації. Антропізація відбувається в процесі соціалізації та інкультурації і включає в себе індивідуацію, індивідуалізацію і персоналізацію.

Початковим етапом антропізації є процес індивідуації, тобто становлення людини родовим індивідом. Індивід є носієм мінімального неподільного далі об'єму культурних компетенцій необхідних для того, щоб зайняти місце в системі сумісно розподіленої діяльності. Між людьми відбувається комунікація, яка представляє собою налагоджений обмін результатами цієї діяльності. На даному етапі людина або залишається індивідом, або піднімається до рівня індивідуальності, стаючи віртуозом, кращим фахівцем у

своїй галузі діяльності, але все ж не створюючи нічого нового, а користуючись культурними цінностями, виробленими до неї. Однак, трансформація в родового представника вже здійснилася, і людина є не тільки біологічним, а й родовим індивідом. Індивід може розвинути в собі індивідуальність за умови збігу того, що можна назвати покликанням із реалізованим життєвим вибором. Тоді індивідуація супроводжується індивідуалізацію.

Соціалізація і інкультурація є процесами в певному сенсі тотожними, невіддільними і неможливими один без одного, тому що людина, соціальність і культура являють собою антропосоціокультурну тотальність [2]. Індивідуальність, яка не лише відтворює раніше вироблені знання, а починає створювати їх, вже є особистістю, тобто творцем культури. Важливо відзначити, що кожна особистість є індивідуальністю, але не кожна індивідуальність є особистістю. Стародавню людину, яка винайшла колесо можна цілком назвати особистістю, тому що вона вийшла за рамки повторення вже створеного, і його культурним здобутком користуються і відтворюють дотепер всі наступні генерації. Надбання культури, як і сама культура, фрагментується і розподіляється між людьми, але цей процес є водночас розподілом людей між різними локусами системи сумісно розподіленої діяльності, тобто процесом соціалізації. Отже кожна людина, як родовий індивід, індивідуальність або особистість, є єдністю соціального і культурного, тобто соціокультурною істотою.

Література

1. Каган М. С. Философия культуры. URL: http://www.studfiles.ru/preview/1770715/ (дата звернення 02.03.2018)
2. Манжура В. И. Антропосоциокультурная тотальность (АСК) – поверхность и глубина. Грані: Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах. 2006. Вип. № 3. 62-68 с.
3. Сорокин П. А. Социальная и культурная динамика / пер. с англ., вст. статья и комментарии В. В. Сапова. М. : Астрель, 2006. 1176 с.
4. Резник Ю. М. Социальная антропология как научная дисциплина. URL: file://D:/011.REZNIK.pdf (дата звернення 05.03.2018)

Бистрова Анастасія
студент 3 курсу фак.-ту журналістики ЗНУ
Наук. кер.: к. філософських н. доц. Ель Гуессаб Карім

ДВОСТОРОННІЙ ВПЛИВ РЕКЛАМИ НА ЛЮДИНУ ТА ЛЮДИНИ НА РЕКЛАМУ

Реклама є невід’ємною частиною сьогоднішнього медіа простору. Комунікативні, а часто й сугестивні можливості реклами є необмеженими. Реклама є тим інструментом маркетингу, який не тільки продає товар, а ще й впливає на моральні та поведінкові засади суспільства. Для наочності цієї тези наведемо приклад. Реклама цигарок «ковбой Marlboro» (1953 р., агентство Leo Burnett) [1].

У ці роки чоловіки палили цигарки виключно без фільтру, фільтр був присутній тільки у цигарках для жінок, але у 1953 році медики офіційно заявили, що куріння призводить до раку легень, тому цигарки з фільтром були ніби то безпечнішими, проте жодна фірма не наважувалася випускати цигарки з фільтром позиціонуючи їх як чоловічі [1].

Після невдалої спроби вивести на ринок жіночі цигарки «Marlboro», Філіп Моріс, власник марки Marlboro, вирішив змінити свою цільову аудиторію. Але для того, щоб вивести чоловічі цигарки з фільтром на ринок та закріпитися там, необхідно було розробити геніальну рекламну кампанію. Для цього Філіп Моріс запросив кращого на той час спеціаліста з реклами у Америці Лео Бернетта.

Підсумком цієї співпраці стала рекламна кампанія «Ковбой Мальборо», яка «вбила» усе жіноче у цигарках з фільтром, адже тепер їх рекламували сильні, брутальні ковбої, які символізували американський дух свободи. Окрім того, що завдяки цій рекламній кампанії продажі цигарок «Marlboro» всього за один рік виросли настільки, що стали займати четверту позицію в рейтингу продажів всіх тютюнових виробів, нова пачка Malrboro стала ще й пакувальною сенсацією – саме ця марка сигарет стала випускатися в упаковці «Flip-top» – пеналі з твердого картону з відкидною кришкою. Така упаковка мала як суто практичну (сигарети не м'ялися), так і колосальну маркетингову значущість – тепер курцеві необхідно було продемонструвати оточуючим пачку кожен раз, коли він збирався закурити, адже відкривати «flip-top» в кишені було незручно.

Таким чином, ми бачимо, як правильно побудована рекламна кампанія зруйнувала стереотипи щодо цигарок з фільтром та вплинула на поведінку суспільства в цілому. Цей приклад не є поодиноким в історії реклами, проте він яскраво демонструє вплив реклами на людину, та чи може так же сильно вплинути людина, а точніше суспільство на рекламу, рекламні тенденції? [2].

Звичайно, адже кожне покоління суспільства вносить свої особливості у загальний культурний фонд. Реклама повинна бути близькою і зрозумілою своїй цільовій аудиторії, відповідати новомодним течіям та тенденціям суспільства. Тобто, суспільство задає тренд, а креатори, які створюють рекламу, на нього реагують, роблячи явний акцент на ньому. Наприклад, зараз у світі існує тренд на нетрадиційну медицину, тому з'являється відповідна реклама. Наприклад, Colgate Мудрість Сходу, де акцент робиться на рецептурі зубної пасти, яка нібито, походить з Давнього Сходу. Або реклама лікарського засобу «Бронховеда», який зроблений за рецептами аюрведи [3].

Також, на кількість реклами і її зміст впливає політична ситуація в країні. Для прикладу, можна взяти рекламу часів СРСР та сьогодення. Через Холодну війну між СРСР та США, у СРСР імпорт був не розвинутий, товари були, у своїй більшості, державного виробництва, тому реклама була відповідна. Далі, ближче до 90-х років, Залізна завіса рухнула, у СРСР почали завозити імпорт [4]. У ці часи з'явилися іноземні зразки реклами. Також, у цей період почали з'являтися кооперативи – перші приватні підприємства. Це також вплинуло на вигляд реклами [5]. Однозначно не можна сказати, що вливає більше Реклама на Людину чи Людина на Рекламу. Адже, по суті, реклама існує для

суспільства, а суспільство і сучасний інформаційний простір вже неможливо уявити без реклами. Трансформація суспільства, його менталітету, смаків трансформує вигляд реклами.

Література

1. Создание бренда. URL: http://www.logomaster.com.ua/index.php?p=4247
2. Реклама. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki
3. Психологічний вплив реклами на споживача. URL:https://studfiles.net/preview/5456630/page:4/РадянськарекламаURL:http://stud.com.ua/63411/marketing/radyanska_reklama
4. Сучасна реклама. URL: https://bdzhola.com/news/suchasna-reklama

Білокопитова Ніна
здобувач кафедри філософії
фак.-ту соціології та управління
Наук. керівн.: к.філос.н., доцент Ель Гуессаб К.

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ АДАПТАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ МІГРАНТІВ У ТУРЕЧЧИНІ

Сучасний стан української соціально-економічної сфери, в умовах нестабільності, як наслідок соціально-правових змін, стає здебільш причиною такого явища, як міграційний процес. Існують різні за характером міграції соціальних мас: трудова, шлюбна, студентська, наукова, туристична та за терміном: довгострокові, короткочасні, термінові та інші. Предметом дослідження є проблематика соціально-культурної адаптації українських мігрантів в Туреччині. Зміни у правовій базі пів року тому посилили міграційний потік. 17 травня 2017 року, Кабінет міністрів схвалив постанову, яка дозволяє громадянам України і Туреччини здійснювати взаємні поїздки по ID-картками. Відповідно до угоди, громадяни України можуть в'їжджати, виїжджати, прямувати транзитом та перебувати на території Туреччини без віз на підставі дійсних проїзних документів (ID-карт), за умови, що термін перебування не перевищує 90 днів протягом 180 днів. Такі ж права мають громадяни Туреччини в Україні [1].

Цей сприятливий факт несе у собі деякі цікаві моменти. Якщо український мігрант має перебувати на території Туреччини більш ніж 90 безвізових днів, то потрібно оформити посвідку на тимчасове проживання (Oturma izin) в Генеральному управлінні з імміграційних питань (GÖC İDARESİ) [2]. Така посвідка видається у разі якщо ви маєте контракт з оренди житла або за шлюбом.

Роздивимось за умов оренди житла. Спочатку заповнюється анкета на сайті, тобто заявка. Отримуєте термін подання документів и починаєте збирання пакету документів. Згідно з чинним законодавством, до пакету документів обов'язково входять: заявка, медична страховка на термін посвідки, контракт оренди житла завірений у нотаріуса, банківський рахунок з наявністю 6000 у.о. (якщо термін перебування 1 рік, якщо 2 роки – 12 000 у.о.), 4

фотокартки, копія паспорту, довідка з суду, яка свідчить, що вас не розшукує інтерпол. Звернувшись вперше за Oturma izin можна отримати її на термін 1 рік, продовжити можна на 2 або 3 роки. Після подання документів, отримати пластикову картку тимчасового перебування можливо поштою, за вказаною адресою у контракті оренди.

Наступний момент соціально - культурної адаптації українських мігрантів – це працевлаштування. Без наявності робочої візи Çalışma izin працювати не тільки заборонено, але й небезпечно. Робоча віза видається роботодавцем тільки за наявністю первинної або вторинної посвідки тимчасового перебування. Якщо при перевірці виявлено нелегальних іноземних працівників, то для роботодавця це великий штраф, а для іноземного працівника депортація на 5 років. Навіть якщо вирішеними будуть візові питання та працевлаштування завжди залишаться відкритими питання володіння мовою, інтеграція у соціальному, культурному та побутовому середовищі. Навіть наявність того факту, що українська мова має приблизно 4000 тюркських лексем, та навіть якщо пройдено навчання на мовних курсах Томера не має гарантії, що на рику праці роботодавець зацікавиться саме українськими трудовими мігрантами. Велику конкуренцію на ринку праці складають мігранти з тюркських країн: Туркменістану, Узбекистану, Азербайджану, Киргизстану; з арабських країн: Сирії, Іраку, Алжиру, Єгипту та інших. Бо мігранти саме з цих країн мають схожу мову, культурні та релігійні звичаї. Інтеграція не є процесом одностороннім, в цьому процесі приймають участь як мігранти так приймаюча сторона, взаємовідносини у площині людина – суспільство завжди розвивається за умов колективної участі. Мова, історія, культура та їх інститути є неодмінною умовою інтеграції [3].

Працевлаштування іммігрантів є основним чинником їх участі в суспільному житті. На державному та приватному рівні механізм з регулювання міграційних питань повинен працювати як злагоджений механізм без дискримінації та з вільним доступом до інституцій країни. Налагодження відносин між мігрантами та громадянами країни є найважливішим механізмом інтеграції [4].

Література

1. Офіційний сайт телевізійної служби новин України. URL: https://ru.tsn.ua/ukrayina/turciya-oficialno-razreshila-ukraincam-peresekat-granicu-po-id-kartam-863162.html (дата звернення 9.03.2018).
2. Офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ Генеральне управління з імміграційних питань Республіки Туреччини. URL: www.goc.gov.tr (дата звернення 9.03.2018).
3. EU, Common Agenda for Integration Framework for the Integration of Third-Country Nationals in the European Union, COM 2005, s.4-10
4. B. Verdiyev, Doç. Dr. Osman ÖZKUL ISTANBUL'DA EĞITIM GÖREN AZERBAYCAN UYRUKLU ÖĞRENCILERIN SOSYO-KÜLTÜREL UYUM SORUNLARI Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Science, Yıl: 5, Sayı: 20, Şubat 2018, s. 443-457. URL: http://www.sobider.com/Makaleler/ (дата звернення 9.03.2018).

Вапірова Анастасія
студент 3 курсу ФІФ
Наук. кер.: к.філос. н., доц. Ель Гуессаб Карім

ПРОБЛЕМИ МОВИ І ЗНАННЯ У ФІЛОСОФІЇ XXI СТОЛІТТЯ

Поняття «мова» та «знання» стали центром філософської думки починаючи з XX століття. Такі провідні філософські течії XX ст., як аналітична філософія та неопозитивізм, визначали предметом свого дослідження мову та прагнули вилучити метафізику з наукового знання. Виокремлення філософії мови із загального кола філософських проблем пов'язують насамперед із дослідженням мовних систем в їх історичному ракурсі як самостійну галузь знання, котра істотно відрізняється від предметів дослідження інших наук [3, с. 137]. Але не дивлячись на численні дослідження поняття мови, ми погоджуємося з думкою Л. П. Погасій, яка стверджує, що численні емпіричні дані свідчать не лише про тотальну присутність, а й водночас про змістовну невиразність, невизначеність і суперечливість практики слововжитку філософії мови і смислових параметрів цього термінологічного конструкту, що утворює такі філософські проблеми як визнання мови філософьською рефлексією, аналіз її особливостей та закономірностей [3, с. 137].

У XXI столітті філософія мови втратила предметну цілісність, тобто розділилася на численні когнітивні дослідження різної проблематики. Як результат, проблема сутності мови відійшла на периферію філософського знання [5, с. 120-121]. Є. Коротенко наводить два головних підходи сучасної філософії до проблеми мови [2, с. 107]:

1. Мова розглядається як важливий аспект людського буття. Цей підхід підтримує Р. Рорті, який розглядає мову не як засіб формування картини реальності, а як частину поведінки людського буття [4, с. 273].

2. «Назад до структуалізму». Це твердження виголосив Д. Девідсон, розуміючи дискурс-аналіз як метод істини у метафізиці [6, с. 201].

Поряд з поняттям «мова» в межах філософії також розгладається поняття «знання». Таким чином, представники згаданого вище неопозитивізму вважали своєю ціллю не тільки зробити логічний аналіз мови основним предметом філософії, а й провести критичний аналіз філософського та наукового знання. Філософія XXI століття стверджує, що все наукове знання є узагальненням і ущільненням «чуттєво-даного». А звертаючись до наукових праць Р. Карнапа, можемо побачити, що сучасна філософія визнає основою знання абсолютно протокольні речення, тобто такі, які виражають чуттєві переживання суб'єкта. Речення, які не є такими, не мають смислу і мають бути зведені до протокольних [1, с. 157].

Таким чином, ми можемо побачити що в рамках однієї з головних сучасних філософських течій – неопозитивізму (який переходить у форму постпозитивізму) проблеми мови і знання тісно взаємопов'язані. Мова науки визнається способом вираження знання, а також діяльністю для аналізу цього знання та можливостей його вираження у мові. Тим не менш, численні дослідження проблем мови і знання у філософії XXI століття, лише

відкривають нові аспекти цих проблем і ставлять нові запитання, залишаючи цю наукову лакуну не достатньо дослідженою.

Література

1. Карнап Р. Філософські підстави фізики. М. : Прогрес, 1971. 392 с.
2. Коротенко Є. Основні парадигми дослідження мови та обґрунтування причин їх зміни. HUMANITIES &. SOCIAL SCIENCES. Львів : «Львівська політехніка», 2009. 106–108 с.
3. Погасій Л.П. Мова як предмет філософської рефлексії: особливості й закономірності. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2017, Вип. № 69. 136-140 с.
4. Рорти Р. Философия и зеркало природы. Новосибирск : Изд-во Новосиб. ун-та, 1997. 320 с.
5. Якобсон Р. В поисках сущности язика. Семиотика: Антология. М. : Академический проект, 2001. 111–128 с.
6. Davidson D. The Method of Truth in Methaphysics. Inquiries into Truth and Interpretation. Oxford : Oxford University Press, 1985. P. 199–214.

Велієв Парвіз Тейюб Оглу,
аспірант кафедри філософії
факультету соціології та управління
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Ель Гуессаб Карім

ЗАХІД І СХІД У СВІТОВІЙ КУЛЬТУРНІЙ ТРАДИЦІЇ

В рамках світової історії ісламська цивілізація стала однією з найграндіозніших досягнень людства. Потужна сила, рухома однієї лише вірою, духовна революція, що потрясла народи трьох континентів, привела до створення імперії. Для Заходу, велика частина історії Ісламу, була прихована під маскою страху і нерозуміння, але все ж для представників Західної цивілізації, історія Ісламу таїла багато дивного, адже саме мусульмани відродили і доповнили древню мудрість греків, в той час європейці жили в епоху, названу «темними століттями» [1, с. 36]. Саме мусульмани багато в чому передбачили епоху Відродження, за 600 років до народження Леонардо да Вінчі, починаючи від лікування хворих, закінчуючи цифрами, використовуваними для рахунку. Вся світова культура випробувала на собі вплив Ісламської цивілізації. І все це почалося завдяки величному послання, яке змінило світ назавжди, послано воно було простій людині на ім’я Моххамеда.

З приходом ісламу настав новий порядок, новий спосіб життя і цей спосіб життя був прекрасний, оскільки всі були рівні: чорні, білі, чоловіки, жінки, діти. У ньому містився універсальний заклик, і ця одна з причин того, чому Іслам поширювався так стрімко. Центром наукового розвитку світу стала столиця Ісламського Халіфату –місто Багдад. Вчені, філософи і дослідники, що з’їжджалися сюди з усього світу, збиралися разом у найвідомішому будинку мудрості, оснащеним обсерваторією і бібліотекою, яка зберігала понад чотири мільйони томів [2, с. 61]. Вчені займалися тут наукою і дослідженнями, прагнучі розгадати таємниці Божественного творіння Всесвіту. Знання, які були

послані в Корані, дозволили мусульманам досягти найбільшого наукового прогресу. Божественна мудрість заповідей Корану веліла мусульманам використовувати і вивчати досвід, накопичений іншими цивілізаціями, без будь-яких упереджень. Європа не мала для себе жодного університету або культурного центру, який можна б було показати в ті століття, тоді як на Землі Ісламу їх, укомплектованих експертами і фахівцями у всіх областях знання, була велика кількість. Роботи та наукові праці мусульман були сповнені незліченними дослідженнями, дослідами, експериментами і спостереженнями.

Вчені-мусульмани зраджували велике значення астрономічних досліджень, треба визнати, що сучасна астрономія народилася з основ закладених саме вченими тих часів. Алгебра і тригонометрія так само були засновані мусульманськими математиками, араби стали засновниками повсякденному арифметики, познайомили Європу з алгоритмом, десятковою системою обчислення, ввели в науковий обіг категорію абсолютного нуля [3, с. 6]. Отже, сьогодні по багатьох різних причин велика обсерваторія середньовічного ісламського світу похована під руїнами. Для справедливості треба сказати, що більшість великих наукових відкритій в перебігу останніх 4х століть були зроблені на заході, але це не означає що наука повністю зійшла нанівець в ісламському світі. Зараз в 21 столітті є багато прикладів того що проводяться передові наукові дослідження.

Таким чином, культурне відродження є оборонним явищем; воно таке ж старе, як і вторгнення західної цивілізації в мусульманський світ. Це може бути природною реакцією, коли слабка культура стикається з гегемонією набагато більш просунутою. Проте, араби і мусульмани не можуть більше ігнорувати сучасність, якщо вони хочуть, уникнути маргіналізації.

Література

1. Мельянцев В.А. Економічний розвиток арабо-ісламського світу. *Схід*. 2016. Вип. № 3. 98 с.
2. Practical steps and possible concequences of establishing an Islamic common market // J. of eco-nomic cooperation among Islamic countries. Ancara, 2016. Vol. 24. № 1. P.115.
3. Muhammad Mumtaz Ali. An exploration into Western and Islamic concepts of development and civilization. Few observations. Karachi, 2015. Vol. XXV. № 3. P. 7–13.

Велієв Фариз Тейюб Оглу,
аспірант кафедри філософії
факультету соціології та управління ЗНУ
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Ель Гуессаб Карім

ІСТОРІЯ АЗЕРБАЙДЖАНУ: МІФИ І РЕАЛЬНІСТЬ

Будь-яка держава складається з безлічі історико-географічних областей, кожна з яких має свою назву і часто в минулому було самостійним державним утворенням з окремим найменуванням. Азербайджан – країна стародавнього зрошуваного землеробства, яке у багато подібно землеробства Середньої Азії.

У зв’язку з включенням Азербайджану в загальноросійські економічні зв’язки, тут збільшилися і посадки високотоварних культур: шовковиці, листя якого служать кормом для шовкопряда, винних сортів винограду, тютюну. Важливою складовою частиною азербайджанського землеробства були садівництво, городництво і баштанництво [1, с. 48].

Азербайджанці з глибокої давнини використовували різні способи зрошення. З річок і струмків воду на поля відводили за допомогою системи загат і каналів – «архів», споруджували підземні галереї для збору ґрунтових вод – «кягрізи», копали колодязі і водозбірні ставки [2, с. 127]. Для підйому і перекачування води використовували різні найпростіші механічні пристосування, які приводилися в дію силою людей або тварин. Обробка землі, в залежності від рельєфу, ґрунту і вологості поля, проводилася архаїчної сохою – «хиш» або важким дерев’яним плугом – «кара кота». Насіння латали бороною – «мала», плетеними з гілок. Орали на биках. Польові роботи виконували, як правило, чоловіки. Жінки брали участь тільки в молотити. У азербайджанців, як і у інших народів Закавказзя і Дагестану, для обмолото на струмі використовувалася широка дерев’яна дошка (або дві спарені дошки) – «вель», на робочій поверхні якої були вбиті в дерево осколки кременою. Це архаїчне знаряддя з епохи неоліту дожило до XX в. Степові і напівпустельні райони низинній частині Азербайджану до середини XIX ст. були переважно зоною кочового скотарства господарства. З розвитком товарного землеробства зона кочування стала скорочуватися і почався інтенсивний процес осідання кочівників [3, с. 142]. Осідання супроводжувалося переходом до отгонно-пасовищної системі скотарства. Однак худобу як і протягом всього року містили на підніжному корму: взимку – на низовини, а влітку – на високогірних альпійських луках. Зимові пасовища Азербайджану з глибокої давнини використовували не тільки азербайджанці, а й сусідні гірські народи – дагестанці, східні грузини, курди. У той же час самі азербайджанці здавна ганяли свою худобу на літо належали сусіднім народам гори. Основним напрямком господарства скотарства було вівчарство, так в деяких південно-східних районах переважало розведення кіз, а в районах постійної землеробської осілості – великої рогатої худоби: корів, буйволів і зебу. У степах кочівники розводили верблюдів, на яких до прокладання залізниці здійснювали всі далекі перевезення. Перевезення місцевого значення здійснювали на ослах, вони йшли під в’юк і в упряжку. Ослів розводили повсюдно. І в степах, і в гірських районах велика увага приділялася конярства. Азербайджанські скакуни, особливо карабахський, славилися по всьому Кавказу.

Література

1. Гладкий І. Ю. Етнічні кризи очима географа: монографія. СПб. : Изд-во РГПУ ім. А.И.Герцена. 2016. 108 с.
2. Герасименко Т. І. Проблеми етнокультурного розвитку транскордонних регіонів: монографія. СПб. : 2015. 235 с.
4. Файбусовіч Е. Л. Долі роз’єднаних етносів. Етнос, ландшафт, культура. СПб. : Изд. «Європейський дім». 2014. 141- 145 с.

Гончаренко Павло
к. філос. н., доц. каф. філософії
факультету соціології та управління ЗНУ

УСВІДОМЛЕННЯ НАШОЇ НЕЗАВЕРШЕНОСТІ

Моя власна єдність та ідентичність стосовно інших і світу становить мій важливий і неповторний спосіб сприйняття самого себе як культурної, історичної та незавершеної істоти у світі, одночасно свідомої своєї незавершеності.

Ця незавершеність нас як істот важлива для формування нас як людей. У будь-якому моменті життя є незавершеність. Відкриття нашого існування відбувалося шляхом взаємодії з доступним нам матеріальним світом для підтримки нашого життя, щоб це життя стало стійким. Через цю підтримку наше життя, людське життя, набуває якісно специфічних відмінностей від життя тварин. Наприклад, тварини діють в даних їм просторових умовах, часом обмежених, часом ні, в яких вони створюють «емоційні» кордони, необхідні для їхнього виживання, росту й розвитку. В цьому просторі, натреновані й умілі, вони «набувають» навичок полювання, нападу й самозахисту за значно коротший час, аніж це роблять люди. Тварини як не-люди в інфраструктурі системи підтримки не мають концептуальної мови, тобто здатності свідомо «вхопити» підтекст, який належить до інфраструктури й неминуче надає їм здатності передавати певну зачарованість самим життям, його неповторною магічністю. В цьому сенсі їхню поведінку в контексті просторово-часової інфраструктури можна пояснити стосовно виду, до якого належать окремі тварини, а не стосовно самої окремої особи. Тобто окрема особа не має свободи вибору. Ця базова життєва інфраструктура, чи система підтримки життя, не вимагала й не припускала використання мови чи прийняття положення, що звільнило б руки, – тих двох речей, які насправді могли б уможливити формування людини. Що більше руки й мозок задіяні в певному акті солідарності, то більше система підтримки стає «світом», «життям», «існуванням». Іншими словами, мірою того як людське тіло усвідомлювало здатність «збагнути», «вивчити», «перетворити» і створити красу, воно переставало бути порожнім «простором», що має бути заповнений змістом.

Відкриття «існування» обов'язково передбачає виникнення мови, культури й спілкування на набагато вищих рівнях складності, аніж той, що досягається на рівні виживання, самозахисту й самозбереження. «Чоловіків і жінок робить етичними їхня здатність «одухотворити» світ, зробити його прекрасним або потворним» [1, с. 25]. Їхня спроможність втручатися, порівнювати, формувати судження, ухвалювати рішення, обирати або відмовлятися робить їх здатними на вчинки, сповнені величі й гідності, і водночас на неймовірну підлість. Цього неможливо позбутися за допомогою етичного кодексу, доки людина не стане критичною істотою. Ніколи не бувало такого, щоб леви малодушно вбивали інших левів зі своєї сімейної групи чи з інших груп, а потім відвідували ці сім'ї, щоб висловити їм своє співчуття. Не траплялося, щоб африканські тигри скидали бомби страшної руйнівної сили на «міста» азіатських тигрів.

Коли люди поставали з базової структури життєзабезпечення, творчо втручаючись у світ, вони винаходили мову, щоб досягти здатності йменувати ті речі, які утворювалися в результаті їхнього втручання, «схоплюючи» їх інтелектуально й формуючи здатність передавати те, що вони «схопили». Одночасно ставало зрозумілим, що людське існування – це фактично радикальний глибокий конфлікт між добром і злом, між гідністю й приниженням, між пристойністю й непристойністю, між красою й потворністю світу. Інакше кажучи, ставало зрозуміло, що «неможливо жити по-людськи, не формулюючи права й обов'язку вибирати, ухвалювати рішення, боротися, можливості бути політичною особою» [1, с. 209]. Це приводить нас до вищості освітньої діяльності та її переважно етичного характеру, що, у свою чергу, веде нас до радикальної природи «надії». Інакше кажучи, хоча я й знаю, що справи можуть погіршитися, та я також знаю, що я здатен втрутитися для їх поліпшення. Мені подобається бути людиною, бути особистістю саме тому, що з самого початку не гарантовано напевно, недвозначно й безповоротно, що я є чи буду «правильним», що я доводитиму свою «справжність», що я є чи буду справедливим, що я поважатиму інших, що я не брехатиму й тим не принижуватиму цінність інших через мою заздрість чи навіть гнів за їхній сумнів у моїй присутності у світі. Мені подобається бути людиною, бо я знаю, що мій шлях у світі не є заздалегідь визначеним, попередньо встановленим. Що моя доля не є чимось даним наперед, а чимось, що необхідно будувати і за що я повинен взяти на себе відповідальність. Я люблю бути людиною, бо я разом з іншими беру участь у здійсненні історії без спеціального дозволу, а не відмовляюся від цього на користь фаталістичної стагнації. Отже, майбутнє – це щось, що має бути збудоване шляхом спроб і помилок, а не невмолима гріховність, що визначає всі наші дії.

Література

1. Кто я? Что значит быть Человеком? / Сост. В. В. Карелин. М. : Издательство «Новый Акрополь», 2015. 55 с.
2. Попович М. В. Бути людиною. 3-є видання, 2016. К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія». 320 с.

Ель Гуессаб Карім
к. філос. н., доц. кафедри філософії
факультету соціології та управління

ДЕМОКРАТІЯ І ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ В АРАБСЬКИХ КРАЇНАХ

У той час як теорія сучасність демократизації, здається, складають більшу частину зміни демократії в XXI столітті, безліч економічних, соціальних, історичних, релігійних змін, подібна модель спостерігається в негативному і досить значному арабському регіоні – цей специфічний ефект називається «арабським манекеном». Цей факт дозволяє враховувати рівень економічного розвитку арабського світу, інші історичні та соціальні характеристики, навіть тривалу теорію модернізації [1], неможливо пояснити стійкий характер

дефіциту демократії у арабів, на відміну від інших країн, де економічний розвиток було позитивним і корелює з процесом демократизації. Отже, основними факторами, на які впливає горезвісний «арабська манекен», є нафта і регіональні конфлікти (цивільні та міжнародні війни).

Найбільш яскравим результатом аналізу є те, що як тільки демократія взаємодіє зі зміною конфліктів, наслідки стають негативним для арабського світу, в той час як в інших регіонах негативу не спостерігається. Цей висновок не переноситься на інші детермінанти демократії (наприклад, нафта чи жінки в робочій силі), де взаємодія з арабами і представниками країн третього світу було незначним і ні на що не впливало. Ці результати залишаються стійкими проти різних діагностичних опитувань. Наведені приклади свідчать про двох важливих висновках. По-перше, на відміну від конфлікту, такі детермінанти демократії, як нафта, не змінюють ситуацію в регіонах. По-друге, слід зазначити, що арабський світ відрізняється від інших країн тим, що в ньому зовсім інша зв'язку демократії та місцевих конфліктів. Якщо в інших країнах ці конфлікти призвели до демократизації держави, то в арабському світі такого не спостерігається [1].

Виходячи з підсумків надійних і стійких результатів аксонометричного аналізу, центральна передумова цієї роботи висловлює те, що нафта і міжусобні конфлікти є двома основними всеосяжними факторами збереження дефіциту демократії в арабському світі. У той же час, тут досліджує межі спільності поточних робіт, зосередивши увагу на окремих арабських країнах в спробі ідентифікувати коефіцієнти по конкретним країнам, які могли б забезпечити додаткові пояснення для виживання їх автократії. Таким чином, тематичні дослідження критично оцінили, як нафта і конфлікт вплинули, прямо або побічно, на еволюцію демократії в арабських країнах. Не менш важливо, що вони аналізують коефіцієнти по конкретним країнам (історичні, політичні, економічні та інституційні), що в подальшому пояснює збереження дефіциту демократії: фактори, не завжди захоплені глобальною моделлю, проливають додаткове світло на те, чому самодержавство, як правило, складається в тому, щоб вижити в арабському світі.

Література

1. Причини кризи на арабському сході і його наслідки / Офіційний сайт «Щоденний журнал». URL: http://www.ej.ru/?a=note&id=11883 (дата звернення 11.03.2018).

Колдунов Ярослав
аспірант кафедри філософії
факультету соціології та управління

ПРОТИСТОЯННЯ КУЛЬТУРНОГО ЛАНДШАФТУ ТА ДИКОЇ ПРИРОДИ ЯК ПРОБЛЕМА СУЧАСНОСТІ

Одним з викликів сучасності виступає скорочення простору дикої природи на нашій планеті. Історія людства свідчить про постійне зростання масштабів життєвого світу людини, освоєння нею навколишнього природного

середовища, залучення все більшого за обсягом біологічного різноманіття природи в її життєдіяльність та скорочення в зв'язку з цим ареалу дикої природи. Перехід людини від збирання природних благ для власного існування до виготовлення необхідних предметів та послуг через організацію виробничих процесів знаменував початок скорочення ареалу дикої природи. Цивілізаційний розвиток останніх століть, виражений в господарській діяльності людини, значною мірою змінив і продовжує змінювати обличчя планети.

Виробництво людиною засобів до життя з необхідністю пов'язано з окультуренням природи, що позначає зменшення обсягів незайманої природи. На сучасному етапі людиною за допомогою новітніх технологій досліджено майже увесь природний комплекс планети.

Цивілізаційний простір грунтується на домінуванні культурного, а не природного ландшафту. Культурний ландшафт – це природний ландшафт, окультурений людиною з метою створення соціальної інфраструктури (житло, дороги, транспорт, зв'язок, промислова сфера, заклади життєзабезпечення тощо), яка створює найбільш комфортні на певний час умови для публічного та приватного життя індивіда.

Процес розгортання конфлікту людини з природою виступає як механізм творіння людського світу, в якому природне є вже просто його складовою частиною. Культурний ландшафт містить як природні, так і людські екосистеми. Людина, як біосоціальна істота, так само як і рослини та тварини, є невід'ємною частиною екосистеми, в якій вона живе. Але людські екосистеми детерміновані діяльністю людини, визначається соціальними системами і реалізують цілі, що мають в першу чергу соціальну, а не біологічну спрямованість. Зазначимо, що культурний ландшафт міст завжди більше розвинутий технологічно ніж сільський, і надає людині, особливо у великих містах країн-лідерів, більший масштаб свободи та можливостей щодо реалізації життєвих стратегій та творчих планів самореалізації особистості.

Але сільський культурний ландшафт надає людині більш сприятливі екологічні та психологічні умови життя. Зазначимо, що якщо на початкових етапах історії людства поселення людей огороджувалися від дикої природи, то на сучасному етапі людство огороджує ареали дикої природи від безконтрольної навали туди людей. Тенденцією у взаємовідносинах природного та культурного ландшафтів в наступні десятиліття буде подальший наступ культурного ландшафту на ще незаймані ареали дикої природи.

Це підтверджується й постійним зростанням: – чисельності населення планети; – масштабів індустріальної та аграрної сфер виробництва; – пізнавальної активності людини; – туристичних потоків в місця збереження дикої природи. Тому слушною є думка про необхідність самопожертви людства своїми деякими інтересами в ім'я збереження дикої природи.

Корнієнко Ольга
студент 3 курсу факультету журналістики
Наук. кер.: д. філос. н., проф. Таран В.О.

ОБРІЙ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА У РОБОТІ МАНУЕЛЯ КАСТЕЛЬСА, «ІНФОРМАЦІЙНА ЕРА, ЕКОНОМІКА, СУСПІЛЬСТВО І КУЛЬТУРА»

Сьогодні у зв'язку із об'єктивними процесами соціальних змін проблема інформаційного суспільства набуває особливого інтересу. Одним із її дослідників вважається Мануель Кастельс, який визначає особливу роль інформації в суспільстві. Вчений стверджує, що інформація в самому широкому сенсі, як передача знань, мала критичну важливість у всіх суспільствах, включаючи середньовічну Європу, яка була культурно структурована і певною мірою об'єднана навколо схоластики. На протилежність «інтелектуального», він уводить термін «інформаційне», що вказує на атрибут специфічної форми соціальної організації, в якій завдяки новим для того історичного періоду технологічним умовам, генерування, обробка і передача інформації стає фундаментальними джерелами продуктивності і влади. Термінологія Кастельса дозволяє встановити паралель з розмежуванням між специфічними культурними та інституційними проявами.

Перші історичні кроки інформаційного суспільства, характеризуються переважанням ідентичності як організуючого принципу. Ідентичністю Кастельс називає процес, через який соціальний актор впізнає себе і конструює зміст на основі даної культурної властивості або їх сукупності, виключаючи ширшу співвіднесеність з іншими соціальними структурами. Вчений вважає, що однією з ключових рис інформаційного суспільства є мережева логіка його базової структури, що і пояснює концепцію «мережевого суспільства». Проте Кастельс зазначає, що інші компоненти інформаційного суспільства, такі як громадські рухи або держава, демонструють риси, що виходять за межі мережевий логіки, хоча ця логіка, будучи характеристикою нової соціальної структури, істотно на них впливає. Таким чином, мережеве суспільство не вичерпує всіх значень інформаційного суспільства. Науковець використовує терміни «інформаційне суспільство» і «інформаційна економіка», щоб точніше охарактеризувати нинішні трансформації, це, за його роздумами, випливає з того, що інформація і знання важливі для суспільств. М. Кастельс у своїй роботі вказує на те, що технологія – це і є суспільство, і воно не може бути зрозумілим або описаним без відповідних технологічних інструментів. Хоча суспільство не задає курс технологічних змін, воно може, використовуючи міць держави, задушити розвиток технології. Або, навпаки, шляхом державного втручання, спроможне розпочати прискорений процес технологічної модернізації, здатної за кілька років змінити економіку, підвищити військову силу і соціальне благополуччя. Вчений наполягає, що здатність або нездатність суспільства керувати технологією, особливо стратегічними технологіями, великою мірою

формує долю суспільств. Мануель Кастельс виділив риси, які формують основу інформаційно-технологічної парадигми.

Перша характеристика нової парадигми полягає в тому, що інформація є її сировиною: перед нами технології для впливу на інформацію, а не просто інформація, призначена для впливу на технологію.

Друга – у всеосяжності ефектів нових технологій, всі процеси індивідуального і колективного існування котрих безпосередньо формуються новим технологічним способом.

Третя – в мережевій логіці будь-якої системи або сукупності відносин, що використовує ці нові інформаційні технології.

Четверта – у гнучкості нової інформаційно-технологічної парадигми. Це передбачає багато варіативність процесів: організації та інститути можна модифікувати і навіть фундаментально змінювати шляхом перегрупування їх компонентів. Не виключається і спроможність її реконфігуруватися, що часто набуває вирішальної риси для суспільства, котре постійно змінюється.

П’ята – зростаюча конвергенція конкретних технологій у високоінтегрованій системі, в якій старі, ізольовані технологічні траєкторії стають буквально невиразними. Так, мікроелектроніка, телекомунікації, оптична електроніка та комп’ютери інтегруються тепер в інформаційних системах.

Кастельс стверджує, що саме названі риси складають фундамент інформаційного суспільства. Інформаційно-технологічна парадигма еволюціонує не до свого закриття як системи, а до своєї відкритості як багатосторонньої мережі. Вона могутня й імпозантна в своїй матеріальності, адаптивна і відкрита в своєму історичному розвитку. Всеосяжність, складність і мережевий характер є її вирішальними якостями.

Реструктуризація капіталізму і поширення інформаціоналізму в глобальному масштабі були нероздільним процесом соціального розвитку. По-різному діяли і реагували на них різні суспільства у зв’язку зі специфічністю своєї історії, культури та інститутів. Таким чином, науковець стверджує, що в деякій мірі некоректно говорити про інформаційне суспільство, маючи на увазі універсальну гомогенність соціальних форм при новій системі. Мануель Кастельс вважає, що це припущення не має сенсу як емпірично, так і теоретично. Однак він дозволяє говорити про інформаційне суспільство як специфічний феномен, на кшталт того як соціологи говорять про існування індустріального суспільства, що характеризується загальними фундаментальними рисами. Однак за умови двох важливих застережень: з одного боку, інформаційне суспільство, існуюче в даний час, є капіталістичним за своєю суттю (на відміну від індустріальних товариств); з іншого боку, необхідно враховувати культурну та інституційну різноманітність інформаційних товариств, що існують, або перебувають у стані формування.

Література

1. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура. М. : ГУ ВШЭ, 2000. 608 с.

Костенко Наталія
аспірант кафедри філософії
факультету соціології та управління

СОЦІАЛЬНО-КОНСТРУКТИВНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ЕКЗИСТЕНЦІАЛ ЛЮДСЬКОГО БУТТЯ

Для повноцінного життя сучасна людина повинна мати соціально-конструктивне мислення, яке, по суті, виступає екзистенціалом людського буття. Екзистенціали – це те, завдяки чому людина існує і без якого її розвиток неможливий. Екзистенціалами виступають безумовні атрибути людського існування, поза яких немає людини в її сутнісних вимірах. Це – активність, діяльність, прагнення до свободи, творчості та самореалізації, прагнення до новизни, змін у власному житті; пізнання нового соціального і природного середовища; надбання досвіду і випробування себе. Це і любов, страх, страждання. В екзистенціалах відбивається лініяя «образ життя – образ думок». Можна виокремити екзистенціали матеріальні й духовні, індивідуальні й соціальні, соціально-конструктивні і ті, що не сприяють реалізації особистістю своїх сутнісних сил. Під екзистенціалами розуміють підґрунтя людського буття, духовно-практичний феномен, що є результатом свідомого (вільного) вибору людини, зумовленого комплексом зовнішніх та внутрішніх факторів. Людина відповідає за свої дії лише тоді, коли діє вільно, має свободу мислення і волі, вибору цінностей, об’єктів поклоніння, цілей й засобів їхньої реалізації. Соціально-конструктивне мислення продукує форми прояву людської свободи, якими є творчість, ризик, гра, пошук сенсу життя та інше. Площиною існування соціально-конструктивного мислення є як публічне, так і буденне буття людини. Застосування соціально-конструктивного мислення актуалізується в граничних ситуаціях, які все частіше з’являються в житті сучасної людини. Глобалізація та віртуалізація життєвого простору людини 21 століття спонукають особистість використовувати раціональний досвід інших індивідів для забезпечення повноцінного існування та реалізації своїх сутнісних сил. Бурхлива турбулентність соціальних процесів обумовлюють сучасну людину мислити прагматично, емоційно та соціально економічно, із зануренням у свій внутрішній світ, іноді значно відокремлений від навколишнього середовища. Соціально-конструктивне мислення є найважливішою характеристикою людини. Таке мислення не тільки адекватно осмислює навколишній світ, але й проектує та творить новий світ, сприяє вдосконаленню соціокультурного середовища і облаштуванню життєвого простору людини. Конструктивно мисляча особистість має як протидіяти недосконалому суспільству, державі, середовищу, ворожому «іншому», адже всі вони нав’язують їй свою волю, мораль, свої інтереси й ідеали, так і шукати шляхи співпраці з оточуючим середовищем.

Кривега Людмила,
доктор філософських наук, професор,
кафедра філософії
фак.-ту соціології та управління
Сухарева Катерина,
кандидат філософських наук,
доцент кафедри бізнес-адміністрування і менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності
фак.-ту менеджменту ЗНУ

ДЕРЖАВА І СПРАВЕДЛИВІСТЬ

З часів виникнення держави вважалося, що одним з основних її екзистенціалів є справедливість. Ще Аристотель запропонував розглядати справедливість в широкому сенсі – як розумність організації суспільного життя, а вузький зміст справедливості визначати як морально санкціоновану відповідність в розподілі благ та труднощів суспільного життя. Августин Аврелій у своїй відомій праці «Про Град Божий» писав: «Отже, за відсутності справедливості, що таке держави, як не великі розбійницькі зграї; так як і самі розбійницькі зграї є не що інше, як держави в мініатюрі. … Прекрасно і вірно відповів Олександру Великому один спійманий пірат. Коли імператор запитав його, яке право має він грабувати на морі, той зухвало відповів: «Таке ж, яке і ти: але оскільки я роблю це на невеликому судні, мене називають розбійником; ти ж маєш у своєму розпорядженні величезний флот і тому тебе величають імператором» [1].

Справедливість торкається, перш за все, соціальних відносин і виступає як оцінка соціального суб'єкта відповідно до критеріїв, зафіксованими в таких загальноприйнятих нормативних системах як мораль, релігія та право. Справедливість завжди має історичний та соціокультурний контекст. До неї прагнуть індивід, громада, спільнота, держава і судова система; але справедливість в багатьох аспектах залишається в соціумі недосяжним ідеалом. Це поняття про належне, що містить в собі вимогу відповідності діяння і відплати, прав і обов'язків, праці та винагороди, заслуг та їх визнання, злочину і покарання в суспільстві. Справедливість є засадою громадсько-політичної активності сучасної людини.

Справедливим устроєм життя є лише такий, де загальне суспільне благо має консенсус з інтересами більшості людей, але де загальне благо в кінцевому рахунку є все ж таки пріоритетом над усіма іншими політичними, корпоративними та суб'єктивними міркуваннями. Справедливість передбачає: – рівність усіх перед Законом; – гідне розуміння праці як головної цінності та гідну оплату праці людини; – достатній рівень суспільного добробуту, високу якість життя звичайної людини, її позитивне соціально-економічне самопочуття, високий ступень розвитку публічних ресурсів та доступних благ; – безпеку та незалежність її соціального та природного буття.

Справедливість ґрунтується на безперервному самоусвідомленні та самооновленні суспільством та індивідом засобів та шляхів утилізації старих та створення нових норм життєдіяльності, побудові нових соціальних інститутів, перешкоджанні діяльності некомпетентних еліт та приході замість них нових суб'єктів перетворень, пошуку та розвитку нових форм соціальності, які розширюють предметне поле справедливості в сучасному суспільстві. Історію творить суспільство, що прагне розширити сферу справедливості в суспільних відносинах.

Література

1. Августин Блаженный. О Граде Божьем. Мн. : Харвест, М. : АСТ, 2000. 1296 с.

Ненадов Андрій
студент 3 курсу фак.-ту журналістики ЗНУ
Наук.кер.: д.філос.н., проф. Таран В.О.

НЕТОКРАТІЯ ТА КОНС'ЮМТАРІАТ ЯК ВИЩИЙ ТА НИЖЧИЙ КЛАСИ НЕТОКРАТИЧНОГО ГЛОБАЛІЗОВАНОГО СВІТУ

Факт глобалізації сучасного світового соціального простору не викликає сумніву. Однак спектр підходів до вивчення феномена глобалізації дуже широкий. Глобалізація описується і як перетворення людства на єдину структурно-функціональну систему, організовану за універсальними принципами (В. Воронкова). І як ідеологія панування світового ринку, ідеологія неолібералізму (У. Бек). Дехто вважає, що «в соціальних науках існує стільки концепцій глобалізації, скільки дисциплін» (Я. Нєдєрвін), прямо вказуючи на відсутність у глобалізації як науки чіткого формулювання об'єкту та предмету дослідження (М. Чешков). Є і спроби дослідити витоки глобалізаційних процесів у єдиній світовій капіталістичній системі, яка за внутрішньою логікою має глобальний характер, після краху східного блоку європейський капітал створює простір для глобального ринку. Одночасно у світовій системі відбувається загострення конфліктів (фундаменталістські реакції, рухи захисту навколишнього середовища, течії неонаціоналізму тощо). В результаті на нас чекає розпад світової капіталістичної системи та заміна її світовим соціалізмом (І. Уоллерстайн, С. Сидоренко). Своє бачення глобалізації як неоднозначного явища демонструють О. Бард та Я. Зодерквіст. У своїй книзі «Нетократія. Нова правляча еліта та життя після капіталізму» [1] вони радять чітко розрізняти капіталістичну та нетократичну глобалізацію.

Процес капіталістичної глобалізації, за словами вчених – це виключно економічне явище, в якому конкуренція проявляється не у прямих зіткненнях, а у поділі кожного окремого ринку на менші відділи. Кожен гравець повинен культивувати тільки ті знання, що потрібні той чи іншій частині ринку сьогодні. Безперечно, це шкодить довгостроковому знанню. Головним проектом капіталістичної глобалізації є звільнення глобального ринку від тарифів, правил поведінки та податків з метою максимізації прибутку.

Нетократична глобалізація, пишуть філософи – це соціальний феномен, що базується на можливості контакту різних культур на величезних відстанях за допомогою нових технологій. Головним проектом нетократичної глобалізації є покращення та розвиток взаємної комунікації, включаючи дивні досвіди та життєві стилі. Нетократи хочуть пізнати все універсальне, тому пропонують універсальну мову, за допомогою якої можна відчути щось екзотичне. Ці дві глобалізації схожі в тому, що по суті вони є електронним колоніалізмом. Для буржуазії це був економічний колоніалізм, тоді як для нетократів це колоніалізм культурний. Однак якщо правлячий принцип не змінюється у своїй основі, то класи нетократичного глобалізаційного суспільства докорінно змінюються.

О. Бард та Я. Зодерквіст говорять про новий правлячий клас глобалізаційного світу як про космополітичний клас. Нетократія створює глобальну електронну культуру. Її головним завданням є маніпуляція інформацією, а не управління власністю чи виробництво товарів, як це було з буржуазією. Діяльність нетократів пов'язана із глобальними цифровими мережами, їх прихильність має віртуальний, а не географічний характер. Мультикультурність для нетократів – це питання екзотики життя та виконання роботи іммігрантами. Найважливішим символом нетократії є постійна демонстрація незалежності від споживчого виробництва нав'язаних бажань. Нетократи контролюють виробництво власних потреб, тоді як нижчий клас підпорядковується наказам. Що ж до стилю життя нетократа, то його визначає унікальне споживання. Воно ексклюзивне, екзотичне, незалежне від чийогось наказу або думки. Нетократія мандрує у місця, що не пропонуються турфірмами; слухає музику, що не виробляється студіями; користується веб-сайтами, що не рекламуються і не мають реклами; споживає товари та користуються послугами, що не освічуються медіа. Цей стиль життя буде постійно змінюватися у бік екзотики, невідомості. Їх життя ніколи не буде доступне нижчому класу. Автори розмірковують над дуалістичністю класів будь-якого суспільства. Нішу нижчого класу у світі нетократичної глобалізації займає так званий конс'юмтаріат. Це модернізований аналог пролетаріату. Головною характеристикою промислових робітників була фізична сила, якою вони забезпечували буржуазію. Однак зараз унаслідок розвитку нових технологій промисловість все менше й менше потребує безпосереднього людського втручання та впливу на виробництво. У новому світі виробники стають споживачами. Філософи зазначають, що важливим є знання про те, що споживає конс'юмтаріат. За рахунок цього здійснюється контроль нетократів над споживачами. Роль конс'юмтаріата у виробництві – допоміжна. Те, як нижчий клас буде споживати, регулюється нетократією.

Виходячи з цього, О. Бард та Я. Зодерквіст роблять висновок про зменшення ролі трудової діяльності як організуючого принципу суспільства. Філософи говорять про кардинальні зміни у підходах до вивчення процесу споживання та виробництва. Через те, що основна робота все більше й більше виконується автоматизованими заводами, змінюється характер протистояння нижчого та вищого класів. Поки що науковці радять уважно спостерігати за

суспільством, бо розвиток нової парадигми створює принципово нові умови життя. Капіталізм дослідники називають суспільством виробництва, де буржуазія диктувала пролетаріату, що робити та як. Нетократичну глобалізацію вони характеризують як суспільство споживання, де нетократія вирішує, що буде споживати конс'юмтаріат та яким чином.

Література

1. Бард А., Зодерквіст Я. Нетократия. Новая правящая элита и жизнь после капитализма. URL: http://www.thenetocrats.ru/

Сендецька Яна
аспірант кафедри філософії
фак.-ту соціології та управління ЗНУ
Науковий керівник: д. філос. н., проф. Л. Д. Кривега

ХУДОЖНЯ ОБДАРОВАНІСТЬ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ

Питання художньої обдарованості людини завжди викликало дослідницький інтерес філософів; як за часів Античності, в епоху Середньовіччя та Відродження, так і сьогодні. «У своїх трактатах Аристотель нівелює роль містики в творчому процесі, стверджуючи, що творчі здібності можливо вивчати та розвивати» [1, с.2]. Обдарованість, як така, не звільняє від необхідності у вихованні та навчанні, талант необхідно розвивати. Християнство епохи Середньовіччя змінює світогляд людей, концентрується на релігійному поясненні всього сущого, а обдарованість (талант) вважає Божественним даром. Разом із цим, Н. Саноцька у своїй статті: «Феномен творчості в контексті середньовічної філософії», вказує, що Тома Аквінський, зокрема, підкреслював що людина має природу подібну бо Божественної, з чого випливає нове розуміння творчості [2]. Отже, філософська думка щодо феномену обдарованості починає змінюватися, на місце теоцентричних поглядів приходять антропоцентричні.

Філософи-просвітники: Ф. Бекон, Р. Декарт, Дж. Локк, Т. Гоббс також сходились у думці, що обдарованість має небожественне походження. Представники раціоналістичного філософського напряму основою пізнання вважали розум, а емпіричного – чуттєвий досвід, які набуваються й розвиваються самою людиною.

Професор Матюшкін у своїй Концепції творчої обдарованості, виділяє такі структурні компоненти обдарованості, як: домінуюча роль пізнавальної мотивації; дослідницька творча активність, що проявляється у виявленні нового, в постановці й вирішенні проблем; можливість досягнення оригінальних рішень; можливість прогнозування й передбачення; здатність до створення ідеальних еталонів, що забезпечують високі естетичні та моральні інтелектуальні оцінки [3].

А. В. Малиношевська, розвиває думку про те, що необхідно розрізняти естетичну обдарованість і художню обдарованість; перша є ширшим поняттям по відношенню до другої. Дослідниця доходить висновку, що: «естетична

обдарованість особистості є якісно своєрідним поєднанням здібностей, серед яких є здібність естетична, що дозволяє досягати певних результатів, що характеризуються естетичними категоріями у будь-якій діяльності » [4, с. 77]. Враховуючи, що для проявлення та розвитку обдарованості необхідним є певний відрізок часу, шукати її витоки потрібно у періоді людського життя, яким є дитинство.

Як зазначає О. Остапчук, проблема дитячої обдарованості – це передусім проблема самобутності дитини. Останні наукові тенденції пов'язані з інтересом до проблеми обдарованості як до проблеми вибору, самовираження особистості, особистісної ідентичності (самоідентичності) [5, с. 46].

В більшості, дітям притаманна властивість самостійно, слідуючи за внутрішнім покликом, визначати, називати та вважати себе тими, ким вони хочуть бути. Якості та властивості свого тільки-но визначеного образу, як приналежні, похідні та нерозривно пов'язані, приймаються автоматично, «авансом». Звичайно, дитиною цих якостей ще не набуто, не напрацьовано, але їх відсутність, на даний момент часу, не сприймається та не є перешкодою в процесі подальшої самоідентифікації. Відповідно, якщо дитина визначила себе художником, то потенціал її обдарованості буде спрямовано на розвиток та реалізацію себе саме в образотворчому мистецтві. Фактично, це вибір обумовлений обдарованістю. Дитяча обдарованість проявляється в здатності до напрацювання нових методів і способів діяльності в умовах пошуку рішень в проблемних ситуаціях; у висуненні нових цілей діяльності за рахунок більш глибокого оволодіння предметом, що сприяє новому баченню ситуації; як вищий результат – новаторство, винахідництво, творча особистість [6, с. 48]. Розуміння природи художньої обдарованості (таланту) важливе для розуміння принципів, за якими відбувається формування світогляду людини.

Отже, художня обдарованість, або талант частіше за все проявляється ще в дитячому віці, та має складну структуру. Необхідно розрізняти естетичну обдарованість і художню обдарованість, оскільки остання є елементом першої.

Література

1. Сергеев И. М. Синтез теоретических и эмпирических аспектов одарённости и искусства. Мир науки. 2017. 24 с.
2. Саноцька Н. Я. Феномен творчості в контексті середньовічної філософії. Вісник Львівського університету. Серія: Філософські науки. Вип. № 15. 2012. 154-163 с.
3. Матюшкин А. М. Концепция творческой одаренности. *Вопросы психологии* 1989. Вип. № 6. С. 29-33.
4. Малиношевська А. В. Естетичне відношення до дійсності як складова естетичної обдарованості. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2013. № 7. С. 76-79.
5. Остапчук О. Дитяча обдарованість і самоідентифікація особистості: теоретико-педагогічний контекст. *Навчання і виховання обдарованої дитини*. 2014. № 1. С. 44-56.
6. Выготский Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте. Спб. : СОЮЗ.1997. с. 254.

Сосуновський Володимир
аспірант кафедри філософії
фак.-ту соціології та управління ЗНУ
Наук. кер.: д. філос. н., проф. Л. Д. Кривега

ЛОГІКА ОБ'ЄДНАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Сучасний адміністративно-територіальний ландшафт України знаходиться в режимі змін, що обумовлено реформами децентралізації, впровадженням нової моделі самоврядування й процесами об'єднання територіальних громад.

Проголошується відхід від централізованої моделі управління в державі, спрямування реформаторських зусиль на забезпечення спроможності місцевого самоврядування та на побудову ефективної системи територіальної організації влади в Україні, що відповідала б вимогам Європейської хартії місцевого самоврядування, принципам субсидіарності, повсюдності і фінансової самодостатності місцевого самоврядування.

Ідеальним є прагнення територіальних громад до зростання масштабів свободи людини в контексті реалізації нею своїх сутнісних сил; досягнення соціальних стандартів життя, відповідних рівню розвинених країн щодо матеріально-фінансового забезпечення, тривалості життя, можливості отримати якісну освіту та медичне обслуговування, забезпечення людини «сродною працею» та високотехнологічною соціальною інфраструктурою (житло, зв'язок, транспорт, дороги, соціальний захист, безпека тощо). Реформа децентралізації розпочалась в Україні у 2014 році.

На сьогодні створено 705 об'єднаних територіальних громад. Експертні поради та консультації громадам надають 24 Центри розвитку місцевого самоврядування, які запрацювали минулого року за підтримки програми «U-LEAD з Європою» та Мінрегіону України [1]. Актуальною є ідея розширення земельних повноважень об'єднаних громад на усю їхню територію, включаючи землі за межами населених пунктів. Сьогодні усіма землями за межами населених пунктів централізовано займається така структура як Держгеокадастр, яка належить до виконавчої влади.

Це призводить до виникнення ситуацій, коли, наприклад, на території ОТГ з'являється забудовник, розпочинає там роботи, а громада про це і не знає. Без повноважень впливати на усі свої землі, громади не можуть розробляти схему планування території, розвивати інфраструктуру, дороги, водопостачання та водовідведення, реалізовувати інші важливі комплексні проекти. В таких умовах їм важко самостійно заробляти гроші, створювати робочі місця, ефективно планувати свій розвиток для поліпшення життя мешканців [2]. Вважається, що в 2018 році більшість існуючих малочисельних територіальних громад України зможуть об'єднатися і належним чином використовувати ресурси і капітал громади. Це буде сприяти подальшому розвитку українського суспільства.

Література
1. Державний реєстр виборців. URL: http://www.drv.gov.ua
2. Негода В. Про права і фінансування громад. URL: http:// otg.cn.ua

Сухар Юлія
студент 3 курсу фак.-ту СПП ЗНУ
Наук. кер.: к. філос. н., доц. Ель Гуессаб К.

РЕЛІГІЙНИЙ ФАНАТИЗМ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Релігія у сучасному суспільстві відіграє невід'ємне та важливе значення, адже переважна кількість людей земної кулі віряни, вони позитивно налаштовані та живуть в гармонії з навколишнім світом та не потребують у відстоюванні своєї правоти, згідністю несуть свою точку зору. Проте на жаль в світі представлена й інша категорія людей, протилежна описаній вище та іменована, як «фанатики». Дане явище може мати відношення до чого завгодно-моралі, політичної течії, відомої особистості, проте в якості самої небезпечної його форми виступає релігійний фанатизм.

Релігійний фанатизм – це захоплення релігією та її діяльністю, прагнення зробити з релігії культ та залучення до неї таких же однодумців. За основу такої поведінки береться віра. Це психологічний стан людини, який змушує її сліпо вірити у якусь ідею. Часто фанатик намагається нав'язати цю ідею оточуючим [1, с. 223]. Фанатичні люди найчастіше агресивні, озлоблені, не розуміють і не сприймають чужу точку зору вони діляться на дві категорії. Перші стають частиною спільноти і є просто носіями настирливої інформації. Другі це-лідери, які не тільки розділять і слідують привабливою для них філософією та релігією, вони за допомогою яскравих дій втягують у неї велику кількість людей, можуть представляти дуже велику загрозу суспільству. З моменту, коли людство знайшло свою першу релігію, і по теперішній час спостерігається одна і таж тенденція –прихильники тієї чи іншої духовної течії зводять його постулати в ранг незаперечної правди, незважаючи на те , що більшість релігій несуть в собі схожі істини. Всесвітня історія знає масу прикладів релігійного фанатизму, до яких можна віднести Хрестові походи, масові самоспалення в ім'я старої віри. Результатами релігійного фанатизму є вбивства, війни в Індії на Близькому Сході, Ірландії і так далі, причому в різні часи ставлення суспільства до цих явищ було різностороннім.

У сучасному суспільстві приклади релігійного фанатизму можна знайти в усіх масових релігіях. У зв'язку з тим, що кількість терористичних актів, від яких здригаються десятки країн протягом багатьох років, можна зробити висновок, що імідж самого агресивного віросповідання набуло мусульманство. На жаль вплив фанатизму може бути згубним і без насильства. Наприклад, буддисти не нав'язують своєї віри оточуючим, не сперечаються, не доводять правоти, їх фанатичність проявляється у глибокому зосередженні, тривалих духовних практиках, які іноді можуть приводити людей до божевілля. У християнстві також є люди, які сліпо вірують і слідують за релігійним лідером, бажають стати частиною його успіху, тим самим створюють собі кумира. Хоча в Біблії написано: «Не роби собі кумира і всякої подоби з того, що на небі вгорі, і що на землі долі, і що в воді під землею. Не вклоняйся їм і не служи їм…..» (Вихід.: 20 (4-6)) [2, с. 34], але люди фанатики все одно посвячують себе

повністю релігійному лідерові. Батьки - фанатики також можуть виховувати свою дитину всупереч з сучасними канонами і соціалізації людини, коли у сучасних сім'ях, які відвідують релігійні секти, виростають неписьменні діти, тому, що лідери духовної течії вважають, що не потрібно навчати грамоті дітей жіночої статі. Коли релігія заважає навчанню людини, яка постійно відвідує, якість семінари та присвячує релігії забагато часу.

Отже, релігійний фанатизм-це хвороба. Релігійні фанатики –це люди з заниженою самооцінкою, невпевнені і марнославні,це люди зі слабкою волею, які вихваляють лише свою ідею і переконання [3, с. 133]. Тому в першу чергу таким людям необхідно усвідомити і прийняти наявність хвороби. Рідним і близьким такої людини слід з усією серйозністю підійти до вирішення такого роду проблем, краще звернутися до фахівців. Підтримка та розуміння, усунення причин для страхів, спонукання до саморозвитку допоможуть подолати це явище, тому що люди повинні працювати, виховувати дітей, приймати учать у суспільній діяльності. Отже релігія не повинна шкодити та заважати суспільству та навколишньому середовищу.

Література

1. Лубський В. І., Теремко В. І., Лубська М. В. Релігієзнавство: підруч. К., 2009. 432 с.
2. Библия. Исход. Гл 13: 34-35.
3. Романенков І. Д., Юшкевич Ю. С. Основи культурології: навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2012. 400 с.

Таран Володимир
д. філос.н., проф., професор кафедри філософії
фак.-ту соціології та управління

ЧИ ПОТРІБНА ФІЛОСОФІЯ ВИЩІЙ ШКОЛІ?

Те, що Україні потрібні реформи, не викликає сумніву. Тим більше, що йдеться про системні реформи, які здатні кардинально змінити базові принципи організації усіх сфер суспільного життя на основі найбільш прогресивних досягнень світової цивілізації, принаймні з урахуванням досвіду найбільш успішних країн, яким вдалося досягнути помітного успіху на шляху економічного і соціально-політичного зростання. Якість таких змін сьогодні звичайно пов'язують з інформаційним суспільством, яке будується на відповідній ієрархії цінностей. Закономірно, що остання має прищеплюватися в суспільстві через систему виховання і освіти, ставлячи за мету формування нового типу особистості, що відповідає потребам часу. Це перш за все передбачає орієнтацію на високоякісний людській капітал, який орієнтується на плюралізм, міждисциплінарні знання, інноваційне мислення, усвідомлення цінності не тільки інформатики, але й усіх наук, глобальне бачення світу, здатність бути активним учасником соціально-політичних процесів тощо. Саме такий підхід демонструють західні фахівці в галузі розробки новітніх концептуальних підходів щодо освітньої реформи – Дж. Дьюї, П. Ленгранд, Ж. Ліотар та інші.

Усвідомлення названої проблеми віддзеркалюється і в концепції реформування системи освіти в Україні, яка також націлена на розбудову інформаційного суспільства з його пріоритетами знань та інформації, що означає високі показники розвитку інтелектуально-творчого потенціалу широких верств населення. Відповідно до основних положень Закону України «Про Освіту», зокрема статті 6 «Засади державної політики у сфері освіти та принципи освітньої діяльності», передбачається спрямування освітнього процесу як на прищеплення студентам якісних спеціальних знань, орієнтацію на міждисциплінарні зв'язки, прищеплення навичок концептуального й інноваційного мислення, так і на формування у них активної життєвої позиції, громадянської відповідальності та широкого кругозору.

У зв'язку з цим постає питання стосовно практичних кроків реалізації даних концептуальних положень у навчальному процесі. І саме тут спостерігаються тенденції дещо іншого характеру – пріоритету набувають концептуальні принципи оптимізації та спеціалізації, які на жаль однобічно ототожнюються зі звуженням світоглядного і загальнокультурного компонентів у системі вищої освіти. Тобто, йдеться про суттєві корекції навчальних програм, в яких неухильно мінімізується доля філософських знань. З цим не можна погодитись. Навпаки, саме філософія у даному контексті повинна розглядатися як обов'язкова складова навчального процесу вищої школи, що охоплює рівні підготовки бакалавра, магістра і доктора філософії (PhD). Про це свідчить специфіка філософії як науки, її предмет, коло проблемних питань і функції. Говорячи про підготовку сучасного фахівця, слід враховувати, що він має відповідати широкому колу критеріїв, серед яких важливу роль відіграють не тільки професійні, але й моральні, світоглядні і загальнокультурні. Його майбутня діяльність не може бути абстрагованою від державо- і націотворчих процесів, які відбуваються в Україні. У будь-якому разі система вищої освіти має готувати не вузькопрофільних фахівців, нехай і надзвичайно високого ґатунку, але інтелектуально-духовну еліту суспільства – носія найбільш прогресивних ідей в усіх галузях діяльності, що і здатна забезпечити філософія.

Відомо, що філософія є серцевиною світової духовної культури. Не випадково саме загальнокультурну підготовку студентів Х. Ортега-і-Гассет розглядає серед основних складових університетської освіти. Адже випускник Університету, що призваний готувати наступне покоління студентів і науковців, має бути насамперед людиною культури. При цьому культура розуміється не просто як набір інформації і фактів, як показник власної ерудиції. Вона представляє собою внутрішнє інтелектуально-емоційне поле, в якому переплітаються різні фрагменти людського буття та історичний досвід цивілізації, формуються нові смисли, здатні підживлювати наукові пошуки. Саме культура сприяє збереженню людського в людині, протистоїть дегуманізації світу, не дозволяючи перетворитися науці на загрозу цивілізації. Крім того, залучення до культури сприяє гармонізації в людині рівнів мікро- і макроідентичності (Н. Торкут), тобто усвідомлення себе як складової конкретної національно-культурної спільноти в контексті загальноцивілізаційних культурних процесів, що цілком відповідає сучасним глобалізаційним тенденціям.

Філософія як поле боротьби різноманітних ідей і методів постає надзвичайно продуктивним засобом формування методологічного плюралізму, що є не тільки вкрай важливим для сучасного постмодерного мислення в цілому, але й для науки, зокрема. Одночасно плюралізм не може бути відділений від критицизму як складової інноваційного типу мислення. Не випадково критицизм навіть часто називають найважливішою соціальною функцією філософії, оскільки саме таким має бути підхід будь-якої творчо мислячої людини, зокрема й науковця, до всього усталеного, дозволяючи йому

долати односторонність при аналізі і розв'язанні будь-яких проблем. Особливо актуальним запит на такий тип мислення є сьогодні, в умовах необхідності генерування критичних технологій, що відповідають прогресивним тенденціям розвитку сучасного світу як системного утворення планетарного масштабу. Отже, власні інновації можуть з'явитися лише в рамках комплексно усвідомлюваного і критично оцінюваного перспективного майбутнього (С.Дацюк).

У свій час М. Хокхеймер застерігав проти відмови від філософії і розвитку критичного філософського мислення, що яскраво продемонструвало свої негативні наслідки в умовах укріплення німецького тоталітаризму. Зрозуміло, що у даному випадку не йдеться про ототожнення наведеної автором конкретної історичної ситуації із сучасними соціально-політичними тенденціями в Україні, які, проте, є по-своєму суперечливими і неоднозначними. Однак можна стверджувати, що саме нездатність системно аналізувати та критично оцінювати представниками широкої громадськості будь-яких соціальних, у тому числі й реформаторських, процесів у країні значно зменшує можливості їх позитивного просування. Тому і будь-які спроби максимально скоротити курс філософії чи зовсім вилучити її із навчального процесу, на якому б адміністративно-управлінському рівні такі заходи не ініціювалися, необхідно розцінювати як помилкові і недалекоглядні, що свідомо або несвідомо надають непоправної шкоди процесу підготовки адекватної викликам часу особистості.

Халіман Марина
аспірант кафедри філософії
фак.-ту соціології та управління
Наук. кер.: д. філос. н., професор Кривега Л. Д.

ПРЕКАРІАТ І СВІТОГЛЯДНЕ ПРОТИСТОЯННЯ У ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Зміни у суспільстві, які спостерігаються у кінці ХХ – на початку ХХІ ст., створюють запит на своє наукове та соціально-філософське усвідомлення і концептуалізацію. З'явилася значна кількість резонансних праць, автори яких надають відповідні підходи. Перелічимо найбільш значні із них. Це твір Д. Бела «The coming of post-industrial society» (1973), де акцент робиться на зростаючій соціальній ролі знання, технологій та їх носіїв – найбільш обдарованих

особистостей, що призводитиме до утворення суспільного ладу меритократії[1]; праця Д. Брукса «Bobos in Paradise: The New Upper Class and How They Got There» (2000), яка розглядає соціокультурні характеристики нового вищого середнього класу [2]; праця Р. Флориди «The Rise of the Creative Class» (2004) присвячена виявленню економічного і соціокультурного середовища так званого «креативного класу», як рушія сучасної економіки і суспільних перетворень[3]; Г. Стендінга «The precariat : the new dangerous class» (2011), де виявляється протилежність «креативного класу» – «новий робітничий клас» – у сучасному «третичному» (такому, яке існує після аграрного та індустріального) суспільстві «прекаріат» є соціальним прошарком, який заміщує традиційний пролетаріат, та умови існування якого утворюють специфічний образ життя, культуру, світогляд та ментальність [5]; труд Ч. Мюррея«Coming Apart: The State of White America, 1960–2010» (2012) – у якому аналізується американське суспільство, яке розколюється на умовні «Белмонт» і «Фіштаун» із різним розумінням релігійності, браку, підприємливості, гідності тощо [4]. Усі ці праці намагаються осмислити рису сучасного суспільства, яка не була властивою попереднім епохам його розвитку (зокрема, індустріальній), і яка створює новий соціальний виклик. На попередніх етапах розвитку людства соціальний поділ на вищи і нижчі верстви щодо окремого індивіда виявлявся випадковим, обумовленим суто обставинами народження. Це давало підстави казати про глибинну несправедливість суспільного ладу доби феодалізму чи капіталізму, що досить досконалого розгляду у таких доктринах як марксизм. Хоча навіть за навіть за феодального або капіталістичного суспільства індустріальної не можна казати, що існування соціального поділу обумовлено виключно відносинами визиску і примусу. Існування вищих верств було умовою суспільного прогресу у всіх його сенсах.

У час постіндустріального розвитку питання справедливості суспільного ладу набуває дещо іншого звучання. Людина «креативного класу» в умовах ринку набуває суспільного статусу виключно завдячуючи природним надбанням і власним заслугам. Суспільство, як підкреслює Ч. Мюррей, зацікавлено у діяльності «креативного класу», адже із нею пов’язані блага прогресу, які в умовах «держави загального добробуту» стають доступні кожному. Соціальний статус і культурний прогрес «креативного класу» («Бельмонту») і культурна деградація «прекаріату» (Фіштауну) виявляються результатом «об’єктивної» гри природи та вільного вибору особистостей. У системі меритократії, усе більш характерної для розвинених суспільств сучасності, професійна компетентність є результатом реалізації особистістю власних природних талантів. Відкритість освіти і конкурсно-конкурентний типи вертикальної мобільності у суспільстві надають можливість людині без суттєвих обмежень поліпшувати свій соціальний статус. При тому, цей процес кар’єрної і соціальної мобільності є глобальним.

Виникає етичне і світоглядне питання: як успішна людина має ставитися до своїх успіхів та до їх джерела? Рівним чином, як має ставитися до своєї «не успішності» людина з «прекраіату»? Цікаво, що християнська світоглядна доктрина є цілком адаптованою щодо цієї проблеми. Для християнської

свідомості людина не є причиною і господарем власних талантів, а їх наявність сприймається як екзистенційний виклик. Людина має усвідомлювати борг, який накладає на неї наявність таких талантів, і вирішувати проблему їх особистої і суспільної реалізації. Але як ця проблема буде усвідомлюватися у секулярному суспільстві? Важко заперечувати загрозу, яку несе індивідуалістичне трактування власного успіху. Соціальна оцінка здібностей може породжувати уяву про вищу та нижчу цінність людей. Можна погодитися з думкою, що соціальні відмінності у сучасному суспільстві, які засновуються на здібностях, освіті, кваліфікації і кар'єрних успіхах, досить швидко призводять до їх закріплення у культурних, соціопсихологічних і світоглядних феноменах. У такому випадку, розкол суспільства на «природно обдарований» «креативний клас» і «прекаріат» може нести новий вимір світоглядного протистояння і соціального конфлікту.

Література

1. Bell D. The coming of post-industrial society; a venture in social forecasting / Bell D. New York,: Basic Books, 1973. xiii, 507 p.
2. Brooks D. Bobos in paradise : the new upper class and how they got there / Brooks D. New York: Simon & Schuster, 2000. 284 p.
3. Florida R. L. The rise of the creative class : and how it's transforming work, leisure, community and everyday life / Florida R. L. New York, NY: Basic Books, 2004. xxx, 434 p.
4. Murray C. A. Coming apart : the state of white America, 1960-2010 / Murray C. A. 1st New York, N.Y.: Crown Forum, 2012. 407 p.
5. Standing G. The precariat : the new dangerous class / Standing G. London: Bloomsbury Academic, 2011. ix, 198 p

Цвірко Ян
студент 4 курсу фізичного фак.-ту
Наук. кер.: д. філос. н., професор Кривега Л. Д.

ФІЛОСОФІЯ І ФІЗИКА: ВЗАЄМОВПЛИВ ІДЕЙ

З незапам'ятних часів відомо, що фізика та філософія ідуть поруч. Одна з назв філософії – метафізика (після фізики) – це наука про реальність пізнання світу, його фундаментальних засад як фізикою, так і філософією.

Так, історія механіки починається з Галілео Галілея, який є одним із започатковців основних положень фізики. Його перу належать відкриття законів рівномірного та рівноприскореного рухів. Одним із перших Галілей сформулював закон інерції, принцип відносності та незалежної дії, які стали наслідком експериментально-теоретичного дослідження природи. Галілей першим застосував індуктивний метод для чіткого формулювання основних понять законів природи [1].

Сучасником Галілея був Рене Декарт, який розробив закони механіки, опираючись на дослідні данні із натурфілосовських положень та їх

достовірність. Тим самим Декарт також сформулював чіткі та однозначні принципи, які мали таку ж ступінь достовірності, як і очевидні дослідні дані зроблені Галілеєм. Рене Декарт важав, що явища природи повинні бути пояснені на основі однієї загальної та очевидної властивості природи. Такими властивостями були простір, відстань, рух. Простір це - фізичні тіла, зміна форми – є рух, який являє собою взаємодію чи дію сил на фізичні тіла. За принципами Декарта механіка побудована на основі трьох законів. Два закони визначають принципи інерції, а третій закон визначає збереження кількості руху. Цей закон витікає із загальних натурфілосовських положень про кількість руху у Всесвіті, створений божеством. Але, згідно Галілею фізика та фізичні явища дають відповідь на запитання: «Як проходять різні явища природи?». При зрівнянні обгрунтування Декартом та Галілеєм протилежних підходів у дослідженнях природи можна визначити те, що фізика – це наука не лише про закони природи, а й про відношення людини до природи. На той час такі тлумачення фізики як науки стали результатом ідейно-духовної атмосфери, в якій зароджувалась механіка. Також, на розвиток механіки, в той час, мала вплив грецька натурфілософія, яка обгрунтовувалася працями Аристотеля, в яких він розглядав проблему створення світу [1].

В своїй книзі «Філософія фізики» Маріо Бунге, сучасний канадський дослідник, стверджує, що кожний фізик у своїх працях торкається питань з філософії, не усвідомлюючи цього [2]. Межування з філософією дозволяє висувати нові ідеї, співставляти іх з дійсністю. Вирішення багатьох проблем в фізиці значною мірою залежить від філософських позицій дослідника. М. Бунге пропонує світові свій специфічний підхід в напрямку дослідження фізики. Він спирається на філософський аналіз, зіставляє його із математичним аналізом. Дослідник намагається вирішити поставлені проблеми фізики за допомогою формально-логічного і семантичного аналізу [2]. Намагаючися довести об’єктивність квантово-механічних понять, він звертається до рівняння Шредінгера. Свою позицію М. Бунге подає як джерело теоретичного знання, нехтуючи експерементальною частиною досліду. Таким чином, скориставшись формальним підходом до математичних схем, він знаходить повну та достатню інтерпретацію у рамках синтаксичного та семантичного аналізів [2].

Для людини Всесвіт завжди був предметом, про який розмірковували філософи. Метафізика вивчає багато спеціальний наук, до яких відноситься і наука фізика. Людина, як істота котра мислить, у науці фізиці піднімає питання науки філософії. Намагаючись пізнати світ, людина оперує не тільки спеціально-науковими поняттями фізики, а також й філософськими світоглядними твердженнями.

Література

1. Гейзенберг В. «Физика и философия». М. : ИЛ, 1963, с. 22.
2. Бунге М. «Философия физики». Пер. с англ. Изд. 2-е с. М. : Едиториал УРСС. 2003. 320 с.

Шаравара Олена
аспірант кафедри філософії
фак.-ту соціології та управління
Наук. кер.: д. філос. н., професор Таран В. О.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ ПРАЦІ

Праця як невід'ємна складова функціонування суспільства і сутнісна характеристика буття людини актуалізує дослідницький інтерес щодо тенденцій розвитку світового ринку праці в XXI столітті. Бурхливі зміни в техніко-технологічному облаштуванні трудових процесів знаходять відбиття в освіті, професійній підготовці людини, стилі її життя, пізнавальній активності, ціннісних настановах та в обранні нею шляхів та форм отримання, завдяки праці, засобів до життя. Все це обумовлює необхідність виокремлення основних тенденцій розвитку ринку праці на сучасному етапі. На наш погляд, ними виступають: глобалізація економіки; переформатування світового розподілу праці й усталених форматів суспільного виробництва; вплив 3-ї та 4-ї промислових революцій на структуру виробництва та зміст праці; посилення впливу трудової міграції на світові економічні процеси; перехід в фірмах і компаніях на проектно-командну роботу замість звичної для багатьох ієрархічної піраміди.

Найпопулярнішими кадрами поступово стають фахівці в області креативної, цифрової і візуальної економіки, в сфері відновлення екології, людиноорієнтованих сервісів, а також фахівці нового технологічного сектору. Нові сфери трудової діяльності будуть орієнтовані на розкриття і реалізацію творчого потенціалу людини. Вписатися в професійні запити нових економічних реалій зможуть люди креативні, з соціально-конструктивним та екологічним мисленням, які мають високий рівень цифрової та емоційної грамотності. Нові кадри повинні вміти концентрувати увагу на впровадженні новітніх досягнень в своїй професійній сфері та бути здатними постійно перенавчатися. Ці вимоги висуваються незалежно від того, яким видом діяльності людина зайнята. Треба зазначити, що в певних галузях економіки найближчим часом буде значне скорочення робочих місць, що обумовлено роботизацією виробництва. В рамках третьої промислової революції відбувалося зміщення центру прибутку від етапів виробництва до розробки і дизайну; скорочення робітників безпосередньо зайнятих у виробництві; заміщення централізованих моделей бізнесу розподіленими структурами з горизонтальною взаємодією. Четверту промислову революцію («Індустрію 4,0») пов'язують зі злиттям технологій і стиранням меж між фізичними, цифровими і біологічними сферами. Комбінація технологій, Інтернет речей, нові способи збору і аналізу даних, адитивні технології виробництва, штучний інтелект, біотехнології, робототехніка, нанотехнології, автономні транспортні засоби, 3-D друк, інновації – саме це і буде характеризувати економіку та світовий ринок праці

СЕКЦІЯ «МЕНЕДЖМЕНТ І ЛОГІСТИКА»

Акімов А.В.
аспірант фак.-ту менеджменту

ОБ'ЄКТИВНА НЕОБХІДНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ЗАСОБІВ УПРАВЛІННЯ В МІСЦЕВОМУ САМОВРЯДУВАННІ

Електронне врядування в умовах інформаційного суспільства є одним з засобів забезпечення функції державного управління. Підходи, які застосовуються при впровадженні електронного врядування подібні тим, які використовуються на великих об'єктах публічного управління – компаніях, метою яких є отримання прибутку. При організації електронного врядування необхідно дотримуватись принципів "від простого до складного", тобто розглядати в якості первинної одиниці місцеву територіальну громаду, область, регіон та країну. Розгляд місцевої громади у вигляді "простої системи" є умовним, оскільки вона являє собою інертний об'єкт зі складним взаємозв'язком елементів. Ця складність зумовлена слабкістю та невизначеністю контакту між громадянами та органами влади.

Фактично, цей контакт відбувається у обмеженій кількості випадків:

1) коли громадянин звертається за адміністративними послугами;

2) коли громадянин користується комунальними або соціальними послугами;

3) коли органи управління громадою потребують певної поведінки громадян, особливо під час виборів у органи місцевого самоврядування.

Все вищезазначене зумовлює об'єктивну необхідність технічного вдосконалення взаємодії між органами управління громадою та громадянами.

Найбільш простим способом організації зв'язку між органами управління і громадянами є засіб електронного зв'язку. Існує стала думка про те, що достатнім засобом зв'язку є Інтернет сайт органу місцевого самоврядування. Однак, технології, які використовуються в адмініструванні сайтів та їх кадрове забезпечення не відповідають сучасним вимогами і зводяться до виконання формальних дій. Практика іноземних урядів свідчить про ефективність використання соціальних мереж у організації взаємозв'язку з громадами. Треба зауважити, що таким чином досягається контакт з соціально активною частиною суспільства – громадянами, які користуються Інтернетом, мають певну кількість контактів, громадянську позицію тощо. Саме вони в такий спосіб формують громадянську думку та приймають постійну опосередковану участь у формуванні рішень. Соціологічний зміст технології електронного врядування удосконалюються від простих опитувань громадян до електронних петицій. В такий спосіб у врядуванні приймає участь тільки активна частина громадян, думка яких і являє собою спільну позицію громадянського суспільства.

Література

1. Бікулов Д.Т. Ресурсне забезпечення розвитку місцевих громад: теорія і практика: монографія/Д.Т.Бікулов. – Запоріжжя: КПУ, 2015. – 419 с.

2. Електронне врядування. Ковбасюк Ю.В. та кол.авт [Електронний ресурс]/Режим доступу - http: // ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/02/ELEKTRONNE-URYADUVANNYA-2014.pdf

Бахметова Яна
студент 4 курсу фак-ту менеджмент
Наук. кер.: к. е. н., доц. Богданов С. М**.**

ЕКОЛОГІЧНИЙ КОНТРОЛІНГ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Розвиток ідеї екологічного контролінгу і зростання зацікавленості підприємств цією концепцією управління виникло на початку XX ст..

Термін екологічний контролінг, або еко-контролінг, по-різному інтерпретується. Екологічний контролінг на підприємстві є інструментом цілісного та екологічного управління підприємством, який включає систематичний облік та аналіз усіх фізичних та фінансових впливів на навколишнє середовище, що виникли внаслідок діяльності підприємства [1].

Еко-контролінг – це система планування, обліку, контролю, аналізу й аудиту, запровадження якої сприяє ухваленню альтернативних рішень у процесі оперативного і стратегічного управління підприємством, спрямованих на досягнення еколого-економічної ефективності [2].

Підприємства не зобов’язані впроваджувати екологічний контролінг у своїй діяльності. На прийняття рішення про його введення мають вплив наступні передумови:

- зростаюча екологічна свідомість суспільства і менеджерів;
- загострення вимог юридичного захисту навколишнього середовища;
- зростання зацікавленості економіко-екологічною проблематикою;
- збільшення коштів і інвестиційних вкладів в охорону середовища;
- неповна інформація, щодо впливу підприємства на навколишнє середовище, а також пов’язані з тим труднощі в плануванні і оптимізації фінансування їх розвитку;
- розвиток інженерно - екологічної науки.

Екологічний контролінг виконує наступні дії:

- періодичний аналіз та оцінка управління матеріальними та енергетичними потоками;
- конструювання та подальше впровадження екологічних цілей та програм;
- періодична оцінка діяльності підприємства шляхом аналізу слабких сторін;
- регулярна оцінка нових факторів виробництва, виробничих методів, процесів та продуктів;
- нагляд над ризиком виникнення надзвичайної ситуації;
- нагляд за екологічною безпекою продуктів;
- виконання статутних завдань щодо комунікації та документації;
- розробка та оновлення документації щодо екологічного контролінгу;
- управління та контроль поточних дій на користь охорони середовища;
- управління екологічними витратами.

Екологічний контролінг, крім управління природоохоронною діяльністю, також здійснює контроль за результатами та витратами на екологічну

діяльність, розвиток виробництва і продукції та впровадження екологічно чистих заходів оптимізації.

Відповідно до практичного застосування екологічного контролінгу, виділяють три групи методів:

- методи з урахуванням фінансових аспектів - проведення екологічно чистої диверсифікації фінансового контролінгу та обліку, тобто аналіз фінансового впливу діяльності, пов'язаної з охороною навколишнього середовища,
- методи, що враховують екологічні аспекти - створення та впровадження екологічного контролінгу як розширення фінансового та бухгалтерського контролю, тобто зосередження уваги на реєстрації та контролю впливу на навколишнє середовище в результаті проведеної підприємницької діяльності,
- методи, інтегровані економічно та екологічно - оцінка та контроль як фінансових наслідків діяльності, що є значними з точки зору навколишнього середовища, а також екологічні наслідки діяльності підприємства.

Методи, що враховують фінансові та екологічні аспекти, є одномірними; вони враховують фінансовий аспект та забруднення навколишнього середовища відповідно. Інтегровані методи - це двовимірні категорії, тобто вони являють собою грошову одиницю на одиницю забруднення навколишнього середовища або забруднення навколишнього середовища на одиницю грошової одиниці.

Дослідження показують, що підприємства, на жаль, не використовують можливості екологічного контролінгу. В нашій країні дуже мало підприємств які впровадили екологічний контролінг і частіше він є тільки на паперах, навіть за кордоном підприємства в основному використовують лише екологічну перевірку для виявлення загроз і їх аналізу, і оцінку ризиків та витрат.

Література

1. Семенова В. Ф., Михайлюк О. Л. Екологічний менеджмент. Навчальний посібник. – К.: Знання, 2006. –366 с.
2. Кирсанова Т.А. Экологический контроллинг – инструмент экоменеджмента / Т.А. Кирсанова, Е.В. Кирсанова, В.А. Лукьянихин; под ред. канд. екон. наук. В.А. Лукьянихина. – Сумы : Изд-во "Козацький вал", 2004. – 222 с.

Bilytskaia Anastasiia
4th year student of Management Department
Scientific supervisor: Associate Professor Volkova V. V.

EFFICIENCY OF COMMUNICATIONS IN MANAGEMENT

Successful business communication is a rather complicated task. The lack of manager's ability to provide business communication is a serious gap in his professional training and is economically much more expensive than it may seem. Thus, there is a need to improve the efficiency of business communications for any organizational activity to be a success.

Therefore, the purpose of our research is to reveal and analyze the factors of communications efficiency improvement.

While it is generally recognized that communications are critical to the success of organizations, researches show that 73% of American, 63% of English and 85% of Japanese managers consider communications to be the main obstacle to the efficiency of their organizations. According to another survey, for some 250,000 employees from 2,000 different companies sharing information is one of the most difficult problems in organizations. These surveys show that inefficient communications are one of the main areas of concern.

The efficiency of communications tends to be different. According to the data of foreign studies, the efficiency of horizontal communications reaches 90% while that of vertical communications is 20-25% (i.e. the amount of information from the directorate, which reaches the employees and is correctly understood). In other words, performers are able to realize their functions, having only half of the information intended for them.

Insufficient vertical efficiency of both upward and downward communications is confirmed by the data that the direct boss of the workers, on leaving the office of the chief executive, only gets 30% of the information, and the manager of the shop floor – approximately 40%. Upward communications even more inefficient, since no more than 10% of the information reaches the superiors. This convincingly demonstrates the existing unused reserves in the organization of communications and opportunities for their qualitative improvement.

The success of communication processes is organically related only to the norms of ethical behavior, both on the part of the recipient and on the part of the information sender. The construction of a message also affects the efficiency of communications. It is necessary to observe the following sequence in construction of a message: from attention to interest, from interest to basic provisions, from basic provisions to objections and questions, next to a conclusion and a call for actions.

To avoid the situation of misunderstanding in communication, interlocutors should strive for the simplicity of communication; use the vocabulary of everyday speech even when communicating with an educated and discerning person.

At the same time, interlocutors must take into account that credibility can be undermined if only one false or distorted fact is given.

Successful managers distinguish ten premises of successful communications.

1. Before communication, clearly identify the ideas that are put into the message.

2. Analyze the true purpose of each communication.

3. Analyze the entire physical and human environment in any communication.

4. Consult others when planning communication.

5. Focus on the intonation and the main content of the message.

6. Take advantage of the opportunities when they are presented, include something useful and valuable to its recipient in the message.

7. Monitor how communication works.

8. Establish communication not only for today, but also for tomorrow.

9. Strive to ensure that the deeds do not conflict with the words.

10. Learn to listen to others.

It should be noted that unsatisfactory state of intra-organizational communications results in serious consequences, in particular, psychological for both the administration and employees.

To sum up, functioning of successful companies shows that effective management is impossible without well-established communications. Decision-making, innovation policy, creating a favorable psychological climate, motivating people – all these require detailed information and efficient communications.

References

1. Мескон М. Х. Основы менеджмента / М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури; пер. с англ. – М. : Дело, 2004. – 702 с.
2. Шипунов В. Г. Основы управленческой деятельности. Социальная психология, менеджмент / В. Г. Шипунов, Е. Н. Кишкель. – М. : Высшая школа, 2004. – 271 с.
3. Якокка Ли Карьера менеджера / Ли Якокка. – Мн. : Попурри, 2002. – 416 с.

Бірюков Тимур
студент 3 курсу фак.-ту менеджменту
Наук. кер.: асистент кафедри Титарчук Д. І.

ВІДНОВЛЕННЯ РІЧКОВОЇ ЛОГІСТИКИ ДЛЯ РОЗБУДОВИ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Сільське господарство – це найбільша ланка агропромислового комплексу – складної системи, яка об’єднує всі галузі народного господарства, що беруть участь у виробництві сільськогосподарської продукції і доведенні її до споживача. На частку сільськогосподарської продукції припадає близько 16% вартості всієї продукції матеріального виробництва [1].

В останні 7 років в українському агробізнесі відбувається активний розвиток та динамічне зростання виробничих і експортних обсягів. За рахунок експорту агропродовольчої продукції забезпечується понад 40% всього експорту держави [2].

Транспортування сільськогосподарської продукції в межах України відбувається залізничними, автомобільними та річковими шляхами. Близько 2/3 зерна доставляється в порти залізницею, 1/3 – автотранспортом і лише 3% – річковим транспортом [3]. Проте зростання експорту сільськогосподарської продукції потерпає від великих фінансових та часових втрат в тому числі і через неефективне використання потенціалу логістики. Саме тому вивчення сучасного стану української річкової логістики в агропромисловому комплексі України, дослідження основних механізмів та особливостей її державного регулювання є надзвичайно важливим для розвитку економіки України в цілому.

Ринок внутрішніх водних перевезень оцінюється в 6,5 млн. тон на рік та характеризується зростанням обсягів перевезень, головним чином за рахунок перевезень зерна. Загальна довжина судноплавних річок в Україні становить 4

400 км. А найдовша внутрішня водна артерія - р. Дніпро (бл. 1200 км.). Річковим транспортом України перевозять вантажі Дніпром, Дунаєм, Чорним і Середземним морями із заходом в річкові порти Румунії, Німеччини, Угорщини та Австрії [4]. Дніпро та Південний Буг мають можливості для судноплавства протягом всього року за умов поглиблення дна та забезпечення роботи спецзасобів на деяких ділянках. Основні порти країни розміщені близько до регіонів ведення агробізнесу, а природні можливості ґрунтів мають потенціал для значного збільшення врожайності.

Для успішної реалізації зернових необхідно відновити та створити нові річкові і морські елеватори. По річці перевозити вантаж удвічі дешевше, ніж залізницею, та учетверо - ніж автомобілем [5]. Проте існує низка недоліків річкової логістики в Україні.

Основними проблемами річкової логістики в Україні є:

- зношений рухомий склад, який налічує 635 одиниць, що становить близько 22% від тієї кількості, яка використовувалась у 1990 році [7].
- вартість транспортування, яка має недосконалий механізм формування тарифів на перевезення, шлюзування, розведення мостів;
- відсутність законодавчої бази, який регулює використання внутрішніх водних шляхів;
- наявність складного рельєфу дна (глибини та підводні скелі), що унеможливлює проходження суден на певних ділянках (наприклад Дніпродзержинський перекат) [2].
- зношеність інфраструктурних об’єктів.

Отже, за умови подолання зазначених проблем щодо річкових перевезень сільськогосподарської продукції, українська річкова логістика може стати одним з найефективніших та найперспективніших механізмів розвитку економіки та розкриття експортного потенціалу агропромислового комплексу України.

Література

1. Geograf.com [Електронний ресурс] / Агропромисловий комплекс України. Режим доступу: http://www.geograf.com.ua/human/school-course/412-agropromislovij-kompleks-ukrajini
2. АПК «Агробізнес Сьогодні» [Електронний ресурс] / Річкова логістика: стан, можливості, розвиток. Режим доступу: http://www.agro-business.com.ua/infrastruktura-rynku/8313-richkova-logistyka-stan-mozhlyvosti-rozvytok.html
3. Федорук Є. І. Механізми державного управління. Потенціал розвитку логістики агропромислового комплексу України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://el-zbirn-du.at.ua/2016_1/14.pdf
4. Informer.od.ua [Електронний ресурс] / «Перспективы развития речного транспорта в Украине, после подписания Договора об ассоциации с ЕС». – Режим доступу: Http://informer.od.ua/news/perspektivy-razvitiya-rechnogo-transporta-v-ukraine-posle-podpisaniya-dogovoa-ob-asociacii-s-es/

5. Міністерство аграрної політики та продовольства в Україні / Річкова інфраструктура повинна стати елементом аграрної логістики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://minagro.gov.ua/node/16911
6. Тарас Слободянюк, Аліна Здвижкова, Оксана Малиш, Надія Єрмоленко. «Вантажні перевезення внутрішніми водними шляхами».
7. Agravery.com / По Дніпру, по Бугу: проблеми і перспективи розвитку водного транспорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://agravery.com/uk/posts/show/po-dnipru-po-bugu-problemi-i-perspektivi-rozvitku-vodnogo-transportu

Братішко Олена
студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак.-ту менеджменту
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Олійник О. М.

ПРОБЛЕМИ КРОС-КУЛЬТУРНОГО УПРАВЛІННЯ

Сьогодні все більше компаній займаються бізнесом за кордоном, а сучасні технології лише прискорили цю тенденцію. Зацікавленість підприємств у розвитку не лише на внутрішньому ринку, а й на зовнішньому, стимулює співпрацю з працівниками різних національностей та культур. Крос-культурний менеджмент - це управління відносинами, що виникають на кордоні національних і організаційних культур, дослідження причин міжкультурних конфліктів і їх нейтралізація, з'ясування і використання при управлінні організацією закономірностей поведінки, властивих національній діловій культурі [1].

Проблема міжкультурного менеджменту, зростає, коли компанія виходить на нові ринки, що означає управління командами різних культур, які можуть сприймати поведінку керівництва не так само, як західні працівники.

Коли співробітники говорять різними мовами, мовний бар'єр може стати вагомим. Одне з головних завдань для менеджера, який намагається подолати мовний бар'єр, є зміцнення комунікації. Для цього необхідно, щоб робітники повинні володіти достатнім для спілкування і листування рівнем англійської мови. На всіх нарадах, де беруть участь іноземці, обов'язково повинні бути присутні штатні перекладачі, які допомагають усунути неточності в спілкуванні і нерозуміння. Також внутрішнє листування, в якій беруть участь іноземні співробітники, повинна вестися англійською мовою[2].

Крім того, уникайте жартів і сарказм у електронних листах, оскільки люди можуть неправильно тлумачити спроби гумору. Різниця у культурному фоні може призвести до неправильного тлумачення [3].

Доповненням мовної проблеми служить проблема невербального спілкування, тобто жести, пози, форми привітань, різного роду ритуали. Саме обізнаність міжнародного менеджера з тонкощами невербального спілкування дає змогу правильно зрозуміти та тлумачити тонкощі національної культури. Невчасно вставлена в розмову пауза, безневинний, з точки зору своєї культури,

жест, може неадекватно сприйматися співрозмовником з іншої культури, - все це може не тільки спотворити враження від сказаного, а й викликати негативну особисту реакцію співрозмовника, просто тому що «ми сприймаємо людей іншої культури через призму нашої власної культури » [4].

Проблемою також може стати ставлення до часу. Представникам західної культури властиве точне ставлення до робочого часу і більш ефективне його використання. Вони завжди чітко розділяють час на робочий і особистий. І не змішують одне з іншим. Саме тому американці і британці не затримуються на роботі, йдучи додому в зазначений час, але і на роботу вони запізнюються вкрай рідко, і не витрачають час на численні чаювання і перекури. Тоді як українські співробітники часто не роблять великої різниці між особистим часом і робочим, відносяться до роботи як до головної частини свого життя, тому часто затримуються на робочому місці допізна і виходять на роботу у вихідні та святкові дні.

На особливому місці розглянутих проблем варто зазначити сприйняття. Прояв, під час ділової бесіди, глибокої поваги до старших за віком буде природнім і необхідним в рамках східної та ісламської культур, але представник західної культури може сприйняти це як ознаку відсталості партнера, його бажання зберегти літній персонал на займаних ними посадах, що в його уявленні є свого роду уповільненням прогресу [5]. У свою чергу, інформація про високий рівень освіти молодих менеджерів, як одна з основних переваг західного партнера, може бути абсолютно неадекватно сприйнята його партнерами зі східної або африканської культури, які звертають увагу на недоліки життєвого досвіду.

Це лише деякі з основних проблем управління мультикультурною командою, але є багато інших. Необхідно ставитися до крос-культурних комунікацій як до активу компанії, джерела синергії, мультиплікатору бізнесу, які при правильному використанні можуть бути ще однією внутрішньою конкурентною перевагою компанії. Щоб бути хорошим менеджером, ви повинні бути готові прийняти новий набір навичок. Тут освіта є ключовою. Освіта, час та досвід, може призвести до міжкультурної компетенції.

Література

1. Грушевицька Т. Г., Попков В. Д., Садохин А. П. Основи міжкультурної комунікації. М .: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. 352 с.
2. Дебольский М. Психологія ділового спілкування. К., 2015. 121 с.
3. Долгова І. В., Малишев А. А. Психологічні особливості міжкультурної комунікації у зовнішній торгівлі. М .: ВАВТ, 2008. 188 с.
4. Кочетков В. В. Ділові культури в міжнародному співробітництві. М .: Соціум, 2012. 260 с.
5. Кочетков В. В. Психологія міжкультурних відмінностей. М .: Наукова думка, 2012. 416 с.

Буцька Анастасія
студент 4 курсу фак.-ту менеджменту
Наук. кер.: к. н. держ. упр., доц.Онищенко О.А.

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ РИНКУ ЯК СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

З метою забезпечення конкурентоспроможності малого та середнього підприємництва в нашій країні та беручи до уваги повільні темпи економічного росту в Україні, вважається необхідним проаналізувати економічний потенціал вітчизняних суб'єктів господарювання на міжнародному рівні.

Перш ніж вивчати закордонні ринки, слід звернути увагу на основні тенденції міжнародного бізнесу з метою виявлення можливості скористатися перевагами, які могли б сприяти розвитку компанії. Адже міжнародні ринки розвиваються швидко, і це надає можливість скористатися зміною середовища, щоб створити нішу для реалізації інтересів вітчизняних підприємств.

Країни, що розвиваються, відрізняються значним економічним потенціалом та мають показники найвищого економічного росту, наближаючись до рівня життя розвинутого світу. Тож, для надання імпульсу розвитку національного малого та середнього підприємництва, доцільно звернути увагу саме на ринки цих країн. Важливими факторами вибору відповідних ринків з реалізації продукції вітчизняних підприємств можуть вважатися мова, фінансова стабільність регіону, економічна система та місцеві культурні чинники.

Популяція індустріального світу старіє, тоді як багато країн, що розвиваються, все ще мають дуже молоде населення. Вітчизняні підприємства, які обслуговують заможних пенсіонерів, можуть отримувати прибуток від зосередження уваги на розвинених країнах, тоді як ті, які спрямовані на молоді сім'ї, матерів та дітей, можуть знайти цільового споживача в країнах Латинської Америки, в Африці та на Далекому Сході.

Темпи інновацій зростають, оскільки багато нових компаній розробляють нові продукти та вдосконалюють версії традиційних виробів. Західні компанії більше не можуть очікувати, що вони автоматично стануть передовим фактором технічного розвитку, і ця тенденція посилюється, оскільки ще більше підприємств у країнах, що розвиваються, набувають досвіду успішного інноваційного розвитку.

Більш інтенсивні та більш швидкі комунікації дозволяють клієнтам скрізь купувати продукти, вироблені в будь-якій точці земної кулі, і отримати доступ до інформації про те, що потрібно купувати. Оскільки ціна та якісна інформація стають доступними на всіх ринках, підприємства втрачають вплив на цінову політику, особливо це стосується можливості встановлювати різні ціни на різних ринках.

Зважаючи на збільшення суб'єктів підприємництва на міжнародних ринках, західні компанії констатують посилення конкуренції. Компанії, що знаходяться на ринках, що розвиваються, часто мають нижчі витрати на оплату праці, тому тенденція розвитку аналізованих ринків полягає в подальшому впровадженні більш швидких та більш ефективних інновацій, а також

забезпеченні високого ступеню автоматизації – ці фактори в обов'язковому порядку необхідно враховувати вітчизняному підприємницькому сектору при здійсненні диверсифікації та переорієнтації на нові зовнішні ринки.

Стимулом для швидкого зростання вітчизняного малого та середнього бізнесу можуть стати приклади економіки західних країн, що розвиваються, такі як Індія, Бразилія та інші. Економічна стагнація на вказаних ринках поступово сповільнюється, тому економічне зростання протягом наступних кількох років має тенденцію до зростання, але воно буде повільним. Тому, здійснюючи стратегію диверсифікації ринків збуту, вітчизняні підприємства повинні планувати рентабельність саме в умовах попиту, що повільно зростає.

Крім того, великий вплив на зарубіжних ринках вже традиційно мають фактори зовнішнього середовища. Вважається, що вони стануть ще більш популярними в усьому світі – цю тенденцію також необхідно враховувати представникам малого та середнього бізнесу нашої країни, які дотримуватимуться стратегії диверсифікації зовнішніх ринків збуту. Підприємства повинні враховувати екологічні наслідки своєї діяльності та дотримуватися екологічної якості продукції, що реалізується. Те саме стосується й ймовірної реалізації екологічно чистих технологій на міжнародному ринку – що є затребуваним продуктом міжнародної торгівлі.

Веремєєнко Олександр
аспірант фак.-ту менеджменту

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ПРОМИСЛОСТІ

Негативні тенденції в структурі української економіки свідчать про необхідність масштабних змін та перебудов. Такі зміни мають тісний зв'язок з впровадженням інновацій в діяльність підприємств. Інноваційний розвиток є однією з основних складових процесу забезпечення успішного функціонування бізнес-одиниць. Євроінтеграційні умови оточення вимагають інтенсивної інноваційної діяльності (нововведень), зниження інноваційних ризиків, оперативного реагування та стратегічного управління за умов впровадження інноваційної діяльності кожного підприємства, особливо в галузі промисловості. Відсутність позитивної динаміки росту показників діяльності цієї галузі – є критичним для України.

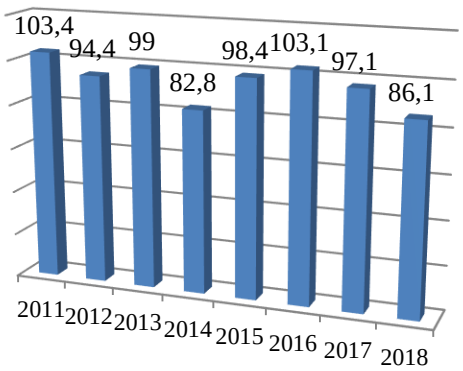

Рис. 1 Індекс промислового виробництва,%

Згідно рис. 1, простежується складна ситуація в промисловості вирішення якої неможливе без інноваційних перетворень.

Інноваційні впровадження – це необхідний і об'єктивний чинник конкурентоспроможного розвитку, застосування якого потребує державного регулювання та фінансових надходжень. Експерти вважають, що інноваційна діяльність – діяльність, що спрямована на оновлення існуючого, створення і використання нового конкурентоспроможного продукту (товару, технології способу виробництва) з метою кращого задоволення суспільних потреб (підвищення продуктивності праці, якості продукції, зниження її собівартості тощо) [2]. На державному рівні прийнято вважати що інноваційна діяльність – це діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [3]. Згідно Закону [3] інноваційна діяльність включає:

1) випуск і розповсюдження принципово нових видів техніки і технології;

2) прогресивні міжгалузеві структурні зрушення;

3) реалізацію довготермінових науково-технічних програм з великими термінами окупності витрат;

4) фінансування фундаментальних досліджень для здійснення якісних змін у стані продуктивних сил;

5) розробку і впровадження нової, ресурсозберігаючої технології, призначеної для поліпшення соціального та екологічного становища.

У період обмежених фінансових ресурсів вибір об'єкта інноваційної підтримки для здійснення фінансування є не простим. Найчастіше фінансування інноваційних розробок на підприємстві здійснюється за власний кошт. Також, держава забезпечує реалізацію стратегічних пріоритетних напрямів інноваційної діяльності через систему загальнодержавних (національних) програм економічного, науково-технічного, соціального, національно-культурного розвитку, охорони довкілля. Головними пріоритетами державної підтримки інновацій до 2021 року є:

1) освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії;

2) освоєння нових технологій високотехнологічного розвитку транспортної системи, ракетно-космічної галузі, авіа- і суднобудування, озброєння та військової техніки;

3) освоєння нових технологій виробництва матеріалів, їх оброблення і з'єднання, створення індустрії наноматеріалів та нанотехнологій;

4) технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу;

5) широке застосування технологій більш чистого виробництва та охорони навколишнього природного середовища;

6) розвиток сучасних інформаційних, комунікаційних технологій, робототехніки.

Окрім «добре» описаних стратегій інноваційного розвитку існує значна проблема з розробленням та реалізацією механізмів стимулювання інноваційної

діяльності на основі податкових методів, які широко використовуються у міжнародному середовище. Найпоширенішими методами є методи податкового стимулювання, а саме: диференціація ставок оподаткування; зміна пільг і знижок; зменшення податків під приріст інноваційних витрат; «податкових канікул» впродовж кількох років на прибуток від реалізації інноваційних проектів; використання податкових зон звільнення; територіальні знижки (надбавки) до встановлених податкових пільг для регулювання регіональних особливостей інноваційності; податкових пільг для приватних підприємств, які сприяють реалізації державних науково-технічних, інноваційних та інвестиційних програм.

Література

1. Індекс промислового виробництва [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/
2. Файчук О.М. Інноваційний процес як рушійна сила економічного зростання / О.М. Файчук, О.В. Файчук // Бізнес Інформ. – 2018. – № 10. – С. 66–70.
3. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV (з чинними змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua

Воробйов Костянтин
студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак.-ту менеджменту
Наук. кер.: к.філос.н., доцент Олійник О.М.

ВИКОРИСТАННЯ ГНУЧКИХ МЕТОДОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ В ОРГАНІЗАЦІЯХ

Ключовим фактором успіху IT організацій виступають кваліфіковані співробітники і якість виконаної роботи. Але, для виконання конкретних завдань в сфері IT необхідно використовувати специфічні технології та інструменти інформаційного менеджменту, для підтримки контролю основних процесів і сприятливу атмосферу між замовником, керівником та командою, котра виконую більшу частину роботи.

На сьогоднішній день технології та інструменти Scrum в IT, не отримали такої популярності з боку українських спеціалістів. Але питання впровадження та розвитку процесів управління проектами в компаніях вивчали зарубіжні спеціалісти, такі як: К. Д. Сазерленд, Швабер, А. Коберн, Б. Опдайк, Д. Стаплетон, А. Беннекум, Д. Комплин, К. Ларри, Д. Лука, П. Код, Д. Хагсмит, Е. Хант, Б. Кент, М. Боб, Д. Гренинг, М.Поппедик, Т. Поппедик та інші спеціалісти.

Метою даного дослідження є адаптація сучасних технологій та інструментів гнучкої методології Scrum в рамках управління проектами, яка сприятиме оптимізації робочого процесу та допомагатиме уникненню причин гальмування впровадження процесів управління проектами в організаціях.

Незважаючи на те що, нестабільна ситуація в країні призводить до багатьох неприємностей, які ускладнюють розвиток бізнесу, залишилася сфера

діяльності, на якої наслідки кризи, майже не позначилися, а темп розвитку продовжує рости, а саме це IT сфера, інформаційного менеджменту.

Починаючи з 2016 року відбулося різке зростання кількості IT фахівців. На даний момент їх кількість становить понад 120 000 тисяч чоловік [1]. Щороку інститути і приватні організації з підготовки IT спеціалістів випускають від 30 000 до 44 000 тисяч чоловік.

За результатами I півріччя 2017 року ринок IT-послуг збільшився до 2,9 млрд доларів, що становить 4% ВВП країни. Не дивлячись на кризові явища в економіці України, зростання IT-сектора в минулому 2016 році склав 7% .

За сприятливими прогнозами, до 2020 року дана галузь може зрости в 2 рази. Зростання галузі призведе до: зростання кількості фахівців галузі ще до 200 тис; збільшення експорту IT – послуг до 6 млрд доларів; збільшення ніші на світовому ринку; вихід галузі на друге місце за рівнем експорту; збільшення відрахувань до бюджету в розмірі 30 млрд. гривень [2].

Виходячи з вище сказаного - інформаційна галузь посяде друге місце за рівнем експорту, впевнено формуючи державу як серйозного гравця в постачанні інформаційних послуг на світовій арені.

В якості популярних методологій управління проектами, були обрані три популярні, використовані методології, а саме: Lean (Дбайливе виробництво), Scrum – гнучка методологія управління проектами, Kanban – метод управління розробкою, який реалізує принцип «точно в строк».

Однак, за даними 11-th annual state of agile survey, використання методологій та практик за I півріччя 2017 року, яка наглядно показує, що серед всіх сучасних методологій найбільш поширеною методології є Scrum (57%) [3, с. 10]. Тому нами була обрана, гнучка методологія Scrum, з причини того, що вона достатньо проста для впровадження на підприємствах, та її легко застосовувати в проектній роботі з іншими методологіями. Іншими словами, система котра доповнює інші, роблячи їх гнучкими та прозорими для бізнес-процессів та персоналу. Серед переваг, гнучкої методології Scrum, варто виділити, як: можливість швидкого запуску проекту з найбільш пріоритетними функціями і мінімально можливим бюджетом, щоденний контроль над ходом робіт, і більш гнучкий контроль над бюджетом проекту, часті демонстрації проекту, можливості внесення коректив в технічне завдання в процесі реалізації проекту, що є безперечною перевагою для замовника.

Отже, за рахунок цього організація виграє в поступовому формуванні клієнтури. Чим більше клієнтів, тим більше способів в нарощуванні потужностей організації. Завдяки постійним замовленнями, організація надає гідну заробітну плату, створює робочі місця, кваліфіковані кадри, які в подальшому зможуть виходячи зі свого досвіду створити власну організацію. Все вище сказане сприяє до своєчасної сплати податків до бюджету країни, формуючи сприятливі передумови для розвитку ресурсного та економічного потенціалу регіону і країни в цілому.

Література

1. Лышак М. IT-отрасль в Украине: о чем много говорят, но мало знают [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://fakty.ictv.ua/ru/ukraine/201611

23-it-galuz-v-ukrayini-pro-shho-bagato-govoryat-ale-malo-znayut/ (Дата звернення: 09.11.2017).
2. В 2017 году рынок IT-услуг увеличился до 2,9 млрд долларов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://focus.ua/country/384135/ (Дата звернення: 19.11.2017).
3. 11 th annual state of agile report [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://explore.versionone.com/state-of-agile/versionone-11th-annual-state-of-agile-report-2 (Дата звернення: 16.11.2017).

Вязовой Олег
студент 4 курсу економічного факультету
Наук. кер: к. філос. н, доц. Вязова Р.В.

РОЛЬ ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Ділове спілкування на сучасному етапі суспільного розвитку проникає у всі сфери життя. Без нього не обійтися у сфері економічних, правових, дипломатичних, комерційних, адміністративних відносин. Уміння успішно вести ділові переговори, грамотно і правильно скласти діловий папір і багато іншого в даний час стало невід'ємною частиною професійної культури людини. «Бізнес – це вміння спілкуватися з людьми», – вважають істинні керівники, підприємці.

Метою даної роботи є аналіз та дослідження специфіки та ролі ділової комунікації в бізнесі у розрізі сучасного розвитку суспільства.

Складність виникаючих тут проблем пов'язана з тим, що комунікація здійснюється в умовах несумісних, переважно, культурних стереотипів мислення та поведінки, зокрема, та у ситуаціях професійної взаємодії.

Проблемою спілкування та комунікації займалися такі вчені як С.Л. Рубінштейн, О.М. Леонтьєв, Л.С. Виготський, Т.М. Дрідзе.

Для розкриття сутності поняття «ділова комунікація» можна використовувати поняття «діяльність», оскільки саме ділова комунікація має на меті відносини у зв'язку з менеджерською або бізнес-діяльністю, призначенням якої є забезпечення цілеспрямованого і скоординованого функціонування трудового колективу задля вирішення задач, що постають перед ним [1].

Специфічною особливістю ділового спілкування є його регламентованість, тобто підпорядкованість встановленим правилам і обмеженням. Ці правила визначаються типом ділового спілкування, формою, ступенем офіційності, конкретними цілями і завданнями, які стоять перед тими, хто спілкується, а також національно-культурними традиціями і суспільними нормами поведінки. Вони фіксуються, оформлюються у вигляді протоколу (ділового, дипломатичного), існують у вигляді загальноприйнятих норм соціальної поведінки, у вигляді етикетних вимог, обмежень тимчасових рамок спілкування.

Успішність ділової комунікації безпосередньо обумовлена комунікативною компетентністю менеджера, що передбачає адекватну реакцію на контекст ситуації, вірну оцінку співрозмовника, а також його інтересів,

особистісних якостей, уразливості, формування в нього позитивного сприйняття власної особистості [1].

Службові контакти будуються на партнерських засадах, виходять з взаємних потреб, з інтересів загальної справи. Безсумнівно, що таке спілкування підвищує трудову і творчу активність, є важливим чинником вдалого бізнесу.

За місцем здійснення бізнес-комунікації розподіляються на внутрішні, коли сторони комунікації перебувають у рамках організації, і зовнішні, коли одна зі сторін відноситься до суб'єктів зовнішнього середовища організації. За своїми цілями ділові комунікації можна поділяти на чесні комунікації та безчесні – маніпулятивні, егоїстичні, шахрайські [2]. Розпізнавання нечесних намірів партнера-комуніканта – складне, але це постійне завдання, що має вирішувати бізнесмен. Це – проблема правова та етична.

Згідно специфіки, що впливає на зміст, процеси, параметри комунікацій, доцільно виокремити галузеві особливості комунікацій і функціонально-управлінські особливості комунікацій. Для багатьох із цих сфер діяльності існують свої норми та правила комунікацій, зокрема, Кодекси честі. Розуміння сутності феномена бізнес-комунікацій і володіння методами їхнього здійснення – це провідний чинник у досягненні ділового успіху [2].

Підбиваючи підсумки, хотілося б зауважити, що важко переоцінити значення ділової гри і професійної комунікації в суспільстві. Тема комунікації є звісно центральної магістраллю у житті будь-якої людини. Особливу значимість вона набуває для ділової людини. Адже щодня вранці до вечора ми вступаємо у безліч прямих і опосередкованих взаємовідносин. Від якості нашої комунікації прямо залежить наш капітал, сім'я, кар'єра, визнання. Проблеми навчання стратегій управління і технологій ділової комунікації стали найактуальнішими проблемами сучасного менеджменту. У разі стрімкого розвитку нашого суспільства та жорсткої конкуренції компаніям необхідно постійно розвиватися, пристосовуватися до зовнішніх умов, навчати персонал і управлінський апарат відповідно до вимог прогресу. Лише в цьому випадку компанії будуть конкурентоспроможними і ефективними.

Література

1. Шавкун І. Г. Ділова комунікація: сутність та типологізація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK.
2. Спивак В. А. Современные бизнес-коммуникации / В. А. Спивак. – СПб.: Питер, 2001. – 448 с.

Гадай Аліна
студент 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н, доц. Богданов С.М.

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ

В наш час людство вступає в епоху «економіки знань», в якій основну роль відіграє інформація та здатність підприємства підлаштовуватися до умов ринку. Застосування провідними підприємствами інновацій та креативного

підходу, використання інтелектуальних досягнень людей призвели до виживання у сучасних умовах лише того бізнесу, який є гнучким у відповідь до вимог ринку, створює та організовує виробництво конкурентоспроможної продукції або послуг, забезпечує ефективну реструктуризацію внутрішнього управління відповідно до вимог зовнішнього середовища, що швидко змінюється.

У сучасних умовах інновації стали головним фактором розвитку підприємств в світі. Лише застосовуючи новітні технології, актуальну інформацію та інноваційний підхід підприємство малого бізнесу може здолати високі бар'єри входження на ринок та скласти конкуренцію вже існуючим компаніям. Обмежений доступ до фінансування, обтяжливе законодавство та труднощі у виході на нові ринки робить неможливим використання старих управлінських підходів в Україні. Мале підприємство можна вважати інноваційним і перспективним для розвитку, якщо тенденції цього розвитку пов'язані з комплексним впровадженням всіх видів інновацій: продукт та процес. Наразі, характерною рисою впровадження інновацій в Україні є невідповідність кількості інноваційних технологій кількості інноваційним продуктів, показники яких є значно вищими. За останніми даними Державної служби статистики України, у 2016 році у виробництво впроваджено 4 139 інноваційних видів продукції. В той же час, кількість впроваджених інноваційних технологій складає 3 489 процесів [1]. Вказане співвідношення показників безальтернативно призводить до освоєння профіциту інноваційної продукції застарілими технологіями, які незмінно вимагають модернізації, а краще – впровадження відповідної кількості інноваційних технологій. Така практика відрізняється дуже вузькими можливостями застосування інновацій та є вкрай безперспективною [2, С.53].

Сучасна теорія управління спирається на дві основні теорії управління організаціями: системний та ситуаційний. В основі системного підходу організація розглядається як відкрита система, що постійно взаємодіє із зовнішнім середовищем. Вона складається із взаємозалежних підсистем, що знаходяться одна з одною в організаційних відносинах. Системний підхід дав можливість зрозуміти, що ефективність будь-якої організації забезпечується не якимось одним її елементом, а є результатом, що залежить від багатьох факторів. У будь-якій системі важлива робота цілого. Ситуаційний підхід передбачає, що підприємство в процесі своєї діяльності може опинитись в різних ситуаціях, які для свого вирішення вимагають застосування різних прийомів і методів управлінської діяльності [3]. Аналіз теорій організації управління призводить до висновку, що вони є взаємодоповнюваними. Таким чином, управління розвитком підприємства повинно базуватися на інтегрованих підходах до управління.

Основною відмітною рисою українських компаній є те, що вони працюють у постійно мінливому економічному просторі, через що керівництво фактично стикається з проблемою контролю в умовах невизначеності. Тому для досягнення успіху невелике підприємство повинно відповідати таким умовам:

- мати високу гнучкість з точки зору виробництва та надання послуг, забезпечувати своєчасну відповідь на вимоги ринку товарів та послуг. Це пояснюється тим, що життєвий цикл продукту стає коротшим, а різноманіття продуктів та послуг розширюється;
- відповідати складними технологіям виробництва, адже вони потребують абсолютно нової форми контролю, організації та розподілу праці;
- постійно підвищувати якість продукції або послуг, що вимагає організації післяпродажного обслуговування та додаткових корпоративних послуг;
- враховувати вимоги до рівня якості обслуговування клієнтів, які стали занадто високими для традиційних виробничих систем та механізмів прийняття управлінських рішень;
- враховувати зміни у структурі витрат.

У сучасних умовах ефективно управляти компанією в першу чергу означає визначити напрям діяльності компанії, розробляти свою стратегію та завдання, планувати типи та обсяги продукції, організовувати збутові операції та задовольняти споживчий попит, і, крім того, з максимальною ефективністю адаптувати організаційні структури підприємства до змін в умовах її функціонування для досягнення цих цілей. Також одночасно з розвитком і ростом підприємства необхідно поліпшувати та розвивати форми та методи управління. Рішення в цих сферах повинні базуватися на принципі економічної ефективності, тобто основою має бути бажання отримати найбільші економічні результати з найнижчою вартістю всіх необхідних ресурсів при цьому максимально задовольняючи потреби людей.

Як висновок можна сказати, що сучасна система управління базується на стратегічній реакції бізнесу на зміну навколишнього середовища та активному використанні внутрішнього потенціалу малого підприємства. Інновації повинні бути частиною стратегії розвитку підприємства, а не відповіддю на дії конкурентів, що часто призводить до банкрутства підприємств. Таким чином, використання інструментів управління повинно відповідати сучасним умовам соціально-економічної системи, в яких виробничі функції забезпечать покращення процесу управління підприємством для досягнення його ефективного розвитку.

Література

1. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. Впровадження інновацій на промислових підприємствах. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/
2. Онищенко О.А. Формування стратегії підприємства в умовах сучасних інноваційних трансформацій // Електронне наукове періодичне видання «Менеджмент і підприємництво: тренди розвитку». – 2017. – № 1 – 81 с. – С.51-59 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.management-journal.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/VIPUSK-1-VYPUSK-1-ISSUE-1-2.pdf
3. Панасенко Ю. М. Основи підприємництва: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Ю.М. Панасенко. – Донецький ін-т ринку та соціальної політики. – Д: ДІРСП, 2013. – 112с.

Горлова Анастасія
студент 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.техн.н., д. е. н., доц. Антонюк Д.А.

РОЛЬ ОПЕРАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙ

Конкурентоспроможність є важливим фактором у визначенні того, чи успішно розвивається компанія, якою є її рентабельність. Бізнес-організації конкурують через певне поєднання ціни, строків доставки та диференціації продуктів або послуг. Компанії повинні бути конкурентоспроможними, щоб продавати свої товари та послуги на ринку.

Маркетинг впливає на конкурентоспроможність кількома способами, включаючи виявлення споживчих потреб, ціноутворення, рекламування та просування.

Визначення споживчих бажань та / або потреб є основним джерелом в організації у процесі прийняття рішень та ключовим для конкурентоспроможності. Ідеальним є досягнення повної відповідності між тими бажаннями та потребами, товарами та / або послугами організації.

Ціна та якість є ключовими факторами у споживацьких рішеннях про покупку. Важливо віднайти компромісне рішення, яке споживачі роблять між ціною та якістю.

Реклама та просування допоможуть організації інформувати потенційних клієнтів про особливості своїх продуктів або послуг і залучення покупців.

Операції впливають на конкурентоспроможність через дизайн продукту та послуги, вартість, місце розташування, якість, час відгуку, гнучкість, інвентаризацію та управління ланцюгами постачання та послуг. Багато таких елементів взаємопов’язані між собою.

Дизайн продукції та послуг повинен відображати спільні зусилля багатьох галузей організації.

Досягнення відповідності між фінансовими ресурсами, операційними можливостями, можливостями ланцюга поставок, споживчими бажаннями та потребами. Особливі характеристики або особливості продукту або послуги можуть бути ключовим чинником у споживацьких рішеннях про покупку. Інші ключові фактори включають інновації та час на ринок для нових продуктів та послуг.

Вартість виходу організації є ключовою змінною, яка впливає на рішення щодо ціноутворення та прибуток.

Зусилля зі зниження витрат, як правило, тривають у бізнес-організаціях. Продуктивність є важливим визначальним фактором вартості. Організації з більш високими показниками продуктивності, ніж їх конкуренти, мають конкурентну перевагу. Компанія може передавати частину своєї операції на аутсорсинг для досягнення нижчих витрат, підвищення продуктивності або кращої якості.

Місцеположення може бути важливим з точки зору вартості та зручності для клієнтів. Місце розташування поблизу вхідних даних може призвести до зниження витрат на вхід. Місце розташування біля ринків може призвести до зниження транспортних витрат та швидшої доставки. Зручне розташування особливо важливо в роздрібному секторі.

Якість відноситься до матеріалів, виготовлення, дизайну та сервісу. Споживачі судять про якість з точки зору того, наскільки добре вони вважають, що продукт чи послуга задовольняють його призначену мету.

Зазвичай клієнти готові платити більше за продукт чи послугу, якщо вони вважають, що продукт або послуга має вищу якість, ніж у конкурента.

Швидка відповідь може бути конкурентною перевагою. Один із способів - швидко додати на ринок нові або вдосконалені продукти або послуги. Інший - здатність швидко постачати існуючі продукти та послуги замовнику після їх замовлення, а ще швидко обробляти скарги клієнтів.

Гнучкість - це здатність реагувати на зміни. Зміни можуть бути пов’язані з зміною дизайнерських особливостей продукту чи послуги або до об’єму, який вимагає споживач, або поєднання продуктів або послуг, пропонованих організацією. Висока гнучкість може бути конкурентною перевагою в змінному середовищі.

Інвентаризація може бути конкурентною перевагою завдяки ефективному співставленню поставок товарів із попитом.

Управління ланцюжком постачання передбачає координацію внутрішніх та зовнішніх операцій (покупців та постачальників) для досягнення своєчасної та економічної доставки товарів у всій системі.

Сервіс може включати в себе післяпродажну діяльність, яку клієнти сприймають як додану вартість, таку як доставка, установка, гарантійне обслуговування та технічна підтримка. Або це може привернути додаткову увагу при роботі в процесі роботи, наприклад, люб’язно надавати інформацію клієнту, увага до подробиць. Якість послуги може бути ключовим диференціатором; і це те, що часто є стійким. Крім того, підприємства, які високо оцінюються своїми клієнтами за якість обслуговування, як правило, вигідніші та зростають швидше, ніж підприємства, які не оцінюються високо.

Менеджери та працівники є людьми, які знаходяться в серці та душі організації, і якщо вони компетентні та мотивовані, вони можуть забезпечити чіткі конкурентні переваги своїми навичками та ідеями, які вони створюють.

Конкуренція є рушійною силою у багатьох організаціях. Це може включати ціну, якість, спеціальні функції або послуги, час або інші фактори. Для розробки ефективних стратегій для бізнесу дуже важливо, щоб організації визначали, які комбінації факторів важливі для клієнтів, які фактори є кваліфікаторами порядку та які є переможцями замовлення.

Література

1. Воронкова В.Г., Беліченко А.Г., Желябін В.О., Кириченко І.Г., Ажажа М.А. Операційний менеджмент. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. - 2010.
2. Коломієць І.Ф. Підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства в системі факторів інтернаціоналізації // Конкуренція. - 2007. - С. 16-26.

Дмитренко Олександра
студент 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н, доц. Богданов С.М.

КОНТРОЛІНГ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Управління підприємством в сучасних умовах вимагає комплексного вирішення багаточисельних проблем, обумовлених як зовнішніми, так і внутрішніми факторами. Ефективність системи управління підприємством полягає в умінні передбачити господарську та комерційну ситуацію, попередити негативний вплив внутрішніх і зовнішніх факторів, вжити заходів по мінімізації витрат, забезпечити досягнення поставлених цілей і перш за все отриманні позитивного фінансового результату діяльності підприємства - бажаного прибутку.

Ці обставини вимагають формування нових підходів до управління та інструментів їх впровадження. В якості такого інструменту на сьогоднішній день виступає контролінг.

Контролінг – це система ефективного управління підприємством для забезпечення його тривалого функціонування. Ця система чітко визначає цілі підприємства, принципи управління, способи їх реалізації. Контролінг спрямований на усунення проблемних місць у роботі підприємства, орієнтацію на майбутнє, на досягнення конкретних результатів роботи, відповідно до цілей підприємства [1].

Для реалізації кінцевої мети організації контролінг пов’язує всі функції менеджменту, інтегрує і координує їх, причому не заміняє собою управління, а переводить його на якісно новий рівень. Головна мета контролінгу – це вдосконалення системи управління розвитком підприємства.

Виділяють стратегічний та оперативний контролінг. При цьому функції оперативного контролінгу закріплюються за підрозділами підприємства, що відповідають за планування,облік, контроль, аналіз, а функції стратегічного контролінгу закріплюються за вищим керівництвом підприємства [2].

Основним завданням оперативного контролінгу є побудова такої системи управління підприємством, яка б сприяла досягненню поточних цілей, що виражаються у вигляді певного рівня прибутку, рентабельності, ліквідності. Оперативний контролінг ґрунтується на даних управлінського обліку.

Стратегічний контролінг спрямований на прогнозування і запобігання негативних ситуацій в майбутньому. Його метою є створення системи управління, яка б спряла стійкому положенню підприємства і забезпечення створення конкурентних переваг на тривалий період за рахунок дослідження внутрішніх резервів. Складовими частинами стратегічного контролінгу є стратегічне планування, стратегічний аналіз, стратегічний контроль. Стратегічний аналіз і контроль повинні сприяти реалізації стратегічного плану розвитку підприємства.

Основними споживачами результатів контролінгу є найвище керівництво, керівники і фахівці функціональних підрозділів підприємства.

Роль контролінгу в управлінні сучасним підприємством зростає. Він дає змогу вивести управління підприємством на якісно новий рівень, інтегруючи, координуючи і спрямовуючи діяльність різних підрозділів підприємства на досягнення оперативних і стратегічних цілей.

Контролінг є сполучною ланкою між системою управління і організаційним та інформаційним забезпеченням конкретної економічної системи. Практичне застосування інструментів контролінгу сприяє вдосконаленню системи управління і підвищенню економічної стійкості підприємства.

Література

1. Маркіна І. А. Контролінг для менеджерів: навч. посіб. / І.А. Маркіна, О. М. Таран-Лала, М. В. Гунченко – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 304 с.
2. Брітченко І.Г., Князевич А.О. Контролінг: навч. посіб. / І.Г. Брітченко, А.О. Князевич. – Рівне: Волинські обереги, 2015. – 280 с.

Дмитренко Уляна
студент 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Богданов С.М.

РОЛЬ РИЗИК-КОНТРОЛІНГУ В СИСТЕМІ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Глобальна фінансово-економічна криза що розгорнулася в 2008 році продемонструвала серед іншого недостатню ефективність систем управління здебільшого вітчизняних компаній. Це проявилося, насамперед, у відсутності належної гнучкості, запізненні реакції керуючої системи на появу проблемних ситуацій і загрозливих факторів, прийнятті коригувальних управлінських рішень, не адекватних по відношенню до наростаючих кризових явищ. В таких умовах стає очевидною необхідність вдосконалення управлінських технологій з використанням апробованих в світовому бізнесі моделей та інструментів управління, одним з яких є контролінг [1].

Яскраво виражений інтерес до системи контролінгу, як передовій ринкової концепції ефективного управління підприємством, що виникла на стику економічного аналізу, планування, управлінського обліку та менеджменту, спостерігається в нашій країні з 1990-х років. Слідом за роботами зарубіжних фахівців з контролінгу [4] з’явилися публікації вітчизняних авторів, завдяки яким до теперішнього часу сформувався понятійний апарат, визначені місія, цілі та завдання контролінгу, розмежовані сфери стратегічного і оперативного контролінгу і т.п. [1; 3]. Разом з тим, багато аспектів вимагають подальшого дослідження і глибокого опрацювання. Особливо це стосується ризик-контролінгу, який стає самостійним інструментом менеджменту зі своїми цілями, завданнями, функціями, методами, який при цьому є логічним розвитком контролінгу, як в концептуальному, так і практичному плані.

У сучасних ринкових умовах виникає нагальна потреба комплексного виявлення і аналізу ризиків з найширшого кола факторів, включаючи макроекономічні, політичні, соціальні, технологічні і т.д. Вирішити дану проблему допоможе формування механізму контролінгу, як раз і призначеного для систематичного моніторингу, виявлення та комплексного аналізу загальних і специфічних факторів ризику і потенційних загроз.

У загальному вигляді ризик-контролінг слід розглядати як комплексну систему методичного, аналітичного, інформаційного забезпечення прийняття оптимальних управлінських рішень в процесі функціонування компанії в умовах підвищених ризиків і економічної нестабільності, спрямовану на своєчасне виявлення і нейтралізацію зовнішніх і внутрішніх ризиків та загроз, що перешкоджають досягненню цілей ефективного розвитку компанії. Таким чином, ризик-контролінг виступає, по суті, інструментом стратегічного менеджменту і служить основою всієї системи управління підприємством.

Ризик-контролінг інвестиційних проектів являє собою систему моніторингу, оцінки, аналізу та контролю ризиків розробки і реалізації проекту з метою забезпечення вироблення, прийняття і виконання управлінських рішень, що дозволяють найкращим чином досягти цілей проекту з урахуванням загальної стратегії розвитку організації. При цьому слід враховувати, що інвестиційні проекти розраховані, як правило, на тривалий період часу, тому ризик-контролінг орієнтований на досягнення не оперативних, а стратегічних цілей підприємства, пов’язаний зі стратегічним управлінням, що визначає вибір методів здійснення контролінгу, в числі яких PEST- і SWOT-аналіз, матричні методи і інші інструменти стратегічного менеджменту.

В силу свого стратегічного характеру, ризик-контролінг інвестиційного проекту вирішує основну задачу постійного моніторингу зовнішнього і внутрішнього середовища, виявлення і оцінки систематичних ризиків, які визначаються зовнішніми обставинами, які не залежать від підприємства і не можуть ним регулюватися, і несистематичних ризиків, властивих даному підприємству в силу специфіки його діяльності, поточного стану і т.п.

Зовнішні систематичні ризики - це політичний, економічний, соціальний, науково-технічний, природний. У цих сферах можуть з’явитися загрози реалізації інвестиційного проекту, які необхідно прийняти до уваги, і завдання контролінгу - своєчасно вловити можливі негативні зміни.

Формування механізму контролінгу реалізації інвестиційних проектів дозволить забезпечити прийняття оптимальних управлінських рішень не тільки безпосередньо за даним проектом, але і підвищити загальний рівень менеджменту підприємства.

Література

1. Ананькіна Е.А., Данилочкін С.В., Данилочкіна Н.Г. Контролінг як інструмент управління підприємством / Під ред. Н.Г. Данилочкіной. - М.: Аудит, ЮНІТІ, 2005.
2. Гусєва И.Б., Ваганова А.С. Роль ризик-контролінгу в системі управління ризиками підприємства // Контролінг. - 2009. - № 3 (31).

3. Контролінг: підручник / А.М. Карминський, С.Г. Фалько, А.А. Жевага, Н.Ю. Іванова ; під ред. А.М. Карминського, С.Г. Фалько. -2-е изд., допрац. - М.: Фінанси та статистика, Інфра-М, 2009.
4. Концепція контролінгу: Управлінський облік. Система звітности. Бюджетування / Horvath & Partners ; Пер. з нім. - 3е вид. - М.: Альпіна Бізнес Букс, 2008.

Ельмурзаєва Мадіна
студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак.-ту менеджменту
Наук.кер.: к.філос.н., доц. Олійник О.М.

СТРАТЕГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ

Використання потенційних можливостей та ресурсів організації визначає можливість формування стратегічного потенціалу. Потенціал будь-якої організації складається з компонентів ресурсів, що включає: кількість працівників, основні виробничі та невиробничі активи, фінансові та нематеріальні ресурси, інноваційний, фінансовий, інформаційний потенціали [1]. Відмінністю стратегічного потенціалу від потенціалу підприємства є те, що він являє собою інтегровану й повну характеристику його розвитку. Стратегічний потенціал формується відповідно до цілей компанії та для досягнення більш сильної конкурентної переваги, ніж у конкурентів.

Таким чином, стратегічний потенціал − це поєднання ресурсів та можливостей організації, що використовується для досягнення стратегічних цілей у зміні навколишнього середовища. Основними складовими процесу формування стратегічного потенціалу є: цілі, можливості, здібності, компетенція та результати − конкурентні переваги товарів та послуг [1].

Відповідно до цілей та критеріїв, реалізація цих компонентів забезпечується наступними показниками: рівень досягнення цілей; рівень вивчення джерел конкурентних переваг; відносно висока ефективність процесів компанії, рівень цін товарів або послуг для клієнтів, збільшення ймовірності отримання доходу.

По суті, стратегічний потенціал є результатом взаємодії своїх ресурсів. Ресурсна база організації з точки зору стратегічного управління та визначення конкурентного статусу традиційно включає [2]:

- технічні ресурси (особливості промислового та комерційного обладнання, основних фондів, допоміжних матеріалів);
- технологічні ресурси (наявність конкурентних ідей, маркетингові ноу-хау);
- людські ресурси (кваліфікація та демографічний склад працівників та їх адаптаційна здатність до змін у цілях та завданнях підприємства);
- ресурси організаційної структури системи управління (характер та гнучкість системи управління, швидкість управлінських впливів);
- інформаційні ресурси (інформація про природу внутрішнього та зовнішнього середовища, основних конкурентів тощо);

– фінансові ресурси (державні активи, їх ліквідність, наявність кредитів).

Кожен із цих ресурсів – це можливість досягнення визначених цілей компанії. Це означає, що, маючи певні ресурси, компанія може або не може забезпечити необхідний конкурентний статус [3]. Результат взаємодії всіх компонентів ресурсів підприємства називається синергетичним ефектом. Кожен ресурс окремо не має такої якості. Кожен ресурс не може виражати цілком свої властивості без взаємодії з іншими. Синергетичний ефект їх взаємодії враховується при аналізі та розрахунку стратегічного потенціалу.

Структура аналізу стратегічного потенціалу компанії повинна відповідати структурі розроблених стратегій, охоплювати всі сфери діяльності компанії та включати такі елементи, як аналіз окремих підрозділів підприємства, аналіз функціональних підсистем організації та бізнес-процесів [2].

Управління стратегічним потенціалом підприємства повинно включати наступні етапи:

1) формування інформаційної безпеки та визначення потенційних моделей підприємства:

2) аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища для визначення конкурентних переваг та слабких сторін компанії;

3) формування методів діагностики стратегічного потенціалу, кількісного визначення компонентів, аналіз помилок, аналіз життєвого циклу компанії та її продуктів;

4) визначення взаємних синергетичних елементів та проведення комплексної оцінки конкурентоспроможності компанії;

5) встановлення загальних стратегій (планування поточної діяльності, стратегічне планування виробничої програми);

6) механізм контролю для корегування цілей [3].

Загалом, процес формування стратегічного потенціалу організації, як правило, характеризується одним з напрямків загальної економічної стратегії і полягає у створенні та організації ресурсів та їх компетенцій. Таким чином результат їх співпраці і є основним фактором успіху у досягненні цілей підприємства.

Отже, формування стійкого і відповідного цілям розвитку стратегічного потенціалу дозволить українським великим промисловим підприємствам не тільки протистояти кризовим явищам в економіці, але і забезпечить сталий розвиток суб’єктів господарювання. Ефективне використання стратегічного потенціалу підприємства передбачає перетворення всіх видів ресурсів, якими володіє підприємство з допомогою наявних компетенцій та у відповідності з можливостями, які існують у зовнішньому середовищі, для підвищення результативності функціонування підприємства і забезпечення його конкурентоспроможності

Література

1. Саєнко М.Г. Стратегія підприємства : підручник / М.Г. Саєнко– Тернопіль: Економічна думка, 2016. – 390 с.
2. Сущенко О.А. Формування стратегічного потенціалу підприємства: стаття/ О.А. Сущенко. – Луганськ: Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля: 2012. – 20 с.

3. Березін О.В. Завдання та механізм оптимізації структури потенціалу підприємства: теза/ О.В. Березін. – Вісник Національного університету водного господарства та природокористування: Економіка. – Частина ІІ: зб. наук. пр. – Вип. 4 (40). – 2007.– с.20–28.

Жабицька Надія
студент 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.філос.н. доц. Олійник О.М.

ЛОКАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ СТИЛЮ МЕНЕДЖМЕНТУ ПЕРСОНАЛУ

Актуальність дослідження особливостей стилів управління персоналом за локалізацією пояснюється тим, що це дозволить оцінити їх ефективність та виявити який стиль менеджменту персоналу є найефективнішим для певної території. Метою є дослідження існуючих стилів управління та оцінка ефективності використання стилю управління притаманного українським менеджерам.

Дослідження американських теоретиків менеджменту показали що у посткомуністичних країнах найчастіше зустрічається авторитарний стиль управління. Це перш за все пов’язано з тим що такий стиль управління нав’язувався тодішньою владою. Однак авторитарний стиль управління персоналом на даному етапі розвитку української економіки вже не є фактором, який гарантуватиме ефективної праці робітників. Оскільки Україна готується до вступу в Європу більшість підприємств на даний момент наймає менеджерів які поєднують декілька стилів управління. Існує три основних стилів управління.

Авторитарний стиль. Цей стиль передбачає що всі рішення ухвалює тільки керівник. Авторитарному стилю управління персоналом притаманні чітко визначені «меж компетентності», мається на увазі жорстко визначені ранги керівників, кожен з яких має право приймати рішення з питань сфери його діяльності, пов’язаною з діяльністю організації. Структура менеджменту є гранично жорсткою. Такий стиль керівництва в свою чергу поділяється ще на три форми: патріархальне, бюрократичне, харизматичне. Усі ці форми управління спрямовані на пригнічення індивідуальних можливостей кожного робітника. Авторитарний стиль керівництва породжує нещирість, недовіру, напруженість у стосунках. Підлеглі змушені маскуватися і пристосовуватися, поводитись так, як бажає керівник.

Демократичний стиль. Він заснований на колегіальному прийнятті рішень керівництвом (за наявністю критичних умов до вирішення проблем можуть бути залучені й спеціалісти, у той час як співробітників до прийняття рішень не залучають), широкій поінформованості управлінського апарату про розв’язувану проблему, цілі організації, а також поінформованістю усіх співробітників про виконання накреслених завдань і цілей. Участь керівників усіх ланок у процесі прийняття рішень сприяє тому, що кожний управлінець

свідомо-добровільно приймає на себе відповідальність за роботу свого відділу і усвідомлює її важливість у досягненні мети всієї організації. Такий стиль управління найчастіше зустрічається на великих підприємствах не пов'язаних з креативною індустрією, оскільки у випадку з креативною сферою діяльності, ліберальний стиль прийняття рішень через "пасивний" стиль управління робітникам надається можливість самостійно приймати рішення .

Ліберальний стиль. Такий стиль менеджменту характеризують декілька факторів: низький процент участі, відсутність бажання і не вміння управлінця приймати будь-які рішення, відсутність розвитку та впровадження будь-яких інновацій, перекладання виробничих функцій та відповідальності на інших керівників і підрозділи. Підрозділи й організація за такого менеджера обов'язково втрачають свою швидкість реакції на неочікувані ситуації, співробітники – як наслідок мотивацію, ініціативу та інтерес до справ організації.

Найвдалішим та найефективнішим поєднанням стилів є поєднання всіх трьох у пропорціях залежно від виду діяльності підприємства та емоційної складової колективу підприємства. Авжеж, саме авторитарний метод управління ще довго буде притаманний саме українським підприємствам, але вже з меншим відсотком у порівнянні з минулими роками. У 21 ст. все більша кількість українських керівників визнає важливість надання робітникам можливості особистого розвитку але при авторитарному стилі управління це не можливо.

Було виявлено що у наш час на території України менеджери персоналу переходять до використання поєднання декількох стилів управління персоналу. Такий підхід до вибору стилю управління притаманний Європі, допоможе підприємствам країни якомога швидше підвищити ефективність власної діяльності до рівня європейських підприємств.

Література

1. Основні стилі керівництва [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.kds.org.ua/blog/osnovni-stili-kerivnitstva.
2. Психологічні особливості стилів керівництва [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://studentam.net.ua/content/view/3303/97/.

Карамушко Аліна
студент 4 курсу фак-ту менеджменту
наук. кер.: асистент Титарчук Д.І.

ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ ЯК НАПРЯМ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМТСВ

Однією с найважливіших проблем сучасності є створення системи раціонального енергоспоживання при мінімальному негативному впливі на навколишнє середовище.

Згідно із законодавством України, енергозбереження – це діяльність (організаційна, наукова, практична, інформаційна), яка спрямована на

раціональне використання та економне витрачання первинної та перетвореної енергії і природних енергетичних ресурсів в національному господарстві і яка реалізується з використанням технічних, економічних та правових методів [1].

Наразі головною метою промислових підприємств є використання частково або повністю відновлюваних паливно-енергетичних ресурсів.

Формування ефективної системи управління енергозбереженням на усіх рівнях дозволить мінімізувати енергоємність продукції та послуг, що у свою чергу удосконалить структуру кінцевого споживання енергоресурсів шляхом заміщення «дефіцитних» видів палива і у той же час підвищить ефективність виробництва.

За енергозбереження на промислових підприємствах відповідає енергозберігаюча політика, яка мусить бути виокремлена з результатів економіко-енергетичного аналізу усіх сфер і ланок підприємства, причому як виробничих, так і невиробничих. На даний момент головним фактором формування енергоефективності на підприємствах є створення певної системи менеджменту з енергозбереження, яка складається з технічних та організаційно- економічних факторів [2].

Завдання та функції менеджменту енергозбереження відображено у табл.1.

Таблиця 1

Основні завдання та функції менеджменту енергозбереження

Завдання	Функції
стабільне підвищення рівня ефективності виробництва та збільшення обсягів і асортименту продукції у результаті впровадження енергоефективного обладнання;	аналіз енергоємності кожного виду продукції та пошук можливих параметрів енергозбереження;
розробка та впровадження енергозберігаючих заходів;	розроблення заходів зі зниження рівня енергоємності на підприємстві;
аналіз енерговитрат для виявлення «слабких» місць та подальшого їх вирішення для економії та зниження собівартості готової продукції;	залучення працівників до процесу енергозбереження на всіх рівнях виробництва;
зменшення негативного впливу на навколишнє середовище	розробка та впровадження системи мотивації та матеріального стимулювання за зростання рівня енергозбереження на підприємстві

Реалізація дієвої енергозберігаючої політики має базуватися на принципах:

1. Принцип системності, який полягає в узгодженості діяльності всіх суб’єктів управління.
2. Принцип комплексності, що полягає у наявності спектру заходів, які спрямовані на енергозаощадження.
3. Принцип повноти забезпечення потреб в енергоресурсах.
4. Принцип ефективного розподілу ресурсів, що полягає у забезпеченні енергоресурсами за альтернативними напрямками.

5. Принцип цілеспрямованості енерговитрат, який полягає у використанні засобів у сферах з максимальної віддачею.

6. Принцип адекватності чинників виробництва та енергозбереження, що має на увазі відповідність управління виробництвом вимогам ефективності технологічних процесів.

Отже, вирішення проблеми енергозбереження і підвищення енергетичної ефективності можливо лише за умов аналізу енерговитрат, застосування систем енергоменеджменту, впровадження заходів з підвищення ефективності енерговикористання, реалізації програми, моніторинг і підтвердження ефекту від реалізованого заходу з енергозбереження.

Література

1. Енергетична стратегія України до 2030 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.aes-ukraine.com/documents/5390.html - 48k.
2. Севастьянов Р.В. Проблеми та перспективи енергозбереження на промислових підприємствах /Р.В. Севастьянов // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності : зб. наук. праць. – Маріуполь : ДВНЗ «ПДТУ», 2013. – Вип. 1. – Т. 2. – С. 107-110.

Карпова Катерина
студент 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: д.е.н., доц. Антонюк Д.А.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТОГО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

В сучасному світі на фоні стрімкого росту промислового виробництва стає актуальним проблема гармонійного співіснування суспільства і природи. Технічно «оснащене» суспільство може досягнути компромісу у цьому питанні лише за умови наукової обґрунтованості дій по відношенню до навколишньої середи.

Наша країна прагне відповідати світовим критеріям розвитку виробництва, які передбачають сталий розвиток промисловості. Але на перешкоді успішної реалізації цих ідей виступають наступні проблеми:

- незадовільний економічний стан українського господарства;
- низький технологічний рівень усіх виробничих сфер;
- труднощі в організації суспільства;
- нераціональність використання природних ресурсів на всіх рівнях управління організацією [1].

Концепція екологічно чистого виробництва (ЕЧВ) запобігає процесам забруднення довкілля. Реалізація основних її принципів стосовно продукції, виробничих процесів, послуг дозволить мінімізувати енергоспоживання і водоспоживання, а разом з цим – скоротити кількість викидів шкідливих речовин, зменшити ймовірність ризику завдання шкоди здоров'ю членам суспільства та довкіллю, зберегти і відновити природно-ресурсний потенціал України. Впровадження положень екологічно чистого виробництва сприятиме

створенню передумов реалізації стратегії постіндустріального розвитку економіки на інноваційних принципах підвищення її конкурентоспроможності, зміцнення національної безпеки країни [2].

Українська економіка за останні 10 років набула ознак індустріально-аграрної в якої спостерігається швидкий темп росту частки ресурсозатратного, енергозатратного та екологічно небезпечного виробництва. Беручі до уваги ці показники разом з використанням великого обсягу застарілих технологій та фізичним зносом виробничих потужностей, можна зробити припущення, що використання принципів чистого виробництва вплине на покращення не тільки екологічних показників, а також сприятиме економічному зростанню і підвищенню конкурентоспроможності підприємства.

Використання моделей екологічно чистого виробництва окрім отримання економічних і екологічних ефектів сприятиме підвищенню прибутковості організації, значно покращить інвестиційну привабливість підприємства, збільшить ринкову вартість, створить передумови до реалізації стратегій індустріального розвитку української економіки на інноваційних принципах, сприятиме її оновленню та постійної модернізації. Проте запуск екологічного виробництва вимагає комплексної розробки та активного впровадження чистих технологій. Розвиток безпечної промисловості неможливий без перегляду та удосконалення системи екологічного менеджменту і контролю, розвитку екологічної сертифікації технологій і продукції [3].

Впровадження принципів екологічного виробництва дає поштовх для постійного самовдосконалення підприємств, а збільшення внаслідок цього економічних показників дає змогу іншим виробникам простежити взаємозв’язок між підвищення прибутковості і охороною навколишнього середовища.

Література

1. Шевчук В. Я. Екологічне управління / В. Я. Шевчук, Ю. М. Саталкін, Г.О. Білявський. – К. : Либідь, 2004.– 432 с. Методы решения экологических проблем : монография ; под ред. д.э.н., проф.
2. Л. Г. Мельника, к.э.н. Е. В. Шкарупы. – Сумы : Изд-во СумГУ, 2010. – Вып. 3. – 663 с.
3. Семенов В. Ф. Екологічний менеджмент : навч. посібник / В. Ф. Семенов ; за ред. В. Ф. Семенова, О. Л. Михайлюк. – К. : Знання, 2006. – 366 с.

Касянок Майя
студент 1 курсу освітнього рівня магістр економічного фак-ту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Варламова І. С.

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО–ВІДПОВІДАЛЬНОГО БІЗНЕСУ ЯК ЕЛЕМЕНТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Необхідність ведення соціально-відповідального бізнесу набуває все більшої актуальності серед суб’єктів господарювання. У зв’язку із глобалізацією світової економіки, її динамічним розвитком зросла значущість

проблеми забезпечення прав людини та її трудових відносин з працедавцем, вирішення екологічних проблем регіону та соціальних проблем суспільства, що в результаті дали поштовх до збільшення кількості суб'єктів економічної діяльності, котрі мають на меті вести бізнес з урахуванням критеріїв соціальної ефективності.

Ведення соціально відповідального бізнесу потребує відповідних інструментів інформаційного забезпечення. Такими інструментами є соціальний облік та не фінансова звітність.

Соціально орієнтований бухгалтерський облік – це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі користувачам достовірної та неупередженої інформації про стан і результати фінансування соціальних програм [2].

Одним із аспектів конкурентоспроможності підприємства на ринку є його спосіб ведення бізнесу в умовах забезпечення соціальної відповідальності, оскільки така спрямованість зміцнює довіру серед працівників колективу до керівництва, а також підвищує репутацію серед зовнішніх зацікавлених сторін, зокрема серед інвесторів, покупців, партнерів.

Ведення соціально орієнтованого бухгалтерського обліку в Україні не є обов'язковим, проте поряд з фінансовою, податковою та статистичною звітністю можна впровадити соціальну звітність. Оскільки недоцільно виділяти окремий вид соціально-економічного обліку, задовольняти групи зацікавлених осів повинен саме бухгалтерський облік. До зацікавлених осіб, з одного боку, необхідно віднести власників і менеджерів, а з іншого – осіб, на яких спрямована соціальна відповідальність підприємства (працівники, їхні спілки та об'єднання, суспільство). На сьогодні в Україні відсутня нормативно-правова база регулювання соціального обліку, тому вітчизняні підприємства змушені звертатись до міжнародних стандартів: Серія стандартів AA 1000, GRI «Глобальна ініціатива 68 звітності», Глобальний договір ООН, SA 8000, Серія стандартів ISO 14000, ISO 26000.

Міжнародні стандарти соціально відповідального бізнесу включають наступні напрями визначення показників у формуванні соціальних звітів: трудові відносини; охорона праці та безпека на робочому місці; навчання працівників; екологія; суспільство. Такі характеристики частково розкриваються у фінансовій звітності підприємства, проте вони є недостатніми для задоволення потреб зацікавлених осіб. Відповідно, в Україні доцільно сформувати єдину форму соціального звіту, який у достатній мірі розкриватиме необхідну інформацію про показники стану та результати фінансування соціальних програм.

Література

1. Воробей В. Не фінансова звітність: інструмент соціально відповідального бізнесу – К.: Представництво ООН в Україні. – 2014. – 84 с.
2. Формування об'єктів соціально орієнтованого обліку та розкриття інформації про них у фінансовій та соціальній звітності / С. М. Петренко, В. О. Бесарабов // Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського. – 2013. – № 4. – С. 183-192

Клестова Ірина
студент 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Шишкін В.О.

ОСНОВНІ ВИДИ СОЦІАЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА МЕХАНІЗМІВ ЇХ РЕГУЛЮВАННЯ

У широкому сенсі, соціальна організація – це встановлений у суспільстві нормативний соціальний порядок, а також діяльність, спрямована на його підтримання або приведення до нього. У вузькому сенсі, соціальна організація – це велика соціальна група, сформована для досягнення певних цілей. Соціальну організацію можна розділити на дві ланки:

1) формальна організація;

2) неформальна організація.

Головною ознакою формальних організацій є: узаконена система норм, стандартів поведінки членів організації, принципів діяльності.

Формальна організація забезпечує проходження ділової інформації, необхідної для функціональної взаємодії її членів. Має тенденцію перетворюватись на бюрократичну. Превагами бюрократичної організації є: надає управлінню організацією певної усталеності, дисциплінованості, упорядкованості.

Наряду з формальною організацією створюються і неформальні. Поява цієї організації пов’язана з так званим «людським чинником», тобто підкреслення ролі особи в організаційному процесі. Для них є характерними еталонна поведінка, передана звичаями і традиціями, система соціальних ролей.

Неформальна організація ґрунтується на принципах саморегулювання і самоорганізації. Вона не є жорстко структурованою, будується на основі індивідуальних особливостей працівників, специфіки відносин між ними.

Не виключена і негативна роль неформальних організацій: іноді особистий або груповий інтерес може переважати над спільною метою організації.

Цілісність соціальної системи забезпечується механізмами її регулювання. У соціальних системах діють три основні типи регуляторів:

- цільова управлінська дія;
- саморегуляція;
- організаційний порядок.

Особливе місце в організації займає система управління. Влада та авторитет є найбільш важливими перемінними організаційної поведінки.

Кожна організація має право на існування. Для повного і гармонійного розвитку вона повинна дотримуватись таких принципів: взаємодія підсистем, які управляють і якими управляють, відповідальність організації перед суспільством і суспільства перед організацією, оптимальне співвідношення функцій та організаційних структур, пристосування організації до умов суспільного життя.

Кобець Катерина
студент 3 курсу економічного фак-ту
Наук. кер.: к.філос.н., ст. викладач Компанієць Л. Г.

ВИНИКНЕННЯ НОВОГО КОМУНІКАТИВНОГО ПРОСТОРУ В СИСТЕМІ СУЧАСНОГО БІЗНЕСУ

Функціонування підприємництва в Україні відбувається в нестабільному середовищі, під постійними змінами в законодавстві та відсутністю грамотної та послідовної політики в підприємницькому бізнесі.

Бізнес тісно пов'язан з комунікаціями. Щоб досягти успіху в бізнесі, потрібно вміти налагоджувати ділові зв'язки і спілкування з діловими партнерами, співробітниками, конкурентами, клієнтами та іншими людьми.

Бізнес-комунікація як явище безпосередньо пов'язана з розвитком ділової сфери і технік комунікації як такої. Перш за все варто відзначити становлення писемності, а також появу каналів передачі інформації. Найважливішою віхою можна вважати винайдення друкарського преса, завдяки якому підприємства отримали можливість заявити про себе широкому колу людей за допомогою газет, журналів, оголошень та інших каналів. Складається особливий, діловий стиль спілкування, традиції якого беруть свій початок ще з самого витоку історії письмової комунікації. Ще більш швидкий канал зв'язку, який дозволив поширити вплив фірм на клієнтів ще далі, - це радіо, а з 1930-х років - і телебачення. Абсолютно особливим етапом стало широке поширення Інтернету, який відкрив шлях до комунікації підприємств з клієнтами на глобальному рівні. До сих пір важливим каналом комунікації є телефон. Одночасно з процесом вдосконалення комунікації як такої важливо відзначити розвиток транспортної інфраструктури (залізниць, автомобільного транспорту та інших засобів), а також процес територіальної експансії (зокрема, колонізацію земель, яка дозволила включити в ділову комунікацію такий фактор, як рідкість і екзотичність пропонованого товару).

Існують деякі особливості, притаманні діловій комунікації. В процесі реалізації ділової комунікації завжди виявляються загальні ділові інтереси суб'єктів бізнесу. Вони діляться на три типи: взаємні, протилежні та нейтральні. Взаємні інтереси - це коли всі учасники зацікавлені в досягненні загальних цілей. Протилежність, у свою чергу, говорить про розбіжність ділових інтересів. У таких випадках може виникати конкурентне протистояння між суб'єктами. Нейтральність інтересів полягає в тому, що ділові інтереси одних суб'єктів є нейтральними відносно інтересів інших суб'єктів бізнесу.

На практиці широко використовується велика кількість типів ділової комунікації. Наприклад, внутрішня комунікація, де взаємодія відбувається всередині певного бізнесу, фірми або компанії. Також є висхідна, де інформація передається від співробітників нижчого рівня до вищого і спадна, де, відповідно, навпаки. Також існують зовнішні, письмові та горизонтальні зв'язки, семінари та виставки, зв'язок електронною поштою і наради. Від

результатів, отриманих у процесі спілкування, залежать кінцеві цілі ведення підприємницької діяльності.

Існують кілька основних принципів управління діловими комунікаціями для досягнення найбільшої ефективності. До них відносяться: цільовий характер і багаторівневий підхід, вибір видів і інструментів ділових комунікацій на основі їх раціонального ранжирування; узгодження видів ділових комунікацій для додання позитивного синергічного ефекту; системний детермінізм ділових комунікацій, обумовлений інституціональними обмеженнями в системі бізнесу; репродукування і розвиток ділових комунікацій на основі використання еволюційного характеру даних комунікацій як форми соціальної взаємодії.

Раціонально та ефективно використовуючи можливості та переваги, правильне та виважене застосування ділової комунікації повинно збільшувати прибуток компанії. Це, у свою чергу, повинно дозволити збільшити бюджет на комунікаційну функцію для її розвитку.

Слід зазначити основні етапи ведення ділової комунікації:

1. Потреба у спілкуванні, потреба у налагодженні контактів.
2. Постановка цілей і їх послідовне досягнення.
3. Орієнтування на особистість і унікальність співрозмовника.
4. Заздалегідь продуманий план ділового спілкування.
5. Встановлення контакту.
6. Обмін інтересами, фактами, думками і так далі.
7. Адекватна оцінка і сприйняти відповіді співрозмовника.

Загалом, на сьогоднішній день важко уявити ефективне ведення бізнесу без підтримки ділових комунікацій. Як отримати необхідну інформацію, як дізнатися потреби клієнтів або як стати хорошим співрозмовником - це все «лежить на плечах» ділової комунікації. Ефективна комунікація в бізнесі - це одна з головних щабель на шляху до успіху, професіоналізму і самореалізації.

Література

1. О.Н. Потапова Деловые коммуникации во внешней среде предпринимательского бизнеса, 2005 [Електронний ресурус]. Экономческая библиотека. URL : http://economy-lib.com/delovye-kommunikatsii-vo-vneshney-srede-predprinimatelskogo-biznesa#ixzz59YQ5Wn9h
2. Ковш А.И. Проблема повышения эффективности использования основных средств: наук-практ журнал. 2016. С. 216-217.
3. Т.П. Чернявская, Т.П. Висковатова Коммуникация в бизнесе: психологическая теория и прак- тика : учеб.-метод. пособ. – Одесса : Одесск. национ. ун-т им. И.И. Мечникова, 2013.

Козюк Ольга
студент 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: асистент Титарчук Д.І.

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙ У ЛОГІСТИЦІ

На сьогоднішній день, інновація – це основний фактор, що визначає зростання привабливості товарів і послуг, забезпечує розвиток ринку, виділяє компанію серед інших за рахунок більшої конкурентоспроможності та підвищує ефективність наявної логістичної системи. З цієї причини, інновації слід запроваджувати як на підприємствах з усталеною позицією на ринку, так і в компаніях, що виходять на нього. Рівень впровадження інновацій на підприємстві сприймається не тільки як спосіб отримання конкурентної переваги серед інших, але і як умова можливості залишитися на ринку.

У логістиці активно використовуються різноманітні інформаційні технології. Перш за все, завдяки цим технологіям, час доставки, обробки та відправлення замовлення зменшується. Якщо ці процеси здійснюються швидко, то замовлення досягає покупця в найкоротші строки. Відповідно, у призначений час можливо здійснити більше замовлень та отримати саме ті переваги, до яких прагне підприємець. Завдяки інформаційним технологіям, відбувається більш успішне планування та оцінка ситуації на ринку. Використання сучасних інформаційних технологій у ланцюгах постачання дозволяє контролювати рівень обслуговування клієнтів, оцінюючи ефективність продавця, перевізника та системи в цілому, перевіряючи стан товарів, що постачаються з інших країн, плануючи збут продукції та прогнозуючи попит.

Логістичні рішення не принесуть бажаних результатів без належної ІТ-підтримки. Для підприємств, що використовують різні логістичні стратегії, передові технології відіграють важливу роль. Рішення складних проблем у сфері матеріально-технічного забезпечення може задовольнятись відповідним ІТ-обладнанням та програмним забезпеченням [1, с. 40].

Все більше експедиторів та логістичних операторів планують придбати або модернізувати ІТ-систему, що обслуговуватиме ланцюг постачання. Однак слід пам’ятати, що ця система повинна бути взаємопов’язаною з системами управління, що використовуються на підприємстві. Завдяки високій динаміці світового ринку логістичних послуг, виникає можливість пошуку найкращих логістичних рішень, які будуть підтримувати виробничі, сервісні та інформаційні процеси. Головним результатом реалізованих рішень повинна бути краща адаптація до змін у навколишньому середовищі та здатність швидше реагувати на потреби ринку. Проте інноваційність в логістиці пов’язана не тільки із залученням сучасних ІТ-технологій. Вона також може полягати у способі мислення та управлінні. Наразі в умовах глобалізації бізнесу завдання керівників багатьох підприємств полягає в тому, щоб інтегрувати ланцюги поставок у відповідності до загальної стратегії корпоративного бізнесу

та використовувати їх як одну узгоджену систему для мінімізації сукупних витрат. [2, с. 392].

Всі перераховані вище фактори та напрями змін повинні відображатися в інноваційних логістичних рішеннях. Завдяки масштабному ефекту логістичні оператори зможуть приймати такі рішення, які відповідатимуть вимогам споживачів та стануть найбільш ефективними. Розвиток інноваційної логістики є найважливішим чинником підвищення конкурентоспроможності підприємства, оскільки грамотність та ефективність її застосування визначають подальший розвиток економіки не тільки одного підприємства, а й усієї країни.

Література

1. Руденко Г. Р. Інноваційність зв'язку обліку, аналізу, контролю та аудиту логістичних витрат підприємств / Г. Р. Руденко // Проблеми науки. – 2014. – № 5. – С. 40-47.
2. Микитюк П. П. Інноваційна діяльність : навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. / П. П. Микитюк, Б. Г. Сенів. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 392 с.

Комко Валерія
студент 3 курсу фак.-ту менеджменту
Наук. кер: к. філос. н., доцент Вязова Р.В.

СПЕЦИФІКА ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Вивчення специфіки використання технологій ділової комунікації є актуальною темою на сьогоднішній день. Ефективна робота по зв'язкам із громадськістю створює сприятливі умови задля досягнення успіху у діловій сфері.

Метою даної роботи є розгляд теоретичних аспектів ділової комунікації. Тема вивчення ділової комунікації стала активно вивчатися дослідниками приблизно від кінця XX століття.

Для соціально-філософського аналізу феномена ділової комунікації передусім важливо тлумачення однієї з його складових, яким виступає комунікація. Згідно енциклопедичного словника, «комунікація» (латинське communicatio, від communico – «роблю загальним, зв'язую, спілкуюся»): 1) шлях повідомлення, зв'язок одного місця з іншим; 2) спілкування, передача інформації від людини до людини; 3) специфічна форма взаємодії людей у процесах їхньої пізнавально-трудової діяльності, що здійснюється головним чином за допомогою мови (рідше за допомогою інших знакових систем).

Поняття «комунікація» і «ділова комунікації» виступають як загальне й особливе, оскільки, останнє виступає вихідним стосовно першого; це – обмін інформацією в процесі діяльності, спілкування. Ефективність комунікацій в організації часто визначає якість рішень і їхньої реалізації.

Оскільки ділова комунікація – це й обмін інформацією в процесі діяльності, спілкування, наступним, важливим для розкриття сутності цього поняття, є поняття «спілкування». Спілкування – зв'язок між людьми, у ході

якого виникає контакт, що проявляється в обміні інформацією, взаємовпливі, взаємоспівчутті, взаєморозумінні. Під діловим спілкуванням звичайно мається на увазі процес мовної взаємодії двох або декількох осіб, у якому відбувається обмін діяльністю, інформацією та досвідом і передбачає досягнення певного результату, вирішення конкретної проблеми або реалізацію певної мети. Більше того, останнім часом у зв'язку з розвитком інформаційних технологій і розширенням меж комунікативного простору, а також зростаючої ролі бізнесу в суспільному житті будь-якої країни, ділове спілкування постійно розширює сферу свого функціонування.

Ділова комунікація як діяльність забезпечує взаємодію двох або більше унікальних і складних систем, що відбувається в різних ситуаціях з використанням різних засобів і каналів спілкування. Характеристики, параметри взаємодіючих систем, ситуації, обрані засоби в кожному випадку, будуть відрізнятися від іншого акту комунікації, тому типологізація видів ділової комунікації може здійснюватися на різних підставах, за різними критеріями. За місцем здійснення бізнес-комунікації розподіляються на внутрішні, коли сторони комунікації перебувають у рамках організації, і зовнішні, коли одна зі сторін відноситься до суб'єктів зовнішнього середовища організації. За ознаками суб'єктів комунікації види спілкування можна зв'язати з різноманітними параметрами. Тут доречні типології на підставах, зв'язаних (усередині організації) з особистісними, груповими, професійно-кваліфікаційними та організаційними характеристиками, з відносинами рівності та ієрархії, зі статусами та соціальними ролями; поза організацією – з положенням організації на ринку, з перспективами розвитку, з етапом розвитку, життєвим циклом організації тощо.

Успішність ділової комунікації безпосередньо обумовлена комунікативною компетентністю менеджера, що передбачає адекватну реакцію на контекст ситуації, вірну оцінку співрозмовника, а також його інтересів, особистісних якостей, уразливості, формування в нього позитивного сприйняття власної особистості. Ефективний менеджмент організації уможливлюється завдяки ефективному менеджменту організаційних комунікацій. Інакше кажучи, комунікацією треба управляти. Відтак, виникає потреба в комунікаційному менеджменті. Комунікаційний менеджмент покликаний забезпечити взаємодію й взаємозв'язок у часі й просторі елементів, які формують і ефективно використовують усі види організаційного капіталу (матеріального і нематеріальних). Це – діяльність виробника, посередника та споживача з реалізації комунікаційної стратегії, сформованої відповідно до мотивів, настанов, інтересів, відносин та конкретних цілей кожного.

Отже, ділова комунікація – складний багатоплановий процес, сутністю якого виступає встановлення та розбудова спілкування між людьми, що зумовлено потребами спільної діяльності та обміном, інформацією, знаннями, інтелектуальною власністю. Своєю метою має вироблення єдиної стратегії взаємодії, сприйняття й розуміння іншої людини. Ефективне управління діловою комунікацією вимагає розбудови комунікаційного менеджменту, що виступає системою управління, яка через інтегровану комунікацію з цільовими аудиторіями, сприяє досягненню максимальної ефективності в усіх напрямках розвитку організації в умовах мінливого зовнішнього середовища.

Кордій Катерина
студент 3 курсу економічного фак-ту
Наук. кер.: к. пед. н., доц. Юдіна О.В.

РОЗВИТОК ІНДИВІДУАЛЬНО-ДІЛОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНЬОГО ЕКОНОМІСТА

Постановка проблеми. Процеси глобалізації світової економіки дедалі глибше проникають в Україну, ставлять економічну освіту на якісно новий рівень відповідальності у сучасному суспільстві. Впровадження сучасних норм економічного та суспільного життя, нові умови економічного життя вимагають перегляду рівня професійності майбутніх економістів, їхньої кваліфікації, компетенцій, способу мислення та адаптації до сучасних економічних реалій.

Протягом останніх років суттєво підвищуються вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців з метою створення передумов для ефективної фахової діяльності, забезпечення конкурентоспроможності на вітчизняному та світовому ринку праці. Участь у світовому виробництві в умовах конкуренції вимагає нового змісту навчання, ефективних форм, прийомів та засобів професійної підготовки у вищій школі, потребує удосконалення методів розвитку індивідуально-ділового потенціалу майбутніх економістів.

Аналіз наукової літератури, присвяченої проблемі формування професійної компетентності фахівців різного профілю, доводить, що мотивація студентів до самоосвіти та саморозвитку, розвиток у них професійних навичок та вмінь є актуальними завданнями сьогодення. Питання формування трудового потенціалу студентів у процесі професійної підготовки розглядається у роботах І. Звєрєвої, Н. Сімаєвої та інших. Проблема професійної підготовки майбутніх економістів є об'єктом наукових досліджень, що висвітлюють різні аспекти, зокрема: організацію формування лідерських якостей майбутніх економістів (Н. Бабкова-Пилипенко, Л. Скібицька та ін.), проблеми розвитку вищої економічної освіти (Л. Дибкова, Г. Ковальчук, О. Набока, Т. Поясок та ін.), особливості підприємницької освіти (О. Ануфрієва, Г. Матукова, О. Романовський та ін.); готовність майбутніх економістів до професійної діяльності (М. Атаманчук, В. Різник, Г. Чередніченко та ін.).

Метою роботи є висвітлення питання про необхідність та комплексність цілеспрямованого формування та розвитку індивідуально-ділового потенціалу майбутнього економіста.

Виклад основного матеріалу. Трудовий потенціал є ресурсом праці, яким володіє суспільство. Чисельність працездатного населення та його якісні характеристики (стать, вік, освіта, професійна підготовка, кваліфікація тощо) окреслюють реальне значення трудового потенціалу у житті суспільства.

Професійно-особистісний розвиток фахівця детермінується внутрішніми умовами – свідомістю й індивідуальною позицією. Найважливішою умовою формування професійних якостей майбутнього фахівця є зростання рівня професійної самосвідомості. Рушійною силою цього процесу можуть бути такі внутрішні суперечності, які спрямовують особистість на їх подолання шляхом

професійного самовдосконалення. Самоосвітня діяльність сприяє формуванню конкурентоздатного фахівця, а також є засобом підвищення його кваліфікації та рівня професійної компетентності шляхом набуття нових знань [1].

Діяльність майбутнього фахівця в галузі економіки передбачає аналіз економічних процесів, моніторинг економічних моделей, прогнозування, програмування й оптимізацію економічних систем [2].

Процес здобуття професійної освіти набуває двостороннього характеру: зовнішній процес визначається формуванням спеціальних фахових компетентностей, а внутрішній передбачає велику роботу особистості з самовдосконалення.

Формування індивідуально-ділового потенціалу передбачає не тільки орієнтацію майбутнього фахівця на вирішення завдань економічного характеру, а й формування у студентів глибокого інтересу до саморозвитку, вироблення в них потреби у професійній рефлексії. Модернізація змісту професійної підготовки потребує активних методів навчання, що розвивають творчий потенціал майбутнього економіста та формують у нього вміння самостійної роботи. Важливу роль відіграють різні форми та методи навчання майбутніх економістів – тренінги, ділові ігри, веб-квести, що формують у студентів аналітичне мислення і вміння вирішувати проблемні завдання.

Застосування сучасних інформаційних технічних засобів навчання сприяє ефективному розвитку індивідуально-ділового потенціалу майбутнього економіста. Комп'ютерні інформаційні технології є важливим засобом оптимізації навчальної діяльності та інтенсифікації комунікаційного процесу. Суттєвими особливостями застосування Інтернет-ресурсів у навчальній діяльності вважаємо їх функціональну ефективність, інтерактивність та широкі можливості комунікації [3].

Таким чином, самоосвітня діяльність у процесі професійної підготовки майбутніх економістів має бути спрямована на оволодіння студентами методами й прийомами організації власної навчально-пізнавальної діяльності з метою вдосконалення професійних якостей, оволодіння новими знаннями, спеціальними фаховими компетентностями.

Література

1. Суханов П. В. К вопросу о самообразовательной деятельности студентов в системе современного высшего профессионального образования / П. В. Суханов // Теория и практика общественного развития. – №7. – 2012. – С. 88-93.
2. Концепція розвитку економічної освіти в Україні // Освіта в Україні. – 2004. – С. 4-5.
4. Yudina O. Student's foreign language training for business communication based on Internet sources use / O. Yudina // Зб. наукових праць всеукраїнської наук.-практ. конф. [«Проблеми управління економічним потенціалом регіонів» 27 жовтня 2016 р.]. – Запоріжжя : ЗНУ, 2016. – С. 182-183.

Куделя Анастасія
студент 4 курсу фак.-ту менеджменту
Наук.кер.:к.е.н., доц. Богданов С.М.

КОНТРОЛІНГ ВИТРАТ В АНТИКРИЗОВОМУ ФІНАНСОВОМУ УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Визначено, що причиною кризової ситуації на багатьох підприємствах є високий рівень витрат, що є наслідком неефективного управління та розподілу непрямих витрат. Будь-яка антикризова стратегія має передбачати заходи щодо зниження витрат. Управління витратами охоплює сукупність заходів впливу на структуру витрат, їх динаміку та поведінку з метою забезпечення зменшення їх рівня. Під контролінгом витрат слід розуміти комплекс заходів з координації планування, розподілу, аналізу та контролю за витратами підприємства [1]. На нашу думку, основним завданням контролінгу витрат є виконання найбільш відповідних методів планування, аналізу та контролю витрат, які б максимально забезпечили об'єктивність прийняття рішень щодо розміщення ресурсів та зниження витрат. Для того, щоб виявити причини та наслідки ефективності контролінгу витрат, ми звернулися до попроцесного методу. Цей метод базується на основі часткових або допоміжних процесів при поєднанні яких формуються основні бізнес- процеси. На основі поєднання певної сукупності основних бізнес-процесів виробляється продукція.

Етапи виконання попроцесного методу контролінгу витрат на підприємствах, що знаходяться в кризі формулюються наступним чином [2]:

1) Ідентифікація структурних підрозділів (центрів відповідальності), які генерують критично-високий рівень витрат, що зумовлює фінансову кризу підприємства.

2) Виокремлення бізнес-процесів по відповідних підрозділах. Окремі процеси формуються на основі певної сукупності операцій.

3) Розподіл витрат по структурному підрозділу на окремі процеси (чи операції). Можна виокремити два основні методи розподілу витрат на окремі процеси: прямий метод розподілу - усі види витрат, які генеруються окремим місцем виникненням витрат аналізуються на предмет віднесення їх до виконання того чи іншого процессу; непрямий метод - на основі використання певної бази розподілу

Таким чином, успіх контролінгу витрат на підприємствах, що знаходяться в кризі залежить від спроможності забезпечити зниження витрат через ефективне використання інструментарію аналізу, планування та контролю витрат. Для цього, ми розглянули попроцесний метод контролінгу витрат, який дає можливість ідентифікувати процеси, які створюють додану вартість і навпаки.

Література

1. Амрайн К. Контроллинг – это управление управлением / К. Амрайн // Компаньон, 2004. – № 27. – С. 38—41.
2. Ананькина Е.А. Контроллинг как инструмент управления предприятием / Е. А. Ананькина, С. В. Данилочкин, Н. Г. Данилочкина; под ред. Н. Г. Данилочкиной. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 279 с

Кулачок Наталія
студент 4 курсу фак-ту менеджмент
Наук. кер.: к.е.н., доц. Варламова І.С.

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА

Існують фактори, які впливають на фінансовий стан підприємства. Під факторами слід розуміти умови здійснення господарських процесів і причини, що впливають на ці процеси. Усі фактори, що впливають на фінансовий стан підприємства можна класифікувати за ознаками, які зображено на рисунку 1.

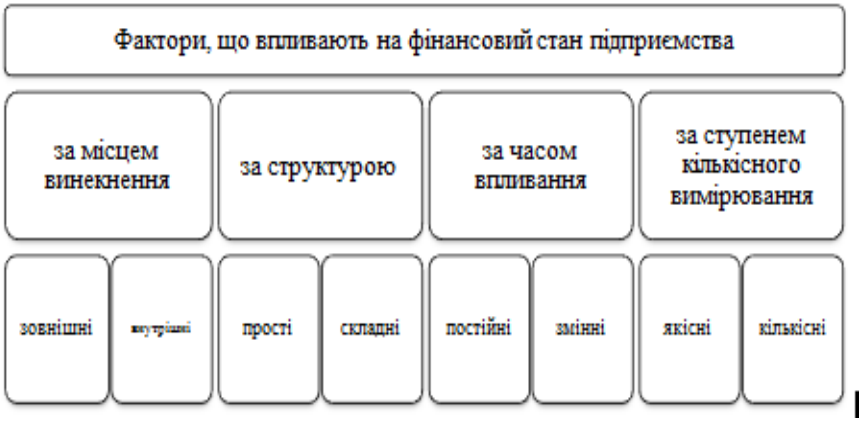

Рис. 1. Класифікація факторів, що впливають на фінансовий стан [1]

Зовнішніми є ті фактори, на які підприємство не може впливати або цей вплив може бути незначним (екзогенні). До внутрішніх факторів відносяться ті, що безпосередньо залежать від форм, методів та організації роботи на самому підприємстві (ендогенні). Вплив ендогенних та екзогенних факторів на фінансовий стан підприємства зображено на рисунку 2.

Безпосередньо оцінка фінансового стану залежить від рівня доходу і прибутку підприємства, та структури капіталу і активів. Дані фактори визначають рівень фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності, ефективності використання капіталу. Зовнішні фактори непрямо впливають на загальну оцінку фінансового стану.

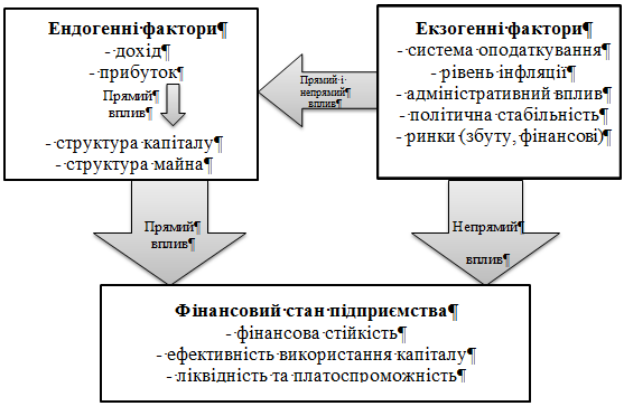

Рис. 2 Вплив екзогенних та ендогенних факторів на фінансовий стан підприємства [2]

Так, вплив екзогенних факторів на загальний рівень фінансового стану можна оцінити як непрямий, оскільки кількісний вираз впливу того або іншого фактору неможливий, але зазначені фактори безпосередньо впливають на внутрішнє середовище функціонування підприємства, а показники що її характеризують вже напряму впливають на фінансовий стану підприємства. Тобто, вплив зовнішніх факторів більшою мірою носить непрямий вплив.

Література

1. Хачатрян В.В., Усова Л.С. Фактори, що впливають на фінансовий стан підприємства / В.В.Хачатрян, Л.С.Усова − [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=58466
2. Чеберячка С.В. Основні фактори, які впливають на фінансову стійкість підприємства / С.В. Чеберячка // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки. − 2016. − № 1. – Національна бібліотека ім.. В.І. Вернадського. − [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/8890/1/Cheberyachka.pdf

Кулик Поліна
студент 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: доц. Богданов С. М.

СТРАТЕГІЧНИЙ КОНТРОЛІНГ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Для забезпечення тривалого та успішного функціонування організації управлінський апарат більшості підприємств використовує оперативний та стратегічний види контролінгу.

Стратегічний контролінг – система, що забезпечує існування та розвиток підприємства, основна мета якої ефективне використання наявних переваг і пошук нових на перспективу.

Принципова відмінність стратегічного контролінгу від оперативного, полягає у направленості першого виду на довгострокову реалізацію стратегій та програм підприємства. Тому його головними об’єктами є: мета підприємства, його стратегія, цілі, потенціал, ризики і шанси.

Основними завданнями стратегічного контролінгу на сучасних підприємствах є:

– збір та обробка показників зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства;
– встановлення кількісних та якісних цілей підприємства;
– інформаційна підтримка стратегічної діяльності підприємства;
– перевірка фактичних величин по відношенню до нормативних, шляхом співставлення плану та факту і співставлення плану з фактично сформованими підконтрольними величинами, які характеризують актуальний потенціал успіху[1];
– формування та впровадження коригуючих дій, з метою усунення відхилень від стратегічних цілей підприємства.

Стратегічний контролінг аналізує такі види показників як: зовнішнє та внутрішнє середовище, конкуренцію, портфель стратегій, стратегічні плани та підконтрольні показники діяльності.

Цей вид контролінгу фокусується на наданні достовірної інформації менеджерам про стан основних показників організації, з метою її подальшого використання для забезпечення конкурентних переваг підприємства в майбутньому. Стратегічний контролінг формує цілісну картину управління підприємством та прогнозує майбутні шляхи розвитку.

Література

1. Гунченко М.В. Контролінг для менеджерів: навчальний посібник / М.В. Гунченко, І.А. Маркіна, О.М. Таран-Лала. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 126 с.

Лубінець Каріна
студент 4 курсу фак.-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Богданов С. М.

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПОВІТРЯНИМ ТРАНСПОРТОМ В УМОВАХ ПАЛИВНОЇ КРИЗИ

Стратегічне управління світовим авіаційним потенціалом має важливе значення, головним чином, у сфері раціонального використання його можливостей, при мінімізації експлуатаційних витрат.

Економію витрат на паливо в авіації намагаються здійснити завдяки раціональному плануванню маршрутів польотів (на думку європейських експертів, при поточній організації польотів, маршрут польоту кожного літака можна скоротити на близько 40- 50 км).

Коливання цін на нафту мають великий вплив на повітряний транспорту, а кожна паливна криза знаходить глибокий відгук у функціонуванні транспорту, що в кінцевому підсумку призводить до колапсу слабких авіакомпаній.

При переробці нафти авіаційне паливо є одним з семи продуктів. З одного барелю сирої нафти ємністю 159 літрів, можна отримати близько 14 літрів авіаційного палива (4 галона). Споживання палива в авіації є достатньо високим, оскільки транспортні літаки використовують від 4 до 15 літрів на кілометр маршруту, тобто 1 барель на кілометр.

Останнім часом в світі відбувається виснаження запасів нафти. З часом погіршуються умови її видобутку. Найзручніші та найближче розташовані до поверхні шари нафти вже майже вичерпані. Останнім часом виникають міжнародні конфлікти між країнами за території, що містять поклади нафти, між виробниками палива за доступ до вигідних родовищ, збільшуються ризики щодо стабільності паливного постачання.

Запобігання криз можливо, якщо вони носять політичний або економічний характер, а в разі кризи основної сировини вирішення можливе лише шляхом інтенсивного впровадження нових технологій, які не

використовують нафту у процесах діяльності. Заходи з попередження кризи включають збереження, створення запасів, укладання контрактів на постачання нафти, посилення міжнародного контролю за експлуатацією глобальних нафтових родовищ. Можливо збільшити запаси сирої нафти, шляхом адаптації закритих соляних шахт в рамках контракту з арабськими країнами, що є місцезнаходженнями нафтових родовищ. Крім того, держави-члени відповідно до Регламенту Європейського Союзу були зобов'язані створити резерви сирої нафти, які матимуть змогу покрити попит на нафту на період від 90 до 120 днів.

Попередні дослідження показали, що як водень, так і біопаливо не отримали статус замінників, оскільки вони не можуть повністю замінити нафтопродукти з економічних та технічних причин, особливо в авіаційному транспорті.

Так що тепер, в умовах кризи, щоб пом'якшити негативні наслідки, авіакомпанії різних країн об'єднуються в союзи, які допомагають вижити в кризових ситуаціях. У результаті їх діяльності вартість придбання авіаційного палива та здійснення інших платежів (аеропорту та повітряного простору) може бути зменшена, що знижує їх експлуатаційні витрати.

При відображенні проблеми можемо зробити висновок, що пом'якшення наслідків криз, пов'язаних з виснаженням нафтових ресурсів є обмеженим: модернізація авіаційної техніки (закупівля літаків з більш низькою витратою палива); усунення непотрібних витрат - створення дешевих авіакомпаній; проведення маркетингових заходів з метою підвищення коефіцієнта використання місця в круїзних лайнерах.

Література

1. Устенко М. О. Основні проблеми транспортної логістики / М. О. Устенко // Вісник економіки транспорту і промисловості . – 2010. – № 29. – С. 236–238.
2. Смирнов І. Г. Світовий ринок логістичних послуг: географічні особливості / І. Г. Смирнов // Вісник Київського ун-ту. Серія «Географія». – 2009. – Вип. 46. – С.60–65.

Лупинос Анастасія
студент 4 курсу фак-ту менеджмент
Наук. кер.: к.е.н., доц. Варламова І.С.

ОПЕРАТИВНИЙ АНАЛІЗ: СУТНІСТЬ, ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Для оцінки діяльності підприємств використовують велику кількість показників. Щоб функціонувати успішно та ефективно підприємства потребують систематичного вивчення в процесі їх функціонування. Економічний аналіз діяльності підприємства за часом дослідження процесів та явищ розрізняють на перспективний, оперативний, ретроспективний та стратегічний [1, с. 48]. Саме оперативний аналіз в сучасних умовах розвитку економіки набуває особливого значення, оскільки спостерігається динамічна зміна явищ, що відбуваються в зовнішньому та внутрішньому середовищі

підприємства. Оперативний аналіз дозволяє аналізувати господарські операції за короткі проміжки часу для того, щоб забезпечити швидке реагування на техніко-економічні показники підприємства. Цей вид аналізу дає змогу своєчасно виявити недоліки в роботі підприємства та застосувати заходи з їх усунення, підвищуючи ефективність використання виробничих ресурсів. Тому головне завдання менеджерів вміти швидко відреагувати на обмежене коло показників з метою усунення небажаних наслідків.

Оперативний аналіз має такі відмінні від інших характеристики [1, с. 49].:

- терміновість
- дієвість
- вірогідність
- цілеспрямованість

Інформаційну складову оперативного аналізу виконують первинні документи бухгалтерського та управлінського обліку, які відображають фінансовий та реальний стан на підприємстві загалом. Разом з первинними документами використовують маркетингову, соціальну, технологічну інформацію, а також спеціалізовані видання нормативного та довідкового характеру. Оперативний аналіз характеризується вибірковістю, тобто під час проведення такого аналізу потрібно вивчати та виявляти тільки основні для виробництва дані, що приводять до відхилень від плану виробництва та запланованої собівартості продукції[3, с. 194–202]. Своєчасність прийнятого показника відхилення та прийняття правильного управлінського рішення сприятиме розвитку позитивних тенденцій. Показники аналізу виражаються в натуральному значенні. Оперативному аналізу характерна відносна неточність, що пов’язана з приблизними розрахунками.

В здійсненні оперативного економічного аналізу виділяють певні переваги та недоліки. До переваг можна віднести [2, с. 4]:

- використання методу порівняння
- точніше оцінювати витрати, пов’язані з формуванням собівартості;
- створювати умови для проведення аналізу витрат за місцями їх виникнення та центрами відповідальності;
- приймати виважені рішення щодо політики відпускних цін (включаючи трансфертні ціни на рівні внутрішньогосподарського використання активів);
- організовувати аналіз за відхиленнями за причинами їх виникнення;
- підвищувати достовірність виявлених відхилень за рахунок впровадження поточних нормативів, які відображають витрати, необхідні для виготовлення продукції у короткостроковому періоді та відповідають сучасним і реальним умовам виробництва.

Серед недоліків можна виділити такі як:

- неповне інформаційне забезпечення на момент здійснення аналізу, в результаті виникає часткова неточність;
- після проведення аналізу неможливо встановити тенденції того чи іншого явища.

Отже, використання оперативного аналізу на підприємстві є найбільш доцільним для управління господарською діяльністю. Характерним є щоденне вивчення показників діяльності підприємства, його підрозділів для забезпечення швидкого реагування та ефективної роботи підприємства, як єдиного механізму. Оперативний аналіз являє собою неперервне дослідження об'єкта в момент впливу на нього, спрямоване на оцінювання, діагностику та пошук нових можливостей у досягненні мети й формуванні нових критеріїв для модифікації та переорієнтування оперативних планів у випадку зміни впливу зовнішнього і внутрішнього середовища, з метою вироблення дієвих ефективних управлінських рішень в умовах визначеності, невизначеності, конфлікту й ризику. Для здійснення ефективного оперативного аналізу необхідно керуватися раціональними інформаційними джерелами, використовуючи комп'ютеризовані аналітичні системи.

Література

1. Економічний аналіз : [навч. посібник] / [М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбаток] ; за ред. М.Г. Чумаченка. – К. : КНЕУ, 2001. – 540 с.
2. Ковальчук Т.М. Оперативний економічний аналіз: стан, проблеми, перспективи / Т.М Ковальчук // Проблеми формування ринкової економіки. – 2001. – Спец. вип. Проблеми трансформації бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту в системі між- народних стандартів.
3. Організація і методика економічного аналізу : [навч. посіб.] / [Т.Д. Косова, П.М. Сухарев, Л.О. Ващенко та ін.]. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 351 с.

Медвецький Вячеслав
студент 4-го курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: асистент Титарчук Д.І.

ЗНАЧЕННЯ РИНКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ПРОЦЕСІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Ринкові дослідження являють собою процес збору, аналізу та інтерпретації інформації про ринок, про товар або послугу, що має бути запропонована для продажу на цьому ринку, дослідження характеристик, витратних звичок, місця та потреб цільового ринку.

Точна та ретельна інформація є основою всіх успішних ділових підприємств, оскільки вона надає велику кількість інформації про потенційних та існуючих клієнтів, конкурентів та галузі в цілому. Це дозволяє власникам бізнесу визначити доцільність бізнесу перед тим, як вносити значні ресурси на підприємство.

Дослідження ринку включає два типи даних:

1) Основна інформація. Це дослідження, яке ви складаєте або наймаєте когось, щоб зібрати для вас;

2) Додаткова інформація. Цей тип досліджень вже складено та організовано для вас. Приклади вторинної інформації включають звіти та

дослідження державних установ, торговельних асоціацій або інших підприємств у вашій галузі.

Одним з найбільш ефективних форм маркетингових досліджень є особисті співбесіди. Вони можуть бути такими:

1. Групове опитування. Використовується в основному великими компаніями, груповими інтерв'ю чи фокус-групами, це корисні інструменти для мозкового штурму для отримання інформації про ідей продукту, покупки переваг та прийняття рішень для покупки певних груп населення.

2. Поглиблене інтерв'ю. Цей тип відомий як інтерв'ю «один на один» і є спрямованими або недирективними. Цілеспрямовані інтерв'ю базуються на питаннях, обраних раніше, а недирективні інтерв'ю заохочують респондентів вирішувати певні теми з мінімальними допитами.

3. Вторинні дослідження використовують зовнішню інформацію, зібрану державними установами, промисловістю та торговельними асоціаціями, профспілками, медіа джерелами, торговими палатами тощо. Його зазвичай публікують у брошурах, інформаційних бюлетенях, виданнях, журналах та газетах. Додаткові джерела включають наступне:

4. Публічні джерела. Вони, як правило, безкоштовні, часто пропонують багато корисної інформації та включають урядові відомства, ділові підрозділи публічних бібліотек тощо.

5. Комерційні джерела. Це цінні, але зазвичай пов'язані з такими факторами витрат, як оплата передплати та асоціації. Комерційні джерела включають дослідницькі та торговельні асоціації, банки та інші фінансові установи, а також корпорації, що торгують публічно.

6. Навчальні заклади. Як тип цінних інформаційних джерел залишаються слабкими, хоча більше досліджень проводяться у коледжах, університетах та технічних інститутах, чим практично в будь-якому секторі ділового співтовариства.

Серед кращих комерційних джерел інформації є дослідницькі та торгові асоціації. Інформація, зібрана торговельними асоціаціями, зазвичай обмежується тією конкретною галуззю та доступна лише членам асоціації, які зазвичай сплачують членський внесок. Проте дослідження, зібрані великими асоціаціями, зазвичай є ретельними, точними та вартістю членства.

Отже, ринкове дослідження є невід'ємною частиною процесу бізнес-планування. Фактично такі стратегії, як сегментація ринку (виявлення конкретних груп на ринку) та диференціація продукту (створення ідентичності продукту або послуги, що відрізняє її від конкурентів), неможливо розвинути без маркетингових досліджень.

Література

1. Ортинська В. В. Маркетингові дослідження / В. В. Ортинська, О. М. Мельникович., 2015. – 375 с.
2. Бусень А. С. Маркетингова товарна політика / А. С. Бусень. – Київ, 2010. – 223 с.
3. Мазаракі А. І. Світовий ринок товарів та послуг / А. І. Мазаракі. – Харків: Ранок, 2010. – 240 с.

Мірошниченко Дарина
студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак.-ту менеджменту
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Олійник О. М.

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ В ОПЛАТІ ПРАЦІ

Класична феміністична теорія розглядала чоловічу працю як суспільний (публічний) вид діяльності, а жіночу як "невидимий" [1]. З початку 80-х років з'являються дослідження присвячені власно гендерним відносинам на ринку праці, тобто у суспільній сфері [2, 3]. Досить яскраво виділяються дослідження Х.Хартман та С.Валбі щодо економічного базису патріархату, який вони вбачають у контрольованому доступі жінок до "чоловічих" робочих місць, які є гендерно нейтральними ланками. На їх думку, жінки не допускаються до високооплачуваних робочих місць, а тому вони змушені розглядати шлюб як майже єдиний засіб вирішення матеріальних проблем і змирятися зі своєю безкоштовною експлуатацією вдома.

Отже, гендерний розподіл ринку праці є не лише економічним феноменом, а соціально сконструйованим через біологічні особливості чоловіків та жінок.

Підготовка і навчання безробітних та незайнятих жінок новим професіям у 3 рази нижча, ніж у чоловіків. Підвищенню професійної кваліфікації, самоосвіті перешкоджає й зайнятість жінок домашньою працею. Професійна сегрегація знаходить прояв у обмеженому, нерівному доступі до роботи, отриманні престижних професій і зайнятті посад, які передбачають вищу заробітну плату. На першому місці серед причин, які пояснюють дискримінацію за статевими ознаками, на ринку праці є упереджене ставлення до жінок самих роботодавців. Частина з них схильна до дискримінації при наймі на роботу. Інша причина дискримінації полягає у деформованій структурі ринку праці і несприятливій економічній ситуації.

Основна проблема полягає в тому, що за наявності достатньо високої та професійної підготовки жінки займають менш оплачувані посади. Також відставання заробітної плати жінок від заробітної плати чоловіків зумовлено тим, що питома вага їх чисельності низька у високооплачуваних галузях економіки. [4].

Час, що знаходиться у розпорядженні працівника, можна умовно розділити на 3 частини:

1. частина, що використовується на ринку праці;
2. на роботу в домашньому господарстві;
3. витрачається на дозвілля.

Також роботодавці схильні до того, щоб менше інвестувати в навчання жінок на роботі, адже очікують, що їх інвестиції повністю не окупляться. З табл.3.3 можна сказати, що у більшості країн розподіл часу жінок складається на користь ведення домашнього господарства (приготування їжі та догляду за дітьми), що негативно впливає на їхню трудову діяльність.

Як висновок можна сказати, що в наш час питання гендерних особливостей постає досить гостро. Хоча за останній час ситуація в Україні та усьому світі змінилася на краще, до ідеальної ситуації необхідно змінювати ставлення кожного до даної проблеми.

Література

1. Sach K. Engels Revisited // Rosaldo M., Lamphere L. (eds) Women, Culture and society. – Stanford: Stanford Uneversity Press, 1974. – P. 207–222.
2. Adkins L Gendered Work: Sexuelity, Family and the Labour Market. Milton Keynes: Open University Press, 1995. – 220 p.
3. Walby S. Gender segregation at work. – Milton Keynes, Philadelphia: Open University, 1988. – 85 p.
4. Гендерний аналіз українського суспільства. – ПРООН, Київ,2015 –293 с

Мостовий В.О.
аспірант фак.-ту менеджменту

ЕКОНОМІЧНІ ФУНКЦІЇ СУБ'ЄКТІВ У ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВОЇ ГРОМАДИ

Кожна місцева територіальна громада являє собою складну економічну систему, з системними якостями.

Ці якості:

- відокремленість, зумовлена адміністративно-територіальними межами громади, тобто тільки ті суб'єкти потрапляють під повноваження органів місцевого самоврядування, які розташовані на її території;
- рух до мети, якою є забезпечення нормальної життєдіяльності громадян та функціонування органів управління;
- прагнення до самозбереження, що є безпекою життєдіяльності громадян, цілісністю органів управління громадою;
- прагнення до розвитку, що може бути розширенням меж території громади та внутрішній розвиток – через підвищення якості інфраструктури;
- структура, складові елементи якої: домогосподарство, підприємство (фірма), орган управління (держава).

Функція домогосподарства – забезпечувати попит на суспільні блага – товари та послуги, надавати підприємству фактор виробництва -робочу силу.

Функція підприємства – створювати пропозицію, суспільні блага тобто задовольняти попит на товари та послуги, оплачувати робочу силу, тим самим забезпечувати дохід домогосподарств.

Функція органів управління громадою – забезпечувати баланс інтересів між домогосподарствами та фірмами, які прагнуть до виконання своїх функцій з найменшими витратами.

Ефективне виконання економічних функцій суб'єктів місцевої громади можливо лише в умовах партнерства, що передбачає виконання своїх функцій та задоволення своїх інтересів не за рахунок інтересів інших.

Література

1. Бікулов Д.Т. Ресурсне забезпечення розвитку місцевих громад: теорія і практика: монографія/Д.Т.Бікулов. – Запоріжжя: КПУ, 2015. – 419 с.

2. Електронне врядування. Ковбасюк Ю.В. та кол.авт [Електронний ресурс]/Режим доступу - http://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/02/ELEKTRONNE-URYADUVANNYA-2014.pdf

Наришкова Ірина
студентка 1 курсу фак-ту менеджменту
Наук. керівн.: к.філос.н., доцент Олійник О.М.

НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Проблема підвищення конкурентоспроможності є універсальною для усіх підприємств будь-якої галузі діяльності.Вона виходить сьогодні на перший план, адже вирішення цієї проблеми впливає і на економіку, і на соціальне життя держави та споживачів.

Існують різні неоднозначні тлумачення поняття конкурентоспроможності. У загальному вигляді – це змагальні, конкурентні відносини між двома або кількома економічними суб'єктами господарської діяльності, які проявляються у вигляді прагнення кожного з них обійти інших у досягненні єдиної мети, отримати більш високий результат [1].

На сьогодні існує перелік напрямів, які впливають на конкурентоспроможність підприємств в Україні. До них належать:

- запити і вимоги потенційних споживачів до запропонованого на ринку товару;
- рівень конкуренції на окремому секторі ринку;
- прогнозована динаміка й зміни попиту на товари чи послугита його розміри;
- характеристики і параметри продукції основних конкурентів;
- розрахунковий рівень ринкової ціни товару;
- термін,за який сукупні витрати, пов'язані з проектуванням і виведенням на ринок нового товару будуть окуплені;
- входження і закріплення продукції підприємства на найбільш перспективні ринки [1].

При виборі шляхів підвищення конкурентоспроможності підприємстватреба врахування вид, його форми організаційної структури, сфери діяльності та інші чинники.

Усі чинники, що впливають на конкурентоспроможність підприємств, можна розділити на внутрішні, на які підприємства самостійно можуть впливати і зовнішні, які не піддаються контролю з боку фірм.

Найбільш вагомими факторами підвищення конкурентоспроможності підприємства є:

По-перше,створення і реалізація інноваційної політики підприємства, яка орієнтована на продукування нових товарів, що дає можливість бути конкурентоспроможними не тільки на вітчизняному ринку, а й на зовнішньому. Метоютакої політикимає бути створення нових ідей і технологій щодо покращення продукції, способів її розподілу і виробництва.

По-друге, наявність висококваліфікованих кадрів, так як трудові ресурси підприємства є однією з найважливіших складових його конкурентоспроможності. Сьогодні небагато вітчизняних фірм приділяють достатню увагу поліпшенню умов праці для працівників та мотивації персоналу, а дарма. Адже для підвищення ефективності функціонування підприємства робітники мають бути забезпечені відповіднимиумовами праці, достатнім рівнем заробітної плати, який має відповідати досягненим результатам.

Третім важливим чинником підвищення конкурентоспроможності є система управління якістю. В ринкових умовах для споживачів існує широке різноманіття товарів і послуг, що дає споживачу великий вибір, саме тому так важливо кожному підприємству приділяти більше уваги до якості виробленої продукції чи наданої послуги.

При виході компанії на міжнародний ринок, продукція має відповідати стандартам та технічним вимогам якості та міжнародним стандартам безпеки продуктів.Така продукція характеризується підвищеним попитом. На даний час, кількість підприємств в Україні, які отримали міжнародні сертифікати залишається досі низькою. Це викликано як складністю в отримуванні сертифікатів ISO, так і недостатньою підтримкою держави та жорсткою податковою політикою [2,с.13].

Останнім фактором із забезпечення конкурентоспроможності підприємства є регулярний контроль за безперервним удосконаленням продукції. Сюди можна віднести: періодичну зміну характеристик чи властивостей товарів відповідно до нових запитів споживачів, аналіз методів конкурентів по вдосконаленню якості продукції, визначення й подальше використання конкурентних переваг товарів власного виробництва в порівняні із товарами аналогами.

Отже, вибір способів підвищення конкурентоспроможності підприємства потрібно проводити окремо для конкретного підприємства, адже не існує стандартного рішення навіть для двох дуже схожих підприємств, які працюють на одному ринку. Для посилення конкурентоспроможності головними завданнями для підприємства мають бути: підвищення якості товарів та послуг, пошук нових шляхів вдосконалення управління якістю, добре продумана маркетингова стратегія, відповідність міжнародним стандартам якості.

Література

1. Новобранець Є. С. Проблеми підвищення конкурентоспроможності підприємств України [Електронний ресурс] / Є. С. Новобранець. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/781/1/Новобранець%20Є.%20С.%20Проблеми%20підвищення%20конкурентоспроможності%20підприємств%20України.pdf
2. Малюта Л.Я. Забезпечення якості продукції – необхідна умова підвищення конкурентоспроможності підприємства та його продукції в сучасному ринковому просторі / Л.Я. Малюта // Економіка, фінанси, право. – 2008. – №9. – с. 11-14

Нечепуренко Дмитро
аспірант фак.-ту менеджменту

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА МАШИНОБУДІВНОЇ ГАЛУЗІ

В сучасних умовах, коли невизначеність та складність зовнішнього середовища ставить під загрозу реалізацію ключових цілей і завдань суб'єктів господарювання опиняється, в Україні існує такий сектор підприємництва, здатний, хоча й з труднощами, але долати існуючі перешкоди внутрішнього та зовнішнього середовища, кризовий стан економіки. Інноваційно активні підприємства машинобудівної галузі у даний період показниками своєї діяльності переконливо довели, що отримувати чистий прибуток, нарощувати експортний потенціал, збільшувати кількість працівників, підвищувати загальну конкурентоспроможність та інноваційну активність – це цілком реальні речі, особливо якщо заздалегідь подбати про визначення стратегічних пріоритетів такого інноваційного розвитку.

Підприємство ПАТ «Мотор Січ», що постійно перебуває в п'ятірці підприємств в рейтингу високотехнологічних компаній України за показниками впровадження сучасних підходів до управління різними сферами господарювання з використанням сучасних інформаційних технологій. До таких галузей відносяться: маркетинг, управління ланцюгами постачання, що забезпечують присутність та успішність збуту на висококонкурентних зарубіжних ринках, ефективну політику науково-технічного розвитку виробництва, а також привабливість підприємства для інвестицій. Також дане підприємство займає 2 позицію за обсягами виробництва та реалізації інноваційної продукції серед 426 підприємств, визначених як інноваційно активні в вітчизняному секторі машинобудування.

Ефективність інноваційного розвитку компанії характеризує високий рівень загальної економічної діяльності ПАТ «Мотор Січ», що підтверджується наступними показниками: відносний показник витрат виробництва на одиницю продукції становить 0,68 грн.; відносний показник фондовіддачі рівний 1,79 грн.; відносний показник рентабельності продукції становить 20,4%; відносний показник продуктивності праці рівний 255,6 грн./чол.

ПАТ «Мотор Січ» неухильно підтримує власну стратегічну концепцію розвитку – стратегію зростання на основі широкомасштабної диверсифікації виробництва, зміцнення і розширення своїх позицій на ринку авіаційної техніки та послуг в її експлуатації з використанням сучасних інформаційних технологій. Ця концепція реалізується за такими основними стратегічними напрямами:

- формування та впровадження пріоритетних цільових програм створення конкурентоспроможної продукції;
- розширення ринків збуту товарів та послуг;
- підвищення ефективності маркетингової діяльності;

– створення ефективного високотехнологічного виробництва на базі його технічного переоснащення;
– формування дієвої системи менеджменту якості.

Таким чином, для забезпечення беззупинного інноваційного розвитку на ПАТ «Мотор Січ» слід неухильно створювати умови для ефективного перетворення наявних потенційних стратегічних можливостей у реальність з використанням сучасних інформаційних технологій, забезпечуючи тим самим високий рівень ефективності господарювання та підвищення конкурентоспроможності на вітчизняному та зарубіжному ринках.

Література

1. Річні звіти: Звіти емітента: Інвесторам і акціонерам: Мотор Січ [Електронний ресурс] / ПАТ „Мотор Січ”. — Режим доступу : http://motorsich.com.

Ніколаєвська Аліна
студент 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: асистент Титарчук Д. І.

НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМ МЕНЕДЖМЕНТУ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Найважливішою характеристикою будь-якого підприємства є конкурентоспроможність, яка досягається шляхом постійної оптимізації організаційних і виробничих процесів. Важлива роль в цьому відводиться зниженню витрат, найчастіше – це вивільнення робітників, з метою зменшення активності в кризові часи. Між тим, існують компанії, які успішно користуються періодами кризи, щоб адаптуватися до нових викликів і зміцнити свої конкурентні позиції, розвиватися, впроваджувати нові методи ведення бізнесу і організації виробництва. Прикладом є інвестування в менеджмент енергозбереження на підприємстві.

На даному етапі розуміння енергоефективності на промислових підприємствах часто зводиться до скорочення витрат, пов’язаних зі споживанням енергії, шляхом відключення машин чи обладнання або обмеження виробництва та операцій. Тим часом мова йде про оптимізацію споживання енергії та підвищення енергоефективності, а також нові технології або рішення, які, в свою чергу, ведуть до розвитку компанії і можливості збільшення виробництва з меншим споживанням енергії. Ефективне управління енергією стає останнім часом важливим не тільки через можливість зниження витрат, але і через умови інтеграції з ЄС, в рамках яких передбачені вимоги, що обмежують споживання енергії. Однак на сьогоднішній день існують численні перешкоди для розробки та більш широкого впровадження систем менеджменту енергозбереження на промислових підприємствах, серед яких:
– рівень енергоефективності незрозумілий для кінцевих користувачів і зазвичай не вимірюється;
– обмежене розуміння можливостей;

– витрати енергії є низьким пріоритетом;
– обмежений інвестиційний капітал або конкуруючі потреби в капіталі;
– обмежені кадрові ресурси і ноу-хау по реалізації енергозберігаючих заходів;
– обмежені державні ресурси для підтримки впровадження;
– фрагментовані та слабкорозвинуті ринки збуту і послуг [1].

З економічної точки зору, витрати на енергію повинні контролюватися і оптимізуватися. Промислові підприємства з більшою ймовірністю будуть працювати таким чином, тому що їх витрати на енергію, як частина доходу, можуть бути такими ж високими, як і інші великі статті витрат, такі як сировина і заробітна плата. Менш енергоємні підприємства будуть менш схильні управляти своїми витратами на електроенергію, навіть якщо є економічно ефективні способи їх скорочення [2].

На основі досвіду європейських країн, можна запропонувати наступні рекомендації щодо впровадження та удосконалення систем менеджменту енергозбереження на підприємствах:

1. Підвищити обізнаність серед осіб, що приймають рішення. Енергоефективність – це лише один з багатьох факторів, які необхідно враховувати компаніям і організаціям, і тому вона завжди буде конкурувати з іншими проблемами, особливо якщо це не вважається основною проблемою. Проте, як тільки керівні особи компанії оцінять можливий зиск від інвестицій, відбувається коригування пріоритетів, і ресурси, швидше за все, будуть виділені для вирішення проблеми енергозбереження.

2. Прийняти енергетичну політику, зробити діагностику і розробити план впровадження.

3. Створити ефективну команду з управління енергозбереженням, яка стане центральним елементом впровадження обраної політики.

4. Забезпечити необхідними ресурсами з точки зору персоналу і бюджету.

5. Забезпечити високий рівень компетентності. Менеджмент енергозбереження – це кваліфікована діяльність, і її результати будуть обмежені навичками та компетенціями її практиків.

6. Аудит, діагностика та бенчмаркінг. Необхідно провести діагностику на підприємстві для визначення можливостей заощаджень. Відповідні методи варіюються від періодичних перевірок до безперервного моніторингу і бенчмаркінгу.

7. Моніторинг, оцінка та звітність. Необхідно відстежувати прогрес менеджменту енергозбереження поряд з вимірюванням впливів з точки зору економії енергії та витрат. Програма потребує періодичної оцінки ефективності, і для цього потрібно регулярне документування діяльності і періодична звітність.

8. Повторення, коригування та масштабування. Після оцінки кожного програмного циклу повинні бути встановлені свіжі цілі і завдання, а кордони програми необхідно розширювати до тих пір, поки не буде досягнута точка, де

всі можливості, пов’язані з економією, знаходяться в рамках практичних завдань.

Отже, підвищення конкурентоспроможності промислових підприємств та забезпечення їх економічної та енергетичної ефективності неможливе без реалізації комплексних проектів з впровадження систем менеджменту енергозбереження. Такі рішення дозволять оптимізувати експлуатацію енергетичних ресурсів, а також процесів пов’язаних з транспортуванням та перетворенням енергії.

Література

1. Дзядикевич Ю. В. Енергетичний менеджмент / Ю. В. Дзядикевич, М. В. Буряк, Р. І. Розум – Тернопіль: Економічна думка, 2010. – 295 с.
3. Немировский И. А. Энергетически менеджмент – основа эффективности экономики Украины / Энергосбережение. Энергетика. Энергоаудит. – 2010. – №2. – с. 15-22.

Олійник Максим
студент 3 курсу економічного фак-ту
Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченко
Наук. кер.: к.філос.н., доцент Олійник О. М.

НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Створення ефективного фінансового сектору економіки будь-якої країни вимагає певного набору дій та інструментів. Проблеми, з якими стикається Україна в сучасних умовах, виявили значну роль саме інституційних чинників у функціонуванні економіки. Ринкові механізми не можуть працювати ефективно в неадекватному інституційному середовищі, тому за трансформації фінансового сектору економіки України велика увага має бути приділена створенню відповідної інституційної структури.

Інституційну структуру фінансового ринку можна визначити як систему фінансових інститутів, яка регулює структуровані в часі та просторі відносини між економічними агентами, пов’язані з обміном прав власності на фінансові ресурси. У кожній країні з розвиненою ринковою економікою існує розгалужена мережа фінансових посередників до числа яких відносяться фінансові супермаркети.

Реформування економічних відносин і трансформаційні процеси в економіці України активізували розвиток фінансового посередництва як неминучого процесу, що забезпечує формування ринкової економіки, її ефективність. Тому проблеми ефективного функціонування як фінансових посередників загалом, так і фінансових супермаркетів зокрема, які створюються у результаті складних процесів метою яких є розширення спектра фінансових послуг, що є актуальними питаннями, які мають перебувати в площині наукових досліджень.

Дослідженням розвитку взаємодії банків та страхових компаній, виявленням їх певних особливостей, закономірностей і формуванням на цій основі тих чи інших парадигм висвітлено в закордонній та вітчизняній науковій літературі. Теоретичне обґрунтування концептуальних підходів до різних аспектів розвитку інтеграції банків та страхових компаній та комплексу практичних шляхів щодо вирішення цієї проблеми відзначається в працях Пікус Р.В, Нестерова Д.С., Прут М.О., Арутюнян Р.Д., Реверчук С.К. та інших. Саме результати їх досліджень стали основою розробки науково-методологічних підходів до формування й реалізації інтеграція банків та страхових компаній в розрізі фінансового супермаркету.

Фінансовий супермаркет – це об'єднання (юридичне, маркетингове чи просто територіальне) банку з іншими професійними учасниками фінансового ринку (страховою, інвестиційною, брокерською, лізинговою компаніями та ін.), яке здатне запропонувати не окремий продукт чи послугу, а комплексне вирішення проблем, що відповідають специфіці бізнесу клієнта або складним запитанням приватних осіб. Головного свого розвитку фінансові супермаркети набули на території США та Європи, а в Україні вони почали з'являтися нещодавно та не набули ще такого розвитку. Узагальнення міжнародного досвіду створення інтегрованих фінансових структур дозволяє виділити такі основні світові моделі надання єдиного фінансового сервісу [1]:

1. Дистриб'юторський договір або стратегічний альянс
2. Спільне підприємство = банк + страхова компанія або інвестиційна компанія.
3. M&A модель.
4. Greenfield - банк засновує нову страхову компанію.
5. Створення фінансового супермаркету, що пропонує одночасно різні фінансові послуги під єдиним брендом.

Також, відповідно до проведеного дослідження ми можемо зробити висновок, що Німеччина є одним із провідних фінансових центрів світу, розвиток якого забезпечується за допомогою різноманітних рушійних сил, серед яких слід виокремити такий інститут, як фінансові супермаркети. Проаналізувавши досвід їх роботи ми виокремили такі фінансові супермаркети як: Allianz, Munich Re і BayernLB через їх розмір та ефективність діяльності. Також, відповідно до аналізу страхового та банківського сектору Німеччини було з'ясовано, що не зважаючи на більшу кількість компаній у обох секторах, вони є більш прибутковими, ніж в Україні. Виходячи із аналізу українського ринку треба відзначити перспективність такого інституту як фінансові супермаркети в галузі фінансового забезпечення економічного зростання України.

Література

1. Річний огляд Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг – Страховий ринок - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://nfp.gov.ua/content/strahoviy-rinok.html

Олійник Маргарита
студент 3 курсу фак.-ту менеджменту
Наук. кер.: к. філос. н., доц. Олійник О.М.

АУТПЛЕЙСМЕНТ ЯК ЕЛЕМЕНТ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

В епоху коли між інформацію та потенційним працівником або клієнтом декілька кліків, репутацію потрібно берегти. Тому звільняючи співробітників важливо розуміти, які це може мати наслідки: розповсюдження секретів фірми, негативні відгуки, можливо навіть судові позови. В цьому полягає актуальність даної теми, адже аутплейсмент допомагає зберегти авторитет в очах партнерів, оскільки увага до персоналу і виконання зобов'язань перед працівниками, дозволяє припустити, що компанія така ж відповідальна щодо тих з ким зв'язана спільним бізнесом.

В Україні аутплейсмент досліджували такі як Г. І. Писаревська, О. П. Пащенко, О. К. Абесінова, В. В. Довга, Є. Палюха, В. І. Лаптєва, А. М. Зленко та інші. Поруч з цим, окремі питання аутплейсменту потребують подальшого поглибленого вивчення та дослідження.[3]

Метою роботи є визначення особливостей процесу аутплейсменту.

Аутплейсмент – це комплекс заходів направлених на пом'якшення наслідків звільнення працівника та допомогу у пошуку нового місця роботи. Аутплейсмент може проходити у декілька етапів.

Перший етап включає в себе консультації щодо подальшої кар'єри, визначення сильних сторін шукача та вартості спеціаліста на ринку. На цьому етапі робиться акцент на давніх мріях, улюбленій справі.

На другому етапі, співробітнику допомагають скласти резюме. Відомо, що роботодавець витрачає 10 секунд на швидкий огляд резюме і, якщо воно не зацікавить, то кандидатура відправляється до смітника. Тож, до складання резюме необхідно відноситись серйозністю.

Третій етап – розміщення резюме на сайті кадрового агентства в Інтернеті, а також розсилка резюме тим роботодавцям, у яких немає договору з агентством, але які розмістили відповідну вакансію на сайті.

І останній етап включає в себе психологічну підтримку. Звільнення – це чималий стрес для людини. Часто працівник може відчувати себе непотрібним. Тому необхідний, так званий «розбір польоту», для якого з працівником зустрічається кадровий спеціаліст, встановлює психологічний контакт та допомагає розібратися з відчуттями.[1]

Реалізація процесу аутплейсменту прямо залежить від ціни. Вартість «м'якого звільнення» варіює в залежності від замовленого пакету послуги і посади працівника, якого мають звільнити.

Вартість пакетів послуг з аутплейсменту:

1) пакет вартістю до 1 тис. грн. включає: бесіду з претендентом, головне завдання якої - зняти стрес і правильно зорієнтувати в процесі пошуку роботи;

2) пакети вартістю від 2 до 5 тис. грн. включають: консультації про перспективи на ринку праці, підготовку до інтерв'ю, супровід;

3) пакет вартістю від 10 тис. грн. включає гарантоване працевлаштування.[2]

В Україні найчастіше аутплейсментом займаються кадрові агенції та рекрутенгові компанії. Таку послугу як аутплейсмент пропонують близько 30

компаній, серед них такі як Hudson, Ancor, Total HR Consulting, Navigator, Dopomoga Staffing Company, Консалтинговий Альянс та ін.[2]

Отже, переоцінити значення цієї послуги для роботодавця складно. Адже з морально-етичної точки зору, аутплейсмент підтверджує істинну гуманність цінностей корпоративної культури, солідарність керівництва та персоналу, соціальну зрілість бізнесу.

Література

1. Клим Д. Аутплейсмент как красивое расставание (23 февраля 2010) / Д.Клим: [Електронный ресурс].-
   Режим доступу: http://actiong.com.ua/novosti/76-autplaycmant.html
2. Іщук Л. Аутплейсмент – новий підхід до звільнення (29 квітня 2013) / Л. Іщук: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uapress.info/uk/news/print/6029
3. Ткач А. Аутплейсмент – сучасний спосіб звільнення персоналу/ А.Ткач: [Електронный ресурс]. Режимдоступу: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3936

Олійник О.М.
к.філос.н., доц
Панченко Владислав
студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак.-ту менеджменту

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

Роль зовнішньоекономічної діяльності в сучасній Україні завжди була і залишається пріоритетним напрямом політики держави, що створює основи для розвитку вигідної торгівлі і сприятливого інвестиційного клімату в країні. А тому і інтерес до цієї теми ніколи не зникає, а навпаки – зростає з часом, і полягає у виявленні засад розвитку зовнішньоторговельних відносин та закономірностей регулювання зовнішньоторговельної політики та напрямів підвищення її ефективності.

Зовнішньоекономічна діяльність - це окрема сфера економічної діяльності нашої країни, в якій задіяна значна кількість організацій, підприємств, фірм, органів влади, а їх робота безпосередньо пов’язана із зовнішньою торгівлею, експортом та імпортом товарів, із використанням іноземних інвестицій у різних сферах економіки.

На сучасному етапі проблеми по підвищенню ефективності зовнішньоекономічної діяльності держави набувають виняткового значення. Усе це пов’язано, насамперед, з рядом факторів внутрішнього характеру:

– об’єктивна незбалансованість структури економіки і її повільна структурна перебудова;
– надмірна енергоресурсоємкість галузей національної економіки;
– низька конкурентоспроможність національного виробництва;
– відсутність інноваційного розвитку науково-технічного і технологічного промислового потенціалу, тощо.

Також, це обумовлено системою зовнішніх факторів:

– надмірна (від 20 до 90%) залежність економіки України від імпортних ринків постачання стратегічно важливих товарних позицій для життєво важливих галузей виробництва;

– наявність тисяч українських підприємств, задіяних у виробничих циклах, кінцева продукція яких виробляється за межами України;
– висока залежність процесу структурного та технологічного реформування економіки України від різних форм зовнішніх джерел фінансування;
– відсутність розвинутої зовнішньоторговельної інфраструктури тощо [2].

На шляху розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні серед досить значної кількості проблем та перешкод, можна визначити такі:
– неефективність державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності у порівнянні з іншими країнами, що несе за собою проблеми в узгодженні різних питань у міністерствах, відомствах, місцевих адміністраціях та передбачає чималі витрати часу і зусиль суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності;
– нестабільність законодавчої бази та законодавства в цілому, а також здійснення зовнішньоекономічної діяльності;
– політична та економічна нестабільність в державі, які є визначальними факторами розвитку міжнародних відносин, зв'язків, зовнішньоторговельної політики, які потрібно розглядати системно, через те, що зовнішньоекономічна діяльність є структурним елементом загальнодержавних процесів;
– втрата зовнішньоекономічних зв'язків з Росією, оскільки вона багато років була стратегічним зовнішньоторговельним партнером України, частка якої становить 21,1% в українському експорті та 28,0% українського імпорту.

Окрім вище зазначених чинників ефективному розвитку потенціалу ЗЕД заважають:
– низький рівень впізнавання та невисокий імідж українських підприємств, як контрагентів, на міжнародних ринках;
– низька конкурентоспроможність продукції вітчизняного виробника, що більшою мірою зумовлена недостатнім рівнем якості в порівнянні з іноземними аналогічними товарами;
– недостатня кваліфікація персоналу, зайнятого в управлінні зовнішньоекономічній діяльності;
– нестабільна воєнна ситуація в країні, яка спричинила гальмування розвитку економіки, політики та втрату зв'язків з іноземними інвесторами.

Такі проблеми вимагають здійснення певних перетворень та проведення в економіці держави інноваційних, прогресивних заходів, які б дали змогу вийти на новий рівень розвитку як міжнародних відносин, так і країни в цілому.

Сучасний стан зовнішньої торгівлі зумовлений впливом таких економічних факторів:
– постійне зростання цін на імпортовані енергоносії (з 50 доларів США за 1 тис. куб.м газу у 2009 році до 210 доларів США та 500 доларів після 2014 року) [1];
– скорочення світового попиту на українську продукцію;
– падіння промислового виробництва та скорочення будівельних робіт, що вплинуло на зниження потреби вітчизняних підприємств у сировині, матеріалах та напівфабрикатах;
– падіння інвестиційної активності, що позначилось на зниженні потреби вітчизняних товаровиробників в імпорті машин та устаткування, а також інших інвестиційних товарів;
– обмеження доступу до фінансових ресурсів, порушення рівноваги банківської системи та відтік капіталу;

– недоліки у системі прав власності, макроекономічна нестабільність та високі граничні ставки податків;
– низький рівень показників створення спільних підприємств між українськими та іноземними партнерами, що гальмує передачу технологій;
– звуження споживчого попиту в умовах малої заробітної плати та споживчого кредитування [4].

Потрібно зазначити що основною перспективою розвитку ЗЕД України є створення поглибленої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС що стане етапом спільного економічного простору, який охоплює не тільки торгівлю товарами, але й торгівлю послугами. І саме такі чинники можна розглядати як перспективи розвитку для України :
– збільшення загальних обсягів експорту до країн ЄС, як наслідок, зростання позитивного сальдо торговельного балансу;
– використання наукового потенціалу України та працівників з високим рівнем підготовки як інструменту підвищення ефективності інформаційно-інноваційної політики. Зміцнюючи інноваційну здатність промислової системи і сприяючи утворенню нових підприємств, заснованих на інноваційних можливостях, науково-дослідна діяльність розглядається як основа подолання суперечностей соціально-економічного розвитку, зокрема підвищення рівня життя населення;
– розвиток сфери послуг, що сприятиме збагаченню туристичної бази, розширенню транспортної інфраструктури, меж кредитного та страхового ринків, а також покращенню фінансового середовища;
– створення єдиного авіаційного та космічного простору уможливить посилення ефективності системи нагляду за безпекою;
– суттєві позитивні зрушення у структурі споживчого ринку як ЄС, так і України, за рахунок розширення асортименту товарів і послуг [3].

Отже, подолання виявлених проблем буде формувати сприятливу зовнішньоекономічну діяльність держави. Подальший розвиток економіки України повинен бути пов’язаним з тією економічною стратегією, яка орієнтована на розвиток зовнішньоекономічної діяльності, експортно орієнтованих галузей та підприємств, підвищення конкурентноздатності продукції вітчизняних виробників. Тому Україна повинна зайняти своє гідне місце в інтеграційних об’єднаннях, особливо в рамках ЄС.

Література

1. Greenenegry [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://greenergy.com.ua/info-data/zalezhnist-ukrayini-vid-importu-energonosiyiv/
2. Михайлишин Л. І. Вектори інтеграції України в ЄС чи СНД / Л. І. Михайлишин // Науково-інформаційний вісник: “Економіка”, 2013. – № 3. – С. 172-181.
3. Проект Національної стратегії розвитку експорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/zakon_k.html
4. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: Навч. посібник / О.В. Шкурупій, В.В. Гончаренко, І.А. Артеменко та ін.; За заг. ред. Шкурупій О.В. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 248 с.

Омельченко Ольга
студент 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер. : к.е.н., доц. Богданов С.М.

КОНТРОЛІНГ В ПЛАНУВАННІ І ЛОГІСТИЦІ

Контроль полягає в перевірці того, чи всі відбувається згідно з прийнятими планами, інструкціями і встановленими принципами. Контроль забезпечує ефективне використання організаційних ресурсів для досягнення намічених цілей. Контролюючи заходи відхилення фактичної продуктивності від стандартної продуктивності, виявляє причини таких відхилень і допомагає в прийнятті коригувальних дій.

За словами Доннелла, «так само, як навігатор постійно читає, щоб переконатися, що він слідує мапі, так і бізнес-менеджер постійно читає, щоб переконатися, що його підприємство знаходиться на правильному шляху».

Контроль має дві основні мети:

- Полегшення координації;
- Допомога в плануванні.

Також слід зазначити, що виділяють наступні особливості функції контролю.

Контроль – це функція кінця - функція, яка з'являється після того, як показники виконуються відповідно до планів.

Контроль – це повсюдна функція, яка означає, що вона виконується менеджерами на всіх рівнях і у всіх типах проблем.

Контроль є перспективним, тому що ефективне управління неможливе без контролю минулих показників.

Контролінг – це динамічний процес, так як для управління потрібне використання методів огляду, необхідно внести зміни, коли це можливо.

Контроль пов'язаний з плануванням. Планування і контроль - дві невід'ємні функції управління. Без планування контроль - це безглузде вправу і без контролю, планування марно. Планування передбачає управління і контроль успішного планування.

Контроль, в свою чергу, дає оцінку фактичного відхилення від запланованої коригування з метою прийняття управлінських рішень зі змінами внутрішнього та зовнішнього середовища компанії. Контроль повинен надавати керівництву компанії необхідну інформацію для прийняття рішень в області логістики, а також погоджувати і оптимізувати потік матеріалу для інших процесів, що відбуваються на підприємстві.

Також контроль має міцний зв'язок з логістикою. Позитивні результати інтеграції логістичних функцій і контролю, які систематично доповнюють один одного, можна виділити з представленої схеми, а саме:

- систематична координація логістичних процесів на рівні управління (планування, моніторинг та регулювання) і на рівні реалізації (просторове переміщення коштів);

- формування синергетичного ефекту за допомогою прийняття та реалізації оптимальних управлінських рішень;

- оптимальне рішення «компромісних» залежностей в управлінні та впровадженні логістичних процесів;

- формування оптимальної структури та змісту бізнес-процесів на основі реінжинірингу і управління логістичними процесами.

Інтеграція логістики і контролю (як функції управління) дозволяє:

1) оптимізувати витрати на зберігання, транспортування, сезонні коливання попиту на товари і послуги, час простою продукції і т. Д. Для досягнення найменших витрат на логістику;

2) максимізувати прибуток підприємства;

3) розробити стратегічний план (в результаті професійного відношення) для підвищення рентабельності за рахунок виключення надлишкових запасів і т. Д.

Література

1. Контроллинг. Сущность, функции и задачи контроллинга [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.catback.ru/articles/theory/control/controlling.htm

Падалка Каріна
студент 4 курсу фак.-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц.,Богданов С. М.

КОНТРОЛІНГ ПЕРСОНАЛУ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЇ

Інноваційний розвиток сучасних організацій передбачає радикальні зміни в системі управління персоналом, в тому числі впровадження контролінгу - системи комплексного і цілісного управління процесами в сучасній організації.

Складовою частиною системи контролінгу є контролінг персоналу, так як система управління персоналом - це вбудована частина системи управління підприємством; її ефективність визначається кінцевим результатом діяльності організації.

Контролінг персоналу включає три основних етапи:

1. Визначення оптимальної моделі управління персоналом для організації шляхом формування регламентів, стандартів, планів.

2. Порівняння досягнутих результатів з встановленими критеріями і показниками.

3. Прийняття рішень по координації діяльності об’єкта[1].

Залежно від рівня розвитку організації і уявлень її керівництва про роль і значення персоналу в діяльності організації як об’єкта контролінгу можна виділити трудові процеси, якісні та кількісні характеристики персоналу, трудовий потенціал, окремі функції (процеси) управління персоналом, систему управління персоналом, її ресурсне забезпечення. Крім того, можна виділити специфічні об’єкти контролінгу, до яких відносяться витрати на персонал, витрати на реалізацію функцій управління персоналом і центри відповідальності.

Зазвичай виділяють наступні основні функції контролінгу персоналу:

- інформаційно-забезпечувальна функція - це побудова інформаційної системи, що охоплює всі необхідні відомості: продуктивність, витрати на персонал і т. д.
- планова функція - це отримання прогнозної, цільової та нормативної інформації
- керуюча функція - це розробка пропозицій щодо усунення негативних тенденцій.
- контрольно-аналітична функція - це вимір ступеня досягнення мети, аналіз запланованих і фактичних показників з персоналу.

В ході оцінки ефективності роботи персоналу використовуються як кількісні, так і якісні показники. Доцільно застосовувати різні інструменти, наприклад, Benchmarking: кількісні порівняння можуть стосуватися таких показників результативності персоналу, як грошовий потік на одного працівника; якісних - ступеня лояльності персоналу до керівництва, рівня задоволеності організацією робочого місця.

Контролінг персоналу дозволяє інтегрувати всі аспекти роботи з управління людськими ресурсами з цілями компанії для досягнення синергетичного ефекту. На думку багатьох дослідників в області HR і систем менеджменту організації, кадровий контролінг - це інноваційний інструмент, найбільш затребуваний в період переходу до інформаційного суспільства, спрямований на підвищення якості управлінських рішень з опорою на нерозривний зв'язок знань, процесів і компанії. В системі управління персоналом він створює інформаційний контур зворотного зв'язку, забезпечуючи виконання HR-завдань.

Література

1. Чунюкін Г.В. Аудит і контролінг персонала: навч.пос. / Г.В. Чунюкін. - 2013. – 11-15 с.
2. Давидович І.Є. Контролінг: Навчальний посібник. - к.: Центр учбової літератури, 2008. - 552 с.
3. Травянко О. Система контролінгу в управлінні підприємством //Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. - 2004. - № 3. - С. 305-309.

Панченко Владислав
студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак.-ту менеджменту
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Олійник О.М.

НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

У сучасних умовах ринкових відносин центральне місце займає проблема підвищення ефективності усього підприємства та використання основних його засобів. Розуміючи, яку роль основні засоби відіграють у виробничому процесі, чинники, які впливають на їх використання, можна знайти шляхи підвищення ефективності основних засобів, збільшуючи при цьому продуктивність праці та зменшуючи собівартість [1].

Щоб адекватно оцінити резерви підвищення ефективності використання основних засобів необхідно проаналізувати на скільки в дійсності вони використовується та можливості підприємства для реалізації заходів щодо підвищення ефективності використання. Вирізняють два підходи до підвищення ефективності використання основних засобів: екстенсивний та інтенсивний. Екстенсивний спосіб характеризує темпи збільшення обсягу експлуатованих основних засобів. Інтенсивний - передбачає заміну діючих основних засобів новими, більш ефективними [2].

На підприємстві мають запроваджуватися заходи щодо покращення ефективності використання основних засобів і в цьому руслі. Чільне місце серед таких заходів належить, тим, що мають спрямування на підвищення змінності устаткування. Даний захід є важливим фактором зростання обсягів виробництва продукції і підвищення ефективності використання основних засобів. Тобто, на підприємстві постійно повинно з'являтися прогресивно нове устаткування та обладнання, вдосконалюватися організація функціонування виробничої інфраструктури.

Реалізація цих заходів на практиці несе позитивні зміни в економічному становищі підприємства. У нього з'являться можливості до переорієнтації підприємства на новий вид продукції, що дасть можливість завоювати нові ринки збуту та привернути увагу потенційних споживачів продукції. Також ефектом від інтенсивного використання основних засобів стане збільшення обсягу виробництва продукції, на виробництво якої буде витрачатися менше часу та зменшаться капітальні вкладення, що є досить актуальним в умовах обмежених інвестиційних ресурсів.

Якщо у підприємства немає можливості придбати нове обладнання, то модернізація є найоптимальнішим варіантом вирішення проблеми підвищення ефективності. До модернізації обладнання відносять часткову зміну у конструкції обладнання або заміну його частин з метою покращання роботи.

Цей напрям доцільний у випадку часто ламаючогося, сильно зношеного або непрацюючого обладнання, в якому основні вузли та агрегати замінюються на сучасні, а також додатково встановлюються необхідні компоненти на основі сучасної елементної бази.

Далеко не кожне підприємство може дозволити собі купити нове сучасне технологічне обладнання. У більшості випадків, використовується старе обладнання, завезені до нас із-за кордону або ще гірше обладнання за радянських часів. Як правило, воно вже відпрацювало значний термін і тепер перебуває далеко не в кращому стані.

Таке обладнання працює не стабільно, має обмежені можливості, часто ламається і його ремонт звичайно є тривалою і дорогою процедурою, особливо якщо відсутня технічна документація та запасні частини для ремонту. Ефективність підприємства при цьому різко падає, оскільки зростає час простоїв обладнання.

Якщо у підприємства немає можливості придбати нове обладнання, то модернізація є найоптимальнішим варіантом вирішення проблеми підвищення ефективності [3].

Модернізація несе значні переваги:

– підвищення надійності устаткування, зменшення обсягу і часу регламентних і ремонтно-відновлювальних робіт, скорочення штату обслуговуючого персоналу;
– підвищення продуктивності устаткування;
– підвищення технологічної точності, повторюваності, стабільності технологічних параметрів обладнання;
– введення додаткових функцій у обладнання, його перепрофілювання;
– зменшення енерговитрат за рахунок оптимізації технологічних і підготовчо-заключних операцій;
– спрощення експлуатації обладнання за рахунок застосування інтуїтивних інтерфейсів управління, що не вимагають спеціального навчання оператора;
– зниження ризику псування обладнання і оброблюваної продукції за рахунок коректного завершення роботи при аварійних ситуаціях з аварійним сповіщенням;
– збільшення рівня безпеки роботи з обладнанням [3].

Поряд з інтенсивним та екстенсивним використанням основних засобів не варто забувати про важливість використання власних та запозичених коштів. Досить вагомим резервом підвищення ефективності використання основних засобів підприємства є збільшення обсягів виробництва продукції (робіт, послуг). Досить значні резерви наявні у збільшенні часу функціонування машин та устаткування. Цього можна домогтися за рахунок: ліквідації обладнання, яке вже тривалий час не використовується; зменшення простоїв, тобто забезпечити безперебійне постачання необхідних матеріалів, сировини та енергії чи палива, які необхідні для роботи обладнання; оптимізувати строки обслуговування та ремонту устаткування. Також, щоб забезпечити ефективне використання основних засобів потрібно своєчасно впроваджувати нові основні засоби та вжити всіх можливих заходів для швидкого їх освоєння.

Отже, основні засоби займають чільне місце в функціонуванні підприємств будь-якої галузі, а їх ефективне використання є досить важливим чинником, що сприяє зростанню економічного потенціалу підприємства, та призводить до збільшення обсягів виробництва продукції підприємства та отримання більшого чистого прибутку. Як бачимо пошук резервів підвищення ефективності використання основних засобів є пріоритетним для будь-якого підприємства, а вирішення даного питання дає можливість покращити фінансовий стан та зміцнити свої позиції на ринку, а також забезпечить ефективне функціонування підприємства в цілому.

Література

1. Наконечний Б. В. Підвищення ефективності управління основними виробничими засобами на підприємстві / Б. В. Наконечний // Вісник Львівської політехніки. – 2010. – № 1. – С. 71-76
2. Економіка підприємства: підручник / ред.: Й. М. Петрович. – 2-ге вид. – Львів: Магнолія, 2010. – 326 с.
3. UPService, Модернізація технологічного обладнання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uzh-prom.com.ua/

Петрик Владислав
студент 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Богданов С.М.

СТРАТЕГІЯ ЛОГІСТИЧНОГО АУТСОРСИНГУ ТА ЇЇ ПЕРЕВАГИ В УПРАВЛІННІ ВИТРАТАМИ ТА ЯКІСТЮ ЛОГІСТИЧНИХ ПОСЛУГ ПІДПРИЄМСТВ

У наш час найбільш успішними компаніями на ринку є ті, що оптимізують свої витрати, шукають шляхи покращення якості своєї продукції і послуг, та намагаються підвищити загальну ефективність діяльності підприємства. Стратегія логістичного аутсорсингу є однією з найбільш успішних моделей ведення бізнесу, що наразі застосовується провідними компаніями світу. За даними консалтингової фірми Armstrong & Associates, 86% найбільших американських компаній, що входять до списку Fortune 500, користуються послугами логістичних аутсорсингових організацій (провайдерів).

Логістичні провайдери, або провайдери (оператори) логістичних послуг, або 3PL-провайдери – комерційні організації, які надають послуги у сфері логістики, що виконують окремі операції або комплексні логістичні функції (складування, транспортування, управління замовленнями, фізичний розподіл та ін.), а також здійснюють інтегроване управління логістичними ланцюжками підприємства-клієнта [1, с. 28].

Стратегія логістичного аутсорсингу передбачає використання спеціалізованих сторонніх організацій задля реалізації окремих бізнес-процесів підприємства, що не є для нього профільними чи прибутковими. Такий підхід дозволяє підприємству зосередити увагу на його основній діяльності.

Існує декілька видів логістичного аутсорсингу (рис. 1).

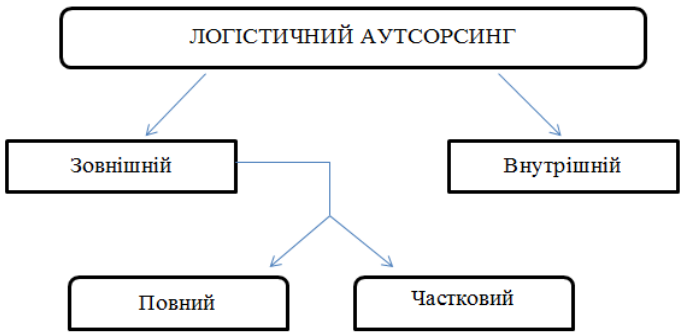

Рис. 1 Види логістичного аутсорсингу

При внутрішньому логістичному аутсорсингу всередині організації можуть створюватися спеціалізовані підрозділи (бізнес-одиниці). Частковий зовнішній логістичний аутсорсинг має місце коли організація приймає рішення про використання послуг провайдерів за умови збереження за собою функцій управління. При повному зовнішньому логістичному аутсорсингу всі логістичні послуги передаються провайдерам, включаючи функції управління. У ряді випадків організація здатна скористатися зовнішніми ресурсами, що надаються провайдерами, зберігаючи за собою можливість управління ними.

Економічна ефективність впровадження логістичного аутсорсингу в діяльність організації залежить від ряду факторів, до яких відносять вибір кваліфікованого партнера, ретельне опрацювання умов договору, вибір доцільного виду аутсорсингу, збереження необхідного рівня контролю над функціями, що були передані на виконання провайдеру та багато ін.. Для того щоб отримати максимальну вигоду від впровадження даної стратегії необхідно розуміти цілі та мету такої діяльності, її переваги та можливості.

До основних переваг застосування стратегії логістичного аутсорсингу відносять:

1) Скорочення часових витрат – передача обтяжливих логістичних задач спеціалізованій компанії дає змогу персоналу відводити більше часу основній операційній діяльності підприємства та перейматися проблемами його подальшого розвитку;
2) Наявність масштабної бази даних, ресурсів та інформації – висококласна компанія, що надає послуги аутсорсингу завжди володіє набагато більшою кількістю знань та інформації про ті чи інші ринки. Також, компетентний аутсорсинговий провайдер володіє найкращими практиками в галузі логістики, має інформацію стосовно останніх розробок, технологій та інновацій в галузі. Це означає, що кожен етап у ланцюзі постачання буде виконуватися більш ефективно та економічно доцільно;
3) Скорочення фінансових витрат – ліквідація затрат на складування, транспортування, пакування, технології та навчання персоналу;
4) Зниження ризиків – довіривши логістичну діяльність досвідченому аутсорсинговому провайдеру можна запобігти можливим помилкам в діяльності, що дає змогу побудувати глобальну логістичну мережу із значно меншим рівнем ризику та більшим прибутком навіть у разі спаду бізнесу у даній галузі;
5) Швидке пристосування до умов бізнесу – так як аутсорсинговий провайдер володіє складами та здійснює транспортування, він може швидко пристосуватися до потреб бізнесу, наприклад коли збільшується виробництво товарів, компанія випускає сезонний продукт, або продаж є циклічним;
6) Наявність логістичної мережі – аутсорсингова компанія має розвинуту логістичну мережу із налагодженими зв’язками з її учасниками, що дає змогу здійснювати операції найбільш раціонально, у тому числі у разі виходу підприємства на нові ринки;
7) Досягнення ефекту економії на масштабах;
8) Більш якісне та швидке задоволення потреб споживачів.

Приймаючи рішення щодо необхідності застосування логістичних аутсорсингових послуг необхідно зважити власні сили щодо організації логістичної діяльності на підприємстві, частоту і складність поставок, об’єми постачання, а також усі витрати компанії, що пов’язані з логістикою. Потрібно визначити, якими є існуючі витрати та як вони зміняться у разі передачі логістичної функції аутсорсинговій компанії. При цьому, варто орієнтуватися на довгострокову перспективу, враховуючи можливі зміни обсягів виробництва, попиту на продукцію, сезонність, непередбачувані коливання стану галузі та інше. Якщо в короткостроковій перспективі така стратегія може

бути вигідною, то це не означає що вона буде ефективною і в довгостроковій, і навпаки.

Отже, практика розвинутих держав та найбільших компаній світу вказує на ефективність стратегії логістичного аутсорсингу в зниженні витрат, посиленні конкурентоспроможності підприємств та підвищенні якості обслуговування споживачів. Дана стратегія вже давно використовується закордоном і стає все більш популярною та поширеною з кожним роком, проте наші вітчизняні підприємства рідко вдаються до її застосування через недостатній рівень довіри до аутсорсингових компаній та недостатню проінформованість. Розуміння переваг та можливостей які надає використання даної стратегії може змусити вітчизняних підприємців проаналізувати і переглянути свою діяльність та змінити їх ставлення до логістичного аутсорсингу.

Література

1. Фалецька Г. І. Конспект лекцій з дисципліни «Логістичний аутсорсинг» / Г. І. Фалецька; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 55 с.
2. Біловодська О.А. Дослідження сутності логістичного аутсорсингу як чинника ефективного функціонування вітчизняних підприємств / О.А. Біловодська, Д.А. Латунова // Бізнес Інформ.– 2014.– №2. – с. 485–489.
3. Позняк О. Економічні ресурси логістики як основа конкурентних переваг / О. Позняк // Збірник наук. праць ДЕТУТ.– Серія: Економіка і управління.– 2015.– Вип. 31. – с. 252–260.
4. 2016 Annual Third-Party Logistics Study [Електронний ресурс].– Режим доступу: http://www.3plstudy.com/media/downloads/_reduced_size.pdf
5. Каранковська І.В. Аналіз аутсорсингу логістичної діяльності / І.В. Каранковська // Економіко-математичне моделювання соціально-економічних систем: Збірник наук. праць МННЦІТС НАН та МОН України.– 2011.– Вип. 16. – с. 112–119.

Полінкевич Тетяна
студент 4 курсу фак.-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц.,Богданов С. М.

КОНТРОЛІНГ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

Контролінг інвестиційних проектів характеризується рядом особливостей, які дозволяють виділити його серед інших видів контролінгу. Так, контролінг інвестиційних проектів спрямований на досягнення не оперативних, а саме стратегічних цілей підприємства. Якщо контролінг оперативної діяльності здійснюється за центрами відповідальності, то контролінг інвестиційних проектів - по проектам. Зазвичай в кожному проекті задіяно безліч центрів відповідності, і контролер повинен задовольняти їх злагоджену взаємодію в процесі досягнення поставлених цілей.

Контролінг інвестиційних проектів включає в себе систему моніторингу, оцінки та контроль інвестиційних проектів з метою вироблення управлінських рішень.

Інвестиційна діяльність характеризує процес обґрунтування і реалізації найбільш ефективних форм вкладення капіталу, орієнтованих на розширення економічного потенціалу підприємства.

Необхідно виділити, що розробка бюджету реалізації інвестиційного проекту спрямована на вирішення двох основних завдань:

1. Визначення обсягу і структури витрат по реалізації інвестиційного проекту в розрізі окремих етапів календарного плану.
2. Гарантування необхідного для покриття цих витрат потоку інвестиційних ресурсів в рамках загального обсягу коштів, призначених для фінансування реалізації інвестиційного проекту.

Виробничі інвестиції – зумовлюють приріст реального капіталу, тобто збільшення коштів виробництва.

Фінансові інвестиції – це вкладення в цінні папери та фінансові інструменти, які не задовольняють приріст реального капіталу, але здатні приносити прибуток.

Відокремлюють дві категорії рішень щодо інвестицій:

1) рішення, пов’язані з оновленням основних засобів (оновлення обладнання, будівництво нових будівель і т ін.) – автоматизація виробництва, розширення виробництва і т ін .;

2) рішення, пов’язані з додатковим придбанням основних засобів, які включають:

- проведення досліджень ринку, комп’ютеризацію робочих місць, розробку нових видів продукції;
- капітальні вкладення в майно підприємства, машини і обладнання, а також інші активи;
- злиття або поглинання для придбання іншої компанії і налагодження нового виробництва.

Контролінг інвестиційних проектів включає в себе:

- формування потенційних проектів інвестицій;
- калькулювання витрат і доходів, пов’язаних з інвестиційним проектом;
- оцінку пропонованих проектів;
- складання бюджету капітальних інвестицій;
- переоцінку вже прийнятих проектів

Таким чином, інвестиційний контролінг – підсистема управління, яка осягає головні сфери інвестиційного процесу, а саме: планування інвестиційної діяльності, організаційний і фінансовий контроль інвестиційних проектів, аналіз їх доцільності та ефективності, інтеграцію та координацію діяльності підрозділів для реалізації інвестиційних цілей підприємства. Іншими словами, інвестиційний контролінг – це концепція ефективного управління інвестиційним процесом на підприємстві. Основною цілю інвестиційного контролінгу виступає забезпечення реалізації інвестиційної стратегії підприємства на базі системи дій щодо координації реалізації його інвестиційних проектів, виявлення відхилень, їх обробки і трансформації на інформаційний масив, який є достатнім для прийняття управлінських рішень.

Література
1. Ковалев, С. В. Система контроллинга персонала промышленной организации: учебное пособие / С. В. Ковалёв. - Москва : КноРус, 2013. - 264 с.
2. Яковлєв Ю. Контролінг на базі інформаційних технологій: Навчальний посібник/ Юрій Яковлєв,; М-во освіти і науки України, Херсонський економічно правовий інститут. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 316 с.
3. Травянко О. Система контролінгу в управлінні підприємством //Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. - 2004. - № 3. - С. 307-311.

Polovets Daria
Student of the 1st course of the magistrate, Management Department
Kovalenko Nataliya
PhD in Economics, Associate Professor
Chair of Business Administration and
Management of Foreign Economic Activity

FEATURES OF INTERNATIONAL FINANCIAL SUPPORT OF THE REOFRMS AND SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINE

The revival of competitive productions, the full use of the potential of Ukraine and regions, appropriate reforms in the industrial and social sphere are required for the sustainable development of the economy.

International community is willing to encourage and support current reforms being held in Ukraine in these key domains: deregulation and entrepreneurship development; decentralization; implementation of the Association Agreement; update of power and anti-corruption reform; tax and customs reforms; reform of electoral legislation; financial sector reforms; trade and investment development; healthcare reform etc. [1]. The international technical assistance (ITA) to Ukraine is provided by 15 countries. The important donors for Ukraine are the United States of America, European Union, Canada, Germany, Sweden, Switzerland, Japan, Turkey, Denmark and institutions UN system organizations, World Bank, EBRD, OECD etc.

The general idea of Corporate Social Responsible business stimulated also foreign investments into social sphere of developing countries [2]. Analysis of the world's experience shows that cure for socio-economic uncertainty along with the reforms might be search for extra budget alternative sources of funding and establishing cooperation with international funds, programs and grants [3].

According to the official reports of the Ministry of Economic Development of Ukraine there is a certain disproportional division of the foreign investments among the sectors and regions. The major investments go to sectors of Nuclear Security, Government and Civil Society; Energy Efficiency; Social Services; Agriculture; Business and Enterprise; Donbas Reconstruction and Refugees Programs. Less interested donors are in Culture and Education; Healthcare Protection; Social Protection and Charity. Kiyvskiy region, Lviv, Zakarpattia, Ivano-Frankivskiy, Donetskiy regions look attractive for the IA providers. Dnipro, Zaporizkiy,

Mykolaevkiy regions get less finance. Khmelnitskiy, Kirovohradskiy, Kharkivskiy regions seem to be neglected.

It seems obvious that the resources of international donors are a booster for advance in the economy and reforms. Despite the socio-economic non-stability and conflict in the East of Ukraine, financial support from international organizations and foreign governments has increased to an unprecedented level. For gaining more IA probable constraints should be overcome. We singled out the following ones:

1) non-sufficient coordination of information flows among the stakeholders, that leads to duplication of efforts and resource use;

2) lack of accessible knowledge about programs among the population;

3) non-transparent, non-strategic process of distribution of assistance which often has a corruption shade;

4) too complex bureaucracy procedures, that make registration of projects and their implementation of IA burdensome;

5) poor skills in project planning, deficiency of qualified human resources for project organizing and their realization;

6) low level of responsibility and professionalism of project performers.

Therefore the maintaining of the fair collaboration of foreign investors with both Ukrainian NGOs and state authorities' active participation seems a powerful instrument for realization of the mutually beneficial international politics. It can be gained by such ways:

1) correlation of the assistance to Ukraine in accordance with national development priorities and reforms;

2) provision of the appropriate coordination of the information flows among the stakeholders;

2) launching the web educating portals with a free accessible information about programs, donors, governmental acts and initiative in IA coordination;

3) providing of current data in official resources and organizing the effective monitoring of the project's implementation;

4) preparing of the consultative groups and public platforms for interaction of the NGO, Civil organizations, donors, local and state authorities;

5) simplification of the application and registration technical procedures;

6) organizing of the professional trainings and workshops in project management.

Sources

1. Projects and programs. Reforms. [Electronic resource]. – Access regime : http://openaid.gov.ua/
2. Robert G. Eccles .Why an Activist hedge fund cares whether Apple's devices are bad for kids // Harvard business review : Digital magazine. – 2018. –January, 16 [Electronic resource]. – Access regime : https://hbr.org/2018/01/why-an-activist-hedge-fund-cares-whether-apples-devices-are-bad-for-kids
3. Rebecca M. Henderson. More and more CEOs are taking their social responsibility seriously // Harvard business review : Digital magazine. – 2018. – February, 12 [Electronic resource]. – Access regime : https://hbr.org/2018/02/more-and-more-ceos-are-taking-their-social-responsibility-seriously

Пугачова Юлія
студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак.-ту менеджменту
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Олійник О.М.

ВИЗНАЧЕННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МЕНЕДЖЕРА

Сучасний стан суспільних відносин визначається високим рівнем розвитку технологій та мінливістю. Такі тенденції вимагають якісно нових підходів до навчання та підготовки персоналу, здатного ефективно працювати в умовах великого обсягу інформації, невизначеності та технологічності. Сьогодні на різних платформах громадянського суспільства проходять науково-практичні дискусії щодо визначення та сутності основних компетенцій (компетентностей) та компетентнісного підходу в освіті, навчанні та вихованні сучасної людини, яка була б здатна до особистої реалізації, розвитку та працевлаштування. Зрушення ціннісних пріоритетів у суспільстві в бік економічної вигоди призводить до змін у критеріях оцінки отриманих результатів певної діяльності. Вказані обставини вимагають нового переосмислення і підходів до компетенцій сучасного менеджера, як особи, що є відповідальною не тільки за певний процес чи діяльність господарюючого суб'єкта, але й персонал і, відповідно, є відповідальною перед суспільством за свою діяльність.

Питанням визначення основних (ключових) компетенції сучасної людини взагалі, та менеджера зокрема, приділяється сьогодні багато уваги як в Україні, так і за кордоном. Серед фахівців, які досліджували цю тематику можна назвати таких як Акофф Р., Гулай О.І., Демінг Е., Зязюн І.А., Карпенко М.М., Крамаренко Ю.М., Короткова Л.І., Кремень В.Г., Нічкало Н.Г., Максименко С.Д., Толок В.О. та інші.

Не вдаючись у полеміку щодо особливостей визначення поняття компетенції, ми будемо використовувати поняття, що надано в Рекомендації 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) «Про основні компетенції для навчання протягом усього життя» від 18 грудня 2006 року [1], а саме компетенції – це набір знань, навичок та відношень, що стосуються ситуації. Тобто це певні особисті надбання особи, що дозволяють приймати вірні (оптимальні) рішення в життєвих ситуація (особистих та професійних). Під ключовими компетенція сучасного менеджера у цій публікації ми будемо розуміти основні (універсальні) компетенції, що дозволяють менеджеру відповідально приймати ефективні (правильні чи оптимальні) управлінські рішення.

Сьогодні можливо виділити декілька світових підходів до визначення ключових (основних) компетенцій, а саме: - ключові компетенції ОЕСР (Модель 3К); - ключові компетенції Всесвітнього економічного форуму (WEF); - ключові компетенції Р21; - ключові компетенції ЦПУП (модель чотирьохмірної освіти) [2].

В цих підходах визначають від 3 до 8 груп основних компетенцій, при цьому кожна група має певні види знань, умінь та навичок.

Аналізуючи сучасні погляди на ключові компетенції та виділяючи спільні погляди фахівців на це питання, з урахуванням вимог до діяльності менеджера, можливо зробити висновок, що важливими серед ключових компетенцій є:

- кооперація (співробітництво);
- критичне мислення;
- моральність та повага до інших, в т.ч. поглядів та культур;
- здатність до навчання;
- інформаційна та комунікаційна грамотність.

Таким чином, можливо констатувати, що світові та вітчизняні підходи до компетенцій сучасної людини, здатної виконувати завдання, що стоять як перед суспільством, так і самою людиною, мають певні розбіжності і, навіть, протиріччя. Проте, можливо зробити однозначний висновок про те, що розвиток та удосконалення ключових компетенцій є основними питанням, що необхідно вирішувати як в системі освіти взагалі, так і навчання і підготовки персоналу підприємств і організацій зокрема. Визначення ключових компетенцій менеджера в кожній організації повинно вирішуватись не тільки з урахуванням специфіки діяльності та сучасних потреб, а й передбачення можливих майбутніх змін самої організації та ринку товарів та послуг.

Література

1. Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) «Про основні компетенції для навчання протягом усього життя» від 18 грудня 2006 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_975.
2. NEWTONEW/Глобальные модели компетенций [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://educationxxi.newtonew.com/global-models.

Романець Ігор
аспірант факультету менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Маркова С. В.

МОТИВАЦІЯ ПЕРСОНАЛУ ЯК ОСНОВНИЙ ЕЛЕМЕНТ УСПІШНОГО УПРАВЛІННЯ КОМПАНІЄЮ

Знання про те, що рухає людиною в її трудовій діяльності можуть стати основою до ефективного управління персоналом. Протягом декількох століть генії управлінської думки шукали найкращі ідеї для мотивації працівників. Ієрархія потреб А. Маслоу, двофакторна концепція Ф. Герцберга, теорія «Х» та «У» МакГрегора, концепція ERG К. Альдерфера і ряд інших теорій намагалися дати відповідь на питання, що визначає поведінку робітника. Але жодна з них так і не стала абсолютно вірним рішенням. З'ясувати, заради чого працюють співробітники, – значить отримати потужний інструмент впливу на них. Мотивація праці – це прагнення працівника задовольнити свої потреби (отримати певні блага) за допомогою трудової діяльності.

Всі види мотивації можна віднести до однієї системи, адже всі вони служать одній і тій же цілі. Одними з основних видів мотивації є ті, які стосуються суспільної корисності, мотивації, які стосуються добробуту та матеріальні благ, а також ті, які мотивують на виконання певної роботи. Давайте більш детально розглянемо форми мотивування працівників.

1. Матеріальне:

- заробітна плата, повинна включати в себе основну плату та додаткову (надбавки за роботу в нічний час, премії, надбавки за професіоналізм і т.д.). Приведемо як приклад таблицю 1, в якій вираховується заробітна плата у сталеварному цеху.

Таблиця 1

Фонд оплати праці виробничого підприємства Запорізького регіону

Показник	План	Факт	Виконання плану, %	Абсолютне відхилення, +
Фонд оплати праці, тис. грн./рік,	10998,0	12230,2	111,2	+ 1232,2
у тому числі: - основна заробітна плата;	4399,2	5014,4	114,0	+ 615,2
- додаткова;	6532,8	7118,0	108,9	+ 585,2
- заохочення та компенсаційні виплати	66,0	97,8	148,2	+ 31,8

- заохочення та різного виду бонуси – разові виплати з прибутку організації (піврічні виплати, новорічні премії та святкові заохочення, мотивування за довгий час праці та відповідне грошове заохочення);
- проява ініціативи у прибутках компанії, формування заохочувального фонду;

2.Умовно-матеріальне:

- створення ощадних фондів, пільгові режими для працівників, які бажають накопичувати кошти задля певної цілі;
- харчування на підприємстві – виділення коштів на організацію харчування на підприємстві, на виплату субсидій на харчування.
- медичне обслуговування працівників – забезпечення працівників медичним обслуговуванням або укладання договору з медичною установою;

3.Нематеріальне:

- полягає у наданні та заохоченні працівника вільним часом – працівника за певні успіхи у праці або досягненні певної цілі можна нагородити додатковим вихідним, або відпусткою, можливістю вибору її часу, підібравши під себе комфортний йому графік роботи; шляхом скорочення тривалості робочого дня за рахунок високої продуктивності праці. Також в ході дослідження був виявлений так званий ефект «професійного вигорання». Під цим визначенням розуміється сукупність негативних психічних переживань, виснаження від тривалого впливу напруги, пов’язаного з інтенсивними міжособистісними

взаємодіями, що супроводжуються підвищеною емоційністю. Фахівці вважають [1], що ефект «Професійного вигоряння» настає за наступних умов:

1. Недооцінення працівником своєї роботи
2. Він не задоволений професійним ростом та вважає, вартий підвищення
3. Вважає себе незначним у компанії, на яку він працює
4. Може відчувати перенавантаження або недовантаження під час виконання роботи

Якщо знехтувати всіма цими засторогами, то це може призвести до депрофесіоналізації працівників на підприємстві або організації. Таким чином, ми можемо прийти до висновків, що метою мотивації являється спонукати людину працювати краще, більше, якісніше, тобто знайти ключик до ефективного управління працівником [2]. Правильно підібраний стимул допомагає у мотивуванні працівників, однак до кожного він повинен бути індивідуальним, адже не факт, що все те, що стимулює одного працівника, однаково вливати на мотивацію іншого. Мотиви, які рухають людиною, завжди індивідуальні та залежать від характеру та її потреб.

Отже, для більшості компаній та організація мотивації до ефективної праці є доволі складним завданням, однак воно є необхідним. Необхідно правильно підібрати те, що саме мотивує працівників, що в підсумку приведе до досить значних поліпшень у роботі.

Література

1. Психологія управління: Навчальний посібник / Орбан-Лембрик Л.Е. - К.: Академвидав, 2015. - 567 с.
2. Сушко Н.М. Менеджмент персоналу в банках: Навч. пос. / Н.М. Сушко. – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 146 с.

Сагітдінова Каріна
студент 3 курсу економічного фак-ту
Наук. кер.: к. пед. н., доц. Юдіна О.В.

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ В ГАЛУЗІ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ

Постановка проблеми. В епоху глобалізації структура міжнародних відносин набуває все більш складного характеру, тому робота в галузі міжнародної економіки сьогодні розглядається як особливий вид професійної діяльності, що забезпечує вирішення важливих державних завдань та питань. Сучасні фахівці в галузі міжнародної економіки мають вищу професійну освіту, в основі якої є активне володіння іноземними мовами, що дає їм можливість здійснювати професійну діяльність у міжнародному середовищі. Від їхнього професіоналізму та рівня компетентності залежить успішність розв’язання зовнішньополітичних та економічних завдань, що стоять перед країною.

Аналіз останніх досліджень та публікацій дозволяє констатувати, що питання формування комунікативної компетентності та культури фахівця в галузі міжнародної економіки привертає увагу багатьох зарубіжних та

вітчизняних науковців (Корж Т., Максимова Л., Бахтіна М., Лантерманна К., Віддоусона Г., Торна К., Тейлор Ф., Хміль Ф., Хойєр В., Щокін Г. та інші). Вчені займаються питанням щодо технологій, методів, способів підвищення кваліфікації фахівця в галузі міжнародної економіки.

Метою роботи є висвітлення питання формування комунікативної компетентності майбутнього фахівця в галузі міжнародної економіки, визначення поняття «іншомовна професійна культура».

Виклад основного матеріалу. Науковці розглядають професійну культуру як сукупність норм, правил і моделей поведінки людей, спеціальних теоретичних знань і практичних умінь, пов'язаних з конкретним видом праці [1, с. 57]. Професійну культуру фахівця трактують також як соціальний конструкт, який не може створюватися самостійно, а повинен систематично, ефективно та надійно підтримуватися й розвиватися професійним співтовариством у різних умовах [2]. Розглянемо знання й уміння, якими повинен оволодіти майбутній міжнародний економіст.

Сфера та специфіка діяльності міжнародного економіста передбачає сформованість достатнього рівня комунікативної компетентності фахівця для ефективного ділового спілкування як рідною, так і іноземною мовами. Він повинен грамотно вести ділове листування, застосовуючи фонові культурологічні та країнознавчі знання, виконувати аналітичне опрацювання іншомовних джерел для одержання інформації, необхідної для розв'язання певних завдань професійної діяльності, робити переклад іншомовної інформації у виробничих умовах за допомогою комп'ютерних систем автоматизації перекладу та електронних словників. Компонентом професійної культури міжнародного економіста є вміння створювати професійні тексти та документи, готувати публічні виступи, застосовувати адекватні форми ведення дискусії, перекладати іншомовні фахові тексти українською мовою, користуючись термінологічними двомовними та електронними словниками, обговорювати проблеми загально-наукового та професійно-орієнтованого характеру для досягнення порозуміння зі співрозмовниками.

Іншомовна професійна культура міжнародного економіста є складним і багатогранним поняттям, що включає в себе як професійні знання в галузі економіки й фінансів, менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, так і професійну мовну підготовку. Визначальним у вивченні іноземних мов для професійних цілей є відбір змісту мовного і мовленнєвого матеріалу та організація навчального процесу за допомогою моделювання ситуацій, типових для професійної діяльності майбутніх фахівців. Удосконалення процесу іншомовної професійної підготовки студентів до ділової комунікації, урізноманітнення методів та прийомів навчання іншомовного спілкування, посилення міжпредметних зв'язків дає змогу, по-перше, створити передумови, на основі яких у студентів виникає особиста і професійна зацікавленість в роботі, по-друге, ефективніше формувати науковий світогляд, спираючись на філософську ідею єдності між предметами і явищами [3]. Цим і пояснюється специфіка професійної підготовки міжнародного економіста, адже необхідно формувати не тільки професійні вміння й навички, а й готовність приймати

рішення, брати на себе відповідальність за певні дії, здійснювати професійну діяльність іноземною мовою з урахуванням контекстуальної значущості ситуації, особливостей мовної картини світу країни перебування, лінгвістичних та екстралінгвістичних чинників, що обумовлюють процес ведення переговорів.

Таким чином, професійна мовна підготовка фахівців в галузі міжнародної економіки є фундаментальною науковою та практичною проблемою, яку необхідно розглядати як окремий напрям у теорії і практиці професійної освіти, що відрізняється від підготовки фахівців будь-якого іншого профілю. Формування комунікативної компетентності майбутніх економістів є необхідним для професійного зростання, розвитку бізнесу, торгівлі, успішної міжнародної співпраці з діловими партнерами.

Література

1. Кравченко А. И. Культурология: учебное пособие для вузов. 3-е изд. / А. И. Кравченко. – М. : Академический проект, 2002. – 496 с.
2. Максимова Л. Н. Факторы формирования современной профессиональной культуры / Л. Н. Максимова // Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов. – 2008 – № 8 – С. 177-178.
3. Юдіна О. В. Оптимізація процесу іншомовної професійної підготовки студентів до ділової комунікації / О. В. Юдіна : Materials of XII International research and practice conference [«Science without borders – 2015 » March 30 – April 7, 2015]. – Volume 12. Pedagogical sciences, Sheffield : Science and education Ltd, 2015. – P. 105-108.

Сєвідова Дар'я
студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак.-ту менеджменту
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Олійник О. М.

НАПРЯМКИ АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ В УКРАЇНІ

Страхова індустрія України перебуває в складному становищі. Спостерігається тенденція до зменшення кількості страхових компаній. Так на кінець 2017 року в Україні нараховувалось 296 страхові компанії, в 2016 році їх було 356, а в 2015 – більше 400 [1]. Зменшення купівельної спроможності населення, значний рівень інфляції, нестабільність фінансового та валютного ринків, посилення конкуренції в галузі, політична нестабільність, низька якість менеджменту та нестача кваліфікованого персоналу, низький рівень довіри до страховиків – все це є основними чинниками, що призводять до кризи в діяльності страхової компанії.

Для збереження існуючої позиції на ринку та можливості подальшого розвитку важливим завданням антикризового менеджменту стає збереження обсягів продажів та робота с клієнтами.

Кризовий стан страхової компанії має декілька послідовних стадій. На першій стадії спостерігається зниження рентабельності та обсягів прибутку, що виражається в скороченні обсягів продажів страхових продуктів у тому числі і через неспецифічних посередників (продажу через кредитні установи,

туристичні фірми і т.п.), на розвиток яких робили ставку страховики. Друга фаза характеризується значними протиріччями між страхувальниками та страховою компанією у зв'язку з ігноруванням інтересів страхувальника та зниженням здатності страховика виконувати свої зобов'язання [2].

Саме на цих стадіях ефективні антикризові заходи призведуть до бажаного позитивного результату, причому половина успіху лежить в області поліпшення системи продажів. Зміна якості клієнтської бази та зниження витрат є основними завданнями на цьому етапі. Страхова компанія повинна впроваджувати наступні заходи:

− регулярний моніторинг страхового портфеля;
− формування збалансованого портфеля. Це передбачає, що ризики, які бере на себе страхова компанія, мають бути статистично однорідними;
− ретельний аналіз клієнтської бази, що передбачає виявлення групи незацікавлених та чи є можливість перевести клієнта в іншу категорію шляхом ретельного підбору продукту та покращенню обслуговування;
− вдосконалення обслуговування розробка комплексних програм страхування з урахуванням потреб конкретних, чітко визначених категорій існуючих і потенційних страхувальників, тобто системний підхід до утримання існуючих клієнтів. Ланцюжок дій такий: визначення цільової аудиторії, - доведення інформації про продукт через зручний для споживача канал - правильна пропозиція і контроль.

Важливе значення має збереження клієнтської бази, напрацьованої в рамках «примусового» страхування. Необхідно цю базу не тільки зберегти, але і по можливості розвинути шляхом стимулювання зацікавленості споживачів у страхуванні через продаж продуктів, заснованих на оптимальному поєднанні і розумінні їх інтересів в страхових відносинах. Для цього використовують:

− комбіновані форми страхування;
− обґрунтована зміна тарифів;
− кастомізація тарифів і автоматизація їх розрахунку;
− діджиталізація певних видів страхування (наприклад, страховка для подорожуючих за кордон). Така тенденція приведе до поліпшення якості сервісу та збереженню часу клієнта;
− якісне та своєчасне виконання страховиками своїх зобов'язань перед страхувальниками.

В результаті успішної реалізації запропонованих кроків страхова компанія може розраховувати на досягнення достатніх кількісних і якісних показників, а саме збереження обсягів продажів, збільшення кількості договорів страхування та розмірів страхових платежів на одного працівника страхової компанії, що в кінцевому підсумку допоможе зберегти або навіть поліпшити своє місце на ринку. І, можливо, активне реформування економіки України та вступ в ЄС підштовхне страховиків до пошуку альтернативних каналів, розширення продуктового ряду, що позитивно вплине на розвиток страхового бізнесу України в цілому.

Література

1. Рейтинг страхових компаній України [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://forinsurer.com/ratings

2. Ніколенко Н. П. Управління страховою компанією в умовах кризи / Н. П. Ніколенко //Управління в страховій компанії, 2009. – С. 35–41 – (Управління в страховій компанії; № 4)
3. Насырова Г. А. Антикризисное регулирование страховой отрасли [Электронный ресурс] / Г. А.Насырова // Эффективное антикризисное управление. – 2011. – № 2 (65). – Режим доступа: http://www.info.e-cm.ru/magazine/65/

Степанюк Юлія
студент 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук.кер.: к.е.н, доц. Богданов С.М.

КОНТРОЛІНГ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Можливість досягнення системи цілей складних інвестиційних проектів і отримання бажаних ефектів залежить не тільки від ретельного аналізу їх характеристик, оцінки фінансової можливості, досконального врахування ризиків і т.п. Однією з ключових складових в оцінці та подальшої реалізації проектів є ефективна система їх виконання.

Забезпечення економічної стійкості проекту або підприємства до зовнішніх впливів вимагає, щоб керівництво своєчасно розпізнавало як позитивні, так і негативні ознаки подій в навколишньому середовищі і могло оперативно коригувати діяльність, щоб своєчасно уникнути ризики. Зміна кон'юнктури вимагає швидкої реакції, здатності до адаптації і випередження подій. Для цього потрібна інтегрована інформаційна система, яка на основі обробки оперативних даних надавала б інформацію, що прогнозує зміни і розвиток подій в навколишньому середовищі. Ця система повинна також грамотно проектувати ймовірні результати впливу запланованих заходів на стан проекту або підприємства і контролювати результативність вжитих заходів.[1]

Крім того, необхідно забезпечити інтеграцію окремих функціональних елементів проекту або підприємства (наприклад, фінансової, виробничої, інноваційної, збутової та ін. функцій) в єдину систему і здатність координувати їх діяльність. Рішення всіх цих завдань не можна забезпечити тільки удосконаленням організаційної структури чи її ієрархії. Необхідна особлива підсистема управління, яка завдяки здібностям до пристосування і розвитку забезпечує здатність до координації. Для виконання функцій управління необхідно мати цільові установки, стандарти контролю для визначення ступеня досягнення мети, своєчасну і відповідну для управління інформацію, швидкий і точний зворотній зв'язок та інформацію про відхилення.[2] Такі багатопланові структури на підприємстві і є служби контролінгу, як підсистема управління підприємством або проектом, яка підтримує цільове виконання завдань менеджменту на всіх ієрархічних рівнях управління.

Завдання контролінгу полягає у тому, щоб шляхом підготовки і надання необхідної управлінської інформації орієнтувати керівництво на прийняття

найбільш ефективних рішень і необхідні дії по досягненню цілей проекту або підприємства. Для того, аби ефективно реалізувати інвестиційний проект менеджерам підприємства треба дотримуватися певної системи цілей контролінгу, що включає наступні елементи[3]:

1. Забезпечення здатності до адаптації.
2. Гарантія своєчасної реакції.
3. Підтримка менеджменту.
4. Забезпечення координації .
5. Постановка цілей.

Для успішної реалізації проекту підсистема контролінгу повинна забезпечувати роботу систем планування і регулювання. Мається на увазі, що до функції контролінгу повинно входити і організаційно-структурне виділення на підприємстві центрів прибутку - структурних одиниць, які використовують прибуток як критерій результативності.[4]

В цілому, застосування контролінгу є найважливішим засобом підвищення ефективності реалізації інвестиційних проектів.

Література

1. Ареф'єва О.В., Дякон Л.Л. Історія виникнення контролінгу та сутність контролінгу бізнес- процесів//Актуальні проблеми економіки. - 2014. - № 8. - С. 165- 171
2. Гудзь П. Інститут контролінгу в системі управління підприємством/ Петро Гудзь //Підприємництво, господарство і право. - 2014. - № 9. - С. 154-156.
3. Гулін Д. В., Максименко О. П. Система контролінгу на промисловому підприємстві // Маркетинг в Україні. - 2013.- №4. - С. 20-24.
4. Килимнюк В. Еволюція контролінгу. Його місце та роль в економіці підприємства //Економіст. - 2015. - № 1. - С.47-50

Сушко Анастасія
студент 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к. пед. н., доц. О.В. Юдіна

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ НАВИЧОК МЕНЕДЖЕРА ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Постановка проблеми. У сучасному світі професія менеджера є провідною в економічній сфері. Це людина, яка при вдалому використанні своїх знань та навичок, забезпечує підприємству високий дохід та приймає безпосередню участь у високому товарообороті, створює довгострокові відносини з клієнтами, підтримує стабільний процес співробітництва з партнерами. На сьогоднішній день менеджери можуть зробити вагомий внесок у розвиток підприємства, оскільки мають фахові знання та навички.

Аналіз останніх досліджень та публікацій дозволяє констатувати, що питання кваліфікаційних вимог щодо професійних навичок менеджера у сучасній системі управління привертає увагу багатьох науковців (О. Баєва, С. Робінс, Д. ДеЧенцо, Д. Моргенстерн та інші). У зв'язку з прагненням досягти

продуктивної праці вітчизняні та зарубіжні науковці у своїх наукових дослідженнях виділяють різний перелік якостей, які притаманні сучасним менеджерам.

Метою публікації є визначення основних навичок менеджера для досягнення результатів у професійній діяльності.

Виклад основного матеріалу. Менеджер – це людина, яка вміє розподіляти час, знає специфіку своєї роботи, вміє спілкуватися з колегами, прагне поліпшення роботи в організації. Хороший менеджер – це людина, яка володіє професійними навичками і використовує їх задля досягнення своєї мети та цілей організації для успіху в сфері бізнесу. За оцінкою Американської асоціації методів управління, менеджер є людиною, яка має професійну компетентність, поєднує в собі риси лідера, організатора і порадника, є наполегливою, комунікабельною, ініціативною, винахідливою, всебічно розвинутою особою [1].

На основі аналізу наукових джерел ми виділили основні професійні якості, фахові навички та вміння менеджера, що є компонентами його фахової компетентності. Таким навичками та вміннями є:

1. Лідерство.
2. Уміння стратегічно мислити.
3. Уміння збирати сильну команду.
4. Інноваційність.
5. Ділова культура і репутація.
6. Комунікабельність.
7. Технічність та вміння працювати з числами.

Опираючись на вимоги освітніх програм та дослідження науковців, пропонуємо розширений перелік фахових навичок і вмінь менеджера для досягнення цілей у професійній діяльності. Такими вміннями є:

1. Визначення та реалізація основних цілей підприємства.
2. Оцінка і контроль підготовленості до роботи, її тривалості та її результатів.
3. Швидке реагування та прийняття рішень в проблемних ситуаціях.
4. Формування позитивної атмосфери в колективі, узгодження роботи ланок організації, вміння будувати ділові відносини, як всередині підприємства, так і за його межами.
5. Наявність економічних, організаційно-управлінських, психологічних, технічних знань, необхідних для вирішення професійних завдань.

Більшість науковців вважають, що однією з провідних функцій у роботі менеджера є відносини з підлеглими [2]. Для створення колективу, який буде націлений на ефективну працю, менеджеру слід:

1. Вміти знайти індивідуальний підхід до кожного співробітника.
2. Переглядати питання системи оплати та стимулювання праці.
3. Вміти використовувати професійні знання та творчі здібності колег.
4. Бути спроможнім вирішити будь-які конфлікти.
5. При необхідності бути готовим допомогти.
6. Дотримуватися таких самих правил, як і всі.
7. Уникати маніпулювання у діловій комунікації.

Вміння ефективної ділової комунікації з підлеглими забезпечить успішну роботу підприємства та сприятиме підвищенню мотивації до праці.

Таким чином, підсумовуючи викладене вище, можна дійти висновку, що менеджер займає одне з провідних місць у системі управління організації. Менеджер має вплив на трудовий колектив і функціонування самого об'єкта управління. Справжній фахівець оточує себе кваліфікованими колегами, і як результат, сприяє процвітанню організації. Менеджер чітко формулює завдання колективу, розуміє свою роль у їх розв'язанні, він здатний задіяти внутрішні стимули до самостійних дій, вміє прогнозувати труднощі, попереджати невдачі і знаходити оптимальне вирішення проблем у кожній конкретній ситуації.

Література

1. Вимоги, які ставляться до сучасного менеджера [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://jenessi.net/organiz_praci_menegera/228-1.4.-vimogi-jak-stavljatsja-do.html.
2. Портрет сучасного менеджера [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://referat-ok.com.ua/menedzhment-organizaciji/portret-suchasnogo-menedzhera

Сущенко О.
студент 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н, доц. Шишкін В.О.

ШЛЯХИ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ФОНДІВ ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ

Основні кошти будь-якого підприємства, є одними з найголовніших елементів ресурсної бази. Організації, які функціонують з економічною вигодою, повинні мати в своєму розпорядженні достатні обсяги фінансових, технічних, матеріальних й трудових ресурсів.

Наявність поряд з іншими ресурсами основних засобів, відповідних технічним вимогам, є одним з факторів, що гарантує здійснення всієї виробничої діяльності підприємства.

Теоретичною базою щодо ефективного використання виробничих фондів для економічного зростання організації можуть слугувати роботи таких вітчизняних та зарубіжних вчених, як Балабанов І.Т., Тарасевич Л.С., Сливка Я.В., Соколов Я.В., Петров А.Н., Львів Д.С., Кантор В.Є., Волков О.І., Семенов В.П. та ін.

Економічному зростанню організації сприяє систематичне проведення фінансово-економічного аналізу, а також аналізу ефективності використання центральних активів, що дозволяє скорочувати витрати і збільшувати виручку за рахунок виявлення і подолання недоліків в діяльності підприємства.

Пошук шляхів ефективного використання виробничих фондів супроводжує вирішення наступних завдань:

- визначення методів аналізу ефективності використання основних засобів з врахуванням специфіки виробництва;

- визначення поточного стану та ефективності використання основних засобів на підприємстві;
- аналіз ефективності використання основних засобів в динаміці за декілька років;
- оцінка економічної вигоди організації в майбутньому від реалізації запропонованих заходів щодо підвищення ефективності використання основних засобів.

Реалізація зазначених завдань сприятиме визначенню шляхів підвищення ефективності використання основних засобів організації, а також прийняттю відповідних стратегічних рішень щодо її діяльності, націлених на досягнення конкурентоспроможності підприємства і підвищення конкурентоздатності продукції або послуг.

Табулінський Михайло
студент 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к. е. н., доц. Шишкін В. О.

БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Постановка проблеми. В умовах динамічного розвитку ринку започатковувати новий бізнес або вдосконалювати вже існуючий неможливо не провівши попередній аналіз та не визначивши потреби ринку, тобто потребується детальне планування діяльності. Особливо дієвим інструментом в цьому випадку є бізнес-планування. Цей вид планування діяльності стає дедалі важливим, бо збільшується потреба у суттєвішому впровадженні новітніх елементів планування з метою підвищення конкурентоздатності підприємства.

Аналіз наукових праць та досліджень. Дослідженню аспектів бізнес-планування присвячено наукові праці Р. Л. Лупак, Я. Д. Качмарика, В. І. Блонської, Л. О. Бронської, А. Ю. Верланова, В. П. Гетало, В. О. Козловського, В. В. Македона, В. В. Ясинського та ін. Проте не дивлячись на великий науковий доробок на цю тему, питання розуміння бізнес-планування господарської діяльності в сучасних реаліях розвитку економіки.

Виклад основного матеріалу. Бізнес-планування є одним з найважливіших механізмів та інструментів керівництва підприємством, яке обумовлює і прогнозує його ефективність в майбутньому. Написання бізнес-плану дозволить керуючій команді ефективніше використовувати засоби та активи підприємства для грамотного управління.

Бізнес-план – це комплексний документ, в якому зазначені необхідні ресурси та заходи для реалізації підприємницької ідеї, з метою одержання прибутку. Метою складання бізнес-плану є спланувати виробничо-господарську діяльність та оцінити її фінансово-економічні результати.

Бізнес-планування використовується у випадках коли:

1. Необхідно освоїти нові ринки;
2. Підприємство вирішує відкрити нові напрямки діяльності;

3. Необхідно отримати кредит на досягнення цілей;
4. Модернізується чи розширюється виробництво тощо.

Бізнес-планування відбувається у три етапи:

1. Підготовчий – передбачає постановку завдань, вибір експертів та консультантів, аналіз вихідної інформації.
2. Безпосереднє складання такого документу, як бізнес-план.
3. Доведення бізнес-плану до безпосередніх партнерів чи інвесторів [1].

Перед написанням документу слід встановити цілі власного бізнесу, які в свою чергу поділяються на зовнішні та внутрішні. Головною зовнішньою ціллю є переконати майбутніх партнерів в прибутковості бізнесу. Основною внутріш ньою ціллю є те, що документ являє собою фундамент управління діяльністю пі дприємства [2].

Під час написання бізнес-плану слід дотримуватися таких принципів:

- адекватність – бізнес-план повинен відповідати ринковим умовам, в яких діє підприємство;
- цільовий характер – усі обчислення під час бізнес-планування мають відповідати поставленим підприємством цілям;
- постійність – передбачає неперервний процес планування, впровадження та контролю виконання бізнес-плану;
- системність – усі показники та розрахунки мають складати одну систему;
- науковість – розрахунки повинні спиратися на наукові підходи та методики.

Сам документ як правило складається з таких розділів: резюме, характеристика підприємства, маркетинговий план, виробничий план, управлінсько-організаційний розділ, фінансовий план, оцінка і страхування ризиків [3].

Отже, бізнес-планування є важливим різновидом стратегічного планування. Бізнес-план дає змогу визначити життєздатність проекту в умовах жорсткої конкуренції, вказує, у якому напрямку повинне розвиватися підприємство, дає змогу залучити інвестиції для реалізації проекту, допомагає проаналізувати перспективи розвитку ринку, галузі та підприємства в цілому тощо. В умовах динамічного розвитку ринку необхідно впроваджувати цю технологію, з метою мінімізації ризиків від впровадження нового продукту чи започаткування нового бізнесу.

Література

1. Щебликіна І.О. Основи менеджменту: навч, посібн. [для студ. вищ.навч. закл.] / І.О. Щебликіна, Д.В. Грибова. – Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2015. – 480 с.
2. Строченко Н.І. Планування і контроль на підприємстві: навчальний посібник для студентів економічного напряму підготовки денної та заочної форм навчання освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» / Н.І. Строченко, І.І. Коблянська, – Суми: СНАУ, 2015. – 272 с.
3. Васильців Т. Г. Бізнес-планування : навч. посіб. / Т. Г. Васильців, Я. Д. Качмарик, В. І. Блонська, Р. Л. Лупак. – К.: Знання, 2013. – 173 с.

Тимофієва Ольга
студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак.-ту менеджменту
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Олійник О.М.

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ЕКСПОРТНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Зовнішньоекономічна діяльність є важливим і потужним фактором розвитку країни, її економічного зростання, способом включення до системи світового господарства та міжнародного поділу праці. ЗЕД підприємства дає можливість одержувати економічні вигоди виходячи з переваг міжнародних ділових відносин. Виробництво певного товару, його збут або надання певного виду послуг має більше переваг, якщо реалізується в іншій країні, ніж така діяльність всередині країни, де знаходиться компанія. Для національної економіки зростання експортної діяльності є одним з основних інструментів підтримки позитивного балансу зовнішньої торгівлі, що необхідна для забезпечення стабільності валютного курсу.

Оцінка ефективності діяльності підприємства дозволяє встановити відповідні параметри його функціонування і розвитку, виявити залежності між різними об’єктами та явищами господарського життя, визначити резерви підвищення продуктивності виробництва. Для упорядкування та аналізу експортної діяльності виробничо-економічних систем важливо виділити фактори, що впливають на систему експортної діяльності підприємств.

Ефективність є прямим відображенням результативності функціонування економічної системи, що визначається (статичний аспект) співвідношенням отриманого економічного ефекту та витрат ресурсів, які обумовили досягнення такого ефекту, з урахуванням (динамічний аспект) міри досягнення поставлених цілей, стратегічних пріоритетів, функціонального розмаїття системи та ін.

При статичній оцінці ефективність діяльності підприємства визначається в таких аспектах, як:

1) відносний параметр витратного або цільового типу;

2) абсолютний показник, визначений на основі доходного методу;

3) як відображення релятивних оцінок показників, отриманих за допомогою доходного методу;

4) як приватний комплекс узгоджених фінансових і нефінансових параметрів функціонування і розвитку підприємства.

Для динамічного підходу характерним є урахування альтернатив функціонування та розвитку підприємства, суттєве розширення кола факторів, формування фінансових результатів господарської діяльності.

До зовнішніх факторів, що визначають стратегічні й тактичні характеристики експортної діяльності підприємства, належать: - зовнішньоекономічна політика держави, яка є експортером; - господарська ситуація, що склалася в світі; - політична, економічна та маркетингова ситуація в країнах, що входять у зони експортної діяльності підприємства.

До внутрішніх факторів, що визначають стратегічні й тактичні характеристики експортної діяльності підприємства, відносяться: - організаційна структура підприємства; - інформаційне забезпечення експортної

діяльності підприємства; - якість макроекономічного аналізу ситуації в країні, що є експортером; - здатність до якісного аналізу кон'юнктури ринків товарів; - необхідний рівень стійких якостей.

Зовнішні та внутрішні чинники формують характеристики експортної діяльності підприємства. Аналіз перерахованих факторів дозволяє визначити загальну структуру для стратегічних і тактичних ознак експортної діяльності підприємства.

Література

1. Вічевич А.М. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. рек. МОНУ - К. : Видавничий дім "Професіонал", 2009.
2. Стичішин П. П. Експортний потенціал підприємства: концепція механізму формування та реалізації / П. П. Стичішин // Зовнішня торгівля: проблеми та перспективи : зб. наук. пр. – Вип. 4.–Ч. 1. – К. : УАЗТ, 2000.
3. Аналіз факторів, що впливають на ефективність експортної діяльності підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.repository.hneu.edu.ua

Титарчук Дмитро Ігорович
аспірант кафедри підприємництва
менеджменту організацій та логістики

КРИТЕРІЇ ВІДБОРУ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ З ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

В умовах складної економічної ситуації та енергетичної кризи особливо гостро постає питання пошуку додаткових джерел фінансових ресурсів для реалізації енергозберігаючих заходів та удосконалення існуючих механізмів стимулювання інвестиційних процесів у сфері енергозбереження. За цих умов гостро постає проблема вибору пріоритетних напрямів інвестування коштів у проекти підвищення енергоефективності підприємств.

У зв'язку з тим, що сучасне підприємство обмежене у коштах, виникає потреба у моделюванні наслідків інвестування [1, с. 106] та детальному обґрунтуванні кожного критерію вибору (табл. 1).

Таблиця 1

Елементи критеріїв відбору інвестиційних проектів енергозбереження на промислових підприємствах

Вид критерію	Характеристика змісту елементів критерію
Економічний	Прибуток; простий термін окупності; дисконтований термін окупності; приведені витрати; чиста поточна вартість; розмір інвестицій; чистий дохід; нарощений дохід; рентабельність актів; індекс дохідності нарощений; рентабельність виробництва; індекс дохідності дисконтований
Технічний	Відповідність діючому законодавству; технічна можливість здійснення заходу; наявність відповідного обладнання та інструментів для експлуатації; коефіцієнт енергоутилізації; ККД; теплопровідність; термічний опір; потужність; річна витрата енергії; якість обладнання і матеріалів

Вид критерію	Характеристика змісту елементів критерію
Виробничий	Необхідність модернізації обладнання виробництва; наявність сировини, обладнання і матеріалів; глибина переробки сировини; зміна якості кінцевого продукту; енергоємність виробництва; енергоємність основних фондів; енергооснащеність праці; теплоємність продукції
Технологічний	Енерго-, паливно- електро- та теплоємність ВРП; енергоємність k-го виду економічної діяльності; величина економії енергоресурсів; енергетична ефективність впровадження заходів; питомі витрати на отримання одиниці економічного ефекту; питомі витрати на отримання зекономленого енергоресурсу; тепло- та електроємність житлового фонду
Екологічний	Екологічність виробництва; зменшення забруднення навколишнього середовища відходами виробництва; зменшення викидів за рахунок зниження споживання палива та електричної енергії; зменшення ділянок під побутовими відходами; зниження теплового забруднення атмосфери
Організаційний	Наявність персоналу відповідної кваліфікації; наявність обладнання, робочих місць для персоналу; термін реалізації проекту; якість робіт з енергозбереження; коефіцієнт автономності проекту; термін життя проекту
Соціальний	Покращення умов праці; покращення стану соціальної інфраструктури; кількість збережених або новостворених робочих місць; рівень профзахворювань населення; рівень виробничого травматизму; рівень смертності населення; зниження тарифу на ПЕР

Першочерговим кроком у порівнянні є економічний критерій. Відразу потрібно відхиляти проекти, у яких занадто великий період окупності, малий прибуток або нарощений дохід значно переважає дисконтований дохід від енергозберігаючих заходів.

Одночасно необхідно здійснювати перевірку відповідності запропонованих заходів технічним критеріям: чи немає порушень нормативної документації, пожежних, санітарних, будівельних норм.

Аналіз за виробничим критеріям включає в себе порівняння заходів за необхідністю внесення змін у виробничий процес і за ступенем переробки сировини та за кінцевою якістю продукту.

До групи технологічних критеріїв можуть бути віднесені наступні характеристики: рівень інноваційності технологічних рішень (проекти з використанням традиційних підходів, проекти з використанням нетипових підходів, унікальні проекти).

Не менш важливим у сучасних умовах є порівняння заходів за екологічністю. Зменшення відходності виробництва і ділянок для їх складування є очевидним наслідком ефективності інвестицій. Але не менш важливим є ефект зменшення викидів вуглекислого газу в атмосферу на підприємствах, де генерується теплова або електрична енергія.

Що стосується організаційних критеріїв, то проблема відсутності кваліфікованого персоналу та обладнання для їх роботи формує організаційні обмеження у виборі енергозберігаючих заходів. Не менш важливим є часовий чинник — термін упровадження вибраних заходів з енергозбереження.

Соціальна ефективність інвестиційних проектів в енергозбереження реалізується за умови формування у соціумі звичок ощадливого енерговикористання. Поширення інформації про значення енергозберігаючих технологій, ощадливе ставлення до енергоресурсів, підготовка енергоменеджерів у вищих навчальних закладах і підвищення кваліфікації фахівців інженерних спеціальностей, їх спрямованість на стимулювання ефективного використання ПЕР сприятиме формуванню енергозберігаючого типу суспільної свідомості і використанню енергозбереження як ресурсу розвитку та формування ефективного енергоринку [2, с. 45].

Тільки після детального аналізу наведеної сукупності критеріїв робиться висновок про прийнятність певного комплексу енергозберігаючих заходів для даного промислового підприємства.

Література

1. Джеджула В. В. Методи аналізу ефективності інвестицій у енергозберігаючі заходи / В. В. Джеджула // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – № 1 (17). – 2012. – С. 105-107.
2. Дзяна Г. К. Соціально-екологічні аспекти енергозбереження та їх вплив на державну політику у цій сфері [Текст] / Г. Дзяна, Р. Дзяний // Ефективність державного управління : збірник наукових праць. – 2010. – Вип. 22. – С. 40-48.

Тринц М.
студент 4 курсу ф-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Богданов С.М.

КОНТРОЛІНГ В СФЕРІ АВТОТРАНСПОРТНИХ ПОСЛУГ

Останні роки в економіці Запорізького регіону спостерігаються значні зміні в соціальній та економічній сферах. Проте питання якості автотранспортних послуг в Запоріжжі залишається актуальним. Необхідність реформування та покращення стану автотранспортної системи викликана поточним станом транспортних засобів, якістю послуг перевізників, які діють на ринку перевезень у місті.

Контролінг є концепцією системного управління і має організовуватись там, де управляння знаходиться в кризовому стані, або де господарська діяльність не задовольняє вимоги споживачів ринку транспортних послуг [1].

На сьогодні існує ряд проблем у сфері міських автотранспортних послуг, які потребують вирішення. Ці проблеми залежать як від внутрішніх, так і від зовнішніх факторів. Наприклад, поганий стан доріг та транспортної інфраструктури (заправки, зупинки, станції, тощо); закони, нормативні документи органів державної влади, накази, розпорядження місцевих органів влади – це зовнішні фактори, що впливають на роботу автотранспортних компаній. Мінливі фактори зовнішнього середовища потребують від компаній здатності до адаптації та своєчасного прийняття управлінських рішень у питаннях виробничо-господарської та фінансової діяльності, які будуть адекватною відповіддю на зовнішні чинники. Серед внутрішніх чинників можна визначити такі як: погіршення економічних показників, у порівнянні до

показників конкурентів (або до показників компанії за минулі періоди), знос транспортних засобів, їх незадовільний стан, відсутність чіткої системи планування та обліку.

Вирішення ряду проблем та необхідність отримання інформації про поточний стан діяльності є причинами впровадження системи контролінгу на автотранспортних підприємствах. Успішне впровадження системи контролінгу можливе завдяки якісній інформаційній підтримці, наявності знать та досвіду в сфері контролінгу (можливе залучення фахівців із зовні).

Одним із напрямків розвитку системи управління автотранспортним підприємством є розробка і застосування концепції контролінгу з метою формування вектору процесу управління на досягнення поставлених цілей. Головне завдання контролінгу – допомога керівнику у прийнятті важливих рішень, шляхом аналізу показників діяльності підприємства в існуючих умовах. Таким чином, автотранспортне підприємство, яке впровадить певні інструменти та методи контролінгу в перспективі зможе отримати значний економічний ефект. Цей ефект буде досягнутий шляхом аналізу поточної діяльності, врахуванням слабких сторін, вирішенням питань якості обслуговування, покрашення процедури планування. Застосування контролінгу підвищує ефективність роботи логістичної системи автотранспортного підприємства, дає можливість виявити та ліквідувати її «вузькі місця». Інтеграція контролінгу та логістики дала основу для формування концепції логістичного контролінгу, яка відіграє важливу роль в забезпеченні координації та контролю над усіма процесами в логістичній системі, оперативно реагуючи на зміни в діяльності як окремого підрозділу так і підприємства в цілому. Концепція спрямована на забезпечення рентабельності підприємства, підвищення ефективності управління в напрямі досягнення загальних стратегічних цілей. [2].

Ретельно розроблена методика впровадження контролінгу дозволить оптимізувати використання як трудових, так і фінансових ресурсів, поліпшити якість обслуговування клієнтів і в цілому поліпшити показники діяльності підприємства

Література

1. «Контроллинг стратегии развития предприятия» – Шигаев А.И. – Видавництво «ЮНИТИ» – 2008. – 351 с.
2. Гаврилюк Н. М. Логістичний контролінг в управлінні автотранспортними підприємствами : дис. канд. ек. наук : 08.00.04 – екон / Гаврилюк Надія Миколаївна – Київ, 2016. – 263 с.

Фенюшина Софія
студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Олійник О.М.

ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНИХ ЦІННОСТЕЙ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ БІЗНЕСУ

Сьогодні одним із основних факторів успішного ведення бізнесу є ключові принципи і цінності компанії, що повинні відображатися у результатах її діяльності та у мотивації співробітників. Вони спонукають людину до дій,

праці та прийняття рішень, тобто є основою для формування певних поглядів, переконань та уявлень. Науково доведено, що цінності людей під впливом зовнішніх і внутрішніх чинників поступово змінюються. Цінності виникають у процесі практичної діяльності людини, вони є неоднозначними для кожного індивіда та залежать від багатьох факторів.

Управління на основі цінностей повинно здійснюватися за дотриманням основних вимог: цінності компанії повинні бути зрозумілі кожному співробітнику; взаємопов'язані із загальними; наявні провідники цих цінностей.

Саме тому вони повинні визначатись не лише для компанії загалом, але і для кожного її учасника окремо [1].

Згаданий вище метод істотно змінює рівень вимог до топ-менеджменту. Основні цінності компанії – це невеликий набір основних та незмінних принципів управління організацією, що повинні мати вагоме значення для тих, хто входить до складу цієї структури [2]. Наприклад, основними цінностями всесвітньовідомої компанії «Disney» є уява і благотворний вплив, «Cadbury Schweppes» – конкурентоспроможність, якість, ясні цілі, простота, відкритість і відповідальність, «Merrill Lynch «– фокус на клієнті, повага до окремої людини, робота в команді, громадянська відповідальність і чесність, «Hewlett Packard» – повага до індивідума [2].

Швиданенко Г. О. зазначає, що формування цінностей компанії має відбуватися усвідомлено, завдяки продуманій політиці менеджменту. Світовий досвід показує, що суб'єкт ринкових відносин при наявності загальних, але усвідомлених, обґрунтованих, узгоджених важливих для всіх цінностей у процесі діяльності досягає вищого рівня ефективності за рахунок використання креативних, творчих методів роботи, спрощеності ієрархічності управління, гнучкості, вміння пристосовуватись до функціонування в умовах невизначеності, високого рівня самостійності, відповідальності і самоконтролю [3].

Управління на основі цінностей нині є новим інструментом лідерства, системою накопичення і використання набутих корпоративних знань, що несе у собі мету використання особистісних параметрів бізнес мислення у теорії та на практиці, є основою для покращення корпоративної культури, створення інноваційного середовища.

Дана модель управління дає можливість підвищення результативності використання людського капіталу та накопичення соціального. Виділяють кілька аспектів його вимірювання. Перш за все структурний, суть якого полягає у тому, що співробітники повинні ототожнювати себе як невід'ємну частику певної системи, відповідно до реляційного – зв'язки між співробітниками повинні будуватися на довірі і взаємних зобов'язаннях, за когнітивним – члени системи повинні бути об'єднані спільними інтересами та єдиним розумінням бізнес-цілей компанії, частиною якої вони є [4].

Взаємовигідні відносини із акціонерами компанії створюють для неї довгострокові конкурентні переваги, збільшуючи її привабливість і забезпечуючи зростання вартості через збільшення соціального капіталу. Нові технології і глобалізація сприяють тому, що створені компанією соціальні мережі, стають її найважливішим ресурсом і цінністю [3].

Вивчивши показники діяльності таких компаній, як McDonalds, Misubishi, Nestle, Nike та Shell дослідники прийшли до висновку про те, що зростання фінансових показників цих компаній нерозривно пов'язане з процесом інвестування у соціальний капітал, тобто в формування комплексу цінностей

щодо налагодження відносин взаємної довіри і поваги з усіма зацікавленими сторонами [3].

Отже, формування стійкої системи цінностей забезпечує підвищення рівня ефективності діяльності компанії, налагодження взаємовигідних відносин із акціонерами, зниження рівня ризику для них. Передумовою розвитку інноваційної діяльності та формуванню більш тісних зв'язків, що побудовані на взаємній довірі та повазі є формування більш тісних взаємовідносин вищої ланки управління компанії з нижчою, а також із бізнес-партнерами та постачальниками. Також дана модель управління дає можливість більш якісного інформаційно-ресурсного забезпечення для швидшого розвитку нових ринків, використання нових можливостей. А також можливість отримання позитивної репутації та престижного іміджу, що підвищує цінність компанії та отримання значних переваг над конкурентами.

Література

1. Коллінз Дж. Побудовані навічно / Дж. Коллінз, Дж.Поррас; пер. з англ. В. Мішучкова. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.mann-ivanov-ferber.ru/assets/ files / bookparts / built_to_last / build_forever_read.pdf
2. Бушуєв С.Д. Механізми формування цінності в діяльності проектноуправляемих організацій / С.Д. Бушуєв, Н.С. Бушуєва // Східно-Європейський журнал передових технологій. - 2010. №1 / 2 (43). С. 4-9.
3. Швиданенко Г.О. Ціннісно-орієнтована модель управління підприємством/ Г.О.Швиданенко. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/20421/1/51-59.pdf
4. Шавкун І.Г. Ціннісній менеджмент: сутність і перспективи/ І.Г. Шавкун, Я.С. Дибчинська. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http: //ojs.mdpu.org.ua/index.php/versus/article/view/1257

Шайтанова Вікторія
студент 4 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Богданов С.М.

РОЛЬ КОНТРОЛІНГУ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

На сьогоднішній день світова економіка є достатньо мінливою, з періодичними кризами. Оскільки Україна пов'язана зі світовою економікою внаслідок безперервної інтеграції, особливо з країнами ЄС, то мінливість і тимчасові кризи світової економіки відображаються і на економічній системі України. Окрім економічної системи в цілому, зміни особливо відчутні для підприємств країни в будь-якій галузі.

Сучасні підприємства повинні пристосовуватися до багатьох змін у зовнішньому середовищі, до змін у технологіях, як виробництва, так і управління. Підприємства, які успішно долають усі випробування, можна назвати найбільш ефективними, оскільки вони використовують сучасні інструменти управління підприємством. Але деякі підприємства все ж можуть знаходитися у кризових ситуаціях, оскільки не враховують, що на ефективність управління підприємством впливає, як початкова стратегія, так і бізнес-процеси, а також усі проміжні ланки.

На кожному етапі управління повинен бути інструмент, який об’єднує усі процеси від початкової ланки до кінцевої і таким інструментом може бути контролінг. Контролінг – це інструмент, який використовують для запобігання кризових явищ на підприємстві за допомогою моніторингу показників ефективності його господарської діяльності.

Основним завданням контролінгу є забезпечення ефективного управління підприємством, і як результат досягнення поставлених цілей. Якщо розглядати завдання контролінгу більш конкретно на кожному етапі, то можна виділити такі [1,2]:

- на етапі встановлення цілей визначаються кількісні та якісні параметри;
- на етапі планування створюється плани досягнення цілей;
- під час управлінського обліку розглядається уся фінансово-господарська діяльність, яка забезпечує виконання плану;
- на етапі організації інформаційних потоків відбувається збір усієї інформації з кожного підрозділу в єдиний центр;
- під час моніторингу процесів підприємства постійно відстежується уся інформація в реальному часі;
- на етапі контролю здійснюється обробка і оцінка результатів.

Розглядаючи вище названі завдання контролінгу можна стверджувати, що він є тим необхідним інструментом, який допомагає ефективно і успішно управляти підприємством, оскільки здійснюється збір усієї необхідної інформації, її обробка, аналіз, інтерпретація, і все це відбувається постійно і в реальному часі.

Оскільки ефективне управління базується на прийнятті ефективних управлінських рішень, а для цього потрібна повна, достовірна, точна, своєчасна інформація про усі аспекти підприємства, то контролінг є невід’ємною частиною інструментів, за допомогою яких підприємство залишається ефективним, конкурентоздатним, спроможним передбачити як результати своєї діяльності, так і кризові явища. Також контролінг дає змогу ефективно планувати усі процеси, в тому числі і споживання ресурсів.

Отже, для підприємств нашої країни контролінг є важливим і необхідним компонентом ефективної роботи і конкурентоздатності. Створення системи контролінгу на підприємстві повинно бути стратегічною метою, і ця система повинна об’єднувати як стратегічну, так і оперативну складову будь-якого підприємства.

Література

1. Брітченко І.Г. Контролінг: навч. посіб. / І. Г. Брітченко, А. О. Князевич. – Рівне : Волинські обереги, 2015. – 280 с.
2. Маркіна І.А. Контролінг для менеджерів. Навчальний посібник / І.А. Маркіна, О.М. Таран-Лала, М.В. Гунченко. – Київ.: Центр учбової літератури, 2013. – 304 с.

Яремович Аліна
студент 4 курсу фак.-ту менеджменту
Наук. кер.: к.е.н., доц. Богданов С. М.

НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛІНГУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

В сучному світі економічна ситуація не сприяє позитивному розвитку вітчизняного підприємства. Через ряд причин, а саме: недосконала економіча політика, нестабільне законодавство, вплив політичних інтересів, та ін., українські підприємства в більшості випадків не мають шансу на позитивний результат діяльності.

Зокрема однією з причин виникнення такої ситуації є несвоєчаснє реагування керівництва на виникнення проблем, відсутність або недосконє функціонування системи раннього попередження та реагування. В таких умовах пристосування до навколишнього середовища та активне реагування на будь-які зміни в ньому є чи не найважливішою умовою виживання для кожного підприємства. І одним із засобів забезпечення ефективного функціонування підприємства є впровадження системи контролінгу.

Про ефективне впровадження контролінгу, свідчить досвід економічно розвинутих країн, таких як: Німеччина, Швейцарія, Австрія, США. Наразі, система контролінгу ще недостатньо розвинута на підприємствах України. Запровадження контролінгу на вітчизняному підприємстві зумовлено необхідністю інформаційного забезпечення та координації системи планування, синхронізації різних видів обліку, аналізу відхилень та контролю, інформаційного та методичного забезпечення менеджменту [2]. За умови правильно організованої системи контролінгу на підприємстві досягаються можливості не тільки аналізувати фактичні результати діяльності, а й забезпечити умови для прийняття рішень, які стосуються ефективності майбутньої діяльності. До того ж існує ряд причин за яких впровадження контролінгу на вітчизняних підприємствах є необхідним. В першу чергу, це недостатній рівень розвитку менеджменту підприємства, небажання працювати на результат, низький стандарт якості, неефективне стратегічне планування та нестабільна економічна ситуація.

Використовуючи контролінг, вітчизнянні підприємства вийдуть на якісно новий рівень функціонування, підвищать рівень своєї конкурентоспроможності, уникнуть або зменшать негативні наслідки фінансової кризи, налагодять роботу менеджменту підприємства, підвищать продуктивність діяльності, увага будет придилятися не лише збиранню та обробленню інформації, а й її аналізуванню, впровадяться якісно нові стандарти діяльності [1].

Загальна послідовність робіт по впровадженню системи контролінгу на підприємстві може бути такою:

1. Аналіз та дослідження існуючих систем планування і обліку витрат
2. Впровадження методичних положень для збору даних службою контролінгу на підприємстві

3. Налагодження системи збору даних для служби контролінгу

4. Впровадження методичних положень для перетворення системи планування на підприємстві

5. Впровадження положень по оптимізації бізнес- процесів і документообігу.

Для забезпечення виконання ролі контролінгу в системі підприємництва необхідно створити особливу інформаційну систему, яка б сигналізувала керівництву про постійні ризики, на які може наражатися підприємство як із зовнішнього, так і внутрішнього середовища. Порядок формування і сутність функцій контролінгу випливають із ролі самого контролінгу в системі підприємницької діяльності.

Отже, при впровадженні контролінгу необхідно ретельно оцінювати ті інструменти, які впроваджуватимуться, і зіставляти складність цього процесу, необхідність одержаної інформації, і відповідальність моделі підприємства, яка відповідає дійсності. Головним завданням для досягнення впровадження системи контролінгу на українських підприємствах є створення сприятливих умов для навчання молодих спеціалістів, тобто впровадження у вузи України спеціальності у напрямку контролінгу, щоб молоді фахівці прибувши на підприємство знали і розуміли глибину цього напряму управління, уміли вивести підприємство на новий щабель розвитку.

Література

1. Гребець О.Б. // Контролінг як сучасна система управління / О.Б. Гребець // Економіка та держава. – 2009. № 12.
2. Задорожний Р.П // Контролінг, як концепція управління фінансово-господарською діяльністю підприємства / Задорожний Р.П. // Вісник КІБІТ.- 2010. – № 1.
3. Одновелик В.І. // Контролінг – сучасна концепція забезпечення стабільного розвитку підприємства / Одновелик В.І. // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 6
4. Верхоглядова Н.І., Шило В.П. // контролінг в системі управління підприєхмстом / Верхоглядова Н.І., Шило В.П// Держава та регіони. Серія: економіка і підприємство. – 2008 . – № 5
5. Троян О.В. // Механізм контролінгу в системі управління промисловим підприємством / Троян О.В. // Держава та регіони. Серія: економіка і підприємство. – 2009. – № 1.

Ясінська Анастасія

студент 1 курсу освітнього рівня магістр фак-ту менеджменту

Наук. кер.: к.філ.н., доц. Олійник О.М.

ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ОРГАНІЗАЦІЇ НА РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

Початок XXI ст. в Україні позначений вагомими політичними, економічними та соціальними змінами. Ринкова система стосунків істотно

змінила психологію суспільства, його пріоритети та систему вартостей, вплинула на всі сфери життя й, зокрема на освіту [1].

Перехід України до ринкових умов господарювання зумовило різкий підйом зацікавленості населення в отриманні якісної освіти. Зміна пріоритетів у державі внесла зміни до іміджу знань та освіти, слід відмітити активізацію відповідних державних органів в плані суттєвої активізації їхньої роботи по здійсненню контролю якості надання освітянських послуг [2].

Проблема формування позитивного іміджу організації стає потребою дня, цікавить кожного керівника закладу освіти. Імідж може складатися стихійно, неконтрольовано або бути предметом цілеспрямованої роботи. Завдання, яке стоїть перед сучасними закладами освіти - це розробка та застосування управлінських, пізнавальних та художніх засобів створення позитивного образу закладу освіти, відображення в цьому образі внутрішніх напрямків, змісту та завдань, особливостей освітньої діяльності.

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що успіх будь-якої організації залежить від безлічі факторів і одним з важливих аспектів загального сприйняття та оцінки організації є враження, яке вона справляє, тому сучасні організації впритул стикаються з необхідністю формування і розвитку свого позитивного іміджу. Управління формуванням позитивним іміджем закладу освіти можна розглядати як важливий сучасний компонент методичного продукту і менеджерські напрацювання в особі керівника-директора, як ресурс розвитку освітнього закладу. Позитивний імідж сприяє підвищенню престижу закладу та конкурентоспроможності закладу. Формування позитивного іміджу закладу освіти та його підтримка впливає не тільки на посилення конкурентоспроможності та його перспективності, але і в цілому дозволяє свідчити про рівень розвитку освіти в регіоні. На сьогоднішній день розгортається суперництво, де заклади освіти вдаються до різних форм конкуренції, серед яких значна роль відводиться іміджу. Тому виникає необхідність створення власної моделі для опису іміджу сучасного закладу освіти, його структурних компонентів та механізмів формування [3].

Визначивши і охарактеризувавши, компоненти іміджу закладу позашкільної освіти ми прийшли до висновку, що для формування привабливого і неповторного іміджу закладу позашкільної освіти повинно мати:

1) Чітко визначені пріоритети, власну філософію, своє бачення майбутнього;

2) Унікальну, неповторну систему цінностей, звичаїв, традицій, стилів поведінки;

3) Різноманітні якісні освітні позашкільні послуги;

4) Оригінальну систему навчально-виховної роботи, що розвиває творчі здібності, вдосконалює психічні функції, формує здоровий спосіб життя;

5) Зв’язок з закладами освіти, різними спеціальними інститутами;

6) Елементи зовнішньої атрибутики;

7) Систему цільової подачі інформації споживачам про свої потенціали, успіхи і передбачуваних освітніх послугах;

8) Дотримання відповідності обіцянок їх реалізації.

9) Співробітники - керівник закладу позашкільної освіти, педагоги, обслуговуючий персонал повинні працювати на імідж закладу. Від іміджу людини багато в чому залежить бажання співпрацювати з ним або організацією.

Отже, сьогодні перед закладами освіти постає ряд завдань – висвітлення та динамічний розвиток позитивного іміджу, генерування ідей у наданні нових освітніх послуг, залучення додаткових коштів з метою стабілізації наявних рейтингів серед конкуруючих закладів. Ці і ряд інших завдання містить функціональна модель щодо формування позитивного іміджу закладу. Практична реалізація моделі може здійснюватися сьогодні педагогічною командою закладу освіти в тісному співробітництві з психологічною службою закладу та тісній спрівпраці з громадкістю.

Таким чином, кінцевим результатом, тобто метою формування іміджу, є підвищення конкурентоспроможності освітньої установи. А конкурентоспроможність досягається сформованим ставленням до закладу позашкільної освіти [4]. Якщо відношення, яке є у ваших споживачів і соціальних партнерів є позитивним, і повністю влаштовує, можна вважати, що мета досягнута.

Література

1. Королько В.Г. Паблік рілейшенз. Наукові основи, методика, практика: підручник [для студ. вищ. навч. закл.]. – 2-е вид., доповн. / В.Г. Королько. – К.: вид. дім «Скарби», 2001. – 389с.
2. Почепцов Г.Г. Типы имиждей / Г.Г. Почепцов // АЗpR Digest. – 1996. - №5. – с.19.
3. Зуевская И.Н. имидж школы как ресурс ее развития / И.Н. Зуевская [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://upr.1september.ru/2005/07/1.htm
4. Пискунов М.С. Имидж образовательного учреждения: структура и механизмы формирования / М.С. Пискунов // Мониторинг и стандарты в образовании. 1999. – № 5. – С. 45-51.

Яценко Вікторія
студент 3 курсу фак-ту менеджменту
Наук. кер.: к. пед. н., доц. Юдіна О. В.

ТЕХНОЛОГІЇ МАНІПУЛЯЦІЙ У ПЕРЕГОВОРНОМУ ПРОЦЕСІ ЯК СПОСІБ ВПЛИВУ НА ДІЛОВОГО ПАРТНЕРА

В умовах глобалізації сучасного суспільства набули розвитку не лише інформаційні та виробничі технології, а й технологія психологічного впливу. Методики впливу на людську свідомість проникають в усі галузі людської життєдіяльності. Обсяг видів такого впливу постійно зростає і у сфері ділових комунікацій. Все частіше підприємці та менеджери вибирають способи впливу на поведінку людей для досягнення своєї мети. Комунікаційні процеси відіграють важливу роль у процесі прийняття управлінських рішень, а застосування нових ефективних комунікаційних технологій є запорукою успіху діяльності підприємств.

Аналіз наукових праць та досліджень показав, що проблему організації процесів ділової комунікації та аспекти маніпуляцій людською свідомістю висвітлюють у своїх працях зарубіжні та вітчизняні дослідники (Р. Чалдіні, Д. Устинов, Г. Грачов, І. Мельник, В. Панкратов, Е. Доценко, В. Ратніков,

С. Ємельянов, Ю. Тарахуніна та інші). Проте питання застосування технологій маніпуляцій у процесі переговорів залишається недостатньо розкритим.

Виклад основного матеріалу. Термін «маніпуляція» можна трактувати як вид психологічного впливу, що спонукає людину до зміни своїх намірів та поведінки. Особа, яка управляє поведінкою співрозмовника задля досягнення своєї мети, зветься маніпулятором. Маніпулятивні дії не є шахрайством, а є вдалим використанням стандартів поведінки та особливостей сприйняття людиною навколишнього середовища та інформації в цілому.

Знаряддя впливу на людську свідомість відповідають фундаментальним психологічним принципам людської поведінки, а саме: принципу взаємного розуміння, принципу послідовності, принципу соціального доказу, принципу авторитету, принципу прихильності та принципу дефіциту [1].

Причинами маніпуляції можуть бути:

- конфлікт людини з самим собою (А. Маслоу);
- недовіра до інших людей (Е. Фромм);
- відчуття абсолютної безпорадності та страх перед тісними міжособистісними контактами (Е. Берн);
- прагнення до підкорення партнера (співрозмовника) (З. Фрейд);
- реалізація прагнення влади (А. Адлер) [2].

У процесі маніпуляції маніпулятор має перевагу над опонентом і, головним чином, його перевага полягає у тому, що він є активною нападаючою стороною, при чому «напад» є скритим явищем.

Іншими джерелами переваги маніпулятора є також:

1. Володіння власним набором переваг (статусні, ділові переваги).
2. Залучення третіх осіб (представницька підтримка).
3. Сам процес взаємодії (паузи, позиційна перевага).
4. Слабкості партнера [1].

У діловій комунікації маніпулятивний вплив здійснюються за рахунок таких прийомів, як: «наступ», тобто руйнування «оборони» опонента використовуючи тиск будь-якої сили, ослаблення позицій опонента, демонстрація дружелюбності, «набивання ціни», вичікування і багато інших.

Вивчення наукових джерел засвідчує, що існує велика кількість методів протистояння маніпуляціям. Найпопулярнішими технологіями є:

1. Інформаційний діалог, тобто використання технології «питання-відповідь» для прояснення своєї позиції та позиції партнера.

2. Психологічний самбо – відповідь питанням на питання, постійне уточнення.

3. Цивілізована конфронтація – ввічливе відкрите протистояння партнеру.

4. Зустрічне маніпулювання – використання такої ж технології спілкування проти партнера [3].

Перелік технологій маніпуляцій постійно розширюється. Проте є і способи протистояння цим технологіям. Головним є вчасне розпізнавання

маніпулятора на його діях. Щоб протистояти психологічному тиску також необхідно знати і методи захисту, і відповіді на такі дії, ретельно готуватися до кожної ділової зустрічі, вивчаючи опонента.

Таким чином, підсумовуємо, що процес ділової комунікації як технології в системі управління має бути ефективним. Маніпуляції у діловому спілкуванні набувають все більшої популярності, адже це спосіб досягнення мети. Необхідно не тільки правильно вибирати методи комунікацій, а й мінімізувати вплив комунікаційних перешкод. Використання раціональних комунікаційних технологій у ході переговорів надає можливість інтерактивної взаємодії учасників комунікації, сприяє розвитку ділових відносин.

Література

1. Ратників В. П. Ділові комунікації : підручник для бакалаврів / під ред. В. П. Ратникова. – М. : Видавництво Юрайт, 2014. – 527 с.
2. Шавкун І. Г. Основи ділової комунікації : навчальний посібник для студентів напряму підготовки «Менеджмент» денної та заочної форм навчання / І. Г. Шавкун, Я. С. Дибчинська. – Запоріжжя : ЗНУ, 2012. – 120 с.
3. Таратухіна Ю. В. Ділові та міжкультурні комунікації : підручник і практикум для академічного бакалаврату / Ю. В. Таратухіна, З. К. Авдєєва. – М. : Видавництво Юрайт, 2014. - 324 с.

ЕКОНОМІКО-ПРАВНИЧИЙ КОЛЕДЖ

СЕКЦІЯ «ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ»

Бойко Анна
студент 2 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: викл. Труш Н.В.

ІМЕННИКИ ЗІ ЗНАЧЕННЯМ ОДИНИЧНОСТІ В СЛОВОТВІРНІЙ СИСТЕМІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Сучасна лінгвістика характеризується глибоким усвідомленням принципів системного устрою мовних елементів, взаємозв’язку і взаємозумовленості явищ у межах цілісної системи. Словотвірна система українського іменника налічує десятки формантів та їх варіантів, тому закономірно виникає питання про функції такого арсеналу деривaційних засобів.

Помітне місце в системі іменника посідають конкретні іменники, що означають назви одиничних предметів, виділених з маси речовини чи сукупності однорідних предметів.

Донедавна одиничні іменники, або сингулятиви, згадувалися лише у підручниках і навчальних посібниках зі словотвору та морфології в межах лексико-граматичних розрядів іменника. Уперше в українському мовознавстві словотвірну будову збірних і одиничних іменників української мови в порівнянні з іншими слов’янськими мовами розглянув І. І. Ковалик [1].

Останнім часом спостерігається зростання уваги дослідників до цього класу слів. Зокрема, у монографії П. І. Білоусенка та В. В. Німчука «Нариси з історії з історії українського словотворення (суфікс -ина)» проаналізовано словотвірні типи іменників із формантом -ина, у тому числі й дериватів зі значенням одиничності, крізь призму їх лексико-словотвірних груп у діахронії [2]. В. П. Олексенко в межах словотвірних категорій іменника виокремив і описав словотвірну категорію одиничності [3]. Окремі питаннями, пов'язані з творенням сингулятивних іменників, порушувалися в монографії Г. К. Городенської та М. В. Кравченко [4]. Незважаючи на значні здобутки в цій царині, досі відсутні наукові студії, у яких би було описано словотвірні типи сингулятивних іменників на широкому фактичному матеріалі. Окремі згадки в узагальнених працях з морфології чи словотвору стосуються лише іменників із суфіксами **-ина** та **-ка,** проте сингулятивні іменники утворюються й за допомогою інших формантів.

Мета нашої розвідки – здійснити лексико-словотвірний аналіз іменників зі значенням одиничності, зафіксованих у «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» за редакцією В. Т. Бусела.

У «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» сингулятиви репрезентують значний пласт слів, що засвідчує продуктивність їх творення в сучасній українській мові. Мотивувальними для таких утворень виступають переважно непохідні іменники зі збірним або речовинним значенням.

Виявлені в словнику іменники зі значенням одиничності утворюються за допомогою різних суфіксів, які виявляють у словотвірному процесі неоднакову продуктивність. До продуктивних словотвірних типів належать сингулятиви із суфіксами **-ин(а)** та **-к(а)** й становлять найбільшу кількість досліджених одиниць. Менш продуктивним є словотвірний тип із суфіксом **-ець**. До непродуктивних типів відносимо сингулятиви із суфіксом **-иц(я),** які представлені здебільшого діалектними назвами, а також іменники, утворені за допомогою суфікса **-ак,** який чітко окреслює значення одиничності.

Одиничні іменники, утворені за допомогою суфікса **-ин(а),** представлені в словнику такими семантичними групами: сингулятиви-назви рослин (*вербина, вишнина, березина, кедрина, осокорина, тополина, мачина, пшеничина, квасолина, капустина, часничина, очеретина, вівсина, лопушина* та ін.); сингулятиви, що називають одиничний предмет із маси однорідних предметів (*дробина, бісерина, намистина, валідолина, волокнина, градина, ґонтина* 'окрема тонка дощечка для покриття хати ґонтом', *дровина* 'одне поліно дров', *краплина, паркетина* 'окрема дощечка, плитка паркету', *стелина* 'окрема дошка підлоги, паркету', *щаблина* 'поперечний брусок, планка в драбині'; назва частини від цілого, шматка однорідної речовини, матеріалу (*вуглина* 'шматок, уламок кам'яного або деревного вугілля', *дротина* 'шматок металевого виробу у вигляді гнучкої нитки або тонкого прута', *лушпина* 'шматок лушпайки', *смітина* 'частинка сміття', *шматина* 'кусок, клапоть тканини' тощо); найменування однієї з двох чи кількох однакових частин (*кроквина* 'один із брусів крокви', *ніздрина, штанина*).

Більшість із цих іменників містять виразний розмовний відтінок, що засвідчує відповідне позначення в словнику (*валідолина, віспина, сніжина, паркетина, капелина, стовбурина, шерстина, штанина*).

Значну групу в словнику складають сингулятиви із суфіксом -к(а), який підсилює значення одиничності і надає іменникові водночас здрібніло-

пестливого забарвлення (*льодинка, намистинка, перчинка, мачинка, шерстинка)*. Такі іменники утворюються від відповідних сингулятивів із суфіксом -ин(а). Вони представлені такими групами: назви частини рослини невеликого розміру (*гичинка*'одна невелика стеблина гички'*, бадилинка, бур'янинка, коноплинка, тростинка* 'одна невелика стеблина очерету, комишу'); найменування одного невеликого предмета із сукупності подібних (*бісеринка, виноградинка, вуглинка, горошинка, крупинка, пелюстинка* 'маленький листок капусти'*, хмаринка, шерстинка* 'окрема волосина шерсті'); назва частини від цілого (*жаринка* 'одна вуглинка жару', *дернинка* 'одна невелика плитка, шматок дерну'*, полотнинка* 'один невеликий шматок тканини').

Лексико-словотвірне значення одиничності виражають також іменники зі зменшено-пестливим суфіксом -к(а), який втратив це значення і став позначати один предмет (*акварелька, алейка, аскорбінка, парасолька, редиска, маківка, сережка, фрикаделька, ялинка*) або назву одного невеликого предмета із сукупності (*барбариска, мармеладка, соломка, плитка, фанерка, ягідка*).

У словнику зафіксовано незначну кількість іменників, у яких значення одиничності виражається за допомогою суфіксів **-иц(я)** та **-ак.** Це значення визначається семантикою твірних іменників, які позначають масу речовини, при цьому зменшеність значення похідних від них імен поширюється не на всю масу, а на її частину, що й зумовлює сингулятивне значення (*вербиця, капустиця, крупиця, зерниця* 'плодове дерево, що виросло із зернини', *планиця* 'частина огорожі від стовпа до стовпа або планка в огорожі' *тополиця* 'жіноча особина тополі, що дає насіння, коли поруч із нею ростуть чоловічі екземляри'). Більшість одиничних іменників на -иц(я) є стилістично нейтральними. Вони втратили експресивне значення пестливості.

Іменникові утворення із суфіксами **-ак** мають чітко виражений одиничний відтінок, наприклад: *коп'як* 'одна копиця'*, бережняк* 'берегова рослина', *вугляк* 'одна вуглина', *грабчак* 'одне молоде дерево граба', *дупляк* 'одне дуплисте дерево' *лушпак* 'лушпина з одного плоду', *спичак* 'молодий паросток очерету'.

Виразником сингулятивності виступає також суфікс -ець, за допомогою якого утворюються назви осіб за місцем проживання (*горець* 'житель гір; горянин'*, південець*'мешканець Півдня'), за різновидом діяльності (*гуртківець, петлюрівець, піхотинець, початківець, податківець*), а також назви невеликих предметів (*буханець, скарбець* 'посудина, у якій закопували скарб', *хлівець, хлібець*), зрідка частини від цілого (*дубець*'відламана гілка без листя', *пластівець* 'клапоть, шматок чого-небудь пухнастого, м'якого'*, рунець* 'біла хустина або шматок полотна').

Більшість одиничних іменників складають стилістично забарвлені слова. Продуктивність таких сингулятивів виявляється в розмовному мовленні.

Література

1. Ковалик І. І. Словотворча будова збірних і одиничних іменників у східнослов'янських мовах / І. І. Ковалик // Питання слов'янського мовознавства. – 1958. – Вип. 6. – С. 18–50.
2. Білоусенко П. І. Нариси з історії українського словотворення (суфікс -ина) / П. І. Білоусенко, В. В. Німчук. – Запоріжжя–Ялта–Київ : ТОВ «ЛІПС», 2009. – 252 с.

3. Олексенко В. П. Словотвірні категорії іменника : монографія. – 2-е вид., доп. і поліпшене / В. П. Олексенко. – Херсон : Айлант, 2005. – 336 с.
4. Городенська Г. К. Словотвірна структура слова / Г. К. Городенська, М. В. Кравченко. – К. : Наукова думка, 1981. – 199 с.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.

Дмитренко Катерина
студент І курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: викл. Висоцька Я.С.

СПЕЦИФІКА ПОДІЛУ ЗАГОЛОВКІВ У ІНТЕРНЕТ–ВИДАННІ «УКРАЇНСЬКА ПРАВДА»

Одна з найважливіших частин будь-якого видання, а особливо газет та інформаційних інтернет-сайтів – це *заголовок*, адже саме він привертає увагу читача, зацікавлює його, допомагає отримати загальне уявлення про зміст публікації. Проте, якщо перші друковані газети з'явилися аж у 1609 р. в Німеччині, і за цей проміжок часу були достатньо досліджені, то популяризація в суспільстві глобальної мережі відбулася не так давно – наприкінці ХХ ст. Напевно тому дослідження заголовків та заголовкових комплексів інтернет-видань не є приорітетними для науковців, а тому вивчені недостатньо. У цьому і полягає *актуальність даного дослідження*.

Метою роботи є детальніша класифікація заголовків за синтаксичною будовою, спираючись на вже існуючий поділ сучасних дослідників, на прикладі інтернет-видання «Українська правда». Для реалізації мети були поставлені *конкретні завдання:* 1) розкрити засоби впливу автора на читача за допомогою заголовків; 2) з'ясувати принципи їх створення; 3) розробити, спираючись на вжестворенііактуальнікласифікації, власну.

Щоб максимально ефективно подіяти на читача заголовок маєвиконувати низку важливих функцій, серед яких науковець Фадєєва О. Є. виділяє наступні [3, с. 135]: інформативну, оцінну, спонукальну та інтригуючу. Іншими словами: вдалий заголовок має ознайомити читача з основною думкою повідомлення, надати по-можливості об'єктивну оцінку інформації, заінтригувати або закликати до дії [2, с. 135], а також органічно доповнити композицію тексту. Тут доцільно буде зазначити, що зазвичай функції взаємодіють між собою, вони рідко виступають ізольовано. Так, інформативний заголовок може привертати увагу і виконувати оцінювальну функцію, показуючи суб'єктивне ставлення автора до зображуваного, а інтригуючий заголовок здатен швидко та оперативно проінформувати читача.

Деякі дослідники говорять про те, що в системі макротексту ЗМІ заголовок посідаєокреме місце, хоча семантично і функціонально пов'язаний з основним текстом повідомлення [1, с. 6]. Методи, завдяки яким відбувається цей вплив, контакт між автором і читачем, завдяки яким заголовок може повноцінно виконувати вищезазначені функції, є найрізноманітніші. В основному це пов'язано з такими розділами мовознавства, як: фонетика, морфологія, лексикологія та синтаксис [3, с. 137]. Проте, проаналізувавши

залежність впливу заголовків на читачів за цими категоріями, ми дійшли висновку, що найефективнішим буде їх дослідження за синтаксичними особливостями. Тому наступна класифікація, яка спирається на дослідження Ксенії Сізової [2, с. 291], буде присвячена саме йому.

Як і будь-яку мовну одиницю, заголовки можна розподілити та проаналізувати за розділами синтаксису. Адже заголовок – це також синтаксичнаодиниця, що виражає певну думку, має інтонаційну та смислову завершеність і служить для повідомлення певної інформації автором. За синтаксичною будовою заголовки можна розподілити на такі групи: заголовки, які складаються зі словосполучень та заголовки-речення. Заголовки-словосполучення потребують менше часу для читання, тому здатні швидше привернути увагу читача, «підчепити його на гачок». З іншого боку заголовки, представлені словосполученнями, через можливу багатозначність сприйняття, не дають чіткого уявлення про зміст публікації [2, с. 291]. Наприклад: «Тріумф права», «Острів джазу», «Географіялюбові», «Перед вторгненням», «Роздоріжжявійни» тощо.

Набагатокраще з інформативну функцію виконують заголовки, що утворюють цілі речення, бо вони здатні краще розкрити тему статті, пов'язати заголовок з текстом. Саме тому такий тип частіше зустрічається в «Українській правді» та в інших сучасних інтернет-виданнях, адже читач таким чином буде швидше одержувати інформацію, переглядаючи заголовковий комплекс: «Промова на врученні Шевченківської премії», «На Україну насуваються кілька потужних циклонів», «Звільнені з полону й досі не отримали компенсації й документів», «В Україні реформують автобусні перевезення».

Як вже було зазначено, заголовки-речення користуються більшою популярністю в інтернет-ресурсах, а тому ми розглянули їх за емоційним забарвленням та метою висловлювання. Таким чином можна краще прослідкувати безпосередній вплив цього типу заголовків на читача, на відміну від його поділу за наявністю ускладнюючих компонентів або другорядних членів речень.

За емоційним забарвленням заголовки, як і будь-яка синтаксична одиниця, можуть бути окличними та неокличними. Окличні заголовки не лише передають читачу основну інформацію, але й емоції та ставлення автора (це може бути як радість, так і обурення), вони «переконують» в тому, що подана інформація важлива: «ДАІ на лапу, водій!», «Вікторе Андрійовичу! Краще мовчіть!», «Не можна травити дітей!», «ЖЕК пішов, хай живе управитель!»

Проте частіше в «Українськійправді», як і в іншихінтернет-виданнях, використовують неокличні заголовки, адже таким чином можна показати людині, що подана інформація є об'єктивною, а своє ставлення до новини читач сформує самостійно: «МОЗ попереджає про можливе зростання хворих на кір у лютому – березні 2018 року», «Поліція Словаччини відпустила 6 підозрюваних у вбивстві журналіста», «Гривня сильно виросла на міжбанку»

Не менш важливим буде поділ заголовків-речень за метою висловлювання, тобто на розповідні, питальні й спонукальні.

Розповідні заголовки передають основну думку та суть повідомлення, вони використовуються найчастіше, адже здатні коротко повідомити про будь-

яку новину:«Ціни на нафту знижуються»,«КНДР готова до переговорів із США», «Кожен третій українець страждає від підвищеної чутливості зубів».

Питальні ж заголовки часто надають інформації негативний відтінок, вони також використовуються, якщо у статті автор допомагає читачам розібратися у непростому питанні або наявна резонансна «викриваюча» інформація: «Чому в Україні спалах кору, а всі лікарі говорять про дифтерію?», «Квартира без сантехніки: недбалість забудовника чи норма?», «Євроінтеграція науки: вітрина гарна, та що за нею криється?».

Спонукальні заголовки є експресивними, як і питальні, проте здатні краще заінтригувати, натякаючи на основне повідомлення: «Настав час розкріпачити власників земельних паїв», «Зробіть Податковий кодекс ринковим», «Зробіть щось нарешті з «Аеросвітом»», «Дайте людям можливість заощаджувати».

Отже, проаналізувавши заголовки та їх функції, можна зробити висновок про те, що заголовок – багатофункціональний елемент тексту, який виступає у ролі носія основної інформації тексту та має на меті зацікавити читача. Для цього використовуються і поєднуються різніметоди: риторичні питання та оклики, спонукальні речення, а кількість слів може варіюватися від словосполучення до цілого речення. Проте заголовок досі перебуває у стадії дослідження та пошуку оптимальної класифікації, а тому ми спробували розробити власну систематизцію заголовків як синтаксичних структур.

Ця наукова робота може використовуватися на заняттях вступу до журналістики, а також її можна використати під час розробки власного заголовку для публікації.

Література

1. Комаров Е. Н. Ценностные ориентиры в заголовках французских и российских средств массовой информации / Комаров Е. Н. // Библиотека Инокентия Ахмерова онлайн – 28 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ahmerov.com/book_1083_chapter_7_1.1.3._Zagolovok_kak_tip_teksta.html
2. Сізова К. Заголовковий комплекс у публіцистиці. Типологічний аспект / Ксенія Сізова // Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах. – № 30, Київ, 2014. – С. 285-294.
3. Фадєєва О. В. Функції та засобипрагматизаціїгазетнихзаголовків / О. В. Фадєєва // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – Сер. : Філологія. – 2017. – № 27. – Т. 2. – 196 с.

Даниленко Влалислава
студент 1 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: викл. Грушанська А.В**.**

АРХЕТИП КРИЛ У ПОЕЗІЇ ЛІНИ КОСТЕНКО ТА БАЛАДІ ІВАНА ДРАЧА

У сучасному літературознавстві зазнають нової інтерпретації наукові надбання інших дисциплін, найактивніше критика залучає здобутки філософії та психології, через це спостерігаємо неоднозначність й багатоманіття у

витлумаченні термінів, які ввійшли до літературознавчого обігу із вказаних наук. Проаналізувавши низку наукових джерел, можемо твердити, що тлумачення дифініції «архетип», вражає своєю поліваріантністю.

Як зазначає літературознавця Процик І., «літературознавча наука донедавна залишала поза увагою архетипи, сутності людського єства, приховані від самих їхніх носіїв. Будь-який літературний текст є втіленням певної моделі світу. Специфіка втілення різних картин дійсності чи уяви визначена метою художника і покликана передати в конкретному тексті універсальні цінності, ідентифікувати досвід нації з досвідом людства» [5, с. 56].

Перед тим, як розглянути питання поліваріантності у витлумаченні поняття «архетип», згадаємо найосновніше про вказаних в темі письменників.

Ліна Костенко – українська письменниця-шістдесятниця, яка змушена була заради фізичного й морального спасіння піти у внутрішню еміграцію: близько 10 років публічно не виступала й не друкувалася. Нині поетеса входить до переліку найвідоміших жінок України, гостро висловлюється з приводу суспільних перетворень в Україні, осуджуючи агресію РФ.

Іван Драч – український поет, перекладач, драматург, державний та громадський діяч. Теж належав до лав шістдесятництва, в часи безпідставних арештів обрав шлях конформізму й підпорядкувався правилам гри тогочасної політичної системи.

І Ліна Костенко, й Іван Драч зробили великий внесок у розбудову української літератури (порушили нові теми, модифікували класичні літературні жанри, зробили вітчизняне мистецтво слово ще більш модерним). Митці й нині живі, але пік їхньої творчості припав на ІІ половину ХХ ст.

У сучасному літературознавстві творчість Ліни Костенко та Івана Драча досліджується досить активно, але поняття «архетип» у доробку письменників розглянуто недостатньо, тому цей факт підтверджує актуальність нашого дослідження.

Що ж таке архетип? Філософський енциклопедичний словник подає таке визначення поняття архетип: «у широкому розумінні наскрізні – символічні структури історії культури, асоціюють певний тематичний матеріал свідомого та підсвідомого функціонування людських цінностей» [7, с. 39].

Підручник з філософії визначає поняття так: «Архетип – первинні, вроджені психічні структури, первинні схеми образів фантазії, що містяться в так званому колективному несвідомому й апріорно формують активність уяви; складають основу загальнолюдської символіки, виявляються у міфах і віруваннях, снах, творах літератури тощо» [4, с. 559].

Апелюючи до статті Процик І. «Поняття архетипу в науковій літературі: генетико-теоретичний аспект» [5, с. 62], знаходимо, що «у сучасній літературознавчій науці утверджуються принципи тлумачення тексту як сукупності символів, знаків, що виформовують підтекст, надтекст, або й гіпертекст. Поняття архетипу повернене до літературознавчого обігу порівняно недавно. Свідченням цього є те, що «Словник літературознавчих термінів» під редакцією Л. Тимофеєва та С. Тураєва визначення поняття не подає.

У «Великому тлумачному словникові сучасної української літературної мови» теж немає пояснення цього слова [1, с. 62]. А.Ткаченко згадує архетип лише побіжно, пояснюючи значення алегорії: «…алегорія рухається в часі та просторі: хочемо того чи ні, але одні асоціативні зв’ язки поступово забуваються чи переосмислюються, а натомість з’ являються інші, зокрема в міру подальшого відчуження людини від природи, стирання етнопсихологічних та ментально самобутніх архетипів» [6, с. 26].

Літературознавчий словник-довідник дає широке пояснення архетипу: «Архетип (гр. arche – початок і typos – образ) – прообраз, первісний образ, ідея. За Платоном, – це «ейдос», образ, що осягається інтелектом, за Блаженним Августином, – споконвічний, наявний в основі пізнання образ… Архетип актуалізується і виявляється в різних сферах духовного життя і поведінки людини через символи, образи уяви, які мають прихований сенс і потребують відповідного тлумачення… Архетип закладений в основу чуттєво-настроєвих комплексів, визначаючи їх автономію, найяскравіше постає у міфах, фантазіях, снах, галюцинаціях, художній творчості тощо у вигляді прадавніх стійких мотивів та асоціацій, названих К.-Г. Юнгом «архетипічними ідеями», що існують поряд з інстинктами… Різні вчені розглядають архетип стосовно своїх концепцій: уподібнюють до тих мотивів, образів, які походять від міфів, ритуалів тощо (Н. Фрай), розширено тлумачать поняття архетипу, твердячи, що в поезії архетип – це ідея, персонаж, акція, об’ єкт, випадок, що охоплює найбільш суттєві риси, які є первісними, загальними, універсальними і виявляються критиками шляхом зіставного аналізу з міфами і ритуалами [1, с. 65].

Перелік думок щодо значення архетипу можна продовжити, але звернимо увагу на семантику архетипу крил у конкретних творах.

Слід зазначити, що крила – це один із давніх символів, який активно використовується в художніх творах, наприклад, образ крил наявний у творах І. Франка, Лесі Українки, В. Симоменка, Богдана-Ігоря Антонича та, безумовно, Ліни Костенко й Івана Драча. Ще в давнину люди вбачали в польоті щось далеке, непідкорене, але високе, красиве й величне. Тому мотив крил та крилатості є головними у визначенні їх символічного значення.

Першим проаналізуємо вірш Ліни Костенко «Крила». Із перших рядків ми бачимо протиставлення птах – людина. Авторка порушує проблему крилатості людини: «А як же людина? А що ж людина? Живе на землі. Сама не літає. А крила має…» [3].

За образом крил приховуються найвищі людські якості, які мають бути першоосновою у житті особистості: чесність, щедрість, поривання високого, творчості, вірність у коханні, доброта, працьовитість, щирість, надія, мрія тощо. Життя безкрилої людини, яка свідомо відмовляється від власного розвитку та унікальності, буде сіре й нецікаве.

Важливою думкою у творі є та, що людина протягом життя зростає, набирається мудрості, досвіду, а значить і крила ставатимуть більшими, міцнішими, надійнішими.

То ж для чого людині потрібні крила, якщо вона все одно не зможе полетіти? Крила – це особливість, яка одній людині дається від народження, інша – наполегливо працює над собою, щоб отримати таку бажану «крилатість». Крила – це духовність, старанність, працьовитість – це не якісь захмарні матерії, а цілком реальні характеристики, які може мати будь-хто, тому все залежить лише від людини, яка має систематично удосконалюватися, розвивати свої кращі якості та долати життєві труднощі,а в цьому й допоможуть крила.

Щодо балади Івана Драча «Крила», то спочатку слід зазначити, що автор визначає жанр твору, як «Новорічна казка», але за жанровими ознаками та думками літературознавців це все ж таки балада.

В основі сюжету – новорічне свято, характерною ознакою якого є отримувати дарунки. За твором усі отримали різні подарунки, але лише дядьку Кирилу, на його думку, не пощастило – йому дісталися крила. Кирило наполегливо намагався позбутися крил, але на ранок вони все одно відростали. І тоді він: «На крилах навіть розжився, – Крилами хату вшив, Крилами обгородився» [2].

На перший погляд може здатися, що балада є дійсно казкою, розважального, гумористично-сатиричного спрямування,але автор ввів декілька рядків,які вказують на те, що твір має глибокий філософський підтекст. На нашу думку, Іван Драч через образ дядька Кирила хотів показати, що люди не вміють цінувати й направляти у правильне русло свої таланти, здібності, які дані Богом. Свідомо відмовляються від них, стаючи примітивними – сірою масою. Божественний дарунок – крила,які були призначені Кирилу, не приносять йому радість, тому що його обмежений внутрішній світ не був готовий їх прийняти.

Отже, архетип крил несе в собі багатство значень. Письменники через введення цього образу у свої твори хотіли донести до читача,що найвища цінність життя – це високі людські якості, унікальність та неповторність, яка дається людині й відрізняє її від тварини.

Література

1. Гром’як Р. Літературознавчий словник-довідник / Р. Гром’як, Ю. Ковалів, В. Теремко. – К. : ВЦ «Академія», 1997. – 752 с.
2. Драч І. Крила / Іван Драч [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=887.
3. Костенко Л. Крила / Ліна Костенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://mala.storinka.org/%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%B0-%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE-%D0%B2%D1%96%D1%80%D1%88-%D0%BA%D1%80%D0%B8%D0%BB%D0%B0.html.
4. Причепій Є. Філософія : [посібник для студентів вищих навчальних закладів] / Причепій Є., Черній А., Чекаль Л. – К. : Академвидав, 2003. – 576 с.
5. Процик І. Поняття архетипу в науковій літературі: генетико-теоретичний аспект/ Процик І. В. // Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки. – 2009. – №2. – С. 56–67.

6. Ткаченко А. Мистецтво слова : Вступ до літературознавства: [підручник для студентів гуманітарних спеціальностей ВНЗ] / А. Ткаченко. – [2-е вид., випр. і доп.] – К. : ВПЦ , «Київський університет», 2003. – 448 с.
8. Філософський енциклопедичний словник / [гол. редколегії В. Шинкарук] / Національна Академія наук України. Інститут філософії ім. Г. С. Сковороди. – К. : Абрис, 2002. – 746 с.

Драчова Анна
студент 1 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: викл. Висоцька Я.С.

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ (НА МАТЕРІАЛІ ТЕЛЕСЕРІАЛУ «ШКОЛА»)

ХХІ-е століття – це час новітніх технологій, нескінченного розвитку науки та впровадження неочікуваних тенденцій мод. Сучасна українська мова також не відстає від цього прогресу: не припиняє збагачувати себе новими лексемами,словоутвореннями та молодіжним сленгом.

На думку більшості дослідників, *сленг* (англ. slang – *жаргон*): 1) те саме, що й жаргон; 2) сукупність жаргонізмів, що відбивають грубовато-фамільярне, іноді гумористичне ставлення до предмета мовлення [5, с. 110].

в першу чергу слід розібратися, чи є різниця між поняттями «сленг», «жаргон», «арго»? Так, ці терміни є словами-синонімами, але з різними лексичними значеннями. Сленг включає в себе різні форми мови, за допомогою яких люди можуть прирівнювати себе з певними соціальними угрупуваннями. Тоді як жаргон є мовою соціальної або професійної групи. У той час коли арго-мова вузької соціальної чи професійної групи, зовсім зрозуміла стороннім [1, с. 3].

На думку автора дослідження молодіжного сленгу як проява лексичної інтерференції НаталіїЛукащук, *молодіжний сленг* – це окремий пласт національної мови, який відображає певною мірою рівень культури, освіченості, розвитку суспільства [4, с. 3].

При цьому «Школа» – це український телесеріал про життя сучасної школи, підлітків, їхні стосунки з вчителями, батьками, виробництва «1+1 Продакшн», жанр якого – мелодрама. Режисерами цього проекту єІрина Литвиненко, Сергій Толкушкін, Сергій Уманець, які на основі зібраних цікавих шкільних історій від учнів та вчителів, створили разом з амбіційною командою професіоналів новий телесеріал, який користується великим попитом серед глядачів різної вікової категорії [2, с. 1-2]. Темою проекту є життя підлітків, яке, безпосередньо, пов’язане зі школою. Під час навчання в середньому навчальному закладі діти зустрічаються з першими досить серйозними проблемами, вирішення яких несе за собою велику відповідальність, чому й вони вчаться, аби подолати будь-які в подальшому життєві труднощі.

Герої серіалу «Школа» також активно використовують у своєму мовленні сленгові слова. Отже, досліджуючи специфіку вживання молодіжного сленгу ми створили наступну класифікацію.

Класифікація молодіжного сленгу (на матеріалі телесеріалу «Школа»):

1) на позначення осіб: *чувак (з англ. dude)* – молодий чоловік, парубок; *бойфренд (з англ. boyfriend)* – хлопець, коханий; *бейбі (з англ. baby)* – гарненька дівчина чи молода жінка; *гьорл(з англ. girl)* – дівчина;

2) за міжособистісними зв'язками: *відфренджувати* – (з англ. friend – друг, + префікс *від*) – припиняти з кимось спілкуватись, дружити; *мутити, мутки – зустрічатися з кимось; давай* – ну-ка, ну; *не сси, не парся* – не хвилюйся; *розрулемо* – вирішимо проблеми; *вигорить* – все пройде, закінчиться; *відвали* – відчіпися; *ігнорувати (від лат. ignoro – не знаю, не помічаю)* – навмисно не помічати кого-, чого-небудь; *чеши* – біжи; *обломиться* – обійдеться; *бісить* – сердити, гнівати когось;

3) на позначення комп'ютерних технологій: *влогер (з англ. vlogger)* - людина, яка веде свій блог в відео-форматі; *фоловери (з англ. follower)* – особи, які слідкують за певним акаунтом будь-якої соціальної мережи; *вірусняк(з англ. virus)* – комп'ютерна програма, яка має здатність до прихованого самопоширення; *коменти (з англ. comments)* – письмова ремарка, яка пов'язана з додатковою інформацією;

4) вигукова комунікація: *крутяк, ніштяк* (з циганської nyst, а також з німецької nich), *клас, ніфіга собі* – позитивні реакції на щось; *норм* (*з англ. norm*) – добре; *ало* – агов, або вітання при розмові по телефону; *окей (з англ. okey)* – добре; *трабл(з англ. trouble)* – лихо, турбота; стрьомно- страшно, небезпечно; *попала, лажа, торба* – потрапити в якусь халепу; *тобі гайки* – тобі буде погано; *зі школи попрут*ь – виключать зі школи; *наїзжати* – погрожувати, «з порога обурюватися»; *відгрібати* – відповідати за свої вчинки; *валити* – тікати з місця події;

5) різні витівки: *пранк (з англ. prank)* – проказа, пустощі, жарти; *тролінг (з англ. trolling)* – провокації або знущання [7, с. 116-117].

Одними із основних джерел молодіжного сленгу є, безперечно, англіцизми. Оскільки в наш час саме англійська домінує. Молодь, прагнучі бути в тренді, дуже часто використовує в своєму мовленні чималу кількість англіцизмів. Наприклад, лексеми «гьорл» (з англ. girl) – дівчина, «бойфренд» (з англ. boyfriend) – хлопець, «хелоу» (з англ. hello) – привіт – є прямими запозиченнями з англійської мови зі збереженням значення.

Отже, сучасний молодіжний сленг певною мірою англізований.

Причини вживання молоддю сленгових слів у своєму мовленні:

1) підлітки прагнуть вирізнятися і бути сучасними, стильними та оригінальними;

2) молодь намагається уподібнюватися улюбленим героям фільмів та серіалів;

3) молоді люди активно використовують англіцизми у своєму мовленні;

4) прагнення не вирізнятися серед «модних» однолітків;

5) вплив оточення (ЗМІ, які часто використовують запозичення, що й наслідують люди) та друзів [4, с. 3];

6) недостатність власного літературного словникового запасу [4, с. 5-6].

Отже, використання молодіжного сленгу в наш час – це явище актуальне та популярне. Молодь вважає, що бути сучасними – це використовувати в своєму мовленні якомога більше англіцизмів та запозичених слів. Але ж вони помиляються, адже для того, щоб не відставати від своїх однолітків та відповідати всім тенденціям, треба пишатися своєю мовою, не забруднюючи її «бур'янами», використовуючи українські відповідники до запозичених слів.

Література

1. Білоножко М. Сленг у системі мови / М. Білоножко. – 8 с. [Електронний ресурс]. – Режиму доступу : https://www.mij-kraj.com.ua/molodizhnyi-slenh-u-systemi-movy
2. Вікіпедія Україна. Школа (телесеріал, 2018) / Вікіпедія Україна, 2018. – 9 с. [Електронний ресурс]. – Режиму доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Школа_(телесеріал,_2018)
3. Кондратюк О. Молодіжй сленг як мовне явище / О. Кондратюк, 2005. – 14 с. [Електронний ресурс]. – Режиму доступу : http://www.ji.lviv.ua/n38texts/kondratyuk.htm
4. Лукащук Н. Молодіжний сленг як прояв лексичної інтерференції / Н. Лукащук, 2015. – С. 3-9 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://naub.oa.edu.ua/2015/молодіжний-сленг-як-прояв-лексичної-ін/
5. Микитюк О. Сучасна українська мова : самобутність, система, норма : навч. посібник / О. Микитюк. – 4-те вид., зі змінами. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. – 440 с.
6. Студія 1+1. Відео серіалу «Школа» 1 сезон (30 серій) / Студія 1+1 [Електронний ресурс]. – Режиму доступу : https://1plus1.ua/1plus1video/shkola/1-sezon
7. Ткачівська М. Молодіжний сленг і його класифікації / М. Ткачівська // Одеський лінгвістичний вісник. – № 6. – Т. 2, 2015. – С. 116–117

СЕКЦІЯ «ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ»

Бойко Анастасія
студент 1 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: викл. Козак Л.В.

МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ: СПОСОБИ ТВОРЕННЯ ТА СФЕРА ВИКОРИСТАННЯ

Приїхавши в англомовну країну, ви одразу відчуєте різницю між англійською, яку ви вивчали, та розмовною мовою. Причиною цього буде наявність великої кількості сленгових слів в розмовній мові, які не вивчаються в школі чи у виші. Проблема вивчення розмовних кліше є завжди актуальною в процесі оволодіння іноземною мовою. Практично всі методики вивчення іноземної мови спрямовані на оволодіння стандартним, літературним її варіантом. Але цього недостатньо для вільного спілкування з носіями мови.

Загалом слід розуміти, що «сленг» (англ. Slang) – це набір особливих слів або нових значень уже існуючих слів, що вживаються в різних групах людей.

Джеймс Бредстріт Гріноу і Джордж Леман Кіттрідж охарактеризували сленг наступним чином: «Сленг – мова-бродяга, який тиняється в околицях літературної мови і постійно намагається пробити собі дорогу в саме вишукане товариство». Поняття «сленг» змішується з такими поняттями як «діалектизм» (мова характерна для певної території), «жаргонізм» (мова окремої професійної групи), «вульгаризм», «просторіччя». Багато слів і зворотів, що почали своє існування як сленгові, в даний час міцно увійшли в літературну мову [6]. Наприклад, *Mum, Mummy, Ma* or *Mam* – варіанти звернення до матері, *Dad* or *Daddy* – батько, *Our kid* – наш малюк (так говорять про брата чи сестру), *Gran, Nan* or *Granny* – бабуся, *Grandpa* or *Grandad* – дідусь [1].

За функціональним застосуванням до сленгу примикають контрольовані мови, зокрема спрощені технічні мови, проте, на відміну від них, сленг зазвичай не має на увазі суворої формальної регламентації і відображає розвиток розмовної мови. Як правило, сленг найбільш поширений серед молоді [6].

В нашому дослідженні ми визначили кілька способів творення сленгу. Перший – це поєднання частин слів, або цілих слів. Наприклад, *bestest (the best of the best)* – кращий з кращих. *Suh* – суміш *sup* (скорочення What's up) і *huh* (вигук, що означає замішання або недовіру). *Chin wag*- слово chin означає підборіддя, to wag – кивати, а разом – приємна, довга розмова (під час якої співрозмовники кивають один одному в знак розуміння). *Cramazing* (crazy + amazing) – круто, відмінно. *Nexterday* (next + yesterday) – післязавтра. *Fourtnight* – два тижні, це скорочення від «fourteen nights», чотирнадцять ночей. *Gobsmacked* – gob – рот; to smack – грюкнути. Часто від подиву людина ляскає себе рукою по роті: це означає, що він здивований, вражений, ошелешений [2].

Другий спосіб творення – це скорочення. *Props* – «респект», тобто вираз визнання, поваги. *Sus* – скорочення від to suspect (підозрювати) або suspicious (підозрілий). Слово використовується по відношенню до сумнівного людині або ситуації. *Mate* – приятель, друг, напарник, товариш, сусід по кімнаті (roommate).

Третій спосіб творення сленгу – це повна чи часткова зміна значення слова. Прикладами є *canceled* – перекладається як «скасовувати щось», а в сленгу вживається якщо мовець вирішив просто викреслити щось зі свого життя. *Crush* – дослівно перекладається як розчавити або знищити, в молодіжному англійською описує об'єкт шаленого кохання. Також *crush* може означати бажання бути з коханою людиною. *Finesse* – дослівно перекладається як тонкість і спритність, а в сленгу відноситься до людини, який обманними методами або іншими хитрощами домагається бажаного. *Old hat* – старомодний. *Flexin* – значить хвалитися своїми новими речами або зовнішністю. Часто це відноситься до тих, хто не багатий, але прагне довести всім зворотне. *Salty* – це вираз дослівно перекладається як «солоний» і є аналогом російського «не сип мені сіль на рану». Salty використовується, коли хто-небудь ще не відійшов від емоційних подій в минулому і роздратований або схвильований з цього приводу. *Woke* – друга форма дієслова to wake (будити, пробуджуватися) в сленговом варіанті означає людину, добре поінформованого про що-небудь і не піддається пропаганді. У багатьох випадках це відноситься до соціальної сфери або політики [1].

Дуже часто в розмовній мові вживаються цілі вирази, які не можуть перекладатися дослівно. *Piece of cake* – дослівно: «Шматок торта». Вживається, коли йдеться про справу, яке видається тому, хто говорить легко виконуваним –

як з'їсти шматок торта. Вираз *Not my cup of tea* – «Не моя чашка чаю»: так кажуть англійці, коли хочуть підкреслити, що їм щось чуже або не подобається. *Tell it to marines* – нахабно брехати, вішати локшину на вуха. *Crash the gates* – дослівно «зламати ворота», у перекладі на сленгів означає прийти без запрошення. *Tip of my thumb* – думки, які крутяться в голові.

У Великобританії проводилися дослідження студентського сленгу, у лідируючій трійці серед 15 виявлених категорій слова пов'язані з алкоголем та наркотиками, висловлювання схвалення та коханням. Слова, що мають відношення до їжі були на 12 місці. Наведемо приклади сленгових назв їжі та напоїв. *Butty* – сандвіч, *Cuppa* – чашка чаю, *Fry-up* or *Full English* – традиційний англійський сніданок (яйця, бекон, сосиски, боби, запечені помідори, тости), *Brekkie* – сніданок, *Tea* – може означати як чашку чаю, так і вечеря (в деяких регіонах Англії) [4].

Розвиток новітніх технологій та широке використання соціальних мереж також дали поштовх для створення нових лексичних одиниць для спілкування, яким характерні спрощення та асиміляція. Наприклад, *in touch*- листуватися, тримати контакт, *leggo* (Let's go), *gonna* (going to), *wanna* – want to, *gotta* – have to, *Ama* – I'm, *Yep, ye* – yes, *dis* – this, *dat* – заміна that *U* – you, *dunno* – do not know, *cause* – because, *Got it!* – зрозумів, *Cheerio* – дружнє «до побачення», *Emoji tennis* – пересилання смайлів між друзями, основна мета – розвага. Ці лексичні одиниці вживаються також в піснях сучасних виконавців для милозвучності.

Можна також сказати, що створена нова письмова форма молодіжного сленгу, оскільки існує багато скорочень, які увійшли в постійне користування серед молоді в Інтернеті. Дуже часто для скорочення повідомлення вживаються цифри, звучання яких є схожим до слів або їх частин. Наприклад, *2day (today), going 2 wrk (going to work), me 2 (me too), 4ever (forever), gud 4 u (good for you), m8 (mate), l8er (later).*

Основним же способом створення молодіжного письмового сленгу є абревіація. Багато з англійських скорочень міцно увійшли в лексикон української молоді. Наприклад, *Lol* – laughing out loud (вмираю зі сміху), *Btw* – by the way (до речі), *imho* – in my humble opinion (на мою скромну думку), *imo* – in my opinion (по-моєму), *c u* – see you (побачимось), *b4n* – bye for now (бувай), *abt* – about (про) та інші.

Крім молодіжного сленгу також виділяють професійний сленг. Знання і вживання професійного сленгу необхідні при роботі в міжнародних компаніях або при спілкуванні з іноземними партнерами. Ці терміни вживаються в розмовах та діловому листуванні. Наприклад, *«Please provide me with the annual report ASAPЦ, де* означає *asap* – as soon as possible (як найшвидше). ***FYI (For Your Information)* – до вашого відома, *TBA (To Be Announced)* – буде оголошено, *TBC (To Be Confirmed)* – буде уточнено, *HQ (Headquarters)* – головний офіс компанії. Крім того вживаються також цифри для позначення термінів *«Yesterday I had a 1-2-1 with my manager where we discussed my performance for the last half a year» 1-2-1 / 1-to-1* (зустріч на одинці). *2-4-1 / 2-for-1* (використовується для опису акції у великих торгових мережах). *BOGOF (Buy One Get One Free)* – купуєш один товар і інший отримуєш безкоштовно [3].**

Отже, молодіжний сленг є невід'ємною частиною іноземної мови, його вивчення є важливим для вільного спілкування з носіями мови. Основними способами його творення є абревіація, злиття двох основ та зміна значення

слова. Сленг частіше вживається саме в усній формі, але спостерігається широке використання цих лексичних одиниць в листуванні в Інтернет просторі. Багато цих форм стали інтернаціональними, оскільки англійська мова є мовою міжнародного спілкування.

Література

1. 150 выражений из английского сленга [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.adme.ru/zhizn-nauka/150-vyrazhenij-iz-anglijskogo-slenga-903760/
2. I'm the GOAT, или Английский сленг для выживания в 2017 году [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://corp.lingualeo.com/ru/2017/04/25/angliyskiy-sleng/?utm_source =cityads &utm_medium=aff&utm_campaign=5zcW&click_id=7icZ1MK9v7ZAdxo
3. Английский бизнес сленг с расшифровкой [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.kaplaninternational.com/ru/blog/anglijskii-biznes-sleng
4. Английский интернет сленг и язык SMS-сообщений [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://onlineteachersuk.com/ru/anglijskij-internet-sleng-i-yazik-sms-soobshenij/
5. Неправильные глаголы английского язика [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://skyeng.ru/articles/55-slov-anglijskogoslenga?source_type=cpa_ network &utm_source=cityads&click_id=7MBZ1MK9sxZin2w
6. Сленг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B3

Шевченко Анастасія
студент 4 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: к. н. з держ. упр. Заїка О.В

ВЕРБАЛЬНА ПАРАДИГМА ЗАГОЛОВКІВ ГАЗЕТИ «THE NEW YORK TIMES»

У розпорядженні журналіста достатньо засобів для досягнення мети впливу на споживача інформації та для аргументації висловлених ідей, суджень, положень. Одна зі значних ролей при цьому відводиться заголовку – найпершій лексичній одиниці, з якою зіштовхується читач, з котрої почерпує первинний компонент символів, подій та аналогій щодо поданої теми.

На сьогодні спостерігається зацікавлення дослідників питанням функціонування газетних заголовків як ефективного способу привернення уваги читачів. Це, зокрема В. Іванов, М. Тимошик, В. Жадько, В. Різун та ін. Вивченням проблем, пов'язаних із функціонуванням газетного заголовку в різних мовах, займалися І. Арнольд, Е. Лазарева, Н. Шевченко, В. Ронгінський, В. Мужев, Л. Терентьєва. Однак питання використання вербальних засобів у газетних заголовках залишається недостатньо дослідженим.

Тому мета публікації полягає в аналізі засобів вербалізації інформації в заголовках газети «The *New York Times*» [1].

Заголовок – один з основних елементів журналістського твору. Наразі існує чимало визначень цього поняття. «Невід'ємна частина публіцистичного

твору, що увиразнює його специфічну природу», і «вихідний момент породження його тематичної, композиційної та сюжетної цілісності» [2, с. 33] – вважає В. Галич.

Типології сучасних заголовків приділяється чимало уваги. Аналізуючи вербальні засоби актуалізації інформації у заголовках газети «The *New York Times*», ми дотримувались класифікації, запропонованої дослідником В. Здоровегою, який виділяє такі сучасні типи заголовків [3, с. 108-109]:

1. *Інформаційний,* який найчастіше використовується у подієвій інформації: «Alps Avalanches Prompt Evacuations and Upend Travel» (JAN. 23, 2018); «A Conservative's Case Against Donald Trump» (JAN. 24, 2018); «Counsel Quietly Trying to Corral Trump While Pushing G.O.P.'s Agenda» (JAN. 26, 2018); «Billionaire Saudi Prince Is Freed From Detention» (JAN. 27, 2018); «Canadians Greet Bombardier Decision With Pride and a Little Snark» (JAN. 27, 2018).

2. *Спонукально-наказовий* – досить поширений у тоталітарній журналістиці з її директивним характером, хоча трапляється і у сьогоднішній практиці. У аналізованих публікаціях газети «The *New York Times*» цей тип заголовків ми не виявили.

3. *Проблемний* найбільше, зрозуміло, поширений у відповідного виду публікаціях. Стилістично він може бути виражений у формі питального речення: «Once Again: How Hillary Holds Up?» (JAN. 26, 2018); «Promising Billions to Amazon: Is It a Good Deal for Cities?» (JAN.26, 2018); «Modern Love: Are Bitcoins More Real Than Boyfriends?» (JAN. 26, 2018); «Gridlock Deepens Under Trump. Is Our Democracy at Risk?» (JAN. 27, 2018); «Got a confidential news tip?» (JAN. 27, 2018).

4. *Рекламно-інтригуючий* заголовок завжди має певний елемент загадковості, несподіваності, сенсаційності: «10 Monkeys and a Beetle: Inside VW's Campaign for 'Clean Diesel'» (JAN. 25, 2018); «The Men Who Want to Live Forever» (JAN.25, 2018); «Adam Pally Is Very, Very Nervous» (JAN. 26, 2018); «The Top 10 Moments From Couture Week» (Jan. 26, 2018); «Beef and Onions, Made Better With Beer» (JAN. 26, 2018); «A Teenager's Basketball Dream Is Size XXXXXL» (JAN. 26, 2018); «11 of Our Best Weekend Reads» (JAN. 27, 2018).

Однією з основних ознак газетного заголовку виступає його структура, яка своєю чергою сприяє кращому рівню сприйняття того чи іншого заголовка читачем. Спираючись на класифікацію заголовків за їх структурою [4, с. 236], зазначимо, що в газеті «The *New York Times*» використовуються всі три типи:

– «простий» заголовок – як правило, складається з одного речення, яке виражає певну закінчену думку: «Kaia Gerber's Dad Was a Model, Too»; «Finland's First Dog Is Missed During Dull Election»; «The Mind Meld of Bill Gates and Steven Pinker» (JAN.27, 2018).

– «ускладнений» заголовок – відрізняється від «простого» тим, що він формується з декількох самостійних, логічно завершених частин, які також несуть певну закінчену думку: «The Week in Good News: A Parrot Coach, Pastry Chefs and a Sparkling Taj Mahal» (JAN.25, 2018); «2 Donors Plead Guilty, but the Mayor Is Not Charged. Why?» (JAN.26, 2018); «Gridlock Deepens Under Trump. Is Our Democracy at Risk?»; «'It's a Massacre': Taliban Bomb in Ambulance Kills 95

in Kabul»; «43rd Time's the Charm: Caroline Wozniacki Wins Her First Major Title» (JAN. 27, 2018).

– «заголовковий комплекс» – сюди входить основний заголовок і підзаголовки різноманітної складності і призначення: «Faked: The Headquarters. The Followers. The Influence?» (JAN.27, 2018). Заголовкові комплекси у газеті зустрічаються вкрай рідко.

Проаналізувавши заголовки в газеті «The *New York Times*», можемо зробити висновок, що вони акумулюють увагу читача, структурують текст і допомагають читачеві краще його сприймати. Найпоширенішими у газеті є інформативні, рекламно-експресивні та проблемні заголовки. Натомість спонукально-наказові заголовки в аналізованих матеріалах не зустрічались. За структурою найпоширенішими є прості та ускладнені заголовки, заголовкові комплекси зустрічають вкрай рідко. Загалом, проаналізовані заголовки в газеті «The *New York Times*» привертають увагу читачів та на нашу думку є вдалим прикладом для наслідування українськими ЗМІ.

Література

1. Газета «The *New York Times*» [Електрониий ресурс]. – Режим доступу :https://www.nytimes.com/?action=click&pgtype=Homepage&module=MastheadLogo&region=TopBar&WT.z_jog=1&hF=f&vS=undefined
2. Галич В. Олесь Гончар – журналіст, публіцист, редактор: еволюція творчої майстерності / В. Галич : монографія. – К. : Наук. думка, 2004. – 816 с.
3. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. – [2-ге вид., перероб. і допов.] / В. Здоровега. – Львів : ПАІС, 2004. – 268 с.
4. Тимошик М. Книга для автора, редактора, видавця : практичний посібник. – [2-ге вид., стереотип.] / М. С. Тимошик. – К. : Наша культура і наука, 2006. – 560 с.

СЕКЦІЯ «ПРИРОДНИЧІ НАУКИ»

Кузьменко Марія
студент 1 курсу ЕПК ЗНУ
Наук.кер.: викл. Попкова М.А.

МОНІТОРИНГ НАРКОСИТУАЦІЇ СЕРЕД МОЛОДІ УКРАЇНИ

Однією з найгостріших проблем сучасного світу є наркоманія. Ця небезпечна хвороба активно розповсюджується, має надзвичайно трагічні наслідки для кожного хто з нею зіткнувся та для суспільства в цілому.

Наркоманія (від грецьких слів narke – заціпеніння, сон, і mania – божевілля, пристрасть, потяг) – ненормальний стан організму, викликаний вживанням певних речовин (наркотиків) [2, с. 123].

Наркоситуація в Україні, зумовлена негативними соціальними, економічними, політичними процесами та є однією з найгостріших проблем у сучасному суспільстві.

Актуальність питання застосування наркотичних засобів та прекурсорів на сьогоднішній день серед всіх категорій населення вражає. За останніми статистичними даними налічується до 1-1,5 млн. наркозалежних осіб. На обліку знаходиться більше 165 тис. людей, що вживають наркотики не за медичним призначенням.В Україні наркоманія поширюється з небаченою швидкістю – щорічно число наркоманів збільшується на 8-10 % [1, с. 40].

Останнім часом спостерігаються маловтішні показники наркотизації серед молоді та навіть школярів. Нижня межа віку наркомана помітно опустилася. Все більше людей, що приходять до наркотиків, є підлітками у віці 13-17. Досвід вживання наркотиків в молодіжних колах вже мають: 35% першокурсників професійних – технічних закладів та 25% студентів ВНЗ [3, с. 176].

Разом з «омолодженням» наркоманії в останні роки спостерігається постійне підвищення рівня зловживання наркотичними засобами та психотропними речовинами серед жінок, дівчат. У зв’язку з поширенням такого явища збільшується кількість народження неповноцінних дітей з різними фізичнимивадами. Таким чином, постає питання про загрозу генофонду України.

Аналіз літератури та соціального опитування, свідчить, що велика частина молоді вживає наркотики заради підсилення відчуттів, загального збудження організму або статусу. В молодіжній субкультурі стрімко формується феномен «наркоманічної свідомості» – ступінь матеріального благополуччя визначаєтьсятепер і здатністю придбати «дозу» престижного наркотику.

Найпопулярнішим місцем розповсюдження наркотиків зараз є соціальні мережі. Щоб потрапити до групи, яка продає наркотики, треба лише ввести правильну адресу. Написи на стінах, огорожах фарбою з балончиків – це і є ті самі «адреси» соціальних мереж, де кожна людина може купити наркотики, залишившись анонімною.В ході моїх досліджень я поринула в цей важкий процес і з’ясувала, що тільки в Запоріжжі кожен день сторінки повідомлень про продаж наркотиків переглядає близько 200-250 людей.

Асортимент продукції, яку розповсюджують набирає шалених обертів. Швидкість, з якою виробляють нові речовини, здатна випередити всі закони та правові норми. Головними виробниками нових наркотичних та психоактивних речовин є Китай та Індія, а основними способами доставки є міжнародні поштові відправлення.

Таких наркотиків кожного дня з’являється надзвичайна кількість, але найпопулярнішими залишаються саме ці:

– JWH (джи – ві – аш) – синтетичний наркотик нового покоління. Сбір «заспокійливих» трав, що майже неможливо виявити в крові;

– насвай – табачна суміш. Вживається закладанням за губу. Має дію як сигарета, збільшена у дев’ять тисяч разів;

– «земляника» – психотропна речовина. Має вигляд цукерок, приємний запах та смак цієї ягоди;

– спайси – мікси трав та психотропних речовин, що вживаються шляхом паління.

Таким чином, були виявлені особливості тенденції підліткової та юнацької наркоманії в Україні:ріст обсягів наркотичних речовин на ринку, їх доступність; високий темп росту наркоманії; розширення асортименту наркотиків, полінаркоманія;тенденція омолодження; налагоджена система залучення до вживання наркотиків дітей та підлітків, шляхом включення їх у молодіжну субкультуру; фемінізація;наркоманія на сьогоднішній день стала основним джерелом поширення венеричних захворювань та навіть СНІДу [4, с. 109]

Наркоманія – це цілий механізм, спрямований на знищення суспільства. Це є проблемою не тільки нашої держави в цілому, області чи нашого міста, але й кожного з нас.Програма протидії наркоманії повинна бути комплексною, багаторівневою, профілактичною та постійнодіючою.

Література

1. Кобець М. М. Експертна оцінка стану наркоманії в Україні як соціально-економічної проблеми суспільства та держави / М. М. Кобець, Ю. М. Кобець, О. В. Філіпцова // Управління, економіка та забезпеченняякості в фармації. – 2014. – № 3. – С. 39–44.
2. Лужецька Н. Причини виникнення наркоманії та механізми її поширення: державно-управлінський аспект / Н. Лужецька // Теоретичні та прикладні питання державотворення. – 2015. – Вип. 17. – С. 119-133.
3. Рощина І. О. Наркоманія : стан і проблемиборотьби з нею (сучасна парадигма) / І. О. Рощина // Вісник кримінального судочинства. – 2015. – № 2. – С. 175–180.
4. Семенишин М. Проблеми дитячої та підліткової наркоманії, основні аспекти та причини її поширення в сучасному суспільстві / М. О. Семенишин // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. – Серія : Соціально-педагогічна. – 2009. –Вип. 13. – С. 104–113.

Романова Наталія
студент 1 курсу ЕПК ЗНУ
Наук.кер.: викл. Попкова М.А.

ТАТУЮВАННЯ В ЖИТТІ СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ

Татуювання є частиною історії, що зустрічається майже в кожній культурі по всьому світі. Вперше це поняття з'явилось завдяки відкриттю Дж. Кука, який повернувся з експедиції на Таїті. При цьому татуювання має коріння часів неоліту.Тлумачити його можна як «відмітка» [1, с. 16].

На початку розвитку еволюції малюнку на тілі, татуювання виконувало захисну та соціальну функцію. В подальшому – несе інформацію про їх власника: його соціальний та сімейний статус. За радянських часів суспільство сприймало малюнки на тілі вкрай негативно, оскільки основними їх носіями

були особи з кримінальним минулим та представники молодіжних агресивно налаштованих субкультур. Сьогодні – це не просто один з способів прикраси тіла. Татуювання знову стало актуальним в наші дні. Це можна назвати справжнім мистецтвом.

Зовнішній вигляд людини є результатом впливу цілого ряду суб'єктивних факторів: спосіб життя, звички, діяльність, хобі, особливості характеру тощо. Сучасна, незалежна людина намагається максимально проявити свою індивідуальність. Питання прикраси тіла людини є одним із засобів внесення змін у зовнішність [2, с. 77].

На сьогодні існує безліч видів та методик нанесення цієї прикраси на тіло. Процес татуювання відбувається наступним чином. Голка машинки проколює епідерміс. В другому шарі шкіри – дерми, залишається пігмент «чорнила». Клітини імунітету людини реагують на наявність чужорідного об'єкту в організмі. Макрофаги захоплюють пігмент і таким чином, фіксують його надовго в шкірі.

Малюнок виконується різними методами. Тимчасовий татуаж: біологічні барвники (хна, басма) та спеціальні наклейки. Тримається від декількох годин до 2-10 діб. Постійне татуювання: косметологічні, декоративні, люмінесцентні [2, с. 79].

Серед студентів та співробітників Економіко-правничого коледжу було проведено опитування, яке встановило наявність та ставлення до татуювання. Респонденти вказали як позитивне, так і негативне ставлення до цього питання.

Негативна дія: небезпека зараження при набиванні тату; ймовірність виникнення алергічної реакції; труднощі при загоєнні, джерело багатьох захворювань; поява шрамів через розчісування шкіри над тату; стійкість нанесення, залишається на все життя; тривалий процес загоєння; болючий процес; з татуюванням складно влаштуватись на роботу.

Позитивний бік питання: приховати дефекти шкіри (шрами, брижі, пігментні плями); підвищення самооцінки та самоствердження людини за допомогою яскравого татуювання; коригування форми чи кольору брів або губ.

За кількістю власників татуювання показник не досяг 10%-го бар'єру. Серед аргументації наявності в них тату прозвучали наступні відповіді, що більше половини опитаних студентів хотіли зробити своє тату саме для того щоб виділитись та заявити про себе.

Новий погляд на застосування татуювання – ***медичні тату***. Люди, що є носіями серйозних алергічних реакцій або захворювань (діабет) звертаються за допомогою в tatoo-салони. Незмивними чорнилами їм наносять тату-повідомлення про їх особливий стан здоров'я. Для того, щоб в екстренійситуації, помилково людині не надали ліки, що викличуть в них негативну, смертельну реакцію [3].

У сучасному світі татуювання на тілі стало не тільки прикрасою, але і показником наслідування моди. Деякі роблять татуювання на знак протесту, самовираження, комплексів, статусу, переконання. Причин може бути безліч, але точно ясно – люди діляться на дві родини: ті, у яких є тату, і ті які задають питання «Навіщо?».

Суспільство завжди по-різному реагує на індивідуальність. Так сталось і з татуюванням. Хтось проявляє зацікавленість, а хтось буде проти. Право на вибір є завжди та у кожного!

Література

1. Deter-Wolf A. The Material Culture and Middle Stone Age Origins of Ancient Tattooing / Aaron Deter-Wolf // Tattoo sand Body Modificationsin Antiquity : Proceedings of the sessionsatthe EAA annual meetingsin The Hague and Oslo. – 2010 /11/ edited by Philippe Della Casa Constanze Witt. – (Zurich Studiesin Archaeology, 2013; Vol. 9). – P. 15–25.
2. Пазинич Т. А. Новітні татуювання: види, особливості та криміналістичне значення / Т. А. Пазинич, С. П. Лапта // Право і Безпека. – 2015. – № 3. – С. 77–82.
3. Як чорнило тату впливає на організм людини? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zazhyve.stb.ua/ua/2016/12/15/kak-chernila-tatu-vliyayut-na-organizm-cheloveka/.

Тарабан Ольга
студент 1 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: викл. Учуєва О.В.

ВПЛИВ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ В ЗАПОРІЗЬКОМУ КРАЇ

Запоріжжя – четвертий за величиною індустріальний центр України з розвиненим машинобудуванням, чорною та кольоровою металургією, хімічною та будівельною промисловістю. Усе більшого значення набувають легка та харчова промисловість, послуги. Місто має річковий порт, міжнародний аеропорт і є важливим транзитним залізничним вузлом. Нині місто Запоріжжя залишається одним з важливих промислових і металургійних центрів України. Саме тут виплавляється більше третини всієї сталі, виробленої в країні, більше 17,0% чавуну, виробляється 75,0% високовольтної апаратури та 20,0% металоконструкцій. Завдяки роботі металургійного комплексу в значній мірі наповнюється бюджети міста та країни. Запоріжжя один з небагатьох обласних центрів, який має позитивне сальдо зовнішньої торгівлі, що в свою чергу збільшує валютний запас регіону та держави [1].

З іншого боку, неминучим наслідком промислового розвитку міста та області є тенденція до збільшення викидів забруднюючих речовин в навколишнє середовище. Щороку в атмосферу Запорізької області викидається 350 тонн забруднювачів, з яких 230 тонн припадає на стаціонарні джерела і 120 тонн – на автотранспортний сектор [2].

Частка твердих викидів складає 20 %, газоподібних та рідких 80%. Серед газоподібних та рідких забруднюючих речовин основна частка припадає на карбон (II) оксид 79,7 %, сульфур (IV) оксид 10,7%, оксиди нітрогену 8,0%. Загалом, щодня у повітря Запорізької області викидається 631 тонна шкідливих частинок. Обсяги викидів збільшуються у темпі 2-2,5% на рік.[3]

Приблизно 7 млн. хімічних сполук розповсюджуються в життєве середовище людей. Мешканець великого, промислового міста контактує за добу з 50 тис. таких сполук.Відсутні прямі докази залежності забруднення середовища і захворювань.А стабільний рівень захворювань свідчить про те, що їх причинами є комплекс певних факторів.

Працюючі підприємства міста стрімко ведуть до руйнування середовища існування та виснаження природних ресурсів, поширення небезпечних для здоров'я і життя людей хвороб.

У Запорізькій області 4 тис. осіб щорічно помирають від онкологічних захворювань, а у 6 тисяч людей виявляють злоякісні пухлини. Зараз в області налічується понад 40 тисяч онкохворих. А смертність від раку тільки зростає. Так, за даними статистики, в Запорізькій області у 2008 р. від новоутворень (від раку) померло 4298 осіб. У минулому році – 4453 людини. З січня по травень цього року вже помер 1841 запорожець.

Таким чином, можна сказати, що ніякого явного сплеску або загасання кількості онкологічних захворювань не спостерігається. Кількість госпіталізацій в Запорізькому обласному онкологічному диспансері насправді збільшилася, але про значне зростання мова також не йде.

Збільшення дитячої захворюваності – найсумніший результат екологічної катастрофи в Запоріжжі. За офіційними даними Міністерства навколишнього середовища, в обласному центрі менше половини здорових дітей. Народити дитину без відхилень в Запоріжжі стає все важче. Як і просто народити [4].

Підприємства міста проводять роботи спрямовані до поліпшення екологічної ситуації в Запоріжжі. Так, комбінати «Дніпроспецсталь», «Запоріжсталь» – учасники регіональних екологічних програм і послідовно виконуютьнамічені природоохоронні заходи.

З реалізованих масштабних проектів останніх років варто відзначити введення в експлуатацію сучасної лінії соляно-кислотного травлення (НТА-4) в цеху холодної прокатки №1, докорінну реконструкцію доменної печі № 4 і масштабну програму з екологічної модернізації аглоцеха: з 2013 по 2016 рр. агломашини №1-5 оснастили сучасними високоефективними газоочистки, а будівництво нового газоочисного устаткування на агломашин № 6 увійшло у фінальну стадію.

В результаті реалізації проектів рівень викидів у атмосферу значно зменшився. Однак, надалі фіксуються правопорушення щодо екологічної безпеки.

Держекоінспекція реалізує державний контроль у сфері охорони навколишнього природного середовища шляхом проведення планових та позапланових перевірок.

Найбільша кількість адмінправопорушень виявлена у сфері поводження з відходами та охорони атмосферного повітря. За результатами їх розгляду накладено штрафних санкцій на загальну суму 215,254 млн. грн., з яких сплачено 193,726 млн. грн. Нараховано збитків, завданих державі, на загальну суму 15,605 млн. грн., з яких сплачено трохи більше 2,5 млн. грн. [6; 7].

Проте, населення в змозі самостійно вплинути на становище екології.

Ми маємо бути небайдужими, спільно шукати шляхи рішення екологічних проблем.

Необхідно навчитися розуміти закони природи і рахуватися з ними. У природі немає нічого безмежного, все доцільно і взаємозалежно.

Екологічна свідомість молоді сьогодні – запорука відповідальних рішень керівників підприємств, держав, людства завтра.

Література

1. Додаток 1 до Стратегії розвитку міста Запоріжжя до 2028 року [Електронний ресурс]. Режим доступу : https://zp.gov.ua/upload/editor/dodatok_1___e.pdf
2. Забруднення компонентів природного середовища [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.geograf.com.ua/geoinfocentre/20-human-geography-ukraine-world/734-ekologichni-umovi-zaporizkoji-oblasti
3. Сучасні екологічні проблеми запорізького краю [Електронний ресурс]. – Режим доступу :https://studopedia.su/8_60017_suchasni-ekologichni-problemi-zaporizkogo-krayu.html
4. Ядовитое будущее Запорожья [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zabor.zp.ua/Statiy/yadovitoe_zp.htm
5. Экология,здоровье,безопасность [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.zaporizhstal.com/ru/otvetstvennost/zdorove-bezopasnost-ekologiya/ekologiya-zdorove-bezopasnost/
6. Экология [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.dss-ua.com/rus/social/ecology/
7. Перелік головних підприємств-забруднювачів довкілля у Запорізькій області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vesrda.gov.ua/news/2188-oprilyudneno-perelk-golovnih-pdpriyemstv-zabrudnyuvachv-dovkllya-u-zaporzky-oblast.html

Таран Вікторія
студент 1 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: викл. Учуєва О.В.

ФІЗІОЛОГІЯ ЩАСТЯ

Феномен щастя вивчає психологія, філософія, фізіологія, релігія, економіка тощо. Щастя шукають і чоловіки і жінки, і дорослі й малі, і старі й молоді. Його шукають усюди: вдома, і далеко віднього. Його шукають у всіх куточках Землі і воно завжди залишається таки потрібним і жаданим.

Економісти, вивчаючи зв’язок між щастям і грошима кажуть, що на макрорівні жителі багатьох країн з високим рівнем ВВП в середньому відчувають себе набагато щасливішими, ніж жителі бідних країн. Але, якщо розглядати цю проблему на мікрорівні, то зрозуміло що багата людина має велику кількість можливостей, але не завждивідчуває себе щасливою.

Велика кількість людей висловлюють думку що щастя взагалі не існує, бовоно є недосяжним, схожим на міраж. Інші ж вважають, що щастя — це лише матеріальне забезпечення і фізичний й духовний розвиток.

Щастя – психоемоційний стан цілковитого задоволення життям, відчуття глибокого вдоволення та безмежної радості. Те, що викликає відчуття найвищого задоволення життям, дає радість людині [1].

На думку американського психолога Абрахама Маслоу сутністю щастя є задоволення потреб. Він вважає, що люди мають п'ять рівнів потреб: фізіологічні потреби – голод, спрага, сон; потреби безпеки; потреби спілкування і любові; потреба в повазі; потреба самореалізації [1].

Отже, виходячи з цієї думки можна сказати що щастя – це не лише задоволення фізичних і матеріальних потреб, а і потреб духовних (повага колег, однолітків, друзів, сім'ї; уміння оцінити об'єктивно себе і свої вчинки; знати, що ти корисний для суспільства).

За статистикою українці кожного року стають більш нещасливими, порівняно з попередніми роками. Якщо у 2013 р. ми займали 87 місце за рівнемщастянаселення, то у 2017 роціУкраїнапосіла 132 місце[2].

Ми зробили соціальні дослідження з даного питання. Нами було опитано 200 студентів ЕПК віком від 15 до 19 років. Дослідження показали, що серед чоловіків 67% відчувають себе щасливими, 25% не впевнені у тому, що вони є щасливими і 8% відчувають себе нещасливими. Серед дівчат 72% – щасливі, 21% – не впевнені, 7% – нещасливі. Серед юнаків 67% – щасливі, 25% – не впевнені, 8% – нещасливі. Студенти колледжу виділяють наступні фактории щастя: своє здоров'я та здоров'я родини, психологічна та духовна рівновага, любов рідних, успішність в навчанні і гроші.

З точки зору фізіології щастя – це ланцюжок хімічних процесів в організмі, в результаті яких людина насичується «гормонами щастя». Останні дослідження вчених довели, що в хімічному механізмі щастя задіяний ген 5-HTTLPR іречовини, які називають нейромедіатори (дофамін, серотонін, окситоцин) і нейромодулятора (ендорфін, вазопресин, дофамін).

Для того, аби дізнатися, через що людина відчуває себе щасливою, треба дослідити, з чого складається щастя.

Серотонін, транспортером якого є ген 5-HTTLPR, є головним чинником утворення гарного настрою людини. Отже, чимдовшим є ген, тимкращим є настрійлюдини.

Окситоцин впливає на наш настрій і чим більшейого в організмі, тим більше виробляється ендорфінів, які покращують настрій.

Ендорфіни є так званими «швидкими емоціями», які завдяки нейромедіаторів прискорюють і підсилюють нервові імпульси, впливають на емоційний стан людини.

Вазопресин є найменше вивченим, але відомо, що він відповідає за задоволення від свого зовнішнього вигляду, дбайливість і прихильність до рідних.

Для того, щоб завжди мати хороший настрій і відчувати себе щасливим, треба дотримуватися здорового образу життя (правильнее харчування, спорт, правильний сон).

Для підвищення рівня щастя також можна використовувати фрукти, а особливо цитрусові (одні з найбагатших джерел вітаміну С, який безпосередньо здатен покращити настрій людини). Наприклад, полуниця, здатна покращити стресостійкісь, а кавун є найкращим антидепрессантом [5].

Також, стимулятором гарного настрою є солодощі, а особливо-чорний шоколад, який покращує роботу головного мозку і впливає на наш настрій.

А от шкідливі продукти здатні погіршити настрій людини. Тому, аби бути щасливим варто не лише вести активний спосіб життя, а і правильно харчуватися.

Ще одним «носієм щастя» є Сонце, а точніше вітамін D, який виробляється сонячними променями є одним з найкращих покращувачів настрою [4].

Отже, безумовно щастя є однією з головних складових нашого життя. Воно здатне змушувати нас робити подвиги, боротися за свою ціль, ніколи не зупинятися на півдорозі і завждиіти вперед. Але головним залишається одне: щастя завжди у простих речах, варто лише їх знайти.

Література

1. Щастя [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/
2. Чому українці нещасливі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://newukraineinstitute.org/blog/317
3. Нейромедіатори щастя : дофамін, серотонін, окситоцин і ендорфіни [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vashaibolit.com.ua/2210-neyromedatori-schastya-dofamn-serotonn-oksitocin-endorfni.html
4. Продукти викликають сплеск гормонів щастя [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://diagnoz.net.ua/diagnoz/9776-produkti-viklikayut-splesk-gormonv-schastya.html
5. Чим корисні цитрусові [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://shkolazhizni.ru/meal/articles/79265

Черкасова Діана
студентка 2 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: викл. Шпуганич І. Г.

НАУКА І МИСТЕЦТВО: ЗВ'ЯЗОК ФІЗИКИ З ТАНЦЕМ

Танець – це вид мистецтва, що створює художні образи за допомогою пластичних рухів і постійної зміни положення тіла.

Будь-який рух тіла є механічним, тому і сам танець можна вважати механічним явищем.

В наш час розвинулось дуже багато різних стилів: балет, хіп-хоп, бальнітанці, рок-н-рол, брейк-данс, контемп, джаз-фанк і багатоінших. Проте з усіх стилів можна виділити декілька спільних, сааме основних елементів: стрибок, обертання та крок [2].

Вільна нога ставиться спочатку на каблук, потім вся вага переноситься на всю стопу, потім каблук відривається від полу. Далі вага переноситься на іншу ногу і цикл кроків повторюється. Накопичена потенціальна енергія використовується для того, щоб: перенести вагу з каблука на всю стопу.

Кожне тіло може мати одночасно і кінетичну, і потенціальну енергію.

Повна механічна енергія – сума потенційної та кінетичної енергій.

Закон збереження механічної енергії: «Якщо в замкнутій системі діють тільки сили тяжіння й пружності, то повна механічна енергія системи залишається сталою. Енергія може також передаватися від одного тіла до

іншого. Наприклад, при стрільбі з луку потенціальна енергія луку перетворюється на кінетичну енергію стріли, що летить».

Результат складання кінетичної і потенційної енергії в закритій від зовнішнього впливу системі, частини якої взаємодіють завдяки силам пружності і тяжіння, не змінюється – так звучить закон збереження енергії в класичній механіці. Формула цього закону виглядає так: ЕК1 + Еп1 = ЕК2 + Еп2. Тут ЕК1 є кінетичної енергією певного фізичного тіла в конкретний момент часу, а Еп1 – потенційної. Те ж саме вірно і для ЕК2 і Еп2, але вже в наступний часовий проміжок. Але цей закон вірний тільки в тому випадку, якщо система, в якій він діє, є замкнутою (або консервативної). Це говорить про те, що значення повної механічної енергії не змінюється.

Стрибок. Щоб виконати звичайний стрибок потрібно присісти(в цей час танцюрист володіє потенційною енергією пружини), а потім відштовхнутися ногами вгору. В найвищій точці стрибка швидкість буде = 0 – танцюрист володітиме тільки потенційною енергією. $E_{п1} = \frac{kx^2}{2}$; $E_{п2} = mgh$. За законом збереження енергії: $E_{п1} = E_{п2}$ або $\frac{kx^2}{2} = mg$. Зцьоговипливає, щочимнижчетанцюристсяде, тимвищевінстрибне [3].

Якщо розглянути стрибок з просуванням, то можна вивести такі формули: за законом збереження енергії$E_{к1} + E_{п1} = E_{к2} + E_{п2}$ або $\frac{mv_1^2}{2} = \frac{mv_2^2}{2} + mgh$. При скороченні маси отримаємо: $\frac{v_1^2}{2} = \frac{v_2^2}{2} + gh$. З цього випливає, що чим більша швидкість перед стрибком (v_1), тим швидше (v_2) і вище (h)буде «летіти» танцюрист.

Обертання. Обертальним рухом матеріальної точки навколо нерухомої осі називають такий рух, при якому траєкторією є коло, що знаходиться в площині перпендикулярній до осі, а центр його лежить на осі обертання.

Кутова швидкість – одна з величин, яка характеризує обертальний рух. Це величина, яка дорівнює співвідношенню зміни кута повороту до проміжку часу, за який ця зміна відбулася: $\omega = \frac{\Delta\varphi}{\Delta t}$ [1].

Для виконання обертів використовується закон збереження кутового момента. Згідно з ним, щоб збільшити швидкість обертання, потрібно або зменшити масу, або приблизити масу до осі обертання. Що і робить танцюрист під час обертання, притискаючи ногу і руки до тіла.

Потенціáльна енéргія – частина енергії фізичної системи, що виникає завдяки взаємодії між тілами, які складають систему, та із зовнішніми, відносно цієї системи, тілами, й зумовлена розташуванням тіл у просторі. Разом із кінетичною енергією, яка враховує не тільки положення тіл у просторі, а й рух, потенціальна енергія складає механічну енергію фізичної системи.

Рівновага. Центр тяжіння. Вміння правильно пересуватися, здійснювати обертальні рухи, ритмічно рухатись в парі – основа бальних танців. Сюди ж відноситься постава, правильний розподіл ваги, розташування стоп і головне – рівноваги.

При звичайній ході центр тяжіння знаходиться між двома точками опору. Якщо цей центр зміщується, то людині потрібно або прийняти нове положення, або вона просто падає. Все так само і під час виконання танцювальних рухів.

Наприклад виконання підтримок. Танцюрист легко дотримується рівноваги та стійкості, слідкуючи, щоб їх спільний з партнершею центр ваги завжди знаходився над його стопами [2].

Взуття. Тертя – це механічна взаємодія між тілами, яка виникає в місцях їх дотику і перешкоджає відносному переміщенню тіл у напрямі, який лежить у площині їх дотику.

Сила тертя – це сила, яка виникає під час взаємодії частин тіл і яка перешкоджає їх відносному переміщенню: $F_{\text{тер}} = \mu N$, де μ – це коефіцієнт тертя, N – сила реакції опори [4].

Коефіцієнт тертя – це відношення сили тертя до сили нормального тиску. Ця величина залежить від матеріалу з якого виготовлене тіло (підошва взуття) та від поверхні (паркет або асфальт). Коефіцієнт тертя визначається за формулою: $\mu = \frac{F_{\text{т}}}{N}$. Сила нормальної реакції опори залежить від ваги тіла: $N = P = mg$. Тому можна записати $\mu = \frac{F_{\text{т}}}{mg} = \frac{F_{\text{тер}}}{F_{\text{тяж}}}$. Чим менший коефіцієнт тертя, тим більше ми отримаємо ковзання. Тому для танців, потребуючих більшого «зчеплення» з підлогою, потрібне взуття, яке володіє більшим коефіцієнтом тертя з підлогою і навпаки.

Таким чином, знаючи основні закони фізики, можна успішно виконувати основні елементи танців, навчитися виконувати правильний стрибок або оберт. Такі фізичні поняття як потенційна та кінетична енергії, коефіцієнт тертя, центр тяжіння, кутова швидкість, сила пружності – всі вони присутні у будь-якому танці.

Література

1. Журавлёв В. Ф. Основытеоретическоймеханики / В. Ф. Журавлёв. 2-е изд. – М. : Физматлит, 2001. – 320 с.
2. Бодунова И. И. Темпорально-историческая природа и сущностьтанца / И. И. Бодунова // Весн. Беларус. дзярж. ун-та культуры і мастацтваў. – 2012. – №1. – С. 37-43.
3. Айзерман М. А. Классическая механика. – М. : Наука, 1980. – 368 с.
4. Иродов И. Е. Основныезаконы механики. – М. : Высшая школа, 1985. – 317 с.

СЕКЦІЯ «МАТЕМАТИЧНІ НАУКИ»

Крат Ольга
студент 1курсу ЕПК ЗНУ
Даниленко Владислава
студент 1курсу ЕПК ЗНУ
Наук.кер.: викл. Смолянкова Т.М.

ЯК НАПИСАТИ ШИФР, ЯКИЙ НЕМОЖЛИВО ЗЛАМАТИ

Серед стародавніх форм таємного листування найбільш вживаною є система шифрування, яка передбачає заміну одних літер на інші відповідно до певного правила.

Наука, яка вивчає методи захисту інформації шляхом її шифрування, носить назву – криптологія. Криптографія і криптоаналіз два напрямки її розвитку. Формально криптографія (з грецької – «тайнопис») визначається як наука, яка забезпечує таємність повідомлення [1].

Піонером, який написав першу наукову працю про криптографії, вважається Еней Тактик, який завершив свій земний шлях задовго до Різдва Христового. Свої дані намагалися шифрувати Індія і Месопотамія, але перші надійні системи захисту були розроблені в Китаї. Писарі Стародавнього Єгипту часто використовували витончені способи письма, щоб привернути увагу до своїх текстів. Найчастіше шифрування інформації використовувалася у військових цілях.

Злом ворожого шифру може стати переломним моментом у війні. Найбільш відомий приклад останнього – Друга світова війна, коли радянські війська зламали шифр Enigma в Європі і Purple на Тихому океані, отримавши ключову стратегічну перевагу. Одним з багатьох, хто був залучений до цієї роботи, був великий математик Алан Тьюринг.

Термін «криптоаналіз» був введений американським криптографом Вільямом Ф. Фрідманом в 1920 р. Хоча основна мета залишилася незмінною з часом, методи криптоаналізу зазнали значних змін, еволюціонувавши від використання лише ручки і паперу до широкого застосування обчислювальних потужностей спеціалізованих криптоаналітичних комп'ютерів. Якщо раніше криптоаналітики були здебільшого лінгвісти, то в наш час це «чисті» математики.

Найпростішим прикладом є змішування алфавіту перед написанням шифру. Це називається моноалфавітний шифр.

Найпростішим прикладом шифрування є моноалфавітний шифр. Для цього потрібно перемішати алфавіт перед написанням шифру. Для тексту, інформації, що шифрується прийнято використовувати маленькі літери, а для зашифрованої – великі. Щоб зрозуміти один одного відправник і одержувач мають знати ключ. Для ускладнення процесу дешифрування пунктуація і пробіли пропускаються.

Припустимо, вам вдалося перехопити зашифроване послання. Але якщо у вас немає ключа, як можна спробувати зламати шифр? У IX ст. в Іраку вчений аль-Кінді при вивченні Корану зробив важливе зауваження: не всі літери в арабській мові зустрічаються з однаковою частотою, що звичайно є актуальним і для усіх інших мов. Уважність вченого поклала початок розвитку нового способу шифрування, який носить назву – частотний аналіз. Ідея методу полягає в тому, що підраховується частота усіх літер в тексті, що підлягає шифруванню, і літера, яка зустрічається найчастіше замінюється на відповідну найбільш вживану літеру англійського алфавіту тощо [2].

В погоні за максимально надійним способом шифрування інформації, криптографи прийшли до поліалфавітного способу шифрування інформації. Цей спосіб передбачає шифрування кожної букви більше ніж одним способом. Його можні підсилити введенням хибних символів, які потрібно дешифрувати, але вони не несуть жодної інформації [3].

Основною проблемою моноалфавітного способу є те, що кожна літера шифрується однаково, що спрощує задачу дешифрування. Одним із ефективних способів уникнути цієї перешкоди є використання поліалфавітного способу, але використання системи одноразових блокнотів є більш високо ефективним способом розв'язання даної задачі. Даний спосіб передбачає шифрування кожної наступної літери за допомогою нового моноалфавітного шифру. В цьому

випадку сам текст виступає ключем. Система одноразових блокнотів в прямому сенсі є шифром, який неможливо зламати. Єдиний спосіб – це вкрасти сам ключ. Ось тому, заволодіти ключем протягом історії людства є стратегічним пріоритетом вашого суперника або ворога.

Існує ще один, дуже популярний і часто вживаний спосіб шифрування – відкритим ключем. Головна відмінність полягає в тому, як розподіляються ключі. Сам ключ складається з двох частин: відкритої (публічної) і закритої (яка знаходиться тільки у власника).

Відкритий ключ використовується для того, щоб зашифрувати повідомлення, а закритий – щоб дешифрувати. Без закритого ключа розшифрувати повідомлення неможливо.

Шифрування з відкритим ключем зараз застосовується практично в усіх комп'ютерних системах. Наприклад, коли ви відправляєте свої особисті дані банку або ваша банківська картка зчитується банкоматом, то всі дані шифруються відкритим ключем, а розшифрувати їх може тільки банк з відповідним закритим ключем. Тому закритий ключ має бути тільки у власника. І крім нього ніхто не повинен знати персональний ключ.

Не повідомляй нікому свій персональний ключ, захисти свої дані і особисту інформацію, споживай відповідально. Добре зашифрована інформація – надійно захищена.

Література

1. Адаменко М. В. Основы классической криптологии : секреты шифров и кодов / М. В. Адаменко – М. : ДМК Пресс, 2012. – 256 с.
2. Элвс Р. Как разгадать код да Винчи и еще 34 удивительных способа применения математики/ Ричард Элвс // Пер. с англ. А. Пан. – М. : Изд-во «Э», 2016. – 352 с. 3. Сингх С. Книга шифров : тайная история шифров и их расшифровки / Саймон Сингх // Пер. с англ. А. Галыгина. – М. : АСТ «Астрель», 2007. – 447 с.

Сегеда Анастасія
студент 2 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: викл. Ходаковська А.В.

ВИДАТНІ МАТЕМАТИКИ НА МОНЕТАХ УКРАЇНИ

За існування Монетного двору Національним банком України випущено майже три сотні ювілейних і пам'ятних монет, об'єднаних у 23 серії, однією з найбільш визначних серед них є «Видатні особистості України». Монети цієї серії присвячені видатним громадським діячам, ученим, митцям. Серед видатних особистостей є і представники математики.

У 2001 р. була випущена перша така монета номіналом 2 грн. – до 200-річчя з дня народження видатного математика Михайла Васильовича Остроградського (1801–1862 рр.). На аверсі монети в центрі зображено потік інтегральних кривих у прямокутній системі координат, малий Державний Герб України, написи в чотири рядки: Україна (2001 р.), 2 грн. та логотип Монетного двору Національного банку України. На реверсі монети зображено портрет

М. В. Остроградського, ліворуч – інтеграл дробово-раціональної функції (метод інтегрування таких функцій названий його ім'ям), а праворуч – напис у два рядки півколом: 1801–1862, Михайло Остроградський [3].

Остроградський М. В. народився 24 вересня 1801 р. в селі Пашенівка, Полтавської губернії. Головні його наукові праці стосуються математичного аналізу, теоретичної механіки, математичної фізики та теорії ймовірностей. А також, він написав низку чудових посібників з вищої та елементарної математики. М.В.Остроградський був членом п'яти академій – Паризької, С.-Петербурзької, Римської, Туринської та Американської.

М.В.Остроградський не отримав російського вченого ступеня. У 1820 р. професура Харківського університету позбавила його диплома про закінчення університету та атестата кандидата наук, мотивувавши своє рішення «вільнодумством» й невідвідуванням ним лекцій з богослов'я. А всього через пару років відомий французький математик Коші висловився про М. В. Остроградського: «…Остроградський, обдарований великою проникливістю і гарний знавець аналізу нескінченно малих… дав нове доведення формул, уміщених мною в 19-му зошиті…» [4].

В 2007 р. випущена ювілейна монета номіналом 2 грн., і присвячена 150-річчю з дня народження видатного математика і механіка, академіка Петербурзької академії наук Олександра Михайловича Ляпунова (1857–1918 рр.), праці якого стосуються математики, фізики та теорії ймовірностей.

На аверсі монети угорі розміщено малий Державний Герб України, під яким напис у два рядки – Національний банк України, геометричне зображення задачі з небесної механіки, а внизу – написи: 2 грн. 2007 р. та логотип Монетного двору Національного банку України. На реверсі зображено портрет Олександра Ляпунова, а праворуч півколом розміщено написи: Олександр Ляпунов 1857–1918 рр. [3]

Основною працею О. М. Ляпунова є докторська дисертація «Загальне завдання про стійкість руху» (1892 р.), де всебічно розглянуто проблему стійкості руху систем з кінцевою кількістю ступенів свободи [4].

Ювілейна монета «Георгій Вороний» номіналом 2 грн. випущена в 2008 р., і присвячена 140-річчю з дня народження одного з відомих математиків світу Георгія Феодосійовича Вороного (1868–1908 рр.) – одного із творців геометрії чисел, засновника кількох нових напрямів у аналітичній теорії чисел і геометрії.

На аверсі монети стилізовано зображено діаграму Вороного, вгорі – малий Державний Герб України та розміщено написи: 2008 р., 2 грн., ліворуч півколом – Національний банк України та логотип Монетного двору Національного банку України. На реверсі зображено портрет Георгія Вороного (ліворуч), праворуч – діаграму Вороного, роки життя 1868-1908 рр. і внизу півколом напис – Георгій Вороний [3].

Праці Георгія Вороного набули особливого значення в світі протягом останніх двадцяти років. Це пов'язано з стрімким індустріальним розвитком. За своє коротке (40 років) життя Г. Ф. Вороний написав 12 наукових робіт, але 8 з

них успішно використовуються тепер у всьому світі. Це досить особливе явище, де відкриття через пару років не вважається застарілим. [1]

Національний банк України, продовжуючи серію «Видатні особистості України», уводить в обіг 20 вересня 2012 року пам'ятну монету номіналом 2 грн. Монета присвячена 120-річчю з дня народження видатного українського математика Кравчука Михайла Пилиповича (1892–1942 рр.), академіка Академії наук України, автору праць з алгебри, математичного аналізу, теорії лінійних перетворень, теорій функцій тощо.

На аверсі монети розміщено: малий Державний Герб України та напис півколом Національний банк України, фрагмент формули М. П. Кравчука, посередині — вислів ученого «Моя любов – Україна і математика», унизу номінал — дві гривні, рік карбування монети – 2012 та логотип Монетного двору Національного банку України.

На реверсі монети на тлі цифр, що уособлюють сферу діяльності математика, зображено портрет та написи «Михайло Кравчук» та «1892–1942» [3].

Кравчук М. – автор близько 180 наукових праць, що стосуються алгебри, математичного аналізу, диференціальних та інтегральних рівнянь, теорії функцій та інших розділів математики. Багато уваги М. Кравчук приділяв історії математики, популяризації науки, був одним із розробників української математичної термінології. ЮНЕСКО внесла ім'я М. Кравчука до переліку найвизначніших осіб. Натомість в Україні про його доробок знають лише фахівці.

В 1929 р. вчений був обраний членом Національної академії наук України. 21 лютого 1938 р. його заарештували та позбавили звання дійсного члена Національної академії наук України.

09 березня 1942 р. видатний математик помер під час заслання і був реабілітували посмертно у 1956-му [2].

Дуже хочеться сподіватися, що ще не одному представникові «цариці наук» буде присвячено вітчизняні монети, які нагадуватимуть нам слова американського філософа Джордж Сантаяни (1863–1952 рр.): «Подібно до того як всі мистецтва пориваються до музики, так науки прагнуть до математики».

Література

1. Желіба В. Зоряний час Вороного / Володимир Желіба // Пам'ять століть. – 2008. – №3. – С. 90-92.
3. Кулик Н. Син неба і Гомер математики / Наталія Кулик // Освіта України. – №37 (1446). – 14 вересня 2015 року.
4. Пам'ятні монети України та сувенірна продукція [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
5. Математики на монетах України [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

Степанець Анастасія
студент 1курсу ЕПК ЗНУ
Судакова Марія
студент 1курсу ЕПК ЗНУ
Наук.кер.: викл. Смолянкова Т.М.

МАТЕМАТИЧНІ ФОКУСИ

Світ математики не такий нудний і одноманітний, як здається багатьом. Прищепити любов до математики можна різними способами, і самий незвичайний з них – через фокуси.

Фокуси із застосуванням математики здатні не тільки розважити людину, яка досвідчена в точних науках, а й привернути увагу і розвинути інтерес до «королеви наук» у тих, хто ще тільки знайомиться з нею.

Для деяких дітей цей спосіб може стати найдієвішим – з'явиться реальний стимул тренуватися в усному рахунку і розбиратися в формулах.

Для початку треба розібратись з тим, що собою являє поняття – фокус.

Фокус – це популярний різновид виконавчого мистецтва, який характеризується використанням вправності рук, трюків або спеціалізованої апаратури для створення ілюзії порушення звичайних фізичних властивостей добре відомих предметів. Існує багато різновидів фокусів: фокуси з появою, з перетворенням, з телепортацією, з проникненням і фокуси з левітацією. Але сьогодні ми з вами приділимо увагу дещо іншим фокусам. Математичні фокуси – інший специфічний вид фокусів, з якими ми зустрічаємося рідше, але це не знижує їхньої магічної властивості. І сьогодні ми будемо намагатися разом з вами вступити в цей особливій світ, світ математичних фокусів.

Багато науковців стикалися з проблемою математичних головоломок і фокусів. Але найбільше нашою увагою заволодів американський математик Мартін Гарднер і його робота «Математичні головоломки і розваги». Він відомий як один з найактивніших популяризаторів науки XX ст. Ще дитиною, батько познайомив його з фокусами, що дало поштовх, зацікавило і надалі посприяло розвитку і зростанню його популярності як яскравого представника і популяризатора математичних наук. В своїх книгах він розповів про цікаву математику, про трюки з числами та картами, монетами, перстнями та іншими предметами. Мартін Гарднер дав усім трюкам наукове пояснення. Гарднеру вдалося більш-менш самотужки відродити та підживлювати інтерес до цікавої математики. Його робота «Математичні головоломки і розваги» містить безліч цікавих завдань і головоломок із різних галузей математики. Завдяки вдалому підбору матеріалу, незвичайній формі його подачі і тонкому гумору автора, вона не тільки принесе задоволення поціновувачам математики, але й тим, хто бажає з користю провести своє дозвілля і може бути корисною викладачам математики в їх роботі [1].

Математичні фокуси – найпростіші у виконанні. Для них не потрібен реквізит, тривала підготовка і спеціальне місце для демонстрації. Сенс таких фокусів – у відгадуванні чисел, задуманих глядачем, або в операціях над ними. Всі чудеса засновані на математичних закономірностях, властивостях фігур і чисел. Такі фокуси можна проробляти на уроках алгебри і геометрії.

Цифри здатні стати інструментами фокусника нітрохи не менше, ніж карти або інші предмети. Математичні фокуси з числами засновані на вмінні поводитися з цифрами і законами точної науки, при цьому такі трюки анітрохи не зменшують її важливості.

Узагальнити секрет всіх подібних математичних фокусів можна наступним чином: глядач загадує якесь випадкове число (або числа). Потім ми пропонуємо глядачеві зробити з цим числом деякі прості арифметичні операції. В результаті у глядача виходить такий собі фінальний результат («відповідь»), і наше завдання – або (1) вгадати цей результат, або (2) з цього результату, який глядач нам повідомляє, передбачити вихідне загадане число.

Окрім того, виділяють такий різновид як математичні фокуси з картами. Хоч і здається спочатку майже неймовірним навчитися відгадувати карту глядача, та насправді, математичні фокуси з картами засновані на елементарних алгебраїчних правилах, додаванні, відніманні і т. ін. Спритність рук і ніякого шахрайства – це не наш випадок. Математичні фокуси з картами – це теорія ймовірності і ясність розуму [2].

Існує багато різновидів математичних фокусів з картами, тож кожен зможе знайти щось до своєї душі і хисту. Наведемо в якості прикладу, одну із найдавніших математичних загадок. Уявіть, що перед вами дві ємності: в одній з них літр води, а в іншій – літр вина. Один кубічний сантиметр води, з першої ємності, потрібно перелити в другу і ретельно змішати. Потім беруть один кубічний сантиметр суміші і переливають його назад. Чого тепер більше: води у вині, чи вина в воді?

Насправді, вина у воді рівно стільки ж, скільки і води у вині. Оскільки кожна ємність в результаті переливання містить таку ж кількість рідини, що і спочатку, то не важливо яку кількість рідини ми б узяли, нам доведеться заповнити утворений дефіцит такою ж кількістю води.

Дану задачу можна розглянути і на колоді карт. Нехай 26 перевернутих карт зображують вино (малюнком вниз), а 26 карт, малюнком догори, – воду. Скільки б разів ми не перекладали карти із одного ряду в інший, якщо в кінці в кожному ряді буде по 26 карт, то число карт з малюнком догори в одному ряді співпадатиме з числом карт малюнком вниз в іншому [3].

На елементарних математичних принципах засновані і багато фокусів з відгадуванням числа карт.

Отже, ми з вами сьогодні впевнилися, що фокуси – це не тільки вправність рук ,а й розуму.

Література

1. Гарднер М. Математические головоломки и развлечения : 2-е изд, испр. и дополн. / М. Гарднер // Пер. с англ. – М.: «Мир», 1999. – 447 с.
2. Лойд С. Самые знамените головоломки мира / С. Лойд; сост. и ред. М. Гарднер; Пер. с англ. Ю.Н. Сударева. – М. : ООО «Фирма «Издательство АСТ», 1999. – 352 с.
3. Элвс Р. Как разгадать код да Винчи и еще 34 удивительных способа применения математики / Ричард Элвс // Пер. с англ. А. Пан. – М. : Издательство «Э», 2016. – 352 с.

Фоменко Софія
студент 1 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: викл. Таран Т. М.

МНЕМОНІКА. МНЕМОНІЧНІ ПРАВИЛА

Проблема запам'ятовування інформації ніколи не втрачала для людей актуальності. Причин тому безліч: від відсутності писемності в стародавності до необхідності оперувати великими обсягами інформації в сучасності. Відповідно, і методів ефективного запам'ятовування за всю історію людства накопичилося чимало, так само як і підходів до того, як краще організувати процес запам'ятовування. Одним з мистецтв запам'ятовування є мнемоніка.

З метою доведення мнемонічного мистецтва запам'ятовування, необхідно ознайомитися з системою опорних сигналів Шаталова, розглянути і розібрати приклади мнемонічних правил.

Загалом під терміном «мнемоніка» розуміють сукупність спеціальних прийомів і способів, які полегшують запам'ятовування потрібної інформації і збільшують обсяг пам'яті шляхом утворення асоціацій (зв'язків): заміна абстрактних об'єктів і фактів на поняття і уявлення.[1, с. 3].

Мнемотехнічні прийоми передусім застосовуються для покращення засвоєння складної інформації, що не має встановлених логічних зв'язків між її елементами з погляду людини, що її запам'ятовує, і потребує тривалого зберігання та подальшого відтворення [2]. Основні прийоми мнемоніки: 1) рифмізація; 2) знаходження яскравих незвичайних асоціацій (картинки, фрази), які з'єднуються з запам'ятовується інформацією; 3) метод Цицерона на основі просторової уяви; 4) метод Айвазовського заснований на тренуванні зорової пам'яті; 5) методи запам'ятовування чисел: закономірності, знайомі числа [3, с. 5].

Одним з представників школи мнемоніки є Віктор Федорович Шаталов ― російський і український педагог-новатор. Почесний доктор Академії педагогічних наук України. Розробив систему навчання з використанням опорних сигналів ― взаємопов'язаних ключових слів, умовних знаків, малюнків і формул з коротким висновком. Система Шаталова є авторською дидактичною системою, завдяки якій вчителям можна навчитися вчити всіх дітей предметів математика, фізика, хімія, астрономія, і іншим, успішно і швидко, і незалежно від підготовки дітей і матеріального рівня їх батьків [4].

Система Шаталова складається з опорних конспектів і опорних сигналів. Опорний конспект ― система опорних сигналів, що мають структурну зв'язок і представляють собою наочну конструкцію, замість попередньої систему значень, понять, ідей як взаємопов'язаних елементів. Опорний сигнал ― набір асоціативних ключових слів, знаків та інших опор для думки, розташованих особливим чином, який замінює якесь смислове значення [5].

Основні вимоги, яким повинні відповідати опорні сигнали: 1) лаконічність; 2) структурність; 3) наявність смислових акцентів; 4) автономність; 5) асоціативність і образність; 6) доступність відтворення від руки; 7) кольорова наочність [4].

Досліджуючи пройдені теми і вивчивши методи Шаталова можна виявити багато мнемонічних правил. Розглянемо деякі з них:

1. *Тригонометричні формули*. Знаки тригонометричних функцій:

(Необхідно запам'ятати лише, що в 1-й чверті всі функції мають знак «+»)

Вимовляти слова «синус» і «косинус» потрібно співуче, виділяючи ударну голосну і фіксуючи при цьому, в якому напрямку витягується рот. При проголошенні слова «синус» ударна голосна «і» витягує рот в горизонтальному напрямку «↔», значить, у синуса знаки розташовані горизонтально. Аналогічно, при проголошенні слова «косинус», ударна голосна «о» витягує рот в вертикальному напрямку «↕», значить, у косинуса знаки розташовані вертикально [8].

2. *Правило «парасольки».* Менш відомо як правило «парасольки», за яким за допомогою другої похідної визначається опуклість і увігнутість функції. Якщо друга похідна менше 0, має знак «-», то в «парасольці», який схематично зображує графік функції, немає води, тобто функція опукла. Якщо друга похідна більше 0, має знак «+», то в «парасольці» є вода, тобто функція увігнута [8].

Метод «Зв'язування» – це метод об'єднання інформаційних одиниць для покращення запам'ятовування шляхом міцних асоціацій [5].

3.*Число Ейлера*. e = 2,718281828459045...: Двом комами сім верст не крюк (2,7) + два Льва Толстих (Рік народження Толстого 1828) + прямокутний рівнобедрений (кути рівнобедреного прямокутного трикутника - 45, 90, 45).[7]

4. *Число Пі*. Російський віршик: «Это (3) я (1) знаю (4) и (1) помню (5) прекрасно (9), их (2) многие (6) знаки (5) мне (3) лишни (5), напрасно (8)» (відповідно 3,14159265358) [4].

5. *Визначення синуса і косинуса легко запам'ятати таким чином:*

Синус – протилежного катета до гіпотенузи

Косинус – прилеглого катета до гіпотенузи. Помічаємо чергування букв І-О [7].

6. *При вирішенні нерівностей, учні не можуть правильно показувати штрихуванням проміжки*. Знак нерівності домальовували до стрілки, яка показує напрямок штрихування. X>5. Або тримаємо перед грудьми зігнуту в лікті руку у відповідності зі знаком нерівності. Лікоть показує напрямок штрихування [7].

7. *«Правило віслючка»*. Це наші страшні формули зведення. Щоб їх запам'ятати, ми наведемо приклад на бідній тварині і повідомляємо школярам, що віслючьок може мотати головою тільки вдвох напрямках – зверху вниз (так) або зліва на-право (ні). Не буду наводити повністю формули, їх знає кожен , поставлю тільки мнемонічну картинку для запам'ятовування, як змінюється функція на кофункцію [7]. Часто при вивченні мнемоніки використовуютьметод «Посилення» – це метод покращення обробки інформації за допомогою спеціальних прийомів, що застосовуються додатково до інших методів. Метод складається з наступних прийомів: «Сенсорний», «Ознака», «Уособлення», «Гіпербола», «Літота», «Комік», «Небилиця», «Колірний акцент», «Емпатія», «Візуалізація» [5].

Таким чином, по-перше, доказали, що мнемоніка дійсно є мистецтвом запам'ятовування, підтверджують це твердження, а, по-друге, мнемонічні методи показали практичну значимість опорних сигналів Шаталова, які використовують у шкільномукурсі математики. Загалом же методів запам'ятовування існує величезна кількість. Звичайно, всіх мнемонічних правил не перерахувати в одній роботі, їх величезна кількість. Наш мозок так перевантажений в повсякденному житті, що йому просто необхідні наші веселі підказки, особливо в такому складному студентському житті. Важливо тільки стежити, щоб мнемотехніка служила людині, а не людина мнемотехніці.

Література
1. *Козаренко* В.*А. Підручник мнемотехніки. Система запам'ятовування* «Джордано» / В. А. *Козаренко* // Mnemonikon. – Москва, *2007.* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mnemotexnika.narod.ru
2. Лоберг К. Швидкий розум. Як забувати зайве і пам'ятати потрібне / Крістін Лоберг, Майк Байстер. – К., 2014. – 6 с.
3. *Зиганов М. Мнемотехніка. Запам'ятовування на основі візуального мислення / М. Зиганов, В. Козаренко.* – К. : Школа раціонального читання, *2001.* – 304 с.
4. Шаталов Віктор Федорович [Електронний ресурс]. ─ Режим доступу : http://pedagogika.at.ua/publ/pedagogichni_personaliji/shatalov_viktor_fedorovich
5. Мнемотехніка на уроках математики [Електронний ресурс]. ─ Режим доступу : http://teachermatem.ucoz.ua/load/dlja_pedagogiv/mnemotekhnika
6. *Мнемонічні правила [Електронний ресурс]. ─ Режим доступу : http://journal-shkolniku.ru/mnemonika.html*
7. Застосування мнемотехніки на уроках математики [Електронний ресурс]. ─ Режим доступу : http://xn--i1abbnckbmcl9fb.xn--p1ai/
8. Мнемонічні правила [Електронний ресурс]. ─ Режим доступу : http://открытыйурок.рф/статьи/664334/

Шемет Діна
студент 1курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: викл. Смолянкова Т.М.

МАТЕМАТИКА СОЦІАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ

Соціальні мережі оточують наш світ з незапам'ятних часів. Вони можуть приймати різні види і форми, бути реальними чи віртуальними, але головна ідея залишається незмінною. Соціальна мережа може бути задана різними способами, але зв'язок з математикою залишається в основі.

Найпоширенішим представленням соціальної мережі виступає граф. В основі дослідження соціальної мережі для аналізу поведінки учасників включає два аспекти: (а) використання формально організованої теорії на основі математичних співвідношень (теорія графів) і (б) емпіричний аналіз даних мережі, що кількісно визначаються різноманітними показниками соціальної мережі [1].

Теоретичне обгрунтування аналізу соціальної мережі вперше зустрічається в роботах соціологів Георга Зиммеля та Еміля Дюркгейма. Вони розглядали важливість вивчення зразків відношень, що повязують учасників соціальної взаємодії. Поняття «соціальна мережа» почали використовувати на початку ХХ ст. для позначення складних наборів відносин між учасниками соціальних систем, на всіх рівнях, від міжособистісного до міжнародного. З 1954 р. Дж. А. Барнз почав використовувати це поняття для позначення моделей зв'язку, що включало як традиційне розуміння, так і для соціології: пов'язані групи (плем'я, сім'я) і соціальні категорії (стать, етнічна

приналежність). Вклад в розвиток аналізу здійснювали ще багато вчених, таких як Рональд Берт, Кейтлін Карлей, Марк Грановеттер, Девід Кракхардт, Едвард Лауманн, Анатоль Раппорт, Баррі Веллман, Дуглас Р. Уайт і Харрісон Уайт. Навіть при дослідженні літератури мережевий аналіз використовували Анхайєр, Герхардс, Воутер Де Нуй, Берджерт Сенекал.

Аналіз соціальної мережі знайшов своє застосування в різноманітних академічних дисциплінах і різноманітних додатках. Деякі з них включають в себе збір і накопичення даних, моделювання поширення мережі, аналіз характерних ознак і поведінки користувача, ресурсна підтримка суспільства, аналіз взаємодії на основі місцезнаходження, соціальний обмін і відбір, розвиток систем рекомендацій і прогнозування зв'язків, аналіз об'єктів. В приватному секторі фірми використовують аналіз для підтримки такої діяльності,як взаємодія і аналіз клієнтів, маркетинг і бізнес-аналітика. Використання аналізу державним сектором передбачає розвиток стратегій керівництва, аналіз індивідуальної і групової діяльності, використання засобів масової інформації і заснованого на цьому аналізі, рішення проблем.

Аналіз соціальної мережі знайшов своє застосування і в відмиванні грошей, тероризмі, але разом із тим використовується в контррозвідці, розвідних і правоохоронних заходах. Ця техніка дає можливість аналітикам визначити на карті нелегальну або закриту організацію, як шпигунське коло, організовану злочинну громаду або вуличну банду.

То що ми розуміємо під мережею? Мережа – це набір вузлів (люди, організації, веб-сторінки, державні установи). Також це відношення або зв'язки між цими вузлами. Кожні відносини об'єднують декілька вузлів. Якщо відношення спрямовані, то вони зображуються векторами, якщо ні – у вигляді ребер. Поштова мережа, як приклад, є направленою мережею відправників і отримувачів. Соціальна мережа, організована з допомогою програмного забезпечення, зазвичай є ненаправленою мережею друзів (користувачів).

Якщо говорити про граф в цілому то це велика кількість точок (вершин графа), які з'єднані дугами (ребра графа). В Інтернеті вершинами можна вважати інтернет-сайти, а ребрами гіперпосилання. А якщо розглядати соціальні мережі, то вершинами графа є користувачі, а ребрами – зв'язки між ними та спільні інтереси.

Граф в мережі ще називають веб-графом. Він має мільярди вершин та ребер, які можуть змінюватись внаслідок видалення або створення сайтів, посилань чи профілей людей в соціальних мережах.

Щоб уявити скільки граф в мережі може мати вершин, можна використати статистику найбільш відомих соціальних мереж. Наприклад, мережа Instagram налічує близько 5,6 млн. користувачів, хоча ця цифра щодня змінюється, та Facebook, який налічує приблизно 8,9 млн. користувачів. Тобто побудований веб-граф такої соціальної мережі як Facebook складає близько 8,9 млн. вершин, а кількість ребер перевищує цю цифру в декілька разів. Для цілісності зв'язку між користувачем та групами використовують поняття мосту.

В мережі зустрічається таке поняття як неявний соціальний граф – це граф який можна вивести, сформулювати на основі взаємозв'язків користувачів з «друзями» чи групами «друзів». В такому графі не має явних соціальних

зв’язків. Зображення такого графа на площині представляє собою нескінченну кількість вершин і ребер.

Важливою характеристикою графу є степінь його вершин, тобто число ребер які виходять з неї. Але існує поняття центральність і воно розкриває степінь з іншого боку. Це степінь яка вказує «вплив» чи «важливість» даного користувача або групи користувачів всередині графа. І звичайно існують стандартні методи вимірювання центральності: близькість, степінь, власний вектор, альфа-центральність [2].

Для дослідженні Інтернету необхідно вміти будувати математичну модель, яка допомагає покращити пошук інформації, виявлення спаму, прогнозування поширення інформації в мережах і в Інтернеті в цілому. Ось тому, математика Інтернету затребувана і важлива деталь сучасного світу!

Література

1. Arif T. The Mathematics of Social Network Analysis: Metrics for Academic Social Networks / Taslem Arif // International Journal of Computer Applications Technology and Research. – Volume 4. – Issue 12. – P. 889-893.
2. Бесараб М. А. Исследование структуры графа научного соавторства методами анализа социальных сетей / М. А. Бесараб, Е. В. Глинская, И. П. Иванов, А. В. Колесников, В. И. Кузовлев. // Вопросы кибербезопасности. – 2017. – №1(19). – С. 31-36.

СЕКЦІЯ «ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ»

Валяєва Анна
студент 2 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: викл. Мордвінова І.О.

LENDING BITCONNECT – ПІРАМІДА ЧИ РОЗУМНЕ ІНВЕСТУВАННЯ?

У наш час можливий заробіток на інвестуванні. Інвестування має безліч напрямів.Інвестиції можуть бути як і в online-, так і в offline-проекти; від придбання нерухомості та вкладання коштів у оптову закупівлю товарів до mining та lending криптовалют і до спекуляцій на біржах. Інвестування – вибір людей з активною життєвою позицією. Але у інвестуванні завжди є ризик. Є більш ризикові інвестиції та менш ризикові. Чим ризиковіша інвестиція – тим більше можливого прибутку.Треба аналізувати кожен проект, куди були або будуть вкладені гроші. Так можна навчитися вибирати прибуткові інвестиції. Саме тому дана тема була вибрана для дослідження.

При цьому BitConnect – одна з найвідоміших криптовалют. В свою чергу, криптовалюта – це вид цифрової валюти, яка є децентралізованою, а для гарантування прозорості використовується криптографія [1].

Криптовалюта BitConnect почала торгуватися у січні 2017 р. та коштувала на той момент 16 центів. Для порівняння, максимальний курс монети був більше 450 доларів у грудні 2017 р. [2].

BitConnect має три основних характеристики, що забезпечують неможливість її копіювання та підробки: криптографія, децентралізація, Blockchain.

неабиякого значення в таких умовах набуває криптографія – наука про математичні методи забезпечення конфіденційності інформації. Вона шифрує всі транзакції та дані.

Децентралізація означає, що у валюти немає єдиного емісійного центра, як, наприклад, у долара США існує Центральний банк. Так, технологія Blockchain: інформація про всі транзакції зберігається у кожного.

Переваги криптовалюти на традиційними грошима: відсутня або мала комісія при транзакціях, швидкість транзакцій, прозорість. Через всі ці особливості криптовалюти стають такими популярними. Вони дуже зручні.

BitConnect, як і інші криптовалюти, нічим не забезпечений, крім людського інтересу до нього. Це дозволяє заробляти на криптовалютах.

На момент розквіту BitConnect були наступні способи заробітку:

1) спекуляції монетою: продаж монети дорожче, ніж її було куплено; 2) Lending (інвестування); 3) Mining (видобування монет потужностями свого комп'ютера).

Якщо спекуляції та mining можливий для всіх криптовалют, tolending мають лише деякі. Система BitConnect була першою та найбільшою lending-платформою.

Отже, lending – це інвестування. Ви інвестуєте гроші у криптовалюту BitConnect під підвищенні відсотки, зазвичай це приблизно 1% (від 0,1% до 1,9%) у день. Тобто, якщо ви інвестували 1 тис. дол. США, то щодня ви будете отримувати близько десяти доларів. Крім відсотків, система повертає і саму інвестицію через 120-299 днів.

Виокремлюють три основних lending-стратегії:

1. *Прибуткова стратегія*: кожен день робити реінвестування за рахунок нарахованих відсотків, таким чином збільшуючи тіло інвестиції та щоденний прибуток.

2. *Обережна стратегія*: кожен день виводити всі нараховані гроші, поки не повернуться вкладені гроші.

3. *Змішана стратегія*: половину прибутку реінвестувати, іншу половину виводити.

Звідки система брала гроші для виплати інвесторам? Офіційна версія: система має програмне забезпечення: бота, що торгує на біржі криптовалют. Альтернативна версія: система могла виплачувати відсотки інвесторам, тому що ціна і капіталізація монети дуже швидко росла [3].

Проте на сьогодні напевно не відомо, чи була система BitConnect фінансовою пірамідою.

Аргументи «за»:

1) система виплачувала досить багато грошей своїм своїм інвесторам (1% в день або 100% на 3 місяці). Хоча можна пояснити великі виплати стрімкою капіталізацією монети та ростом її курсу;

2) існувала система рефералів: нові учасники приходять до проекту за рекомендаціями інших. За кожного реферала система нараховувала окремі бонуси. Ця особливість характерна пірамідам.

Аргументи «проти»:

1) піраміди виплачують гроші своїм учасникам за рахунок грошей наступних учасників та колапсують, коли не можуть видавати гроші першим.Під час розквіту BitConnect у системи такої проблеми не було через капіталізацію, що стрімко зростала;

2) піраміди беруть на себе обов'язки виплачувати гроші, а BitConnect не мав прямих зобов'язань на виплати.На сайтіповідомлялося, що нарахування відсотків буде відбуватися тільки при сприятливій капіталізації монети.

Незважаючи на ці особливості системи, існує найважливіший момент: BitConnet впав. Цього не могло б бути, якби система не була б пірамідою. При цьому, BitConnect був фінансовою пірамідою, хоч і зі своїми особливостями.

Література

1. 1.Bitconnet [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bitconnect.co
2. Статистика курсу BitConnect. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bitinfocharts.com/ru/bitconnect
3. 3.Рейтинг криптовалют за капіталізацією [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://coincost.net/currencies

Котельникова Тетяна
студент 2 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: к.е.н., викл. Тютюнник О.В.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ МАЙНА В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. В Україну кілька тижнів тому прийшла весна, а працівники Державної служби України з надзвичайних ситуацій вже попереджають українців про підйом рівнів води в річках та можливі підтоплення, центральне телебачення показує наслідки відлиги в Київській області. З'являється велика кількість репортажів з критикою в бік центральних та регіональних органів влади, мовляв, знову не підготувалися, недостатньо допомагають постраждалому населенню. В ЗМІ активно «рахують» кому та скільки влада повинна сплатити на відновлення майна фізичних осіб.

Аналізуючи дану інформацію, ми звернули увагу, що чомусь дуже мало в цей момент говорять про компенсації, які громадяни отримують від страхових компаній. Чому так? Чому розуміючі реальність проблеми населення не захищає самостійно своє майно, а чекає захисту з боку держави. Адже наявність страхового поліса дозволила б отримати страхове відшкодування.

Враховуючи вище наведено вважаємо за потрібне дослідити природу «пасивності» населення в питанні захисту власного майна в розрізі страхування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ринок страхування майна згідно зі звітів опублікованих Лігою страхових організацій України [3] та рейтингу наданому електронним журналом **«Фориншурер» [2] демонструє позитивні тенденції не лише по росту страхових премій, а й по страховим виплатам. Однак ми не можемо дані цифри вважати достатньо інформативними оскільки** в Україні аналізується, контролюється ринок добровільного страхування майна в цілому без відокремлення сегментів «майно фізичних

осіб» та «майно юридичних осіб» **[4].** Тому дане питання вважаємо не лише актуальним, а й недостатньо дослідженим.

Страхування майна фізичних осіб є добровільним ризиковим видом страхування, це означає, що: 1) термін страхування охоплює 1 рік; 2) клієнт може отримати виплату лише у разі настання страхового випадку; 3) законом не передбачена можливість страхувати об'єкт в двох та більше компаніях, на відміну від страхування життя та здоров'я.

Ризики від яких страхується об'єкт: ризики FLEXA (пожеже, стихія), протиправні дії третіх осіб, відповідальність перед третіми особами [1].

Практика показує, що 100% укладених договорів містить ризики FLEXA (пожеже, стихія), протиправні дії третіх осіб. Ризик «Відповідальність перед третіми особами» є в 80% укладених договорів страхування майна.

Страхування майна вважається в Україні досить перспективним та прибутковим сегментом. З 1993 р. в Україні приватизація житла активно набрала оберти і як підсумок на 1 січня 2017 р. із 977,9 млн. кв. м. житла 87%, тобто 850,773 млн. кв. м. знаходиться у приватній власності.

Як реакція на зміни на ринку нерухомості – збільшення кількості страхових компаній (ризикове страхування) за 10 років майже на 33%. Станом на 30.09.2017 в України було зареєстровано 296 компаній, з яких ризиковим страхуванням займались 262 компанії. На ринку страхування майна абсолютними лідерами по страховим преміях є «Кремінь», «Уніка», «Арсенал», «Альянс», «АХА страхування» Лідери по виплатам: «Аска», «Інго», «Альянс», «АХА страхування» та «Провідна».

За 9 місяців 2017 року на ринку ризикового страхування було отримано 29,4 млрд. премій, що дорівнює 93,6 % від загальної суми премій. Більш ніж 90% від цієї суми отримано від сегмента «юридичні особи».

При цьому до сегментів ринку добровільного страхування майна належать: 1) великий бізнес (страхування офісів, складів, продукції на складі) до 50% ринку; 2) залогова нерухомість фізичних та юридичних осіб до 37% ринку; 3) нерухомість фізичних осіб.

В таких умовах ринок страхування майна дозволяє обрати програми страхування: а) програму повного страхування (визначається вартість об'єкта); б) програму експрес страхування (страхування майна йде як бонус при добровільному страхуванні авто чи обов'язковому страхуванні відповідальності власників транспортного засобу перед третіми особами. Вартість майна не визначається, встановлюється лише ліміт відповідальності).

Зауважимо, що програми експрес страхування було впроваджені саме для заохочення до страхування сегменту «майно фізичних осіб». Максимальна вартість такого страхування не перевищує 500 грн./рік. Для порівняння за програму повного страхування клієнт має сплатити в середньому 2500 грн/рік.

Дослідження офіційних сайтів страхових компаній, звітів Ліги страхових організацій України дозволило сформулювати перелік перепон для розвитку майнового страхування в сегменті «майно фізичних осіб»:

– держава одноосібно компенсує збитку населенню по FLEXA ризикам. І це населення вважає як виконання державою соціальної функції;

– постраждалі очікують від держави не просто допомоги, а саме повного відшкодування. І певний відсоток постраждалих отримують таку компенсацію;

– страхові компанії не бажають вкладати кошти в роз'яснення переваг для населення. Вони надають перевагу обов'язковим видам страхування і як додатковий бонус для клієнта майнове страхування в пакеті. Компанії знімають вершки не бажаючи працювати на перспективу.

Як наслідок, населення не бачить сенсу масово страхувати своє майно. Навіть в районах з високою вірогідністю настання страхових ризиків. Держава і досі залишається одноосібним страховим агентом для українців. Сьогодні вітчизняний страховий ринок майна в сегменті «фізичні особи» знаходиться поза світових тенденцій, де даний вид страхування більшість країн визнали обов'язковим видом страхування.

Таким чином, вітчизняне страхування майна фізичних осіб потенційно має дуже добрі перспективи розвитку за умови: 1) початку страховими компаніями активного роз'яснення та популяризації даного виду страхування; 2) розгортання державою програми просвітницької діяльності з формування культури страхування майна; 3) визнання даного виду страхування обов'язковим хоча б в областях з великою вірогідністю настання ризиків групи «FLEXA».

Література

1. Гаманкова О. О. Ринок страхових послуг України : теорія, методологія, практика: монографія / О. О. Гаманкова. – К. : КНЕУ, 2009. – 283 с.
2. Незалежний рейтинг страхових компаній : підсумки 9 місяців 2017 року – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://forinsurer.com/files/file00628.pdf
3. Ризикове страхування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uainsur.com/stats/non-life/ – Назва з екрану
4. Страховой агент «Государство» : почему украинцы не хотят страховать свое жилье [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://delo.ua/econonomyandpoliticsinukraine/strahovoj-agent-gosudarstvo-pochemu-ukraincy-ne-hotjat-strahova-333144/ – Назва з екрану

Кравець Микита
студент 2 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: викл. Мордвінова І.О.

КРИПТОВАЛЮТА: ПОНЯТТЯ ТА РОЛЬ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

У сучасному світі все більше науковців працюють над зручним пристосуванням людини до умов існування. Одним із винаходів людства стала криптовалюта, яка повинна позбавити людей від фізичних грошей.

При цьому під крипто валютою розуміють різновид цифрової валюти, контроль над якою базуються на криптографічних методах. Звідси випливає, що Криптографія – це наука про математичні методи забезпечення конфіденційності інформації.

Кожна валюта має одиницю виміру. У криптовалюти – «коін» (з англійської – монета). Але головною різницею криптовалюти і грошей – криптовалюта немає реального вираження, тобто у вигляді металевих монет і банкнотів.

Криптовалюта має декілька видів «випусків»: *ICO* (первинне розміщення монет); *майнінг* (спеціальні платформи створення нових криптогрошей) та *форжинг* (утворення блоків наявних криптовалют).

Друга відмінність криптовалюти – децентралізація випуску. Він являє собою генерування коду (математичного) з електронним підписом.

Емітування реальних грошей має право тільки НБУ, а випуск криптогрошей може почати кожна людина, бо для цього не потрібно контактувати зі сторонніми організаціями [2]**.**

Чому криптовалюта так популярна? Популярність зумовлена вимогами сучасного світу, тому що наша епоха повсюдного розповсюдження інформаційних технологій. Другим фактором є те, що для розрахунку віртуальними грошима потрібен лише номер, тому криптовалюта не потрібна у реальному вираженні. Третя перевага – повна анонімність. При переведені грошей ніхто не отримає відомості про платника або одержувача, тому що використовується лише номер електронного гаманця [1]**.**

Головна перевага криптовалюти – отримання її самостійно. Цифрову валюту можно дістати « як с повітря». Найбільш поширеними криптовалютами є:

– *біткоін* (BTC або bitcoin) – його ціна переважає 10000$ США. Є найпершою криптовалютою, наступні розробляли на прикладі цієї. Розробник – Сатоши Накамото.

– *ефіріум* (etherium) – ціна еквівалентна 300$ США. З’явилася у 2015 році. Розробником є російський програміст Віталій Бутерин.

– *лайткоін* (Litecoin) – прирівняний до 40$ США. Вважається аналогом срібла. Випускається з 2011 року. Розробником є програміст Чарлі.

Крім зазначених є дуже багато інших: *блеккоін, даркоін, праймкоін, піркоін, доджкоін* тощо [3]**.**

Найбільш популярною все ж таки є біткоін. Назва скадається зі слів «біт» (найменша одиниця інформації) та «коін». Для криптовалюти створений спеціальний гаманець для збереження біткоінів.

Отже, криптовалюта – нове слово в економіці.Виникненняобкмовлене потребами сучасності. Скоро криптогрощі зможуть нарівні йти з традиційними валютами світу.ю

В основному криптовалюта за своїми характеристиками дуже схожа з традиційними грошима, але має й ряд відмінностей, які допомагають цифровій валюті набирати популярність.

Література

1. Вахштайн В. Виртуальные деньги. Что распространение криптовалюты значит для социологической теории? / В. Вахштайн // Постнаука. –

22.11.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://postnauka.ru/longreads/20444
2. Барсукова С. Неформальная экономика : курс лекций / С. Барсукова. – М. : Изд. дом ГУВШЕ, 2009. – 354 с.
3. Зелизер В. Социальное значение денег: деньги на шпильки, чеки, помощь по бедности и другие денежные единицы / В. Зелизер; пер. с англ. М. : Изд. дом ГУВШЕ, 2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://id.hse.ru/data/2012/04/19/1209315781/1.pdf

СЕКЦІЯ «ЖУРНАЛІСТИКА, ВИДАВНИЧА СПРАВА ТА РЕДАГУВАННЯ»

Канзеба Юлія
студент 3 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: к. філол. н., доц. Горбенко І.Ф.

ІЛЮСТРАЦІЇ ЯК ВИЯВ БРЕНДУ ВИДАВНИЦТВА

Ілюстрація в дитячих виданнях має бути спрямована на створення фірмового стилю як основної частини іміджу видавництва, на трансформування ілюстрації в бренд.

Існує два підходи до визначення бренду:

1. Завдання та індивідуальні атрибути: назва, логотип та інші візуальні елементи (шрифти, дизайн, колірні схеми і символи), що дозволяють виділити компанію або продукт в порівнянні з конкурентами.

2. Образ, імідж, репутація компанії, продукту або послуги в очах клієнтів, партнерів, громадськості.

Брендова концепція ілюстрації привертає увагу цільової аудиторії, створює враження про бренд, імідж, повідомляє про особливість, спонукає аудиторію ознайомитися з текстом, створює бажаний соціальний контекст для бренду.

Брендинг видавництва має наступні функції: підтримувати запланований обсяг продажу книжкової продукції на конкретному ринку і реалізовувати на ньому довгострокову програму зі створення та закріплення у свідомості споживачів образу товару; забезпечити збільшення прибутковості внаслідок розширення асортименту книжкової продукції і знань про її загальні унікальні якості, впроваджуваних за допомогою створення індивідуального стилю; передати в рекламних матеріалах і кампаніях культуру країни, регіону, міста, де виготовлений товар, врахувати запити споживачів, для яких він призначений, а також особливості території, де він продається та ін. [1, с. 31].

Ілюстрація дитячого видання є найголовнішим елементом бренд-менеджменту книжкової продукції. Ілюстрація – це індивідуальний стиль, насамперед, стійкий імідж, асоціації, аура видавництва, що знаходиться у свідомості споживача. Способи зображення ілюстрацій запам’ятовуються

кожному читачу, тому на полицях в першу чергу вони обирають вже перевірене якісне видання.

З видавництвом «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» тривалий час співпрацюють знамениті українські ілюстратори Владислав Єрко, Кость Лавро.

Владислав Єрко – переможець низки престижних художніх та книжкових виставок. Ілюстровані художником твори у видавництві «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА»: М. Гоголь «Тарас Бульба», 1998; Е. Т. А. Гофман «Крихітка Цахес», 1998; Снігова Королева, 2000; Л. Керрол «Аліса в Країні Див», 2001; Снігова Королева (Міні-диво), 2002; The Snow Queen by A-BA-BA-HA-LA-MA-HA Publishers, 2002; Обкладинки до серії книжок «Гаррі Поттер», 2002-2007; Дж. Свіфта «Мандри Гуллівера», 2005; «100 казок. 1-й том», 2005-2006, 1-ша премія на «Книзі року-2005». (Худ. В. Єрко, К. Штанко, К. Лавро та ін.); С. та М. Дяченка «Ритуал», 2006; А. де Сент-Екзюпері «Маленький принц», 2004-2008 (книжка поки що не опублікована); В. Шекспір «Гамлет, принц данський», 2008; «100 казок. 2-й том», 2006-2008, (Худ. К. Штанко, В. Єрко, К. Лавро, В. Пальчун та ін.) [2, с. 108].

Кость Лавро, поєднавши засадничі постулати українського авангарду 20-х років XX ст. з найтиповішими рисами українського народного малярства, він витворив свій – неповторний, яскравий і, водночас, глибоко національний стиль. Роботи Костя Лавра неодноразово входили до каталогів найпрестижніших виставок дитячої книги (Болонья, Братислава та ін.).

Права на книги Лавра придбали знамениті світові видавництва з США, Швейцарії, Франції та ін. Тривалий час Кость Лавро успішно співпрацює з найпопулярнішим французьким дитячим журналом «Pomme d'Api». Ілюстровані художником твори у видавництві «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА»: «Дитяча Євангелія», 1993; «Котик та півник (Міні-диво)», 2001; «Хатка, яку збудував собі Джек (Міні-диво)», 2002; «Їде мишка (Міні-диво)», 2002; «Падав сніг на поріг (Міні-диво)», 2002; «Різдвяна рукавичка (Міні-диво)», 2002; «Улюблені вірші (Міні-диво)», 2002; «Улюблені вірші-2», 2005; «Улюблені вірші», 1994, 2004, 2006 (Худ. К. Лавро, В.Ковальчук, К. Штанко та ін.); «Пан Коцький», 1997, 2005; «Абетка», 1999 1-ша премія на «Книзі року–1999»; «Росла собі ялиночка», 2002; М. Вінграновський «Козак Петро Мамарига», 2002; І.Малкович «Різдвяна рукавичка», 2004; «100 казок. 1-й том», 2005-2006, (Худ. К. Лавро, В. Єрко та ін.), 1-ша премія на «Книзі року–2005»; М. Гоголь «Ніч перед Різдвом», 2005, 2007, (1-ша премія на «Книзі року–2006», 1-ша премія Міжнародного Московського книжкового ярмарку–2007); П. Глазовий «Гуморески», 2007; Казка про котика та півника, 2008; «100 казок. 2-й том», 2006-2008, (Худ. К. Штанко, В. Єрко, К. Лавро, В. Пальчун та ін.); «Дитяча Євангелія» (нова, доповнена ілюстраціями, 2009) [2, с. 115].

Отже, книги видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» ілюструють провідні фахівці книжкового мистецтва України. Їх ілюстрації є яскравим брендовим інструментом, що визначає аналізоване видавництво як національний видавничий бренд.

Література
1. Діброва Т. Г. Імідж бренду : яким він має бути? Т. Г. Діброва, О. О. Кістень // Маркетинг в Україні. – 2006. – № 2 (36). – С. 31-35.
2. А-ба-ба-га-ла-ма-га // Літературознавча енциклопедія / автор-укладач Юрій Ковалів. – Т. 1. – К. : Видавничий центр «Академія», 2007. – 608 с.

Ковальова Діана
студент 2 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: ст. викл. Микитів Г.В.

ТЕНДЕНЦІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ТА ВІТЧИЗНЯНОЇ ПОЛІГРАФІЇ

Поліграфія – одна з високотехнологічних галузей промисловості, яка швидко зростає і з кожним роком обсяги реалізації якої продовжують зростати. Розвиток поліграфічного ринку значною мірою визначається розвитком тих галузей, що споживають поліграфічні послуги у великих обсягах [3].

Дуже важливим етапом у розвитку поліграфії стало винайдення папіруса.

Наступним етапом у розвитку поліграфії стало нанесення зображення на спеціально підготовлену шкіру тварин.

До винайдення друкарського верстата книжки переписували здебільшого ченці в монастирях. Оскільки це була важка та трудомістка праця, то одну книгу монах міг писати роками, а іноді й ціле життя.

Принцип сучасного друкування був відомий ще у стародавні часи, коли вигравіроване зображення на твердому матеріалі покривали фарбою і переносили на папірус, пергамент або тканину. Такий спосіб перенесення зображення, особливо друків-штампів, відомий ще з X-XI ст. Застосовували його і при виготовленні барвистих візерункових тканин. Для цього використовували дерев'яну дошку, на поверхні якої вирізьблювали декоративні візерунки. Дерев'яну форму покривали фарбою і притискали до тканини, отож відбиток візерунка залишався на тканині.

Різьблення декоративних зображень на дерев'яних дошках і перенесення фарби з них на інший матеріал привів до розмноження малюнків і тексту. Такий спосіб називався ксилографією. У Європі ксилографія почала застосовуватися з середини XV ст. Виготовлення ксилографічних форм було досить трудомісткою справою: малюнок і текст на дошці потрібно було вигравірувати в дзеркальному зображенні. Ксилографічні відбитки спочатку виготовляли у вигляді аркушів або сувоїв. Очевидно, така технологія не могла задовольнити широкий попит на книги, оскільки гравіювання зображення на дерев'яних дошках займало дуже багато часу. Для виготовлення форм для книги обсягом 150-200 сторінок необхідно було затратити декілька років.

На зміну ксилографії прийшов прогресивніший спосіб виготовлення друкарських форм – складання тексту з окремих літер і частин орнаменту. Процес виготовлення тексту з «рухомих» літер здійснив переворот у друкарській справі й у книгодрукуванні загалом як культурному явищі.

Елементи друкарських форм (літери, орнаменти тощо) спочатку виготовлялися дерев'яні, а пізніше з олова [2, с. 11].

У Європі перша друкована книжка, виготовлена з окремих металевих літер, з'явилася в м. Майнці в друкарні Йогана Гутенберга в 1450 р. Й. Гутенберг розробив спосіб відливання літер з винайденого ним металевого сплаву, створив рецепт друкарської фарби, яка добре лягала на метал і переводилася на папір, та розробив спеціальну конструкцію друкарського верстата.

Запропонований Йоганом Гутенбергом спосіб друкування швидко розповсюджувався Європою завдяки друкарям-мандрівникам, що відвідували монастирі, університети, замки. Переїжджаючи від міста до міста, вони відкривали нові друкарні, забезпечуючи потреби їхніх жителів у книжках [1, с. 197].

Серед слов'янських народів найшвидше друкарство прийшло до тих, хто найтісніше співпрацював з німцями. Ними були чехи, саме вони першими розпочали друкування слов'янських книжок у 1478 р.

Перша українська книжка, надрукована кириличними літерами, з'явилася в Кракові у 1491 р. в друкарні Швайпольта Фіоля, який випустив у світ «Часословець» і «Октоїх». Щодо появи першої друкованої книги власне на українській землі, то такою необхідно вважати «Апостол», надрукований у Львові в 1574 р. друкарем Іваном Федоровичем (Федоровим), який створив друкарню в маєтку князя Костянтина Острозького. В Острозі в 1581 р. виходить у світ шедевр світової культури – знаменита «Острозька Біблія».

Архівні документи свідчать про те, що до прибуття Івана Федоровича у Львові вже функціонувала друкарня Степана Дропана при одному з львівських монастирів. Однак книжок, надрукованих у цій друкарні, на сьогодні не виявлено [2, с. 12-13].

Завдяки розвитку комп'ютерних технологій, настільних видавничих систем, розвитку автоматизації виробництва, технічних наук, сучасна поліграфічна промисловість докорінно змінилася. Звичайно, зміни відбуваються поступово, адже зберігаються якісь традиції, технології, обладнання, матеріали, які не зникнуть миттєво, а ще довго будуть співіснувати з новим. Масова комп'ютеризація життя людей, глобалізація інформації відкривають такі перспективи розвитку суспільства, які змінюють його докорінно. Змінюється людина, змінюються і її інтереси, світогляд, а відтак і її потреби, зміни яких стимулюються новими інформаційними, а слідом за ними і поліграфічними технологіями.

Саме поліграфічна промисловість є найбільш динамічною галуззю у світі, яка бурхливо розвивається. Поліграфія є важливою частиною інформаційної і комунікаційної галузі. Вона швидко вбирає все нове, що створюється людством, реалізуючи ці досягнення у видавничі й поліграфічні технології. Тому ми час від часу дізнаємося про нове обладнання, нові технології, нове програмне забезпечення в галузі поліграфії і вже через деякий час бачимо їх використання на видавничо-поліграфічних підприємствах.

На сьогодні спектр друкованої продукції представлений широким асортиментом – упаковки, етикетки, шпалери, паперові та плівкові покриття для меблевої та будівельної промисловості тощо. Розвиток реклами створив новий напрям у поліграфії – друковану рекламу. Паперова індустрія стала виробляти все більше різноманітного паперу високої якості. Поліграфісти освоїли специфіку роботи з новими витратними матеріалами: тканинами, плівками, пластиком, фольгою, бляхою, гофрокартоном, склом, почали виготовляти нові промислові вироби (ручки, освітлювальні тіла, пляшки, майки, кепки), використовуючи при цьому такі природні продукти, як яйця і дерево.

Поліграфічна галузь є однією з важливих галузей національної економіки. Вона забезпечує виготовлення продукції, яка реалізовується на ринку країни та за її межами. Ця продукція виступає невід'ємним складником засобів масової інформації, освіти, пропаганди, розповсюдження наукових знань, розвитку культури, формування національного світогляду, політичної боротьби. На сьогодні на поліграфічному ринку в найкращому становищі знаходяться малі підприємства. Вони здійснюють прибуткову діяльність за рахунок своєї мобільності, невеликої кількості обладнання та малого штату працівників. Порівняно з великими видавництвами ці підприємства здатні швидко переналагоджувати обладнання на друк нових невеликих тиражів, оскільки більша частина їх тиражів – це рекламна продукція, яка знайшла своє застосування в усіх сферах нашого життя. Щодо видання газет і журналів, то прослідковується стійка тенденція до зменшення їхнього обсягу та кількості.

Великим поліграфічним підприємствам значно важче виживати, оскільки вони змушені зменшувати витрати на одиницю продукції, скорочувати кількість персоналу, шукати можливості до переходу на виготовлення альтернативної продукції (надання робіт), щоб якомога повніше завантажити своє обладнання.

У XXI ст. на розвиток поліграфічного виробництва негативно впливають такі фактори, як погано розвинена сировинна база; повільне впровадження у виробництво сучасних технологій; технічна зношеність поліграфічного обладнання; відсутність коштів на придбання нових машин і сучасних матеріалів; економічно і політично невмотивований податковий тиск на видавничо-поліграфічний комплекс тощо .

Майбутні тенденції розвитку поліграфії – це інтенсивно розвинені інформаційні технології, які є основою для створення і зміцнення нових ринків поліграфічної продукції.

Література

1. Афанасьєва К. Становлення книговидання в Іспанії у XV-XVIII ст. / К. Афанасьєва // Редактор і видавець : науково-практичний збірник. – К., 2007. – Вип. 1. – С. 197-201.
3. Гунько С. Основи поліграфії : додрукарські процеси : навчальний посібник / С. Гунько. – [вид. друге]. – Львів : Українська академія друкарства, 2013. – 160 с.

4. Михайловська О. В. Проблеми розвитку підприємств видавничо-поліграфічної галузі в умовах ресурсних обмежень / О. В. Михайловська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/27_NII_2010/Economics/72170.doc.htm

Кравчук Софія
студент 2 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: ст. викл. Микитів Г.В.

ТИПОЛОГІЧНІ РИСИ ГЕНДЕРНО МАРКОВАНИХ ЖУРНАЛЬНИХ ВИДАНЬ

Молодіжне журнальне видання – видання у вигляді блока скріплених у корінці аркушів друкованого матеріалу встановленого формату в обкладинці або оправі, яке видавничо пристосоване до специфіки даного періодичного видання, розрахованого на молодь [2, с. 7].

Основною типоформувальною ознакою молодіжних видань є характер аудиторії, на яку вони розраховані, адже невікова дистанція між наймолодшими її читачами і найстаршими значна: вони знаходяться на різних стадіях біологічного, психологічного та соціального розвитку. Вікові особливості цієї читацької аудиторії та своєрідність роботи з кожною з вікових груп визначили виникнення різних типів видань. Знання вікових особливостей допомагає редакції враховувати інтереси і задовольняти потреби юної аудиторії. Залежності від того, на який вік розраховане видання, редакція визначає його зміст, структуру, форму, обсяг. Враховуються і соціально-психологічні характеристики читачів [1, с. 30].

У типології молодіжних журнальних видань чільне місце посідають чоловічі і жіночі журнали.

Гендерно марковані молодіжні журнали визначаються або за статусом, або за ознаками. Статус журналу – його позиціонування як чоловічого чи жіночого. Серед ознак, за якими можна розрізнити журнали, виділяємо такі: 1) назва 2) обкладинка; 3) кольори; 4) рубрики; 5) реклама; 6) ілюстрації; 7) стать редакторів та авторів матеріалів.

При цьому, слід зауважити, що:

1. Назвами молодіжних жіночих журналів найчастіше виступають фемінітиви та жіночі імена («Натали», «Лиза», «Ева», «Даша», «Полина»), а чоловічих – абревіатури («XXL», «FHM», «Б52» тощо) або іменники (з кількома значеннями, які можна тлумачити по-різному, наприклад «MAXIM» – чоловіче ім’я, яке, виходячи з етимології слова, перекладається як «великий»; або з вказівкою на стан, статусність тощо: «MAX», «EGO», «Esquire» та інші [1].

2. На обкладинках жіночих журналів завжди є фотографія жінки, що не можна сказати про чоловічі – кожен журнал обирає власний напрям. Наприклад, на обкладинці журналу «MAXIM» зображується сексуальна жінка, а на обкладинці журналу «Esquire» – успішний чоловік (який найчастіше є персонажем головної теми випуску).

3. Порівнюючи кольорову гаму гендерно маркованих журналів, можна помітити, що в жіночих перевага надається теплим і яскравим кольорам (червоний, помаранчевий, жовтий, рожевий, блакитний, салатовий), а в чоловічих – холодним і приглушеним, нейтральним кольорам (синій, чорний, сірий, темно-червоний, темно-помаранчевий).

4. Рубриками в жіночому журналі «Юная леди» є: «Мода & Красота», «Звезды», «Твоя жизнь», «Твой досуг»; в журналі «The Harper's Bazaar» – «Выбор редакции», «Гороскоп», «Персона», «Новое лучшее», «Герой BAZAAR», «Тренды», «Свой стиль», «Вечные ценности», «Дневник», «Стильная жизнь», «Красота», «Путешествия».

У чоловічому журналі «Men'sHealth» зустрічаємо такі рубрики: «Мужские ответы», «Тело», «Знание», «Организм», «Персональный тренер», «Секс», «Железо», «Стиль», «МН Promotion», «МН Экстра», «Отношения», «Рацион», «Досуг», «Гардероб»; у журналі «MAXIM» – «Письма читателей», «Кто эта девушка?», «MAXI Мир», «К ответу», «Легко», «Список прилагается», «Стиль», «Турбо», «В курсе».

5. Реклама в жіночих виданнях орієнтована, звісно ж, на жінок. Найчастіше рекламується жіноча косметика, засоби для догляду за собою, одяг, білизна. У чоловічих журналах розташовується схожа реклама, але вже орієнтована на чоловіків. В обох типах видань майже неможливо знайти рекламу предметів, призначених для протилежної статі.

6. Усі ілюстрації, як і реклама, піддаються ознаці гендерної адресності видань. Однак у жіночих журналах часто можна побачити фото чоловіків, а в чоловічих – жінок. Це зумовлено тематичною наповненістю журналу та необхідністю надання естетичної виразності текстам засобами ілюстрування.

7. Гендерна приналежність журналістів, котрі працюють у журналі, безпосередньо впливає на тематику матеріалів та манеру викладу інформації, оскільки жінки надають перевагу деталям та емоціональності, а чоловіки – фактам і загальним відомостям.

Головними редакторами жіночих журналів, зазвичай, є жінки: у журналі «Единственная» – Анна Скачко, у «Vogue Ukraine» – Ольга Сушко. Головними редакторами чоловічих журналів є, відповідно, чоловіки: Олександр Маленков – редактор журналу «MAXIM» і Дмитро Прибитько – «Men'sHealth».

Отже, підсумовуючи вищевикладені факти, можна зазначити, що жіночі та чоловічі журнали дуже відрізняються за тематичним контентом і художнім оформленням. Аби читачу зрозуміти, який перед ним журнал, треба звернути увагу, у першу чергу, на зовнішній вигляд та палітру кольорів, а потім заглибитися у зміст матеріалів та їхню тематику.

Література

1. Вакуров В. Н. Стилистика газетных жанров : учебное пособие [для вузов] / В. Н. Вакуров, Н. Н. Кохтев, Г. Я. Солганик. – М. : Высшая школа, 2010. – 183 с.
2. Видання. Основні види. Терміни та визначення : ДСТУ 3017-95. – [Чинний від 1996-01-01]. – К. : Держспоживстандарт України, 1996. – 34 с.

Остапенко Анастасія
студент 3 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: к. філол. н., доц. Горбенко І.Ф.

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ РЕДАКТОРА РЕГІОНАЛЬНОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ

Професія редактора за всю багатовікову історію свого існування зазнала чимало змін. Тільки за останнє десятиліття, у зв'язку з появою новітніх мас-медіа, а також стрімким розвитком і вдосконаленням вже давно існуючих, редакторський фах вийшов за рамки стандартів і розширив кордони свого впливу в усіх засобах масової інформації.

Мета дослідження – визначити особливості функціональних обов'язків головного редактора регіонального телеканалу.

Об'єкт дослідження – функціональні обов'язки головного редактора відділу новин «Запорізької незалежної телерадіокомпанії TV-5»

Тому ми наведемо як перелік загальних функціональних обов'язків головного редактора, так і перелік обов'язків з урахуванням специфіки роботи на регіональному (запорізькому) телеканалі.

Головний редактор відділу новин на телеканалі «ТВ-5» зобов'язаний:

– організувати роботу по створенню телевізійних програм, забезпечувати їх відповідність певній тематичній спрямованості:

«День. Новини» – головний редактор має слідкувати за оперативністю та об'єктивністю висвітленої інформації про події в Запорізькому регіоні;

«День. Тема» (ведучий із запрошеним гостем обговорюють актуальні питання різних сфер) – головний редактор повинен узгодити присутність гостя та перелік питань, що будуть ставитися;

«День. Підсумки» – головний редактор має вибрати найголовніші та найцікавіші сюжети, що увійдуть до вечірнього випуску новин;

«Тиждень. Підсумки» (інформаційно-аналітична програма) – обов'язком головного редактора є підбір сюжетів, які увійдуть до головного випуску тижня, узгодження списку гостей, що прийдуть до студії, та питань, які ведучі будуть їм ставити;

«Давайте з'ясуємо» (аналітична програма, суть якої – розкрити певну актуальну тему з гостем студії) – головний редактор повинен узгодити присутність гостя та перелік питань, що будуть ставитися;

«Павутина» (програма журналістських розслідувань) – головний редактор узгоджує із журналістами тему чергової програми, план дій щодо її розкриття, бере безпосередню участь в підготовці відповідальних і складних матеріалів для цієї програми (іноді виїжджає на зйомки сюжетів, щоб не наражати на небезпеку починаючих журналістів);

«Хроніка подій» (програма про надзвичайні ситуації – ДТП, пожежі, кримінальні справи) – головний редактор обирає сюжети, які будуть входити до ефірного часу (проміжок часу, протягом якого відповідно до ліцензії на

мовлення телерадіоорганізація здійснює трансляцію будь-якої аудіовізуальної інформації) [1];

«Соціальний патруль» (програма, яка допомагає городянам у вирішенні найболючіших проблем) – обов'язком головного редактора є підбір сюжетів, які увійдуть до програми, узгодження присутності гостя та перелік питань, що будуть йому ставитися) [2];

– проконтролювати, щоб сценарій новинної передачі було укладено з тих повідомлень, що мають найвищий ступінь новизни й цінності або найбільше підходять до теми передачі;

– здійснювати зв'язок і співпрацювати із засобами масової інформації, з органами державної влади та управління, творчими асоціаціями, спілками та іншими організаціями;

– координувати роботу зі створення телевізійних програм (починаючи із розподілення обов'язків між журналістами і закінчуючи участю у монтувальному етапі);

– контролювати якість готових програм, визначати їх придатність для виходу в ефір;

– у межах своєї компетенції вносити пропозиції режисеру під час проведення зйомок (записів), монтажу та озвучення;

– брати участь в підготовці відповідальних і складних програм (програми журналістських розслідувань «Павутина», «Давайте з'ясуємо»);

– приймати рішення про схвалення або відхилення матеріалів, що подаються на розгляд від журналістів або очевидців певної ситуації, події;

– врегульовувати розбіжності між редакторами та журналістами (авторами матеріалів);

– організовувати зворотний зв'язок із телевізійною аудиторією за закріпленими рубриками та циклами передач, працювати з листами телеглядачів, використовувати їх під час створення передач, готувати відповіді авторам листів;

– проводити роботу по впровадженню зарубіжного і вітчизняного досвіду створення телевізійних програм, вдосконалення видів і форм телерадіомовлення.

Деякі зі своїх обов'язків головний редактор може доручати іншим працівникам відділу новин.

Отже, в результаті дослідження особливостей роботи головного редактора на регіональному телебаченні, можна зробити висновок, що вона поєднує творчий та організаційні напрями, характеризується багатофункціональністю та універсальністю.

Література

1. Закон України «Про телебачення і радіомовлення» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3759-12
2. Офіційний сайт «Запорізької незалежної телерадіокомпанії TV-5» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://tv5.zp.ua/programs/

Резніченко Андрій
студент 2 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: к. філол. н., доц. Романюк Н.В.

СТАНОВЛЕННЯ КОМПОЗИЦІЙНОЇ МОДЕЛІ ЖУРНАЛУ «ВОКРУГ СВЕТА»

Науково-популярні журнали завжди користувалися попитом та мали стабільно стійку аудиторію читачів. З початку минулого століття й до сьогодення вони не втратили свою популярність, а навпаки – стали більш впливовими й розвинутими.

Композиційна модель – система змісту, яка дозволяє найкращим чином виявляти і зберігати індивідуальність видання з номера в номер, підтримувати спілкування з аудиторією в зрозумілих, звичних і зручних для неї формах, а також прискорювати процес випуску номера [1, с. 260].

Модель науково-популярних журналів досліджували немало вчених, наприклад, М. Глущук, Г. Дзюбенко, З. Партико, М. Тимошик, С. Ярема та ін. Однак журнал «Вокруг света» ще не був об'єктом аналізу серед українських науковців, чим і зумовлений вибір теми та її актуальність. Метою дослідження є виявлення видозмін у композиційній моделі власне українського видання журналу «Вокруг света» за період із 1996 р. і до березня 2018 р. Об'єктом – композиційна модель науково-популярного вказаного журналу, а предметом – особливості її становлення й розвитку.

Історію видання за вагомими композиційними змінами в журналі можна поділити на чотири етапи: 1996-2001 р.; 2001 р. – липень 2003 р.; липень 2003 р. – червень 2010 р.; червень 2010 р. і до тепер. Кожний з них характеризується тим, що на зміну старим і неактуальним рубрикам приходять революційно нові й захопливі, які швидко стають популярними серед читачів. Змінювалася кількість шпальт. Це зумовлено тим, що склад редакції регулярно (приблизно раз на чотири-п'ять років) оновлювався, а зміна редактора та частини редакційного складу тягне за собою суттєве корегування концепції періодичного видання [4].

На першому етапі становлення українське видання переживало не найкращі часи, оскільки постійних рубрик майже не було, а вже наявні не користувалися попитом. Окрім цього, за п'ять років змінилося чотири головних редакторів, що досить негативно відобразилося на виданні. У кожному випуску можна знайти такі рубрики: «Via est vita», «Страны и народы», «Загадки, гипотезы и открытия», «Неведомые тропы» та «Рассказ».

Другий етап виділяється майже повним оновленням рубрик, що дало виданню інше життя. Починаючи з 2001 р., журнал виходить у форматі масового ілюстрованого щомісячника, універсального за тематикою. Він пропонує читачам багатопланову, ретельно перевірену та цікаво викладену інформацію про сучасний світ і життя в ньому, приділяючи увагу культурній специфіці різних народів та знаходячи спільне між ними. Користуються популярністю рубрики «Большое путешествие», «Символ веры», «Этнос», «Традиции», «Люди и судьбы», «Заповедники» та «Зоосфера» [2, с. 390].

Наступний етап відрізняється від попередніх своєю стабільністю й незначними видозмінами. Як негативну тенденцію можемо виділити занадто велику кількість реклами – близько 40% усього контенту. В основному, це реклама алкогольних напоїв та тютюнових виробів, що відображає видання не в кращому світлі. Протягом семи років видання поступово розширюється новими рубриками, зокрема: «Феномен», «Планетарий», «Роза ветров», «Столпы культуры», «Досье», «Дело вкуса» та перлина журналу – інноваційна рубрика «Digital», у якій розповідалося про технології недалекого майбутнього [2, с. 394].

Четвертий етап є найдовшим в історії українського видання та характеризується бурхливим розвитком і повним переосмисленням композиційної концепції журналу. Так, кількість шпальт українського видання «Вокруг света» скоротилася зі 170-220 сторінок формату А4 до 128 у зв'язку зі зменшенням кількості реклами за проханням читачів [5]. Протягом цих восьми років журнал перетворився на високоякісний, інноваційний продукт, який користується попитом у читачів. У цей період з'являються нові рубрики, наприклад, «Один кадр», «Мисс мира», «Картография», «Цифры», «Фотопроект», «Рабочий момент», «Игротека», «Особый ряд». У кожному випуску публікується матеріал уже традиційної рубрики «Большое путешествие». Тематика видання стала більш розважальною, що сприяє розширенню аудиторії [3, с. 212].

Зауважимо, що, не зважаючи на аналогічність українського й російського журналу, деякі теми порушуються лише в одному з видань і вилучаються або замінюються в іншому. Це стосується насамперед політичних та етнічно-національних тем, що показує політичну незаангажованість і обережність видань [4].

Отже, українське видання науково-популярного журналу «Вокруг света» пройшло досить довгий шлях, постійно видозмінюючись, покращуючи свою композиційну модель і збільшуючи свою читацьку аудиторію, вміло лавіруючи в політичній та економічній ситуації світу.

Література

1. Георгиев Д. Режиссура газеты / Д. Георгиев [пер. с болг. Э. М. Дурыгиной]. – М. : «Мысль», 1979.
2. Комарова Е.В. Журнал «Вокруг света» (2001-2011 гт.) в свете типологии периодических изданий / Е. В. Комарова // Вестник Нижегородского государственного университета им. Н. И. Лобачевского. – Н. Новгород, 2013. – №6(1). – С. 390-394.
3. Тертычный, А.А. Быть или не быть научно-популярной журналистике / А. А. Тертычный // Вестник ВГУ. Серия : Филология. Журналистика. – Воронеж, 2013. – №2. – С. 212.
4. Вокруг света [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.vokrugsveta.ua/vs/
5. «Деловая столица», «Власть денег» і «Вокруг света» зменшили кількість шпальт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ru.telekritika.ua/news/2009-02-02/43506

Шевченко Анастасія
студент 4 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: ст. викл. Микитів Г.В.

КЛАСИФІКАЦІЙНІ ОЗНАКИ ЗАГОЛОВКІВ У ГАЗЕТІ «РАТУША»

Заголовки публікацій у газеті – невід'ємний елемент її дизайну. Від їх характеру та оформлення багато в чому залежить «обличчя» періодичного видання. Найважливіша їхня функція – привернення уваги читача. Заголовки допомагають йому швидко ознайомитися зі змістом номера, зрозуміти, про що повідомляють його публікації, що саме становить для нього особливий інтерес.

У науковій літературі репрезентовано спроби вчених систематизувати напрацьовані матеріали (С. М. Гуревич, В. Ф. Іванов, І. Л. Михайлин, О. О. Тертичний, М. С. Тимошик, Є. В. Толкачов, В. Е. Шевченко та ін.), проте проблема газетних номенів донині залишається мало дослідженою. Так, заголовки вивчали переважно у плані синтаксично-композиційної структури; менше уваги приділяли дослідженню лексико-семантичних, експресивно-емоційних та естетичних особливостей назв журналістських матеріалів.

Заголовкам приділяється значна увага, відтак, визначень цього поняття чимало. Зокрема, В. Ф. Іванов вважає, що «заголовок – це складова частина, постійний елемент газети – незмінний, повсякденний, завжди присутній у газетному номері» [3, с. 109]; «скомпресованим нерозкритим змістом тексту» [2, с. 147] називає його А. Євграфова.

На сьогодні існує безліч класифікацій газетних заголовків. Зокрема, М. С. Тимошик пропонує класифікувати заголовки за такими ознаками: змістом (тематичні прості, тематичні складні); формою зображення (нумераційні, літерні, німі); місцем розташування (заголовок на шмуцтитулі, заголовок шапкою, заголовок у розріз із текстом, заголовок у підбір із текстом, заголовок віконцем, заголовок боковиком) [4, с. 235].

Взявши за основу цю класифікацію, проаналізуємо заголовки в газеті «Ратуша» [1]. За формою зображення нумераційні, літерні та німі заголовки в газеті не зустрічаються. За місцем розташування в газеті «Ратуша» трапляються абсолютно всі, виділені М. С. Тимошиком типи заголовків. Зокрема, прикладом подання заголовка на шмуцтитулі слугуватиме перша шпальта «Ратуші», у якій заголовок зазначеного типу завжди подається в поєднанні з ілюстраційним матеріалом: «САДО-битва при магістраті» (№22, 16.06.2016); «Диверсія на День народження Порошенка» (№ 38, 28.09.2017). У газеті «Ратуша» часто використовуються заголовки шапкою, які ніби покривають весь текстовий ряд задрукованої сторінки: «Дуже мерська оборудка» (№26, 06-12.07.2017, с. 3); «Некультурні баталії культурного Львова» (№ 1, 11.01.2018, с.4); «Тотальне сортування: покара, що затягнулася», «Лютий і дитинонещадний» (№2, 18-24.01.2018, с. 2).

Не варто оминати увагою й заголовки боковиком, які інтенсивно застосовуються в газеті: «Тільки не смійтесь: є сміттєва стратегія Львова»

(№26, 06-12.07.2017, с.4); «Рукотворна листівка – на щастя» (№1, 11-17.01.2018, с.15); «Загадкові порушники цвинтарного спокою» (№2, 18-24.01.2018, с.4).

Натомість заголовки у підбір із текстом фактично відкривають абзаци незначних за обсягом текстів: «Фрески під куполом храму» (№49, 14-20.12.2017, с.2); «Брехун Рігондо» (№50, 21-27.12.2017, с.14). У газеті «Ратуша» заголовки в підбір із тексом у більшості випадків зустрічаються саме в поєднанні з ілюстраціями, тобто ми вважаємо за потрібне виокремити як підвид заголовка у підбір із текстом – заголовок у підбір з ілюстраційним матеріалом. Натомість заголовок віконцем зустрічається на шпальтах газети досить рідко.

Спираючись на класифікацію заголовків за їх структурою, зазначимо, що в газеті «Ратуша» використовуються всі три типи:

«простий» заголовок – як правило, складається з одного речення, яке виражає певну закінчену думку: «Міні-рекорд із міні-торта» (№1, 11-17.01.2018, с.2), «Поле майбутніх боргів» (№2, 18-24.01.2018, с.14); «Львів у Владімірі?» (№2, 18-24.01.2018, с.15).

«ускладнений» заголовок – відрізняється від «простого» тим, що він формується з декількох самостійних, логічно завершених частин, які також несуть певну закінчену думку: «Ковчег Дружби»: жити серцем» (№27, 13-19.07.2017, с.15); «Віртуальні штурвали: як підкорити небо, не виходячи з офісу» (№44, 09-15.11.2017, с.3); «Біткоїни: найчесніша валюта майбутнього» (№2, 18-24.01.2018, с.15).

Не дивлячись на розмаїття використання заголовків за структурою, все ж найпоширенішим у газеті «Ратуша» є «заголовковий комплекс», який складається із основного заголовка і підзаголовків різноманітної складності і призначення: «Полювання на мажорів. Страх Божий , хунта і суцільна зрада та сваволя!! 12 вершників «призовного апокаліпсису». Кава по 40 гривень для «мажорів»» (№44, 09-15.11.2017, с.4); «Некультурні баталії культурного Львова. Оббивали пороги. Немає управи!» (№1,11-17.01.2018, с.4).

Серед вербальних функцій, які виконує заголовок газетних текстів виокремлюють:

1. Номінативно-інформативну, тобто функцію повідомлення про факт: «Суд відмовив у арешті «невловимого Міхо»» (№49, 14-20.12.2017, с.17); «У Львові встановили Різдвяного Дідуха» (№1, 11-17.01.2018, с.5).

2. Рекламно-експресивну, спрямовану на те, щоб зацікавити читача, примусити його прочитати матеріал: «Форум щасливих… грошей?» (№38, 28.09-04.10.2017, с.13); «Яйця для мера Садового» (№47, 30.11-04.12.2017, с.2); «Розрахунок на «лоха»» (№42, 14-20.12.2017, с.4).

Проаналізувавши заголовки в газеті «Ратуша», можемо зробити висновки, що вони структурують текст і допомагають читачеві краще його сприймати. Журналісти газети використовують різні типи заголовків, які допомагають привернути увагу читача за допомогою візуальних засобів та «змусити» його прочитати саме той чи той текст, застосовуючи вербальні засоби актуалізації інформації. Проаналізувавши їх використання в газеті «Ратуша», можемо зробити висновок, що найбільш поширеними на шпальтах газети є такі типи заголовків: заголовок «шапкою», заголовок боковиком, заголовок у підбір із

текстом, рідше – заголовки в розріз із текстом та віконцем. Таке оформлення свідчить про те, що видання «бореться» за потенційного читача, намагаючись привернути його увагу перш за все шляхом розташування заголовків на шпальті, шрифтовим оформленням.

Щодо структури заголовків, то в «Ратуші» використовуються всі три типи. У проаналізованих номерах газети часто зустрічаються як прості та ускладнені заголовки, так і заголовковий комплекс, який дозволяє журналістові проаналізувати різні аспекти описуваної проблеми.

Література

1. Газета «Ратуша» [Електрониий ресурс]. – Режим доступу : http://ratusha.lviv.ua/

2. Євграфова А. Заголовок як актуалізатор текстової інформації / А.Євграфова // Стиль і текст. – 2003. – № 4. – С. 141-149.

3. Іванов В. Техніка оформлення газети : курс лекцій / В. Іванов. – К. : Т-во «Знання», КОО, 2000. – 284 с.

4. Тимошик М. Книга для автора, редактора, видавця : практ. посіб. – [2-ге вид., стереотип.] / М. С. Тимошик. – К. : Наша культура і наука, 2006. – 560 с.

СЕКЦІЯ «ЮРИДИЧНІ НАУКИ»

Бойко Сабріна
студент 2 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: викл. Омельченко Д. А.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Актуальною проблемою сьогодення є збереження природних багатств та покращення стану довкілля нашої країни, адже протягом тривалого часу Україна перебуває в стані глибокої екологічної кризи.

Ми живемо в період реформування різних сфер суспільного життя, але що стосується чіткого механізму вдосконалення законодавства про збереження навколишнього середовища його наразі немає.

У зв’язку з погіршенням стану навколишнього природного середовища наприкінці 70-х – на початку 80-х рр. ХХ ст. одним із перших дослідників питання екологічно-правової відповідальності був професор В. В. Петров, який стверджував, що екологічно-правова відповідальність – це комплексний міжгалузевий інститут екологічного права, оскільки він охоплює норми різних галузей права, зберігаючи при цьому їх внутрішню єдність [1].

Тепер проблематиці екологічно-правової відповідальності приділяють достатньо багато уваги і науковці, і практики. З-поміж них можна виділити праці В. І. Андрейцева, А. І. Бобилєва, С. Б. Гавриша, В. І. Івакіна, С. М. Кравченко, В. Л. Мунтяна, Н. І. Титової тощо.

Важливим та обов’язковим елементом механізму правового регулювання суспільних відносин в державі є інститут екологічно-правової відповідальності,

який забезпечує правозобов'язуючих суб'єктів та уповноважених осіб відповідально ставитися до вирішення екологічних питань.

Екологічне правопорушення — це винна, протиправна екологічна небезпечна дія, яка посягає на встановлений порядок використання природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища та порушує екологічні і пов'язані з ними інші права людини і вимоги екологічної безпеки.

Правопорушення в сфері охорони довкілля та окремих природних об'єктів та відповідальність за них регулюється нормами: Конституції України, ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища», Кримінального кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення; ЗУ «Про охорону атмосферного повітря», ЗУ «Про природно-заповідний фонд України» [2], Водного, Земельного та Лісового кодексів та Кодексу про надра.

Екологічне правопорушення характеризується такими рисами, як екологічна спрямованість, екологічна небезпека, екологічна протиправність. Сутність екологічної спрямованості правопорушення полягає в тому, що поведінка правопорушника спрямована на негативну зміну стану навколишнього природного середовища, порушення правового режиму природних ресурсів. Екологічна небезпека включає не лише ймовірність порушення екологічних інтересів суспільства, а й підвищену небезпеку для чинних екологічних зв'язків у самих екосистемах. Екологічна протиправність полягає у повному або частковому невиконанні вимог, ігноруванні правил, закріплених нормами екологічного законодавства [5].

Перелік правопорушень у галузі екологічної безпеки надається у ст. 68 Закону.

Екологічні правопорушення тягнуть за собою юридичну відповідальність винних суб'єктів, а вона в свою чергу поділяється, залежно від ступеня тяжкості та застосовуваних санкцій, на цивільно-правову, кримінальну, адміністративну та дисциплінарну.

Стосовно кожного з вищеназваних видів юридичної відповідальності санкції за екологічні правопорушення і порядок їх застосування мають свою специфіку. Так, в ст. 70 Закону вживаються поняття «екологічне правопорушення» та «екологічний злочин»

Цивільно-правова відповідальність за порушення екологічного законодавства передбачає, що шкода, заподіяна внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, підлягає компенсації в повному обсязі. Особи, яким завдано такої шкоди, мають право на відшкодування неодержаних прибутків за час, необхідний для відновлення якості довкілля, відтворення природних ресурсів до стану, придатного для використання за цільовим призначенням [3].

Кримінальна відповідальність за екологічні злочини детально регламентує розділ 8 Кримінального кодексу України та за окремими злочинами передбачено позбавлення волі до 10-12 років. Наприклад, умисне знищення або пошкодження територій, взятих під охорону держави та об'єктів природно-заповідного фонду, вчинені шляхом підпалу або іншим загально небезпечним способом, якщо це спричинило загибель людей або інші тяжкі

наслідки. Кримінальне покарання застосовується до осіб, які здійснили правопорушення з високим рівнем екологічного ризику і небезпеки для навколишнього природного середовища, життя і здоров'я людей. А також, якщо була завдана шкода довкіллю у особливо великих розмірах.

Адміністративна відповідальність відповідно до норм Кодексу України про адміністративні правопорушення та передбачають накладання штрафу (в окремих випадках з конфіскацією незаконно добутих об'єктів навколишнього середовища або заборонених знарядь добування).

Дисциплінарна відповідальність за екологічні правопорушення застосовується до осіб, які під час виконання своїх посадових обов'язків порушують екологічні вимоги та інші вимоги дисципліни праці, пов'язані з використанням природних ресурсів, охороною навколишнього середовища, забезпеченням екологічної безпеки [4].

Протягом багатьох років проблема обмеження природних ресурсів не розглядалася, проте із подальшим розвитком науки і техніки вона постала дуже серйозною економічною проблемою. Значне виснаження природних благ та ресурсів зумовило їх використання у виробництві, і лише після глибокого вивчення цієї проблеми, вчені прийшли до висновку, що причиною виникнення цієї проблеми є не нестача природних ресурсів, а їх нераціональне використання та забруднення.

Для вирішення цієї проблеми, потрібно на державному рівні врегулювати питання щодо раціонального використання природніх благ та ресурсів та розробити ефективну систему виявлення екологічних правопорушень та призначення покарань винним особам.

За даними ООН середня тривалість життя в Україні становить близько 68 років, тоді як у розвинених країнах західної Європи цей показник майже на 10 років більше. Подальший розвиток України, як цивілізованої європейської держави неможливий без гармонії з оточуючим середовищем та бережливим ставленням до природи, що буде результатом розвитку економіки країни.

Література

1. Корнєєв Ю. В. / Юридична відповідальність за екологічні правопорушення / Ю. В. Корнєєв, М. В. Садовський // Юридичний вісник. – 2015. – С. 13-17.
2. ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища» від 18.12.2017 // Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1264-12/page4
3. Ткачук О. Юридична відповідальність за екологічні правопорушення / О. Ткачук // Юридична газета». – 07 червня 2017 р.
4. Ткаченко А. В. Відповідальність за довкілля : правові аспекти (2017) / А. В. Ткаченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://blog.liga.net/user/atkachenko/article/27310.aspx
5. Екологічне право України : Підручник / За ред. А. П. Гетьмана та М. В. Шульги. – Х. : Право, 2015. – 374 с.

Голуб Анна
студент 2 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: викл. Іщенко М. Ю.

«ОСВІТА ФЕМІДИ»: РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Результати вступної кампанії 2017 р. за даними МОН України показали, що другою у рейтингу найпопулярніших спеціальностей є «Право».

Бажання вступити на вказану спеціальність виявили 74 тис. вступників [1], навіть при тому, що на даний момент вона не є затребуваною на ринку праці. Правнича освіта беззаперечно потребує реформування, оскільки кількість юридичних факультетів та інших структурних підрозділів у ВНЗ неюридичного профілю зростає і при цьому занепадає та нівелюється процес підготовки майбутніх правників через недостатню належну наукову, матеріально-технічну бази, відповідного кадрового потенціалу тощо. Так звана комерціалізація даної професії має на меті отримання прибутку за рахунок студентів контрактної форми навчання, що у свою чергу сприяє перенасиченню ринку «людьми з дипломом юриста», а не отримання висококваліфікованих фахівців у сфері права. Тому реформи у сфері правосуддя і права треба розпочинати насамперед з реформи підготовки висококваліфікованих спеціалістів.

У 2014 році за підтримкою Проекту «Справедливе правосуддя» USAID (Агентство США з міжнародного розвитку) Українською Асоціацією Маркетингу було проведено дослідження серед роботодавців та експертів щодо якості підготовки випускників юридичних ВНЗ. Результати продемонстрували, що залучені респонденти виокремили недоліки існуючої системи юридичної освіти: брак практичних вмінь і навичок, невміння випускників застосовувати на практиці набуті теоретичні навички, брак розуміння та поваги до професійних цінностей.

Загальна оцінка якості юридичної освіти, яка була визначена роботодавцями: «задовільно» (теорія – «добре», практика – «погано»). При цьому більшість роботодавців не звертає уваги, диплом якого ВНЗ здобув випускник [2].

Протягом 2016-2017 рр. з метою утвердження розуміння фаху правника як професійно незалежної професії, спрямованої на утвердження верховенства права та захист прав і свобод людини була напрацьована Концепція вдосконалення правничої (юридичної) освіти для фахової підготовки правника відповідно до європейських стандартів вищої освіти та правничої професії. Ця Концепція послугувала основою для створення законопроекту №7147 «Про юридичну (правничу) освіту і загальний доступ до юридичної професії» [3].

Ініціаторами виступили народні депутати України як субєкти законодавчої ініціативи, зокрема Сироїд Оксана Іванівна, Найєм Мустафа-Масі та інші. Аналіз правових норм пропонованого законопроекту дозволяє виокремити позитивні та негативні кроки у зрушенні реформи правничої

освіти. Розглянемо сааме ті, які найбільше викликали бурхливу реакцію правової спільноти.

Першим нововведенням є існування правничих шкіл, які тепер будуть здійснювати підготовку правника і будуть підпорядковані центральному органові виконавчої влади у сфері освіти і науки, приватні ВНЗ повинні будуть отримати ліцензію на підготовку вказаних спеціалістів. Обовязком правничої школи є проходити періодичну зовнішню перевірку якості юридичної освіти не рідше одного разу на три роки. Проводить таку перевірку галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

Підготовку правників здійснюватимуть за наскрізною освітньопрофесійною програмою підготовки магістра права на основі повної загальної середньої освіти денної форми навчання, комбінована – лише для осіб, які вже здобули вищу освіту за іншими спеціальностями. Тобто, таким чином припиняється підготовка молодших бакалаврів і бакалаврів з правознавства. Здобуття ступеня бакалавра за спеціальністю «Право» на основі ступеня молодшого бакалавра за спеціальністю «Право» чи молодшого спеціаліста за спеціальністю «Право» не допускається. Хоча існування такої наскрізної магістерської програми не є унікальною, бо застосовується у медичній, ветеринарній освіті, але дає зрозуміти, що втрачається можливість застосування правничої освіти у тих сферах життєдіяльності, що не потребують знань у всіх сферах права, тобто ті, які автор називає професійною діяльністю у сфері права та діяльність для якої може бути потрібна правнича освіта.

Серед іншого, правничі школи забезпечують набуття практичних навичок шляхом запровадження таких навчальних дисциплін як правнича клініка, правнича дослідницька лабораторія та імітація судового процесу. Відсутність саме практичних навичок у випускників становить назрілий парадокс у нашому суспільстві: роботодавці ставлять обовязкову вимогу наявності досвіду роботи, в той час як випускники не можуть знайти роботи з тієї ж причини. Тому такий крок може сприяти подальшому працевлаштуванню правників.

Законопроект визначає, що правничими професіями в Україні є лише чотири: суддя; адвокат; прокурор; нотаріус. Ті особи, які вже мають статус правника є такими, що мають вищу (правничу) юридичну освіту. Також наведено перелік видів професійної діяльності в сфері права: робота на посадах помічника судді, помічника адвоката, помічника прокурора, помічника нотаріуса; робота на посадах, повязаних з наданням безоплатної правничої допомоги в органах (установах); проходження державної служби в Міністерстві юстиції України та його територіальних підрозділах та інші. Досі незрозумілим залишається те, що до цього переліку віднесено науково-викладацьку роботу. Адже саме їхня ґрунтовна підготовка є запорукою отримання якісних знань майбутніх правників. Деякі категорії, які на даний момент здійснюють правничу діяльність вважатимуться такими, що мають вищу (правничу) юридичну освіту протягом пяти років з дня набрання чинності законопроектом. Після спливу пятирічного терміну такі особи, вочевидь, будуть змушені здавати Єдиний державний кваліфікаційний іспит зі спеціальності «право».

Тобто ті юристи, які мають величезний досвід, внесли свій вклад у розвиток науки, написали велику кількість праць, – виявлятимуться «без юридичної освіти» і зобовязані знову підтвердити кваліфікаційний рівень. Вдалим прикладом є схожа з нашою країною за правовою сімєю ФРН [4].

У Великобританії вища юридична освіта є двоступеневою: трьохлітнє університетське навчання і одноріче або дворічне практичне стажування (LPC) з метою здобуття статусу адвоката (солиситора або барристера) [5].

Отже, зауваживши усі мінуси і плюси даного дослідження можна дійти висновку, що найкраще було б реформування правничої освіти таким шляхом:

1) залишення дворівневої системи навчання: «бакалавр» – 3 роки вивчення правових дисциплін, напрацювання теоретичної бази, після якого складається іспит та надається змога працювати на посадах, які не віднесені в законопроекті до правничих; «магістр» – 1-2 роки стажування в різних органах (установах) державного (приватного) сектору юридичного профілю;

2) оптимізація мережі ВНЗ, які здійснюють підготовку правників; зосередження відповідної підготовки лише на юридичних факультетах національних університетів (на сьогодні в Україні функціонує 288 вищих навчальних закладів, разом з відокремленими підрозділами, які видають випускникам диплом юриста) [6] (для порівняння зазначимо, що в Польщі таких вузів лише 25, у Німеччині – 42, у Великій Британії – 97, у Королівстві Нідерланди – 10, в Австрії – 5 і навіть у США – менше 200 [7];

3) встановити додаткові творчі випробування для вступу до правничих шкіл; ввести основи правознавства як предмет ЗНО та предмет вступних випробувань.

Таким чином, посилення якості юридичної освіти та, як наслідок, ефективності діяльності правників, може сприяти відновленню довіри до них та утвердженню їх як інтелектуальної еліти в українському суспільстві, а також може стати одним із факторів підвищення рівня верховенства права та економічного добробуту в Україні.

Література

1. ТОП-10 Найбільш та найменш популярних спеціальностей у 2017 році // Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://mon.gov.ua/ua/news/usi-novivni-novini-2017-09-14-top-10-najbilsh-ta-najmensh-populyarnix-speczialnostej-u-2017-roczi.
2. Лилик С. Орієнтація на задоволеність споживачів освітніх послуг: шляхи реформування юридичної освіти в Україні / С. Лилик, М. Лилик // Маркетинг в Україні. — 2014. — № 6. — С. 64-70.
3. Проект Закону про юридичну (правничу) освіту і загальний доступ до правничої професії // Офіційний вебпортал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62613.
4. Андрощук А. Г. Професійна підготовка юристів у Німеччині : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / А. Г. Андрощук. – К., 2006. — 20 с.

5. Калаченкова К. О. Практична підготовка юристів : зарубіжний досвід. / К. О. Калаченкова // Юридична освіта у сучасному вимірі. – 2017. – С. 51-53.
6. Комаров В. Сучасні аспекти модернізації вищої юридичної освіти / В. Комаров // Право України. – 2009. – №1. – С. 10-11.
7. Войтюк І. Аналіз досвіду регулювання та стану юридичної освіти та науки в окремих європейських країнах / І. Войтюк // Проект «Справедливее правосуддя» [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : http://www.fair.org.ua/content/library_doc/FAIR__Report_Legal_Education_in_Europe_UKR1.pdf

Куліченко Дарина
студент 4 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: викл. Іщенко М. Ю.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ В УКРАЇНІ: ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІН

На сьогоднішній день важливу роль у становленні України як правової держави та її розвитку в контексті європейської інтеграції відіграє децентралізація, яка передбачає передачу владних повноважень з центру на місця, максимально забезпечуючи при цьому участь великої кількості людей.

Дане питання є популярним серед експертів та науковців. Можна виокремити: Л. М. Ваколюк, А. О. Гіржев, Т. В. Гургула, О. Л. Дронова, Я. С. Лис, С. Г. Серьогіна, Н. В. Фоміцька, К. І. Бриль.

Реформа розпочалась з квітня 2014 р., коли Кабінетом Міністрів України було ухвалено «Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні». Децентралізація передбачає ґрунтовне реформування територіальної організації влади та місцевого самоврядування, що, в свою чергу, задовольняє потреби сучасного українського суспільства.

Закон України «Про добровільне об’єднання територіальних громад» має на меті добровільне об’єднання територіальних громад, що свідчить про демократичність держави. Одна громада може включате одне (якщо воно зможе забезпечити власну життєдіяльність через достатню кількість населення, яке сплачуватиме податки чи має промисловість/бізнес) або кілька сіл або містечок. Основне – це те, що ОТГ має бути кадрово і фінансово спроможною.За офіційними даними на початок лютого 2018 р. створено 710 ОТГ, до складу яких увійшли 3313 колишніх місцевих рад.Перевага цього процесу в тому, що кожна ОТГ приймає рішення, які необхідні для здійснення певних дій та реалізації конкретних процесів, спрямованих на користь і задоволення потреб мешканців даної ОТГ.

Закони про внесення змін до бюджетного та податкового законодавства України призвели до появи нових можливостей в ОТГ для збільшення доходів місцевого бюджету: встановлено нові нормативи зарахування податку на доходи фізичних осіб; плата за надання адміністративних послуг та держмита передана з державного до місцевих бюджетів; встановлення податкових ставок

та пільг з місцевих податків і зборів; плата за землю стала місцевим податком; введення акцизного податку в обсязі 5% від реалізації тютюнових, алкогольних виробів і нафтопродуктів на території відповідної територіальної громади [4].

Місцевібюджети, завдякизазначенимзмінамзросли на 123,4 млрд. грн. (з 68,6 млрд. грн. в 2014 до 192 млрд. грн. в 2017 році) [2]. Наразі, через неготовність ОТГ взяти на себе одразу всі зобов'язання, вони отримують підтримку від держави у вигляді субвенцій (дотацій з державного бюджету місцевим бюджетам).

Закон України «Про співробітництво територіальних громад» передбачає механізм вирішення спільних проблем громад через різні форми співробітництва, шляхом укладання договорів про співробітництво. Зазначеним механізмом скористалось 587 громад [2].

На нашу думку, необхідно зазначити і пакет законів щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг, що сприяло створенню центрів надання адміністративних послуг.

На сьогодні законодавча база ще не є повноцінною та комплексною, багато законопроектів ще очікують на розгляд у Верховній Раді України («Про засади адміністративно-територіального устрою України», «Про міські агломерації» та інші).

Незважаючи на майже досконалу нормативно-правову базу, практичне її застосування викликає дуже багато питань і потребу доопрацювання механізмів реалізації законів, а саме:

1) децентралізація передбачає передачу фінансування, управління та відповідальності, але, як бачимо, не у всіх випадках. Наприклад, професійно-технічні училища мають фінансувати та відповідати за них органи місцевого самоврядування, а ось керує ними – держава (згідно з Законом України «Про професійно-технічну освіту» до органів управління професійно-технічною освітою належать: центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти; центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері освіти; центральні органи виконавчої влади, яким підпорядковані професійно-технічні навчальні заклади) [1].

2) міська влада не завжди працює прозоро і, враховуючи обсяг повноважень, якій їй надається, існує ризик зловживання дискреційними повноваженнями, прийняття нелегітимних рішень.

3) ефективність використання бюджетних коштів не завжди на високому рівні через політичні амбіції, відсутність знань, корупцію, некомпетентність.

4) бюджет можна наповнювати через грантові програми, але цією можливістю мало хто користується, бо не вистачає знань, умінь, досвіду написання проектів, проведення підрахунків тощо.

5) громади наразі розробляють стратегії розвитку, але є низка питань щодо виконання цих стратегій. Хоча сам показник планування задля зростання і розвитку є наслідком саме децентралізації.

6) потрібно передати на місця також такі повноваження, як прийняття деяких нормативно-правових актів. З досвіду Польщі: громада визначає

пріоритетні напрями діяльності та залучає по них інвестиції через надання дотацій підприємтсвам необхідної галузі.

Вирішення цих проблем полягає у запровадженні громадського контролю процесів передбачених децентралізацією; перерозподіл основних та другорядних завдань між суб'єктами в управлінській сфері; більше залучення представників громадськості до консультативних інституцій; повноцінний процес адаптації в національне законодавство принципу субсидіарності [3].

Отже, за результатами децентралізації ми бачимо і відчуваємо багато позитивних змін, але в державі має підвищитись у громадян рівень правової культури і свідомості задля ефективності та прозорості.

Література

1. Закон України «Про професійно-технічну освіту» від 10.02.1998 №103/98-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/103/98-вр
2. Офіційний сайт децентралізації в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://decentralization.gov.ua
3. Бриль К. І. Адміністративно-правове забезпечення децентралізації державної влади в Україні : дис. доктора юрид. наук : 12.00.07 / Бриль Костянтин Іванович. – К., 2017. – 413 с.
4. Сухарська Л. Правове регулювання фінансового забезпечення розвитку територіальних громад в Україні в умовах бюджетної децентралізації / Л. Сухарська // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України : наук. журн. Серія: «Державнеуправління» / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – 2016. – Вип. 3 (30). – С. 144-151.

Тарханова Аліна
студент 3 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: викл. Іщенко М.Ю.

МЕДИЧНА РЕФОРМА В УКРАЇНІ: НЕДОСКОНАЛІСТЬ МЕХАНІЗМУ ВПРОВАДЖЕННЯ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНОГО СУПРОТИВУ

Реформа медичної галузі, ініційована Міністерством охорони здоров'я України, протягом останніх місяців є одним з найактуальніших соціальних питань.Головною ознакою держави з високим рівнем розвитку є співвідношення кількості населення до середньої тривалості життя. Проміжною між цими двома поняттями є якість медичного обслуговування. Оскільки медична система України була успадкована від Радянського Союзу необхідною стала зміна фінансування даної сфери в сучасній Україні. В результаті цього Верховною Радою, за пропозицією Міністерства охорони здоров'я буливнесені зміни до національного законодавства України в сфері охорони здоров'я. Зокрема, з'явились Закони України: «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» та «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України». Поява даних нормативно-правових актів викликала резонанс, і дала підстави таким науковцям, як Аксютіна А. В., Сердюкова А. В., Овчаренко Н. М., Рєзнік О. М. створити низку дослідницьких напрацювань.

Кожен другий пацієнт в Україні відмовляється від лікування або відкладає його через брак коштів. А відсоток тих, хто вдається до самолікування, сягає майже 70%. Такими є результати дослідження, проведеного в рамках проекту «(Без)коштовна медицина» та виконаного благодійним фондом «Пацієнти України».

Ці дані разом із висновками та рекомендаціями БФ «Пацієнти України» передали в МОЗ України з метою вдосконалення розпочатої реформи, повноцінний стартякої почався ще 06.04.2017, коли було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань діяльності закладів охорони здоров'я». Своє продовження реформа віднайшла в Законі України «Про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості».

Прийняття цих нормативно-правових актів, за словами науковців,необхідне в якості підґрунтя для побудови нової української медицини за європейськими стандартами. Нажаль на папері змінити систему докорінно значно простіше, аніж в сучасних реаліях на практиці. Тому і постає питання в механізмах реалізації реформи, які являють собою основну проблему при прийнятті не лише цього закону, а всіх, що передаються Верховною Радою на підпис Президентові.

«Здійснення великого починається з малого» – саме такою була життєва філософія Лао-Цзи. Зараз же його слова є досить актуальними для України, так як реформування всієї системи медицини повинно починатися зі змін на найменших ланках територіального устрою. Для цього потрібно зробити немало, адже матеріально-технічне забезпечення лікарень в Україні, особливо в невеликих населених пунктах є мізерним. Наприклад, такі примітивні потреби як найнеобхідніші препарати, просте обладнання та інтернет, вже є суттєвою перешкодою для запровадження реформи в українській глибинці. Забезпечення гідними кадрами взагалі вважається глобальною проблемою загальнодержавного значення. Так, за статистикою головного управління охорони здоров'я КМДА столиці не вистачає 3270 медпрацівників. То що вже казати про села з кількістю жителів менше 500? В цьому полягає одне з основних завдань реформи – рівномірно забезпечити кадрами, в даному випадку сімейними лікарями, всю територію України. Це можна зробити за рахунок встановлення гідної заробітної платні, яка в подальшому буде залежати виключно від кількості пацієнтів. Відтепер кожен повинен самотужки обрати для себе лікаря, незалежно від місця проживання та укласти з ним договір [4].

Світова практика показує, що хірург для підтримки кваліфікації має брати участь у п'яти операціях на день: дві робить сам, на трьох асистує. Інакше – не розвивається та втрачає рівень [6]. Тому уряд надав громадянам можливість обирати кращих фахівців, що допоможе забезпечити конкурентоспроможну медичну систему, де непрофесіонали, які не мають практичних навичок та схильні до корупційних махінацій будуть витіснені. А пацієнти отримають гідне надання медичних послуг від тих лікарів, яким вони довіряють своє здоров'я та життя.

Також медична реформа передбачає зміну системи екстреної допомоги та появу нових для українців понять, які за кордоном вже давно знайшли застосування. Головним з них є термін «парамедик». Він являє собою фахівця з

середньою медичною освітою, але з навичками екстреної медичної допомоги на дошпитальному етапі, та на відміну від фельдшера не має права ставити діагноз [2].

Заступник міністра МОЗ України О. Лінчевський прокоментував, що такапропозиція була внесена Всесвітньою організацією охорони здоров'я і є типовою моделлю «англо-американської» швидкої допомоги, в якій не беруть участь лікарі. Але ж це давно звично за кордоном, а не в Україні, тому зараз суспільство охоплює паніка перед настанням такої кількості змін.Про перекваліфікацію існуючих кадрів говорить і керівник МОЗ України У. Супрун: «Непрофільні виклики – це проблема, яка існує вже багато років в Україні. Ми заохочуємо людей, щоб вони мали сімейних лікарів», – твердить чиновник. А міф про те, що фельдшери будуть звільнені Супрун розвіяла, зазначивши: «Для фельдшерів передбачений 4-тижневий курс, після котрого українські швидкі зможуть працювати інакше».

Не вперше каменем спотикання на шляху прийняття реформи в Україні є питання фінансування. В даному випадку, цепряма невідповідність медичної реформи ст. 49 Конституції України, якою гарантується право на безоплатну медичну допомогу [1]. Експерти зазначають, що медична система ніколи не працювала на основі норми цієї статті. Громадянам, для отримання якісних послуг, доводиться оплачувати медичні послуги з власної кишені, просто для того щоб відчути небайдужість з боку лікарів. Проте є інший бік медалі. Лікарі не бачать підстав для кропіткої праці, адже їх зарплатня у будь-якому разі є стабільно низькою. Тож гроші, які вони отримують з рук пацієнтів виступають стимулом для надання якісних медичних послуг. В МОЗ України зазначають, що відтепер медики отримуватимуть зарплатню від держави окремо за кожного пацієнта, за встановленим загальнодержавним тарифом.Таким чином держава, шляхом запровадження реформи намагається зрівноважити ситуацію, що склалася та розірвати це коло. У такому разі доводиться чимось жертвувати.

Відтепер уся система послуг, які особа отримує при відвіданні лікарні буде розподілятись на 2 пакети: зелений та червоний. Зелений пакет послуг повністю сплачується за рахунок державного бюджету, червоний же особа повинна оплатити самостійно. Так за рішенням МОЗ України до зеленого пакету послуг було віднесено: первинну, екстрену, паліативну допомогу, а також лікування дітей до 14 років та пологи. У Міністерстві охорони здоров'я заявили, що плата за такі послуги здійснюватиметься через новий центральний орган влади – Національну службу здоров'я України. Вона є проміжною ланкою між державою та громадянином. На думку експертів, модель НСЗУ має найменші корупційні ризики, оскільки як центральний орган виконавчої влади підконтрольна Рахунковій палаті, Державній аудиторській службі, а такожантикорупційним органам – Національному антикорупційному бюро та Національному агентствуз питань запобігання корупції.Кошти ж на програму медичних гарантій щорічно визначатимуться у законі України про Держбюджет як частка ВВП у розмірі не менше 5% та передаватимуться на розпорядження НСЗУ для покриття потреб населення у наданні медичних послуг [3].

Також реформою передбачено, що багатотомні історії захворювань пацієнтів будуть перенесені на електронні носії. Для цього було запровадженоцентральний компонент електронної системи, який відповідає за

централізоване зберігання та обробку інформації – «eHealth». Ця система почала працювати з 20 вересня 2017 р. і продовжує свою роботу у тестовому режимі до квітня 2018 року. Наразі до цього проекту долучилися 373 медичні заклади. По Києву, наприклад, таких установ – 27.

Звісно, до такого нагромадження нововведень українське суспільство поки що не готове.Менталітет українців заґартований за рахунок багатьох історичних подій, тому простим громадянам буде важко довіритись сучасній владі, а особливо в умовах міжнаціональних та внутрішньодержавних конфліктів. То що ж робити, коли змінювати систему треба, а належних умов для цього немає? Уряд запропонував реалізувати програму медичних гарантій поступово. Так, з 01.01.2018 р. – для первинної медичної допомоги, протягом 2018-2019 рр. – для інших видів медичної допомоги (зокрема, шляхом реалізації пілотних проектів окремих закладів охорони здоров'я, населених пунктів чи регіонів), а з 01.01.2020 р. реалізація державних гарантій медичного обслуговування населення за програмою медичних гарантій запланована для всіх видів медичної допомоги [5].

«Зараз велика відповідальність лежатиме на пацієнтах. По-перше, вони мають розібратися, які послуги для них тепер є безкоштовними. По-друге, вони повинні перестати давати хабарі, адже у сімейних лікарів буде чудовий дохід. Вони матимуть зарплати мінімум у 10-15 тисяч грн. По-третє, потрібно почати перевіряти наявність медикаментів у своїх лікарнях, а не просто купувати в аптеці все те, що прописує лікар. Ми повинні показати, наскільки ми готові до цивілізованої медицини», – наголосила Ірина Литовченко -співзасновниця благодійного фонду «Таблеточки».

Найважливішим для кожного українця є обізнаність у змінах, які заплановані на поточний рік. Вже з 1 січня 2018 р. кожен пацієнт може отримувати первинну допомогу абсолютнобезкоштовно в обраного ним сімейного лікаря, шляхом декларації, зареєструвавшись в електронній системі охорони здоров'я E-Health.Також, безкоштовними є базові аналізи в амбулаторії сімейного лікаря, а у разі витребування лікарем додаткових коштів під час лікування, пацієнт може звернутися зі скаргою до Національної служби здоров'я та змінити лікаря.

Отже, процес реформування системи охорони здоров'яє двостороннім і запроваджується державою на користь громадян. Саме в інтересах суспільства підтримувати реформи, а не виступати проти них, особливо в такій сфері як медицина. Тому передбачається взаємна відповідальність між громадянами та державою у вигляді встановлених прав та обов'язків. Українець повинен бути обізнаний у їх обсязі та суті, держава ж має надати доступні та відкриті механізми забезпечення такої обізнаності. Також на громадянина покладаються обов'язки у вигляді активної та пасивної поведінки. Суть активної у тому, аби здійснити дії передбачені планом медичної реформи на 2018 р., наприклад, укласти договір з сімейним лікарем. Пасивним же потрібно бути тоді, коли за звичкою є бажання оплатити медичну послугу особисто у вигляді винагороди для лікаря, адже реформою для них передбачена гідна оплата праці. Саме тому влада не зможе реформувати систему без допомоги громадян зацікавлених у змінах.

Література
1. Конституція України : Закон від 28.06.1996 № 254к/96-вр [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань діяльності закладів охорони здоров'я : Закон від 06.04.2017 № 2002-19 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2002-19
3. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення : Закон від 19.10.2017 № 2168-19 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2168-19
4. Про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості : Закон від 14.11.2017 № 2206-19 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2206-19
5. Аксютіна А. В. Медична реформа в Україні : особливості впровадження (2017) / А. В. Аксютіна, Н. В. Сердюкова. – Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://lsej.org.ua/6_2017/32.pdf
6. Рєзнік О. М. Запозичення досвіду подолання корупції у сфері медицини для України на прикладі провідних країн світу : США, Японії та Німеччини (2017) / О. М. Рєзнік, Овчаренко Н. М. – Суми : Навчально-науковий інститут права Сумського державного університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/57765/1/Reznik_borrowing.pdf

Федосєєв К.Є.
студент 4 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: викл. Іщенко М.Ю.

НОВЕЛИ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ: ЗУСТРІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Із прийняттям Цивільного процесуального кодексу у новій редакції, інститути цивільного процесу зазнали багатьох перетворень. Одним із нововведень, що містить ЦПК є інститут зустрічного забезпечення [2].

Як і раніше,кодекс містить інститут забезпечення позову,який покликаний захистити інтереси позивача, однак такі дії можуть завдати збитків відповідачу. Саме тому законодавець вводить інститут зустрічного забезпечення. Таким чином,реалізуєтьсяодин із фундаментальних принципів цивільного судочинства – рівності сторін.

У судовій практиці часто виникали ситуації, коли у зв'язку із забезпеченням позову особа могла нести певні матеріальні витрати. Наприклад, арешт рахунків (грошових коштів) як підприємства, так і фізичних осіб міг мати наслідком неможливість виконання вказаною особою своїх грошових зобов'язань перед іншими контрагентами, неможливість виплати заробітної плати працівникам, застосування договірних санкцій, неможливість закупівлі оборотних активів і виникнення збитків [1].

Стара версія ЦПК містила лише одну норму, яка дозволяла стягнути збитки, понесені внаслідок забезпечення позову у випадках скасування забезпечення позову, відмови у задоволені позовних вимог, закритті провадження або залишенні заяви без розгляду. Тобто ризики відповідача не були застраховані, адже позивач за час розгляду справи міг збанкрутувати і, як наслідок, не міг відшкодувати збитки. Зустрічне забезпечення покликане перш за все гарантувати відшкодування збитків, спричинених забезпеченням позову.

Таким чином, зустрічне забезпечення застосовується виключно у випадках забезпечення позову. Враховуючи, що одним із ключових принципів цивільного судочинства є диспозитивність, досить суперечним є факт того, що суд самостійно може вирішувати питання про застосування зустрічного забезпечення, крім двох випадків:

1) позивач не має зареєстрованого в установленому законом порядку місця проживання (перебування) чи місцезнаходження на території України та майна, що знаходиться на території України, в розмірі, достатньому для відшкодування можливих збитків відповідача, які можуть бути спричинені забезпеченням позову, у випадку відмови у позові;

2) суду надані докази того, що майновий стан позивача або його дії щодо відчуження майна чи інші дії можуть ускладнити або зробити неможливим виконання рішення суду про відшкодування збитків відповідача, які можуть бути спричинені забезпеченням позову, у випадку відмови у позові.

В цих випадках застосувати зустрічне забезпечення позову є обов’язком суду. Досить логічним видаються ці дві підстави, однак постає питання: чим доводити можливість того, що рішення про відшкодування збитків не буде виконано або виникнуть труднощі. На думку автора, в цьому випадку можна використовувати будь-які докази, які відповідають положенням Глави 5 ЦПК.

Законодавець не зазначає конкретних видів зустрічного забезпечення, натомість ми маємо таку конструкцію: «зустрічне забезпечення, як правило, здійснюється шляхом внесення на депозитний рахунок суду грошових коштів у розмірі, визначеному судом». Вживання у нормі словосполучення «як правило» радше вказує на санкціонування законодавцем звичаю, усталеного правила поведінки. Однак цей інститут не існував у правовій системі України, а саме формулювання видається окремою думкою певного кола людей.

Не зважаючи на це, ми маємо одну із форм – внесення на депозитний рахунок суду грошових коштів. Окрім цього, ч. 4 ст. 154 ЦПУ містить й інші види зустрічного забезпечення, які використовуються, якщо позивач з поважних причин не має можливості внести відповідну суму:

1) надання гарантії банку, поруки або іншого фінансового забезпечення на визначену судом суму та від погодженої судом особи, щодо фінансової спроможності якої суд не має сумнівів;

2) вчинення інших визначених судом дій для усунення потенційних збитків та інших ризиків відповідача, пов’язаних із забезпеченням позову.

Отже, суди не обмежені вичерпним переліком форм зустрічного забезпечення, що надає можливість застосовувати найбільш ефективний, на думку суду та сторін, спосіб захисту інтересів відповідача.

Найбільш спірним є питання розміру зустрічного забезпечення, адже у ч. 5 ст. 141 ЦПК зазначено, що розмір зустрічного забезпечення визначається судом з урахуванням обставин справи. Заходи зустрічного забезпечення позову мають бути співмірними із заходами забезпечення позову, застосованими судом, та розміром збитків, яких може зазнати відповідач у зв'язку із забезпеченням позову.

В цей же час досить логічним є те, що розмір зустрічного забезпечення, яке накладається за клопотанням відповідача має бути обґрунтованим у самому клопотанні. Досить цікавим є те,що законодавець не наводить чітких критеріїв визначення розміру зустрічного забезпечення, адже зустрічне забезпечення має певний матеріальний вираз – грошовий еквівалент, а забезпечення може бути більш абстрактним, тому визначення співрозмірності є досить суперечним.

Відповідач у своєму клопотанні може включати у збитки будь-які витрати, які він понесе у зв'язку із забезпеченням позову, а отже до цих витрат можна включити правничу допомогу у оскаржені ухвали про забезпечення позову, вартість проїзду на засідання щодо забезпечення позову, паперу та багато інших речей, витрат, які відповідач змушений понести просто через факт забезпечення позову. А наявність чеків, квитанцій та інших документів зробить суму зустрічного забезпечення досить обґрунтованою.

Особа, яка зазнала збитків у зв'язку із забезпеченням позову, має двадцять днів від дняухвалення судом рішення про відмову у позові, закриття провадження або залишення позовноїзаяви без розгляду, щоб подати позов про їх відшкодування. Якщо такий позов подано увказаний строк, зустрічне забезпечення діє як захід забезпечення позову у відповідномупровадженні, а питання про його скасування вирішується одночасно з вирішенням цьогопозову.Наразі невідомо, як на практиці буде реалізовано положення щодо дії зустрічного забезпеченняяк забезпечення позову в іншій судовій справі, адже позов про відшкодування збитків можебути подано до іншого суду, що може викликати певні технічні труднощі [1].

Разом із тим, якщо особа подає такий позов у встановлений законом строк, то відшкодування збитків, заподіяних вжиття заходів забезпечення позову, здійснюється в першу чергу за рахунок коштів зустрічного забезпечення. Тобто, якщо відповідач не встигне подати позов у цей строк, то користь від зустрічного забезпечення нівелюється, а інтереси відповідача перестають бути захищеними. Оскільки цей інститут існує досить короткий проміжок часу, то в подальшому, під час застосування норм у реальному житті, стане відомо, чи є достатнім строк у 20 днів або його слід збільшити.

Отже, зустрічне забезпечення – це перш за все гарантія та захист прав та інтересів відповідача, адже не рідко у судовому засіданні добросовісність позивача є сумнівною. Цей механізм має ряд запитань, неточностей та недоліків, які будуть вирішуватись вже під час та після застосування судами відповідних норм, однак запровадження такого інституту є досить прогресивним і правильним рішенням, оскільки відповідач має таке ж право на захист свої інтересів в контексті забезпечення позову як і позивач.

Література
1. Бортман О. Як змінився інститут забезпечення позову? / О. Бортман // Ліга закон – вип. №03 – 2018р.
2. Цивільний процесуальний кодекс від 18 березня 2004 року №1618-IV/ Відомості Верховної Ради України. – 2004 р. – №40/40-42/ - ст. 492

СЕКЦІЯ «ІСТОРИЧНІ ДИСЦИПЛІНИ»

Волошина Анастасія
студент 1 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: к.і.н., викл. Носик М.О.

ДО ПИТАННЯ ПРО РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ «КРІПАК» ТА «БАТРАК»

На сьогодні, в умовах бурхливого розвитку капіталістичних відносин, що в Україні співпали з добою боротьби за незалежність проти Росії, сильно впав рівень життя населення. Це посилило соціалістичні тенденції серед суспільства, його прагнення до високого рівня добробуту. Саме тому активно мусується думка про те, що настала нова ера «кріпосного права» (перше закріпачення відбулося за царської Росії, друге – за сталінської доби, а от сьогодні – неначе третє), що буцімто найманий робітник сучасності за своєю природою нічим не відрізняється від кріпака доби феодалізму, адже у обох випадках працюючий суб'єкт суспільного виробництва не є власником засобів виробництва.

Проте фахові історики зазначать, що доба кріпосного права, тобто епоха феодалізму, насамперед мала такі ознаки, яких зараз немає (залежність селянина від землевласника; панування приватної власності; переважала ручна праця; місце людини визначалось за її походженням; переважала рентна форма експлуатації залежного селянина – кріпака; натуральне господарство). По суті мова йде про кріпацтво [3, с. 280-284].

Проте на світанку Новітнього часу почалося зародження капіталізму, до головних ознак якого слід віднести: 1) наявність приватної власності; 2) мануфактурне та машинне виробництво; 3) максимізація доходів і користі; 4) продукт виробництва належить капіталісту (власникузасобів виробництва) [1, с. 88-95]. До речі, глибинну природу капіталізму детально розглянуто у працях А. Сміта «Багатство націй» (1776) та К. Маркса «Капітал» (1867).

В умовах поглиблення буржуазно-капіталістичних відносин наприкінці XVIII – на поч. XIX ст. формується новий прошарок пролетаріату та селянства – батрак – найманий робітник у сільському господарстві [2]. При цьому батрак має дуже низький рівень життя і соціально майже не захищений.

На сьогодні можна порівняти соціальне становище феодально залежних селян – кріпаків, та батраків доби капіталізму (див. табл. 1) на прикладі періоду кінця XVIII – поч. XIX ст.

Табл. 1. Соціально-правове порівняння понять «кріпак» та «батрак»

Критерії	Батрак	Кріпак
Тривалість робочого дня	Працювали посезонно; наймались до заможних односельців	12-годинний робочий день
Заробітна плата	Працювали за утримання або за невелику платню.	Частіше отримували плату у вигляді натуральних продуктів, але використовували для вигодовуванння панської худоби
Податки	Подушний податок на душу населення	Кожна дівчина повинна за зиму напрясти полотна, якщо пряжі не вистачає – докласти своєї. Кожна хата повинна вигодувати за літо 20 панських качок. Подушний податок на душу населення
Рівень медичного обслуговування	Не існувало.	Не існувало.Навіть хвора людина повинна буда відробляти панщину.
Права та свободи	Найчастіше це безправні робітники.	Підневільні люди змушені коритися пану їх обов'язок – відробіток панщини. За непослуг пан міг покарати або віддати в москалі.
Сімейний стан	Мали родину.	Мали родину.
Умови життя	Не мали землі, або мали недостатню її кількість, щоб прогодувати родину.	Жили в хатах-бараках (які валилися, бо полагодити не будо часу, бо весь день працювали на пана).Одягалися в дрантя. Породіллі виходили на панщину вже на третю добу після пологів. Годували кашею з тухлого зерна, або борщем з тухлої або гнилої риби. Деякі мали невеличкі наділи землі.

Таким чином, можна прийти до висновку, що у період кінця XVIII – поч. XIX ст. відбувся перехід від феодалізму до капіталізму (руйнування феодалізму на селі і розвиток капіталізму у сільському господарстві, зокрема фермерства). Саме в цей час стрімкими темпами розвивається наука і техніка, як наслідок встановлення індустріального суспільства, створення якого сприяло

міжнародному поділу праці і розвитку світового ринку. По суті, в житті трудящих принаймні у зазначений період нічого особливо не змінилося на краще.

Література

1. Капіталізм // Енциклопедія історії України: Т. 4. Ка – Ком / Редкол. : В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – К. : Наукова думка, 2013. – 784 с.
3. Економічна історія : навч. посіб. / П. М. Леоненко, П. І. Юхименко. – К. : Знання-Прес, 2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ebk.net.ua/Book/economics/leonenko_ei/part4/403.htm
4. Феодалізм // Енциклопедія історії України : Т. 10. Т – Я / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та Інститут історії України. – К. : «Наукова думка», 2013. – 784 с.

Конотоп Роман
студент 1 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: к.і.н. Носик М.О.

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ВЕГЕТАРІАНСТВА У ІСТОРІЇ

«Ми можемо з таким же успіхом
поїдати людську плоть, як ми робимо це з м'ясом тварин.»
Діоген – грецький філософ

Ми живимо в XXI ст., де дуже рідко приймають людей, які йдуть проти суспільних норм. Це стосується не тільки зовнішнього вигляду, а ще й душевних якостей, манер поведінки та правил харчування. В наш час став популярним суспільний рух – вегетаріанство. Люди, які проти цього, вважають, що вегетаріанці – це люди хворі психічним розладом або ті, що мають проблеми з стравоходом. Також вважають, що вегетаріанці – це фізично слабкі люди. Саме тому ми спробуємо довести вам зворотне.

Що ж таке вегетаріанство та звідки воно походить? Напевно саме це питання робить тематику дослідження актуальною, оскільки тема вегетаріанства є й досі однією з самих обговорюваною, тому що вегетаріанці йдуть проти правил суспільства, а суспільство не приймає таких людей. Тому конче необхідно: 1) дослідити, звідки прийшло до нас вегетаріанство на прикладі великих постатей; 2) довести до суспільства, що вегетаріанство – це аж ніяк не психічний розлад, а вибір кожної людини або цього потребує релігія.

Що стосується історії походження явища вегетаріанства, то воно з'явилося у IV-V тис. до нашої ери, як окультна релігія. Ці люди з «особливими здібностями» вважали, що якщо відмовитись від м'ясної їжі стане кращим спілкування з богами та здійснення магічних обрядів. Ну а взагалі вегетаріанство прийшло до нас з деяких релігій, які формувались протягом

століть: буддизм, індуїзм, джайнізм. Але їх не називали вегетаріанцями, офіційно термін вегетаріанство було прийнято в 1842 р. в Великій Британії , а саме в «Британській вегетаріанській спілці», а до того їх називали піфагорцями, через те, що початківцем цього руху став всім відомий Піфагор. Видатний філософ і математик відмовився від м'ясної їжі через те, що вірив в переселення душ. Піфагор був не єдиними давнім греком , який став вегетаріанцем були також: Сократ, Платон, Діоген, Плутарх і багато інших. З епохи Відродження видатною постаттю вегетаріанства є Леонардо да Вінчі, який став прихильником руху вегетаріанства, як і багато інших на той час. Отже, вегетаріанство виникло давним давно, як наслідок вірування людей та окультної релігії. Можливо тому й саме через це й досі панує думка, що вегетаріанство це більше вірування людей, а не їх особистий вибір [1].

Вегетаріанство – це харчування рослинною їжею з відказом від тваринної. Вегетаріанці відмовляються від червоного м'яса, м'яса птиці, морепродуктів і м'яса будь-якого іншого тварини, але можуть їсти кисломолочні продукти та яйця. Офіційно термін вегетаріанство з'явився в 1847 р. в Англії в точному перекладі з англійської «vegetable» – «рослина», овоч; а слово від латинської vegetus – бадьорий, свіжий, живий. Мотиви людей ставати вегетаріанцями бувають досить різні: по- перше, це через те, що заради того, щоб не робити тваринам боляче, не відбирати їх життя; по-друге, зараз досить модними стали вегетаріанські дієти, які допомагають людям хворим на атеросклероз, рак, ряд серцево-судинних захворювань і деяких хвороб шлунково-кишкового тракту; по-третє, це віра, досить багато людей йдуть в вегетаріанство, через свої релігіозні вподобання, наприклад: буддизм, індуїзм, джайнізм, адвентисти сьомого дня, растафаріанство [2].

Тобто такі люди доходять до вегетарінства не через те, що у них проблеми зі здоров'ям чи їм шкода тварин, а лише через віру, що на нашу думку, не є правильним. Автор став вегетаріанцем чисто з естетичної точки зору, оскільки йому шкода тварин, тому він вважає, що все живе вільним життям, і тварини не є виключенням.

Отже, підсумовуючи вищесказане можна сказати про те, що вегетаріанство не є психічним захворюванням, це підсвідомий вибір кожної людини. При цьому воно з року в рік набуває все більшої популярності і мене, як людину яка не їсть м'ясо тварин та все що пов'язано з ними не може не радувати, бо так тварин на світі залишаться більше. В Україні за останні п'ять років чисельність вегетаріанства зросла майже на три мільйони – в основному це підлітки. Також в підсумку можна сказати, що вегетаріанство це свідомий вибір кожної людини, а в деяких випадках це є релігія, що не є правильним.

Література

1. Из истории вегетарианства **[**Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://medportal.ru/enc/nutrition/endocrin/3/
2. Фрестон К. Интервью с писательницей-веганкой / Кэти Фрестон // «Вегетарианец» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://ecoveggie.ru/novosti/znamenitosti/492-kathy-freston

Лядова Влада
студент 2 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: викл. Бондаренко Т.М

ОСОБИСТІСНО-ПСИХОЛОГІЧНА ДИЛЕМА ЖИТТЄВО ОРІЄНТОВАНОГО ВИБОРУ ВЕКТОРУ СВІДОМОЇ СВОБОДИ: ВПЛИВ СУБКУЛЬТУРИ НА СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКА

Підлітковий вік – це період розвитку дітей від 11-12 до 14-15 років, що відрізняється потужним підйомом життєдіяльності та глибокою перебудовою організму. У цей час відбувається не тільки фізичне дозрівання людини, а й інтенсивне формування особистості, енергійне зростання моральних та інтелектуальних сил.

У зв'язку з розширенням і зростанням можливостей і збереженням дитячо-шкільного статусу виникає внутрішня криза самооцінки підлітка. Криза 13 років направлена на освоєння соціального простору, простору людських взаємин. Дитина відокремлюється від батьків і йде в свій світ – світ однолітків[4, с 88].

Становлення соціальної зрілості молоді відбувається під впливом багатьох самостійних чинників – сім'ї, школи, трудового колективу, засобів масової інформації, молодіжних організацій та соціальних груп. Ця множинність інститутів і механізмів соціалізації не є жорсткою ієрархічною системою, кожен з них виконує свої специфічні функції в розвитку особистості підлітка.

В процесі соціалізації у підлітків формується система норм, цінностей і поведінки , що відрізняють дану групу[1, с 631].

Соціальні дослідження показали, що багато підлітків ідентифікують себе як представника тієї чи іншої субкультури. При цьому частина молоді схильна до сильного впливу субкультур, яке може бути і як позитивним, так і негативним. З однієї сторони підлітки отримують необхідні для життя в соціальному суспільстві навички, субкультури допомагають молодим людям реалізувати свої бажання і адаптуватися до дорослого і самостійного життя. А з іншої, негативної сторони – набувають ті самі якості, з якими сучасне суспільство всіма доступними способами намагається боротися [5, с. 91].

Точки зору вчених, стосовно того, чому підлітків так манить до вступу в різні течії, різняться. Наприклад, Рижкова Ірина Олександрівна зазначає в своїй статті «Молодіжні субкультури»: «Підлітки сприймають навколишній світ по-своєму. Особливості психологічного стану підлітків не дозволяють більшості молодих людей виражати поодинці свій погляд на світ. Тому підлітки вважають за краще об'єднуватися в компанії, «збиватися в зграї», де «відчуття ліктя» – єдино можливий для них спосіб виживання в суспільстві» [3].

А кандидат психологічних наук Юлія Корчагіна говорить про це явище так: «Будь-який підліток прагне якимось чином заявити про свою унікальність, неповторність, особистісному своєрідності, в деякому роді протиставляючи себе оточуючим, в першу чергу батькам, та й взагалі дорослим. Саме так він

намагається утвердити себе – не схожого, особливого. Молодіжна субкультура, навіть кримінальна дає дитині те, що йому потрібно – статус, почуття власної гідності, неповторність, почуття приналежності ».

Більшість людей судять про субкультуру тільки за зовнішнім виглядом та поведінкою деяких представників, не враховуючи при цьому можливість впливу будь-яких чинників і особистісних якостей даного представника. Прояв яскравої індивідуальності, особливо в зовнішньому вигляді, рідко оцінюють позитивно, частіше таких людей засуджують за те, що вони «не такі як всі» [2].

Не слід забувати, що є й ті люди, які негативно ставляться до субкультур, але при цьому навіть не замислюються про те, що вони і є представниками тієї чи іншого різновиду субкультур.

Прикладами можуть виступати найрізноманітніші з них: Фріки – люди, що відрізняються яскравим, незвичайним, екстравагантним зовнішнім виглядом і зухвалою поведінкою; Яппі – молоді заможні люди, провідні побудований на захопленні професійною кар'єрою і матеріальному успіху ; Гопники; Хакери; Футбольні фанати; Хіп-хоп фанати; Отаку; Косплеєри [6].

Тому перед тим, як засуджувати людей, краще спочатку перевірити свою приналежність до цього, а вже після висловлювати свою негативну думку що до субкультур.

Отже, можна сказати, що субкультури є невід'ємною складовою сучасного соціуму, що динамічно розвивається, і дуже тісно взаємодіє з ним. Тому терпимість та толерантність, якої ми навчилися в кінці XX ст. – хоч і необхідна, але її не можна вважати засобом проти виникнення субкультур: бо на новому місці виникнуть субкультури нові, адже завжди знайдеться інший вид нетерпимості та й духовних реальностей багато.

Людству судилося жити серед субкультур і бути безпосередніми учасниками субкультур. Але питання не в цьому. Справа в тому, як серед цього жити. Як встановити і витримати правильний темп і ритм розвитку, який і є справжня чеснота на відміну від усіх інших ярликів-понять. Тільки досягнення такої якості руху можна гармонізувати та встановити співіснування різних культурних тенденцій і знизити гостроту субкультурних сполохів і протиріч.

У суспільстві відбуваються незворотні зміни, які істотно впливають на молоде покоління, яке знаходиться на стадії розвитку. Нинішнє молоде покоління виховується в принципово інших умовах(якщо порівнювати з минулим поколінням). Соціальне розшарування суспільства і інші важливі чинники нашого життя є реальністю, до якої нам всім треба навчитись пристосовуватися. І тоді це нам допоможе та полегшить ту участь, яку нам приготувало життя.

Заради практичної перевірки теоретичного матеріалу нами було проведено невеличке соціологічне опитування. Для цього нами було запропоновано по відношенню 100 друзям відповісти на одне запитання: «чи перебуваєш ти в одній із субкультур і чи впевнений ти у цьому?».

У підрахунках вийшло наступне:100 друзів – це 100%, а 1 друг – 1% (див. рис. 1).

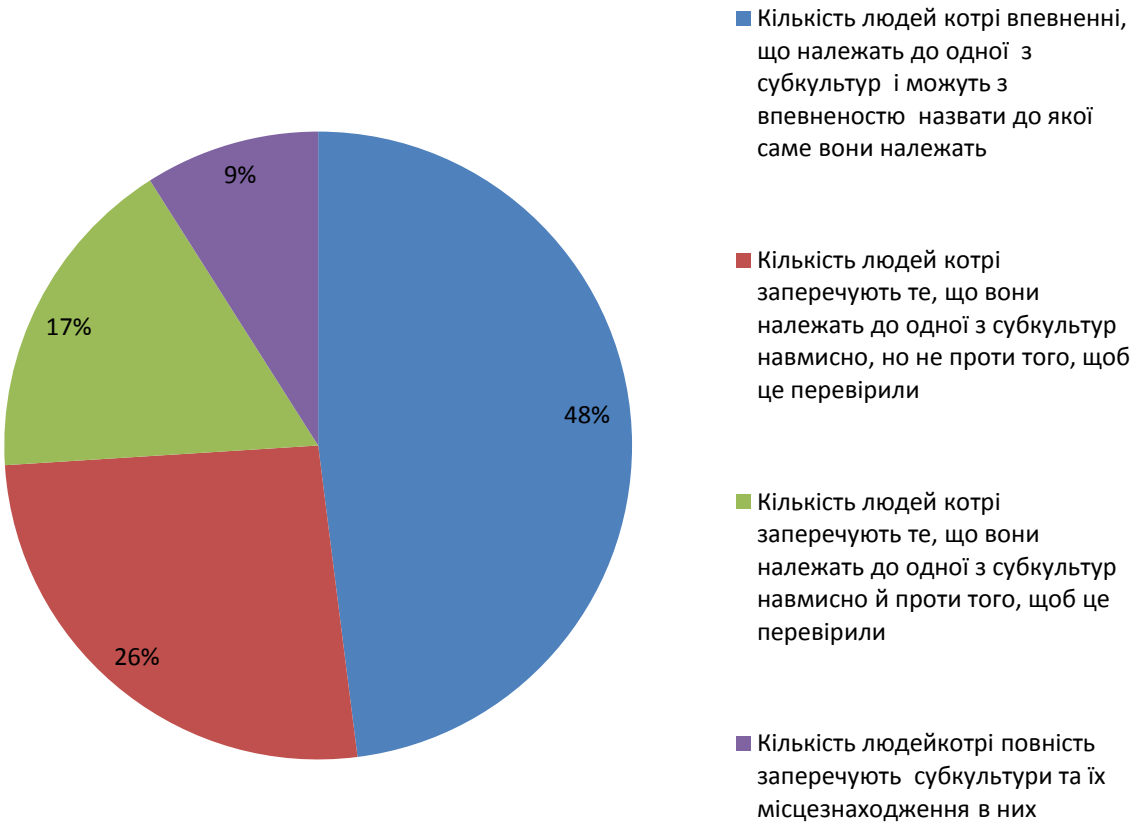

Рис. 1. Молодіжні субкультури економіко-правничого коледжу ЗНУ

Література

1. Гатиатуллина Э. Р. Влияние субкультур на становление личности в подростковом возрасте: социально-философский анализ (на примере Кабардино-Балкарской Республики) / Э. Р. Гатиатуллина., А. Н. Орлов. // Молодой ученый. – 2013. – №10. – С. 630-634.
2. Корчагина Ю. Подросток и субкультура / Ю. Корчагина [Електронный ресурс]. Режим доступу : http://zdd.1september.ru/view_article.php?ID=200802411
3. Рыжкова И. А. Молодежные субкультуры / И. А. Рыжкова [Електронный ресурс]. – Режим доступу : http://www.uraledu.ru/node/26423
4. Акбаров Н. Г. Социальные процессы, которые трансформируются: проблема подростка – проблема страны / Н. Г. Акбаров // Научные работы. – Казань, 2001. – Т. 16. – С. 86-92.
5. Воробьёв В. В. Особенности самоидентификации в молодёжной среде / В. В. Воробйов // Соціологічний збірник. – М., 2004. – Випуск 7. - С. 90-93.
6. Сергеев С. О. Молодіжні субкультури / С. О. Сергеев // Соціс. – 1998. – №11. – С. 97-102.

Северинено Катерина
студент 1 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: к.і.н., викл. Носик М.О.

РАБОТОРГІВЛЯ У XXI СТОЛІТТІ

Протягом всієї історії люди страждали від рабства та работоргівлі. Причиною чого була груба фізична сила, жіноча краса та борги. Уже близько 200 років рабство заборонено в більшості країн світу, проте на сьогодні зі ЗМІ випливають кричущі факти наявності рабства в цивільному суспільстві, що свідчить про наявність работоргівлі в нашому сучасному світі.

Відповідно до ч. 1 ст. 4 Європейської конвенції з захисту прав людини і основоположних свобод встановлює заборону рабства та примусової праці ніхто не може триматися в рабстві або в підневільному стані, а відповідно до ч. 2 передбачається, що ніхто не може бути присилуваний виконувати примусову чи обов'язкову працю. Відповідно ж до ч. 3 значено термін «примусова чи обов'язкова праця», що не поширюється на: будь-яку роботу, під час тримання під вартою, будь-яку службу військового характеру, будь-яку службу, яка має виконуватися у випадку надзвичайної ситуації;будь-яку роботу чи службу, яка входить у звичайні громадянські обов'язки [4].

Ще наприкінці XVIII — на поч. XIX ст. у США зародився аболіціонізм – рух за скасування рабства чорношкірого населення, а у Великої Британії, Франції та деяких інших країнах – рух за ліквідацію рабства в колоніях. Більшість лідерів аболіціонізму на чолі з Вільямом Гаррісоном вважали, що з рабством слід боротися лише моральними засобами та переконаннями, не застосовуючи силу.

В Організації Об'єднаних Націй відзначають колосальні масштаби цього нелегального бізнесу. За даними ООН, 12 млн. людей у всьому світі живуть в рабстві. Проте деякі експерти рахують ці відомості лише верхівкою айсберга. За їх підрахунками, жертвами сучасних форм рабства стали більше 200 млн. людей, що нині живуть. Для порівняння: за 400 років з Африки до Америки було вивезено всього 12 млн. рабів. Європол (поліцейська організація Європи) стверджує, що торгівля людьми щороку приносить транснаціональній злочинності 19 млрд. доларів США прибутку [2].

За даними Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) за останні 30 років до сексуального рабства було продано понад 30 млн. дітей. При цьому серед усіх країн найбільшими джерелами людей, що продаються в рабство, є: Білорусь, Республіка Молдова, Російська Федерація, Україна, Албанія, Болгарія, Литва, Румунія, Китай, Таїланд і Нігерія. Натомість серед країн, що приймають найбільшу кількість продаваних до рабства людей, лідирують Бельгія, Німеччина, Греція, Ізраїль, Італія, Японія, Нідерланди, Таїланд, Туреччина і США.

За даними Міжнародної організації міграції в Україні з 1991 р. жертвами сучасних работоргівців стали близько 117 тис. людей, в Молдові – 57 тис., в Румунії – 28 тис., в Білорусі – 14 тис., в Болгарії – 9,5 тис. У цих 5 країнах

Східної Європи щорічно близько 225 тис. людей, більшість з яких є жінки і діти, стають жертвами торгівлі людьми [3].

Слід розуміти, що рабство – це таке становище чи стан особи, по відношенню до якої використовують деякі або всі права, притаманні праву власності. До такого роду різновидів експлуатації належать: а) сексуальна експлуатація – це один з видів експлуатації праці людини, зокрема у сфері проституції чи суміжних з нею сферах; б) трудова експлуатація (примусове надання послуг) – будь-яка робота або служба, що вимагається від будь-якої особи під загрозою покарання [5].

Про те, що праця є примусовою, зазвичай свідчать наступні обставини: а) примусова вагітність – використання репродуктивних функцій організму жінки, шляхом природного або штучного запліднення без її згоди та подальше примушування жінки до виношування; б) вилучення органів – використання особи для видалення з її організму частини, яка має певну будову і спеціальне призначення.

Сучасне українське законодавство забороняє рабство – відповідно до ст. 149. Кримінального кодексу України «Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини» передбачається: 1) торгівля людьми або здійснення іншої незаконної угоди, об'єктом якої є людина, – караються позбавленням волі на строк від 3 до 8 років; 2) дії, вчинені щодо неповнолітнього або щодо кількох осіб, або поєднані з насильством, яке не є безпечним для життя чи здоров'я потерпілого чи його близьких, або з погрозою застосування такого насильства, – караються позбавленням волі на строк від 5 до 12 років з конфіскацією майна або без такої; 3) дії, вчинені щодо малолітнього, або організованою групою, або поєднані з насильством, небезпечним для життя або здоров'я потерпілого чи його близьких, – караються позбавленням волі на строк від 8 до 15 років з конфіскацією майна або без такої [1].

Отже, загалом в сучасному світі рабство заборонено, але трапляються й зараз випадки, що доводять існування і процвітання цієї діяльності в світі за допомогою використання людини людиною, як способу прибутку. Основною і першочерговою причиною работоргівлі є нерівномірність соціально-економічного розвитку в окремих країнах та регіонах світу

Література

1. Заборона рабства та примусової праці // Енциклопедичний довідник майбутнього адвоката : У 2 ч. / О. Д. Святоцький, Т Г. Захарченко, С. Ф. Сафулько та ін.; Зазаг. ред. С. Ф. Сафулька. – К.: «Ін Юре», 2008. – Ч. 1. – 616 с.
2. Маловідомі факти про сучасну работоргівлю // Цікаві факти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://cikavo.net/malovidomi-fakti-pro-suchasnu-rabotorgivlyu/
3. МВС оприлюднило статистику работоргівлі в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://daily.rbc.ua/ukr/show/mvd_obnarodovalo_statistiku_rabotorgovli_v_ukraine_1172579079

4. Право на захист від рабства та примусової праці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.uapravo.com/hro/practical.php?lan=ukr&level=2&id=8657&id_contents=8658
5. Форми торгівлі людьми та види експлуатації // Законодавча база з питань протидії торгівлі людьми [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ruszn-okhtyrka.gov.ua/news/a-1741.html?i=2

Соловей Діана
студент 1 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: к.і.н. Носик М. О.

ПРОБЛЕМА РАБОВЛАСНИЦТВА В КИЇВСЬКІЙ РУСІ

Актуальність дослідження і вивчення рабовласництва на Русі зумовлюється тим, що в наш час рабство збереглося. Останні дослідження зобразили таку картину: у сучасному світі більше 40 млн. осіб, яких використовують у якості рабів. Про це повідомляє ООН. Більшість вважають, що рабство – це частина минулого, проте воно існує і в наш час на всіх континентах [2].

Ця тема є не тільки актуальною, а й малодосліджувальною, насамперед тому, що про рабство в ті часи збереглося дуже мало прямих свідчень. Ціла когорта радянських та українських істориків (І. Фроянов, Б. Греков, І. Смирнов, В. Мавродін, С. Гущин, Л. Черепнин, Б. Рибаков) присвятила цій темі низку досліджень.

Найдавніший збірник законів – «Руська правда», сформований Ярославом Мудрим, мав місце для законів і правових норм для залежних людей і рабів. В цьому документі регламентувано різні джерела холопства: самопродаж у рабство, народження від раба, одруження на рабі та інші. Джерелами холопства були також: здійснення злочину, втеча закупа від пана, злісне банкрутство. Найбільш розповсюдженим джерелом холопства, не згаданим, однак, у «Руській Правді» був полон. Це є вагомим доказом того, що в Київській Русі було розвинено рабовласництво, і в не малих формах.

Щоб зрозуміти як виникло рабовласництво на Київської Русі, треба звернутися до 2 теорій походженняцієї держави. Це норманська та антинорманська теорії. Норманська теорія, прихильники якої пов’язують державотворчі процеси в Східній Європі із скандинавською експансією на Схід. Тобто самі вікінги, яких на Русі називали варягами, і утворили цю державу. Створення нової держави, слов’янізація вікінгів і хрещення країни, яка зрештою отримала назву «Русь», не могли знищити рабство і припинили работоргівлю [3].

За антинорманською теорією строго заперечується «варязький фактор» у державотворення русинів, і підкреслює, що слово «Русь» не має ніякого відношення до варягів і має слов’янське походження, тобто рабство не «пришло» на Русь, а було пов’язане з розвитком князівського і боярського землеволодінь.

Київська Русь мала 2 категорії людей, з яких скоріше за все формувалася рабовласницька частина населення, це напіввільні (закупи, рядовичі та ізгої) і невільники (до них відносилися холопи (посаджені на землю раби) та челядь – дворові слуги) [8].

Про походження назви одної з проток Дніпра – Славутич, говоримо про славу, слов'ян або про праслов'янський корінь «слав-», який можна розтлумачити як «текти». Але в англійській мові є слово дуже схоже на «Slavs» «слов'ян» – це слово slave, яке означає «раб». Тобто Славутич не «Ріка Славних», і не «Слов'янська Ріка», а «Ріка Рабів» [9].

Наша наукова студія дослідила ознаки рабовласництва в Стародавніх Римі та Греції і з'ясувала, що ці ознаки були присутні і в Київській Русі.Стародавній Рим мав рабовласницький лад та рабовласницький спосіб виробництва. У Греції рабовласництво сприяло економічному піднесенню, бо основна маса рабів була занята в економіці. В цих двох державах також спостерігалася і работоргівля. Як в Греції, так і в Римі, раб був власністю і не мав жодних прав. Відношення до рабів було жорстоким і нелюдяним. Пізніше влада була змушена пом'якшити свої взаємини до рабів, прийнявши низку юридичних заходів [6; 7].

У Київські Русі рабство було «принесено» вікінгами, або виникло внаслідок розкладу сільської общини і виникнення великого феодального землеволодіння, або внаслідок впливу зовнішніх чинників (всі сусідні держави Київської Русі мали розвинене рабовласництво і работоргівлю).

Рабовласництво мало вплив на економіку Русі, так як раби працювали в сільському господарстві і була розвинена работоргівля. Ще на початковому етапі розвитку Русі, як повідомляє «Повісті минулих літ», розвивалися зародки торговельних відносин: «Послав Олег [послів] до радимичів, питаючи: «Кому ви данину даєте?» Вони ж сказали: «Хозарам». І мовив їм Олег: «Не давайте хозарам, а мені давайте».» Сам Святослав хвалився тим, що йому доставляли в Русь челядь [5].

У руському суспільстві до рабів відносилися як дожертв, які задовольняли релігійні потреби, принесені язичницьким богам. Це було і за Володимира Великого (до його хрещення), про це свідчить Ібн Русте в своєму тексті «Про слов'янів та русів». З офіційним приняттям християнства це відношення змінилося. А пізніше було прийнято збірники законів, в яких було віднесено місце для цього нового суспільного класу.

Навіть у самих князів були раби. Прямим доказом того – сам Володимир Великий був «робичича», тобто сином Святослава від рабині Малуші, яка була «ключницею» княгині Ольги. Такий образ життя Володимира до хрещення передає нам «Повість минулих літ»: «…наложниць було у нього 300 у Вишгороді, 300 в Бєлгороді і 200 на Берестові у сільці…» [4].

Про велику кількість рабів в замках князівдоносить Ібн Фадлан, який подорожував Волгою і зустрівся з русами: «…до порядків царя русів (відноситься) то, що разом з ним в його замку знаходяться чотири сотні чоловіків з богатирів... Із кожним з них дівчина, яка служить йому, і миє йому

голову, і готує йому те, що він їсть і п'є, і інша дівчина, (яку) він вживає як наложницю…» [1].

Ми не можемо точно сказати число рабів і у Київській Русі, маючи лише число вільного населення – 7 млн. осіб, так як не маємо точних даних, але оцінюючи те, що Київська Русь в багатьох війнах була переможницею і брала велику кількість людей в полон, вела торгівельні відносини з Константинополем (одне одному продавали рабів), рабом могла стати кожна вільна людина і від раба народжували дітей, ми можемо сказати, що Київська Русь була малою рабовласницькою державою.

Література

1. Книга Ахмеда Ибн-Фадлана о его путешествии на Волгу в 921–922 гг. (84 ст.) – Режим доступу:http://www.altstu-museum.ru/14525.htm
2. ООН підрахувала кількість рабів у сучасному світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://gazeta.ua/articles/life/_oon-pidrahuvala-kilkist-rabiv-u-suchasnomu-sviti/793758
3. Очерки истории народов России в древности и раннем средневековье / В. Я. Петрухин, Д. С. Раевский [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://admw.ru/books/V-YA--Petrukhin--D-S--Raevskiy_Ocherki-istorii-narodov-Rossii-v-drevnosti-i-rannem-Srednevekove/77
4. Плохій С. Брама Європи / Сергій Плохтій. – Х.: «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016 – 52 с.
5. Про напади хозарів // Повість Минулих Літ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://1576.ua/books/6277
6. Рабство в Древней Греции [Електронний ресурс]. – Режим доступу : |https://ru.wikipedia.org/wiki/Рабство_в_Древней_Греции
7. Рабство в Древнем Египте [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://o-ili-v.ru/wiki/Рабство_в_Древнем_Египте
8. Суспільний лад Київської Русі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://histua.com/knigi/istoriya-derzhavi-i-prava-ukraini-zaruba/suspilnij-lad-kiivskoi-rusi
9. Журавльов Д.В. Хто є хто в українській історії / Д. В. Журавльов. – Х.: «Клуб Сімейного Дозвілля», 2014. – 26 с.

Стародубцев Владислав
студент 1 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: к.і.н., викл. Носик М.О.

МІСЦЕ АБСУРДНИХ ТЕОРІЙ У ВСЕСВІТНІЙ ІСТОРІЇ

Зараз, коли принцип свободи слова набув світового масштабу, з'являються усе нові наукові гуртки, секції, течії та товариства, що об'єднують однодумців щодо якоїсь теорії. Іноді ці теорії серед інших науковців та широких мас вважаються абсурдними. Як приклад можна навести «Товариство плоскої Землі» (Flat Earth Society), що виникло ще у XIX ст. за ініціативою

англійця С. Роуботема чи «Нову хронологію» кандидатів фізико-математичних наук Г. Носовського та А. Фоменко. І таких товариств незчисленна кількість, кожна з яких пропагандує свою ідею. Виникає питання: «Чи потрібні ці іноді псевдонаучні ідеї у сучасному суспільстві?» Саме дослідженню цього питання стане темою цієї роботи.

Повноцінних досліджень на цю тему ще не проводилося, але окремі підтеми були добре дослідженні. Це теорія абсурду (зокрема праці французького філософа-просвітителя А. Камю), усілякі списки абсурдних теорій, дослідження роль однієї чи іншої теорії у науці, суспільстві та всесвітній історії загалом.

Метою дослідження є аналіз ролі «абсурдних» теорій у розвитку людства. Але що ж таке абсурд? «Абсурд – безглуздя, нісенітниця, бредня, дурниця» [1].

При цьому вся історія науки просто пронизана абсурдними теоріями. Існує наука, що вивчає історію відкриттів та ставлення людей до науки – історія науки. З її точки зору існує дві періодизації історії людства – історична та філософська [2].

Вже в епоху Античності (VII ст. до н.е. – V ст. н.е). давньогрецькі вчені зробили ряд важливих відкриттів у різних галузях науки: астромонії, географії, математиці, фізиці, хімії, історії, біології. Особливо виділяються географічні відкриття приблизно з VI ст., коли наука перестала обмежуватися релігійними догмами (греки знали форму Землі, вважали, що у Південній півкулі є ще один материк – Terra Australis й були прибічниками теорії єдиного Світового океану). Як приклад цих знань можна привести точність, з якою бібліотекар Александрівської бібліотеки Ератосфен (276 – 194 рр. до н.е.) вирахував радіус Землі – 6311 км, та довжину її найбільшого кола – 39690 км (сучасні показники – 6378 км та 40076 км відповідно). А у II–I ст. до н. е. еллін Посидоній теж провів заміри розмірів Землі, але отримав лише 180 тис. стадій (проти 252 тис. стадій у Ератосфена), а Птолемей зображував Африку та Азію замкнутими навколо «Індійського моря» (Індійського океану).

Та вже у 313 р. н.е. римський імператор Костянтин I (Великий) офіційно визнав християнство, а в 384-385 рр. н.е імператор Феодосій I Великий рядом указів наказав зруйнувати античні храми. З цього моменту почалося поступове становлення християнства як загальноєвропейської релігії. Разом з цим під його догми було кореговано наукові догми. Майже усі явища були підпорядковані Божій волі, а купець Козьма Індікоплевст у своїй праці «Християнська топографія» писав, що Земля має форму плоского чотирикутника.

Так, наприклад, бачив тодішню реальність італійський кардинал Петро Даміані (1006/1007-1072 рр.): «Навіщо наука християнам? Хіба запалюють ліхтар, щоб бачити сонце? … Платон досліджує секрети таємничої природи… – я з презирством відкидаю це. Піфагор виділяє на сфері Землі паралелі – я не відчуваю до цього ніякої поваги…» [3].

На мусульманському Сході ситуація була краща, проте східні вчені теж були обмежені суворими догмами ісламу, а європейці винайшли багато технічних винаходів (доменна піч, окуляри, механічний годинник. Як писав

Генріх Жоміні у своїй книжці «Стратегія та тактика у воєнній справі»: «Час – ефективні ліки від усіх … анархічних доктрин» [3].

Після початку Реформації у сер. XVI ст., що ознаменувалась Науковою революцією – відкриттями Миколи Коперника «Про обертання небесних сфер» та Андреаса Везалія «Про будову людського тіла». саме після цього відбулося перетворення науки на провідний чинник виробництва, що супроводжувався великою кількістю відкриттів у різних областях, що перечили тодішнім теоріям [3].

Підсумувавши це ми можемо побачити, що абсурдні теорії існують двох типів:

1) абсурдні з точки зору минулих часів (розглядатися не будуть, оскільки вони зазнали критики з боку сучасників тих подій та не мали значного впливу);

2) абсурдні з точку зору сучасності (до них належать ті теорії, що під час свого існування вважалися правдивими). Так, прикладом може послугувати вже згадуваний Посидоній, що у своїх вимірах значно «применшив» Землю (саме це слугувало стимулом купцям віднайти «шлях до Сходу через Захід», а як наслідок – відкрити Америку). Також неможна пропустити ідею греків про південний материк Terra Australis, який, на їхню думку, займав значну частину південної півкулі. Спроби віднайти його призвели до відкриття Австралії, численних архіпелагів та самого південного материка – Антарктиди. Такі псевдонаукові теорії можна побачити і у часи « наукового злету ». Такою є думка про невагомі хімічні елементи – флогістону (знаходиться у горючих речовинах) та теплецю (передається від теплішого предмета то більш холодного). І хоча ці теорії були спростованні, вони входять до плеяди перших хімічних теорій, що були великим шагом до становлення хімії як науки. І таких теорій була велика кількість: «планета Вулкан», «Землі усього 6000 років», «Атом – найменша частинка», «зміна об’єму Землі», «Марсіанські канали» тощо. Ці теорії були спростовані, але внесли свій вклад у науку.

Як бачимо, розвиток науки завжди супроводжувався появою абсурдних теорій. Якщо ці ідеї не підштовхували до великих відкриттів, то мали своє значення в розвитку певної галузі. Тому хоча деякі теорії здаються абсурдними, треба розуміти, що кожна ідея має своє місце у всесвітній історії. Може й сучасна ідея про плоску Землю чи «нову хронологію», приведені на початку, зіграють свою роль у розвитку людства.

Література

1. Словник іншомовних слів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.jnsm.com.ua
2. Вопросы : Как и Почему? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.voprosy-kak-i-pochemu.ru
3. Очерки по истории географических открытий / И. П. Магидович, В. И. Магидович [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://discover-history.com

Турило Дарина
студент 1 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: к.і.н. Носик М.О.

ІСТОРИКО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ У КОНТЕКСТІ СОНЯЧНОЇ АКТИВНОСТІ

Спочатку, давайте розглянемо питання, що ж таке сонячна активність? Сонячна активність – це комплекс процесів, пов’ язаних з утворенням та розпадом у Сонячній системі магнітних полів. Це явище почали вивчати ще у 800-му році до н.е., а перші малюнки датовані 1840-ми рр. [4].

Багато хто у сучасному світі страждає від метиочутливості, яка теж пов’ язана з впливом Сонця. Річ у тім, що у деякі періоди світило посилаэ на Землю електромагнітні потоки що взаэмодіючи з атмосферою впливають на людство. Погіршується самопочуття, виникають нервозність та стомленість, порушення сну і роботи серцево-судинної системи, загострення хронічних захворювань, погіршення радіо- та супутникового зв’ язку [3].

Таким чином, 1-2 вересня 1859 р. розпочалася найбільша за всю історію реєстрації геомагнітна буря, яка викликала відмову телеграфних систем по всій Європі і Північній Америці. Північні сяйва спостерігалися по всьому світу, навіть над Карибами; також цікаво, що над Скелястими горами вони були настільки яскравими, що світіння розбудило золотошукачів, які почали готувати сніданок, думаючи, що настав ранок. [2]

На щастя, метеорологи давно навчилися реєструвати сонячні спалахи і передбачати сплески нестабільності захисного поля нашої планети. Попереджений – а отже, озброєний.

Ще в кінці XIX ст. англійським ученим В. С. Джевонсом була розвинена теорія, що зв’язує походження економічних циклів з сонячною активністю. Відповідно до неї, «роки рясних врожаїв» повторюються через кожні десять або одинадцять років, і «ймовірно, що торговельні кризи пов’язані з періодичною зміною погоди, що зачіпають всі частини світу і виникають, ймовірно, внаслідок посилених хвиль тепла, одержуваних від Сонця в середньому через кожні десять з гаком років». Крім того, В. С. Джевонс припустив, що: «Періодичні крахи дійсно за своєю природою явища психологічного порядку, що залежать від зміни настроїв: зневіри, оптимізму, ажіотажу, розчарування і паніки». За спостереженнями лікарів, у ці дні стрімко збільшується кількість звернень до медиків [1].

Є дві речі, про які багато людей намагаються не замислюватися: про те, що періоди процвітання неминуче перериваються кризами, і про те, що глобалізація світової економіки неминуче зіткнеться з всесвітною кризою, сильною настільки, наскільки далеко зайшли глобалізаційні процеси [3].

Велика депресія почалася у 1929 р. в США – лідера світової економіки – вдарила не тільки по економіці розвинених капстран, сильно пов’язаних з США, але відгукнулася навіть в СРСР – країні, що відокремилася від решти світу і яка намагалася побудувати самодостатню економічну модель. На нашу думку, ці зміни у економіці країн безсумнівно були пов’ язані зі змінами на

Сонці. Такі висновки ми зробили на підставі алгоритмів сонячної активності та економічних криз.

У світі існує ряд цікавих теорій, що пов'язують все, що відбувається на Землі, з циклами сонячної активності. Ще в кінці XVIII ст. англійський вчений Ф. В. Гершель, який побудував першу модель Галактики і відкрив планету Уран, зробив спробу встановити зв'язок між числом сонячних плям, неврожаями і цінами на хліб і визначив досить великий взаємозв'язок між ними. У 70-ті роки XIX ст. один з засновників теорії маржиналізму В. С. Джевонс розвинув думку, що поведінка соціальних колективів у їх діяльності залежить від циклічних явищ на Сонці. Це допомогло йому пояснити економічні цикли не тільки в сільському господарстві, де вони пов'язані з прямим впливом сонячної активності на врожайність, але і в промисловості де колектив грає важливу роль. У 1843 р німецький астроном К. Швабе вперше визначив періодичність циклів появи сонячних плям, а його колега Р. Вольф винайшов методику підрахунку сонячних плям на диску, так зване «число Вольфа», і уточнив, що в дійсності він має варіацію від 8,5 до 14 років між сусідніми мінімумами і від 7,3 до 17 років між максимумами (див. рис. 1).

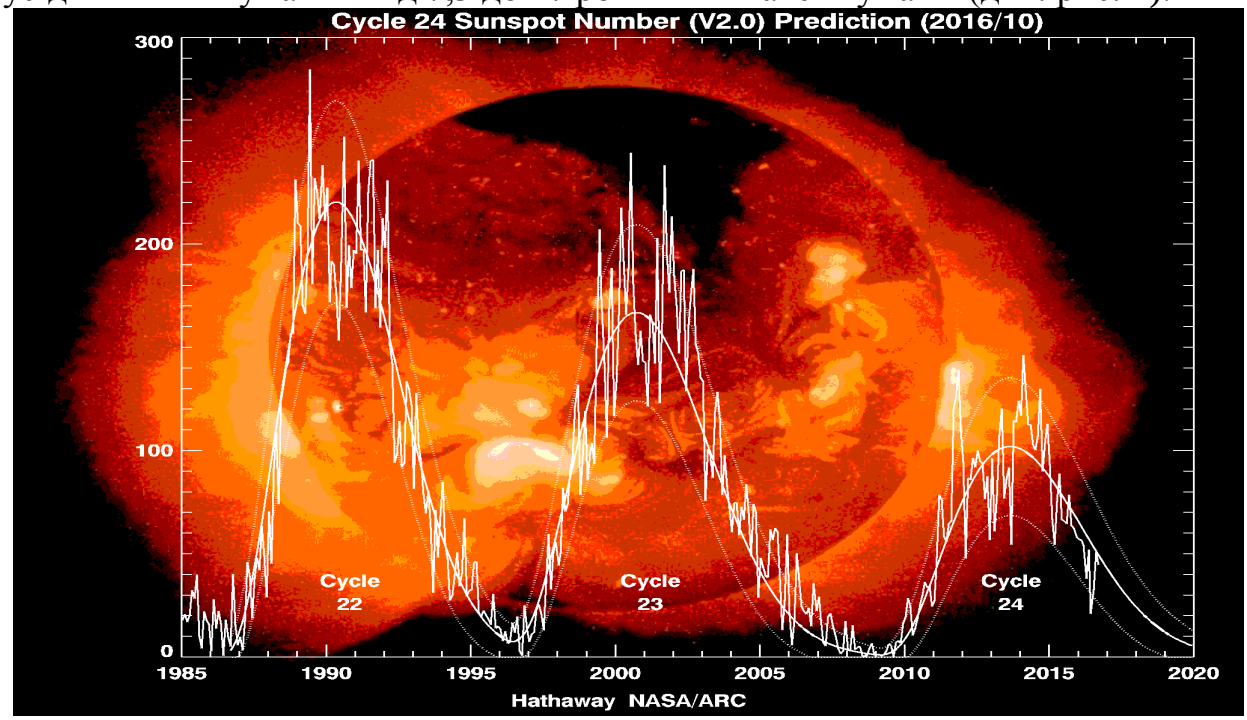

Рис. 1. Періодичність сонячної активності

Всі ці розрахунки були виконані ще в середині XIX ст., і до сьогодні вони підтверджувалися. Існує ще багато теорій, таких як, наприклад, 72-річний (2 по 36 років) цикл Ганського, більше ніж 600-річний цикл Рубашева, 22-річний парний цикл Гнєвишева–Оля та безліч інших. Головне, що було доведено синхронність максимумів сонячної активності з періодами виникнення криз, революцій та війн.

Залишалося тільки з'ясувати механізм взаємозв'язку людського організму і сонця, в зв'язку з чим, наприклад, О. Чижевський, проводив експерименти в області електричних властивостей крові. Він, крім того, виявив синхронізацію максимумів сонячної активності з періодами прискореного розмноження

окремих видів біоорганізмів, наприклад, сарани. Найбільша частота спостерігалася протягом 30-х – 80-х років XIV ст., коли навала сарани тільки в Центральній Європі тривала з періодичністю 10-12 років протягом 1333-1341 рр., 1353-1363 рр. та 1373-1388 рр. і призвела до масових неврожаїв та голодомору, що суттєво впливало на економіку [5].

Наступні глобальні процеси на Сонці астрономи прогнозували на 2012 рік, але він відзначився лише як найспекотніший за всю історію спостережень, розпочатих з 1850 р., не звертаючи увагу на аномальне падіння температури води у південній частині Тихого океану.

Поки що астрономи не висували прогнозів на майбутнє стосовно сонячної активності та криз, адже більшість наукових досліджень грунтувалося на теорії 2012 р., але роблячи висновки з представленої діаграми активності (див. схему 1) можна припустити, що наступна криза вразить світ у 2020-му році.

Література

1. Підступний удар Сонця : Аномалії // Поступ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://postup.brama.com/010403/52_3_3.html
2. Солнечная буря 1859 года [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dokumentika.org/zemli/solnechnaya-burya-1859-goda
3. Циклы солнечной активности и экономические кризисы [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://taxfree.livejournal.com/1080716.html
4. Чижевский А. Л. Физические факторы исторического процесса / А. Л. Чижевский. – Калуга : 1-я Гостиполитография, 1924. − 70 с.
5. Чижевский А. Л. Космический пульс жизни : Земля в объятиях Солнца. Гелиотараксия / А. Л. Чижевский. – М. : «Мысль», 1995. − 767 с.

СЕКЦІЯ «СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ»

Бабіч Наталія
студент 3 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: к.пед.н, викл. Турбар Т.В.

АНАЛІЗ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ВІЛ/СНІДУ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

На сьогоднішній день у світі проживає близько 37 млн. осіб ВІЛ-інфікованихлюдей, серед яких,за даними Всесвітньої організації охорони здоров’я, 19,5 млн. осіб отримують антиретровірусне лікування.

Для нашої країни впродовж останніх років характерними є позитивні зміни у сфері лікування ВІЛ-інфекції. Так, наприклад, у 2000 р. всього 685 тис. людей, які живуть з ВІЛ, мали доступ до антиретровірусної терапії (АРТ), а в 2018 р. майже 21 мільйон. Таке помітне збільшення кількості осіб, що отримують лікування,дає змогу зберегти життя і здоров’я більшої кількості ВІЛ-інфікованих людей.

Згідно з останніми даними Всесвітньої організації охорони здоров’я, європейський регіонвідноситься до таких, де зростає кількість нових випадків зараження цим вірусом. У 2016 р. в Європі було діагностовано більше 160 000

нових випадків ВІЛ-інфекції. Така невтішна тенденція зумовлена, перш за все, пізньої діагностикою, так 51% зареєстрованих випадків ВІЛ-інфекції діагностуються вже на пізніх стадіях. В Україні майже половина людей, які живуть з ВІЛ (ЛЖВ – люди, які живуть з ВІЛ), не знають про свій ВІЛ-позитивний статус (за даними медичного обліку). Щорічно близько третини ВІЛ-позитивних осіб залишаються поза медичним обліком.

Незважаючи на активну боротьбу з ВІЛ-інфекцією, наша країна поки залишається регіоном з високим рівнем поширення ВІЛ. Протягом 2017 р. в Україні щодня реєстрували в середньому 48 випадків захворювання на ВІЛ-інфекцію, 24 захворювання на СНІД та 8 випадків смерті від СНІДу.Станом на 1 листопада 2017 року в закладах охорони здоров'я під медичним наглядом знаходилось 139394 ВІЛ-інфікованих громадян України (показник 329,6 на 100 тис. населення), з них 42666 хворих з діагнозом СНІД (100,9) [3].

За останніми оцінками щодо ВІЛ/СНІДу, на початок 2017 р. в Україні налічувалось 238 тисяч людей з ВІЛ, а у віковій групі старше 15 років рівень поширеності хвороби становив 0,61%, що свідчить про підвищення захворюваності саме серед молоді [1].

З цією метою нами було проведено опитування серед студентів Економіко-правничого коледжу Запорізького національного університету щодо обізнаності студентської молоді з проблеми ВІЛ/СНІД. У дослідженні взяли участь 73 студенти коледжу.

Питання опитування були спрямовані на виявлення обізнаності з питання ВІЛ/СНІД, концепцією «90-90-90» та визнання актуальності проблеми у реаліях нинішнього часу для студентського середовища.

Студентам було запропоновано відповісти на декілька запитань. Наприклад, питання, відповідь на яке, дала змогу встановити рівень обізнаності молоді з питання значення понять ВІЛ та СНІД. Насправді ВІЛ, або вірус імунодефіциту людини, є збудником ВІЛ-інфекції та СНІДу – синдрому набутого імунодефіциту. СНІД, або синдром набутого імунодефіциту, є кінцевою стадією ВІЛ-інфекції, при якій ураження імунної системи людини доходить до такого рівня, що вона виявляється не в змозі чинити опір будь-яким видам інфекції. За результатами дослідження встановлено, що із 73 опитаних студентів майже всі обізнані з теми ВІЛ/СНІД. Молодь орієнтується у простих питаннях, наприклад, «чи не передається ВІЛ через комара?», але значна кількість студентів не розмежовують поняття ВІЛ та СНІД і мають уявлення про ризики передачі інфекції.

Студенти також відповідали на запитання, що мали на меті встановити рівень їх обізнаності щодо напрямів вирішення проблеми ВІЛ/СНІДу в Україні. Дослідження показало, що більшість опитуваних не мають чіткого уявлення про це питання, що свідчить про певні проблеми у реалізації профілактичних заходів. Адже в нашій країні на сьогоднішній день зроблено дуже багато, зокрема, у 2017 р. з державного бюджету України виділено 684 млн. гривень на закупівлю медикаментів для антиретровірусної терапії дорослих, підлітків та дітей. У 2016 р. ця цифра була значно меншою – майже 253 млн грн. Наразі маємо в Україні унікальну ситуацію та гарні перспективи, якими не можна знехтувати. По-перше, в країні є політична воля для медичної реформи, яка впливатиме на подолання епідемії. По-друге, маємо сприятливі економічні чинники як в межах державного фінансування, так і в частині міжнародної фінансової допомоги.І нарешті, по-третє, маємо в арсеналі сучасні технології як тестування, так і лікування [3].

У вирішенні проблеми ВІЛ/СНІДу Україна тісно співпрацює із світовою спільнотою. Три роки тому Об'єднана програма Організації Об'єднаних Націй з ВІЛ/СНІДу затвердила амбіційні плани до 2030 р. подолати епідемію ВІЛ/СНІДу. Для досягнення цієї мети запропоновано стратегію «90-90-90», що означає до 2020 р. 90% ВІЛ-позитивних людей знатимуть про свій діагноз; 90% з них будуть приймати ліки – антиретровірусну терапію (АРТ) і у 90% тих, хто приймає АРТ, лікування буде успішним.Такі пацієнти стануть безпечними та не будуть поширювати вірус, матимуть змогу працювати, мати сім'ю, народжувати дітей та радіти життю [2].

Коли вперше озвучили «Стратегію 90-90-90», більшість сприйняла її як нездійсненну мрію, проте уже через три роки мрія стає реальністю.У світі 19,5 млн людей отримує лікування, смертність від СНІД зменшилася у два рази, а кількість нових випадків у країнах Африки в три рази за останні шість років.

Окремі країни – Данія та Швеція – уже досягнули поставленої мети, а частина на шляху до її виконання.

Україна має наразі хороші шанси стати прикладом щодо подолання епідемії СНІДу, використовуючи позитивний досвід країн Східної та Центральної Європи.

Однак, як показало наше дослідження, молодь не має володіє достатньою інформацією про цю концепцію. Лише 7% опитуваних читали та знають про концепцію, 20% чули про це, але не знайомі зі змістом програми та 73% взагалі не мають уявлення про цю концепцію. Це свідчить про низький рівень інформованості молоді та суспільства з теми ВІЛ, а саме про шляхів подолання епідемії. Але не зважаючи на такі низькі показники,84% студентів, які приймали участь у дослідженні вважають тему ВІЛ/СНІД актуальною, вказують на такі причини, як не толерантне відношення до ЛЖВ (люди, які живуть з ВІЛ), відчуження від проблеми та велику кількість інфікованих людей [4].

Таким чином, спираючись на отримані дані дослідження, можна зробити висновки про те, що на перше місце слід поставити питання первинної профілактики ВІЛ-інфекції серед молоді, адже обізнаність з цієї теми дозволяє дивитися реально на проблему та має великі шанси підвищити рівень відповідальності людей до свого здоров'я та толерантного відношення до тих, хто має позитивний статус ВІЛ. Це являє собою першим ступенем реалізації концепції «90-90-90».

Якщо раніше світ боровся за доступ до лікування, то зараз акцент світової спільноти робиться на забезпеченні підтримки, необхідної для здорового життя.Пізня діагностика, в свою чергу, позначається як на здоров'ї та виживанні наших громадян, так і на суспільстві в цілому, де триває передача ВІЛ. Раннє встановлення діагнозу – це збільшення тривалості життя і зниження вірогідності поширення інфекції.

Література

1. Пінчук О. СНІД в Україні : статистика (30.11.2017) / О. Пінчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.aids.ua
2. ЮНЕЙДС. Данные об эпидемии СПИДа (2018) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.unaids.org
3. HealthRightInternational (01.02.2018) // A QuickRecapofGrantsAwardedin 2016 & 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://healthright.org
4. Накази МОЗ України з ВІЛ // СНІДу 2008-2016 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://aids.dp.ua/pravova-baza/prikazy-minzdrava

Бойко Вікторія
студент 3 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: к.п.н, викл. Турбар Т.В.

ІНКЛЮЗІЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Сучасна Україна стоїть на порозі нової прогресивної епохи. Це епоха громадянського, усвідомленого й толерантного суспільства. Цю тезу підтверджує факт проведення великої кількості реформ, зокрема, в освіті. Сьогодні в Україні відбувається зміна тенденцій у галузі соціальної політики держави стосовно людей із особливими потребами. Одним із пріоритетних напрямків державної політики в освітній сфері є впровадження інклюзивної освіти, яка виключає будь-які форми дискримінації учнів: за фізичним, національним показником або через певні особливості поведінки, а також створює для всіх учасників освітнього процесу відповідні умови для отримання повноцінної якісної освіти. Основна теза інклюзії полягає в тому, що всі діти можуть і мають право повноцінно навчатися, а також брати участь у соціальному, політичному та економічному житті суспільства.

Проблемі інклюзивної освіти присвячені наукові праці С. Богданова, Г. Гаврюшенка В. Засенка, О. Заярнюк, Н. Збroєвої, А. Колупаєвої, Н. Софій та інших.

У відповідності до Закону України «Про освіту», інклюзивне навчання – це система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників [1].

Мета інклюзії в освітній сфері полягає у частковій або повній ліквідації і попередженні соціальної ізольованості, що є наслідком відсутності толерантності й негативним ставленням до поняття плюралізму. Інклюзія визначає освіту основним механізмом попередження порушення прав людини й запобігання будь-яких форм дискримінації.

Сучасні дослідження науковців з питань впровадження інклюзивної освіти в багатьох країнах Європи, доводять, що провідна роль у процесі соціальних змін належить державі. Особливою ознакою є те, що соціальна політика стосовно людей із особливими освітніми потребами формується на принципах рівноправності й толерантності. Позитивний результат в галузі інклюзії показують такі країни як Німеччина, Фінляндія, Австрія, Швеція та інші. Наприклад, у Фінляндії право на інклюзивну освіту закріплено на законодавчому рівні й дозволяє дітям із особливими освітніми потребами навчатися у звичайних школах. Це положення забезпечує можливість отримання повноцінного соціального досвіду для усіх учасників освітнього процесу й сприяє гуманізації суспільства [3, с. 168-170].

Україна знаходиться на етапі впровадження інклюзивної системи освіти, коли шляхом багаточисельних спроб і помилок держава прямує до становлення прогресивної налагодженої системи. Як і в будь-якому новому процесі, на етапі впровадження інклюзії ми стикаємося із чималою кількістю проблем, які формуються із соціальних бар'єрів, стереотипів, недостатньої матеріальної і

моральної підготовки населення, а зокрема, працівників шкіл. Нами було виділено основні проблеми впровадження інклюзивної системи освіти в Україні. Усі перешкоди можна об'єднати в групи в залежності від рівня, на якому вони існують. Так чином, на макрорівні існує проблема відповідного фінансування шкіл, яке б забезпечило достойну матеріально-технічну базу задля надання якісних освітніх послуг дітям із особливими потребами. Ця проблема проявляється у відсутності в більшості українських шкіл обладнання, яке б допомагало пересуватися дітям із порушеннями опорно-рухового апарату, відсутності необхідної матеріально-технічної бази для навчання дітей із різними фізичними та ментальними розладами тощо.

На мезорівні основними перешкодами на шляху до ефективного впровадження інклюзивної освіти є наявність культурних стереотипів щодо людей з інвалідністю, адже наше суспільство лише робить кроки до прийняття плюралізму як основи виховання; неготовність вже існуючої системи освіти відповідати індивідуальним потребам кожної дитини, що проявляється у неможливості впровадження індивідуального підходу (спрямованість освіти на маси, велика наповненість класів, «унормовування» учнів, яке ігнорує індивідуальність дитини). Окремою проблемою виступає відсутність спеціальних стандартів освіти, зокрема навчальних програм, які б відповідали освітнім потребам як дітей без особливих потреб, так і дітей, котрі мають їх.

Проблеми розвитку інклюзії в українській школі на мікрорівні пов'язані з діяльністю конкретних закладів освіти, окремих фахівців. Під час апробації інклюзивної освіти, шкільні соціальні педагоги та психологи зіткнулися із проблемою психологічного бар'єру учнів, батьків і вчителів. Ця проблема тісно пов'язана із існуванням стереотипів відносно людей з особливими потребами. Окрім того, необхідно говорити й про проблеми професійної підготовки вчителів. Більшість українських вчителів виявилися професійно неготовими до інклюзивного підходу у навчанні, оскільки він вимагає наявність спеціальних знань (розробка спеціальних навчальних планів, робота із дітьми з вадами здоров'я, зокрема, з дітьми, котрі мають ментальні розлади) [2, с. 191].

Під час проведення дослідження ми торкнулися питання професійної підготовки молодих спеціалістів, а саме соціальних педагогів. Базою для вивчення стали 55 студентів першого, другого й третього курсу Економіко-правничого коледжу Запорізького національного університету спеціальності соціальна робота (освітня програма: соціальна педагогіка), оскільки саме соціально-педагогічна діяльність є механізмом розвитку інклюзії, а також толерантного ставлення до людей із особливими потребами. Мета опитування полягала у тому, аби прослідкувати рівень обізнаності майбутніх соціальних педагогів з питань інклюзії. Під час дослідження, нами було запропоновано 5 питань, на які респонденти мали відповісти «так» або «ні», тобто погодитися з тезою або її заперечити.

За результатами дослідження нами було визначено, що 87% студентів спеціальності «соціальна педагогіка» знають, що таке інклюзія. З них 75% вважають, що інклюзія є необхідною у сучасній українській школі. На питання про те, чи вважають майбутні фахівці дітей із особливими потребами небезпечними для інших учнів, 4% респондентів відповіли позитивно.

Особливим є те, що всі студенти, які є обізнаними у питанні інклюзії, а саме 87%, вважають, що українські школи не готові до впровадження інклюзії. Окрім того, більшість студентів, а саме 81% вважають, що інклюзія є механізмом урівнювання дітей у правах.

Незважаючи на велику низку проблем, інклюзія в Україні активно прогресує і невпинно рухається вперед. Якщо звернутися до української національної психології, можна говорити про те, що в нашій державі є усі засади для формування толерантного громадянського суспільства. На разі, основним великим кроком на шляху до впровадження інклюзії є нова реформа освіти, що затверджує на законодавчому рівні право дитини на інклюзивну освіту.

Таким чином, інклюзивна освіта є системою освітніх послуг, які дозволяють усім учасникам освітнього процесу отримати якісну освіту та однаково якісний соціальний досвід. Для України інклюзія є педагогічною інновацією, котрої вимагає час і нове українське суспільство. В процесі впровадження нової, для встановленої системи, форми освіти реформатори стикаються із чималою кількістю культурних, соціальних, економічних перешкод. Проте, закордонний досвід показує, що інклюзивна система є реальною й ефективною формою освіти, що інтегрує людей із особливими потребами в соціум.

Література

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19
2. Заярнюк О. В. Інклюзивна освіта в Україні : проблеми та шляхи їх вирішення / О. В. Заярнюк // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету, 2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/3705/1/Inkliuzyvna%20osvita%20_44.pdf
3. Кавун Ю. Передовий психолого-педагогічний досвід реалізації інклюзивної практики в країнах Європи / Ю. Кавун // Вісник науково-дослідної лабораторії «Інклюзивна педагогіка» за матеріалами І регіональн. наук.-практ. конф. «Інклюзивна освіта : теорія, методика, практика» (26 квітня 2015 р.) / Уманськ. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. – Умань, 2015. – Вип. І. – С. 168-170.

Клочок Аліна
студент 3 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: к.пед.н., викл. Турбар Т.В.

ПРОБЛЕМА ІНТЕРНЕТ-АДДИКЦІЇ У МОЛОДІЖНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Кожне десятиліття в суспільстві виникають нові потяги та залежності, котрі належать лише йому. Зазвичай, молодь бере на себе роль випробувачів і виступає, ніби «лакмусовим папером». Поряд зі старими залежностями виникають й нові, більш актуальні, котрі підкреслюють нові проблемні сфери життя суспільства.

Можливість користуванняновими видами «благ», безперервний розвиток ґаджетів, спрямованих саме на розважальну складову суспільного споживання, складності в стосунках із рідними й близькими– це лише частина довгого списку, але вона окреслює негативний бік становлення сучасної української молоді в суспільстві. Молодь всіляко намагається втекти від реального світу та відволіктися від усіх життєвих проблем, з якими вона зіштовхується. За даними представництва ЮНІСЕФ в Україні та Європейського моніторингового центру з наркотиків і наркоманії, відбувається поступове, але все ж стійке зменшення тютюнопаління та вживання алкоголю серед української молоді, проте виникає нова не менш серйозна проблема – інтернет-залежність.

Висвітленню різних аспектів проблеми інтернет-залежності присвячені наукові праці К. Бірда, А. Войскунского, Д. Гринфілда, М. Гриффітс, А. Жичкіної, К. Янгата ін.

Метою нашої роботи є аналіз проблеми виникнення інтернет-залежності серед молоді.

У загальному розумінні аддикція–це специфічні спроби людини захиститись від реальності шляхом вживання алкоголю, наркотиків, надмірного захоплення музикою, азартними іграми та ін. [1]. Тоді як, інтернет-аддикція – це феномен психологічної залежності від мережі Інтернет, що виявляється в своєрідному униканні реальності, при якому процес навігації мережею затягує суб'єкта настільки, що він виявляється не в змозі повноцінно функціонувати в реальному житті [2].

У дослідженні ми приділили увагу свідомому користуванню молоді Інтернетом. В процесі ознайомлення з даною темою нами було обранотест, за допомогою якого можна визначити ступінь залежності від інтернету, автором якого є КімберліЯнг, проте ми скористалися тестом в обробці ВіталиниЛоскутової, котрий включає в себе 20 питань, на які потрібно відповідати за допомогою 5 варіантів («рідко», «іноді», «часто», «дуже часто», «завжди») [3].

Учасникамбуло необхідно вибрати варіант відповіді, котрий найкращим чином відображає їхнє ставлення до інтернету. Максимальна кількість балів 100, отримані дані інтерпретуються за трьома шкалами, де до 49 балів людина є звичайним користувачем інтернету, а починаючи з 50 балів, можна говорити про середній рівень залежності.

Всього нами було опитано 53 студенти Економіко-правничого коледжу, серед яких 43 дівчини і 10 хлопців, віком від 16 до 19 років.

Було виявлено, що 58,5% опитаних студентів, а саме 31 особа мають низький рівень залежності, проте інша частина має середній рівень інтернет-аддикції, що свідчить про те, що соціальні мережі впливають на їхнє життя і це може стати причиною деяких проблем. В жодного зі студентів не було виявлено високий рівень кіберкомунікативной залежності.

Більше 40% опитаних потребують участі у профілактиці та психологічному консультуванні. Буде доречним проведення бесід, лекцій, тренінгів, на яких можна буде дізнатися про наслідки неправильного поводження з інтернетом та цікавих тестів на виявлення власних якостей особистості.

Отже, інтернет-залежність є наслідком певного способу життя особи, що виражена в поринанні у віртуальний світ та відсутності бажання адекватно сприймати реальність та здійснювати спроби щодо поліпшення відношення до існування в дійсності. Вданий час інтернет займає значне місце в житті молоді. Глобальна мережа значно полегшує нам життя, проте потрібно користуватися нею раціонально, не забуваючи про справи насущні. Не потрібно перетворювати проведення часу в інтернеті на звичку, воно повинне залишатися захопленням і слід отримувати з нього користь, тільки тоді це стане благом, а не злом.

Література

1. Вісник психології і педагогіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://goo.gl/VrXunT
2. Повний тест К. Янг на наявність інтернет-залежності в адаптації В. А. Лоскутовой [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://goo.gl/4Npmd7
3. Фінансовий словник «Фінам» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://goo.gl/uSVB8q

Шашкіна Вікторія
студент 2 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: к.пед.н., викл. Турбар Т.В.

ПРОБЛЕМА ЗАЛУЧЕННЯ МОЛОДІ ДО ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

На сучасному етапі розбудови української держави особливе місце посідає питання залучення населення до волонтерської діяльності, яка становить фундамент громадянського суспільства, сприяє поширенню гуманістичних та альтруїстичних ідей та настроїв, а також активному залученню громадян до суспільно-корисної діяльності на противагу домінування утилітарних цінностей в суспільстві.

За даними загальнонаціональногодослідження «Волонтерство в Україні», 77% українців ніколи не займалисьволонтерством. Разом з тим, 81% мешканців нашої країни вважають волонтерський рух обов’язковою складовою громадянського суспільства [4]. У Світовому рейтингу благодійності Україна посідає 103 місце [5], що свідчить про наявність певних проблем в даному напрямі суспільного розвитку та необхідності консолідації зусиль всіх наявних дієвих соціальних інститутів країни.

Особлива роль у вирішенні цієї проблеми належить загальноосвітнім навчальним закладам, одним із пріоритетних завдань яких є виховання соціально активних, відповідальних громадян, які здатні спрямовувати свою діяльності на користь іншим людям і суспільству [3]. Проблема залучення молоді до волонтерської діяльності є актуальною, оскільки дотримання європейських орієнтирів у державному та суспільному розвитку передбачає формування відповідного типу мислення та свідомості населення.

Проблему залучення молоді волонтерської діяльності досліджували такі вітчизняні науковці, як О. Безпалько, Р. Вайнола, І. Звєрєва, А. Капська, О. Карпенко, Н. Комарова, Г. Лактіонова та інші.

Відповідно до Закону України «Про волонтерську діяльність», волонтер – фізична особа, яка добровільно здійснює соціально спрямовану неприбуткову діяльність шляхом надання волонтерської допомоги. Термін «волонтерська діяльність» тлумачиться у законодавстві як «добровільна, безкорислива, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами та волонтерськими організаціями шляхом надання волонтерської допомоги. Волонтерська допомога – роботи та послуги, що безоплатно виконуються та надаються волонтерами та волонтерськими організаціями» [2].

Форми волонтерської діяльності є досить різноманітними: волонтери можуть виступати організаторами заходів, пов'язаних із охороною довкілля чи збереженням культурної спадщини, організовувати змагання або мистецькі фестивалі, збори коштів для підтримки різноманітних благодійних ініціатив тощо.

З метою виявлення обізнаності студентської молоді з питаньволонтерства та визначенняпроблемних аспектів залучення молоді до цього виду суспільно корисної діяльності, нами було проведено опитування серед студентів Економіко-правничого коледжу Запорізького національного університету.

Студентам було запропоновано відповісти на 8 запитань анкети: 1) стать; 2) вік; 3) чим ви займаєтесь?; 4) як ви ставитесь до волонтерства?; 5) як часто Ви берете/брали участь у волонтерських акціях?; 6) що слугувало причиною Вашої участі/не участі у волонтерській допомозі?; 7) чи часто ви чуєте інформацію про волонтерські проекти та запрошення до участі у них?; 8) як зробити волонтерську працю більш популярною?

Всього опитано 50 студентів. З них – 78% це дівчата та 22% – хлопці. З них 25 студентів – 18–21-річні, 23 – 15–17-річні та 2 – старше 21 року. Навчається 43 особи, навчання з роботою поєднують всього 7.

За результатами дослідження встановлено, що ставлення до волонтерської діяльності у студентів є задовільним, оскільки позитивно до цього виду діяльності відносяться 25 студентів, що становить 50%; нейтральної позиції дотримуються 20 студентів (40%), не визначились зі свою думкою 5 (10%).

Проаналізувавши анкети, можна з упевненістю стверджувати, що зацікавленість студентства у волонтерській діяльності знаходиться на низькому рівні, оскільки 52% опитуваних жодного разу не приймали участь у волонтерських акціях. 44% студентів залучались до волонтерствалишедекілька раз на рік.

Нами також було досліджено причини, що спонукають молоді до участі у волонтерстві. Причиною участі для 38% опитуваних стало бажання допомогти нужденним, мотивацією для 2% є прагнення до самовираження, 12% опитуваних були волонтерами з метою придбання корисних соціальних і практичних навичок. І лише 1% відповіли, що не розуміють для чого цим займатись. 26 % вважають, щоволонтерствомповиннізайматисьфахівці із соціальних служб. Також встановлено, що 42% опитуваних рідко зустрічаються

з інформацією про волонтерські проекти та отримують запрошення до участі у них.

Отримані результати дають можливість стверджувати, що обізнаність та зацікавленість студентської молоді питаннями волонтерської діяльності знаходиться на низькому рівні. Також студенти не зовсім вірно розуміють сутність цієї діяльності, оскільки 34% вважають, що засобом популяризації волонтерської діяльності є заохочення волонтерів, однак це, на нашу думку, суперечить змісту цього поняття.

Таким чином, можна зробити висновок, що студентська молодь на сьогоднішній день є недостатньо активною у волонтерській діяльності, однак більшість опитуваних впевнені, що привчання до безкорисливої діяльності з юних літ може покращити ситуацію, що склалась. Спираючись на цей результат, вважаємо, що у вирішенні проблеми залученнямолоді до волонтерствапровідну роль мають відігравати освітні заклади, де відбувається соціальне становлення особистості. Досягти покрашення ситуації можна шляхом популяризації волонтерських акцій, проведення зустрічей школярів та студентів із відомими волонтерами та залучення молоді до безпосередньої організації волонтерських проектів.

Література

1. Волонтерський рух : світовий досвід та українські громадянські практики : аналіт. доп. – К. : НІСД, 2015. – 36 с.
2. Закон України «Про волонтерську діяльність». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/246-19
3. Закон України «Про освіту». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19
4. Загальнонаціональне дослідження «Волонтерство в Україні». – К., 2015. – 32 с.
5. World giving index 2014 // A global view of giving trends. – November 2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.cafonline.org/docs/default-source/about-us-publications/caf_worldgivingindex2015_report.pdf?sfvrsn=2

СЕКЦІЯ «ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА СПОРТ»

Лук'янова Софія
студент 2 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: викл. Бєлоус А.О.

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ: ВІД ЄВРОПЕЙСЬКИХ ОРІЄНТИРІВ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЯКОСТІ

Сучасний спорт задовольняє потреби людей і суспільства в досягненні максимальних фізичних можливостей та видовищних потреб.

Фізичне виховання включає загальну, професійно-прикладну фізичну підготовку і фізичну культуру. Задовольняє потребу людини і суспільства в

зміцненні здоров'я, поліпшенні фізичного розвитку, підготовки до життєдіяльності і організації вільного часу.

З метою формування фізичної культури та спорту в Україні було створено спеціалізовану законодавчу базу: 1) Закон України «Про фізичну культуру і спорт» (від 17.11.2009 р. № 1724-VI); 2) Закони України «Про освіту» від 05.09.2017 р.; 3) Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р.

До того ж Укази Президента України, накази МОН України та інші нормативно правові акти, допомагають забезпечити організацію фізичного виховання та масового спорту зі студентською. Крім того, документом, у якому закладено концептуальні ідеї і погляди на роль, організаційну структуру та завдання фізичної культури і спорту в Україні на період до 2020 року, є Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту України.

На сьогодні завданнями фізичного виховання є:

– укріплення здоров'я, підвищення рівня життєдіяльності, підвищення опірності організму діям негативних факторів зовнішнього середовища.

– підвищення функціональних можливостей організму, розвиток фізичних якостей;

– оволодіння руховими вміннями і навичкам;

– формування знань в області фізичної культури і навчання прикладному їх використанню;

– формування мотивації до занять фізичними вправами [1].

Виховання етичне, моральне, виховання патріотизму.

Форми організації навчального процесу з фізичного виховання можуть бути різні: традиційна, секційна, змішана, клубна.

У більшості країн Євросоюзу на рівні МСКО 1 спостерігаються такі тенденції у царині фізичної освіти та спорту:

– реалізація національних стратегій і масштабних ініціатив з просування здорового способу життя;

– реформування програм з фізичного виховання для МСКО 1 з урахуванням потреби збільшення часу на заняття фізкультурою та спортом;

– орієнтація змісту початкової освіти на формування в молодших школярів компетентностей здорового способу життя й розширення меж дисципліни «Фізична культура і спорт» до галузі «Освіта про здоровий спосіб життя»;

– інтеграція учнів з особливими потребами у навчальний процес з фізкультурної освіти;

– застосування новітніх методологічних підходів, що базуються на гуманістичній основі та спрямовані на встановлення міжпредметних зв'язків з дисциплінами обов'язкового циклу (рідна мова,громадянська освіта, валеологія, інформаційні технології) [3].

Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури – UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) неодноразово акцентувала увагу на важливості занять молоді фізичним вихованням і спортом при здобуванні ними освіти.

Європейська асоціація фізичного виховання – EUPEA (European Physical Education Association), вивчає досвід фізичного виховання дітей і молоді європейських країн, досліджує найбільш ефективні шляхи удосконалення системи фізичного виховання учнів і студентів, проводить консультації з провідними фахівцями цієї галузі з різних країн Європи [2].

Фізична культура та спорт відіграють важливу роль у реалізації цілей Європарламенту. 2004 р. було проголошено Радою Європи Європейським роком освіти через спорт – EYES 2004 (European Year of Education through Sport 2004) і запропоновано відповідну програму дій .

Міжнародна федерація студентського спорту (FISU) є організатором міжнародних змагань, універсіад, студентських світових та європейських чемпіонатів, спортивних фестивалів і різних спортивних змагань державного та регіонального рівнів. Студенти-спортсмени щороку беруть участь у першостях світу і Європи, в Олімпійських і Параолімпійських іграх.

Концептуальні аспекти розвитку физичного виховання в Україні значно відстають від положення речей у Франції, оскільки там:

а) мінімальний обсяг занять у початковій школі – 6 годин на тиждень; б) у низці шкіл пробується програма, розрахована на 7 годин занять і більше;

в) основним організаційним осередком системи шкільного спорту Франції є спортивна асоціація, яка працює в кожній школі під керівництвом учителя фізичної культури;

г) мета програм фізичного та спортивного виховання в школах Франції – оволодіння різними видами діяльності в галузі спорту та фізкультури, які сприяють зміцненню здоров’я школярів, гармонійному розвитку особистості [4].

В той же час у нас, в Україні: а) обсяг занять у початковій школі 3 години на тиждень; б) відсутня спортивна асоціація. А метою нашої освітньої системи у спортивній царині є:

– озброєння школярів науково обґрунтованими знаннями про здоров’я і засоби його зміцнення;

– виховання відповідального ставлення до зміцнення власного здоров’я і здоров’я інших людей

– забезпечення повноцінного фізичного розвитку дітей і молоді; фізичне, духовне і психічне загартування;

– формування навичок санітарно-гігієнічних норм, режиму дня та харчування;

– розвиток потреби у здоровому способі життя.

Таким чином, проаналізувавши досвід окремих європейських країн з організації фізичного виховання і спорту, можна зробити висновок, що кожна держава, враховуючи загальноєвропейську політику, впроваджує національні стратегії та програми, метою яких є розвиток позитивного ставлення до фізичної активності серед дітей та молоді упродовж життя, розвиток фізичної грамотності школярів, зміцнення матеріальної бази для якісного фізичного виховання і спорту в кожному навчальному закладі, збільшення кількості годин фізичного виховання в навчальних планах тощо.

Література
1. Бобровник С. І. Концепції сучасного фізичного виховання школярів / С. І. Бобровник // Педагогічні науки. – 2014. – Вип. 117. – С. 15-21.
2. Вяземский Е. Е. Современная система образования в Великобритании / Е. Е. Вяземский // Проблемы современного образования. – 2010. – №6. – С. 68-84.
3. Гринченко І. Б. Професійна підготовка майбутніх учителів фізичного виховання : досвід європейських країн / І. Б. Гринченко // Засоби навчальної та науково-дослідної роботи. – К., 2014. – Вип.42. – С. 39-50
4. Гринченко И. Б. Физическое воспитание в странах Европы : образовательный аспект / И. Б. Гринченко // Физическое воспитание и спорт в высших учебных за- ведениях : сб. ст. XI Международной научной конференции (23-24 апреля 2015 года): в 2-х ч. – Х., 2015. – Ч. 2. – С. 123-134.

СЕКЦІЯ «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»

Большакова Анастасія
студент 3 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: д.філос.н., доц. Скворець В.О.

ВПЛИВ СПОЖИВАЦЬКОЇ ПОВЕДІНКИ НА УДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

В сучасному суспільстві споживання товарів та послуг є галуззю, що зумовлює проблеми в поведінці споживачів.

Поняття «споживацтво» або «консюмеризм» та паралельно: «суспільство споживання» – це сукупність суспільних відносин, заснованих на принципі індивідуального споживання [1].

Одним із перших, хто почав розглядати поняття споживацтва був американський соціолог Торстейн Веблен, який в своєму дослідженні вивів теорію «демонстративного споживання», яка тлумачить споживацьку поведінку як таку, що задовольняє первинні потреби в умовах безмежного простору та починає посилювати соціальний престиж [4].

«Поведінка споживачів» – це діяльність, яка спрямована на придбання, споживання продуктів та послуг, включаючи процеси прийняття рішень, які скеровують до цієї діяльності, передують та визначаються ними.

Перший, документально закріплений, спонтанний протест споживачів, стався у 1775 р. в штаті Массачусетс, де продавці зіпсованої їжі були засуджені до ганебного стовпа. Однак, цілеспрямований, організований рух споживачів за свої права розпочався лише на межі XX століття. А тим часом проблема захисту споживачів набула загальнонаціонального масштабу і отримала правові засади, так і виник консюмериський рух у США [4].

Консюмеризм – це організований рух громадян, а також діяльність державних і громадських установ у проведенні спільних програм щодо захисту

інтересів споживачів від беззаконного здійснювання недобросовісними виробниками, торговцями товарів та послуг як в комерційній, так і позакомерційних сферах [5].

У 1890 р. в Нью-Йорку була заснована Національна Ліга покупців, яка стала першою в світі консюмериською організацією. Ця організація започаткувала форму атестації товарів – лейбли, що видавалися підприємствам-виробникам якісних товарів, і вносилися у так званий «Білий список» [8].

Однак далі, в результаті посиленого державного регулювання сфери захисту прав споживачів відбувається спад активності консюмеризму. У цей же час в США екологічний рух ставить перед собою завдання захисту прав споживачів, оскільки для населення боротьба із забрудненням навколишнього середовища, зниженням екологічного ризику означає появу корисних продуктів харчування та безпечних споживчих товарів.

Історичною передумовою появи консюмеризму в Україні стало утворення першого споживчого товариства у Харкові, після якого рівно через два роки було затверджено статут Київського споживчого товариства, основоположниками і членами яких були науковці та громадські діячі [4].

Лише впродовж 1866-1870 рр. ще було засновано 17 споживчих товариств, однак, лише Миколаївське товариство виявилося життєздатним, а всі інші розпалися.

Вже у період 70-80-х рр.. XIX ст. рух споживчої кооперації в Україні став розвиватися повільно. З переходом до сучасних ринкових відносин, сполучення ряду соціокультурних змін безпосередньо стосуються феномена споживання, однак, головною особливістю стає зміна місця й функцій споживання в житті суспільства. Споживання, будучи однієї з найважливіших сфер життєдіяльності людини набуває все більшої форми і значення в сучасному українському суспільстві [6].

Заснування Української Асоціації споживачів в Києві стало переломним моментом у подальшому створенні всеукраїнської громадської професійної організації - Українська Асоціація якості, а також консюмериських центрів в інших містах України [4].

Після поступового затвердження правової й організаційно-структурної бази консюмеризму в Україні, виділять кілька основних нормативно-правових актів, а саме Конституцію України та Закон України «Про захист прав споживачів» [2]. Проте проаналізувавши дію цих документів за останні роки, можна з упевненістю казати, що вони потребують значних змін та розробки нових стратегій захисту прав. Наприклад, зайнятість соціального працівника у цій галузі, могла б відігравати вагому роль, не тільки наданням соціальної допомоги, виплат, а розширенням представницьких функцій. Сучасна поведінка споживача та потреби суспільства впливають на розвиток сфери соціальної роботи і роблять її необхідною, важливою.

Захист та нагляд за здійсненням захисту прав споживачів здійснює: Держспоживінспекція України, Антимонопольний комітет України, Державна житлово-комунальна інспекція, Національна експертна комісія України з питань захисту суспільної моралі [6].

Вивчення поведінки споживачів в Україні не супроводжується, на жаль, широкомасштабними прикладними дослідженнями, що пояснюється відсутністю необхідності фінансування такого роду процесів державою, на відміну від західних країн; слабкість установ цієї галузі; нерозумінням механізмів поведінки активного впливу на процес прийняття споживачами рішення щодо купівлі товарів, ролі фахівців іншої спрямованості тощо.

Реальне визначення середнього класу в Україні не співпадає із уявленнями та бажаннями, йде обмеження ступеню розвитку потреб, з одного боку, і обмеженість доходів, з іншого формують прагнення хоча б зовнішнього наближення до рівня добре забезпечених споживачів, іноді навіть шляхом обмеження себе у найнеобхіднішому. З такої точки зору можна оцінювати майже все суспільство, адже неналежне задоволення соціальним забезпеченням, соціальним захистом та допомогою призводить до негативних наслідків, і збільшенням категорій, які потребують втручання соціального працівника та залишається дуже мала кількість людей, що можуть дати руку допомоги іншим. З часом погіршення стану цієї ситуації може призвести до необоротних наслідків [3].

Поєднання специфіки соціальної роботи та споживацької поведінки сприяє виникненню дилеми: людина - споживання чи навпаки, і з обох боків витікає те, що споживацтво не тільки можливість захисту прав споживачів, а система взаємодії у соціальній сфері: задоволення першочергових потреб, свідомий вибір товарів, контроль залежності від товарів і послуг.

Надання і забезпечення державою соціальних цін, соціальних стипендій, відкриття мережі соціальних аптек, покращує стан у суспільстві, але якість та інші аспекти наданих товарів і послуг не завжди відповідають стандартам, тому контроль тут дуже необхідний. Наявність визначених соціальних гарантій споживацтва дуже впливають на розвиток соціальної політики, і дають можливість покращувати стан цілеспрямовано, але, на жаль, їх використання відбувається слабо, і не заради досягнення основних цілей.

На поведінку споживача в умовах споживацтва впливає і його тип особистості, що визначається на основі сукупності рис як впевненість, вплив на оточуючих, незалежність, комунікабельність, здатність до адаптації тощо. Ще досить вагому роль тут відіграє: уявлення людини про себе, те якою вона хотіла би бути, не співпадає [7].

Проблематика захисту прав споживачів є актуальною в Україні, оскільки значна частина товарів і послуг залишається низької якості, а нерідко небезпечною або шкідливою. Тому необхідні додаткові інструменти захисту певних груп споживачів. Вирішенню цієї проблеми могли б посприяти соціальні працівники.

Таким чином, потреба в захисті прав певних категорій споживачів зумовлює необхідність залучення до цієї діяльності соціальних працівників.

Література

1. Заволокіна О. Споживацька культура та культура споживання. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

https://naub.oa.edu.ua/2014/spozhyvannya-ta-nadspozhyvannya-spivvidnoshennya-ponyat/
2. Закон України «Про захист прав споживачів» від 10 січня 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1023-12
3. Іваненко Л. М. Цивільно-правові засоби захисту прав споживачів: Монографія / Л. М. Іваненко. – К., 1998. – 169 с.
4. Окландер М. А. Поведінка споживач : навч. посіб. / М. А. Окландер, І. О. Жарська – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 208 с.
5. Організація захисту прав споживачів : консп. лекц. для сам ост. роб. студентів економічних спеціальностей / Упор. : Кудлай В. С. – К. : КНУТД, 2012. – 142 с.
6. Правове регулювання захисту прав споживачів: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Авт.-укл. Л. М. Іваненко ; МОН України, Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К. : КНТЕУ, 2008. – 257 с.
7. Тарасенко В. І. Соціологія споживання: методологічні проблеми / В. І. Тарасенко. – К. : Наукова думка, 1993. – 165 с.
8. Язвінська О. М. З історії розвитку консюмерського руху та законодавства в справах захисту прав споживачів / О. М. Язвінська, Л. М. Іваненко //Вісник КДТЕУ, 1998, №2. – С. 77-83.

Бут Ганна
студент 2 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: викл. Ніколаєва Л. Г.

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ВИБІР МАЙБУТНЬОЇ СПЕЦІАЛЬНОСТІ В ЕКОНОМІКО-ПРАВНИЧОМУ КОЛЕДЖІ

У 2017 р. відбулася освітня реформа, а саме був прийнятий Закону України «Про освіту», у зв’язку з чим змінилися вимоги до вищих навчальних закладів, де основною метою є високий рівеньвсебічного розвитку особистості. Між навчальними закладами існувала й існує конкурентна боротьба і кожен завойовує свого абітурієнта [1].

Актуальність теми полягає в тому, що при знайомстві з майбутньою професією в вищому навчальному закладі абітурієнт бажає індивідуального підходу. Тому викладацький склад Економіко-правничого коледжу постійно удосконалює підхід до демонстрації майбутніх професій, що існують в коледжі, з можливістю включення абітурієнтів в діяльність обраного напрямку.

Інноваційні технології – сукупність прийомів і методів, спрямованих на вивчення, актуалізацію та оптимізацію інноваційної діяльності, в результаті якої створюються і матеріалізуються нововведення. Активне використання інноваційних технологій у закладах освіти пов’язане з потребою появи та активного використання сучасних технологій задля ефективної діяльності студентів та викладачів [2].

У сучасному світі вибір навчального закладу відіграє важливу роль у процесі професійного самовизначення. Зробити цей вибір дуже складно. У віці 15-16 років школярі починають цікавитися навчальними закладами – постає проблема вибору. Саме в такому віці для потенційних абітурієнтів необхідні люди, що їх спрямують. Такими особами виступають викладачі, адміністрація та політика Економіко-правничого коледжу.

Одним із видів допомоги абітурієнтам при виборі спеціальності є День відкритих дверей – це спланована акція, яка проводиться у вищих і середніх навчальних закладахпротягом навчального року для знайомства та спілкування з майбутніми абітурієнтами та студентами щодо вибору професії. Економіко-правничий коледж проводить дану акцію раз на квартал. Щоразу в Економіко-правничому коледжі кожна зустріч з абітурієнтами має певну тематику з обов'язковим використанням новітніх технологій [3].

Так, наприклад, 23 жовтня 2016 р. на Дні відкритих дверей абітурієнти, які віддали перевагу спеціальностям туризм, фізична культура і спорт взяли участь у майстер-класі з іноземної мови, метою якого було створення англомовного середовища та умов для заохочення абітурієнтів до вивчення англійської мови в Економіко-правничому коледжі, а головними завданнями – удосконалення усного мовлення абітурієнтів та розвиток інтересу до спеціальностей туризм, фізична культура і спорт. Абітурієнтам спеціальностей соціальна робота і соціальна педагогіка провели тренінг для швидкої соціальної адаптації присутніх, суть якого полягала в створенні невимушеної атмосфери, що допомогло абітурієнтам адаптуватися в новому колективі та краще засвоїти надану їм інформацію. Майбутні юристи застосували свої знання з юриспруденції з допомогою імітаційних рольових ігор. Основними завданнями яких було надати абітурієнтам базові знання з трудового права та на прикладі складання трудового договору показати основи практичної діяльності юристів.

22 жовтня 2017 р. на Дні відкритих дверей окрім комп'ютерного тестування відбулося багато майстер-класів. Для економічних спеціальностей майстер-клас «Сімейний бюджет», основним завданням якого було на практиці показати сфери діяльності бухгалтерів та економістів, задля зацікавлення абітурієнтів в цих спеціальностях. Для соціальної роботи та соціальної педагогіки – «Мистецтво спілкування», метою якого було за допомогою сучасних соціально-педагогічних технологій, а сама тренінгу, на прикладі продемонструвати абітурієнтам багатогранність майбутньої професії, можливість застосування теоретичних знань, що вони отримають під час навчання у коледжі в практичній діяльності. Також, для абітурієнтів секції соціальної роботи та педагогіки було проведено тренінг «Лідерство та ефективна взаємодія», метою якого було сприяти формуванню лідерських якостей, навчання безконфліктному спілкуванню та формування активної студентської позиції, а основними завданнями – стимулювати творчу та соціальну активність і ініціативу, сформувати мотивацію та бажання працювати у команді. Для абітурієнтів спеціальності право майстер-клас «Складання фотороботу», метою якого було показати абітурієнтам, що увага є неодмінною частиною професії юрист, а завданням – ознайомити їх з одним із видів

практичної діяльності юристів. «Booktrailer» для спеціальності журналістика, метою якого було зацікавити абітурієнтів художньою літературою, залучити їх до процесу читання, оскільки останнім часом він втрачає популярність.Та тренінг з англійської мови для спеціальності туризм, основною метоюякого була реалізація концепції вивчення іноземних мов у коледжі та виклик інтересу в абітурієнтів до інтерактивних форм навчання, а завданням тренінгу стало формування спеціалізованої компетенції у сферах професійного та ситуативного спілкування.

В Економіко-правничому коледжі діють підготовчі курси, які дають можливість абітурієнтам підготуватися до вступних іспитів. Після Дня відкритих дверей, що відбувся 22 жовтня 2017 р. нам було необхідно отримати зворотній зв'язок від абітурієнтів. Ми звернулися до слухачів підготовчих курсів, де провели опитування та анкетування. Одним з питань було: «Оцініть за 5-бальною шкалою використання комп'ютерних технологій на заході День відкритих дверей?» (84 % абітурієнтів оцінили у 5 балів, 12 % у 4 бали й 4% у 3 бали) [Діаграма 1. Результати].

Діаграма 1. Результати

На питання, про те, що для них було незвичного на заході День відкритих дверей, абітурієнтами були надані різні відповіді (тренінги, вікторина, тест на визначення професії, зрозуміла форма подачі інформації, доброзичливість викладачів, «те, що мене багато фотографували»). За допомогою питання: «Чи використовуються інноваційні технології викладачами коледжу при роботі підготовчих курсів?», ми підтвердили періодичне використання інноваційних технологій на підготовчих курсах, що також зацікавлює абітурієнтів до навчання в Економіко-правничому коледжі. Підводячи підсумки анкетування, можна зазначити, що 92% абітурієнтам, які відвідують 8-місячні підготовчі курси 2017-2018 навчального року, форма викладу та подача матеріалу подобається.

Хочемо звернути увагу на те, що Дні відкритих дверей постійно удосконалюються у підготовці та проведені. І ми хочемо запропонувати нововведення, яке з'явилося під час спостереження за контингентом, котрий відвідує коледж в цей час (абітурієнти та члени їх сімей) та стороною, що їх приймає (викладачі та студенти). У зв'язку з тим, що Дні відкритих дверей відбуваються в неділю, до нас приводять дітей віком від 3до 10 років. Ми

пропонуємо впровадити в роботу студентів та викладачів спеціальностей соціальна робота, соціальна педагогіка та фізична культура і спорт для проведення творчих, розважальних, інтелектуальних ігор створити дитячі майданчики, кутки, кімнати. Про це обов'язково розмістити оголошення на сайті коледжу та у соціальних мережах. Це підвищить рівень коледжу, буде корисним та зручним як для сімей абітурієнтів, так і для викладачів, також це цікавий досвід для студентів цих спеціальностей.

Підбиваючи підсумки, стосовно використання інноваційних технологій в роботі з абітурієнтами із можливістю включення їх в діяльність обраної майбутньої спеціальності, можна із впевненістю зазначити, що в ЕПК інноваційні технології здійснюють великий профорієнтаційний вплив на абітурієнтів. Доказом цього слугують результати проведеного нами анкетування серед абітурієнтів на Дні відкритих дверей, що відбувся 18 лютого 2018 р. За допомогою яких, ми дізналися, що після Дня відкритих дверей 97 % абітурієнтів остаточно визначилися з майбутньою спеціальністю, з яких 87 % – планують поступати до ЕПК.

Розглядаючи увесь матеріал можемо підкреслити, що активне впровадження та використання інноваційних технологій зумовлюється, безперервним у сучасному світі, технологічним розвитком. Економіко-правничий коледж є сучасним та перспективним, конкурентоспроможним освітнім закладом, який впроваджує та постійно вдосконалює використання в своїх стінах інноваційних технологій, в тому числі в роботі з абітурієнтами (що найяскравіше ілюструються на профорієнтаційному заході – День відкритих дверей), задля показу практичних функцій майбутньої спеціальності, розкриття її важливих компонентів та підвищення рівня професійної компетентності майбутніх спеціалістів.

Література

1. Закон України «Про освіту» від 05. 09. 2017 №2145 – VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://ru.osvita.ua/legislation/law/2231/
2. Шило С. І. Удосконалення навчально-виховного процесу на основі впровадження інноваційних технологій як засіб розвитку творчої особистості учасників педагогічного процесу / С. І. Шило, Т. В. Савченко. – Запоріжжя, 2014. – 30 с.
3. Економіко-правничий коледж Запорізького національного університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://epkznu.com/

Драгнєва Антоніна
студент 3 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: к.філос.н., доц. Бірюкова Т.Ф.

КОНФОРМНА ПОВЕДІНКА ЯК ФАКТОР РУЙНУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ

Сьогодні кожне суспільство та окремий соціальний індивід задаються питанням щодо самоунікальності та неповторності людської особистості. Це

повязано з тим, що в наш час поціновується не лише сильна особистість з соціально схвальними якостями, а така, що здатна проявити оригінальні та індивідуальні риси. Але на шляху людини до формування своєї неповторної індивідуальності, самобутності, «самості» стоїть величезна стіна, цеглинами якої є різноманітні стереотипи, соціальний тиск з боку пануючих соціальних класів, тиск з боку найближчого соціального оточення та соціальних груп, до яких належить та чи інша людина.

Однією з загроз для формування людської індивідуальності є конформізм та похідна від нього конформна поведінка. Зараз актуальним є подолання конформізму, прагнення до незалежності людини від суспільства та заняття самоменеджментом. Конформізм як соціальне явище має досить складу структуру. Першими зачепили проблему конформізму відомі соціальні психологи К. Левін та С. Аш.

Експеременти цих писихологів є фундаментом дослідження конформізму та конформної поведінки. Зокрема експерименти С. Аша відкрили такий феномен як конформізм. Конформізм, за визначенням психолога, це особлива усвідомлена поведінка людини, при якій вона знаходячись під соціальним тиском групи відкидає власні думки та міркування та погоджується з думкою переважної більшості [1] .

С. Аш довів, що конформізм зумовлений такими характеристиками індивіда як роль і статус в соціальній групі, тому стає цілком зрозуміло прагнення індивіда з нижчим статусом підпорядковуватись іншим. Відомий психолог З. Фрейд вважав, що основним чинником виникнення конформізму є насилля у будь-яких його формах та повна ідентифікація індивіда з лідером, правлячими партіями чи з певним політичним діячем [2, с. 120-123].

Й справді політичні діячі та лідери держав у всі часи прагнули справляти вплив на народ за допомогою створення міцних переконань, політичної віри, і таким чином добитись прояву конформізму від народу. Г. Ле Бон у своїй праці «Психологія народів і мас» зазначає, що у всіх соціальних сферах людина підпадає під вплив ватажка. Прояви конформізму особливо яскраві серед народних мас, які через незнання стають «наївними дітьми» [3, с. 83-90].

Цікавою є думка італійського письменника та філософа У. Еко щодо конформізму. Він вважає, що людина яка не здатна самотужки дослідити навколишню реальність, а залежить від зовнішніх формальних систем, приймає судження та міркування маси вважаючи їх достовірними [9]. Так може відбутися в будь-якій сфері: від політичних вподобань до індивідуальних естетичних смаків, ба навіть стилю мислення та світогляду.

Проаналізувавши наведені визначення ми бачимо те, що конформна поведінка повязана з некритичним мисленням та безхарактерністю людини. Для такої людини путівником в соціальному середовищі виступають уніфіковані форми поведінки домінуючої соціальної групи. Часто певні форми поведінки роблять людину замкненою, її мислення стає непластичним, вона стає ніби «роботизованою», тобто запрограмованою до впливу групи [5].

Така людина просто змушена підлаштовуватись під групові норми тільки для того, щоб її не «викинули» за борт соціальної групи чи суспільства в цілому [4, с. 202-203].

Характерною ознакою конформної поведінки є те, що людина чинить як інші не тільки на час перебування в групи, а й тоді коли вона знаходиться наодинці.

Яскравий прояв конформної поведінки можна побачити в конфліктній ситуації, коли суперечка інтересів мінімальна або взагалі відсутня. В такій ситуації індивід підкоряється думці групи. Може бути інший сценарій подій: індивід навіть не намагається пропонувати щось своє, а вже одразу вважає думку більшості правильною, тобто «своєю» [4, с. 203-204].

Феномен конформізму та конформної поведінки полягає в тому, що ці соціальні явища водночас є як прийнятними, так і неприйнятними. На початку свого життя, коли людина соціалізується, вивчає своє соціальне середовище та вчиться розрізняти соціально прийнятні норми від соціально несхвальних проявів поведінки, конформна поведінка допомагає. Тобто відбувається процес сприйняття, навчання та відтворення за допомогою наслідування. Несхвальною конформна поведінка людини стає тоді, коли вона як особистість не проявляє індивідуальності в своїй діяльності, мисленні, думках. Тут вже існує небезпека руйнування індивідуальності [8].

В побуті ми часто почали вживати поняття «індивідуальність». Індивідуальність характеризує неповторність, самобутність людини. Під індивідуальністю розуміють певну неподільну суміш різних властивостей людини. Індивідуальність може проявлятися будь де: в емоційній сфері, в інтелектуальній сфері, в особливостях психічних реакцій, поведінці тощо. Індивідуальність притаманна усім людям, але з певних причин її прояви можуть бути як явними, яскравими, так і зовсім непомітними. Також індивідуальність може проявлятися чи не проявлятися лише в певних ситуаціях, соціальних групах [7, с. 249-251].

Хоча поняття «індивідуальність» має широкий контекст і трактувати його можна по різному, при цьому в ньому можна виділити деякі усталені характеристики, а саме: унікальні здібності людини, індивідуальні властивості психічних процесів людини, характер, індивідуальні прояви темпераменту [9].

Деякі з цих характеристик можуть змінитися, а точніше зруйнуватися під впливом конформної поведінки. Отже, кожна людина має усвідомлювати, що головним ворогом її індивідуальності виступає конформна поведінка. Американський соціальний психолог Е. Аронсон та психолог з Йельского університету С. Мілграм визначили, що конформна поведінка людини формується за наявності або відсутності таких умов: 1) індивід має недостатній досвід при вирішенні якогось питання, і тому йому легше повторити за кимось, не привязуючись до власної ситуації; 2) рівень прояву конформної поведінки напряму залежить від розміру групи, в якій перебуває індивід: людині важко опиратися тиску трьох і більше осіб з однаковою позицією; 3) чим більше певна

група згуртована, тим важче протистояти думці лідера групи; 4) формування конформної поведінки залежить від соціального статусу протилежного індивіду субєкта; 5) коли в людини немає союзників і однодумців в якійсь групі.

Таким чином, руйнівний вплив конформної поведінки на індивідуальність людини очевидна. Зараз у часи нового розуміння сутності особистості людини та її індивідуальності, як запоруки розвитку особистості, конформна поведінка є домінуючим згубним фактором. Актуальним стає як боротьба проти конформної поведінки, а також проти застосування її для маніпулювання масами людей. Цим користуються політичні діячі у різних країнах, голови політичних партій, навіть законодавці моди не гребують цим.

На конформну поведінку розраховують і маркетологи під час формування реклами. Якщо постраждає індивідуальність, то особистість не набуде тих унікальних соціально-психологічних властивостей. З такою людиною не буде цікаво спілкуватись, а особистість такої людини високо не оцінять. Наслідком конформної поведінки є втрата неповторності людини, тобто логічним завершенням згубного впливу на індивідуальність людини є її перетворення на так звану «сіру масу» котра не має власної думки, ні чим не вирізняється та легко піддається впливу.

Література

1. Алтунина И. Р. Социальная психология : учеб. пособ. / И. Р. Алтунина, Р. С. Немов. – СПб : «Питер», 2010. – 432 с.
2. Лебон Г. Психология народов и масс / Гюстава Лебон. – М. : «Макет», 1995. – 320 с.
3. Кон И. С. Социология личности / И. С. Кон. – М. : Политиздат, 1967. – 383 с.
4. Левченко Л. Конфортна поведінка особистості як реакція на груповий тиск / Л. Левченко // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. – К., 2009. – Вип. 16. – С. 200-207.
5. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : Підручник : У 2 кн. Кн. 1 : Соціальна психологія особистості і спілкування / Л. Е. Орбан-Лембрик. – К. : Либідь, 2004. – 576 с.
6. *Основи психології* і педагогіки : Навч. посіб. / *Семенова А*. В., *Гурін Р*. С., *Осипова Т. Ю*. – К. :Знання, 2006. – 319 с.
7. Данильян О. Г. Філософія : Підручник / О. Г. Данильян, В. М. Тараненко ; 2-гевид., допов. і переробл. – Х. : Право, 2012. – 312 с.
8. Ребуха Л. З. Теоретичні аспекти емоційної напруженості психологічної проблеми / Л. З. Ребуха // Теоретичні та прикладні проблеми психології. – 2015. – №2. – С. 28-35.
9. Эко У. Открытое произведение. Форма и неопределенность в современной поэтике / У. Эко // Академический проект. – СПб., 2004. – С. 169-170.

СЕКЦІЯ «ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ»

Большакова Анастасія
студент 3 курсу ЕПК ЗНУ
Наук. кер.: викл. Ходаковська А.В.

РОЛЬ СТУДЕНТІВ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЯКОСТІ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

У сучасному суспільстві поширеним стає специфічна діяльність, яка проявляється у різних сферах та потребує глибокого вивчення та аналізу явищ, тому дія академічної доброчесності впливає на стан розвитку освіти загалом, і в окремих її підрозділах.

Поняття «академічна доброчесність» згідно ст. 42 Закону України «Про освіту» – це сукупність етичних принципів та визначених правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження тієї чи іншої діяльності з метою забезпечення позитивних результатів навчання, наукових, творчих досягнень [2].

Відповідно до дотримання принципів здобувачі освіти повинні:

– самостійно виконувати завдання, які надаються під навчання, а саме написання контрольних, підсумкових робіт предмету, курсу;

– надати достовірну інформацію про результати своєї діяльності як наукової, так і творчої;

– посилання на джерела, літературу в разі використання певної інформації [2].

Участь студентів у дотриманні принципів робить процес найбільш прозорим та достовірним, адже навчання, і у подальшому отриманий диплом будуть відігравати більше значення. Чим швидше прийде розуміння до здобувача освіти, що він робить це виключно для себе, тим краще, бо його знання будуть потрібні, і зможуть конкурувати з іншими на ринку інтелектуальної власності.

Ще учасниками освітнього процесу є особи, які надають послуги, і відповідно перелік їх принципів дещо відрізняється, але сприяння у побудові академічної доброчесності має здійснюватися з більшою відповідальністю та розумінням користі цього процесу, тож виділяють наступні принципи: надання достовірної інформації щодо методики та результатів дослідження, власних розробок; дотримання норм законодавства; посилання на джерела інформації у разі їх використання; об’єктивне оцінювання результатів навчання та контроль за дотриманням принципів студентами [2].

Загалом, вказані принципи є майже ідентичними, але як вже зазначалось відповідальність частини учасників процесу може бути більша та вагоміша у прийнятті рішень та ефективності майбутнього функціонування діяльності.

Якщо оцінювати можливості порушення академічної доброчесності, то основними виділяють такі види:

1) *плагіат* – це один з найпоширеніших видів, що означає привласнення чужих результатів діяльності та використання його у своїх цілях, без посилання на авторство іншої людини;

2) *самоплагіат* – висвітлення власних матеріалів діяльності як нових;

3) *фабрикація* – вигадування інформацію, фактів, які не використовуються в системі знань або певних дослідженнях;

4) *фальсифікація* – викривлення наявних даних, що відносяться до певного процесу або дослідження;

5) *списування* – це непряме використання здобутих знань та залучення же готових джерел інформації;

6) *обман* – надання неправдивої інформації, де формами є вищезгадані види;

7) *хабарництво* – пропозиції щодо надання або отримання матеріалів та інших благ з метою власної вигоди та переваги в процесі навчання [2].

Серед можливості подолання наслідків академічної недоброчесності є дотримання правил цитування та посилань, систематизація інформації, визначення чітких завдань та плану написання, висловлювання власної думки та звісно ж, застосування свого унікального стилю написання тексту.

За порушення норм і правил академічної доброчесності передбачена академічна відповідальність, що може нести наступні наслідки для особи, яка здобуває освіту: повторне складання підсумкової роботи, курсу або програми освітнього компонента, позбавлення академічної стипендії та пільг, відрахування із закладу освіти тощо [2].

До осіб, що надають освітні послуги також передбачена академічна відповідальність, що супроводжується позбавленням права брати участь у діяльності установи, займати визначені посади; відмова в присудженні або присвоєнні кваліфікаційної категорії, ступеня чи вченого звання тощо [2].

Щодо виявлення систематичних порушень та інших випадків відповідальність визначається спеціальними законами, внутрішніми статутами закладу освіту, кодексом честі та інше, що затвердженні колегіальним органом та погодженні з відповідними органами самоврядування їх учасників [1].

При порушенні питання академічної недоброчесності учасники процесу мають наступні права:

– бути повідомлені про факт порушення академічної доброчесності;

– ознайомитися з усіма матеріалами відповідно до встановленого факту, подавати до них зауваження;

– особисто надавати усні та письмові пояснення або відмовитись від них, брати участь у дослідженні доказів;

– знати про місце, дату та час розгляду питання встановлення факту та притягнення до академічної відповідальності;

– оскарження рішення, подання апеляції уповноваженої особи або звернення до суду [2].

Якщо розглядати, чому студенти нехтують якістю своїх знань, вдаються до більш простих способів, то певно це – необізнаність, хибне розуміння цінності інформації, яку отримують. Хоча й підсвідомо йде розуміння, що

повинні знати, але виходить, навпаки, тому тільки подолання причин недоброчесності може підвищити рівень сучасної української освіти та зробити її конкурентоспроможною. Звісно ж, не тільки здобувачі освіти потрапляють у пастку академічної недоброчесності, а й особи, які надають послуги, адже це може бути пов’ язано з бюрократизмом, небажанням працювати та те, що сприяє егоїстичному задоволенню власних потреб.

Вже наслідком застосування академічної доброчесності, ми б могли бачити сором, наприклад, реакцію одного студента на те, як інший сумлінно готує завдання, а інший не чесно його виконує, це звісно ж невеликий успіх, але кращий за бездіяльність, й таке ж можна побачити в інших учасників освітнього процесу [1].

Отже, роль студентів у впровадженні якості академічної доброчесності відіграє значну роль, адже окрім того, що вони знатимуть як правильно та без шкоди для себе викладати та робити посилання на авторство інших, а й почнуть формувати навколо себе коло однодумців, що також підтримають цю ідею, згодом, своїми прикладами охоплять ще більший простір для подолання негативного явища як недоброчесність.

Таким чином, значення академічної доброчесності має великий вплив на імідж навчального закладу, де навчається молодь (здобувачі освіти).

Підводячи підсумок бачимо, що роль учасників академічної доброчесності не тільки впливає на імідж, обсяг та якість знань, але й формує у людини чесне та справедливе отримання винагород за свої дії, а за бездіяльність - дію академічної відповідальності.

Література

1. Американські Ради з міжнародної освіти (2012-2016) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.saiup.org.ua.
2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19

Носик Максим
К.і.н., викладач історії ЕПК ЗНУ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ КОЛЕДЖУ У КОНТЕКСТІ ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

«Ніколи не приписуй зловмисності тому,
що цілком пояснюється некомпетентністю»
Наполеон Бонапарт (1801)

В умовах реформування системи вищої освіти, зокрема перебудови системи коледжів та технікумів та переходу до навчання студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший бакалавр», перед вищими навчальними закладами типу «коледж» постало завдання наповнення навчальних програм новим навчально-прикладним змістом. При цьому потрібно чітко уявляти собі

вимоги до майбутнього фахівця відповідного рівня відповідно до сучасних процесів європейської інтеграції та норм освітнього законодавства України.

Сучасний український ВНЗ, в тому числі й коледж, займається навчально-виховним або освітнім процесом, у якому органічно поєднані навчання (у тому числі й професійна підготовка), громадянське виховання, наукова, науково-технічна та інноваційна (творча) діяльності. При цьому широко застосовуються індивідуальний підхід до вирішення самостійних домашніх та поза аудиторних завдань.

Слід зауважити, що наукова діяльність коледжу (у розрізі навчально-наукової та науково-дослідницької діяльності) переслідує за мету:

1) надання студентам, з одного боку, потрібних навичок самостійної науково-пошукової роботи через обов'язкове самостійне написання та привселюдний (громадський) захист курсових та дипломних робіт (*навчально-наукова діяльність)*;

2) віднайти серед студентського загалу через систему наукових студентських товариств, студентських науково-практичних та науково-теоретичних конференцій, семінарів, колоквіумів, симпозіумів тощо справжніх талантів, котрі у подальшому будуть здатні продовжити навчання на більш високому освітньо-кваліфікаційному рівні магістра та доктора філософії (*науково-дослідницька діяльність*).

На сьогодні, в умовах Болонського процесу інтеграції української освітньої системи до освітнього простору ЄС, досить актуальною для наших ВНЗ, в тому числі й коледжів, стала боротьба за дотримання академічної доброчесності серед всіх учасників освітнього процесу. Вітчизняне законодавство передбачило класифікацію поняття «академічна доброчесність», його ознаки та відповідальність за її порушення [1; 2].

Але тут одразу виникає питання, у чому полягає сутність навчально-наукової діяльності, що варто розуміти під цим поняттям? Насамперед слід зрозуміти, що навчально-наукова діяльність представляє з себе насамперед сучасний український концепт вищої школи і є складовою діяльності вищого навчального закладу в цілому та науково-педагогічних працівників зокрема [3]. Але, на сьогоднішній день практично відсутні публікації, які б розкривали сутність цього феномену у науковій літературі.

Оскільки навчально-наукова робота є поєднанням і навчальної, і наукової діяльності ВНЗ й, по суті, є НДРС (науково-дослідницькою роботою студентів), то першочергово відслідковувати факти наукового плагіату чи іншого роду порушення академічної доброчесності повинні відповідні ЦК коледжу. Проте слід пам'ятати, що порушенням академічної доброчесності конкретно у стінах українського коледжу з точки зору моралі та права є та людина, яка може отримати від цього зиск – це викладач-хабарник (науковий керівник, член ДЕК, нормо контролер), викладач, котрий займається «запозиченням» чужих навчально-методичних розробок, після чого успішно атестується на високі педагогічні категорії, отримує педагогічні звання, а також студент-бюджетник, котрий може за свої «наукові успіхи» (курсові роботи, публікація тез тощо) і надалі отримувати стипендію тощо. Всі інші випадки коледжів не стосуються,

що ж до студентів-контрактників, то їх подальші кар'єрні успіхи будуть на пряму залежати від їхньої конкурентоздатності (хоча це досить серйозно загрожує іміджу та престижу коледжу).

То як же можна подолати такі проблеми у сучасному коледжі України? Насамперед, не беручі до уваги юридичний аспект (хоча всі правоохоронці знають золоте правило: «краще злочин упередити, аніж потім розслідувати»), необхідно:

1) розробити єдиний стандарт вимог для НДРС всіх рівнів;
2) розробити спецкурс для студентів 2 курсу «Студент і наука: академічна доброчесність» і проводити на базі НСТ лекційні та практичні семінари, обов'язкові для всіх;
3) створити контролюючу вертикаль «Антиплагіат» науковий керівник – засідання ЦК – нормо контролер;

Таким чином, академічна доброчесність є невід'ємною складовою освітнього процесу у сучасному ВНЗ рівня коледжу, оскільки саме її дотримання надає майбутньому диплому нашого випускника фахової ваги та життєво-фахових знань, умінь, навичок, здібності до критичного та креативного мислення.

Література

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18
2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19
3. Сацик В. Академічна доброчесність : міфічна концепція чи дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти? / Володимир Сацик [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://education-ua.org/ua/articles/930-akademichna-dobrochesnist-mifichna-kontseptsiya-chi-dievij-instrument-zabezpechennya-yakosti-vishchoji-osviti

Павленко Оксана
викладач правознавства ЕПК ЗНУ

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ, ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНИЙ ПРИНЦИП ФОРМУВАННЯ ЯКІСНО НОВОЇ ОСВІТИ

Україна сьогодні – це країна реформ, тотальних динамічних змін і країна впровадження проєвропейських цінностей. Мета роботи - підвищення рівня і якості життя пересічних українців, можливість забезпечити гарантоване державою право на достатній і гідний рівень життя.

Якісний показник рівня життя відображає перш за все, високооплачувана робота та гідні умови праці. Відповідно до даних офіційної статистики, яку надає Державна служба зайнятості, на 01.03.2018 р. зареєстровано 384 тис. осіб які є безробітними [1]. Вражаючим є відсоток безробітних осіб, які мають вищу освіту – 42%, а це майже 11 тис. осіб. Такі цифри свідчать про невідповідність отриманої освіти вимогам працедавців.

Тому на сучасному етапі розвитку нашої країни актуальним залишається питання якості вищої освіти, якпоказникавідповідності отриманих знань, навичок та компетенцій вимогам по-перше, стандартам освіти, по-друге, вимогам сучасного ринку праці. Проблемі підвищення якості вищої освіти присвячена як освітня реформа в цілому, так і реформування кожної ланки освітнього процесу зокрема.

Серед фундаментальних принципів створення якісно нової системи освіти законодавець визначив академічну доброчесність. Так, відповідно до ст. 42 Закону України «Про освіту», *академічна доброчесність* – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень [2].

У ч. 2 ст. 16 Закону України «Про вищу освіту» передбачена система процедур і заходів забезпечення закладами вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості). Одним із заходів визначається забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату [3]. Попре наявності прямої вказівки у законі, не надаються законодавцем жодних рекомендацій щодо механізму забезпечення дотримання академічної доброчесності.

Міжнародна освітня спільнота почала впроваджувати принцип академічної доброчесності більше 20 років тому. Так у березні 1992 р. штаті Нью-Джерсі, США був започаткований International Center for Academic Integrity (ICAI) – міжнародний центр академічної доброчесності. Центр був створений для боротьби з шахрайством, плагіатом та академічною нечесністю у вищій освіті. ICAI пропонує оцінювальні послуги, ресурси та консультації своїм інститутам-членам, а також щорічно підтримує бесіди з питань академічної цілісності на щорічній конференції [4].

Американські ради з міжнародної освіти в партнерстві із Міністерством освіти і науки України та за підтримки Посольства США у 2016 р. започаткувало Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (Strengthening Academic Integrityin Ukraine Project – SAIUP). У проекті акцентується увага на тому, що академічна доброчесність дозволяє системі освіти залишатися дієвою, такою що справді дає знання та навички, а не лише документи про здобуття освіти. Країни з високим рівень академічної доброчесності не мають такої проблеми як «визнання дипломів» - як правило, це успішні, економічно розвинені країни з високим рівнем освіти та науки [5].

Розглядаючи інститут «академічної доброчесності», приходимо до висновку що повинно бути дворівнева система її забезпечення. По-перше, зовнішній контроль, а саме узгоджені на рівні держави акти щодо основних процедурних аспектів попередження, виявлення, відповідальності за прояви академічної нечесності. Станом на сьогодні у профільних законах ми можемо знайти виключно загальні визначення понять: академічна доброчесність, її

прояви (академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання) та примірний перелік можливих покарань. У законі передбачається в рамках автономії ВНЗ самостійно розробляти та впроваджувати механізм забезпечення академічної доброчесності. Чи допустимі розбіжності у різних ВНЗ щодо трактування понять та визначення методів забезпечення таких фундаментальних аспектів, питання залишається відкритим.

Другий рівень забезпечення академічної доброчесності вже повинен розбудовуватися на рівні окремого ВНЗ.

Проаналізувавши норми чинного законодавства та міжнародний досвід відтворюється така схема забезпечення академічної доброчесності.

Першим кроком має бути інформування та роз'яснення неприпустимості проявів академічної нечесності. Тобто, формування стійкої суспільної думки осуду академічної нечесності(проведення круглих столів, суспільного діалогу та інше). Прикладом може існувати практика американських вищих навчальних закладів, де в обов' язковому порядку на першому курсі є дисципліна, яка вивчає особливості використання інтелектуальної праці інших, коректності цитування.

Другим є затвердження на рівні вищого навчального закладу кодексу академічної доброчесності, у якому передбачити усі можливі прояви академічної нечесності, види відповідальності та захист обвинуваченої сторони.

Третім кроком повинно бути інформування кожного учасника освітнього процесу про норми Кодексу академічної доброчесності під розпис.

Паралельно із впровадженням дії Кодексу академічної доброчесності створити на базі ВНЗ (або єдину базу робіт усіх ВНЗ) єдиний центр перевірки робіт на антиплагіат із подальшим внесенням роботи студента до бази. Так наприклад, на офіційному сайті Гарвардського університету (Кембридж, штат Массачусетс, США) щодо academicintegrity – академічної доброчесності зазначено наступне: «університет визнає, що відкритий обмін ідеями відіграє важливу роль у навчанні» [6].

Встановити єдині вимоги до наукових робіт (курсових, дипломних, наукових статей, доповідей) щодо обов' язкового відсотка унікальності тексту, системи посилань на використані джерела та загальні вимоги оформлення роботи. Перед захистом роботи або наданням її викладачеві, обов' язково отримання допуску з центру. Тим самим буде обмежена можливість для існування академічної нечесності ще на етапі підготовки роботи, а не захисту.

Випадки академічної нечесності повинні розглядатися спеціалізованою комісією. За порушення принципу академічної недоброчесності окрім дисциплінарної відповідальності карати суспільно-корисними роботами. Але паралельно з тим повинен бути чітко регламентований механізм захисту професійної честі та гідності (визначені форми захисту, надана правова консультація).

Таким чином, розбудова якісно нової освіти в Україні неможлива без фактичного впровадження інституту академічної доброчесності.

Література
1. Попит та пропозиція на ринку праці у розрізі професій та видів діяльності: аналітична та статистична інформація від 01.03.2018. – Київ : Офіційний сайт Державної служби зайнятості [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.dcz.gov.ua/analitics/67.
2. Закон України «Про освіту» : офіційне видання станом на 05.09.2017 / Офіційний Вісник Верховної Рада України : Київ, 2017.
3. Закон України «Про вищу освіту» : офіційне видання станом на 01.01.2018 / Офіційний Вісник Верховної Рада України : Київ, 2014.
4. International Center for Academic Integrity : About Integrity 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.academicintegrity.org/icai/about-1.php/
5. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (Strengthening Academic Integrity in Ukraine Project – SAIUP), 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.americancouncils.org.ua/uk/news/362.
6. Academic Integrity and Academic Dishonesty : Harvard College Handbook for Students, Handbook for Students 2017-2018, [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://handbook.fas.harvard.edu/book/academic-integrity.

Птіцина Лариса
к.е.н., викладач економічних дисциплін ЕПК ЗНУ

ПРІОРИТЕТНІ ЕТАПИ ПРОВЕДЕННЯ ДІАГНОСТИКИ ЯКОСТІ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Сучасні умови європейської інтеграції в Україні висувають певні вимоги та встановлюють достатньо високий рівень якості. Сьогодні спостерігається багато змін та нововведень, які стосуються всіх без виключення сфер державної політики України. Серед інших доцільно виділити державну політику у сфері освіти в Україні. Розуміючи європейський рівень якості освіти, вітчизняні науковці та фахівці достатньо активно зосереджені на пошуку шляхів її підвищення і в Україні.

Серед провідних науковців та фахівців доречно виділити наукові напрацювання наступних: В. С. Аванесова [2], Є. І. Коваленко [3, с.23], А. І. Комишан [4, с. 120-156], Т. А. Садової [5, с. 119-127] та ін. Важливо відмітити певний обсяг досліджень даної теми, проте залишаються не достатньо визначені саме пріоритетні етапи проведення діагностики якості освіти в рамках сучасних змін та реформ в Україні.

Останнім часом, на державному рівні Міністерством освіти і науки України проводиться реформа освітньої програми в Україні, до якої відноситься затвердження надважливих законодавчих актів щодо покращення освітнього процесу [1].

На нижчих рівнях державного управління у сфері освіти відбувається пошук засобів діагностики освіти та шляхів забезпечення відповідності вимогам, що висуває існуюча ситуація в країні та міжнародні стандарти.

Необхідно зазначити, що діагностика є невід'ємним компонентом не лише підвищення якості освіти, а й взагалі освітнього процесу. Насамперед це пов'язано зі здатністю діагностики сприяти визначенню рівня досягнення встановленої цілі навчання, результативності, тенденціям та динаміці освітнього процесу.

Враховуючи особливості та вимоги, що висуваються до діагностики якості освіти в реаліях сьогодення, на нашу думку до пріоритетних етапів її проведення доцільно віднести: контроль; перевірку; оцінювання; накопичення статистичних даних, придатних до подальшої обробки; виявлення динаміки, тенденцій, прогнозування освітнього процесу (див. рис.1).

Контроль за своєю сутністю є спостереженням за процесом засвоєння знань, вмінь та навичок, що, в свою чергу, забезпечує встановлення зворотного зв'язку, тобто отримання відомостей про результат навчальної діяльності студентів. Узагальнення даних, отриманих на цьому етапі відбувається на двох наступних, а саме: на етапі перевірки та оцінювання.

Етапи перевірки та оцінювання є дуже важливими. Насамперед, це пов'язано з важливістю отриманих результатів, щодо обсягу засвоєних знань та готовності студента до сприйняття нової інформації. На нашу думку, саме на цьому етапі можливо заповнити певні прогалини, які могли виникнути в результаті дії на освітній процес зовнішніх факторів.

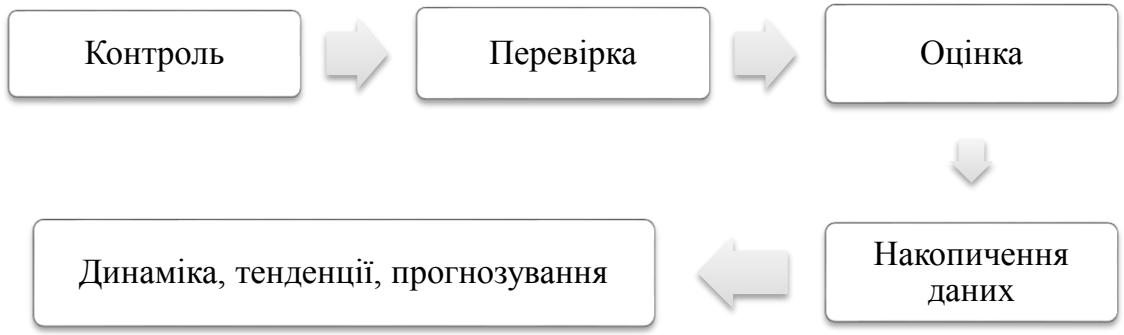

Рис.1. Пріоритетні етапи проведення діагностики якості освіти

Результати проведеної оцінки знань безперечно мають накопичуватись у вигляді, придатному для подальшої обробки. Цей етап є запорукою проведення якісного ретроспективного аналізу,виявлення певних тенденцій та визначення шляхів покращення попередніх результатів та підвищення якості освіти у майбутньому.

Отже, діагностика якості освіти в сучасних умовах розвитку України постає одне з пріоритетних місць як на рівні держави так і на місцевих рівнях. Пошук шляхів підвищення всеосяжності, адекватності, інформованості та повноти результатів проведення діагностики, на нашу думку не є вичерпним. Тому дослідження у цьому розрізі будуть актуальними ще довгий час.

Література

1. Офіційний портал Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс] – Режим доступу : https://mon.gov.ua.
2. Аванесов В. С. Проблема становлення національної системи педагогічних вимірювань [Електронний ресурс] / В. С. Аванесов // Вимірювання навчальних досягнень учнів і студентів: гуманістичні, методологічні,

технологічні аспекти : матер. ІІ Міжнар. конфер. м. Харків, 13-14 грудня 2017 року – Режим доступу: http://monitoring.in.ua.
3. Коваленко Є. І. Діагностика якості професійної діяльності вчителя. / Є. І. Коваленко //Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – 2016. – №10.
4. Комишан А. І. Діагностика освітньої діяльності студентів на основі рейтингового підходу: теорія, методологія, практика : [монографія] / А. І. Комишан, К. І. Хударковський, О. С. Челпанов. – Харків : Новий колегіум, 2015. – 297 с.
5. Садова Т. А. Діагностика в системі професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців / Т. А. Садова // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. Частина ІІ. – 2016. – №5(168). – С. 119-127.

Таран Тетяна
викладач математики ЕПК ЗНУ

МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОСВІТИ – PISA (PROGRAMME FOR INTERNATIONAL STUDENT ASSESSMENT)

Європейський вибір України зумовлює необхідність вивчення, узагальнення, критичного осмислення й творчого застосування досвіду європейської спільноти у галузі освіти. Зогляду на це особливого значення для України набуває ознайомлення з системами моніторингу та оцінювання якості освіти в країнах Європи, оскільки визначення світового стандарту середньої освіти є передумовою отримання права доступу до різних університетських програм.

Метою більшості міжнародних досліджень є: 1) порівняння освітніх систем різних країн світу; 2) запозичення найкращих практик інших країн; 3) звернення уваги громадськості, освітян на передові практики в галузі освіти.

У 2018 р. Україна вперше візьме участь у Програмі міжнародного оцінювання учнів PISA, що проводиться під егідою Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) [1].

Проект PISA поводиться кожні три роки, починаючи з 2000 р. У тестуванні беруть участь 15-річні учні. Саме такий вік учасників тестування був обраний з огляду на те, що в більшості країн-учасниць саме в цьому віці учні закінчують основну школу, і вимоги до учнів у цихкраїнах не надтовідрізняються [4].

Отже, дослідження PISA проводиться за трьома напрямами: 1) читання, розуміння й інтерпретація різноманітних текстів, з якими учні матимуть справу в повсякденному житті; 2) використання знань і умінь з математики у подоланні різноманітних життєвих викликів і проблем, пов'язаних із математикою; 3) використанняз нань і умінь з природничих наук для розв'язання різноманітних життєвих проблем, пов'язаних із певними науковими ситуаціями [2; 3].

Варто зазначити, що дослідження зосереджується не на знанні програмного матеріалу, а на усвідомленні загальних принципів та ідей наукової

теорії, здатності до використання отриманих у школі знань і умінь у реальних життєвих ситуаціях.

Наступні чотири категорії характеризують широкі змістові групи тестових завдань, що використовуються в інструментах PISA: а) зміни і залежності; б) простір і форма; в) кількість; г) невизначеність і дані.

Ці категорії служать для визначення змісту оцінювання. Багато із математичних тем, що входять до наступного переліку, стосуються всіх чотирьох змістових категорій і надає уявлення про математичний зміст тестових завдань дослідження *PISA: 1) функції; 2) алгебраїчні вирази; 3) рівняння і нерівності; 4) системи координат; 5) плоскі і об'ємні геометричні фігури, залежності між ними та їх елементами; 6) вимірювання; 7) відсотки і пропорції; 8) збір, представлення і інтерпретація даних.*

Отже, особливого значення для України міжнародний проект PISAнабуває з огляду на те, що в нашій країні започатковані важливі реформи, спрямовані на підвищення якості освіти, зокрема й на перегляд змісту навчання математики. Це дослідження сприятиме усвідомленню місця математики в українській школі та її змісту, адже розуміння математичної компетентності як однієї з вимірюваних у PISA ключових компетентностей не в повній мірі відповідає усталеній в Україні традиції навчання математики в школі.

Участь України в таких дослідженнях дозволить отримати об'єктивну інформацію про систему освіти в країні та, найголовніше, знайти ефективні шляхи вирішення проблем. Але у зв'язку з тим, що сьогодні система національних моніторингових досліджень ще формується, разом з нею формується й наше уявлення про моніторинг та якість сучасної освіти.

Література

1. Наказ МОН від 26 січня 2017 р. № 100 «Про підготовку в 2017 році до проведення міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018 в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54197/
2. PISA : математична грамотність / уклад. Т. С. Вакуленко, В. П. Горох, С. В. Ломакович, В. М. Терещенко ; перекл. К. Є. Шумова. – К. : УЦОЯО, 2018. – 60 с.
3. PISA : природничо-наукова грамотність / уклад. Т. С. Вакуленко, С. В. Ломакович, В.М. Терещенко, С. А. Новікова; перекл. К. Є. Шумова. – К. : УЦОЯО, 2018. – 119 с.
4. Моніторинг якості освіти : світові досягнення та українські перспективи / За заг. ред. О. І. Локшиної – К. : К.І.С., 2004. – 128 с.

Турбар Тетяна
к.п.н., викладач соц. педагогіки ЕПК ЗНУ

ЗАСОБИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ

У сучасних умовах зміни освітньої парадигми забезпечення якісної вищої освіти є одним із пріоритетних завдань держави, оскільки вища школа виконує важливу соціальну функцію – підготовка професіоналів вищої кваліфікації.

Враховуючи зміни в освіті, що затверджені на вищому законодавчому рівні, особливу роль для успішного досягнення цілей освітнього процесу займає соціальний педагог.

В сфері професійної підготовки цих фахівців існують певні суперечності між соціальним замовленням, пов'язаним із особистісно-професійною підготовкою, та усталеною практикою, яка вказує на відрив професійного навчання від існуючих реалій та запитів суспільства. Це пов'язано, насамперед, із зростаючими соціально-педагогічними вимогами до професії соціального педагога, що потребує певних якісних змін в організації підготовки спеціалістів цієї сфери.

Мета статті – проаналізувати засоби підвищення якості підготовки майбутніх соціальних педагогів в умовах вищого навчального закладу ІІ рівня акредитації.

Даній проблемі присвячені дослідження А. Капської, І. Міщик, С. Сисоєвої, Ю. Галагузова, О. Карпенко, О. Міхеєвої та інших.

У загальному розумінні соціальний педагог – працівник соціальної сфери, який спеціалізується на роботі з дітьми та батьками, з дорослим населенням в сімейно-побутовому середовищі, з підлітками і молодіжними групами та об'єднаннями. Це спеціаліст, у компетенцію якого входить надання педагогічної, психологічної, психотерапевтичної та соціальної допомоги людям, які її потребують. Це посередник, зв'язуюча ланка між дітьми і дорослим населенням, школою і сім'єю, особистістю і державою [1]. Тлумачення терміну «соціальний педагог» свідчить про багатогранність та універсальність цієї професії, яка вимагає від спеціалістів високого рівня професійної компетентності, здатність та прагнення до творчої діяльності, самоосвіти та самовиховання.

Основною метою професійної освіти майбутніх соціальних педагогів є підготовка висококваліфікованого спеціаліста відповідного рівня, який має навички практичної діяльності у соціально-педагогічній сфері, сформовану базу знань із суміжних дисциплін, здатного до ефективної роботи за фахом на рівні світових стандартів, готового до постійного професійного зростання та вдосконалення, соціально-педагогічної, психологічної та професійної мобільності, що вмотивовує потребу в удосконаленні засобів підготовки фахівців [2, с. 123].

Проблема визначення засобів та напрямів підвищення якості підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери завжди видкликає багато дискусій та суперечок. На прикладі Економіко-правничого коледжу Запорізького національного університету спробуємо охарактеризувати основні засоби підвищення якості підготовки соціальних педагогів.

Власний досвід та практика діяльності інших вищих навчальних закладів показує, що якісний відбір абітурієнтів при вступі лежить в основі успішної підготовки висококваліфікованих спеціалістів, оскільки ця професія висуває досить високі вимоги до особистісних якостей фахівця. Виконання цього завдання включає професійний відбір, професійну адаптацію та практичну підготовку.

Професійний відбір відіграє не останню роль у забезпеченні успішної підготовки фахівців, оскільки професія соціальний педагог висуває ряд вимог до особистості, яка займає цю посаду. І трапляються випадки, коли вступаючи на навчання, абітурієнти не усвідомлюють, що чекає на них під час професійної діяльності. Цьому питанню в Економіко-правничому коледжі приділяється велика увага під час проведення Дня відкритих дверей. На подібних заходах фахівці зі спеціальності ознайомлюють абітурієнтів із особливостями професії.

Особливої уваги для забезпечення якісної підготовки потребує створення умов для формування у студентів стійкої мотивації до навчання, що формується через розвиток різних видів мислення, ставлення до обраної професії та залучення їх до практичної діяльності. Однак, зазначимо, що в умовах коледжу, студенти першого курсу не вивчають дисципліни професійного циклу, окрім однієї – «Вступ до спеціальності», з якою вони знайомляться у другому семестрі. Це призводить до того, що студенти у перший рік навчання часто втрачають інтерес до обраної спеціальності та сумніваються у правильності вибору професії. Звичайно, студенти-першокурсники не спроможні повноцінно включитись до практичної діяльності через недостатність знань та досвіду, однак їх можна долучати до посильної участі у волонтерській діяльності, різноманітних заходах, які проходяться як на рівні коледжу чи університету, так і на місцевому рівні. Так, наприклад, минулого року студенти І курсу спеціальності соціальна педагогіка приймали участь у міському соціальному заході «Сильна родина – міцна країна», що дало можливість набути безцінний досвід практичної соціально-педагогічної діяльності з дітьми та їх батьками. Також для першокурсників було організовано квест «Здорова молодь – здорова нація». Цей захід допоміг студентам усвідомити важливість та зміст професії соціальний педагог, що сприяло підвищенню зацікавленості та усвідомлення цінності, яку представляє професія в умовах сучасного суспільства.

Таким чином, участь у професійно-орієнтованих заходах є одним із напрямів підвищення рівня зацікавленості студентів обраною професією та надає їм можливість спробувати себе у різних напрямах діяльності в межах обраної спеціальності.

Для студентів старших курсів у коледжі проводяться зустрічі з потенційними роботодавцями, майстер-класи з проектної діяльності, вебінари, конференції, окрім цього студенти постійно залучаються до волонтерської діяльності під час проведення міських соціальних заходів, що свідчить про використання у підготовці фахівців сучасних освітніх технології.

Особливе значення для якісної професійної підготовки студентів має організація навчальних та виробничих практик. Практична підготовка в Економіко-правничому коледжі виконує ряд функцій, серед яких особливої уваги заслуговує адаптаційна. Зміст цієї функції полягає в тому, що практика надає змогу студентам звикнути до ритму роботи соціального педагога, реально уявити труднощі й можливі досягнення успіху в професії. Практика також допомагає студентам зорієнтуватись у широкому спектрі можливостей працевлаштування соціального педагога, оскільки базами практик є державні (Запорізький міський центр соціальних служб для сім’ї, дітей та молоді,

Запорізька міська дитяча багатопрофільна лікарня №5) та недержавні (Запорізька обласна громадська організація «Флоренс», громадська організація «Клуб сімейної культури «Планета знань», комп'ютерна академія «Шаг», Єврейський общинний центр «Мазаль Тов») організації й установи різної спрямованості, а також загальноосвітні навчальні заклади м. Запоріжжя. Різноманітність баз практики допомагає студентам протягом навчання ознайомитись із багатьма напрями діяльності фахівця сольно-педагогічної сфери та в подальшому сприяє усвідомленому вибору місця працевлаштування.

На основі вищезазначеного можна зробити висновок, що в Економіко-правничому коледжі здійснюється безперервний процес удосконалення підготовки майбутніх соціальних педагогів, що розпочинається на етапі профорієнтаційної роботи з абітурієнтами та в подальшому реалізується шляхом організації та проведення різноманітних виховних, волонтерських та наукових заходів різних рівнів. Основна мета їх полягає у підвищенні мотивації до навчання та рівня зацікавленості студентів обраною спеціальністю.

Література

1. Кизименко Л. Д. Словник-довідник соціального працівника [для студентів та соціальних працівників] – Міні-глосарій / Л. Д. Кизименко, Л. М. Бєдна. – Львів : ДЦ МОУ, 2000. – 67 с.
2. Манохіна І. В. Проблема професійної підготовки фахівців соціально-педагогічної сфери в науковій літературі / І. В. Манохіна // Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. – 2015. – № 1 (9). – С. 128-134

КРИВОРІЗЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ ЗНУ

Брутян Катерина,
к.е.н., доцент
кафедри обліку та менеджменту
Криворізький факультет ЗНУ

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ІНФРАСТРУКТУРНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

В сучасних умовах спостерігається скорочення не лише обсягів виробництва та зовнішньої торгівлі, а й послаблення інфраструктурного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності. На нашу думку, між даними компонентами є обернений взаємозв'язок. Заклади, які формують, інфраструктуру сприяють успішному формуванню та використанню експортного потенціалу, який, в свою чергу, забезпечує управління фінансування та їх функціонування.

Дослідженню проблеми вдосконалення процесу управління інфраструктурним забезпеченням зовнішньоекономічної діяльності підприємств

присвячено роботи багатьох вчених-економістів: З.С. Варналій, М. Долішній, Т. Заяць, О. Куценко, Е. Лібанова, І.І. Мазур, В. Мандибура, А.І. Мокій, В. Новіков, О.Ф. Новікова, А.П. Павлюк, В.І. Чужиков, О. Якуба та ін.

Зовнішньоекономічна діяльність, потребує вдосконалення процесу управління інфраструктурним забезпеченням. Управління включає в себе систему державних та приватних установ, що надають юридичне, консультаційне та наукове сприяння ефективній діяльності підприємств як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку [1]. До складових елементів процесу управління інфраструктурним забезпеченням зовнішньоекономічної діяльності підприємств, на нашу думку, можна віднести: державні органи управління, фінансово-кредитні установи, навчальні та науково-дослідні заклади, зовнішньоторговельні організації, логістичні та експедиторські підприємства та ін. (рис. 1) [2].

Також для підприємств-суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, важливим є наявність в регіоні специфічних закладів, а саме – організації, щ здійснюють міжнародні перевезення, установ, які проводять екологічний контроль, надають консалтингові та правові послуги, видають сертифікат про походження товару, проводять маркетингові дослідження ринків. Їхвідсутністьабоненалежнефункціонуваннязначноускладнюєспівробітництвовіт чизняних виробників з іноземними партнерами [3]. Нині більшість підприємств через складний фінансовий стан лише частково або взагалі не володіють даними про кон'юнктуру глобальних ринків, рівень світових цін, коливання валютних курсів [4].

Таким чином, ці тенденції негативно позначаються на формуванні та використанні експортного потенціалу підприємств.

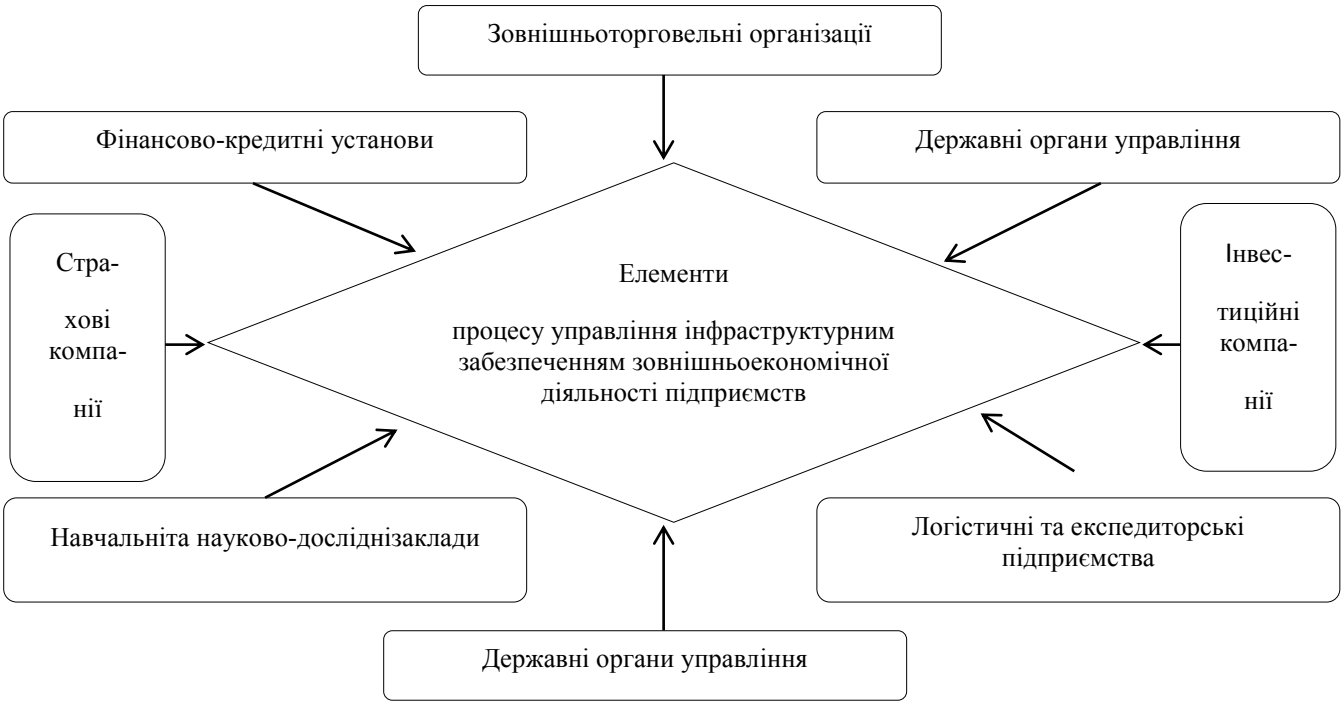

Рис.1. Елементи процесу управління інфраструктурним забезпеченням зовнішньоекономічної діяльності підприємств

Вдосконалення процесу управління інфраструктурним забезпеченням зовнішньоекономічної діяльності підприємств передбачає: створення бізнес-центрів, консультаційних, координаційних та інформаційних структур; розвиток міжрегіональних зв'язків у сфері наукових досліджень, проведенні підготовки та перепідготовки кадрів; своєчасне інформаційне забезпечення підприємств; співпраця із іноземними фондами у рамках реалізації на території регіону міжнародних програм розвитку.

Таким чином, розширення інфраструктури регіону значно активізує його міжнародну торгівлю, а також сприятиме залученню інвестицій, більш ефективному використанню природних ресурсів і поліпшить ситуацію із зайнятістю населення.

Література

1. Ващук О. В. Інфраструктура ринку : проблеми та перспективи формування / О. В. Ващук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.confcontact.com/2016dec /3_vashuk.htm
2. Дэниэлс Дж. Д. Международный бизнес: Внешняя среда и деловые операции: пер. с англ. / Дж. Д. Дэниэлс, Ли Х Радеба. – М. : Дело Лтд., 2004. – 784 с.
3. Гіл Д. Міжнародний бізнес: конкуренція на глобальному ринку / Д. Гіл, В.П. Чарлз Пер. з англ. – К. : ВидавництвоСоломіїПавличко«Основи», 2011. – 856 с.
4. Лук'яненко Д. Г. Міжнародна економіка : навч. посібник / Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник, Т. М. Циганкова. – К. : КНЕУ, 2009. – 152 с.

Дашко Ірина,
к.е.н., доцент кафедри обліку та менеджменту
Криворізький факультет ЗНУ

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА З УРАХУВАННЯМ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НА РИНКУ УКРАЇНИ

Сучасні проблеми економічної безпеки підприємств спричинені тим, що її розвиток відбувається в умовах недосконалості відповідного механізму функціонування підприємств, тому саме ця сфера їх діяльності в умовах потреби здійснення інноваційної і інвестиційної діяльності потребує значних досліджень та науково-методичного забезпечення [3].

Наукові та практичні проблеми, пов'язані з удосконаленням їх економічної безпеки на різних рівнях управління, розглядались вітчизняними і зарубіжними вченими: Б.В. Губським, В.А. Забродським, Р.М. Качаловою, М.О. Кизимом, Т.С. Клебановою, Є.В. Ковальовим, К. Конно, Ю.Г. Лисенком, В.А. Міщенком, В.І. Мунтіяном, В.С. Пономаренком, К. Самсоновим, М.М. Скворцовим, О.О. Терещенком, Н.М. Ткачовою, О.М. Тридідом, М.М. Треньовим, М. Хамером, Н.Л. Черновою та іншими [3]. Разом із тим слід зазначити, що зараз в Україні здійснено недостатньо наукових досліджень

стосовно питань формування стратегічного розвитку підприємств з урахуванням його економічної безпеки, тому дослідження теоретичних і методичних основ формування механізму стратегії економічної безпеки відповідних суб'єктів підприємництва.

У зовнішньому середовищі існує значна кількість несприятливих факторів, які прямо чи опосередковано впливають на їх роботу, розвиток і стан економічної безпеки. Для ефективної протидії існуючим і можливим небезпекам і загрозам необхідно на підприємствах створити сучасні системи економічної безпеки та ефективні механізми стратегічного управління [1].

Поняття «стратегія» увійшло до числа управлінських термінів у 50-і роки XX століття. Саме в цей час відбувається перехід до переосмислення поняття стратегії – від військового терміну у вигляді «науки і мистецтва розгортання засобів для бою» до економічного розуміння цього поняття. Запозичення категорії «стратегія» з військового лексикону пояснюється тим, що підприємства країн з ринковою економікою у 50-х рр. минулого століття опинились в умовах, пов'язаних із насиченням ринку конкуренцією [2]. Стратегія розвитку підприємств з урахуванням економічної безпеки - це довгостроковий план цілеспрямованих, добре скоординованих дій суб'єктів системи економічної безпеки підприємства, спрямованих на створення сприятливих і безпечних умов для реалізації його місії. [1]. Структурними елементами стратегії розвитку підприємства з урахуванням економічної безпеки підприємства є:

1. Суб'єкти управління економічною безпекою підприємства – керівна ланка підприємства різних рівнів, об'єднаних до робочих груп згідно з функціональними складовими безпеки підприємства (фінансовою, інформаційною, кадровою, техніко-технологічною, силовою тощо). Суб'єктами можуть виступати працівники власної служби безпеки або залучені сторонні організації, фахівці, що надають послуги із захисту підприємницької діяльності.

2. Об'єкти управління економічною безпекою – конкретні сфери діяльності підприємства, що потребують забезпечення її належного рівня та на які спрямовані дії суб'єктів управління.

3. Функції стратегічного управління економічною безпекою підприємства, що відображають процес реалізації управлінської діяльності.

4. Методи управління розглядаємо як потенційні способи взаємовпливу суб'єктів управління на рівень економічної безпеки, які умовно можемо згрупувати в наступні групи: економічні, адміністративні, соціально-психологічні, правові.

5. Стратегія забезпечення економічної безпеки підприємства – це довгостроковий якісно визначений напрям розвитку, спрямований на забезпечення програмного рівня безпеки функціонування підприємства [4].

Для розроблення стратегії розвитку підприємства з урахуванням економічної безпеки слід здійснювати кількома етапами: 1) визначення глобальної цілі підприємства; 2) виявлення резервів підвищення ефективності його можливостей і небезпек зовнішнього середовища; 3) вибір елементів економічної стратегії; визначення локальних цілей; 4) тактичне планування і

розроблення альтернативних варіантів тактичних дій; 5) контроль результатів реалізації стратегії.

Отже, стратегія економічної безпеки підприємства повинна розроблятися з урахуванням реально існуючих і потенційно можливих небезпек і загроз для його діяльності, а також специфіки діяльності та особливостей самого підприємства, існуючих у нього можливостей і прагнення створити систему економічної безпеки певного рівня. Рівень системи економічної безпеки визначається керівниками (власниками) підприємства, вона повинна бути складовою частиною загальної стратегії підприємства. Вона складається з попередньо запланованих і ретельно скоординованих як між собою, так і з загальною стратегією підприємства спеціальних заходів, спрямованих на створення сприятливих, безпечних умов для ринкової діяльності підприємства.

Література

1. Захаров О.І. Стратегія функціонування системи економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс] / О.І. Захаров // Режим доступу : https://docviewer.yandex.ua/view/ [назва з екрану]
2. Орлик О.В. Концептуальні основи стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства / О.В. Орлик // Міжнародний науково-виробничий журнал : Сталий розвиток економіки. - № 1 (30), 2016. – С. 67-73.
3. Репешко І.В. Стратегія розвитку економічної безпеки підприємств машинобудування : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд.. еконо. наук : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / І.В. Репешко. – Харків, 2009. – 33 с.
5. Роженко О.В. Стратегії економічної безпеки підприємства. / О.В. Роженко // Вісник економіки транспорту і промисловості. - № 51, 2015. – С. 51-55.

Ковальова Юлія,
студент 4 курсу Криворізького фак.-ту
Наук. кер. к.е.н., доц. Нікульникова Т.Г.

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Здійснюючи господарську діяльність, підприємство стикається з поняттям дебіторської заборгованості, яка впливає на фінансовий стан підприємства. Значне збільшення дебіторської заборгованості в оборотних активах може свідчити або про неефективну кредитну політику або про неплатоспроможність покупців. Зменшення заборгованості за рахунок скорочення періоду погашення позитивно характеризує управління нею. Показники, які характеризують стан дебіторської заборгованості, визначають основні відповідні завдання політики управління.

Сучасною формою управління заборгованості є прискорене переведення її в інші форми оборотних активів підприємства. Основними формами реінвестування дебіторської заборгованості є: факторинг, вексельна форма, форфейтинг. Якщо під час порівняння та прогнозування дебіторської і

кредиторської заборгованості була виявлена негативна тенденція, тобто темпи зменшення дебіторської заборгованості перевищують темпи зростання кредиторської заборгованості, треба контролювати дану ситуацію за допомогою інформації аналітичного обліку. Доволі часто аналітичний облік розрахунків з покупцями не забезпечує необхідними даними користувачів інформації про розрахунки. Для задоволення потреб управлінського персоналу в інформації аналітичний облік розрахунків з покупцями повинен бути організований за центрами відповідальності. Для ведення аналітичного обліку за центрами відповідальності необхідно: визначити центри відповідальності на підприємстві; надати повноваження посадовим особам, які керують центрами відповідальності та визначити їх обов'язки; зробити робочий план рахунків аналітичного обліку; розробити форми внутрішньої звітності для проведення оцінки діяльності центрів відповідальності. Це дає можливість приймати управлінське рішення щодо кожного окремого дебітора.

Розглядаючи розрахунки з покупцями, проблеми неплатежів, необхідно пам'ятати, що це призводить до зростання економічних ризиків при здійсненні розрахунків між суб'єктами господарювання. В такій ситуації потрібно звернутись до міжнародного досвіду, який свідчить про застосування факторингу. Факторингові операції дозволяють постачальнику мінімізувати або зовсім ліквідувати свої комерційні ризики, що дозволяє отримати постачальнику всі умови для нормальної комерційної діяльності, що сприяє прискоренню оборотності засобів і зростанню прибутку.

Факторинг є більш ефективним засобом, ніж короткострокове кредитування, оскільки шляхом фінансування зворотного капіталу суб'єктів господарювання забезпечує клієнтам зниження ризику при здійсненні розрахунків. Факторингові операції виступають засобом, що сприяє росту нових фірм, зміцненню зв'язків між постачальниками і покупцями, насиченості товарних ринків конкурентоспроможної продукції. Постачальник має наступний перелік послуг від банку: фінансування, додаткові послуги (адміністрування дебіторської заборгованості; інформаційно-аналітичне забезпечення; консалтинг).

Під адмініструванням дебіторської заборгованості розуміють здійснення фактором обліку і управління нею за контрактами, що знаходяться на факторинговому обслуговуванні, у тому числі: ведення загального обліку прав вимог (накладних); щоденний контроль за станом дебіторської заборгованості; соціальні процедури інформування дебітора про строки сплати його заборгованості за отриманий товар; інкасування платежів, що надходять в погашення заборгованості; ведення реєстрів обліку розрахунків за відвантажений товар; контроль за своєчасним та повним погашення дебіторської заборгованості згідно контракту. Інформаційно-аналітичне забезпечення клієнта – це складова процесу управління фактором дебіторською заборгованістю, що є додатковою послугою для клієнта та включає в себе: ведення історії всіх розрахунків за окремими контрактами, укладеними покупцями, або моніторинг усього збуту, надання звітів про стан дебіторської заборгованості, рух платежів дебіторів, поставок та їх оплату тощо. До

консультативних послуг відносять послуги щодо надання консультацій по встановленню лімітів на покупців,тощо. Серед економічних передумов росту факторингових послуг в Україні можна виділити наступні: недостатня капіталоозброєнність підприємств; висока дебіторська заборгованість постачальників продукції; ризики кредитування, ріст неплатежів.

Фінансові відносини в рамках факторингу закріпляються договором факторингу. Основні конкурентні переваги факторингу для постачальників: можливість збільшення кількості потенційних покупців за рахунок надання їм відстрочки платежу; отримання додаткового прибутку за рахунок можливості збільшити обсяг продажу, одержання від фактора необхідних для цього коштів; захист від упущеної вигоди від втрати клієнта за рахунок неможливості через дефіцит оборотних коштів надавати покупцям конкурентні відстрочки платежу і підтримувати достатній асортимент товарів на складі.

Література

1. Варченко О.М. Фінансовий менеджмент. Навчальний посібник / О.М., Варченко, А.С. Даниленко, Д.Ф. Крисанов, І.О. Бистова, А.М. Карпенко. – 2011. – 396с.
2. Євтух О.Т., Євтух О.О. Фінансовий облік для магістрів і не тільки. Навч. посіб. / О.Т. Євтух, О.О. Євтух. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 408с.
3. Хазанович Е.С. Инвестиционная стратегия: учебное пособие / Э.С.Хазанович, А.М.Алжуни, А.В. Моисеев. – М. : КНОРУС, 2010. – 304с.

Макарова Тетяна,
к.філол.н., доцент
Криворізький факультет ЗНУ

ПРОБЛЕМАТИКА СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПРОЗИ

Література та епоха – поняття невіддільні. Щоб пізнати суть епохи, потрібно осмислити духовні надбання, створені нею. Література реагує на зміни в суспільному житті, аналізує пройдений народом шлях, показує перспективи розвитку, застерігає від поразок і невдач. Потрібно лише вміти уважно читати і думати. Для кожної епохи притаманне своє слово, своя візія буття, своя здатність до подвигу, свої особистості, які будуть її уособлювати. Прийде інший час, інша пора буття,інші пристрасті, однак сучасна епоха залишиться з нами. і літератури в цілому залежить від епохи, в яку вони були створені.

Яскраві автори-прозаїки останнього десятиліття, початку XXI ст. – Володимир Яворівський, Анатолій Погрібний, В’ячеслав Медвідь, Валерій Шевчук, Ірен Роздобудько, Юрій Андрухович, Оксана Забужко та Сергій Жадан творять на ниві поезії та прози. А скільки молодих яскравих імен: Любко Дереш, Ірена Карпа, Кузьма Скрябін, Андрій Кокотюха, Сашко Ушкалов та багато інших. Це свідчить про те, що новітня література зараз бурхливо розвивається і притягує до себе нові таланти, які вносять свою

енергію в духовну течію нації. Мінливість жанру як змістової форми залежить від соціокультурних умов доби.

З-поміж ознак порубіжної епохи, які безпосередньо впливають на формування та розвиток жанрової системи сучасної літератури, важливими є такі: зміна світоглядно-естетичних орієнтирів, переоцінка цінностей, поява нових реалій у духовному житті нації, перегляд значення минулої культурно-історичної спадщини (заперечення, переосмислення, культивування тощо). Знаковою рисою порубіжної епохи, яка значно вплинула на характер нинішнього літературного процесу, є певна хаотичність, що безпосередньо пов'язана з культурно-історичною ситуацією межі століть, а також із процесом зміни генерацій. З одного боку, в літературі продовжують творити представники старшого покоління (Ю. Мушкетик, В. Шевчук, Д. Павличко, І. Драч, Л. Костенко та ін.). Закономірним є і те, що в нових історико-культурних умовах їхня творчість теж стала іншою в тематичному, стильовому планах. З іншого боку, в літературу прийшла нова генерація митців, чиє становлення та формування відбулося саме в контексті порубіжної епохи [20, с.76]. Йдеться насамперед про такі постаті, як О. Забужко, Ю. Андрухович, В. Медвідь, Є. Пашковський, Є. Кононенко, С.Жадан, О. Уляненко, Ю. Іздрик, В. Даниленко, Л. Дереш та ін.

Сучасним митцям притаманна певна розгубленість, депресивні та песимістичні настрої, епатажність, сприйняття буття як гротескного дійства, хиткість і нечіткість художньо-естетичних орієнтирів. Такі тенденції пояснюються кардинальною переоцінкою цінностей, невизначеним ставленням до традиційного та пошуком нового, що часто супроводжується розчаруванням у всіх експериментах і новаціях, усвідомленням, що ніякі світоглядні орієнтири й шляхи пошуку сенсу себе не виправдали. Відчуття вичерпності мистецтва, філософії, історії – характерна ознака світогляду багатьох представників літератури XXI ст.

Отже, український літературний процес кінця XX – початку XXI ст. лише починає осмислюватися вітчизняним літературознавством, а вивчення творчості новітніх письменників перебуває в актуальному дослідницькому просторі.

Література

1. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодерн / Т. Гундорова. – К. : Критика, 2005. – 264 с.
2. Зборовська Н. Сучасна масова література в Україні як загальнокультурна проблема / Н. Зборовська [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.slovoichas.in.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=99&Itemid=34.
3. Козлов А.В., Козлов Р.А. Азбука літературознавства : навчально-методичний посібник / А. Козлов, Р.Козлов. – Кривий Ріг, 2001.– 200 с.
4. Сагайдак С.В. Сучасний літературний процес: імена та тенденції: аналітично-інформаційне видання / С. Сагайдак, Г. Кошуба.– Суми: Сумська наук. бібліотека, 2008. – 260 с.

Сковоронська Дарина
студент 4 курсу Криворізького фак-ту
Наук. кер.: викл. Лижник Ю.Б.

БАГАТОФАКТОРНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «АЛЬФА-БАНК»

Багатофакторний кореляційно-регресійний аналіз дає змогу оцінити міру впливу на досліджуваний результативний показник кожного із введених у модель факторів при фіксованому положенні на середньому рівні інших факторів Важливою умовою є відсутність функціонального зв'язку між факторами.

Основним засобом прогнозування використовується регресійні та авторегресійні моделі. Загальний вид прогнозної моделі можна представити у вигляді [1]:

$$Y_t^* = a_0 + a_1 Y_{t-1} + a_2 Y_{t-2} + a_3 Y_{t-3} + \varepsilon_t \quad (1)$$

де

Y_i - реальні значення числового ряду,

Y_i^* - прогнозні значення числового ряду,

a_j - коефіцієнти регресійної моделі,

ε_i - помилка прогнозу на певному етапі моделювання.

У випадку авторегресійної моделі слизької середньої (ARMA - auto-regressive moving average) вводиться додаткова залежність від попередніх помилок прогнозування [2].

$$Y_t^* = a_0 + a_1 Y_{t-1} + a_2 Y_{t-2} + a_3 Y_{t-3} + b_1 \varepsilon_{i-1} + b_2 \varepsilon_{i-2} + \xi_i \quad (2)$$

де ξ_i - власний елемент помилки даної моделі

Остання модель може застосовуватися лише при оперативному управлінні портфелем для прогнозування оптимального періоду реінвестування по стаціонарним рядам різниць.

У факторних моделях передбачається, що прибутковість цінного паперу реагує на зміну різноманітних чинників. У випадку ринковій моделі передбачається, що є тільки один чинник - прибутковість. Проте для спроб точно оцінити очікувані прибутковості, дисперсії і коваріації цінних паперів багатофакторні моделі потенційно більш придатні ніж ринкова модель. Це пояснюється тим, що фактичні прибутковості по цінних паперах надаються дошкульними не тільки до зміни індексу ринку і в економіці існує більш одного чинника, що впливає на прибутковість цінних паперів [3].

У багатьох випадках на результативну ознаку впливає не один, а кілька факторів. Між факторами існують складні взаємозв'язки, тому їхній вплив на результативну ознаку с комплексним, а не просто сумою ізольованих впливів.

Для знаходження коефіцієнту лінійної регресії було представлено багатофакторну модель до якої входять:

- чотири основних фактори: У1 - цінні папери (млн. грн.), У2 - кредитно-інвестиційний портфель (млн. грн.), У3 – міжбанківські кредити (млн. грн.), У4 – комерційні кредити (млн. грн.)
- десять факторів які впливають на основні фактори: Х1 - персонал (заробітна платня), Х2 – офісне обладнання (млн. грн.), Х3 – будівлі споруди (млн. грн.), Х4 – кредитно-інвестиційний портфель(млн. грн.), Х5 – міжбанківський кредит(млн. грн.), Х6 – комерційний кредит(млн. грн.), Х7 – капітал (млн. грн.), Х8 – капітал (млн. євро), Х9 – статутний капітал(млн. грн.), Х10 – фінансовий результат(млн. грн.)

Максимально впливовішими факторами для: У1-цінні папери є Х7 – капітал млн. грн. (млн. грн.); для У2- кредитно-інвестиційний портфель (млн. грн.) є Х10 – фінансовий результат (млн. грн.); для У3 – міжбанківські кредити (млн. грн.) є Х10 – фінансовий результат (млн. грн.); для У4 - комерційні кредити (млн. грн.) є Х8 - капітал (млн. євро).

Отримані багатофакторні прогнозні моделі мають вигляд:

У1*=(484,1+0,4x7)*(0,564+0,002x6)*(0,931+3e-06x1)*(1,108+(-3e-05x4))*(0,897+5e-06x3)*(0,994+3e-06x2)*(1,089+(-2e-04x6))*(0,966+1e-06x8)

У2*=(2050,1+0,888x10)*(0,997+9e-06x6)*(1,0036+1e-04x7)*(0,9639+1e-04x5)* (0,9963+1e-07x8)*(1,025+(-7e-06x4))*(0,976+9e-06x9)*(1,0431+(-2e-05x8))

У3*=(582,9+0,064x10)*(0,979+(-8e-04x7))*(1,479+1e-06x8)*(1,087+(-2e-04x5))*(0,955+1e-05x4)*(1,093+(-4e-04x6))*(0,946+2e-05x9)*(0,967+1e-06x8)

У4*=(886,92+0,743x8)*(0,8588+0,0005x6)*(1,0037+0,0001x7)*(1,0165+(-5e-06x4))*(0,9703+8e-05x5)*(1,0171+(-7e-06x9))*(1,0011+(-5e-08x10))

Отже, прогнозування – це передбачення майбутнього стану внутрішнього і зовнішнього середовища фірми, яке базується на наукових методах і інтуїції, тобто це процес обґрунтування кількісних та якісних змін розвитку в майбутньому, яке будо використане для прогнозування основних показників діяльності ПАТ «Альфа-Банк».

Спираючись на отримані результати було проведено багатофакторне кореляційне моделювання динаміки банківських показників ПАТ «Альфа-Банк». Отримані кореляційні коефіцієнти багатофакторної моделі були використані для багатофакторного прогнозування показників ПАТ «Альфа-Банк» та при досліджені впливу на них інфляційних процесів України.

Отримані прогнозні математичні моделі для показників цінних паперів млн. грн., кредитно-інвестиційного портфеля млн. грн., міжбанківського кредиту млн. грн., комерційного кредиту млн. грн., капіталу млн. грн., капіталу млн. євро, статутного капіталу млн. грн., фінансового результату млн. грн., активів млн. грн., балансового капіталу млн. грн.,обов’язки млн. грн. за два

роки зробимо висновки точність моделювання для цінних паперів млн. грн., для кредитно-інвестиційного портфеля млн. грн. мають наступний вигляд:

$$\begin{cases} y=3e\text{-}0{,}9x^4\text{-}0{,}0005x^3+28{,}297x^2\text{-}745277x+7e+0{,}9 \\ y=0{,}0002X^3+24{,}968X^2\text{-}991048X+1E+10 \\ y=\text{-}9E\text{-}12X^6+2E\text{-}06X^5\text{-}0{,}2238X^4+1187X^3\text{-}4E+08X^2+6E+12\text{-}4E+16 \\ y=\text{-}0{,}0002X^3+20{,}449X^2\text{-}811276X+1E+10 \\ y=\text{-}3E\text{-}05X^3+4{,}1245X^2\text{-}164127X+2E+09 \\ y=3E\text{-}13X^6\text{-}7E\text{-}08X^5+0{,}0069X^4\text{-}367{,}58X^3+1E+07X^2\text{-}2E+11X+1E+15 \\ y=5E\text{-}0{,}9x^4\text{-}0{,}0008x^3+45{,}294x^2\text{-}1E+06x+1E+10 \\ y=4E\text{-}07x^4\text{-}0{,}0583x^3+3494x^2\text{-}9E+07x+9E+11 \\ y=3E\text{-}10X^5\text{-}5E\text{-}05X^4+4{,}3302X^3\text{-}172179X^2+3E+09X\text{-}3E+13 \\ y=\text{-}\ 0{,}002X^3+21{,}6181X^2+858210X+1E+10 \\ y=\text{-}6E\text{-}06X^3\text{-}0{,}6721X^2+26768X\text{-}4E+08 \end{cases}$$

Отже, виконавши багатофакорне моделювання показників діяльності ПАТ «Альфа-Банк» за два роки, зробимо висновки - точність моделювання для цінних паперів (млн. грн.) складає 43%, для кредитно-інвестиційного портфеля (млн. грн.) - 93%, для міжбанківського кредиту (млн. грн.) - 32%, для комерційного кредиту (млн. грн.) - 95%,для капіталу (млн. грн.) - 96%, капіталу (млн. євро) - 87%, статутного капіталу (млн. грн.) - 81%, фінансового результату (млн. грн.) - 54%, активів (млн. грн.) -94%, балансового капіталу (млн. грн.) - 94%, обов'язків (млн. грн.) - 93%.

Література

1. Економіко-математичне моделювання : навч. посіб. / За заг. ред. В. В.Вітлінського. – К. : КНЕУ, 2008. – 536 с.
2. Самарский А. А. Математическое моделирование / А. А. Самарский, А. П. Михайлов. – М. : Физматлит, 2004. – 320 с.
3. Порохня В.М. Моделювання економіки: Монографія. / В. М. Порохня – Запоріжжя: ЗДІА, 2001. - 360 с.

Соколко Надія
студент 4 курсу Криворізького фак-ту
Наук. кер.: викл. Лижник Ю.Б.

ДИНАМІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКИХ ПРОЦЕСІВ УКРАЇНИ

Для знаходження коефіцієнтів та точного вигляду диференційного рівняння використовується три допоміжні величини $F_1;\ F_2;\ F_3$, які зв'язані з коефіцієнтами диференційного рівняння наступними залежностями.

$$\begin{Bmatrix} a_1 = b_1 + F_1 \\ a_2 = b_2 + F_2 + F_1 * b_1 \\ a_3 = b_3 + F_3 + b_2 * F_1 + F_2 * b_1 \end{Bmatrix} \quad (1)$$

При цьому існують наступні правила які задають вигляд диференційного рівняння в залежності від значення $F_1;\ F_2;\ F_3$:

1. Якщо $F_3 < 0$ то процес описується диференційним рівнянням другого порядку з першим коефіцієнтом перетворення і виходом першого порядку:

2. Якщо $F_2 > F_3$ то процес описується диференційним рівнянням другого порядку з першим перетворенням і простим ходом:

3. Якщо $F_1 < F_2\,F_3$ то процес описується диференційним рівнянням третього порядку з першим перетворенням і простим ходом:

$$a_3\frac{d^3y}{dt^3} + a_2\frac{d^2y}{dt^2} + a_1\frac{dy}{dt} + y = b_0x \qquad (2)$$

Тобто для всіх трьох випадків: $a_0 = 1;\ b_0 = \frac{\Delta y}{\Delta x};\ \Delta y = y_{max} - y_{min};\ \Delta x = x_{max} - x_{min}$

Знайдемо коефіцієнти диференційних рівнянь для резервів та цінних паперів за формулами які наведені вище.

$$x_{max} = 4{,}41;\ x_{min} = 0;\ \Delta = 4{,}41$$
$$F_1 = 1 * (3{,}68 - 0{,}5 * 0{,}78) = 3{,}29$$
$$F_2 = 3{,}29^2 * 0{,}30 * (1{,}16 - 0{,}5 * 0{,}78) = 2{,}53$$
$$F_3 = 3{,}29^3 * 0{,}30 * (0{,}40 - 0{,}5 * 0{,}78) = 0{,}09$$

По закінченню розрахунків визначаємо, яке із диференційних рівнянь відноситься до нашого випадку. У даному випадку для цінних паперів використовується рівняння другого порядку з першим перетворенням і простим ходом. Тому записуємо наступну систему рівнянь.

$$\begin{Bmatrix} a_1 = 0 + 3{,}29 = 3{,}29 \\ a_2 = 0 + 2{,}53 + 3{,}29 * 0 = 2{,}53 \end{Bmatrix}$$

Спираючись на побудовані кореляційні функції записується система, яка має вигляд: $\{\rho_{xy}(t-k) = \sum_{i=0}^{n} w_i * \rho_{xx}(\tau - i)\}$

$$\begin{Bmatrix} 0{,}712 = 1*\omega_0 + 0{,}689*\omega_1 + 0{,}643*\omega_2 + 0{,}580*\omega_3 + 0{,}482*\omega_4 + 0{,}389*\omega_5 + 0{,}286*\omega_6 + 0{,}182*\omega_7 + 0{,}044*\omega_8 + (-0{,}130)*\omega_9 + (-0{,}290)*\omega_{10} \\ 0{,}041 = 0{,}689*\omega_0 + 1*\omega_1 + 0{,}689*\omega_2 + 0{,}643*\omega_3 + 0{,}580*\omega_4 + 0{,}482*\omega_5 + 0{,}389*\omega_6 + 0{,}286*\omega_7 + 0{,}182*\omega_8 + 0{,}044*\omega_9 + (-0{,}130)*\omega_{10} \\ 0{,}034 = 0{,}643*\omega_0 + 0{,}689*\omega_1 + 1*\omega_2 + 0{,}689*\omega_3 + 0{,}643*\omega_4 + 0{,}580*\omega_5 + 0{,}482*\omega_6 + 0{,}389*\omega_7 + 0{,}286*\omega_8 + 0{,}182*\omega_9 + 0{,}044*\omega_{10} \\ 0{,}030 = 0{,}580*\omega_0 + 0{,}643*\omega_1 + 0{,}689*\omega_2 + 1*\omega_3 + 0{,}689*\omega_4 + 0{,}643*ш_5 + 0{,}580*\omega_6 + 0{,}482*\omega_7 + 0{,}389*\omega_8 + 0{,}286*\omega_9 + 0{,}182*\omega_{10} \\ 0{,}030 = 0{,}482*\omega_0 + 0{,}580*\omega_1 + 0{,}643*\omega_2 + 0{,}689*\omega_3 + 1*\omega_4 + 0{,}689*\omega_5 + 0{,}643*\omega_6 + 0{,}580*\omega_7 + 0{,}482*\omega_8 + 0{,}389*\omega_9 + 0{,}286*\omega_{10} \\ 0{,}020 = 0{,}389*\omega_0 + 0{,}482*\omega_1 + 0{,}580*\omega_2 + 0{,}643*\omega_3 + 0{,}689*\omega_4 + 1*\omega_5 + 0{,}689*\omega_6 + 0{,}643*\omega_7 + 0{,}580*\omega_8 + 0{,}482*\omega_9 + 0{,}389*\omega_{10} \\ 0{,}013 = 0{,}286*\omega_0 + 0{,}389*\omega_1 + 0{,}482*\omega_2 + 0{,}580*\omega_3 + 0{,}643*\omega_4 + 0{,}689*\omega_5 + 1*\omega_6 + 0{,}689*\omega_7 + 0{,}643*\omega_8 + 0{,}580*\omega_9 + 0{,}482*\omega_{10} \\ 0{,}003 = 0{,}182*\omega_0 + 0{,}286*\omega_1 + 0{,}389*\omega_2 + 0{,}482*\omega_3 + 0{,}580*\omega_4 + 0{,}643*\omega_5 + 0{,}689*\omega_6 + 1*\omega_7 + 0{,}689*\omega_8 + 0{,}643*\omega_9 + 0{,}580*\omega_{10} \\ -0{,}006 = 0{,}044*\omega_0 + 0{,}182*\omega_1 + 0{,}286*\omega_2 + 0{,}389*\omega_3 + 0{,}482*\omega_4 + 0{,}580*\omega_5 + 0{,}643*\omega_6 + 0{,}689*\omega_7 + 1*\omega_8 + 0{,}689*\omega_9 + 0{,}643*\omega_{10} \\ -0{,}018 = (-0{,}130)*\omega_0 + 0{,}044*\omega_1 + 0{,}182*\omega_2 + 0{,}286*\omega_3 + 0{,}389*\omega_4 + 0{,}482*\omega_5 + 0{,}580*\omega_6 + 0{,}643*\omega_7 + 0{,}689*\omega_8 + 1*\omega_9 + 0{,}689*\omega_{10} \\ -0{,}023 = (-0{,}290)*\omega_0 + (-0{,}130)*\omega_1 + 0{,}044*ш_2 + 0{,}182*\omega_3 + 0{,}286*\omega_4 + 0{,}389*\omega_5 + 0{,}482*\omega_6 + 0{,}580*\omega_7 + 0{,}643*\omega_8 + 0{,}689*\omega_9 + 1*\omega_{10} \end{Bmatrix}$$

Порівнюючи перехідні процеси першої пари показників (резерви за активними операціями банків із цінними паперами), ми отримали такі три перехідні змінні: $F_1 = 3{,}29$, $F_2 = 2{,}53$,$F_3 = 0{,}09$. Згідно другого правила ($F_2 > F_3$), загальний вид диференційного рівняння матиме вигляд:

$$2{,}53\frac{d^2t}{dt^2} + 3{,}29\frac{dy}{dt} + y = 1{,}02x$$
$$\frac{d}{dt} \to p;$$
$$2{,}53p^2 + 3{,}29py + y = 1.02x$$
$$y(2{,}53p^2 + 3{,}29p + 1) = 1.02$$

$$w(p) = \frac{1.02}{2{,}53p^2 + 3{,}29p + 1}$$

$$p \to jw;$$

Дійсна частина для показників буде мати наступний вигляд:

$$P = \frac{-1.02}{-6{,}40w^4 - 5{,}76w^2 - 1}$$

Уявна частина для наведених показників має вигляд:

$$Q = \frac{2{,}58w^2 + 3{,}36w}{-6{,}40w^4 - 5{,}76w^2 - 1}$$

Знайдемо динамічні та частотні характеристики з використанням ППП ControlSystemToolbox системи MatLab для показників сумарних українських комерційних банків за знайденими вище диференційними рівняннями.

Створимо LTI-об'єкт з ім'ям w4, для активів та кредитно – інвестиційного портфелю, тобто виконуємо паралельне поєднання показників банку:

>>w4=w1+w2+w3

Transfer function:

164.4 s^4 + 381.2 s^3 + 324.7 s^2 + 120.8 s + 16.6

25.09 s^6 + 90.8 s^5 + 135.1 s^4 + 105.8 s^3 + 46.06 s^2 + 10.57 s + 1

Побудуємо частотний годограф для показників сумарних активів українських комерційних банків для паралельного поєднання показників.

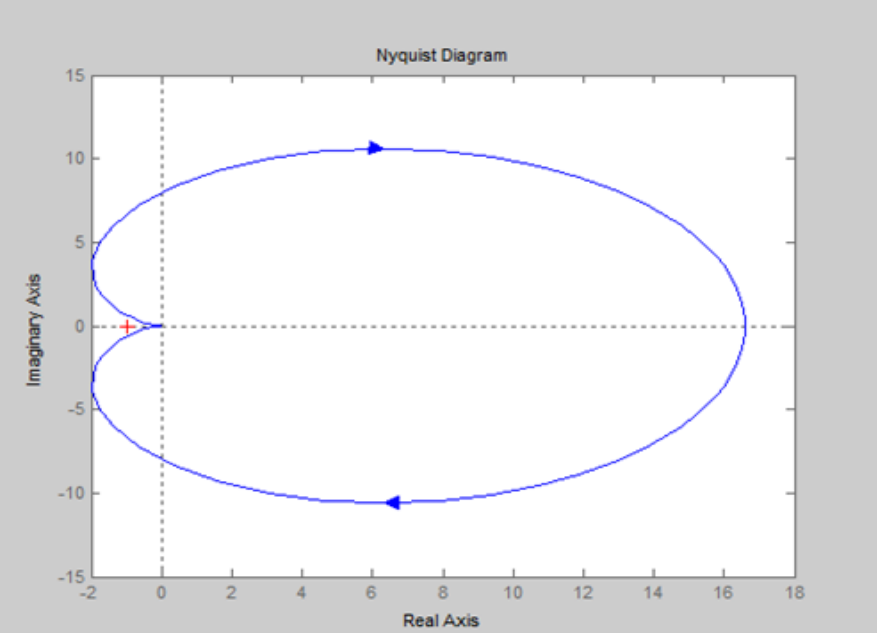

Рис. 1. Частотний годограф Найквіста для показників сумарних активів українських банків при паралельному поєднанні

Як бачимо на рис. 3.5. годограф Найквіста для показників сумарних активів українських банків пройшов повз але не охопив точку (-1:0), це вказує на стійкість системи при паралельному поєднанні показників. Усі показники, а саме резерви за активними операціями банків, готівкові кошти і банківські метали та цінні папери у будь-якій комбінації показують, що система

українських банків при деяких змінах в економічному плані є стійкою до зовнішніх подразників і володіє самовирівнюванням, тобто при виникненні випадкових збурень, наприклад зростанні ризику чи інфляції показники банківської системи України з часом будуть повертатися до своїх стабільних значень.

Література

1. Марюта А.Н., Бойцун Н.Е. Статистические методы и модели в экономике / А. Н. Марюта, Н. Е. Бойцун – Днепропетровск : Пороги, 2002. – 383с.
2. Згуровский М. З. Системный анализ : проблемы, методология, приложения / М. З. Згуровский, Н. Д. Пакратова. – К. : Наукова думка, 2005. – 744 с.
2. Елисеева О. К. Методологические аспекты статистической оценки производственно-экономических систем / О. К. Елисеева // Наука и технологии : шаг в будущее : I междунар. науч.-практ. конф., 20–31 марта 2006 г. : тезисы докл. – Белгород : Экономические науки. – 2006. – Т. 22. – С. 19–21.

Соколко Н.В.,
студент 4 курсу Криворізького фак-ту
Науковий керівник: Бондаренко Л.А., к. е. н., доцент

БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ ЙОГО РІВНЯ

Однією з найбільш гострих соціально-економічних проблем України є безробіття. Показник безробіття – це один з центральних показників для визначення загального стану економіки та оцінки її ефективності.

Безробіття – це складне соціально-економічне явище, при якому частина економічно активного населення не має роботи й заробітку [1].

Використовуючи офіційні дані Міністерства фінансів України, можна простежити як змінюється рівень безробіття за останні вісім років (табл. 1) [2].

Таблиця 1

Аналіз рівня безробіття в України в 2010-2017 рр., тис. осіб.

Рік	Всього населення	Економічно активне населення	Безробітне населення	Рівень безробіття, відсотки	Зареєстрованих безробітних
2010	45778,5	20220,7	1784,2	8,8	452,1
2011	45633,6	20247,9	1731,7	8,6	505,3
2012	45553,0	20393,5	1656,6	8,1	467,7
2013	45426,2	20478,2	1576,4	7,7	487,6
2014	42928,9	19035,2	1847,1	9,7	458,6
2015	42760,5	17396	1654, 0	9,5	461,1
2016	42584,5	17303,6	1677,5	9,7	407,2
2017	42386,4	17193,2	1697,3	9,9	352,5

Проаналізувавши дані табл. 1, можна стверджувати, що рівень безробіття в Україні за останні вісім років неухильно зростає на фоні скорочення чисельності населення.

Поява в Україні масового безробіття зумовлено, передусім, самим фактом постійного і істотного зростання числа людей, які втратили і не можуть знайти регулярну оплачувану роботу.

Важливо підкреслити, що до безробітних зазвичай відносять не тільки звільнених з різних причин, а й осіб, які добровільно залишили роботу і роблять спробу знайти нову. Останніми роками молоді та працездатні українці все активніше шукають роботу за кордоном.

Безробіття повне, або часткове негативно впливає на психічний та духовний стан людини. Вона отримує певну моральну травму, за період безробіття знижується кваліфікація працівника та втрачається самоповага[3].

На наш погляд, для зниження безробіття та зростання ВВП економіки країни доцільно запровадити наступні напрями:

- створення сприятливого інвестиційного клімату у державі, адже залучення інвестицій дасть змогу не лише створювати додаткові робочі місця на існуючих підприємствах, а й розвивати підприємництво та фермерство, як головний із шляхів розв'язання існуючої проблеми;
- створення умов для зростання самозайнятості;
- збільшення державного фінансування програм професійного навчання;
- переформатування служб зайнятості (бюро по працевлаштуванню);
- надання субсидій випускникам курсів перекваліфікації, організація стажування незайнятих на підприємстві;
- збільшення заробітної плати та введення грошових заохочень для працівників;
- проведення економічної політики для підтримки розвитку суспільного виробництва, стримування інфляції, захист вітчизняного ринку;
- стимулювати підприємців до навчання, перекваліфікації й подальшого працевлаштування додаткової робочої сили, залучення приватного (як вітчизняного, так і іноземного) капіталу в райони зі стійким рівнем безробіття.
- забезпечення доступу до бази даних вакансій, оперативне оновлення бази даних та підвищення якості вакансій.

Отже, на сучасному етапі розвитку економіки України проблема безробіття набула масового характеру, тому державна політика зайнятості не повинна обмежуватись лише проведенням заходів щодо сприяння працевлаштуванню. Першочерговим завданням повинна стати реалізація виваженої економічної політики, зорієнтованої на створення нових робочих місць, зменшення рівня бідності, підвищення частки оплати праці в структурі реальних доходів населення, забезпечення стабільного зростання національної економіки.

Література

1. Базилевич В.Д. Макроекономіка: підручник / В.Д. Базилевич. – К. : Знання , 2005. – 851 с.

2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
3. Горошко Л. Психологічні аспекти проблеми активного пошуку роботи безробітними особами / Л. Горошко // Україна: аспекти праці. – 2006.– № 6. – С. 16-20.

Терновська Вікторія
студент 4 курсу Криворізького фак-ту
Наук. кер.: викл. Лижник Ю.Б.

МОДЕЛЮВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПАТ «ІнГЗК»

Головною метою застосування економіко-математичних моделей для аналізу та прогнозування фінансового стану промислових підприємств є пошук резервів підвищення рентабельності виробництва і зміцнення комерційного розрахунку як основи стабільної роботи підприємства і виконання ним зобов'язань перед бюджетом, банком та іншими установами.

Фінансовий стан – це одна з найважливіших характеристик діяльності кожного підприємства. Фінансовий стан підприємства треба систематично й усебічно оцінювати з використанням різних методів, прийомів та методик аналізу.

Для прогнозування чистого оборотного капіталу пропонується використовувати наступні моделі:

$$\begin{cases} y^* = 573836x - 2E{+}06 \\ y^* = 2E{+}06\ln(x) - 2E{+}06 \\ y^* = 85060x^2 - 361824x + 15520 \end{cases} \quad (1)$$

В табл. 1 наведено порівняльний аналіз запропонованих прогнозних моделей для прогнозування чистого оборотного капіталу.

Як бачимо з табл. 1, для прогнозування чистого оборотного капіталу більш за все підходить поліноміальна модель, оскільки вона є найбільш точною (81,16 %). Як бачимо з графіка на рис.1прогноз поліноміальної моделі показує, що у майбутні три роки чистий оборотний капітал зросте.

Таблиця 1

Аналіз адекватності прогнозних моделей для чистого оборотного капіталу

№ п/п	Назва моделі	Математичний вигляд	Рівень адекватності
1	Лінійна	$y^* = 573836x - 2E{+}06$	71,16%
2	Логарифмічна	$y^* = 2E{+}06\ln(x) - 2E{+}06$	48,94%
3	Поліноміальна	$y^* = 85060x^2 - 361824x + 15520$	81,16%

Отже, було розглянуто застосування прогнозних моделей для прогнозування фінансового стану промислових підприємств на прикладі

прогнозування чистого оборотного капіталу ПАТ «ІнГЗК» на наступні три роки.

Побудували прогнозні моделі у середовищі Microsoft Excel. Провели порівняльний аналіз запропонованих прогнозних моделей і дійшли висновку, що для чистого оборотного капіталу ПАТ «ІнГЗК» більш за все підходить поліноміальна модель, оскільки параметр адекватності цієї моделі $R^2 = 81{,}16$ %, має найбільше значення і є найбільш точним. З усіх побудованих моделей вибираємо модель з найвищим значенням R^2 (параметром адекватності), вона і показує прогноз поведінки аналізованого показника у майбутньому.

Надалі було виконано моделювання для залежності «Коефіцієнта швидкої ліквідності» і показників: «Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)», «Валовий прибуток: Інші операційні доходи», «Залишок на кінець року» і «Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги: первісна вартість». Із проведених розрахунків отримали рівняння для $y^*_{\text{заг}}$ «Коефіцієнта швидкої ліквідності»:

$$\begin{cases} y_{1\,\text{заг}} = (0{,}95 + 4{,}42 \cdot x_{1_i})(0{,}95 + 4{,}42 \cdot x_{2_i})(0{,}95 + 4{,}42 \cdot x_{3_i})(0{,}95 + 4{,}42 \cdot x_{4_i}) \\ y_{2\,заг} = (1{,}09 - 2{,}06 \cdot x_{1_i})(1{,}09 - 2{,}06 \cdot x_{2_i})(1{,}09 - 2{,}06 \cdot x_{3_i})(1{,}09 - 2{,}06 \cdot x_{4_i}) \\ y_{3\,заг} = (0{,}94 + 1{,}38 \cdot x_{1_i})(0{,}94 + 1{,}38 \cdot x_{2_i})(0{,}94 + 1{,}38 \cdot x_{3_i})(0{,}94 + 1{,}38 \cdot x_{4_i}) \\ y_{4\,заг} = (1{,}04 - 1{,}15 \cdot x_{1_i})(1{,}04 - 1{,}15 \cdot x_{2_i})(1{,}04 - 1{,}15 \cdot x_{3_i})(1{,}04 - 1{,}15 \cdot x_{4_i}) \end{cases} \quad (2)$$

де: $y -$ коефіцієнт швидкої ліквідності;

$x_1 -$ нерозподіленийприбуток (непокритийзбиток);

$x_2 -$ валовийприбуток: Іншіопераційнідоходи);

$x_3 -$ залишокнакінецьроку;

$x_4 -$ дебіторськазаборгованістьзатовари, роботи, послуги: первісна вартість.

Загальна помилка отриманої моделі становить 15,82, тобто точність отриманого прогнозу дорівнює 84,18 %.

Надалі було побудовано мультиплікативні модель для інших фінансових показників (коефіцієнтів). Для вибору більш адекватної моделі, було застосовано порівняльний метод оцінки адекватності моделей та з'ясовано, що найбільш адекватну оцінку мають моделі для таких фінансових показників: Коефіцієнта зносу основних засобів, Коефіцієнта оновлення основних засобів, Коефіцієнта вибуття основних засобів, Коефіцієнта покриття, Коефіцієнта швидкої ліквідності, Коефіцієнта абсолютної ліквідності, Чистого оборотного капіталу.

Література

1. Економіко-математичне моделювання : навч. посіб. / За заг. ред. В. В.Вітлінського. – К. : КНЕУ, 2008. – 536 с.
2. Моделі і методи соціально-економічного прогнозування : [підручник] / В. М. Геєць, Т. С. Клебанова, О. І. Черняк та ін. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2008. – 396 с.
3. Прасолов А. В. Математические модели динамики в экономике / А. В. Прасолов. – Спб. : Изд-во СПбГУЭФ, 2000. – 247 с.

Уреке Г.С.
студент Криворізького фак.-ту
Науковий керівник: к.е.н., доцент Мезенцева Н.М.

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Головною передумовою успішного здійснення виробничого процесу як основної ланки діяльності господарського суб'єкта є наявність та раціональне використання виробничих запасів.

Виходячи з вимог ринкової економіки, необхідно удосконалювати методологію бухгалтерського обліку матеріальних ресурсів. Необхідно стежити за ретельним і своєчасним проведенням інвентаризацій, контрольних та вибіркових перевірок, які мають велике значення у збереженні матеріалів.

Важливим напрямом удосконалення процесу формування запасів та підвищення ефективності управління ними в умовах реформування економічної системи є визначення оптимальної потреби в них [2]. У зарубіжній практиці управлінню оборотними активами приділяється значно більше уваги, ніж в Україні. Одним із напрямків є оптимізація формування виробничих запасів.

Основними напрямами удосконалення обліку виробничими запасами є: узагальнення теоретико-методологічних основ обліку, аналізу і контролю виробничих запасів, визначення їх суті та класифікації; удосконалення методико-організаційних основ фінансового та управлінського обліку виробничих запасів, а також їх контролю; проектування системи економічного аналізу та контролю ефективності використання виробничих запасів; розробка системи автоматизації обліково-аналітичних робіт в управлінні виробничими запасами .

У наш час існує необхідність й одночасно можливість нових організаційних і методичних підходів у вирішенні проблем обліку запасів, пов'язаних, з однієї сторони, з переходом на ринкові відносини й міжнародні стандарти, з іншої – з широким впровадженням комп'ютерних технологій [3].
Поліпшеннюресурсопостачанняприєвпорядкуванняпервинноїдокументації, широке впровадження типових уніфікованих форм, підвищення рівня автоматизації обліково-обчислювальних робіт, забезпечення строгого порядку приймання, зберігання й витрат сировини, матеріалів, комплектуючих виробів тощо.

Необхідно також впроваджувати ефективні форми попереднього й поточного контролю за дотриманням норм запасів і витратами матеріальних ресурсів, приділяти більше уваги підвищенню вірогідності оперативного обліку руху напівфабрикатів, комплектуючих виробів, деталей і вузлів у виробництві. Дані бухгалтерського обліку повинні містити інформацію для знаходження резервів зниження собівартості продукції в частині раціонального використання матеріалів, зниження норм витрат, забезпечення належного зберігання [1].

Значно поліпшити організацію обліку виробничих запасів можна, удосконалюючи процес документування, тобто ширше використовуючи накопичувальні документи (лімітно-забірні картки, відомості тощо.), картки

складського обліку як витратний документ по відпущених матеріалах (без документальну систему оформлення витрат матеріалів) [4].

Доцільною також є розробка єдиної форми документа (на відпущення матеріалу), призначеної для машинної обробки. У цей документ варто включити всі об'єкти основного та допоміжного виробництва під відповідними кодами, які б указували напрям використання матеріальних ресурсів – основні вироби, запасні частини, товари народного споживання, разові замовлення, ремонтно-експлуатаційні потреби.

Щоб уникнути помилок і порушень при збору та реєстрації оперативних фактів про виробничі запаси, що підлягають обліку, доцільно розробити детальні інструкції конкретним виконавцям (у вигляді посадових інструкцій, виписок з графіків документообігу) про порядок і терміни реєстрації даних, а також використовувати систему заохочень і покарань за виконання своїх обов'язків виконавцями. Проведення контрольних заходів (ревізії, звірки, інвентаризації) знижують ризик неефективної системи збору і реєстрації оперативного факту.

Доцільне використання на всіх ділянках обліку уніфікованих форм документації. Крім того:

- Створення графіків документообігу з обліку запасів і доведення до виконавців їх функцій при створенні і перевірці первинного документа;
- Видача розпорядчої документації особам, що відповідають за здійснення тієї або іншої господарської операції, і мають право підпису первинних документів;
- контроль з боку працівників бухгалтерії за правильністю оформлення первинної документації з обліку виробничих запасів (включення в обов'язок бухгалтера, що робить обробку документа, цієї функції через посадові інструкції та встановлення відповідальності за її недотримання);

Таким чином, реалізація перелічених напрямів удосконалення обліку запасів вітчизняними підприємствами призведе до значного підвищення результативності їх фінансово-економічної діяльності, дозволить налагодити більш дієвий і менш трудомісткий облік, контроль за наявністю, рухом і використанням виробничих запасів, а також досягнення їх в економії.

Література

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів / Ф. Ф. Бутинець. – [8-те вид., перероб. і доп.]. – Житомир: ПП "Рута", 2009. – 912с.
2. Малюга Н. М. Шляхи удосконалення оцінки в бухгалтерському обліку: Теорія, практика, перспективи / Н. М. Малюга. – Житомир: ЖІТІ, 2007. – 384 с.
3. Сопко В. В. Бухгалтерський облік : навч. посібник. для студ. спец. «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / В. В. Сопко та ін. – Тернопіль: Астон, 2009. – 496с.
4. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку: підручник / В. Г. Швець. – [2-ге вид.,перероб. і доп.].– К.: Знання, 2006. – 525 с.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ «ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ»

Бережна Наталія
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ *3*

Бойчук Анастасія
ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ *5*

Гамій Наталія
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕРЕКЛАДАЧА *6*

Грандт Станіслав
ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ У МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ *8*

Івасина Олена
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОСТІ У СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ..... *10*

Казачук Юлія
ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ..... *12*

Неманежина Юлія
ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЇ МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ФІЛОЛОГІВ *14*

Сємібратова Настя
ФОРМУВАННЯ ГУМАННОСТІ ЯК ОСОБИСТІСНОЇ ЯКОСТІ СТУДЕНТІВ - МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ..... *16*

Скорик Тетяна
ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВНОЇ ПОЗААУДИТОРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВНЗ *18*

Солтис Яна
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ *20*

Степанова Аліна
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ..... *22*

Хропач Наталія
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО ЮРИСТА В УМОВАХ ВНЗ *24*

Черкас Майя
НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ УЯВИ СТУДЕНТІВ-СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ..... *26*

СЕКЦІЯ «СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА»

Авраменко Уляна
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА З СІМ'ЯМИ ІНКЛЮЗИВНИХ КЛАСІВ ЯК КОМПОНЕНТ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ *28*

Борзило Катерина
ТОЛЕРАНТНІСТЬ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК АКТУАЛЬНА ПОТРЕБА СЬОГОДЕННЯ..... *31*

Головань Яна
ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У СІЛЬСЬКІЙ ШКОЛІ..... *32*

Жора Оксана
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИСОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ В УКРАЇНІ ... 34

Корецька Анастасія
СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ ШКОЛЯРІВ ДО УМОВ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ НОВОГО ТИПУ ... 36

Краус Євгенія
АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК МЕТОД ПСИХОКОРЕКЦІЇ У МОЛОДШОМУ ДОШКІЛЬНОМУ ВІЦІ ... 38

Літвіненко Анастасія
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА ЗІ СТУДЕНТАМИ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УМОВАХ УНІВЕРСИТЕТУ ... 39

Малигіна Ірина
АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ... 41

Масалабова Вікторія
СУЧАСНА КОРЕКЦІЙНА РОБОТА З ДІТЬМИ З РОЗЛАДАМИ АУТИЧНОГО СПЕКТРУ ... 43

Рибалко Альона
ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК УМОВА ПІДВИЩЕННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ ... 45

Резніченко Анна
ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ІСПАНІЇ ... 47

Сіденко Юлія
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ ... 48

Соколенко Наталя, Парій Світлана
ОРГАНІЗАЦІЯ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ ЯК ЗАСІБ ПРОФІЛАКТИКИ СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ... 50

Шпак Людмила
ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ ГУРТКІВЦІВ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНОГО ЦЕНТРУ ... 52

СЕКЦІЯ «СОЦІОЛОГІЧНІ ТА ПОЛІТИЧНІ НАУКИ»

Баранова Наталія
ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ПРОФІЛАКТИКИ ДЕСТРУКТИВНИХ РЕЛІГІЙНИХ КУЛЬТІВ ... 55

Васильєва Анна
ПЕРЕДУМОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ ... 57

Запорощенко Максим
РОЛЬ СІМ'Ї ТА СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ У ФОРМУВАННІ УСПІШНОЇ ОСОБИСТОСТІ ... 60

Єсіна Вероніка
ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК МЕХАНІЗМ ЕФЕКТИВНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ ... 62

Канакі Анастасія
СУЧАСНИЙ СТАН ДОСЛІДЖЕННЯ НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї НА ТЕЛЕБАЧЕННІ ... 64

Комарова Галина
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ В УПРАВЛІННІ ДЕРЖАВНИМИ УСТАНОВАМИ В УКРАЇНІ ... 66

Кірієнко Ганна
ОСОБЛИВОСТІ ТЕОРЕТИКО-СОЦІОЛОГІЧНОГО ВИВЧЕННЯ ПРОТЕСТНОЇ ПОВЕДІНКИ МОЛОДІ ЯК ПРОЯВУ СОЦІАЛЬНОЇ НАПРУГИ СУСПІЛЬСТВА ... 68

Кирієнко Ксенія
ЗНАЧЕННЯ PUBLIC-SPACE ДЛЯ РОЗВИТКУ МІСТА ... 70

Куліченко Тетяна
ДОНОРСТВО КРОВІ ЯК ВИД ВОЛОНТЕРСТВА СТУДЕНТІВ ВНЗ *71*

Міщенко Анастасія
ФІНАНСОВА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ *73*

Ченцова Діана
САМОПРЕЗЕНТАЦІЯ ЖІНОК-ПОЛІТИКІВ В УКРАЇНСЬКОМУ ПАРЛАМЕНТІ *75*

Шоломко Анастасія
ЧУТКИ ЯК ВІРУСНА ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ СПОЖИВАЦЬКОГО ПОПИТУ *77*

Штефан Анна
ДИТИНА З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ ЯК КЛІЄНТ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ *79*

Яблуновська Лілія
МІЖГАЛУЗЕВИЙ СИНТЕЗ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ НАУКОВИХ ЗАСАД СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ-АУТИСТАМИ *81*

СЕКЦІЯ«ФІЛОСОФІЯ ТА РЕЛІГІЯ»

Баклицька Марія
МОВА ЯК ПРЕДМЕТ ФІЛОСОФСЬКОЇ РЕФЛЕКСІЇ *83*

Бєлякова Катерина
КУЛЬТУРА ТА СОЦІАЛЬНІСТЬ В ЛЮДИНІ *84*

Бистрова Анастасія
ДВОСТОРОННІЙ ВПЛИВ РЕКЛАМИ НА ЛЮДИНУ ТА ЛЮДИНИ НА РЕКЛАМУ *85*

Білокопитова Ніна
ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ АДАПТАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ МІГРАНТІВ У ТУРЕЧЧИНІ *87*

Вапірова Анастасія
ПРОБЛЕМИ МОВИ І ЗНАННЯ У ФІЛОСОФІЇ ХХІ СТОЛІТТЯ *89*

Велієв Парвіз Тейюб Оглу
ЗАХІД І СХІД У СВІТОВІЙ КУЛЬТУРНІЙ ТРАДИЦІЇ *90*

Велієв Фариз Тейюб Оглу
ІСТОРІЯ АЗЕРБАЙДЖАНУ: МІФИ І РЕАЛЬНІСТЬ *91*

Гончаренко Павло
УСВІДОМЛЕННЯ НАШОЇ НЕЗАВЕРШЕНОСТІ *93*

Ель Гуессаб Карім
ДЕМОКРАТІЯ І ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ В АРАБСЬКИХ КРАЇНАХ *94*

Колдунов Ярослав
ПРОТИСТОЯННЯ КУЛЬТУРНОГО ЛАНДШАФТУ ТА ДИКОЇ ПРИРОДИ ЯК ПРОБЛЕМА СУЧАСНОСТІ *95*

Корнієнко Ольга
ОБРІЙ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА У РОБОТІ МАНУЕЛЯ КАСТЕЛЬСА, «ІНФОРМАЦІЙНА ЕРА, ЕКОНОМІКА, СУСПІЛЬСТВО І КУЛЬТУРА» *97*

Костенко Наталія
СОЦІАЛЬНО-КОНСТРУКТИВНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ЕКЗИСТЕНЦІАЛ ЛЮДСЬКОГО БУТТЯ *99*

Кривега Людмила, Сухарева Катерина
ДЕРЖАВА І СПРАВЕДЛИВІСТЬ *100*

Ненадов Андрій
НЕТОКРАТІЯ ТА КОНС'ЮМТАРІАТ ЯК ВИЩИЙ ТА НИЖЧИЙ КЛАСИ НЕТОКРАТИЧНОГО ГЛОБАЛІЗОВАНОГО СВІТУ *101*

Сендецька Яна
ХУДОЖНЯ ОБДАРОВАНІСТЬ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ *103*

Сосуновський Володимир
ЛОГІКА ОБ'ЄДНАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ *105*

Сухар Юлія
РЕЛІГІЙНИЙ ФАНАТИЗМ У СУЧАСНОМУ СВІТІ *106*

Таран Володимир
ЧИ ПОТРІБНА ФІЛОСОФІЯ ВИЩІЙ ШКОЛІ? *107*

Халіман Марина
ПРЕКАРІАТ І СВІТОГЛЯДНЕ ПРОТИСТОЯННЯ У ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОМУ СУСПІЛЬСТВІ .. *109*

Цвірко Ян
ФІЛОСОФІЯ І ФІЗИКА: ВЗАЄМОВПЛИВ ІДЕЙ *111*

Шаравара Олена
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ ПРАЦІ *113*

СЕКЦІЯ «МЕНЕДЖМЕНТ І ЛОГІСТИКА»

Акімов А.В.
ОБ'ЄКТИВНА НЕОБХІДНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ЗАСОБІВ УПРАВЛІННЯ В МІСЦЕВОМУ САМОВРЯДУВАННІ *114*

Бахметова Яна
ЕКОЛОГІЧНИЙ КОНТРОЛІНГ НА ПІДПРИЄМСТВАХ *115*

Bilytskaia Anastasiia
EFFICIENCY OF COMMUNICATIONS IN MANAGEMENT *116*

Бірюков Тимур
ВІДНОВЛЕННЯ РІЧКОВОЇ ЛОГІСТИКИ ДЛЯ РОЗБУДОВИ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ *118*

Братішко Олена
ПРОБЛЕМИ КРОС-КУЛЬТУРНОГО УПРАВЛІННЯ *120*

Буцька Анастасія
ДИВЕРСИФІКАЦІЯ РИНКУ ЯК СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА *122*

Веремєєнко Олександр
СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ПРОМИСЛОСТІ *123*

Воробйов Костянтин
ВИКОРИСТАННЯ ГНУЧКИХ МЕТОДОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ В ОРГАНІЗАЦІЯХ ... *125*

Вязовой Олег
РОЛЬ ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ *127*

Гадай Аліна
ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ ... *128*

Горлова Анастасія
РОЛЬ ОПЕРАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙ *131*

Дмитренко Олександра
КОНТРОЛІНГ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ *133*

Дмитренко Уляна
РОЛЬ РИЗИК-КОНТРОЛІНГУ В СИСТЕМІ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ *134*

Ельмурзаєва Мадіна
СТРАТЕГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ *136*

Жабицька Надія
ЛОКАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ СТИЛЮ МЕНЕДЖМЕНТУ ПЕРСОНАЛУ *138*

Карамушко Аліна
ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ ЯК НАПРЯМ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМТСВ *139*

Карпова Катерина
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТОГО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ *141*

Касянок Майя
ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО–ВІДПОВІДАЛЬНОГО БІЗНЕСУ ЯК ЕЛЕМЕНТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ *142*

Клестова Ірина
ОСНОВНІ ВИДИ СОЦІАЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА МЕХАНІЗМІВ ЇХ РЕГУЛЮВАННЯ *144*

Кобець Катерина
ВИНИКНЕННЯ НОВОГО КОМУНІКАТИВНОГО ПРОСТОРУ В СИСТЕМІ СУЧАСНОГО БІЗНЕСУ *145*

Козюк Ольга
ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙ У ЛОГІСТИЦІ *147*

Комко Валерія
СПЕЦИФІКА ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ *148*

Кордій Катерина
РОЗВИТОК ІНДИВІДУАЛЬНО-ДІЛОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНЬОГО ЕКОНОМІСТА *150*

Куделя Анастасія
КОНТРОЛІНГ ВИТРАТ В АНТИКРИЗОВОМУ ФІНАНСОВОМУ УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ *152*

Кулачок Наталія
ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА *153*

Кулик Поліна
СТРАТЕГІЧНИЙ КОНТРОЛІНГ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ *154*

Лубінець Каріна
СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПОВІТРЯНИМ ТРАНСПОРТОМ В УМОВАХ ПАЛИВНОЇ КРИЗИ *155*

Лупинос Анастасія
ОПЕРАТИВНИЙ АНАЛІЗ: СУТНІСТЬ, ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ **156**

Медвецький Вячеслав
ЗНАЧЕННЯ РИНКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ПРОЦЕСІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА *158*

Мірошниченко Дарина
ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ В ОПЛАТІ ПРАЦІ *160*

Мостовий В.О.
ЕКОНОМІЧНІ ФУНКЦІЇ СУБ'ЄКТІВ У ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВОЇ ГРОМАДИ *161*

Наришкова Ірина
НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ *162*

Нечепуренко Дмитро
СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА МАШИНОБУДІВНОЇ ГАЛУЗІ *164*

Ніколаєвська Аліна
НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМ МЕНЕДЖМЕНТУ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ *165*

Олійник Максим
НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ *167*

Олійник Маргарита
АУТПЛЕЙСМЕНТ ЯК ЕЛЕМЕНТ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ *169*

Олійник О.М., Панченко Владислав
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ..... *170*

Омельченко Ольга
КОНТРОЛІНГ В ПЛАНУВАННІ І ЛОГІСТИЦІ..... *173*

Падалка Каріна
КОНТРОЛІНГ ПЕРСОНАЛУ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЇ..... *174*

Панченко Владислав
НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ..... *175*

Петрик Владислав
СТРАТЕГІЯ ЛОГІСТИЧНОГО АУТСОРСИНГУ ТА ЇЇ ПЕРЕВАГИ В УПРАВЛІННІ ВИТРАТАМИ ТА ЯКІСТЮ ЛОГІСТИЧНИХ ПОСЛУГ ПІДПРИЄМСТВ..... *178*

Полінкевич Тетяна
КОНТРОЛІНГ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ..... *180*

Polovets Daria, Kovalenko Nataliya
FEATURES OF INTERNATIONAL FINANCIAL SUPPORT OF THE REOFRMS AND SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINE..... *182*

Пугачова Юлія
ВИЗНАЧЕННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МЕНЕДЖЕРА..... *184*

Романець Ігор
МОТИВАЦІЯ ПЕРСОНАЛУ ЯК ОСНОВНИЙ ЕЛЕМЕНТ УСПІШНОГО УПРАВЛІННЯ КОМПАНІЄЮ..... *185*

Сагітдінова Каріна
ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ В ГАЛУЗІ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ..... *187*

Сєвідова Дар'я
НАПРЯМКИ АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ В УКРАЇНІ..... *189*

Степанюк Юлія
КОНТРОЛІНГ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ *191*

Сушко Анастасія
ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ НАВИЧОК МЕНЕДЖЕРА ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ *192*

Сущенко О.
ШЛЯХИ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ФОНДІВ ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ..... *194*

Табулінський Михайло
БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ *195*

Тимофієва Ольга
ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ЕКСПОРТНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА *197*

Титарчук Дмитро Ігорович
КРИТЕРІЇ ВІДБОРУ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ З ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ..... *198*

Тринц М.
КОНТРОЛІНГ В СФЕРІ АВТОТРАНСПОРТНИХ ПОСЛУГ *200*

Фенюшина Софія
ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНИХ ЦІННОСТЕЙ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ БІЗНЕСУ..... *201*

Шайтанова Вікторія
РОЛЬ КОНТРОЛІНГУ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ *203*

Яремович Аліна
НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛІНГУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ *205*

Ясінська Анастасія
ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ОРГАНІЗАЦІЇ НА РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ *206*

Яценко Вікторія
ТЕХНОЛОГІЇ МАНІПУЛЯЦІЙ У ПЕРЕГОВОРНОМУ ПРОЦЕСІ ЯК СПОСІБ ВПЛИВУ НА ДІЛОВОГО ПАРТНЕРА *208*

ЕКОНОМІКО-ПРАВНИЧИЙ КОЛЕДЖ

СЕКЦІЯ «ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ»

Бойко Анна
ІМЕННИКИ ЗІ ЗНАЧЕННЯМ ОДИНИЧНОСТІ В СЛОВОТВІРНІЙ СИСТЕМІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ *210*

Дмитренко Катерина
СПЕЦИФІКА ПОДІЛУ ЗАГОЛОВКІВ У ІНТЕРНЕТ–ВИДАННІ «УКРАЇНСЬКА ПРАВДА» *213*

Даниленко Влалислава
АРХЕТИП КРИЛ У ПОЕЗІЇ ЛІНИ КОСТЕНКО ТА БАЛАДІ ІВАНА ДРАЧА *215*

Драчова Анна
ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ (НА МАТЕРІАЛІ ТЕЛЕСЕРІАЛУ «ШКОЛА») *219*

СЕКЦІЯ «ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ»

Бойко Анастасія
МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ: СПОСОБИ ТВОРЕННЯ ТА СФЕРА ВИКОРИСТАННЯ *221*

Шевченко Анастасія
ВЕРБАЛЬНА ПАРАДИГМА ЗАГОЛОВКІВ ГАЗЕТИ «THE NEW YORK TIMES» *224*

СЕКЦІЯ «ПРИРОДНИЧІ НАУКИ»

Кузьменко Марія
МОНІТОРИНГ НАРКОСИТУАЦІЇ СЕРЕД МОЛОДІ УКРАЇНИ *226*

Романова Наталія
ТАТУЮВАННЯ В ЖИТТІ СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ *228*

Тарабан Ольга
ВПЛИВ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ В ЗАПОРІЗЬКОМУ КРАЇ *230*

Таран Вікторія
ФІЗІОЛОГІЯ ЩАСТЯ *232*

Черкасова Діана
НАУКА І МИСТЕЦТВО: ЗВ'ЯЗОК ФІЗИКИ З ТАНЦЕМ *234*

СЕКЦІЯ «МАТЕМАТИЧНІ НАУКИ»

Крат Ольга, Даниленко Владислава
ЯК НАПИСАТИ ШИФР, ЯКИЙ НЕМОЖЛИВО ЗЛАМАТИ *236*

Сегеда Анастасія
ВИДАТНІ МАТЕМАТИКИ НА МОНЕТАХ УКРАЇНИ *238*

Степанець Анастасія, Судакова Марія
МАТЕМАТИЧНІ ФОКУСИ *241*

Фоменко Софія
МНЕМОНІКА. МНЕМОНІЧНІ ПРАВИЛА *243*

Шемет Діна
МАТЕМАТИКА СОЦІАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ *245*

СЕКЦІЯ «ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ»

Валяєва Анна
LENDING BITCONNECT – ПІРАМІДА ЧИ РОЗУМНЕ ІНВЕСТУВАННЯ? *247*

Котельникова Тетяна
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ МАЙНА В УКРАЇНІ *249*

Кравець Микита
КРИПТОВАЛЮТА: ПОНЯТТЯ ТА РОЛЬ В СУЧАСНОМУ СВІТІ *251*

СЕКЦІЯ «ЖУРНАЛІСТИКА, ВИДАВНИЧА СПРАВА ТА РЕДАГУВАННЯ»

Канзеба Юлія
ІЛЮСТРАЦІЇ ЯК ВИЯВ БРЕНДУ ВИДАВНИЦТВА *253*

Ковальова Діана
ТЕНДЕНЦІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ТА ВІТЧИЗНЯНОЇ ПОЛІГРАФІЇ *255*

Кравчук Софія
ТИПОЛОГІЧНІ РИСИ ГЕНДЕРНО МАРКОВАНИХ ЖУРНАЛЬНИХ ВИДАНЬ *258*

Остапенко Анастасія
ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ РЕДАКТОРА РЕГІОНАЛЬНОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ *260*

Резніченко Андрій
СТАНОВЛЕННЯ КОМПОЗИЦІЙНОЇ МОДЕЛІ ЖУРНАЛУ «ВОКРУГ СВЕТА» *262*

Шевченко Анастасія
КЛАСИФІКАЦІЙНІ ОЗНАКИ ЗАГОЛОВКІВ У ГАЗЕТІ «РАТУША» *264*

СЕКЦІЯ «ЮРИДИЧНІ НАУКИ» 266

Бойко Сабріна
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ *266*

Голуб Анна
«ОСВІТА ФЕМІДИ»: РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ *269*

Куліченко Дарина
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ В УКРАЇНІ: ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІН *272*

Тарханова Аліна
МЕДИЧНА РЕФОРМА В УКРАЇНІ: НЕДОСКОНАЛІСТЬ МЕХАНІЗМУ ВПРОВАДЖЕННЯ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНОГО СУПРОТИВУ *274*

Федосєєв К.Є.
НОВЕЛИ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ: ЗУСТРІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ *278*

СЕКЦІЯ «ІСТОРИЧНІ ДИСЦИПЛІНИ»

Волошина Анастасія
ДО ПИТАННЯ ПРО РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ «КРІПАК» ТА «БАТРАК» *281*

Конотоп Роман
МІСЦЕ ТА РОЛЬ ВЕГЕТАРІАНСТВА У ІСТОРІЇ *283*

Лядова Влада
ОСОБИСТІСНО-ПСИХОЛОГІЧНА ДИЛЕМА ЖИТТЄВО ОРІЄНТОВАНОГО ВИБОРУ ВЕКТОРУ СВІДОМОЇ СВОБОДИ: ВПЛИВ СУБКУЛЬТУРИ НА СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКА *285*

Севериненко Катерина
РАБОТОРГІВЛЯ У XXI СТОЛІТТІ *288*

Соловей Діана
ПРОБЛЕМА РАБОВЛАСНИЦТВА В КИЇВСЬКІЙ РУСІ *290*

Стародубцев Владислав
МІСЦЕ АБСУРДНИХ ТЕОРІЙ У ВСЕСВІТНІЙ ІСТОРІЇ *292*

Турило Дарина
ІСТОРИКО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ У КОНТЕКСТІ СОНЯЧНОЇ АКТИВНОСТІ *295*

СЕКЦІЯ «СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ»

Бабіч Наталія
АНАЛІЗ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ВІЛ/СНІДУ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ *297*

Бойко Вікторія
ІНКЛЮЗІЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ *300*

Клочок Аліна
ПРОБЛЕМА ІНТЕРНЕТ-АДДИКЦІЇ У МОЛОДІЖНОМУ СЕРЕДОВИЩІ *302*

Шашкіна Вікторія
ПРОБЛЕМА ЗАЛУЧЕННЯ МОЛОДІ ДО ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ *304*

СЕКЦІЯ «ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА СПОРТ»

Лук'янова Софія
ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ: ВІД ЄВРОПЕЙСЬКИХ ОРІЄНТИРІВ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЯКОСТІ *306*

СЕКЦІЯ «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»

Большакова Анастасія
ВПЛИВ СПОЖИВАЦЬКОЇ ПОВЕДІНКИ НА УДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ *309*

Бут Ганна
ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ВИБІР МАЙБУТНЬОЇ СПЕЦІАЛЬНОСТІ В ЕКОНОМІКО-ПРАВНИЧОМУ КОЛЕДЖІ *312*

Драгнєва Антоніна
КОНФОРМНА ПОВЕДІНКА ЯК ФАКТОР РУЙНУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ *315*

СЕКЦІЯ «ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ»

Большакова Анастасія
РОЛЬ СТУДЕНТІВ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЯКОСТІ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ *319*

Носик Максим
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ КОЛЕДЖУ У КОНТЕКСТІ ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ *321*

Павленко Оксана
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ, ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНИЙ ПРИНЦИП ФОРМУВАННЯ ЯКІСНО НОВОЇ ОСВІТИ *323*

Птіцина Лариса
ПРІОРИТЕТНІ ЕТАПИ ПРОВЕДЕННЯ ДІАГНОСТИКИ ЯКОСТІ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ *326*

Таран Тетяна
МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОСВІТИ – PISA (PROGRAMME FOR INTERNATIONAL STUDENT ASSESSMENT) *328*

Турбар Тетяна
ЗАСОБИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ *329*

КРИВОРІЗЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ ЗНУ

Брутян Катерина
ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ІНФРАСТРУКТУРНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ *332*

Дашко Ірина
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА З УРАХУВАННЯМ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НА РИНКУ УКРАЇНИ *334*

Ковальова Юлія
ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ *336*

Макарова Тетяна
ПРОБЛЕМАТИКА СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПРОЗИ *338*

Сковоронська Дарина
БАГАТОФАКТОРНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «АЛЬФА-БАНК» *340*

Соколко Надія
ДИНАМІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКИХ ПРОЦЕСІВ УКРАЇНИ *342*

Соколко Н.В.
БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ ЙОГО РІВНЯ *345*

Терновська Вікторія
МОДЕЛЮВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПАТ «ІнГЗК» *347*

Уреке Г.С.
УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ *349*

ДЛЯ НОТАТОК

ЗБІРНИК
наукових праць студентів,
аспірантів і молодих вчених

«МОЛОДА НАУКА-2018»

Том IV

Підп. до друку 31.05.2018 Формат 60×90/16. Папір офсетний.
Друк цифровий. Умовн. друк. арк. 22
Замовлення №.126 Наклад 6 прим.

_____

Запорізький національний університет
69600, м. Запоріжжя, МСП-41
вул. Жуковського, 66
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції

ДК № 5229 від 11.10.2016